2059

VINCENTI

DE ECCL. REGAL

REG. SICILIÆ

272

2-D-3

BIBLIOTECA
DEL
Rey N. Señor.

VII F 3

272

Cuenca 233

Ms.
2059

N. 233.

De la Bibliotheca del Col.º m.or de Cuenca.

PETRI VINCENTI V. I. D.

De Ecclesijs Regalibus Regni Siciliae.

libri quatuor

Quibus continentur ea, quæ auersa pagina demonstrãtur, cum triplici indice; nempe Ecclesiarum, Monasteriorum, et Hospitalium. Itẽ Ciuitatũ, et Castroꝝ, in quibus sitæ sunt Ecclæ, Atqꝫ rerum, et ueborum in hoc opere contẽtorum.

Cordova

Primi libri tractatus.

De Monasterijs Regalibus.
De Hospitalibus Regijs.
De Ecclesijs à Regibus fundatis.
De Ecclesijs Cathedralibus ad Regiam presentationem.
De Ecclesijs sub Regia protectione receptis.
De Brachio seculari.
De Constitutionibus.
De Studio Neapolitano.

Secundi libri tractatus.

De Regia Cappella.
De Ecclesia S^ti^ Nicolai de Baro.
De Ecclesia Altamura.
De Ecclesia Lucerina.

Tertius liber complectitur.

Ecclesias clxix. de iure patronatus Regio.

Quartus liber enarrat

Ecclesias cxxxv. ad Regiam collationē spectantes.

ILL.mio E EXC.mio DOMINO DÑO IOANNI ALPHŌSO
PIMENTELLIO HERRERIO COMITI BENEVENTÆ,
DOMINO DOMVS HERRERÆ
HISPANIARVM MAGNATI PRIMARIO
IN REGNO NEAP.no VICEREGI LOCVMTENENTI,
ET CAPITANEO C̄NALI
PETRVS VINCENTI V.I.D.
FELICITATEM.

Sæpenumero, exc.me Princeps, inter Sacrosãctam Romanam Eccleſiam. columnam, ac firmamentum ueritatis, et ser.mas Siciliæ Reges pro iuriſdictione uariæ ortæ ſunt, & oriuntur quotidie controuerſiæ, & præſertim ex causa collationis beneficiorum; quamq̄ tot Magiſtratus, quorum ſcientia Regnum illuminatur, et ij præcipuè, quibus demandata eſt tuitio Regiæ iuriſdictionis, non ceſſauerunt, nec ceſſant tamq̄ uigiles, positiq̄ cuſtodes magna cum ſollicitudine euigilare. Id uero ex ignorantia facti, quæ decipit etiam prudẽtiſſimos uiros, euenire, nemo eſt qui neſciat: Ridiculum enim; quinimmo temerarium eſſet affirmare ex iuris ignorantia hoc proceſſiſſe, atq̄ procedere: Cùm præſertim Summus Pontifex, et Rex Catholicus, tum iura omnia habeant in ſcrinijs pectorum, tum etiam eos cõſtituant Præſides, quos pro ſapientia, ac luce dignitatis eorum non aliter iudicare credunt, q̄ ipſi forent iudicaturi; Cùm itaq̄ ius ex facto oriatur, facti ſpeciem qui neſcit, titubat, atq̄ errat.; errans uerò, cùm non conſentiat (quia nil magis contrarium conſenſui, q̄ error) ad litigia, atq̄ altercationes condeſcendat, neceſſe eſt; At, ueritate inuenta, nihil eſt ulterius

quærendum, nil differendum, omnes omnium silẽt opiniones. Antiqua hoc in opere patent litigia sub Gullielmo secundo Rege pro ecclesia sancti Petri ad Curtim de Salerno: pro ecclesia sanctæ Jerusalem de Piscaria tempore Caroli primi: pro ecclesijs sancti Petri de Laureto, et sancti Christophori de Gualdo Cicalæ sub Carolo 2°, pro ecclesijs sãcti Bartholomæi de Auezzano, et sancti Angeli de Castro Corbariæ sub Rege Roberto: pro ecclesia sanctæ Mariæ Rotundæ de Nuceria tempore Joannæ primæ Reginæ, et Regis Caroli tertij; pro ecclesia Altæmuræ sub diuersis Regibus, et præcipuè feliciss.° sub Regno Austriaco. Nec desunt exempla recentia; etenim annis elapsis in Romana Curia pro collatione Regalis ecclesiæ S.ti Martini de Ocra litigatum est; pro uisitatione quoq; prætensa ab Ill.mo Archiepo Neap.no in Regali Monasterio S.tæ Claræ de Neap. ac alijs de Rebo sæpiss.e missi sunt ad Vrbem qui pro Regia iurisdictione causam agerent, et tamen sexcentis ex Archiui Registris hoc in opere demõstraui, atq; compertum, est ecclesiam S.ti Martini iure collationis ad Regem spectare, et Monasterium S.tæ Clarę iure fundationis, ac protectionis. Quibus sic existẽtibus rite, ac rectè Rex inuictiss.e eiusq; Vicarius ecclesiam contulerat, et iure quidem resistebat, ne Regale Monasterium, sub eius immediata protectione existens, sine permissu ipsius uisitaretur: quã ob rem, ut, quoad eius fieri posset, supputarentur dissidia, et iura fisci fierent clariora, statui, antiqua Regum indagare monumenta, et ea, quæ uel Apostolica concessione, uel immemorabili consuetudine, fama priuilegij concurrente, sunt fachitata, usuq; recepta in unum redigere, Allegationibus iuriũ additis loco suo, qua in re proprio ære per quindecim

ipsos

ipsos annos insudaui quantumq3 laboris ceperim, res ipsa declarat. ecenim ducentas octoginta ordinauimus Rubricas, de ecclesijs Regalibus; titulos subiecimus, de Ecclesijs, Hospitalibus, et Monasterijs à Regibus fundatis, et de multis sub Regia protectione receptis: tractauimus diuisim de ecclesia S.ti Nicolai de Baro, de Lucerina, et Altamurana, & alia propemodum infinita pro Regia Jurisdictione collegimus. Quæ omnia priori tempore inter Regum monumenta recondita, atq3 latitantia omnibus penè fuerant ignota, ac etiam abscondita, et iure quodam postliminij sunt hodie ad Regiam dictionem reuocata, & quidem sic, ut Regalia iura facillimè sciri possint, pariterq3 perspici, atq3 cognosci quæ ecclesiæ sint Regiæ collationis, quæue præsentationis. Hoc opus catholicæ Ecclesiæ iudicio, atq3 correctioni prius subijciendo, prout submitto, Excellentiæ uestræ alacriter dedico, eo quidem animo, ut, sicut splendidissimus planetarum sol sua luce omnia complet, sic benignitatis tuæ radijs opus uniuersum, partesq3 singulæ illustrentur. illustrantur etenim luce à te oborta omnia in Regno existentia, legum præcepta custodiuntur, reguntur populi sub pulchritudine pacis. Pacis, inquam, tuæ, iustitiæ, abundantiæ, maximæ deniq3 prudentiæ; sic lux irradiat simul atq3 coruscat, ut affirmari meritò possit Astream (iustitiam intelligo cæterarum uirtutum regulam) prudentiss.o tuo in pectore rutilare, atq3 habitare. Jure quidem Philippus ille Rex omnium maxs. talem iustitiæ zelatorem Regiam ipsius personam in hoc nobiliss.o atq3 opulentiss.o Regno sustinere uoluit, in quo uno rei militaris scientia, animus clemens, uitæ uenerabilis, exemplar agendæ Reip.cæ atq3 omnium prærogatiua uirtutum essent cõstituta. Sciebat enim fore, ut omni studio, cogitatione, et diligentia in illud

rite, rectèq; gubernandum, dies, noctesq; incumberes, prout facis. Ne itaq; longius mea fluat oratio, te, iustiss.e Princeps, deuotus oro, supplex quæso, ut hosce labores meos tuo excellentiss.o nomini dicatos, libēti excipiens animo, solitaq; benignitate, me inter iure consultos minimum, inter minimos adscribere seruos, non dedigneris. Vale Neapoli,

Index Ecclesiarum, Monasteriorum, et Hospitalium.

Ecclesia Sancti

A

Aegidij de Neapoli ——— fol. 467
Aegidij de Altauilla ——— fol. 678. 535.
Agathes de Neapoli ——— fol. 463
Altissimi de Arpino ——— fol. 519
Anastasij de Ciuitella ——— fol. 330
Anastasie de Collefecato ——— fol. 372
Anastasij de Carpiniono ——— fol. 379
Andree de Castro Rigularum ——— fol. 367
Andrea de Caserta ——— fol. 496
Andrea de Ciuitate S.ti Angeli ——— fol. 560.
Anelli maioris de Neapoli ——— fol 270
Angeli de Pesco Pigmentario ——— fol. 304
Angeli de Fleriano ——— fol. 390
Angeli de Theate ——— fol. 338
Angeli ad Castanetum de Bellanto ——— fol. 345
Angeli de Corbaria ——— fol. 371.
Angeli de Camplo ——— fol. 377
Angeli de Castelliono ——— fol. 381
Angeli de Floriano de Theramo ——— fol. 314
Angeli de Sancto Mango ——— fol. 434
Angeli ad Signum de Neapoli ——— fol. 468
Angeli de Capua ——— fol. 515
Angeli de Vrsaria ——— fol. 575
Archangeli de Bellanto ——— fol. 348
Archangeli de Cilento ——— fol. 677

Eccleſia ſancti

Antonÿ de Cupertino ——— fol. 404
Angeli de Janula ——— fol. 366.
Agathes de Canatra ——— fol. 366.
Andreæ de Paterno ——— fol. 365.
Angeli à Pappansogna de neap ——— fol. 478

B

Eccleſia ſancti

Barbati de Casaluerio ——— fol. 282
Bartholomei de Pesco pigmentario ——— fol. 302
Bartholomei de Auezzano ——— fol. 343
Bartholomei de Castro Morræ ——— fol. 437
Bartholomei de Litera ——— fol. 669
Berardini de Buccino ——— fol. 678
Blasij de Castelliono de valle petre ——— fol. 381.
Blasij de Sancto Marciano ——— fol. 663
Bartholomei de Castro Greci ——— fol. 442

C

Eccleſia S.ti

Castri Sorana diocœsis ——— fol. 292
Cappella in maiori Eccleſia Surrenti ——— fol. 275
Cappella Castri Ouj de Neapoli ——— fol. 470

Cappella Castri noui de Neapoli ——— fol. 471
Cappella Arsenalis Neapolis ——— fol. 472
Cappella Collegij Doctorum Neap ——— fol. 477
Cappella Sancti Ludouici de Neapoli ——— fol. 479
Cappella de Verana ——— fol. 505
Cappella portus Castri maris de Stabia ——— fol. 510
Cappella Regia de Lentino ——— fol. 574
Cappella Castri Luceriæ ——— fol. 577
Cappella maioris Ecclesiæ Jogitanæ ——— fol. 580
Cappella in Ecclesia Iranensi ——— fol. 595.
Cappella in maiori Ecclesia Monopolis ——— fol. 602
Cappella maioris Altaris Melfictæ ——— fol. 604
Cappella in maiori Ecclesia Juuenatij ——— fol. 619
Cappella Castri Nuceriæ ——— fol. 660
Cappella Turris maioris de Salerno ——— fol. 662
Cappella in Castro Campaneæ ——— fol. 664
Cappella in Castro Montisfortis ——— fol. 665
Cappella Castri Rugerulæ ——— fol. 674
Cappella Castri Neocastri ——— fol. 695.
Ecclesia S. Catherina de Celano de Neapoli ——— fol. 273
Catherina de Salerno ——— fol. 411.
Catherina de Castro Apollæ ——— fol. 439
Casti de Castro Solis ——— fol. 549
Cataldi de Furca Nucellæ ——— fol. 544.
Cecilia de Cotrono ——— fol. 453
Cipriani de Carapellæ ——— fol. 388
Cipriani de Turre ad Frontum ——— fol. 527
Columbæ ——— fol. 541
Cosmi, et Damiani de Neapoli ——— fol. 272
Christophori de Ottaiano ——— fol. 501
Christophori de Cicala ——— fol. 502

Christophori de Carapelle ——— fol. 550
Christophori de Atrisa ——— fol. 315
Crucis de Graniano ——— fol. 670

D

Ecclesiæ S.ti

Damiani de Neapoli ——— fol. 272.
Damiani de Cuttella ——— fol. 530
Dionisij de Brundusio ——— fol. 645
Domitiani ——— fol. 564

E

Ecclesiæ S.ti

Eliæ de Soza ——— fol. 291.
Eliæ de Castro Bellanti ——— fol. 351
Eligij de Auersa ——— fol. 521
Eusanij de Laureto ——— fol. 541
Eusanij de Aquila ——— fol. 551.

F

Ecclesia S.ti

Flauiani de Pulsano ____ fol. 641.
Fortunati de Nuceria ____ fol. 659.

G

Ecclesia S.ti

Georgij de Castro Sancti Georgij ____ fol. 412
Georgij de Arenis ____ fol. 451
Gregorij de Maccla ____ fol. 382.

H

Ecclesia S.ti

Herasmi de Ianula ____ fol. 366.
Herasmi de vigilijs ____ fol. 603

Ecclesia S.ti

I

Jacobi Auersano diocesis ——— fol. 287.
Jacobi de Castellutio ——— fol. 517.
Januarij de Littera ——— fol. 666.
Jerusalem de Piscaria ——— fol. 563
Jo: Bapto à piazza de neap ——— fol. 271
Jo: Bapto in maiori Ecclesia Catanzarij ——— fol. 691.
Jois de Paterno ——— fol. 366.
Jois de Radicario ——— fol. 369
Joannis de Oera ——— fol. 375
Joannis de Maccla ——— fol. 382
Jois ad duplanariam ——— fol. 382.
Joannis de Canatre ——— fol. 365
Joannis de Castro Magdaloni ——— fol. 493
Joannis de Caserta ——— fol. 499
Jois ad Cesam de Firmo ——— fol. 559
Jois de S.to Victorino ——— fol. 562.
Jois de Viano de Ciuitella ——— fol. 573
Joannis de Graniano ——— fol. 671.
Joannis de Balio de Montefusculo ——— fol. 684
Justo de Castro Malenoctis ——— fol. 318
Justo de Lenzano ——— fol. 324
Justo de Theate ——— fol. 334.
Justo de Theate ——— fol.
Justo de Sambuco ——— fol. 358
Justini de Casolis de Theate ——— fol. 336.

L

Laurentij de Salcito ——— fol. 306
Laurentij de Penna de Domo ——— fol. 312
Laurentij ad Quinum de Asculo ——— fol. 391
Laurētij ad Osculum de Maccla ——— fol. 392
Laurentij de Ianula ——— fol. 366
Laurentij de Strata de Salerno ——— fol. 429
Laurentij de Castro Paterni ——— fol. 555
Laurentij de S.to Marco de Catula ——— fol. 578
Laurentij de Fogia ——— fol. 585
Legoniani ——— fol. 564
Leopardi de Collefecato ——— fol. 373
Leonardi de Canatra ——— fol. 365
Leonardi de Tarento ——— fol. 635
Leonis de Castro Nucerià ——— fol. 657.
Leonis de Hieracio ——— fol. 696
Lucio de Sambuco ——— fol. 361
Lucio de Rocca de Cambio ——— fol. 386
Lucio de Castro Fontano ——— fol. 494
Lucio ——— fol. 376
Lucio ad Portam de Monopoli ——— fol. 599
Ludouici de Summa ——— fol. 509
Ludouici in maiori Ecclia Barensi ——— fol. 611
Ludouici in Ecclia S.ti Nicolai de Baro ——— fol. 615
Lucio de Castro Summo ——— fol. 485
Lucio de Camplo ——— fol. 557

Ecclesia Sancta. **M**

Mario de Virtutibus de Neapoli ——— fol. 274
Mario de Polita de Suessa ——— fol. 280
Mariæ Nolano diocesis ——— fol. 283
Mario matris Dñi de Capua ——— fol. 284
Mario de Castro Auellarum ——— fol. 289
Mario Sorano diocesis ——— fol. 293
Mario de Fontana ——— fol. 299
Mario de Cantalupo ——— fol. 299
Mario de Pesco pigmentario ——— fol. 301.
Mario de Penna de Domo ——— fol. 313
Mario de Castro Malenoctis ——— fol. 317
Mario de Castro Lanzani ——— fol. 319
Mario de Manupello ——— fol. 328
Mariæ de Plano de Theate ——— fol. 332
Mario de Rocca ——— fol. 337
Mario de Bellanto ——— fol. 352
Mario de Castro Canatra ——— fol. 355
Mario de Castro Montini ——— fol. 356
Mario de Sambuco ——— fol. 360
Mario de Podio de valle ——— fol. 662.
Mario de Malerio ——— fol. 363
Mario de Podio viarij ——— fol. 364
Mario de Collemundo ——— fol. 367
Mario de Castelliono ——— fol. 381
Mario de Ophano ——— fol. 381.
Mario de Rocca de Serro ——— fol. 368
Mario de Collefecato ——— fol. 372
Mario de Montino ——— fol. 378
Mario de Melatino ——— fol. 379
Mario de Posta ——— fol. 383

Ecclesia Sanctæ

Mariæ de Planella ——— fol. 384.
Mariæ de Rocca de Cambio ——— fol. 387
Mariæ de Valle de Marsico ——— fol. 399
Mariæ de Cota de Agropoli ——— fol. 407
Mariæ de Angelis de Salerno ——— fol. 410
Mariæ Annunciatæ de Rauello ——— fol. 415
Mariæ Annunciatæ de Scafato ——— fol. 430
Mariæ de Castro Alberi ——— fol. 427
Mariæ de Castro Serini ——— fol. 432.
Mariæ maioris de Candida ——— fol. 433
Mariæ maioris de Neapoli ——— fol. 469
Mariæ de Castro Apicij ——— fol. 438
Mariæ de la piazza de Tarsia ——— fol. 445
Mariæ de li Latini de Hieracio ——— fol 447
Mariæ de Protospatarijs de Cotrono ——— fol. 452
Mariæ Pietatis de Neapoli ——— fol. 473
Mariæ ad Castellum de Caiatia ——— fol. 492
Mariæ de Porta Puteoli ——— fol. 503
Mariæ de Stella de Vico ——— fol. 507
Mariæ de Rocca Rainola ——— fol. 511
Mariæ in Plano ——— fol. 541
Mariæ de Florano ——— fol. 541
Mariæ de Castro Ciuitella ——— fol. 529
Mariæ de Muscuso ——— fol. 545
Mariæ de Laureto ——— fol. 546
Mariæ de Catignano ——— fol. 547
Mariæ de Maracano ——— fol. 548
Mariæ de Ciuitate S.ti Angeli ——— fol. 556.
Mariæ de Rocca de Arcis ——— fol. 571.
Mariæ de Ronsano de Penna ——— fol. 572
Mariæ de Sosaphat de S.to Marco de Catola ——— fol. 579

Ecclesia Sancte.

Mario de Castro Iaventi ——— fol. 637.
Mario de Casarano ——— fol. 640
Mario rotunda de Nucerià ——— fol. 655
Mario de Alimundo de Salerno ——— fol. 661
Mario de vlmo de Salerno ——— fol. 662
Mario de Castro Sarni ——— fol. 673
Mario de Forino ——— fol. 683.
Mario de Castro Catanzarij ——— fol. 693
Mario de Castro veteri ——— fol. 694
Mario de Catholica de Regio ——— fol. 697.
Mario de Piniatari de Rocella ——— fol. 698
Magdaleno de Neritono ——— fol. 403
Magdaleno de Auersa ——— fol. 523
Margarito de Lanzano ——— fol. 326
Margarito de Theate ——— fol. 333
Ecclesia S.ti Martini de Lanzano ——— fol 322.
Martini de Rocca Ianula ——— fol. 365
Martini de Marsico ——— fol. 395
Martini de Ocra ——— fol. 567
Matthei de Albanella ——— fol. 419
Maximi de varano ——— fol. 279.
Maximi de Rocca de Arcis ——— fol. 571.
Michaelis de Bucclano ——— fol. 528
Mingranij de Canatra ——— fol. 366

N

Nazarij de Ianula ——— fol. 366
Nicolai de Molo de Neapoli ——— fol. 267
Nicolai de Venafro ——— fol. 276
Nicolai de Castro Palmo ——— fol. 277
Nicolai de Pesco pigmentario ——— fol. 303
Nicolai de Penna de Domo ——— fol. 311
Nicolai de Lanzano ——— fol. 321
Nicolai de Castro Sambuci ——— fol. 357
Nicolai de Castro Rigularum ——— fol. 367
Nicolai de Paterno ——— fol. 365
Nicolai de Pede Paterni ——— fol. 366
Nicolai ad vallongum ——— fol. 382.
Nicolai de Castro fluminis ——— fol. 380
Nicolai de Castro Cusentio ——— fol. 444
Nicolai de Lucesano de Catanzario ——— fol. 454
Nicolai de la Melfe de Rocca Sicca ——— fol. 495
Nicolai de Arpino ——— fol. 525
Nicolai de Ciuitate S.ti Angeli ——— fol. 560.
Nicolai de Porta de Monopolo ——— fol. 601.
Nicolai de Pergolito de Neritono ——— fol. 642.
Nicolai Capograssi de Cilento ——— fol. 676.
Nicolai de Auellino ——— fol. 679
Nicolai de Castro Atripaldi ——— fol. 681.

Ecclesia S.ti

P

Pancratij de Lanzano ——— fol. 323
Pancratij de Theate ——— fol. 331. 531
Pastoris de Sambuco ——— fol. 359
Pastoris de Paterno ——— fol. 366
Pauli de Rocca Alberici ——— fol. 370
Pauli de Castellione ——— fol. 381
Pauli de Alexano ——— fol. 647.
Paulini de Castro Serini ——— fol. 431. 440.
Petri de Auersa ——— fol. 297.
Petri de Serra ——— fol. 300
Petri de Campia ——— fol 305.
Petri de Pisciniula de Theate ——— fol. 339
Petri ad Alagnum de Bellanto ——— fol. 349
Petri de Radicario ——— fol. 369
Petri de Venterio de Collepetro ——— fol. 385.
Petri de Castellione de Valle petro ——— fol. 381
Petri ad Pazanum de Marsico ——— fol. 397
Petri de Albanella ——— fol. 421
Petri de Pedatio ——— fol. 443
Petri de Castro Fontana ——— fol. 506
Petri de Campea de Rocca Sicca ——— fol. 512
Petri de Castellutio ——— fol. 516
Petri de Laureto ——— fol. 539
Petri de Oliuerio ——— fol. ~~564~~ 557.
Petri de Campogualano ——— fol. 557.
Petri de Vintiliano ——— fol. 644
Petri ad Curtim de Salerno ——— fol. 653
Plancatij de Castro Lylla ——— fol. 448
Primiani de Alexina ——— fol. 587.

Ecclesia S.ti Quirici

Ecclesia sancti

Q

Quirici de Castro Malenoctis ——— fol. 316

Ecclesia S.

R

Restitutæ de Castro Morræ ——— fol. 436
Rustici de Theate ——— fol. 340

Ecclesia Sancti.

S

Sabini de Castelliono ——— fol. 381.
Sabinæ de Morreo ——— fol. 278
Saluatoris de Cesa ——— fol. 342
Saluatoris de Gallutio ——— fol. 347
Saluatoris de Paterno ——— fol. 398
Saluatoris de Iurisdicio Salerni ——— fol. 651.
Sani de Sto Valentino ——— fol. 327
Sebastiani de Paterno ——— fol. 366.
Sepulchri de Barolo ——— fol. 607
Seuerini Piczoli de Neap ——— fol. 269
Seuerini de Strigano ——— fol. 672
Siluestri de Neapoli ——— fol. 273
Siluestri de Lanzano ——— fol. 325
Siluestri de Theate ——— fol. 335
Siluestri de Tortoreto ——— fol. 389

Ecclesia S.

Siluestri de Castro Rigularum ——— fol. 367
Siluestri de Barolo ——— fol. 610.
Scholasticæ ——— fol. 541
Simonis de Castro S.ti Georgij ——— fol. 412
Spiritus de Ocra ——— fol. 374.
Stephani de Galatula ——— fol. 406
Stephani de S.to Mango ——— fol. 435
Stephani de Baro ——— fol. 666
Stephani de Castro Montorij ——— fol. 675.

T

Ecclesia S.

Thomæ de Castelliono ——— fol. 381
Thomæ de Caserta ——— fol. 500.
Trinitatis de Surrento ——— fol. 491
Trinitatis de Litio ——— fol. 631.

V

Ecclesia S.

Victorini de Valle Viario ——— fol. 341
Victorio ——— fol. ~~564~~ 557.
Vitalis ——— fol. 628.
Viti de Cupertino ——— fol. 405

Sequitur Index Monasteriorũ, et Hospitalium.

Monasterium

Monasterium S.tæ Mariæ Annũ.tæ de Neap —— fol. 9.
Sanctæ Trinitatis de Mileto —— fol. 6
Monasterium in Campo Beneuenti —— fol. 6
Monasterium prope Castrum montis —— fol. 6
Monasterium S. Mariæ de Victoriâ —— fol. 6
Monasterium Regalis vallis —— fol. 7
Monasterium S.ti Iõis Heremitarũ —— fol. 7
Monasterium S.ti Petri Martiris —— fol. 7
Monasterium S.ti Ludouici de Auersa —— fol. 7
Monasterium S.ti Dnici de Neap —— fol. 7
Monasterium S.ti Petri ad Castellum de Neap —— fol. 7
Monasterium S.tæ Mariæ Magdalenæ de Neapõ —— fol. 7
Monasterium S.tæ Crucis de Neapoli —— fol. 7
Monasterium S.ti Martini de Neapoli —— fol. 9
Monasterium S.ti Petri, et Pauli de Tricarico —— fol. 9
Monasteriũ S.tæ Clarę de Neapõ —— fol. 10.

Hospitale Sancti Eligij de Neapoli —— fol. 19
Hospitale S.tæ Catherinæ de Neapoli —— fol. 20
Hospitale S.ti Nicolai de Molo de Neapõ —— fol. 21.
Hospitale Spineæ Coronæ, uulgo l'Incoronata —— fol. 21
Hospitale S.ti Jacobi de Neapõ —— fol. 23
Hospitale S.tæ Mariæ de Victoria —— fol. 23
Hospitale Sanctæ Martæ de Putcolis —— fol. 24
Hospitale Sancti Eligij de Auersa —— fol. 25
Hospitale Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Auersa —— fol. 26

Hospitale S^ti Laurentij de Capua —— fol. 26
Hospitale Sancte Maria Annunciate de
Schifato —— fol. 27.
Hospitale Ciuitatis Aquile —— fol. 27.

Index Ciuitatum, et Castrorum, in quibus sita sunt Ecclesia.

A

Albanella ——— fol. 419
Albetum ——— fol. 427.
Alexina ——— fol. 587.
Alexanum ——— fol 647.
Altauilla ——— fol. 678.
Agropolis ——— fol. 407. 428.
Apicium ——— fol. 438
Apolla ——— fol 439
Aquila ——— fol. 551.
Asculum ——— fol. 391.
Arena ——— fol. 451
Arpinum ——— fol. 519. 525.
Atissa ——— fol. 315.
Atripaldum ——— fol 681.
Auella ——— fol. 289
Auellinum ——— fol. 679.
Auersa ——— fol. 287. 297.
Auezzanum ——— fol. 343. 521.

B

Barum ——— fol. 606. 611.
Barolum ——— fol. 607.
Bellantum ——— fol. 345
Brundusium ——— fol. 645
Bucclanum ——— fol. 528

C

Caiatia — fol. 492
Candida — fol. 433
Canatra — fol. 355.
Cantalupum — fol. 299
Campanea — fol. 664.
Campolum — fol. 377. 557.
Capua — fol. 284. 515.
Carpinonum — fol. 379
Casaluerium — fol. 282
Castrum fluminis — fol. 380
Castellionum — fol. 381.
Castrum Greci — fol. 442
Castrum solis. — fol. 549
Castrum uetus — fol. 694.
Casaranum — fol. 460
Caserta — fol. 496
Castellutium — fol. 516.
Carapellis ea' — fol. 388. 550.
Catanzarium — fol. 454. 691.
Catignanum — fol. 547.
Cesa — fol. 342.
Cicala — fol. 502.
Cilentum — fol. 676.
Ciuitella — fol. 330. 529. 573
Ciuitas Sti Angeli — fol. 556. 560.
Cozbarium — fol. 371.
Collepetrum — fol. 385.
Cotronum — fol. 452.
Cupertinum — fol. 404
Cusentia — fol. 444.
Collisfecatas — fol. 372
Castrum maris de Stabia — fol. 510

F

Flerianum ——— fol. 314
Fogia ——— fol. 580. 585.
Fontana ——— fol. 494. 506.
Fouinum ——— fol. 683.
Firmum ——— fol. 559.

G

Galatola ——— fol. 406
Granianum ——— fol. 620.

H

Hieracium ——— fol. 696. 447

I

Iuuenatium ——— fol. 619

L

Lanzanum ——— fol. 319
Lauretum ——— fol. 539. 546

Lentinum — fol. 574
Litium — fol. 631.
Litera — fol. 666.
Luceria — fol. 577

M

Maccla — fol. 382. 392.
Magdalonum — fol. 493
Malanox — fol. 316.
Manupellum — fol. 328.
Maracanum — fol. 548.
Marsicum — fol. 395.
Melficta — fol. 604.
Melatinum — fol. 379
Monsfusculus — fol. 684.
Monsfortis — fol. 665.
Monopolis — fol. 599.
Montinum — fol. 356. 378.
Montorium — fol. 675
Morra — fol. 436.
Morreum — fol. 278
Moscusum — fol. 545

N

NEAPOLIS — fol. 266. 463

Neocastrum ——— fol. 695.
Neritonum ——— fol. 403. 642.
Nola ——— fol. 283
Nuceria ——— fol. 655.

O

Ocra ——— fol. 567.
Ottaianum ——— fol. 501.

P

Palma ——— fol. 277
Paternum ——— fol. 366. 398. 555.
Pedatium ——— fol. 443.
Penna de Domo ——— fol. 311.
Penna ——— fol. 572.
Pescum pigmentarium ——— fol. 301.
Planella ~~Piscario~~ ——— fol. 384
Piscaria ——— fol. 563.
Podium de Valle ——— fol. 362.
Podium Piciniscum ——— fol. 363.
Podium viarij ——— fol. 364
Posta ——— fol. 383
Pugerula ——— fol. 674
Pulsanum ——— fol. 641.
Puteoli ——— fol. 503.

R

Radetum — fol. 544
Radicarium — fol. 369.
Rauellum — fol. 415.
Regium — fol. 697.
Rigula — fol. 363
Rocca Ianula — fol. 365
Rocca de Serro — fol. 368.
Rocca Alberici — fol. 370.
Rocca de Cambio — fol. 386.
Rocca Sicca — fol. 495. 510.
Rocca Rainola — fol. 511.
Rocca de Arcis — fol. 571.
Rocella — fol. 698.

S

Sanctus Marcianus — fol. 663.
Sanctus Valentinus — fol. 327.
Sanctus Georgius — fol. 412.
Sanctus Mangus — fol. 434.
Sanctus Marcus de Catula — fol. 578.
Sanctus Victorinus — fol. 562.
Salcetum — fol. 306.
Salernum — fol. 409. 429. 651. 661.
Sambucum — fol. 357.
Sarnum — fol. 672.
Serinum — fol. 431. 440.

Schifatum ——— fol. 430.
Sora ——— fol. 291.
Suessa ——— fol. 280
Summa ——— fol. 485. 509.
Surrentum ——— fol. 275. 491.
Sylla ——— fol. 448

T

Tarentum ——— fol. 635.
Tarsia ——— fol. 445.
Teramum ——— fol. 390.
Theate ——— fol. 331. 531.
Tortoretum ——— fol. 389.
Tranum ——— fol. 595.
Turris ad Trontum ——— fol. 527.

V

Varanum ——— fol. 279
Venafrum ——— fol. 276
Verana ——— fol. 505.
Ventilianum ——— fol. 646
Vigilia ——— fol. 603
Vicus ——— fol. 507.
Vrsaria ——— fol. 575.

Index rerum, et verborum singularium

A

Altemuræ Eccla, territoriũ, et utiles dñi — fol. 179. ad 182.
Altemuræ Archipresbyteratus — fol. 196. 197.
Alexinæ lacus — fol. 587.
Alexinæ Comitatus — fol. 596.
Alphonsus Ps. — fol. 563
Amalfitani — fol. 415.
Andreas Rex laqueo necatus — fol. 54
Andreas ab Auria — fol. 289.
Antonius Cardona — fol. 487.
D. Antonius de Leiua — fol. 391.
Aprutij Regio — fol. 315.
Aquauiua familia — fol. 327. 403.
Aquinates — fol. 539
Auoli Marchiones Piscariæ — fol. 539. 564.
Archiui scripturæ — fol. 9. 463.
Aragonei, et Austriaci Ecclarũ protectores — fol. 51. 54.
Archiepũs Neopatrensis — fol. 181.
Articuli pro Archipresbro Altemuræ — fol. 209
Articuli pro Epo Grauinæ circa Ecclas Altemæ — fol. 217.
Archidiaconat. Luceriæ — fol. 247.
Arsenale, seu Nauale Neapolis — fol. 472.
Assensus Regispatroni an requiratur in datione coadiutoris Epi — fol. 43
Assisiâ Neap ubi fiebat — fol. 91. 95.
Auersa Ciuitas — fol. 287.
Auellani populi — fol. 289.
Auezzani — fol. 343
Authores loquentes de iure patronatus — fol. 257.

Augustinus

Augustinus Epũs Lucerio Beatus ——— fol. 253
Arachis Statua in Barolo ——— fol. 608.

B

Bari Ciuitas, et familiæ nobiles ——— fol. 147. 615.
Baroli feudatarij, et nobiles. ——— fol. 608.
Baroli Statua ænea Eraclij, siue Arachis ——— fol. 608
Barones incapaces collationis ——— fol. 579.
Bartholomeus de Capua ——— fol. 54
Bartholomeus Siginulfus ——— fol. 496.
Basilica ——— fol. 267.
Benedictus Caetanus ——— fol. 143.
Beneficia quot modis uacent. ——— fol. 619.
Beneficia quot modis acquirantur ——— fol. 456.
Berardus Gentilis ——— fol. 438.
Boamundus Comes Monopolis ——— fol. 599.
Bautij ——— fol. 647.
Brachij inuocatio subsidiaria ——— fol. 63
Brachium pro reuocatione monialium ——— fol. 63
Brachium quibus impartiatur ——— fol. 66.
Buczaria ——— fol. 581
Bulla pro Cappellanis Regijs ——— fol. 112. 126.
Bulla pro Ecclia Lucerina ——— fol. 241.
D. Berardinus à Barionouo ——— fol. 566.
Bulla Innocentij üij. pro Eccla Altamura ——— fol. 206.
Bulla Papæ Bonifacij, q Rex possit unire Ecclas ——— fol. 222.

C

Cappella Regia ——— fol. 111
Cappellania priuati ——— fol. 111
Cappellaniæ probatio ——— fol. 113

Cappella Regalis antiquus status —— fol. 113.
Cappellani Regij —— fol. 112. 113. 121.
Cappellani non tenentur ad residentiâ —— fol. 112
Cappellani Regij iurant —— fol. 125.
Cappellani Regij ubi conueniantur —— fol. 141. 142. 144.
Cappellani Regij petunt remitti —— fol. 144.
Cappellanus maior —— fol. 113. 134. 143.
Capitula Regni —— fol. 72.
Capitaria dignitas —— fol. 168.
Capitanata —— fol. 575
Camillus de Curte —— fol. 567.
Camillus Caracciolus —— fol. 681.
Campana Manfredonia —— fol. 148.
Cancellarius Regni —— fol. 91.
Cantoria S.ti Nicolai de Baro —— fol. 159.
Cantelmi —— fol. 291. 427.
Carolus Iappia Regius Cons.cius —— fol. 72.
Cardinalis de Monopoli —— fol. 275.
Carmina in campanili S.te Clarae de Neap. —— fol. 12. 13. 465.
Carolus P.s moritur Fogia —— fol. 35.
Cardinalis Cesualdus —— fol. 479.
Carmina in porta S.ti Nicolai de Pergolito —— fol. 642.
Castidiorus —— fol. 395.
Castrum Capuanum —— fol.
Castrum Ouj Neapolis —— fol. 470.
Catherina ab Austria ubi sepulta —— fol. 37.
Catherina ab Austria Cappella —— fol. 37
Catherina ab Austria dos —— fol. 37
D. Cæsar de Aragona —— fol. 497.
Cicero —— fol. 525.
Cognitio beneficiorum regalium —— fol. 5.
Coadiutor Epi —— fol. 43.
Corduba familia —— fol. 280.

Constitutiones multæ pro Eccla —— fol. 50
Confugiens ad statuam —— fol. 51.
Continui in Regno qñ constituti —— fol. 54.
Constitutiones Regni —— fol. 71.
Constitutiones multæ ex Archiuo —— fol. 72. ad. 77.
Constitutiones pro studijs —— fol. 96. ad 100.
Constitutio circa regimen Eccla S.ti Nicolai de Baro — fol. 169.
Collatio Archipresbyteratus Altamuræ —— fol. 196.
Collatio quot modis capiatur —— fol. 455.
Comes Oliuarentium Regni Prorex —— fol. 479
Corpora SS.rũ ex Ciuitate Alexiña Neap.s translata —— fol. 587.

D

Delphinus Franciæ confert beneficia —— fol. 588.
Decretum Conc. Trid. circa Regiã protectionẽ —— fol. 53.
Decanatus Luceriæ —— fol. 246.
Didacus de Larat —— fol. 496.
Dinus uocatus ad legendum in Studio Neap.no —— fol. 90
Diuus Thomas de Aquino legit in studio Neap.no —— fol. 89.
Donata pijs locis nõ possunt alienari —— fol. 259.
Donatio pro Eccla Neap.na —— fol. 479.
Donatio Constantini facta Eccla —— fol. 259
Dohana pecudum Apuliæ —— fol. 582.
Domus Templi, et aliæ in Vrbe Barolo —— fol. 607.
Dos Catherinæ ab Austria —— fol 37.

E

Ecclesia triplex —— fol. 31.

Ecclesiæ Collegiatæ ——— fol. 32
Ecclesiæ Cathedrales ad Regiã ꝓsentationẽ ——— fol. 44
Ecclesiæ sub protectione Regum ——— fol. 52.
Ecclesiæ de Regia fundatione ——— fol. 54.
Ecclesiæ sub Regiã protectione ——— fol. 55. ad. 59.
Ecclesia Congregnis Oratorij de Neaꝑ ——— fol. 272
Ecclesia renuit decimas nouoꝝ iurium ——— fol. 590.
Episcopus non pot excõiare Reges ——— fol. 43.
Expositus unde sit ciuis ——— fol. 18

F

Fabius Fornarius Epũs Neritĩ ——— fol. ~~f. 44~~. 645.
Familia Gentilis de Bazolo ——— fol. 587.
Familia de Littera ——— fol. 667.
Ferdinandus Fornarius ——— fol. 5. 44. 645.
Filangerij ——— fol. 433.
Feudatarij Comitatus Litij ——— fol. 631.
Forma electionis Magri Hospitalis ——— fol. 28.
Forma confirmationis Magri Hosptis ——— fol. 30.
Forma Regiæ protectionis ——— fol. 47
Forma Brachij Secularis ——— fol. 65.
Forma doctoratus uetus, et recens ——— fol. 101.
Forma receptionis in Cappellanum ——— fol. 136.
Forma petitæ remissionis ꝑ Capp^no Regio ——— fol. 146
Forma ꝑntationis ——— fol. 263.
Forma rescripti pro admissione ꝑntati ——— fol. 264.
Forma Regiæ collationis ——— fol. 459.
Forma Irãr Regni seruantur pro lege ——— fol. 54.
Franciscus Antonius de Dauid ——— fol. 511. 566.

Fregapani ——— fol. 440.
Fraudantibus fiscum concessa remissio. ——— fol. 8.
Fulvius Constantius. ——— fol. 566.

G

Gentilis familia ——— fol. 642.
Gonzaga ——— fol. 647.
Guido de Monteaureo dnus Altemura ——— fol. 181.
Gullielmus de Manso ——— fol. 666
Gymnasia publica diuersa ——— fol. 84.
Goffredus Gentilis ——— fol. 403.

H

Henricus de Roberijs dnus Altamura ——— fol. 181.
Hospitale an succedat expositis ——— fol. 17
Hospitalia diuersa Regia ——— fol. 17. ad 26.
Hospitale an ꝓsumatur ——— fol. 18.
Hospitalium varia nomina ——— fol. 17
Hospitalium materia ubi tractatur ——— fol. 19
Hospitalis nomen an sit exprimendū ——— fol. 18.

I

Jacobus de Bellouisu lector in studio Neapno. ——— fol. 90
Jacobus de Bellouisu doctoratur Neapoli ——— fol. 91.
Jacobus Arcucia Regni magnus Camius ——— fol. 184
Jacobus Boncompagnus ——— fol. 291

Indictiõ belli apud Regem —— fol. 53.
Inuentariũ hæredis laici à clerico instituti —— fol. 113.
Innocentius quartus —— fol. 197.
Imperator, et Reges cui confiteantur —— fol. 114.
Imperium translatum ad Germanos —— fol. 50.
Ioannes Alphonsus Pimentellius Regni Prorex —— fol. 36. 504.
Ioannes Capistranus Cons.s Regis Ladislai —— fol. 8.
Ioannes de Baro Altamura dñus —— fol. 180.
Ioannes Pipinus —— fol. 182.
Ioannes Thomacellus —— fol. 184.
Io: Ant.s de Bautio —— fol. 185.
Ioẽs Villanus Marchio Pollæ —— fol. 439.
Ioannes Montoia de Cardona —— fol. 643.
Io: Bapta de Manso —— fol. 666.
Ioanna de Altamura —— fol. 182.
Ioannæ 2æ Reginæ const.o circa cappellã —— fol. 113. 131.
Iudex delegatus à Papa implorat brachiũ —— fol. 64.
Iudex secularis an cogatur ꝓstare brachium —— fol. 64.
D. Iulius Ant.s Aquauiua —— fol. 346.
Iulius Cæsar Capacius —— fol. 503.
Iura ubi docenda —— fol. 83.
Iura noua, et uetera quo dicantur —— fol. 589.
Ius buczario —— fol. 581.
Ius patronatus Regis —— fol. 43.
Ius patronatus duplex —— fol. 256.
Ius patronatus spirituale —— fol. 256.
Ius patronatus quibus modis acquiritur —— fol. 260
Iustinianus Imperator —— fol. 487.
Ioannes Antonius Lanarius —— fol. 566
Ioannes Franciscus de Ponte —— fol. 566.

L

Leges loquentes de Monachis ——— fol. 4.
Leges de protectione loquentes ——— fol. 51.
Leges condita à Rege Arachi ——— fol. 608.
Lex Principis duplex ——— fol. 71.
Lectores studij Neapolitani ——— fol. 87. 89.
Libri regales in thesauro Regis positi ——— fol. 88.
Littera Athalarici Regis ——— fol. 81.
Licentia querendi elemosinam ——— fol. 521.
Littera Calabriæ ducis pro Canonizat.ne Epi Luceriæ ——— fol. 253
Leporaria ——— fol. 585.
Litera Theodati ad Justinianũ Imperatorẽ ——— fol. 4.
Luceria caput Prouintiæ ——— fol. 577.
Luceriæ Archidiaconatus ——— fol. 247.
Luceriæ Canonicatus ——— fol. 250.
Luceriæ Cantoratus ——— fol. 248.
Luceriæ decanatus ——— fol. 246.
Luceriæ Thesaurariatus ——— fol. 249.
Lucaniæ Prouintia ——— fol. 395.
Lutius Fornarius Epús Vriæ ——— fol. 44.

M

Marca argenti quantum valet ——— fol. 37.
Manna ex corpore diui Nicolai de Baro ——— fol. 147
Marcellus fornarius Regius Cons.s ——— fol. 645
Milo Crotoniates ——— fol. 452
Monasteriũ, græcè Cenobium, ——— fol. 3
Monasterium d'r territorium Abbatis ——— fol. 3
Monasterium an teneat locum hæredis ——— fol. 3.
Monasteriũ ingrediens an possideat bona ——— fol. 3

Monasterium an faciat deficere fideicommissus — fol. 13
Mon.m S.ti Laurentij apud Excuriales — fol. 5
Mon.m Regale in Saluaguardia Regis — fol. 5
Mon.m tenetur alere pauperem — fol. 5
Monast.m S.te Clare de Neapoli — fol. 10
Monasteria condita in Regno ante Reges — fol. 4
Mon.a à Regibus fundata — fol. 6. 7.
Mors Ioannis Pipini — fol. 183.
Mors Sforcie Regni magni Comestabuli — fol. 563.
Matheus de Capua — fol. 507.
Margarita Regina scribit pro Vrbano VI. — fol. 623.

N

Neapolis Vrbs famosa — fol. 87
Neapolis diuisa in quinque Sedilia — fol. 267.
Neapolitano Ecclesia — fol. 35.
Neapolitanum Studium — fol. 84.
Neapolitano in Studio qñ incipiebat legi — fol. 92.
S. Nicolai corpus Barum translatum — fol. 147.
Notariorum imperitia — fol. 552

O

Oznithones — fol. 585
Ottinus de Caris — fol. 404

P

Papa solus exigit Civitatem ——— fol. 32.
Patronus debet ali' ab Eccta ——— fol. 6.
Penarum iniectio ——— fol. 51.
S.tus Petrus de Morrono ——— fol. 55.
Petrarca ——— fol. 116.
Petrus à Toleto ——— fol.
Petrus Caetanus ——— fol. 496.
Philippus de Flandria ——— fol. 539.
Philippus Achaiæ Princeps sepultus Trani ——— fol. 595.
Plinij mors ——— fol. 485.
Porta domni Vrsi de Neapoli ——— fol. 469.
Patrono quæ debeantur ——— fol. 258.
Presentatio duplex ——— fol. 255.
Præsentatus à marito, et ab uxore ——— fol. 260.
Princeps in concessione stabilis ——— fol. 34.
Princeps solus concedit gratem custodiâ ——— fol. 53.
Priuilegium Eccte S.ti Nicolai de Baro ——— fol. 149.
Priuilegiũ Jederici 2.i pro Eccta Altamuræ ——— fol. 205.
Prioratus S.ti Nicolai de Baro ——— fol. 152.
Procurator Fisci probat ius Regale ——— fol. 6.
Protectio ——— fol. 51. 52.
Protector ——— fol. 53.
Professoribus Romanis soluta salaria ——— fol. 79.
Proreges quæ beneficia conferant ——— fol. 459.

Q

Qualitas admittendi ad Regimen Cathedralis ——— fol. 33.
Questiones multæ de lectoribus, et Scholaribus. ——— fol. 108

R

Rauelli familiæ nobiles — fol. 415.
Raimundus de Bautio — fol. 185.
Rescriptum pro decimis Altemuræ — fol. 226.
Reges Ecctar, protectores — fol. 49.
Reges Ecctar, patroni — fol. 52.
Reges Normandi, et Suevi — fol. 71.
Reges qui ungantur — fol 487.
Reges loquentes de gabella ovium — fol. 582
Regum corpora in Eccta Neapna — fol. 479.
Regum filij baptizantur in Cappella Regali — fol. 111.
Rex potest dare suspectũ Epũm — fol. 44.
Rex authoritate propriâ revocat Ecctas suas — fol. 45
Rex tpre belli convocat Prælatos Regni — fol. 45.
Rex defensor Eccte acquirit misericordiã dei — fol. 50.
Rex Robertus quomodo exordiebatur rescripta — fol. 50.
Rex Catholicus fidei defensor — fol. 51.
Rex Præsentat Epõs ex Privilegio Papæ — fol. 52. 255.
Rex Siciliæ est Monarca — fol. 71.
Rex creat Cappellanos in aliena iurisdne — fol. 143.
Rex recipit renunciationẽ beneficiorum — fol. 258.
Rex quo sibi reservat in concessione Castri — fol. 345.
Rex modica, vel magna dr respectu personæ — fol. 259.
Regina Sanciâ ubi sepulta — fol. 8.
Romani Magistratus curabant Ædes Sacras — fol. 49.
Riczardus de Memoranti — fol. 180.
Ritus Curiæ — fol. 72.
Ritus Cameræ — fol. 59. 581.
Rodulphus de Saxoniâ — fol. 59 539.
Russa Gens — fol. 454.

S

Sancia Regina ——— fol. 8.
Sepulchrum Regis Roberti ——— fol. 20
Singularia quadam in Rege ——— fol. 45
Scientia optima hæreditas ——— fol. 79
Specialia in Monast.o Regali ——— fol. 5.
Scriptura Archivi ——— fol. 9.
Schola publica Neapoli habenda ——— fol. 93
Sedilium Neapolis nõia diuersa ——— fol. 267.
Sedilia Surrenti ——— fol. 275
Sanctus Ludouicus filius Caroli 2.i Regis ——— fol. 611.
Sanctus Nicolaus de Baro ——— fol. 147.
Sepulchrum Ioïs Pipini. ——— fol. 239.
Sparanus de Baro ——— fol. 180.
Subuentio pro cingulo militari ——— fol. 180.
Speculatoris locus de Magro Cappello ——— fol. 115.
Scipio Concoblet ——— fol. 451.
Scisma sub Vrbano Sexto ——— fol. 623.
Sforcia mors ——— fol. 563
Statuta diuersa pro Studio Neap.no ——— fol. 89.
Statua reperta in agro Cumano ——— fol. 504.
Studium medicinæ Neapolis ——— fol. 94.
Studium gnale, et particulare ——— fol. 83.
Studiorũ institutio Principibus gloriosa ——— fol. 79
Studiorum effectus ——— fol. 79.
Substitutio Magri Cappellæ ——— fol. 129.
Succentoria Sti. Nicolai de Baro ——— fol. 161.

T

Templarij milites in Vrbe Barolo —— fol. 607.
Theodatus Rex Gothorum —— fol. 4.
Theodoricus Rex Gothorum —— fol. 50
Thesaurarij S.ti Nicolai de Baro —— fol. 157.
Terræ laboris laudes —— fol. 519
Titulati ab Alphonso P.o constituti —— fol. 291.
Tributaria functio —— fol. 485
Tulfa —— fol. 327.
Templum diui Leonardi —— fol. 575.

V

Verba, Post Curiam Capuæ celebratã, declarantur —— fol. 34.
Verba, Recipio te in protectorem, quid significent —— fol. 52.
Venafri Ciuitatis Dni —— fol. 276.
Viuarium —— fol. 585.
Vinum Surrenti apud Vlpianum —— fol. 275
Vritana Ecclesia Regalis —— fol. 44.
Vrsini. —— fol. 328

DE ECCLESIIS REGALIBVS

LIBER PRIMVS:

De Monasterijs Regalibus iure fundationis.

DE Monasterijs regalibus antequam habeatur sermo: non erit incongruum formam hîc ponere fundationis, licet in hoc non possit dari certa regula. nam vnusquisq; Rex diuersis ex causis ad fundationem alicuius pij loci potuit moueri, uel bello finito, uel pace facta, aut ex uoto, et sexcentis alijs de causis. Carolus Rex huius nominis Primus, post victoriam habitam de Manfrido, et Corradino, fali usus est prefactione.

SCRIPTVM EST etc. Celebris apud homines munificentia principum, quę beneficia digna promeritis obsequentibus recompensat, tunc verè celebribus clarere conspicitur titulis, cum ab eo, qui omnia tribuit omnibus, id ipsum, quod sunt, quod obtinent, se accepisse humiliter profitentes; eum gratitudine debita, non quod bonorum nostrorum indigeat, sed ut de ipsis suis donis, et datis tanq; omnium Domino laudis debitum persoluatur, gratis studeant muneribus honorare. Profusam igitur erga Nos superne dexteram largitatis ex multis perceptis beneficijs agnoscentes, dum ipsius prouehente gratia sublimati ad Regni fastigium, et tam in nostrorum honorum primordijs, q; iugiter in progressu prosperis successibus semper auctj, claros triumphos de hostibus, ipso donante, qui potuit, nascimur retulisse. Ac uolentes pro tantis nobis collatis gratijs in conspectu eius, qui dedit, non apparere uacui, sed munus pure deuotionis offerre, ad honorem Dei, et beate Virginis spetialiter, cuius patrocinium nobis multipliciter credimus affuisse; pro salute quoque animarū tam nostre q; antecessorum, et successorum nostrorum, nec

non, et omnium, qui in prosequutione negorij Regni Sicilię in
Dei seruitio obierunt Monasterium, inquo per Abbatem, et
conuentum Cistersiensis ordinis perpetuo Domino seruia-
tur, fundandum, et de nouo construendum duximus prope
scalculam de Aprutio. quod Monasterium beatę Marię de
Victoria decreuimus de cetero nuncupari. Sic dotantes illud &

De Monasterijs Regalibꝫ iure fundationis

PRIVSQVAM de his loquamur monasterijs, quę regię fundationis esse didicimus ex Archiuo, est premictendum q monasterium grece dicitur coenobium, a coeno grece, quod idem est, q cómune latine: quia religiosi ibi communiter viuunt, uel saltim uiuere debent, not. Pan. in c. rua, de his, quę fiunt à prel. et ita Corset. in add. ad Panor. in v° monasterium. et dicitur territorium Abbatis, Card. in clem. p.ª in prin. de stat. monach. ac suaue iugum monachis bonis, sed malis dicitur carcer. glo. et Card. ind. clem. 1. §. quia uero, de stat. monach. ac suaue iugum bonis, ut est dictum. Quod quidem monasterium, ut de Hospitali dicemus, non habetur loco ueri hęredis, uel filij, et ideo nō succedit in feudo, ut concludunt Doct. in C. in presentia, de probat. Alex. cons. 88. vol. VI. Barb. in tract. de prest. Cardin. et Curt. de feud. par. p.ª et alij citati à domino Frec. lib. 2. in 3.ª autor. n.° 24. quinimmo qui monasterium ingreditur nedum feudalia, sed nec burgensatica possidere potest, nec pacisci q aliquarú rerum dominium penes ipsum remaneat, quia hoc repugnat regulę: de consensu tamen Abbatis poterit reseruare potestatem disponēdi de parte bonorum, ita Bal. in d. C. in presentia col. pen. uers. sed pone de probat. quem refert Jas. in Auth. ingressi col. pen. vers. secundo predictam C. de sacros. Eccles. Verum siquęratur an monasterium loco filij habeatur ad hoc, ut faciat deficere fideicōmissum, videnda sunt quę ponit Roma. in l. ex facto ff. ad trebell. vbi tenet affirmatiuam per tex. in Auth. de sanct. epis. §. sed, et hoc pñti, et auth. nisi rogati.

Monasterium grece dicitur Coenobium, et quare

Monasteriū est territorium Abbatis.

An habeatur loco heredis uel filij

Ingressus mon.ⁱ non potest feuda aut burgēsatica possidere.

Monachus de consensu Abb. reseruat sup disponendi.

An faciat deficere fideicōmissum.

C. ad trebell. et alij relati à Guid. Pap. q. 477. n.° 5. de qua re latiss.e dominus de Franch. dec. 29. per tot. vbi limitat dispositionē d. §. sed, et hoc presenti, et tex. in d. c. in p̄ntia, de probat. non procedere, grauato instituto per hec verba: Si sine filijs ex legitimo matrimonio natis decesserit, filios instituendo descēdentes substituendo, et prohibendo alienationem, ut bona in familia remaneant, et ita asserit, ipso referente, fuisse decisū per Sacrū Consilium, et etiam per senatum Pedem. ut in dec. Cacher. 127. Andreas, per tot. Justinianus Imperator plures condidit leges de monachis, ut habetur in Auth. de monach. coll. p.a in tit. de monach. et ascetr. coll. x.a et in tit. de sanct. epis. nec solum ipsę, ea, quę pro religione faciebant, summo studio exequebatur, sed alios Reges ad idem studium incitabat. refert Cassidor. Var. lib. x. epist. xxvi. q Rex Gothorum Theodatus, acceptis licteris Justiniani, agros cuiusdam monasterij ob sterilitatem releuauit, eundemq; certiorem fecit his verbis. Significamus glorię vestrę, monasterium famularum Dei, quod uobis insinuatum est tributorū graui sorte laborare, eoq agere eius nimia inundatione perfusus, sterilitatis uitia de inimica humectatione contraxerit, ad virum eminentissimum senatorem Prefectum Pretorio, dedisse nos nihilominus iussionem, ut eius ordinatio prouida ad predium, de quo querela est, diligens inspector accedat, et rebus moderata inquisitione trutinatis, quicquid grauaminis potest habere possessio, rationabiliter abrogetur. Hęc libuit inserere, ut cognosceretur quanta fuerit apud barbaros etiam Reges cordi religio. Multa quidē, et ea magnifica in Regno ante Reges condita fuerunt monasteria: et in eis Venerabile montis Casini Monasterium à diuo Benedicto fundatum, cuius ordo fuit primus Monachorum post Christum in occidente, ut refert Cassan. de glor. mund. par. v. consid. 54. Monasterium sanctę sophię de Beneuento, Monasterium Cauense, Monast.m

Quanno monast.m ingrediens locū filij nō faciat deficere fideicōmissum.

Leges de monachis loquentes.

Theodatus Rex Gothorū monachis fauebat.

Theodohati ad Justinianū epistola.

Monasteria in Regno ante Reges condita.

S.tę

Ste Trinitatis de Milero, et alia etiam quamplura. Post Reges uero multa ab eisdem Regibus extructa fuisse inferius patebit: sed ea omnia, ceteraqꝫ in Europa antecellit magnitudine

Monasterium apud excuriales S^ti Laurentij vocabulo insignitu.

edificij, operis mira constructione, architectura, ac diuitiarum opulentia, Coenobium illud, quod ad honorem Dei sub nomine diui Laurentij in Hispanijs construxit Philippus ille secundus Rex Catholicus. quod uno ore omnes asserunt, nullum in toto terrarum orbe reperiri magnificentius, excepto Salamonis templo, sicqꝫ mihi affirmauit Ferdinandus ille Fornarius, vir in administranda Rep. admirabilis, qui ob miras animi dotes ex iudice Magnę Curię. Causarum Criminaliú

Ferdinandi Fornarij laudes, et munera ab eo gesta.

ad munus Consiliarij Regij euocatus, moxqꝫ Camerę Presidens, ac regij patrimonij patronus cum extitisset, Regens in supremo Consilio Italię profectus, inde in Italiam rediens locumtenentis Magni Camerarij, atqꝫ Collateralis Consiliarij honoribus tanta integritate prefuit, quanta toti Regno innotuit; sed ad rem, de qua agimus, redeuntes; sciendum est,

Specialia in monasterio Regali.

plura considerari precipua in monasterijs regia dispositione constructis. nam eo ipso q consistet illa esse defundat^e regali,

Est In saluaguardia Regis

sunt in saluaguardia Regis s^m Jo. Gall. q. xxxij. licet ipsum allegat in q. 85. Carol. de grassal. regal. franc. lib. 2. iur. p^o. f°. 227. idem Jo. Gall. arrest. q. f°. 195. col. 1. Item

Sine voluntate Regis nullus potest eligi Abbas.

sine regali prouisione, et Monachorum electione nullus potest assumi in Abbatem illius Monasterij c. Adrianus 63. dist. et c. hinc est xvi. q. 1. que iura pro Rege Francię ad

Cognitio regionū beneficiorum spectat ad Reges.

hoc citat Carol. de grassal. loc. prę all. f°. 229. Item est et aliud speciale, quia de beneficijs ad Regiam collationem pertinentibus, parlamentum cognoscit, ut ait Carol. regal. franc.

Tenetur, Rege sic prouidere, alere pauperes.

lib. p^o. iur. 12. f°. 123. Potest insuper in huiusmodi monasterio Rex prouidere, ut pauper alatur, et hoc mandare Abbati, et conuentui. nec mirum, quia idem est in patrono priuato,

Patronus debet alia ab Ecclesia.

quia si uergat ad inopiam alendus est c. quicúqꝫ xvi. q. vy. c nobis in fi. de iur. patr. et licet Rex aut fiscus sit semper dives, idoneus, et soluendo l. 2. ff. de fund. dotal. tamen iure patronatus considerato, et monasterio à se, uel predecessoribus Regibus fundato, æquum est huiusmodi presentatis subueniri, ac alimenta prestari, ita Rebuff. nº. 22. glo. 2. reg. cancel. Quodquis intelligat idioma. Onus autem probandi monasterium esse regalis fundationis ad Regis procuratorē pertinet l. actor. C de probat. Verum si dubitetur an Abbatia sit ex fundatione Regali nec ne, presumunt regales esse ex fundatione, et interim erit alendus pauper à Rege presentatus Rebuff. loc. cit. nº. 23; ubi multa ad hanc rem pertinentia cumulat. His preludij loco prefatis, deuenio ad enumerationem Monasteriorum, quę, ut ex Archiuo collegimus, sunt regalia fundationis *iure*.

Procurator fisci probat Monasterium esse regale

Quid indubio

Monasterium Stę Trinitatis de Mileto fundatum à Comite Biscardo, et Comite Rogerio cum dote mę Bibonę. Ex scripturis sistentibus in Archiuo, Cassa signata D. mazzo xx.

Monasterium in Campo Beneuenti prope Ecclesiam diui Marci ubi fuit victus Manfridus, fundatum à Car. pº 1272. B. fº 18.

Monasterium prope castrum Pontis, ubi victus fuit Corradinus, conditum à Carolo Pº. ob reuerentiam summi Patris. Ex Regto signato 1272. Ira B. fº 214.

Monasterium Stę Marię de victoria prope sculculam in Aprutio fundatum, atqꝫ magnificè dotatum à Carolo Pº. 1274. B. fº 69. et 70.

Monasterium Regalis vallis Prope scafatum à Carolo Primo con-
structum, et dotatum, legitur fundatio in Reg.to 1274. Ira B. fo. 71.

Monasterium S.ti Jo. heremitarum in Panormo, fundatum de
bonis propriis à q clare memorie Rogerio Sicilie Rege. in quo
Regia Curia habet ius patronatus, et in electione Abbatis sepe
fuit requisitus regius assensus. sic asserit Rex Carolus P.s
in Reg.to 1275. Ira B. fo. 49.

Monasterium s.ti Petri martiris de Neapoli, fundatum à Carolo II.
in platea que uocabatur Calcaria. Ex Reg.to 1294. et 1295.
A. fo. 18. at.o

Monasterium S.ti Ludouici de Auersa, ab eodem Rege Carolo
II. constructum 1305. et 1306. D. fo. 118. et 1310. et 1311. A.
fo. 349. at.o

Monasterium S.ti Dominici de Neapoli, cuius. Ecclesia Regia
dispositione fundata est, habuit donationis titulo à Rege
multa predia siue possessiones 1305. et 1306. D. fo. 138.

Monasterium S.ti Petri ad Castellum, positum iuxta ortum
regij Castri noui de Neapoli opus manuum Regis Caroli secun-
di, probatur in Reg.to 1326. B. fo. 58. Car.s Ill.s Vnitum fuit
Monasterio s.ti Sebastiani de Neapoli, ut diximus in tit. preced.

Monasterium S.te Marie Magdalene de Neapoli fundatum à
Regina Sancia Roberti Regis Vxore, ut in Reg.to 1340. A. fo. 103.
1345. B. fo. 8. et ii. at.o 1345. et 1346. A. fo. 17. et 21.

Monasterium Monialium S.te Crucis de Neapoli opus manuum
Sancie Regine ex Reg.to 1343. et 1344. Ira. A. fo. 41.

Monasterium Monialium S.te Crucis de Neapoli opus utiqs
Sancie Regine edicto perpetuo valituro obtinet q nullus cuig-
cunqs status, aut conditionis existat circa uel prope dictu
monasterium, et eius ambitum, quantum vs. quatraginta
cannarum ad generalem Cannam Ciuitatis Neapolis à Mgn.o

ipso dictat, domos habitationes, seu edificia quęqꝫ construere, audeat, uel presumat. Ex Reg.ro 1343. et 1344. tra A. B.o 41.

fraudantibus fiscum remissio concessa, solutis ducatis duobus pro centenario.

Joanna secunda Regina pro monasterij s.tę Crucis reparatione remisit omnia Regio fisco subtracta, tempore Margaritę Reginę, Regis Ladislai, et suo, modo inquadam Cassa ad hoc destinata in monasterio s.tę Marię de Noua soluerentur duo ducati pro centenario ex quantitatibꝫ furto subtractis, vsurpatis, male ablatis, et occupatis, de consilio, ni fallor, religiosi viri fratris Joannis de capistrano, ut ex Reg.ro 1423. B.o 271. at.o

Jo. de Capistrano qua de Causa ingressus fuit religionē.

Refert Affl. in const. Patarenorum n.o 38. q Ladislaus Rex inquiri fecit per Judices Magnę Curię Vicarię, inter quos erat dictus Joannes de Capistrano singularis Doctor, contra patrem, et filiū de Crimine Lesę M.tis et facta relatione Regi, q pater solus erat in culpa, et non filius, iussit Rex q per sententiam ābo condemnarentur, et ducerentur ambo ad locum decapitationis, et solum patri capud incideretur, et postea liberaretur filiꝰ et hoc esset secretum. filius viso patris capite inciso, statim ex timore mortuus fuit. propter q dictus doctor factus fuit frater de ordine minorum S.ti francisci nolēs seruire dominis temporalibus, sed soli Deo. fuit enim vir magnę religionis, et santitatis. Hęc Affl.

Regina sancia vbi sepulta.

Regina sancia fundatrix predicti Monasterij mortuo Rege Roberto, illud ingressa est, et (erant. n. eo tempore ibi monaci, et moniales, ut hodię in S.ta Clara) sanctissimè vitam duxit. visitur ibi hodie sepulchrum hoc Epitaphio inscriptū.

Inscriptio sepulturę p.tę regine

Hic iacet summę humilitatis exemplar corpus venerabilis memorię sanctę sororis clarę, olim dn̄ę Sancię Reginę Hierusalem relictę Clarę memorię Ser.mi dn̄i Roberti Hierusalem, et Sicilię Regis. quę post obitum eiusdem Regis viri sui agens viduitatis debite annum, deinde transitoria

cum

cumæternis commutans, ac inducens in eius corpore pro amore Christi voluntariam paupertatem, bonis suis omnibus in alimoniam pauperum distriburis, hoc celebre monasterium stę Crucis, opus manuum suarum sub ordinis obedientię est ingressa Anno Dñi 1344. die xxi. Januarij xyę Indictionis in quo uitam beatam ducens secundum regulam beati francisci pauperum, tandem vitę suę terminū religiosę consumauit. Anno Dñi 1345. die 28. Julij 13ę Ind.s sequenti vero die, peractis exequijs, tumulatur.

Et ex hac inscriptione vltra allegata registra, probatur etiam, dictum Monasterium esse Regale. inscriptiones enim Sepulchrorum probant iuxta tex. in l. monumentorum, sm alteram à prima Lecturam C de Relig. et sump. funer.

Monasterium sti Martini de neapoli edificatum per Carolum Calabrię Ducem, Regis Roberti filium in monte sti Herasmi. ex fasciculo 47. fo. 40.

Hic aduertendum est, q scripturę regio in Archiuo triplicis generis reperiuntur. quedam simul sutę in volumine, et iste allegantur per Regestra; quedam consistentes in fasciculis, et hęc similiter sub nō fasciculi, in quo sunt, quedā uero conseruantur in Arcis, siue Cassis, et in his primo allegatur Arca cum signo, et postea scriptura cum mazzo, ut uulgari alludamus uocabulo. veluti in Arca, siue Cassa A. mazzo N. sed deueniamq ad alia monasteria.

Scripturę Archiui tripliciis generis.

Monasterium stę Marię Annunciatę fundatum atqꝫ dotatū per Reginam Sanciam Cassa H. mazzo 64. et Cassa I. mazzo 69.

Monasterium SS. Petri et Pauli de Tricarico fuit à sermo Roberto Rege fundatū. ex Regro Joanne Pe signato 1345. D. fo. 113 ato.

Mon.m S.te Clarę à quo fundatū.

Roberti Regis sepulcrū à quibꝰ factum.

Mon.m S.te Clarę qn̄ cepit edificari

Superest, ut de regali monasterio S.tę Clarę loquamur, quod Neapoli Ser.ma Sancia Regina construi fecit. In hoc sepulchrum Roberti Regis satis magnificum visitur, quod Joanna prima eius ex filio neptis locauit faciendum magistris Puntio, et Joanni Marmorarijs de Florentia, et constituit prepositum operis Jacobum de Pattis. ut colligitur ex eius Reg.ro 1343. l.ra F. B.o 8. cepit aūt ædificari monasterium Anno 1310, obtinuit omnes Indulgentias ordini minorum concessas Anno 1330, et decem post annis, fuit à multis Archiepiscopis, et Episcopis Regni consecratum, ut ex litteris in sacra turri insculptis infra patebit. Verum quia triplici nomine solet in regestris nuncupari, non erit in congruum describere hic Roberti Regis diploma, quo statuit triplicia illa uocabula esse synonima, ut ex verbis rescriptij serici per omnia subsequentis.

Ex Reg.ro 1316. l.ra B. fol. 64.

Monasterium S.tæ Claræ de Neapoli triplici modo nominatur.

Robertus &c Vniuersis tenorem presentium inspecturis. Vbi sentitur de Corpore, veritatis essentia nominis non mutatur errore, et quod appellatione synonima de multis nominaliter dicitur, vnum significatiuè, et intellectualiter denotatur. Sanè pro monasterio, quod Sancia consors nostra Car.ma fecit construi in Ciuitate Neapolis, quod Sanctum Corpus Xpi nominatur, cui ad laudem diuini nominis, et honorem diuersa priuilegia, litterasq; quam plures, pię considerationis affectu, concessisse recolimus. quarum aliquę Monasteriū ipsum uocabulo S.tę Clarę titulant, aliquę alię, S.ti Corporis Xpi, et non nullę illud titulo ipsius hostię S.tę denominationis appellant. Quò verbis inherentibꝰ, non reali sententie, oriri potest ambigendi materia, si per tres denominationes huiusmodi, ipsa reiueritas pura, et vnica transmutetur. Ad cuius dubitationis anfractum quamuis non implicitum remouendum, declaramus tenore presentium q̄ semper habuit nostrę

deliberationis intentio, ea, que predicto Monasterio fecimus, siue concessimus, constanter, et immobiliter corpori dicti monasterij, de quo certitudinarie' sentimus, et sentimus, mansura largitione benigne concedere, nec per diuersas nominationes huiusmodi quomodolibet mutanter uariare. Decernentes autem presentibus premissas tres appellationes, huiusmodi sub una scilicet S^ti Corporis Christi synonime', et intellectualiter contineri. In cuius rei testimonium presentes litteras exinde fieri, et pendenti sigillo M^tis n^re iussimus cómuniri. Datum neap^s per Bartholomeum de Capua Militem & Anno D^ni 1317. secundo Junij XVe Ind^s. Regnorum nostrorum Anno nono.

Probatur itaq^s ex hoc rescripto monasterium st^e Clare à Sancia Regina fuisse constructú hocid^s patet ex infra dicendis, et citandis registris in quibus de dicta fundatione habetur mentio seriosa.

Monasterium S^ti Corporis X^pi constructum, et dotatum à Regina Sancia ex Reg^to 1340. A. f° 103.

Monasterium Hostie sacre vocabulo insignitum, quod Sancia Regina iam fundauit, et construi fecit in Ciuitate neapolis inquo monasterio moniales ordinis st^e Clare numero Centú morari debeant, quadere Regina ipsa habuit à Roberto Rege annuas vncias duomillia ut ex Reg^to 1316. Ira B. f° 2.

Monasterio st^e Clare de neapoli donat Rex Robertus territoriú in Capitanata, vocatum Corrigia Troiana: quousq^s ecc^a perficiatur 1345. B. f° 4. relatiue.

Monasterium s^ti Corporis Christi de Neap̄ possidet ex Regia largitione bona in Prouintia terrę Hydrunti ex Reg^ro 1344. Ind̄ A. B^o 19. at^o

Statuit etiam Regina, ut, ultra moniales Monachi Deo in eodē Monasterio famularentur. ut ex uersib9 in marmoreo Campanili insculptis tenoris sequentis.

Rex, et Regina stāt hīc multis sotiati.
vngarię Regis generosa stirpe creatus
Conspicit Andreas Calabrię Dux veneratus
Dux pia, Dux magna consors, huicq̄ Joanna
Neptis regalis, sotiat soror ipsa Maria;
Illustris Princeps Robertus, et ipse Tarenti
Ipseq̄ Philippus frater vultu reuerenti,
Hoc Dux Duratij Carolus spectat reuerendus
Suntq̄ duo fratres Ludouicus, et ipse Robertus

Illustris, Clarus Robertus Rex siculorum
Sancia Regina prelucens Cardine morum,
Clari Consortes, virtutum munere fortes,
Virginis hoc Clarę templum struxere beatę
Postea dotarunt, donis, multisq̄ bearunt
Viuant contentę Dominę fratresq̄ minores,
Sancta cum vita, virtutibusq̄, et redemita
Anno milleno centeno ter, sotiato
Deno fundare templum cepere magistri

Anno milleno terdeno consotiato
et tricenteno, quo Christus nos reparauit
et genus humanum collapsum se reuocauit
eleuses cunctas concessit Papa Joannes
Virginis huic Clarę templo virtute colendo,
Obtinuit mundo toto quot ordo minorum
Si uos sanctorum cupitis vitāq̄ piorum
Huc, ó credentes veniatis ad has reuerentes
Dicite quod gentes hoc credant queso legentes

Anno

Anno sub Dñi milleno Virgine Nati
et tricenteno coniuncto cum quatrageno
octauo cursu currens Indictio stabat
Prelati multi sacrarunt hic numerati
Q. pius hoc sacrat Brundusij metropolita;
Rq3 Barij Presul, B. sacrat, et ipse Tranensis
II dedit Amalphia dignum, dat consia Petrum,
P. Maris Castrum, vicus. J., Q. datq3 Miletum
Q. dat Boianum, Murum fert. N. venerandum.

Hec sunt Monasteria regie fundationis, que ex Regum monumentis inuenire potui. nunc de hospitalibus regijs sermo subijciatur.

Venit nunc in mentem Monasterij Monialium Sanctæ Mariæ Domnæ Reginæ, quod Neapoli construxit Regina Maria Caroli Secundi Regis uxor, ut patet ex armis Regalis Domus Franciæ, et Vngariæ in Ecclesia pta positis. Iacet hoc in Monasterio eadem Regina in marmoreo sepulchro, in quo legitur hoc epitaphium.

Hic requiescit Sanctæ Memoriæ Exc^ma. Domina Domina Maria Dei gratia Hierusalem, Siciliæ, Vngariæq3 Regina, magnifici Principis quondam Stephani Dei gratia Regis Vngariæ, ac relicta claræ memoriæ Incliti Principis Dñi Caroli Secundi, ac mater Ser3^mi Principis, et Dñi, Dñi Roberti eadem gratia Dei dtorum Regnorum Hierusalem, Siciliæ, Regum Illustrium, quæ obijt Anno Dñi M. cccxxiij. Anima requiescat in pace Amen.

Dum Carolus Calabriæ dux Roberti Regis filius, et in Regno Vicarius recipit hoc Monasterium sub Regia protectione, ponit hæc uerba. Monasterium S^te. Mariæ Domnæ Reginæ de Neapoli, opus manuum claræ memoriæ domina Hierusalem, Siciliæ, Hungariæqꝫ Reginæ auiæ nostræ, et domina Reuerendæ, ut ex Registro signato 1327. et 1328. Vrá C. fol. 35. Car^s. Alt^s.

De hospitalibꝫ

LS

DE HOSPITALIBVS

Hac in Rubrica animaduertimus multa in iure hospitalium nomina reperiri, de quibus loquitur glos. magi. in l. illud, C. de sacrosan. eccl. puta Xenodochium, in quo peregrini aluntur, Nosocomium, in quo ægroti, orphanotrophium, in quo pueri orbati parentibus, Prochotrophium, in quo pauperes aluntur, Gerontocomium, in quo pauperes propter infirmitatem curantur, Brephotrophium, in quo infantes, et imbecilles educantur. De quibus Hospitalibus plura sunt in Regno à Regibus fundata, dotata, atqs constructa, prout infra patebit. Verùm cùm etiam priuato ex fundatione, et alijs acquiratur ius patronatus, non poterit hodiè ius Regium, nisi consideretur in Ecclesijs Cathedralibus, et Collegiatis, in quibus ex premissis cautis soli Regi, præterea nemini tali competit prærogatiua, sm Affl. in prælud. const. Regn. q. 18. in fin., et licèt de iure canonico Hospitalium construcio, et gubernatio spectet ad Curã Epi 17. q. 2. quidam: In iure tñ uisitandi concesso Epis à Sac. Conc. Trid. non includuntur Hospitalia, et alia loca, quæ sub immediata Regum protectione exnt, quo sine Regis licentia non possunt uisitari, vt decreuit Sacrosancta Trid. Synodus sess. 22. c. 8. His preludij loco pnarratis, quæro an Hosp.le succedat expositis morientibus ab intestato sine liberis, dicit Bald. in l. si qua itt. C. ad orphici. qdaz

Hospitalium uaria nomina.

Hospitale an succedat expositis.

hospitalia esse in hac quasi possessione, Dnûs Præs. de Franch. dec. 198. in contingentia facti decreuit, quòd debitores expositi facerent depositum, et illud liberauit Hospitali cum cautione, Peregr. tñ de iur. fisc. lib. 4. tit. de bon. vacan. nº. 16. tenet indistinctè, quòd succedat hospitale excluso Fisco: sed an hospitale restituatur aduersus hæreditatem repudiatam, Dnûs de Franch. dec. 282. tenet, q̃ non; Sed quæro si infans expositus alicui Hospitali ignoret prem̃, et mrem̃, cuius loci erit ciuis, Bar. in l. pª in fin. ff. ad municip. dicit q̃ sit ciuis illius loci, in quo est expositus: idem tenet Ang. in l. hæres absens §. 1. ff. de iudic. et Hipp. in l. infans nº xº. ff. ad l. corn. de sica. An aũt nõiatus in sua nõiatione teneatr exprimere hospitale, quòd habet. Hanc quæstionem tractat ad partes Rebuff. de nomin. q. 9ª. nº. 8. pag. 89. et concludit, q̃ in opinionem affirmatiuã facilè descenderet, qn̄ daretur in titm, et esset ecclesiasticus, non tpãle, quia beneficia ecctica tñ sunt exprimenda in nõiationibus, Idem Rebuf. ubi 5ª. q. 15. nº 13. concludit Hospitalia non deberi nõiatis p̃ clem. p̃ trás de præben. quia non sunt beneficia ecctica, licèt sint religiosa clem. quia de relig. dom. et ibi Bonifac. not. 17. fallit qn̄ hospitalia concederentur in titm, quia tunc ut beneficia reguntur, et beneficia sunt. Sed an hospitale præsumatur Rebuf. ubi 5ª. nº. 14. dicit, quòd qn̄ non apparet an sit hospitale, vel beneficium p̃sumi debet hospitale glos. in clem. Si de beneficio de præben. vel attenditur ultimus status argum. c. de consultat. de iur. patr. c. cum de beneficio de præben. lib. 6. vel si appareat possessio, et nominatio,

Hospli negatur rest.o ob repudiatã hæreditatẽs.

Expositus cuius loci sit ciuis.

Hospitis nomen an exprimi debeat à nominato.

Hospitale an p̃sumatur.

prosumetur hospitale, quia sic nominatur; secus si
Ecclia denominetur glo. et DD. in clem. 2. in v.° Ecclas
de proben. Curt. con.1. 20. præsupponitur, et possidens
hospitale post triennium iuuatur decreto de pacifico
possessore, quando hospitale conceditur in titulum, quod
potest fieri duobus modis. P.° ratione fundationis. 2.° qr
ad eius regimen quis assumitur à clericis per uiam
electionis clem. quia contingit, §. ut autem de Relig.
dom. glos. in not. clem. un. in v.° beneficium de rerum
permut. Panorm. et alij in c. postulasti de rescript.
Rebuf. de pacif. poss. nº 81. pag. 318. et subdit nº 82. q
tunc dr hospitale concedi in beneficium, qr ibi est
campanile cum campana, quo publicè pulsatur ad
congregandos homines pro diuino officio, Panor. in
c. patentibus de priuil. vel si ibidem sit altare
fixum, et ibi passim celebrentur missa Felin. in c.
de 4.ª col. 4. de præscript., et tunc ueniet appellat.ne
beneficij Glo. in c. 2.° de decim. alioquin diceretur
locus pius, et religiosus, multa de hospitalibus
Felin. d. c. de 4.ª Rebuf. in clem. 2. de proben. et
nouissimè Mascar. de probat. uol. 2.° concl. 869. ubi
ponit ex quibus signis prosumatur, et probetur
hospitale fuisse aucte Epi fundatum, sigs probatū
fuerit illud esse religiosum, quibus gaudeat pri-
uilegijs, et refert xx. specialia in hospti, quæ oia
sunt notatu dignissima pro infris Regni hospitali-
bus à Regibus fundatis, in quibus hnt Reges ipsius
eligendi Magrum, vel electum confirmandi, vt ex for-
mis electionis, et confirmationis inferius describen-
dis. Hospitalia uerò à Regibus fundata sunt
hæc uidelicet.

Hospitalium mat.ª
ubi tractetur.

Neapolis. Hospitale sancti Eligij de neap à Rege Carolo 2.do pro remiss.e suor peccaminum fundatu extitisse probat Regrum signatum 1300. et 1301. B. fol. 38.

Hospitale S.ti Eligij. Hoc hospitale extructum fuit prope Ecclesiam S.ti Eligij de Neapoli ad opus exoculatorum, et mutilatorum donatum extitit per dtum Regem Carolum 2.m Ecclesie S.ti Eligij de Neapoli, vt ex Regro 1304. lra E. fol. 59.

Habuit à Roberto Rege facultatem uendendi domos pro reparatione ipsius loci, vt ex Regro 1334. et 1335. lra C. fol. 32. à ter.

Joanna Prima Regina suscepit hospitale ptum S.ti Eligij de Neap. sub Regia protectione unà cum Rectoribus, et confratribus, ex Regro 1346. B. fol. 218.

Ecclesia pta S.ti Eligij ad Regiam collationem pertinet, ut infra.

Neapolis. Hospitale cum Ecclesia S.te Catherine de Neap. edificatu per quon Joem de Laia Cumis Vicarium Regentem, et ab eodem dotatum cum assensu Regis Roberti de feudo Cumani prope Puteolos, vt ex Regro 1339. et 1340. lra B. fol. 68.

Litigauit hospitale hoc pro dote sibi assignata in dto feudo, cuius fines describuntur in Regro Joanne P.o signato 1346. lra C. fol. 17.

Hospte S.te Catherine de Celano. Joannes iste de Laia nobilissimo genere ortus, Prouintialis fuit, duasqz uxs filias, primogenitam noie Franc.am, et alteram Mariam, primam matrimonio copulauit cum Matheo de Celano, Celani Comite; alteram Machiotto de S.ta Cruce de Barulo tro Candelo domino, successit in iure patronatus Ecclesie Franc.e Celani Comitisse, à cuius dignitate S.ta Catherina de Celano coepit nominari. Sita est Ecclesia prope templum S.te Marie

rotundę in platea Nidi; et Cappella Regalis est, ut uidebimus loco suo. Hospitalis uerò ædificium à quo in prophanos usus fuerit conuersum, nouit ille, cuius oculis omnia nuda sunt, et aperta.

Neapolis.

Hospte S.ti Nicolai de Molo.

Hospitale Sancti Nicolai de Molo à Regibus fundatum, eiqꝫ Ioanna P.a multos post annos solum pro fundatione Eccłæ donauit quæ ad Regiæ Curiæ ius patronatus pertinet, vt in tit.o de Eccła S.ti Nicolai de Molo dicetur, Donatio soli facta à Regina habetur in Registro 1348. littera B. fol. 12./.

Ioanna 2.a Regina donauit eidem hospitali quoddam territorium tpre, quo alio in loco constructum fuit, patet ex Registro signato 1415. fol. 52./.

Neapolis.

Hospitale Regium cum Cappella Regali S.tæ Spineæ Coronæ Dni nri Iesu xpi, uulgo l'Incoronata, fundatum fuit à Regina Ioanna P.a Die 12. aplis 1374. Regni sui anno xxxij. fecitqꝫ Regina exemptos, et immunes uassallos, et bona feudi per eam d.o hospitali donati in pertinentijs Auersæ consistentis in Casalibus Mairani, Tribunati, et partis Casalis parietis, quod quidem feudum fuit tpe donationis in burgensaticum reductum, ut habetur in confirmatione facta à Ioanna 2.a Regina, quæ tenorem priuilegij Ioannæ Primæ continet, vt ex Regro 1423. fol. 238./.

Quò loci Prior, et fres Monasterij S.ti Martini supra Neap. Ordinis Cartusiensis asserunt dtum Hospitale esse sub eorum gubernatione, et Rectoria ex priuilegio Ioannæ Primæ, et auctoritate Apostolica; sed ipsorꝫ assertioni in cā propria non est adhibenda fides l. nullus ff. de test., et l. omnibus C. eodem, tantò magis, quia Carolus 3.s Rex Neapolis, qui regnauit

post Ioannam Primam in anno 1381. uocat hospitale ptũm Regum his verbis.

Cuiũ procurator, Cappellani, et clerici Regalis hosptis, et Cappellæ nrõ Spineæ Coronæ dñi nri Iesu xpi de Neap. fideles nri, et deuoti Oratores habentem omnem, et totam pecuniam peruenientem, ac nrõ Curiæ debitam ex iuribus dativ Ciuitatis Auersæ, vt in Regro 1382. et 1383. fol. 189.

In quo Regro est notandum, quòd nulla à Rege fit mentio de ordine Cartusiensi, neqꝫ de Monasterio S^ti Martinii.

Immò cùm Antonius Seuerinus de Neapoli uendit Ecclesiæ S^tæ Mariæ Incoronatæ de Neap, seu illius gubernatoribus, et factoribus pro ea quodam bona stabilia pro unciis auri 287. minimè nominatur fratres Cartusienses, neqꝫ eorum Monasterium Sancti Martini, vt ex regro 1382. et 1383. fol. 215.

Hodie nec hospitalitas ibi exercetur, neqꝫ extat hospitale, sed fortè ex eo facto sunt diuersæ domus, quæ secus, et circa Ecclam à d^o Mon^rio possidentur, et sic fructus, qui erant in curam infirmorum, et alimonia pauperum erogandi consumuntur, et conuertuntur in alios usus contra mentem Regiæ fundatricis.

Posset utiqꝫ Regia Curia (si ordo Cartusiensis non doceat de iusto titulo) fructus perceptos uendicare; cum n. elemosinæ fraudantur, unio potest reuocari c. p.^o ne sede vacan. nam peccata elemosinis sunt redimenda c. quamobrem, de pœn. dist. p.^a, et duæ sunt elemosinæ unam ũs cordis, et altera pecuniæ cap. duæ 45. dist.

Item iusta causa reuocationis est intermissio hospitalitatis, quæ non solum intermissa; sed sublata est c. de monach. de probendis, ad quam præcipuè clerici tenentur 42. dist. vi Summa, et per tot. Rebuff. in praxi tit. de uni. reuocata n.° 4. et 5.°

Præterea qnús Monasterium S.ti Martini iustè possideret, utiqz tenetur ad exercendam hospitalitatem, nã Ecc.a transiuit cum onere suo, et cum forma, quibus fuerat obnoxia, vt in his terminis relatis hinc inde argumentis concludit per plura Io. de Pla. in l. si hos, vers. et hoc facit ad q. C de fund. rei priuil. lib. xi. vbi refert questionem agitatam inter Commune S.ti Miniati, et Magrum de Altopassu de quodam hospitali constructo, et dotato cum onere reficiendi quendam Pontem, quod hospitale postmodum deuenit cum omnibus bonis ad alienas manus, et tandem tenet, quòd Ei, ad quos peruenerat hospte cum suis possessionibus tenerentur ad refectionem Pontis per leges pro hac parte allegatas.

Arma utiqz Regia Eccle parietibus affixa monet quodammõ Magistratus transeuntes, et ab eis iustitiam petunt, et quasi tacitè murmurant, quæ tacita murmuratio impedit præscriptionem apud Deum, vt ait Iser. quæ sint Regalia, ver. extraordinaria collatio n.° 62. circ. med. Hæc ad offm. procuris Cæsaris pertinent.

Neapolis.

Sub Austriacis Augustissimis Regibus duo Neap. constructa sunt hospitalia: alterum in Eccla diui Iacobi ab Hispanis fundata; alterum vocabulo S.tæ Mariæ de Victoria insignitum, quod ad honorem Virginis gloriæ et in memoriam illius memorandæ victoriæ in nauali

prælio contra Turcbas obtenta; hæc est illa uictoria, quæ incredibili mundum gaudio compleuit, quàm excitatis undiqs publicis ignibus, ac sacri aeris campanissimo sono, displosisqs multis maioribus tormentis, ingenti Christicolæ lætitia celebrarunt uniuerso orbi Christiano communi. Ioannes etenim Austriacus totius fœderatorum classis generalis Dux, Sebast.s Venerius Venetæ triremium, Marcus Antonius Columna Pontificiæ Summi Duces, ad Echinadas, Naupactumqs sinum nonis Octobris 1571. diuino aspirante numine, celeberrima hac in omnẽ posteritatis memoriam uictoria, classe Turcica profligata, liberum maris dominatum nris reliquerunt, qua in Naumachia sine magna nostrorum clade amplius quadraginta hostium millia cesa fuerunt, decem uerò amplius millia capta, centum nonaginta illoꝝ triremes, aliàqs qplurima nauigiorum genera in nroꝝ potestatem venerunt plus quindecim captiuoꝝ nroꝝ millia liberata sunt, ijsdem et diebus cum mira, et planè prodigiosa omnis generis fructuum ubertas cunctis stirpibus erumperét Neapolitani horti, ceteros Italicos imitati, ad adulti ueresimilitudinem singulari iucundia floruerunt; sed ad rem. In his etiam hospitalibus Regia Curia constituit Rectores, Magros, atqs Cappellanos, et in festo Diui Iacobi maioris, quod celebratur Die xxv. Julij, omnes Milites ordinis S.ti Iacobi diuinis intersunt, et festum diem solemniter agunt.

Hospitale S.te Mariæ prope Tripergulas à Carolo 2.o Rege fundatum fuit, vt de fundatione fit mentio in Regro 1307. lrã B. fol. 181. et probatur in Registro 1299.

et 1300. Irá B. fol. 280. à ter. ubi dr, q Carolus 2.s construi fecit Hospitale Sancte Marie prope balnea Puteoli.

Istud hospitale fuit ab eodem Rege submissum hospitali S.ti Spiritus in Saxia de Vrbe, vt ex Regro 1300. et 1301. Irá B. fol. 301.

Eidem hospti donat Rex Carolus 2.s annuas uncias centum 1311. fol. 123. I.

Habet donationis tit.o à Rege collectas Putheolorum, donec duret opus fabrice dti hosptis ex Reg.o 1304. A. fol. 43.

Potitet bona finibus limitata in territorio Troie 1346. littera B. fol. 140.

Vocatur à Ioanna Prima opus manuum pro decessorum Regum in Registro 1346. littera C fol. 93.

Asserit Ioanna 2.a Regina, q hospte ipsũ spectat ad Regiam ordinationem, seu prouisionem de consuetudine à tpe fundationis ipsius, ex Reg.o 1423. fol. 257. à ter.

Eadem Regina Ioanna 2.a ordinat Priorem hosptis S.te Martho de Tupergulis Franc.m Cicinellum, vt ex Registro 1423. fol. 124.

Ipsamet Regina creat Rectorem eiusdem Hosptis clericũ Leonettum Cicinellum per renunciationem supradicti Francisci Cicinelli, ex Registro 1423. fol. 257.

Auersa.

Hospitale Regium S.ti Eligij de Auersa concessũ fuit à Regina Ioanna Secunda in Rectoriã clerico Marino de Dato de Neap, qui obtinuit licentiam à Regina quetandi elemosinam pro subsidio hospitalis per totum Regnum sub Dei, eo S.ti Eligij inuocatione, vt ex Regro signato 1417. fol. 312.

Ex hoc habemus, q licentia queritandi elemosinā conceditur à Principe, quod fortè ortum habuit à prohibitione, de qua in l. unica C. de mend. valid. lib. XI. Vbi si quis prodierit mendicantem sine necessitate, acquirit ipsius dominium, si est seruus, et in libero, ius colonatus.

Reges etenim huius Regni fuerunt in possessione huiusmodi licentiam concedendi, nam Carolus Primus dedit licentiam querendi elemosinam per Regnum Monast.º, seu Hospitali sancti Iacobi de Altopassu, vt in Registro 1271. littera B. fol. 12.

Auersa. Hospitale, seu locus pauperum S.tæ Mariæ Magdalenæ de Auersa Regale est, et in ipso Rex Rectorem, et Magistrum confirmat, ut in Regrō 1313. et 1314. littera A. fol. 25.

Ioanna Prima Regina uocat hospitale istud Regium in Registro 1343. et 1344. littera C. fol. 55.

Carolus tertius Rex creat Rectorem huius hospitalis frem Ciccarellum de Pastina ordinis Prædicatorum Cappellanum R.di in xpo Patris Dni Cardinalis Barensis, quod hospte deuolutum erat ad manus Curiæ, eiusqs collatio ad Regiam Curiam pertinet, eò si quidem modo, et forma, ac si, et prout dictū hospte concedi extitit consuetum tpe aliorū Regum. ex Regrō 1381. fol. 332./.

Capua. In Ciuitate Capuana est hospitale S.ti Laurentij prope

Capuam, quod quidem hospitale Regium est, nam Robertus Rex creauit in eo Cappellanum, vt ex Registro 1337. et 1338. littera C. fol. 84. à ter.

Rex idem creauit in eodem hospitali Rectorem, vt ex Regró signato 1343. littera D. fol. 41. à ter.

Huic hospitali donauit Regina Ioanna Prima pro uita, et sustentatione pauperum annuas uncias uiginti quinqs, ex Regró 1343. et 1335. lrá C. fol. 153. t°

Schifatum. Schifatum oppidum non procul Neapoli habet hospitale sub vocabulo Sanctæ Mariæ Annunciatæ, quod Regium est, et in eo reperiuntur plures Rectores atqs Gubernatores à Rege Roberto, et à Ioanna Prima Regina instituti, atqs creati, de quibus in Regró 1343. et 1344. littera C. fol. 24. à ter. et in Registro 1345. et 1346. lrā D. fol. 89.

Aquila. Aquila Ciuitas in Aprutio à Federico Secundo Cæsare condita ex ruinis Furconi, et Amiterni, antiquarum Ciuitatum, hospitale Regium habet sub uocabulo Sancti Antonij extra, et prope mœnia Ciuitatis, quod ad Regem iure patronatus spectat, et in eo Robertus Rex præsentauit Episcopo Aquilano Lucam clericum ratione dti iuris patronatus. vt patet ex Regró 1329. lrá B. fol. 27.

Hic Lucas postmodum litigauit cum fratre Petro de Præturo, qui asserebat se à Summo Pontifice Rectores

fuisse creatum, et per Regem delegata fuit causa Magistro Petro Caraczolo de Neapoli, et Abbati Thomasio de Ciuitate Theatina, et prouisum, quòd interim nil innouaretur. pendente lite, ex Regrò 1329. lrá B. fol. 36. à ter.

Sex^mus. Rex Ferdinandus Primus præsentauit D. Ioannem Marij de Altonatis de Aquila Decretor Doctorem in Priorem pti Hospitalis, quod utigore iuris patronatus pleno iure ad Regem pertinet, Die 8. Septembris 1491. ex Regrò Signatu Priu.^i fol. 83. à ter. quod conseruatur in Cancellariâ.

Sequuntur formæ electionis, uel confirmationis Magistrorum hospitalium.

Robertus Dei gratia Rex Hierusalem, et Sicilie Ducatus Apulie, et Principatus Capue, Prouintie, et Folcarquerij, ac Pedimontis Comes Bartholomeo Palumbo de Turri octaua clerico fideli suo gratiam suam, et bonam voluntatem. Mortuo nuper Andrea Parruccio custodiam, et gubernationem hospitalis Sancte Marie Annunciate de Schifato huc usq; gerente, et per illius obitum dicto hospitali ad nos patronatus iure spectante, debita gubernatore vacante, nos ex dnicæ

caritatis instinctu huiusmodi gubernationi ipsius hospitalis prouidere, vt expedit, cupientes te, de cuius fide, moribus, et uirtute testimonia fide digna conueniunt, et quem ad ipsius hospitalis Regimen, et gubernationem dignum non immeritò reputamus, Rectorem, et gubernatorem dicti hospitalis quantum ad nos pertinet, harum serie de certa nostra scientia duximus fiducialiter ordinandum. Fidelitati tuæ de ipsa certa nostra scientia mandantes qnùs statim receptis pñtibus ad prædictum hospitale te personaliter conferens, et illius gubernationem, et regimen uigore presentium recipiens, et assumens, sic hospitale ipsum custodire, ac debita cura gerere, et gubernare procures: singula, quæ in illo opportuna fuerint, ministrando, ac etiam faciendo, quod hospitale ipsum successiue recipiat incrementum, tuq3 sollicitudinis studio, et diligentie promptitudine meritò commendari. Ecce namq3 Iustiriarijs tam nostris, quàm Reginalibus per alias nostras iniungimus litteras, vt tam in adipiscenda possessione hospitalis eiusdem, quàm in manutenenda in illa tibi assistere studeant consilijs, auxilijs, et fauoribus opportunis. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri, et pendenti Maiestatis nostræ sigillo iussimus communiri. Datũ Neapoli per Ioannem Guillum de Salerno iuris ciuilis Professorem, Viceprothonotarium Regni Sicilie Anno Dñi 1340. Die x. Maij viij.ª Indictionis Regnorum nostrorum Anno xxij.º

Huius electionis confirmatio habetur in Regrò 1343. et 1344. lrã C. fol. 24. à ter.

In Registro Regis Roberti 1313. &
1314. Ira A. fol. 25. à ter.

Robertus &c. Tenore præsentium notum facimus vniuersis, quòd Thomasius de Soneno de Bosco ostiarius, familiaris, et fidelis noster Maiestati nrǽ exposuit, quòd pridem omnes, et singuli de hospti, seu loco pauperum, et leprosorum Sancte Marie Magdalene de Auersa unanimiter, et concorditer elegerunt, ordinauerunt, et fecerunt eum Perceptorem Rectorem, et Magistrum eorum, sicut hactenus consuetum extitit, prout constare dicit per scriptum publicum inde sumptum; propter quod idem Thomasius Celsitudini nostre supplicauit, ut cùm electionis ipsius, ut asserit, ex observantia consuetudinis, confirmatio specialiter ad nos spectat, electionem eandem confirmare benignius dignaremur. Nos autem suis in hac parte supplicationibus annuentes, electionem prefatam, quatenus prouidè facta est, et in quantum ad nos pertinet de certa nostra scientia confirmamus, saluis nrǽ iuribus, et cuiuslibet alterius semper saluis. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri, et pendenti Maiestatis nostre sigillo iussimus communiri. Datum Neapoli per Bartholomeus de Capua militem & Anno Domini 1314. Die xxiiij. februarij xij.ᵉ Indictionis.

De eccl. à Reg. fund.

De Eccles: à Regib: fundat:

Ecclesia triplex

QVONIAM de Ecclesijs habendus est sermo, et eius significatione multa intelliguntur; premitto q; triplex est Ecclesia. quedam malignantium, in qua conueniunt maligni, et significat quascúque congregationes, et conspirationes ipsorum. Dauid psal. 25. odiui Ecclesiam malignantium, et cum impijs non sedebo. Altera est militantium, et illa est, in qua conueniunt iusti militantes, et est proprie Ecclesia militans, quę est congregatio iustorum fidelium, de qua inducit celebrem mentionem tex. in c. Ecclesia, id est Cattholicorum collectio, de cons. dist. p.ª et eccles. 3. cap. filij sapientię Ecclesia iustorum. Alia est Ecclesia triumphantium, et ista est status glorię sempiternę, de qua dicitur, Cantate Domino canticum nouum, laus eius in Ecclesia sanctorum: plenè in sum. xv. dist. per Prepos. Alijs etiam modis sumitur per glo. traditis in c. fin. ne prel. vic suas, et glo. in c. scire 7. q. 1. et in c. cum clerici, de verb. signif. In casu vero, et materia, de qua tractatur, Ecclesia dicitur fabrica ipsius domus sacrę, et circuitus murorum quo adindulgentias consequendas Card. in clem. 1. §. fi. de reliq. et ven. Sanct. et ita etiam accipitur in priuilegio quod quis ab Ecclesia extrahi nõ possit pro quocúqs crimine c. definiuit, cum alijs 17. q. 4. in c. reos, et 23. q. 5. et c. inter alia, de immun. eccles. de quo priuilegio Couar. var. resol. lib. 2. cap. 20. Jone. in l. p.ª n.º 4. cum alijs ff. adsyllan. et Boer. dec. 109. etiio. ubi ponit multas limitationes, et Petr. Duen. reg. 228.

Ecclesia, idest fabrica, et murorũ ambitus

per totam. Ecclesię autem ab huius Regni Regibus con-
ditę quedam sunt Cathedrales, ut Lucerina, de qua me-
minit ſſer. in proh. conſtit. Regni: quedam Collegiatę,
ut Ecclesia ſti Nicolai de Baro, et Ecclesię Altemurę: quę-
dam neqꝫ Cathedrales, nec collegiatę, sed simplices Cappel-
lę quod et si de iure omnis Ecclesia Cathedralis sit colle-
giata C. nouit, et C. quanto, de his quę fiunt à prel. tamen
non omnis collegiata eſt Cathedralis Card. in clem. ut hi,
col. 3. in 2. q. de ætat. et qual. ſo. And. in C. nobis, de iur.
Ecclesia collegiata. patr. Et dicitur Ecclesia collegiata quando plures Cano-
nici colliguntur in ea, habentes commune sigillum C. signi-
ficauit, de appellat. arcā communem l. 1. ff. q cuiusq. vn.
nom. tractatum cōmunem C. tertio loco, de probat. Jel.
in c. attendentes col. 1. de prescript. Barbat. alia tradidit.
cons. 17. preclarè col. 3. in p°. vol. et hoc indubio prout ait
Rebuff. in concord. franc. glo. collegiatis ſ. uolumus, de collat.
Solus Papa erigit Ecclesiam in Cathe-dralem. pag. 408. Quęquidem Ecclesia in Cathedralem, secularę,
uel in alium ſtatum à solo Summo Pontifice erigitur. Rebuff.
in praxi ſ°. 229. huiusmodi namque erectiones pertinent
solummodo ad Pontificem Romanum. nec obſtat q ſmpe-
rator erigat Ciuitatem, faciatqꝫ metropolitanā l. vn.
C de metrop. Berito lib. xi°. quia hoc verum, quo ad priui-
legia secularia. poteſt enim Ciuitatem facere, et eri-
gere in Metropolitanam, et illa habebit priuilegia alterius
metropolitanę, data ab ſmperatoribꝫ, sed non potent eri-
gere Episcopalem, vel Archiepiscopalem dignitatem, quia
ad hoc nullus habet poteſtatem extra Papam C. cleros xxi.
diſt. sicut uidemus in tit. de epis. et cler. ſmperator dat
priuilegia clericis, et Ecclesijs, tamen nō consecrat Ecclesias

nec.

nec creat clericos: sed temporalia dat priuilegia, Papa spiritualia. Et quamuis Carol. Degras. Regal. franc. lib. p.º iur. xx. vers. Rex potest ß.º 215. dicat q Rex potest facere Ciuitatem, quamuis careat Episcopo, per tex. in d. l. vn. de metrop. ber. lib. xi.º tamen patet respontio ex premissis, uel et secundo respondetur q statutũ illius legis Papa non approbauit x. dist. c. 1. sm̃ Iuc. de pen. in d. l. vn. vers. et not. Ad Cathedralium autem Ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus, et ætate matura, grauitate morum, literarumq́ scientia, debet assumi. Ideoq́ antea in vniuersitate studiorum magister siue Doctor, aut licentiatus in sacra Theologia, uel iure canonico merito debet esse promotus: uel alicuius Accademię testimonio idoneus ad alios docendos probatq, et si fuerit regularis à superioribꝰ suę religionis similem fidem habere debet, ut decreuit sacrosancta Tridentina Synodus sess. 7. cap. p.º de reform. et sess. 22. cap. 2. et sess. 24. cap. de reformat. Prohibita quoque est ab eadẽ synodo pluritas Cathedralium Ecclesiarum. nemo. n. quacũq́ dignitate gradu, aut pręheminentia prefulgens plures metropolitanas, seu Cathedrales Ecclesias in titulum, siue cõmendam, aut alio quouis nomine recipere, et simul retinere potest, ut habetur sess. 7. cap. 2. de reformat. Nunc, his prefactionis loco pręhabitis, ad enumerationem Ecclesiarum deuenimus. quas regali ex Archiuo collegimꝰ à Regibus Regni fuisse fundatas

Qualis esse debeat admittendus ad regimen Cathedralis Ecclesię.

Pluritas ecclesiarũ Cathedralium prohibita.

Ecclesia s.te M.e

Ecclesia sanctę Marię de Altamura à Federico secũdo

de Altamura. Imperatore, ac Rege sicilię fuit constructa. Refertur in Registro Caroli secundi 1299. lra A. fo. 19.

Gaudet Ecclesia hęc dignitate, ac insignibus Episcopalibus, habetqꝫ Archipresbyteralem dignitatem, cuius collatio ad Regiam Curiam spectat, vt uidebimus in titulo de Ecclesia Atamurę.

Ecclesia Anglonensis abeodem Federico extitit fundata, habuitqꝫ donationis titulo Casale Angloni, cum omnibus tenimentis, et pertinentijs suis. vt vidi ex priuilegio in Archiuio sub Datum Tarenti, post Curiam Capuę celebratam, Imperij Anno primo 27. Aprelis 9e Indictionis cuius priuilegij tenor habetur in Regto Regimę Ioannę primę sigto 1352. lra F. fo. 29.

Ecclesia Anglonensis.

Pro intelligentia illorum verborum; Post Curiam Capuę celebratam. est sciendum q Federicus Imperator in Ciuitate Capuana, Curia conuocata, reuocauit omnes infeudationes, concessiones priuilegia, et donationes eius nomine factas, ut habetur in constit. Regni; cum concessiones. quam Curiam iniquam existimat Iser. ind. const. et in tit. de capitan. qui cur. vend. s. fi. in const. vt de successionibus, in princ. vers. ex collaterali cir. fin. in tit. qui succes. ten. nº 18. cir. med. et luc. de pen. in l. qui fundos C. de omnag. des. lib. xi°. Nam Princeps debet in liberalitate concessonum sicut polus in Celo constanter persistere, et dicere, quod scripsi, scripsi sm Bal. cons. vult. col. s. lib. pº et in eo tãqꝫ fonte iustitię debet esse constans voluntas, nec debet habere, nisi vnum calamum, et vnam linguam, et debet esse immobilis sicut Lapis angularis sm eundem Bal. in l. prędia de loc. pred. ciuil. lib xi°. et Barbat. cons. 13. vol. 3.

Verba, post Curiã Capuę celebratã, declarantur.

Princeps debet in concessione esse stabilis.

tanto.

tanto magis quia sm̄ Iser. et Luc. loc. cit. Imperatoris proprium est nō auferre concessa Auth. de referend. post prin. sicut, et proprium nobilitatis implere promissa c. 1. ex̄ de donat. Ne itaq; dubitaretur, an priuilegia essent de reuocatis, adiectum extitit in postea concessis; Post Curiam Capuę celebratam.

Ecclesia pantani fogię

Ecclesia siue Cappella in domibus pantani Fogię à Carolo primo constructa, ut in Reg.ro 1269. lr̄a B. B.o 33.

Carolus P.s Fogię obijt.

Carolus iste fogitanam Vrbem habuit in delitijs. ibi enim regias venationes, et aucupationes construendas iussit, ibi aliquas festiuitates ob nuptias filiorum celebrauit, et tandem ibi diem clausit extremum: eiusq; interiora in maiori Ecclesia sunt tumulata. quadere Carolus secundus Archipresbytero, et capitulo maioris fogitanę Ecclesie statuit Vncias otto per annum, ut duo sacerdotes de gremio ipsius celebrarent diuina pro salute Animę Regis Caroli Primi, cuius, ut predicitur interiora in dicta Ecclesia sunt sepulta, illasq; mandauit solui ex iuribꝰ buczarię eiusdem ciuitatis Fogię ut in Reg.ro 1291. lr̄a A. B.o 198. est hodie vrbs frequentissima, ac satis celebris ob residentiam regię Dohane ouiū, que vulgo, Dohana menepecudum Apulię nuncupata est.

Dohana menepecudum

Neapolitana Ecclesia.

Ecclesia maior Neapolitana à Carolo secundo de nouo fundata, habet à Neapolitanis in fabricę subsidium granum vnū ꝑ hebdomadam per singula focularia vsq; ad biennium. vt ex Reg.ro 1298. lr̄a C. B.o 207. at.o

Huic etiam Ecclesię donauit idem Rex Car.s secundus duas partes de tertia parte decimarum de nouis statutis pro edificio. quo finito, cederet in orationes parentum suorum faciendas in ipsa Ecclesia, ut habetur in Ritibus Regię Camerę Summarię tit. de decim. in fi.

Ecclesia S.tæ Crucis de Neap.

Ecclesia siue oratorium S.tæ Mariæ ad Crucem de neapoli à Rege Roberto constructa, et pro membro Regiæ Cappellæ detenta. ex Reg.ro 1327. et 1328. lra A. B.o 74.

Tempore belli inter Serenissimum Alfonsum Primum, et Ducem Andegauiæ Regni illiciti inuasoris Ecclesia ista, fuit ab hostibus ignis incendio concremata; et pro illa reædificanda Joanna Regina legem condendo sanxit, ut quicunque tempore Regis Caroli Tertij patris, Ladislai fratris suorum, atque suo, aliquid de pecunia fiscali malè abstulisset, liberaretur, soluendo decem pro centenario; in quadam Arca ad hunc effectum posita intus Ecclesiam S.tæ Mariæ de Noua de neap., ut ex Reg.ro 1423. B.o 171. dt.o similem donationem quasi fecerat Carolus secundus fratribus S.tæ Mariæ Nouæ de neapoli, concedendo eis q possent percipere de malis ablatis seu furtis usque ad summam vntiarum centum conuertendarum in eorum necessitatibus 1295. B. B.o 130.

Mense preterito Nouembris instantis anni 1605. in eadem Ecclesia nocte media, exortum casu incendium dormitorium fratrum minorum in ea existentium, penitus consumpsit, ac concremauit, maioraque excidia ex incendio essent consequuta, Ni Ex.mus Joannes Alphonsus Pimentelius de Herrera Regni Prorex vigilantissimus, vna cum filijs, viris utique pietate maxima preditis, accurrisset, atque interuentu suo tantæ futuræ Calamitati, ac vastitati succurrisset. succurrit equidem, tantamque attulit sodalibus opem, ut, quod Deo optimo acceptum referendum est, nemo ex eis incendio perierit, nec ullam passus fuerit læsionem. Auertat sinistra Deus optimus.

Jo: Alphonsus Pimentelius Regni Prorex.

Ecclesia siue Cappella in Ecclesia S.ti Laurentij de neapoli

Cappella S.ti Ludouici in Ecc.a S.ti Laurentij de neapoli.

sub vocabulo sancti Ludouici edificata fuit vigore legati, facti per ser.mam Catherinam de Austria Ducissam Calabrię. Ex Registro 1345. Vra A. ß.o 133. dt.o

Catherina hęc fuit soror ser.mi Dni Federici Regis Alemanię. pro cuius maritagio dedit in dotem, et dotis nomine Carolo Duci Calabrię, Roberti Regis filio, Marcas argenti quatraginta millia, marca qualibet pro florenis aureis quatuor computata. pro cuius restitutione obligauit Carolus ipse post mortem vxoris Surrentum Castrum maris de stabia, Castrum nucerię Christianorum, Gbolum, et Jserniam. Ex Reg.o 1326. Vra B. ß.o 321. dt.o

Dos Catherinę ab Austria numerata in florenis aureis centum sexag.ta millibus

Marca argenti

Sepulta est Catherina in dicta Ecclesia diui Laurentij, et in eius marmoreo sepulchro hec sculpta sunt verba

Hic iacet Catherina filia Regis Alberti, et neptis Regis Rodulphi Romanorum Regis, ac soror Federici in Regem Romanorú electi, Domini Austrię, ac consors spectabilis Caroli primogeniti domini Principis domini Roberti Dei gratia Hierusalem, et Sicilię Regis Illustris Ducis Calabrię, ac domini nostri vicarij generalis. insigni vita, et moribus exemplaris. quę obyt neapoli Anno Dni nostri Jesu xpi 1323. Die xv. mensis Januarij Ind.ne vi.a Regnorum predicti domini Regis Anno xuy. Cuius Anima requiescat in pace Amen. Sunt ibidem alij de Regio Sanguine, quorũ

Catherina de Austria ubi sepulta.

Manet sepulchrum quasi in abscondito, tantaqꝫ est humiditate madefactum, vt vix epitaphium videatur: Esset dignú opus, ac laudabile, si Ex.mus Regni Prorex Aliud monumentum pro tanta Principe erigendum mandaret in memoriam Austriaci sanguinis, atqꝫ Augustissimę familię. quę hodie imperat ferè in vniuersa ditione, quę ascendentem videt, et descendentẽ. solem, et ex utroqꝫ latere meridie, et septentrione, ut de Imperatore dicit Bal. in proh. ffeyz n.o 8. vers. Jmperator enim Cesar, et probatur in Auth. ut omnes obed. iud. prou. S. hoconsiderales coll. v.

Simili pietate animi, annis elapsis in Ecclesia maiori neapolitana Clementiæ ab Austria Reginæ, Caroli Martelli vngariæ Regis vxori Ex^mus Henricus ille Gusmanus oliuarentiũ Comes sepulchrum erexit magnificum, dum in hoc Regno Philippi tertij Regis Cattholici gereret vices, ut ex inscriptione, et eiusdem Proregis insignijs vnicuiq̃ patet.

Sta. Martha de Neapoli.

Ecclesia S^tæ. Martæ de Neapoli à Carolo tertio, a Margarita Regis vxore constructa fuit atq̃ dotata, ut arma Regia in parietibus templi affixa indicant, et patet ex scripturis, quæ penes sachristam eiusdem Ecclesiæ conseruantur, fuit autem edificata de Anno 1382. vel circa.

S^tus Dom^cus de neapoli.

Ecclesia S^ti Dominici de Neapoli à Carolo secundo reædificata, quæ prius Ecclesia S^tæ Mariæ Magdalenæ vocabatur. apparent Regiæ domus insigna in templo ipso ipsiusq̃ Regis statua super porta Atrij marmoreo lapide sculpta, et subtus statua hi versus;

Carolus extruxit, cor nobis pignus amoris; Seruandum liquit, cetera membra suis, Ordo colet noster, tanto deuictus amore, Extolletq̃ virum, laude perenne, pium.

Sta. Maria Magdalena de Brundusio.

Ecclesia S^tæ Mariæ Magdalenæ de Brundusio ordinis predicatorum fuit fundata à Carolo secundo Regæ, ut ex Reg^ro 1304. et 1305. lrã F. B^o 31. in quo Reg^ro fit mentio de fundatione.

Huic Ecclesiæ donauit idem Rex multa predia, pro libro vincentij. [speculum vocant] qui tunc temporis penes ordinem predicatorũ manuscriptus conseruabatur. ex Reg^ro 1300. et 1301. lrã A. B^o 34.

Concessit etiam Rex eidem Ecc^æ q statuto Ciuitatis contrario non obstante, liceret vinum intromictere in Ciuitatem, licet natum in alieno territorio, pro elemosina, uel pro usu titulo emptionis

aliunde emptum, non obstante priuilegio Ciuitatis, q̃ nec per mare, nec per terram possit deferri vinum. Reg.ro 1298. et 1299. lr̃a C. B.o 203. àt.o.

41

4-2

De Eccles: Cathedr: ad Regiam Presentationẽ spectãtibꝰ

ANTEQVAM de Ecclesijs, in quibus dominus Rex presentat Archiepiscopos, atqꝫ Episcopos domino Papę, sermo habeat, aliqua hîc adnectere putaui ad materiam facientia, et primo quero an Regis assensus, uel presentatio requiratur in dando coadiutore alicui Ecclesię in qua Rex ipse habeat ius patronatus? Rebuff: sup. concord: franc. ſ. pᵃ de reg: ad prę̃l: nom: glo: vacantibus fol. mihi 120. tenet q̃ non, quia tunc nõ dicitur eccª uacare, quo casu Rex ipse presentat. Lãbertin. tamen contrariam sequitur partem, de iur. patr. xx. art. vi. g. princ. pª par. 2. lib. Quando vero, et à quo sit dandus coadiutor Episcopo, habetur in c. vn. de cler. ęgrot. in 6ᵒ quę omnia notanda sunt pro ecclesijs de quibus loquimur, cum in eis Rex noster Catholicus habet ius patronatus. Secundo quero vtrum Reges in eorum Regnis habeant, quo ad ius patronatus in ecclesijs Cathedralibus, Abbatialibus, ac alijs collegiatis, et particularibꝰ beneficijs intentionem fundatam, Boer. dec. 32. arguit ad partes et videtur tenere partem negatiuam, cum limitatᵉ tamen, ut non procedat hoc in ecclesijs, quarum ipsi Reges, aut eorum predecessores exiterunt fundatores sm̃ Bal. Archid: et doct. in princ. dictę decisionis allegatos, ad quos in casu contingentię remicto lectores. Tertio aduerto, q̃ Episcopus, et ordinarius locorum licet possit subijcere interdicto, et excõmunicare quoslibet singulares priuilegiatos tam clericos, quam laicos, non obstante priuilegio, non tamen potest excõmunicare Reges, Reginas, et filios eorum, ut not. spec. de priu. et exces. priuil. nº 9. Quarto noto, q̃ in derogatione facta à Papa cuiꝰ generali de iuribus patronatus, non uenit ius patronatus Regis ita Frec. de subfeu. lib. 2. ßᵉ 252. post fel. et Cassan. ibi per eum allegatos.

Assensus Regis an requiratur in datione coadiutoris.

Rex an habeat fundatam intentionẽ circa iura patronatus Ecclesiarꝫ Cathedralium.

Episcopus nõ potest excõmunicare Reges, neqꝫ Reginas.

Jus patronatus Regis nõ venit in generali derogatione Papæ.

Ecclesiæ cathedrales de Regio iure patronatus.

dispositio etenim generalis non includit Reges, et Cardinales cp°. de scismat. in 6°. et ibi Io: Monac. et Io. Andr. spec. in tit. de rescript. pntat. §. 9. incipiente, Ratione n°s. Ecclesię vero, in quibus Rex noster inuictissimus tunq3 patronus presentat summo Pontifici Archiepiscopos, atq3 Episcopos sunt sm Frec. de subfeu. lib. p°. infrascripte vz.

Archiepiscopus Salernitanꝰ
Archiepiscopus Tarentinus
Archiepiscopus Hydruntinus
Archiepiscopus Materanus
Archiepiscopus Reginensis
Archiepiscopus Brundusinus
Archiepiscopus Tranensis.

Episcopus Castri maris de Stabia
Episcopus Acerrarum.
Episcopus Puteolanus
Episcopus Ariani
Episcopus Mutilensis
Episcopus Triuentinus
Episcopus Gallipolis
Episcopus monopolitanus
Episcopus Ianciani.
Episcopus Aquilanus
Episcopus Gaetę
Episcopus Iuuenatensis

Vritana Ecc^a Regalis.

Verum quia Ecclesia Vritana tempore, quo scripsit dominus frec. erat vnita Archiepiscopatui Brundusino, et hodie est separata, et facta suffraganea Archiepiscopo Tarentino, remansit in ea domino nostro Regi ius presentandi Episcopum, et hoc iure usus est à die factę separationis, et hodie sedet in ea ex nominatione, et presentatione Regia R^mus Iulius fornarius nepos ex fratre magni et famosi viri domini Ferdinandi fornarij olim Regentis in supremo consilio Italie, ac Regię Camere locum tenentis. Proinde inter supradictos Episcopus, qui à Rege, domino summo Pontifici presentatur, addendus est hodie.

Iulius fornarius

Episcopus Vritanus.

Rex dat Epum Suspectum.

Nec omictam, q Rex Regni potest dare suspectus Episcopum à súmo Pontifice electum, si dubitet, ne scrutetur Arcana Regni sui, uel ex alia causa sit Regi odiosus. sic legimus fecisse Carolum secundum Regem, qui ex quo Manfredus Othonus Melitensis electus adhęserat hostibus ipsius Regis, fuit datus suspectus, ut habet in Registro 1299. lra A. fo. 14. dto

Idem legimus de Rege Alfonso p°. qui summo Pontifici scripserat, ne mitteret in Regnũ episcopũ. *Terracinæ Com. v. Neap. fol. 90. Anno 1450.*

Rex reuocat Ecclesias suas.

Item si quis Episcopus renuat post hortatorias licteras restituere Ecclesias aliquas, ad ius patronatus Cur̄. pertinentes, potest Rex mandare officialibus secularibus q̄ illas ad manus Cur̄ reuocent, si causa cognita, illas Cappellas regias esse constiterit. licitum est n. omne iure vim vi repellere. sic fecit Robertus Rex contra Ep̄um soranum, ut in Registro 1335. C. B°. 284.

Subijciamus modo aliqua rescripta in materia Episcoporū, quę ex Archiuo Collegimus.

Rex tp̄re belli conuocat Prelatos.

Primo didicimus q̄ belli tempore potest Rex Conuocare prelatos Regni, ut ad sui presentiam ueniant, vel sindicos constituant, ad exquirendum oportuna remedia contra hostes. sic tempore inuasionis Ducis Bauarię factitatū est. Rex n. Robertus die 20. Aprelis 1327. conuocauit oēs Prelatos Regni ex causa belli premissi. Vt ex Registro 1327. D. B°. 15. Sed quid si Episcopus eodem tempore vocetur ab Archiepiscopo tanq̄ suffraganeus, cui potius debeat parere In no. in c. cum parati ex̄. de appellat. dicit q̄ Regi parere debet, nisi Archiepiscopus adijceret in mādato, non obstante preceptione Regia.

Singularia quædā in Rege.

Item Rex hortatur Ep̄um, ut remoueat ecclesiasticū interdictum, et permictat sacramenta ministrari alicui vn.ti cum tali cōminatione; vt non expediat super hoc aliud remedium adhiberi. sic à Roberto Rege expedita fuit Epistola hortatoria contra Archiepiscopum Cusentię, qui terram S.ti Lucidi ecc.co interdicto supposuerat, et mandauerat conuicinis terris, et locis vt eiusdem Terrę hominibus sacramenta nullatenus ministraret. vt ex Registro 1331. et 1332. lr̄a C. B°. 199.

Item hortatur Episcopos, ut iuxta sanctiones canonicas

puniat clericos, qui quosdam seculares occiderant. Hec hortatoria facta est à Rege Roberto Episcopo Melphię ut ex Registro 1320. et 1321. Ira A. fo. 122: sub nomine Caroli Stis.

Item scribit Archiepiscopo Sti Seuerinę ut puniat Episcopum Cirentinum, qui falsam cudebat monetam 1320., et 1321. à fo. 124. Car. Stis.

Item potest Rex de beneplacito Summi Pontificis rogare religiosos in Romana Curia existentes, ut celebrare faciat missas pro anima alicuius ex domo Regia rebus humanis absumpti. sic Car.s 2.s egit tempore quo Elisabeth Regina Vngarię soror sua mortua fuit, ut ex Registro 1303. et 1304. Ira A. fo. 30.

De Forma Regiæ protectionis.

Bene est, ut priusquàm de Regia protectione verba faciamus, ipsius protectionis formam subijcere, ne illotis, ut ita dixerim manibus protinus materiam protectionis tractemus. huius autem protectionis forma hæc est.

Ex Regro sig.to 1319. D. fol. 39. à ter. sub noie Car. Calab. Ducis.

Carolus &c. Vniuersis pntes lras inspecturis tam pntibus, quàm futuris fidelibus paternis, et suis ꝑ vera deuotio prouocat, certa causa suggerit, et instinctus naturalis adducit, vt Ecclesias, et venerabiles dei Domos principalis auctoritas præcipuè protegat, quam eius clementia sua speciali dispositione gubernat. Huius itaqs considerationis instinctu à diuina gratia cognoscentes simpliciter omnia, quæ habemus, Venerabilem domum Reuerendæ virginis S.tæ Mariæ Annunciatæ, quæ Neapoli de nouo construitur, Magros fratres, Ministros, et bona omnia præsentia, et futura Domus prædictæ sub nra protectione suscipimus, et ad curam defensionis nræ specialiter deputamus. Quocirca fidelitati vestræ, vicariatus, qua fungimur, auctoritate pntium tenore præcipimus, qnus ptam Domum, Magistros, fratres, Ministros, et bona omnia Domus eiusdem pntia sz, et futura sistentia in Regno siciliæ habentes fauorabiliter commendata, non inferatis eisdem, nec permittatis inferri iniurias aliquas: quin immo ipsis fauorabiliter assistentes dtæ Domus iura sine læsione iustitiæ manuteneatis utiliter, ac etiam

defendatis. In cuius rei testimonium pntes lras
nostras exinde fieri, et pendenti sigillo Vicariatus,
quo utimur, iussimus communiri. Datum Neapoli
per Bartholomeum de Capua logothetam, et Pro-
thonotarium Regni Sicilie Anno Domini mil-
lesimo trecentesimo uigesimo Die octauo Martij
3ª. Ind. Regnorum dicti Dñi Patris nri Anno XI.º

De Ecclesijs sub Regia protectione receptis.

Reges Ecclesiarum protectores.

Gentiles religionis maxime cultores.

Romani Magistratus sacrarum ædium curam habebant.

Ad rationalem rei priuatæ spectabat Templorum defensio.

Serenissimi Siciliæ Reges diuinas Domos, et pia loca sub eorum protectione soliti sunt recipere, ut quæ ad Beatissimæ Ecclesiæ iura pertinent, tanquam ipsam Ecclesiam sacrosanctam intacta venerabiliter custodirent, vt sicut ipsa religionis mater, et fidei perpetua est, ita eius primonium iugiter seruaretur illæsum. Apud Gentiles quoque summum Imperium cessit Religioni, vt dicit Valer. in prima rub. et infra, omnia post religionem ponenda semper nostra Ciuitas duxit, et in quibus summæ Maiestatis conspici decus voluit; quapropter non dubitarunt sacris imperia seruire. ita se humanarum rerum futura regimen existimantia, si diuinæ potentiæ benè, atque constanter fuisset famulata. Romanis Magistratibus ad Prouintiam regendam proficiscentibus dabantur inter cetera in mandatis, vt Aedes Sacras protegerent. nam cùm primum in aliquam Ciuitatem peruenissent, tenebantur circumire, gratia cōspiciendi ædes sacras, et opera publica, an sarcta tecta essent, uel aliqua refectione indigerent. vt est tex. in l. si in aliquam §. ædes sacras ff. de Off. Procons. et leg. ideo uniuersos Templorum fundos ad Rationalium rei priuatæ sollicitudinem curamque pertinere, atque ab his anniuersarijs solutionibus postulatis, peculiari, vt semper fuit studio defendi, statuit Gratianus Imperator in l. Vniuersi C. de fund. rei priu. lib. XI. quam leg. licèt Luc. intelligat de Ecclesiis extructis fortè, vel dotatis à Principe, et sic solum in eis, quæ ad Regiam collationem, vel pntonem spectant:

Regum est personas protegere ecclesiasticas, et pia loca.

cùm tñ tex ille generalr loquatur, nullam recipit restrictionem: tantò fortiùs, quia ad Regiæ M.tis debitũ ꝑtinet personas protegere ecc.cas, et pia loca xi. q. 1. Christianis 23. q. iii. Maximianus cum duobus cap. seq. et ead. cau. q. 5. Principes, idem in const. Regn. post mundi machinã vers. à Rege Regũ, adeoq, si requisitus Princeps citra legitimã excusat.em, negasset opem, et auxilium Ecc.æ Romanæ oppressæ, vel opprimendæ esset iusta cã depositionis Abb. in c. venerabilem ex de elect. n.o 9. et ob eam cam Constantino, et Leone Græcis Imperatoribus recusantibus opem ferre Romanæ Ecclæ graui bello affectæ à Rege Longobardorũ Astulpho, Stephanus Summus Pontifex Imperium a Græcis in Germaniam transtulit Anno Dñi 776. sicut glos. et scriptores tradidere in d. c. venerabilem, quos refert Pereg. de iur. fisci lib. 1. tit. 2.o n.o x.o Quamuis n. Reges neminẽ grauari uelint, qa regnantis est gloria subiectorum otiosa tranqllitas, tñ speciatr Ecclas ab oi iniuria debent reddere alienas. quibus dum æquabilia præstantur, misericordia diuinitatis acquiritur. Theodoricus Gothorum, et Italiæ Rex Epi Mediolani petitione permotus iussit, vt ꝑdijs, vel honoribus illius Ecclæ intra Siciliam constitutis, tuitio præstaretur, nè à quoqꝫ cuiuslt nationis hoie contra fas opprimerentur, vt refert Cassiod. var. lib. 2. epist. 29. Hanc consuetudinem imitati Romani Principes tot leges pro Eccla in p.o Codicis libro, et in auth. volum.e inseruerunt. hunc morem retinendo Siciliæ Reges ꝑ Ecclis sanctiones qꝫplurimas edidere, vt ex Regni const. et cap. licitum est uidere. Gloriosus, ac sapientiss. Rex ille Robertus huius protectionis non immemor, sic in suis exordiebatur mandatis. Ad bonorũ custodiaꝫ

Rex denegans Eccl.æ ferre suppetias pot deponi.

Imperiũ è Græcis in Germanos qñ translatum.

Rex Ecclæ defẽsor dei misericordiam acquirit.

Theodor.s Rex Gothorũ iussit ꝑdia, ac honores Epó Mediol. illesa seruari.

Const.es multæ pro Ecc.a editæ.

Robertus Rex quomõ exordiebatur eius rescripta.

malorqꝫ uindictam portat Princeps gladium, et exercet imperij potestatem, vt refert Luc. in l. omnes pensitare C. de ann. et trib. lib. x. quod intelligendum est solum modo in ꝯibus officioꝝ, vt ex Archiuo colligitur. Neap.na insuper Ciuitas, vrbs amœnissima, et famosa, cui mare, et terra deseruiunt, vt inquit Federicus 2.s Imperator, qua peculiari noie iure suo fidelissima nuncupatur, solita extitit à Regibus inter primas gratias implorare Ecctar, custodiam, atqꝫ protectionem, vt ex illius captis colligitur. Quam protectionem Reges Serenis.s Aragonea Domus non denegarunt, concesserunt Austriaci; qui, iure quidem, fidei defensores noiantur, et Catholici tit.o decorantur: ipsi n. quotidie Eccta hostes expellunt, ipsi proprio ære pro fide innumeros parant exercitus, ipsi deniqꝫ ad regimen gentiũ nati, Regia, atqꝫ Imperiali dignitate suffulti, bonos non solum metu pœnarum, verùm et præmioꝝ exhortate efficere cupiunt. Hinc totius Reip. status felicissimè conquiescit, hinc boni inter malos quietè uiuunt, hinc xpi fideles securo gaudent otio. iux tex. in c. qui peccat 23. q. 4. Protectio aũt dupliciter considerari pōt, altera ad psonas pertinens, altera ad res; de priori est tex. de iure Regni in Const. Terminum uitæ, ibi, Protectionis augustæ defens.e securum, quo loco Affl. n.o 5. dicit, q protectio, et tuitio uitæ hoiũm in Regno ex diuina prouidentia pertinent ad Regem Regni; facit tex. in c. ad Regale fastigium, ibi ad protectionem omnium subditoꝝ: nec mirũ, ná oppressus ad Principem recurrere debet, vt ait Cin. in l. absentem C. de accusat. et priscis tpribus statua Principis ad eam confugientes reddebat securos, l. un. C. de his, qui ad stat. confug. Rex uerò impartitur in Regno

Neapolis à Regibus Ecctar, protectionem solita est implorare.

Aragonei, ac Austriaci Principes Ecctias protegere pollicentur.

Rex Cath. fidei defensor merito appellatꝫ.

Pœnarꝫ iniectio Reip. solus.

Protectio duplex considerabatur circa res, et circa psonas.

Confugientes ad statuas impunis.

leges Regni de protectione loquentes.

hanc protectionem nè dum clericis contra laicos, et è cótra, sed alijs quoqʒ modis, prout Statuunt capta eiusdē Regni, Ad Regale fastigium, finis præcepti caritas, et omnis prædatio, de quorum intellectu plenè Luc. in l. si colonj q. vlt. C de agr. et cens. lib. xi. Affl., et add. in dec. 24. quidam clericus de iure cói, est tex. in l. desertorem §. fin. ff. de re mil. ibi qui Præpositum suum, idest Ducem belli sm glos. protegere noluerit, et in l. pe in fin. C. si quac. præd. pot. vbi Cin. Protectio uerò circa res considerat̃ in unoquoqʒ Rege, et in Imperatore potissimum, qui Respectu huius protectionis dicitur Dnūs totius mundi, glos. in l. bene à Zenone C de quad. Pres. Cass. latiu. de glor. mund. par. s. consid. 28. et ex causa huius protectionis dicitur ei Dnús Ecctaʒ. Hinc Imperator Iustinianus vocat Ecctas suas sʒ quòad protectionē, vt in Auth. vt Eccl. Rom. in princ. iuncta glos. in vo. nrās, Et Federicus Imperator in const. Quanto ceteris. vers. nos enim, dicit Ecctas Regni sub sua protectione re- cipere, et here. Sapientiss. Rex ille Robertus mille in locis Archiui asserit, oés Regni Ecctas Regiæ protect. subesse, principaliqʒ dignitate esse illi assistendum: et hac de cá dicuntur Reges próni Ecctaʒ Cathedraliū, teste Archid. in c. lectis 63. dist. et Bal. in proh. Decret. Rex pacificus col. 2. nº 12. et in c. quanto in fin. de iud. et hoc est verū quòad protect.em Ecctaʒ, et rerū ipsaʒ; non aut, quòad pótem eligendi, pntandi, vel nōiandi Epós, vel Archiepós in illis c. nobis de iur. patr. Card. in c. Imperium x. dist. et in d. c. lectis, Vnde dicit Pan. in c. venerabilem col. pen. nº 20. de elect. qꝺ Impator est aduocatus, et defensor Ecctaʒ, nō prōnus, teq.r Curt. de iur. patr. in vo Eccta q. 1. et Boer. dec. 32. nisi expressim eis concederetur à Papa nōiandi potestas, vt

Protectio circa res ad quem spectat.

Ecclesiæ intuitu protectionis sunt Regus.

Rex Ecctaʒ proni quòad protectionem.

Reges ex priuil.o Pontif. pntant Epos.

in Rege nr̃o Inuictiss.º, qui ex concess.e Ap.ca pntat in multis Ecclis, de quibus in tit. de Eccl. Cathedr. dicemus: In hac aut̃ protect.e plena iurisd.o continetur s3 actiuè, et passiuè. etenim nil aliud est tuitio, qz protectio sm̃ Bal. in d. l. p.a C. si quac. pred. pot. qui ad hoc not. illum tex., et importat defensionem cum armis, ubi natura cõtractus non repugnat, sic Bar. et Alex. ad eum in pr. const. ffor. ubi ipse Bar. n.º 7. querit, quid importent ista verba, Recipio te in protectorem, et hinc inde relatis argum.tis, concludit importare defensionem cum armis, quod dicit esse notandum. Securitas verò, ac gn̄alis custodia à solo Principe dari pot, l. ult. C. de erog. milit. ann. lib. 12. et ideo huius rei cognitio, seu coactio Officialibus Principum reseruatur, sic Plato in d. l. vlt. et Cassan. de glor. mund. par. 5. consid. 24. n.º 195. post ibi relatos, In materia verò Ecclar. sub Regum immediata protect.e ex̃ntium, decretum est, q sine ipsor. licentia nõ possint ab Epis uisitari, Trid. Syn. sess. 22. c. 8. vbi tex. Epi et tanqz Aplicæ Sedis delegati in casibus à iure concessis oium piar. dispositionum, tam in ult.a uoluntate, qz inter uiuos, sint executores, habeant ius uisitandi hospitalia, Collegia quæcunqz, ac confraternitates laicor., et quas scholas, siue quocunqz alio nõie vocant, non tñ quæ sub Regum immediata protectione sunt, sine eor. licentia.

Protectio an sub se contineat plenam iurisd.m

Hæc uerba, Recipio te in protectorẽ, qd significent.

Princeps solus gn̄alez custodiam concedit.

Trid. Synod. qd statuit circa Ecclas sub Regũ immediata protectione sistentes.

Igitur uigore huius decreti Ecclæ, et alia pia loca, quæ sub Regum immediata protect.e sunt, nõ possunt sine Regis licentia visitari in Regno ab Epis, et Ordinarijs locor., Protector aut̃ dici pot quilt Princeps, ex quo armis popolum sibi commissum, bona, ac res oes tenetur, et debet tueri, et defendere, vt in d. const. Post Machinam mundi, et in preall. c. ad Regale fastigium, et ita

Protector qui propriè dicatur.

affirmat Iustinianus Imperator in d. l. fin. de erog. mil. ann. lib. 12. ibi; Fortissimi milites curijs, vel sacrosctis Eccljs, vel alijs personis pro custodia à nro numine deputati.

Indicto belli, ac usus armorũ ad Principẽ pertinẽt.

Hinc est, q̃ indicto belli spectat ad Principem, et ipso inscio armor̃ usus est interdictus. De protectoribus habemus rubricam C. de domest. et protect. lib. 12. quo loci Cuiat. ex l. 9. C. Theod. hanc ponit descriptionem.

Protectoris definitio ex Cuiatio.

Protectores dicuntur, qui armatam militiã subeuntes, non solum defendendi corporis sui, verũ et protegẽdi lateris nri sollicitudinem patiuntur; vnde et protector, nomen sortiti sunt, glos. in d. rub., dicit, q̃ protector est, qui stat armatus coram Principe, unde Bellisarius fuit domesticus, et protector Iustiniani, Luc. ibi dicit, q̃ sunt milites fortes, qui personam Principis custodiunt, fortè sunt in Regno li Continui. Hos enim

Continui in Regno qñ instituti.

Ioanna Regina Pa. huius nris ex generosa nobilitate Neapna. pro custodia sui corporis instituisse, eiusdem Regnie Regestra declarant, et fortasse post necem Andreæ Regis dolo, ac laqueo necati: quo aũt honore sint habendi huiusmodi domestici, & protectores; lex pa. illius rub. q̃s clarius ostendit. An aũt ecclia, quæ est de fundatione Regia eo ipso sit in saluaguardia Regis, Io: Gall. in Arrest. arrest. 9. refert duas opiniones, alteram affirmatiuam, negatiuam alteram, sed nil allegat, Add. verò ibi remittit ad ea, quæ not. Can. in c. ex parte extr. de priuil.; Sed quia hoc in ope, Deo Duce, Cathi. Regis iura circa protectionem Ecclesiarum ex archiuio demonstrabo, aliasq̃s rubricas eiusdem Archiui scriptis probabo. Sciendum est, q̃ Regij Archiui Regia plenam faciunt fidem, ac probationem, Neapod. in proh. Caroli in fin. vbi ait, q̃ quicquid sumitur ex eo facit fidem 30. q. 1.

Andreas Rex laqueo necatus.

Ecca. de Regia fundne. an sit sub ipsius protectione.

Archiui scripturis plena adhibenda fides, et qñ.

c. peruenit, idem in his terminis Luc. in l. rura, q. 4. C. de om. agr. des. lib. 11. et latiùs Cacher. dec. 69. ex processu, ubi citat tex. in auth. ad hæc C. de fid. instr. et c. ad audientiam, de probat. vbi Fel. post Ioan. Andr. et Bal. per eum citatos, dicit tria saltem esse necessaria ad hoc, vt scriptura reperta in archiuo publico probet. 1m. q illi archiuo sit Propositus officialis publicus: 2m. q huiusmodi scriptura fuerit posita inter scripturas authenticas. 3m. q ex consuetudine faciat fidem, quæ omnia concurrunt in Archiuo Regni huius; immo Luc. in l. forma, siue, quoties forma, vers. forma C. de uend. rer. fisc. lib. x. dicit, q formæ lrārum in Cur. Regni Siciliæ pro lege seruantur, potissimè quæ processerunt ex ore nobilissimi viri Dni Bartholomei de Capua logotetæ, ac Protonotarij dicti Regni, à quo magno uiro, vt obseruaui, omnia ferè Caroli secundi, ac Roberti rescripta dicitata fuerunt. Stat ergo ex his firma, et indubitata conclusio, quòd Archiui scriptura sit credendum. Cùm itaq; per decem ipsos annos circa Regum monumenta uetustarum rerū indagatione fuerim occupatus, ex quibus percepi has Ecctas sub Regia protectione fuisse receptas, eas huc duxi recensendas, tum, vt fisci iura clariora reddantur, tum vel maximo, vt uia veritate, omnes omnium sileant opiniones; illud uerò non est prætereundum, quòd licèt rubrica sit posita solum de Ecclesijs, tn eaq; nomine intelligo etiam hospitalia, Domos sacras, Monasteria, et alia pia loca, prout ex dicendis luce clarius patebit.

Forma lrārum Regni p lege seruantur.

Bartholomei de Capua laus.

Auctor decē annos Regum monumenta lectitauit.

Rubrica licèt de Ecctis sit posita cōtinet tn alia pia loca.

Carolus Primus.

Recepit sub Regali protectione Monast.m s.tæ Mariæ de Latina Ierosolimitanum, quod fuit primum in Ierusalem à latinis fundatū, ex Regro 1269. B. fol. 132.

Monasterium Sanctæ Mariæ de Maitina Cisterciensis Ordinis 1271. littera B. fol. 136. à ter.

Hic frater Petrus de Morrone fuit postea Celestinus Papa V.s

Religiosum virum fratrem Petrum de Morrone Abbatem Sanctæ Mariæ in Saysula cum personis, et Monasterijs 1278. lrá B. fol. à ter.

Carolus Secundus.

Recepit sub protectione infrá pia loca uz.

Ecclesiam vngentinam, eiusqz Epum ex Regro 1291. littera A. fol. 393. à ter.

Monasterium S.ti Vincentij Ordinis Sancti Benedicti 1299. et 1300. littera B. fol. 107. à ter.

Hospitale de Altopassu, eiusqz bona 1300. B. fol. 224.

Archiepum, et Ecclam Brundusinam 1303. et 1304. littera A. fol. 321.

In hac Ecclesia Rex nr Catholicus habet ius pntandi Frecc. de subfeud. lib. p.o

Ecclesiam Troianam, eiusqz Epum, et bona 1303. littera B. fol. 191.

Archiepum et Ecclesiam Hydruntinam 1305., et 1306. littera D. fol. 36.

In hac Ecclesia Rex noster Catholicus pntat Archiepiscopum Frecc. vbi supra.

Archiepum, et Ecclesiam Consanam 1300. et 1301. littera B. fol. 296.

Episcopum Frequentinum cum Ecclesia sua 1305. et 1306. littera D. fol. 134. à ter.

Vnitus est cum Episcopatu Auellinensi sm Frecc. loco citato vers. Episcopus Frequentinus.

Epum, et Ecclesiam Valuensem 1305. et 1306. littera B. fol. 195.

Hodie dicitur Epus Sulmonæ Frecc. in lib. p.o de subf. sæpius allegato vers. Epus Ciuitatis Sulmonis.

Monasterium Sancti Quirici de Clausura 1305. et 1306. littera A. fol. 286. à ter.

Monasterium Sancti Petri ad Castellum de Neap. Ordinis Sancti Dominici 1307. littera B. fol. 58. et 59.

Hoc Alphonsi bello à Cathalanis direptum, unitum fuit Monasterio Sancti Sebastiani de Neapoli, in quo degunt moniales Ordinis pti Sancti Dominici.

Episcopum, et Ecclesiam Rapollo 1307. C. fol. 112. à ter.

Robertus Rex.

Recepit sub protectione sua has Ecctas.

Monasterium Casemare 1309. littera H. fol. 315. à ter.

Episcopum Neocastrensem, eiusqs Ecclesiam 1309. lrá C. fol. 254.

Mon.m Casenoua Cisterciensis Ordinis 1310. C. fol. 262.

Monast.m S.te Mariæ de Sublato 1310. C. fol. 262.

Epum Potentinum cum Ecclesia 1311. O. fol. 97.

Monast.m S.ti Gregorij martiris ad Romanam Ecclesiam nullomodo pertinens 1313. A. fol. 192.

Monasterium montis Virginis 1313. et 1314. A. fol. 342. t.o

Monasterium S.ti Petri de Chulo 1314. C. fol. 106.

Monasterium S.te Mariæ foris de Theano 1316. C. fol. 42.

Ecctam S.te Mariæ Annunciatæ de Neap., Magros, frēs, et Ministros, ac bona omnia 1319. D. fol. 39. Car. Ilt.s

Ecclesiam Pennensem, et Adriensem 1319. D. fol. 127. Car. Ilt.s Hic est aduertendum, q. Regrá cum his verbis signata post anni numerum Car.s Ilt.s sunt facta sub vicariatu Caroli Calabriæ Ducis Regis Roberti filij.

Luc. in l. un. C. de metrop. berit. lib. XI. meminit de unione facta de Ecclesia Adriensi Episcopatui Pennensi, et

querit si Epús exns Adrie possit vocare clericos Pennenses illuc ad iuditium, et inquit, q tribus modis solet fieri unio. P°, vt unita subiecta remaneat, et non poterit, Secundò vt Canonici unius Ecclesiæ sint alterius, et tunc nulla est separatio, nisi quòd illa priuilegia retinentur, quæ meliora sunt, et tunc poterit. Tertio modo, vt licèt unus sit Epús, duo trⁿ sunt Episcopatus, duo Capitula, et duæ Ecclesiæ Cathedrales, et tunc non poterit, quia duę Diocœses. Vide Iser. de Capit.. Corr. nº 27. vbi post Innoc. et Host. eadé distinctione utitur, licèt dicat, q Host. dixerit fieri quinqꝫ modis unionem, quod ipse refellit, vt ibi.

Monasterium Sti Pois in Venere ab eodem Roberto Rege sub protectione receptum. 1320. et 1321. C. fol. 23. Car. IIIs.

recepit etiam sub eadem protectione

Epum, et Ecclesiam Thelesinam 1320. C. fol. 12. Car. IIIs

Epum Iricariensem cum Ecclia sua 1324. C. fol. 112. à ter.

Domum Stæ Mariæ Theutonicor, 1327. et 1328. B. fol. 4. tº

De Theutonicis, et eorum Origine Cassan. de glor. mundi par. 9. consid. 6.

Epum, et Ecclesiam Oppidi 1331. et 1332. A. fol. 30. à ter.

Monasterium Sancti Laurentij de Padula Cisterciensis Ordinis 1331. et 1332. littera A. fol. 91.

Hospitale Stⁱ Eligij de Barulo 1333. et 1334. littera D. fol. 163.

Joanna Pa Regina.

Recepit supradicta Regina in suam protectionem Monasterium Stⁱ Benedicti de Salerno cum óibus bonis 1343. et 1344. C. fol. 235.

Monasterium Stæ Clarę de Neap 1345. A. fol. 126.

Monasterium S.ti Ludouici de Ciuitate Ducali 1345. Irá A. fol. 126.

Monasterium Regale sanctæ Mariæ Magdalenæ de Neap cum bonis, et familiaribus 1345. B. fol. 11. à ter.

Hospitale sancti Lazzari cum omnibus bonis suis 1345. et 1346. littera A. fol. 57.

Hospitale sancti Eligij de Neap unà cum Rectoribus, & confratribus 1346. Irá B. fol. 218.

Carolus 3.s

Ladislaus.

Recepit sub protectione Monasterium sanctæ Mariæ de Valle Josaphat cum omnibus bonis 1398. fol. 45.

DE BRACHIO SECVLARI.

CVM Pontificalis auctoritas, et Regale fastigium ad gubernationem humani generis ab æterna collata clementia, sic se connexè respiciant, sic se complexibus mutuis amplexentur, vt alterum alterius auxilio egeat, et qui lędit alterutrum, pariter offendat utrąq3. Meritò qn Regalis potestatis brachium per clericos, et Prelatos exposcitur, et opportunum præsidium postulatur, mandant Reges, Regumqs vices gerentes Secularibus Magistratibus, ceteris qs subditis, ut stipati opportuna potentia personis Ecclesiasticis adiumentis auxiliaribus assistant, vt suas sentias executioni demandare, suoqs correctioni subiectos corrigere ualeant, ac, auctore Dno, ad frugem uitæ perducere melioris. Hoc autem brachium soliti sunt Reges impartiri Archipresbyteris, Episcopis, Archiepiscopis, Monasterijs, Hospitalibus, Nuncijs Apostolicis, Inquisitoribus hereticæ prauitatis, ac alijs personis, de quibus post aliquot doctrinas, sigillatim uerba faciemus.

Brachij inuocatio subsidiaria est.

Hac in re animaduertendum est, quòd brachium seculare non solet inuocari, nisi in subsidium Fel. in c. cuz non ab hoie in 2.o not. de Iud. et ideo Sacr. sanc. Trid. Synod. sess. 25. de Regula, et monia. c. v. qn statuit, vt in clausura Sanchimonialium, et in reduction earumdem intra Vrbem, relictis Monasterijs extra mœnia, hoc inuocaretur auxilium, semper adijcit clausulã, Si opus fuerit. Quod auxilium, vt præbeatur, oes xpiani Principes hortatur Sancta Synodus, et sub ex-

Brachium pro reuocandis monialibus intra urbem

communicationis pœna ipso facto incurrenda oibus Magistratibus secularibus iniungit. Pót aũt Iudex Apostolicus delegatus pro executione sententiæ brachium implorare: quàmuis in delegatione nullum de hac re sit verbum, Hostien. in c. p.º de off. deleg. Abb. in c. si quis contra clericum col. pen. de for. compet. Card. in c. p.º q. x. de off. deleg. in clem. Bal. et Salic. in l. in criminali C. de iurisd. om. iud. Paul. de Castr. in l. Episcopale C. de Epis; et cler. Oldrad. cons. 89. in extrem. cons. 319. in extre. Feder. de Sen. cons. 163. Rolan. à vall. cons. 37. n.º p.º vol. p.º Etiamsi aliud Alber. tradidit in d. l. Episcopale Feder. Sen. cons. 251. Calcan. cons. 119. Et hoc cum nihil aliud sibi agendum superesset, omniaqꝫ alia se frustra expertũ uidet c. p.º de off. ordin. c. p.º de stat. mon. in 6.º doct. in c. cùm non ab homine de iudit. c. significasti de off. deleg. Affl. in præh: const. Regni n.º 54. Oldrad. d. cons. 89. col. 2. Calcan. cons. 119. col. fin. Rolan. à Vall. cons. 37. n.º x. vol. p.º neqꝫ concedi debet Iudici Ecclesiastico delegato, cùm ab eius sentia appellari constat, Oldrad. d. cons. 89. Alber. in d. l. Epále C. de Epis. et cler. Rolan. à vall. d. cons. 37. n.º x. vol. p.º

Iudex delegatus à Papa implorat brachium.

An aũt Epús possit cogere Iudicem secularem ad impertiendum sibi brachium ponit Spec. de iud. deleg. §. sequitur n.º 6.º et tradunt doct. in d. c. p.º ex. de offic. ordin. et de hac materia brachij latiss.ᵉ per Parid. de Put. de sind. in 6.º Brachium, per glos. et Iser. in proem. Const. in V.º gladij, et per Affl. d. proh. const. à n.º 50. usqꝫ ad num. 63. ubi querit post Iser. utrum Rex, et alij dñi tpráles, si sunt requisiti à Prælatis Ecclaꝫ, vt præstent eis auxilium brachij secularis pro exeq.ᵉ sñiæ latæ per

Magistratus secularis an cogatur impartiri brachium.

Prælatum, teneantur præstare auxilium brachij secularis! et relatis argumentis hinc inde, ponit quatuor conclusiones in contingentia facti ommino uidendas, qa in eis tota ferè materia impartitionis brachij pertractatur. Hunc ea, quæ ex Archiuo collegimus, subnectamus, et P°. formam ipsius præstationis brachij, quæ talis est.

In Regro Regis Caroli Secundi Signato
1291. littera A. fol. 289.

Forma brachij secularis.

Scriptum est per eundem Principem eidem Iustitiario. Venerabilis Pater dnus Archiepus Salernitanus deuotus nr nobis suppliciter postulauit, ut cũ pro exequendis iuribus, et manutenendis bonis Salernitanæ Eccleriæ, expediat eum, et officiales suos secularis brachij auxilium inuocare, Succurri sibi, et dictis officialibus suis per uos quoties opus erit, benignius mandaremus: cuius petitionibus annuentes, quia Ecclesias, et personas ecclicas in eorum iuribus manutenere intendimus, et fauere, deuotioni vestræ præcipiendo mandamus, qnus eidem Archiepo, vel officialibus suis ad requisitionem ipsius, quoties opus erit pro exequendis, et manutenendis iuribus, et bonis dtæ Salernitanæ Eccliæ, mediante iustitia, præstetis auxilium debitum: dummodo scandalum exinde nullatenus oriatur. Datũ Eboli Die 26. Septembris quarto Indictionis.

Ex hac forma perspicimus per Carolum 2m. Regem fuisse prestitum seculare præsidium Archiepo Salernitano pro exequendis iuribus, et manutenendis bonis Salernitanæ Ecclesiæ.

Idem Rex impartiuit auxilium brachij secularis Epó Termulano contra clericos ex Regró 1304. et 1305. C. fol. 86. à ter. et ex Regró 1304. et 1305. f. fol. 223. à ter.

Item Epó Casertano, vt in Regró 1305. et 1306. littera D. fol. 140.

Epó Frequentino, qui litigabat cum alio, qui se asserebat Epum 1305. C. fol. 71.

Est unita Eccta Frequentina Eccte Auellini.

Mon.rio S.ti Stephani de Monopolo 1305. D. fol. 62.

Minister frum Minorum Prouintiæ Trã laboris obtinet auxilium brachij secularis contra quosdam apostatas 1305. et 1306. D. fol. 132.

Epó Biuini asserenti, q hoies dtæ Ciuitatis Biuini, reuerentia per eos debita ipsi eorum Spirituali Patri, animarumqꝫ Rectori penitus paruipensa, Regio quoqꝫ timore postposito, in eundem Epm irruerunt, Mandat Rex, q ad requisitionem ipsius super exequutione sui officij Pastoralis, ei quatenus licebit brachij secularis præsidium Iustitiarius Capitinatæ largiatur. ex Regró 1306. et 1307. D. fol. 162. à ter.

Episcopo Caiatiensi impartitur per Regem secularis auxilij brachium 1305. et 1306. lrã D. fol. 230. à ter.

Episcopo Marsicano ex Regró 1305. et 1306. lrá D. fol. 32.

Episcopo Caietano 1305. et 1306. D. fol. 96. à ter.

Epó Vigiliensi 1305. et 1306. D. fol. 216. 231.

Epó Melfictensi 1305. et 1306. D. fol. 225.

Epo Ciuitatis Theani 1306. C. fol. 55. à ter.

Epó Ciuitatis Soranæ 1307. B. fol. 185.

Epó Ciuitatensi 1306. et 1307. D. fol. 228.

Nuntijs à Summo Pontifice destinatis pro petendo pecuniario subsidio ab omnibus Prælatis Regni assisi per officiales eiusdem Regni iubet Rex, eisdemque manum auxilij adiutricem porrigi 1309. K. fol. 323.

Episcopo Aprutino præstatur brachium seculare 1311. & 1312. Indictione x.ª fol. 29.

Epō Ariani 1310. et 1311. A. fol. 131.

Epo Aquilano 1313. A. fol. 129. à ter.

Epo Satriano 1314. C. fol. 129. à ter.

Monasterijs pro reductione Apostatarum ex Regno 1316. C. fol. 233.

Epo Caietano 1316. C. fol. 6. & 8.

Monasterio Sancti Clementis de Piscaria 1316. C. fol. 76.

Mon. Sancti Liberatoris de Maiella 1316. fol. 84.

Archipresbitero Fogitano 1333. & 1334. littera D. fol. 194. à ter.

Robertus ipse Rex prientissimus extirpare totaliter cupiens hæreticorum dogma peruersum, et ipsos hereticos, qui tunicam Dñi inconsutilem suasionibus prauis, atqs peruersis scindere non uerentur, his uerbis in eos inuehebatur, dum inquisitori hæreticæ prauitatis brachium præstabat seculare, Regiminis nobis commissi cura requirit, vt aduersus hostes fidei, et in exterminium hæreticæ prauitatis auctoritas nra consurgat, stetqs promptissimè contra perfidiæ uipereos filios, et materni uteri corrosores, et in iud.; et in iust.ª maleficos psequatur, quia qnto maiora diuinæ diuinæ nutu miserationis accepimus, et altiorem locum obtinemus in terris, tãto

deuotiora debemus obsequia gratitudinis conferenti; vt ex Regro 1334. et 1335. C. fol. 146.

Roberto Regi consulunt Camillonensis eps, et Joes Grillus de Salerno, q à Papa delegatus iustum, ac rationabile petit, si petat brachium seculare, ex quo uice ordinarij fungitur 1340. A. fol. 14. et relatiue in Registro 1334. A. fol. 14.

Nuntijs Apostolicis impartitur auxilium brachij secularis pro exigendis, et habendis bonis, et creditis q.m Epi Casinensis, et Aquinatis 1340. A. fol. 180.

Joanna Prima.

Mandat impartiri praesidium brachij secularis hospitali Sancti Spiritus in saxia de Vrbe ex Regro 1343. et 1344. lra C. fol. 145. et 151.

Epus Tropiensis obtinet auxilium brachij secularis 1343. D. fol. 223.

Monasterio Arebono Cisterciensis Ordinis Theatino dioceseos praestatur brachium seculare 1343. et 1344. C. fol. 229.

Episcopo Hydruntino impartitur brachium 1345. et 1346. lra C. fol. 95.

Ladislaus Rex mandat, quod assistatur auxilio brachij secularis fratri Dominico de Afragola Ordinis Praedicatorum vt posset procedere contra ceteros fratres infideles, ex Registro 1390. A. fol. 68. à ter.

Ioanna 2ª. Regina præstat auxilium brachij secularis Venerabili, & Religioso viro fratri Rogerio de Palmerijs de Agringento Magistro Hospitalium, & Domorum in Regno Sicilia citra, et ultra per Sedem Apostolicam deputato 1417. fol. 376.

Hæc de brachio præstando Iudici Ecclesiastico; respectu verò auxilij petendi per Iudicem secularem à subditis, habemus c. subditorum di violentijs, conditum à Carolo Primo in anno 1272. in quo ita scriptum est, Nihilominus tamen officialis, qui pœnam imposuit, vocatis, et adunatis fidelibus nostris, quos, et quot ad hoc viderit opportunos, contumaces huiusmodi, vel rebelles potenti manu destituat omnibus bonis suis, & capiat de personis, nec ipsos liberari, aut bona eorum eis restitui volumus nostra conscientia inconsulta, In quo capto multa per Doctores Regni ponuntur quæstiones in materia brachij secularis.

Patet ex præmissis, quòd soliti sunt Reges brachium impartiri clericis, Archipresbyteris, Epis, Archiepiscopis, Monasterijs, Hospitalium Præfectis, Nunijs Apostolicis, Inquisitoribus hereticæ prauitatis, ac alijs personis, de quibus post præmissas aliquot Iurisconsultorum doctrinas sigillatim verba facta sunt, vt supra pollicitì fuimus.

Præterea hac in re animaduertendum est, q̃ brachiũ solet implorari per Iudices Ecclesiasticos: Officiales verò possunt conuocare subditos, illosq̃ adunare pro executione iustitiæ, vt in d. c. Regni. Subditorum est constitutum.

De Constitutionibus.

Indubitatum est Regem Catholicum posse in hoc Regno condere leges, et const.es per iura alleg. ab Iser. post glo. in proh. const. et per Affl. ibid. q. 1. per tot., et licet omnis lex dici possit constitutio, eo q̃ constituta sit, proprie tñ constitutio Principis dr̃ lex, quam Imperator tulit, & constituit. et cùm Rex liber sit ab imperio, et Regni sui Monarca, vt dicunt p̃ti docto. loc. cit. nõ solus æquiparantur ipsi Imperatori; sed habet maiora iura in Regno suo, q̃ꝫ Imperator in Imperio. Est aũt lex à Rege lata duplex, gñalis sꝫ. quam Princeps eo animo tulit, vt ad omnes pertineret l. 1. ff. de const. Princ. l. 3. C. de leg. §. sed et quod Principi, inst. de iur. natur. Specialis uerò, quæ et particularis, seu personalis dr̃, est rescriptum Principis, quo particularis aliqua causa diffinitur, vel certis personis aliquod priuilegium conceditur, quod ad alios non pertinet, nec personas priuilegiatas excedit, ueluti, si alicui moratoriam exceptionem concedat l. quoties, et ibi glos. C. de prec. Imper. offer. nunc deueniendo ad enarrationem iuriũ Regni, dico, q̃ in eo, ommissis Longobardis, legislatores fuere Rogerius, Gullielmus Primus, Gullielmus Secundus, et Rex Tancredus ex Normandia gente. Item Henricus Sextus, & Federicus Secundus Cæsares ex Sueuorum progenie: quorum leges Petrus cognomento Vinea iussu Federici prædicti in unum redegit, ac in Melfiensi solemni consistorio promulgauit Anno Dñicæ Incarnationis millesimo ducentesimo uigesimo primo, vel secũdo, vt ex data ipsarum legum, quæ uulgo constitutiones

Rex Siciliæ est Monarca.

Principis lex duplex gñalis, et specialis.

Reges Normandi, et Sueui.

appellantur. Exactis deinde Suevis, Carolus Primus, Carolus Secundus, Robertus, Joanna Prima, Carolus tertius, Ladislaus, & Joanna Secunda Andegauenses, quàmplurimas per se ipsos eorumqs Vicarios leges condidere, ha sunt, quas Regni capitula, ac ritus Magnæ Curiæ appellamus. Tandem ab Aragonea, et Austriaca ditionibus multas habemus sanctiones, ab eisdem Regibus, siue ab ipsorum locatenentibus, atqs Vicarijs editas, quæ communi vocabulo Pragmaticæ dicuntur. Constat itaqúe ius commune Regni ex constitutionibus, captis, ritibus Curiæ, atqs pragmaticis. quod ius ætate nostra unum in volumen redigitur pro bono publico à Carolo illo Tapia Regio Consiliario meritissimo, uiro utiqs optimo, atqs doctissimo: verum quá in Archiuo multa sunt iura à Regibus emanata, quæ non omnia cum impressis habentur, libuit hîc summatim aliqua ex eis iuxta Regnorum seriem annotare.

Imperator Federicus.

Aedixit qùod soluantur decimæ cunctis Regni Prælatis ex unico Regró dti Imperatoris, quod est in Archiuo de anno 1239. vel circa fol. 4°.

Quòd Judices, Notarij, Medici, et Chirugici, et Aduocati non exerceant dicta officia, nisi prius fuerint per Curiam approbati fol. 7. ex eod. Registro.

Quòd equi ad arma non uendantur fol. 72. ubi supra

Carolus Primus.

Quòd Magister Justitiarius Regni utatur in negotijs Curiæ non proprio, sed Curiæ sigillo ex Regró 1268. littera A. fol. 86.

Quòd nullus de cetero emat domos in Vrbe Roma in-
iussu Regis, hoc tanqꝫ Senator Vrbis statuit 1269.
lrá D. fol. 101. à ter.

Quòd Barones non receptent hoíes demanij in terris
suis 1269. lrâ D. fol. 25. à ter.

Quòd nullus ex hóibus totius Regni Siciliæ accedat
cum fodro, vel communicet cum Beneuentanis ins-
tante Rectore Beneuentano, sic statutur ex Re
gistro 1269. lrá D. fol. 116.

Quòd hnites molendina, et centimula Neapꝫ nô molestentur
ad solutionem pecuniæ protextu assisiæ. ex Registro
1271. lrâ B. fol. 127.

Quòd Scholares Studij Neapꝫ. sint immunes ab omnibus
exactionibus, et collectis 1271. lrâ A. fol. 139.

Quòd nullus emat victualia ad causam infossandi, ex
fasciculo 81. fol. 19. 1271.

Quòd nullus assumat in Ciuitate Neapolis cingulum mi-
litare absqꝫ licentia Curiæ 1272. B. fol. 190.

Quòd omnes fideles Regij possint guerram facere Janu-
ensibus de licentia, et consensu Dñi Regis 1272. lrâ
C. fol. 75.

Quòd Scholares Studij Neapꝫ. sint immunes, liberi, et ex-
empti ab omnibus collectis, oneribus, et exactionibus
impositis, et imponendis 1275. lrâ B. fol. 22.

Quòd pro delictis clandestinis barones, et m.tes pro rata te-
neantur. Cassa F. mazzo 55.

Carolus 2.s

Quòd Regni Feudatarij armis decenter muniti conferât se
ad trâm S.ti Germani, ex Regró 1291. lrâ A. fol. 80.

Quòd barones non exeant Regno absqꝫ licentia Principis
sub destitutione feudalium 1291. A. fol. 429.

Quòd ius fundici soluatur à quibuscunqꝫ mercatoribus merces extra Regnum deferentibus, ex Regró 1295. lrã B. fol. 127.

Quòd Comites, et Barones, qui sunt extra Regnũ redire debeant sub pena destitutionis feudoꝝ 1295. B. fol. 160.

Quòd nullus armare possit per mare iniussu Regis ex Registro 1303. et 1304. lrã B. fol. 13. à ter.

Quòd scholares Neap.ni studij non proijciant in scholis citrangolos tpre Natiuitatis Dñi, et carnispriuij eoꝝ Magris, et Doctoribus, sub amissione priuilegij scholaribus concessi ex Regró 1304. lrã C. fol. 124.

Quòd priuilegia, et exequutoriæ trãꝝ, et bonoꝝ fiant per Prothonotarium Regni, non obstante ordinatione in contrarium, ex Regrõ 1304. lrã C. fol. 215.

Quòd obseruentur consuetudines Neap.næ ex Regro 1305. littera B. fol. 336. à ter.

Quòd Regni Iustitiarius non procedat in causis Curiam Regiam tangentibus inconsulto Principe, ex Regró 1307. lrã B. fol. 239. à ter.

Quòd causæ ciuiles, et criminales, quæ infra semestre tempus non sunt expeditæ per Capitaneos, et alios officiales deducantur ad Curiam Vicariæ, ex Regró 1309. lrã H. fol. 345.

Robertus Rex.

Quòd Curia Vicariæ non concedat lrãs conseruatorias, et alias, quæ ad Cancellariæ pertinent officium. ex Registro 1310. littera C. fol. 57.

Quòd Barones non exeant de Regno 1310. C. fol. 124. to

Quòd omnes apti ad arma stent parati, et muniti armis, et equis ex Regrõ 1310. C. fol. 276.

Quòd nullus præsumat armare sine licentia Regis, ex Regro 1314. littera B. fol. 155. à ter.

Quòd non extrahantur equi ad arma, vel pulli sub pœna amissionis eorum, et alia grauiori ex Registro 1315. littera B. fol. 88.

Quòd volentes exercere piraticam contra hostes, dent fidei iussoriam cautionem, de non offendendo amicos, et fideles, ex Registro 1315. Irá B. fol. 191.

Cannapis, bambacinum, stuppa, et ferrum specialiter laboratum à Regni extrahi prohibentur, ex Registro 1316. C. fol. 178.

Brucorum pestis ualida, q̃ omni studio deleatur in Capitanata Prouintia, ex Regro 1319. D. fol. 190. Car. Itt. Vic.

Quòd nullus Comes, vel Baro sub pœna amissionis feudalium præsumat marenarios fugitiuos in trã sua receptare, ex Regro 1319. Irã D. fol. 216. Car.s vt supra.

Quòd feudalia possint obligari à patre pro dote filiæ, ex Regro 1326. et 1327. Ind.ne xa. fol. 59.

Quòd deferentes Neapolim victigalia sint immunes, ex Registro 1329. Irã D. fol. 70.

Quòd non extrahantur coralli iniussu Principis à mari inter Caprum, et Mineruam, vbi curallor̃ maxa. copia inuenitur, ex Regro 1332. et 1333. Ind.e Pa. fol. 128.

Quòd nemo venari, aut aucupari valeat in nemore Syluæ male prope Schifatum Regro 1332. et 1333. Ind.e pa. fol. ij. to

Quòd inquiratur contra portulanos Apuliæ, et Aprutij super victualibus, lignaminibus, armis, equis, auro, argento, pice, oleo, sulfure, ferro, et alijs prohibitis extrahi, ex Regro 1331. B. fol. 31.

Quòd de cãis criminalibus nõ cõpmittat. Reg.o 1331. D. fol. 69. to

Quòd nemo portet arma iniussu Principis 1337. A. fol. 296.

Joanna Pa. Regina.

Quòd fiat unum pondus, et una mensura per totum Regnum, fasciculo 86. fol. 52. 1343.

Quòd pondera quæ ad emendum, vendendum sub signo, seu merco Curiæ habeantur in totum Regnum, sicut in Ciuitate Neap. Registro 1343. lrâ I. fol. 4. à ter.

Quòd pondera per totum Regnum habeantur à Magnis Rationabilibus Regió 1343. et 1344. lrâ B. fol. 131.

Quòd Barones, et Feudatarij parati sint ad monstras Registro 1343. littera F. fol. x. à ter.

Aedictum continens diuersa mandata seruanda per Regni officiales, Regió 1343. lrâ F. fol. 91. –

Aedictum de absolutione culpæ, et pœnæ, ac notæ infamiæ omnium facientium tumultum, portam Regalis Castri noui ignis incendio conremando, ex Registro 1345. B. fol. 89.

Quòd Theutonici sub pœna mortis exeant de Regno Registro 1346. lrâ A. fol. 29.

Quòd occisores, et proditores Regis Andreæ pœna mulctentur, Registro 1346. lrâ C. fol. 235.

Quòd Comites, Barones, et feudatarij se parent ad arma, ex quo de inuasione Regni dubitatur, ex Registro 1346. C. fol. 159.

Quòd omnia tam ad gratias, quàm ad iustitias àdministrentur sub uno scriptionis Regiæ, et Reginalis titulo, vt Ludouicus, et Joanna Rex, et Regina 1348. lrâ A. fol. 157.

Carolus Tertius.

Quòd imponatur assisia molendinarijs pro molitura, et furnarijs pro cocitura, Regnô 1384. fol. 115. à ter.

Quòd omnes teneant pro uero Pontifice Sacrosancte Romanæ Ecclesiæ exploso Antipapa, ex Registro 1384. fol. 65.

Ladislaus Rex.

Quòd adhibeatur plena fides contractibus confectis in Regno Dalmatiæ, et Vngariæ per capitula, et Canonicos Cathedralium Ecclesiarum, cùm sic de longeua consuetudine sit usitatum. Ex Registro 1407. fol. 77.

Quòd soluantur de nouem auri permensem pro qualibet lancea Equitum trium pro defensione Regni militantibus 1407. fol. 129.

Quòd gabella passuum Aprutij uendatur pro duc.ts 3000. per annum 1407. fol. 143.

Quòd feudatarij ueniant cum militari seruitio, ex quo Comes Marchiæ uulgaliter nominatus pro parte generosi viri olim Ducis Andegauensis Regnum inuasit. vt ex Registro 1348. fol. 198.

Joanna Secunda Reginà.

Quòd creari debeat Erarius in magna, seu Vicariæ Curiâ penes Magistrum Iustitiarium, seu Regentem Curiæ Vicariæ dicti Regni, 1415. fol. 20.

Quòd imponatur unica collecta pro felici coronatione Dominæ Reginæ de Anno 1419. ex Registro signato 1415. fol. 104.

De Studio Neapolitano

Studiorũ institutio Principibus gloriosa.

Glorioſum est optimo Principi rationem habere studiorum, et in suis Vrbibus Gymnasia instituere literarum, ad quæ confluant undiqꝫ uariarum eruditionum Candidati, qui linguam eloquio, animum disciplinis exeolant. Idcirco Munificentiſsimi Principes beneficium hoc amplissimum subditis contribuendo, ex ueterum laudabili instituto, studia erexere publica, honorem habuerunt Magistris, dignitatesqꝫ ac emolumenta quamplurima sapientiæ Doctoribus contulere. Est.n. ut inquit Simachus, speciמen florentis Reipublicæ disciplinarum Professoribus præmia tribuere opulenta: ex quorum doctrina, scientia

Scientia est optima hereditas.

oritur, quæ melior est cunctis opibus, optima parentum hereditas, et omni patrimonio prestantior dignitas, Nam, ut inquit Diuus Thomas 2.2.q.188. art.5. Studia

Studiorũ effectus.

literarum dirigunt, et coadiuuant hominem ad contemplandum diuina, illuminando intellectum, et offerunt ea, quæ nos possunt impedire à statu salutis fugando errores: maximè uerò lectio scripturæ sacræ. Ideo sanסsancta Tridentina Synodus de Refor. cap. p.° sess. v. decreuit, quòd Epi, Archiepi, Primates, et alij locorũ ordinarij per se, uel per idoneum substitutum, ad sacra scripturæ

Concilium Tridentinum.

expositionem, et interpretationem incumbant, et quòd similiter in Monasteriis, et Conuentibus legatur sacra scripתtura à dignioribus Magistris, & quòd in publicis scholis instituꝛeretur, uel restituꝛeretur per hæc uerba. In

Gymnasijs ét publicis, ubi tam honorifica, et ceteros omnium maximè necessaria lectio hactenus instituta non fuerit, Religiosissimorum Principum, ac Rerumpub. pietate, et caritate ad Catholica fidei defensionem, et incrementum, sanæq; doctrinæ conseruationem, et propagationem instituatur, et ubi instituta foret, et negligeretur, restituatur. Et ne sub specie pietatis impietas disseminetur: Statuit eadem Sancta Synodus, neminem ad huiusmodi lectionis officium tam publicè, quàm priuatim admittendum esse, qui prius ab Ejs loci de uita, moribus, et scientiâ examinatus, et approbatus non fuerit, quod tamen de lectoribus in claustris monachorum non intelligatur. Docentes uerò ipsam Sacram Scripturam, dum publicè in scholis docuerint, et Scholares, qui in ipsis scholis student, priuilegijs omnibus de perceptione fructuum, præbendarum, et beneficiorum suorum, in absentia à iure communi concessis, plenè gaudeant, et fruantur.

Quòd autem Optimi Imperatores diuersa instituerint studia, habetur in tit. de Profess. et med. C. lib. x. in tit. de stud. liber. Vrb. Rom. C. lib. xj. et in tit. de Profess. qui in Vrb. Constantinop. C. lib. xij. et alijs in locis. Romæ autem debet esse studium linguæ Græcæ, Hebraïcæ, Arabicæ, et Chaldeæ, clem. 1. de magistr., et in ea antiquis temporibus multi fuerunt Professores, pro quibus Athalaricus Rex ad Senatum Vrbis hanc scripsit Epistolam, cuius tenor sequitur, et est talis.

Senatui

Senatui Vrbis Romæ Athalaricus Rex. xxi.

Professoribus Rom. stipendia integrè persoluuntur.

Filiorum causas ad patrum cognoscimus remisisse personas, ut ipsi de illorum prouectu debeant cogitare, quorum interest studia Romana proficere. Hæc n. credendum est, uos inde posse minus esse solicitos, unde et generi uestro crescit ornatus, et cœtui prouenit assidua lectione consilium. Super si quidem, ut est de vobis cura nostra solicita, quorumdam susurratione cognouimus, doctores eloquentiæ Romanæ laboris sui constituta præmia non habere, et aliquorum nundinatione fieri, ut scholarc Magistris deputata summa uideatur imminui. Quapropter cùm manifestum sit, præmium artes nutrire, nefas iudicauimus, doctoribus Adolescentium aliquid subtrahi, qui sunt potius ad gloriosa studia per commodorum augmenta prouocandi. Prima n. grammaticorum schola est fundamentum pulcherrimum litterarum, mater gloriosa facundiæ: quæ cogitare nouit ad laudem, loqui sine uitio, hoc in cursu orationis si errorem cognoscit absonum, quemadmodum boni mores crimen detestantur externum. Nam sicut musicus consonantibus chordis efficit dulcissimum melos, ita dispositis congruenter accentibus metrum nouit decantare grammaticus. Est grammatica magistra verborum, ornatrix humani generis, quæ per exercitationem pulcherrimæ lectionis, Antiquorum nos cognoscitur iuuare consilijs. Hoc non utuntur Barbari Reges: apud legales dnos manere cognoscitur singularis: Arma n. et reliqua gentes

Præmium nutrit artes.

Grammaticæ.

Musicæ.

Eloquentia Romana.

habent: sola reperitur eloquentia, qua Romanos Dijs obsecundat. Hinc oratorum pugna ciuilis iuris elatricum canit. Hinc cunctos proceres nobilissima desertitudo commendat, et, ut reliqua taceamus, hoc, quod loquimur inde est. Qua de re P.C. Sane uobis curam, hanc auctoritatem propitia diuinitate, largimur, ut successor scholæ liberalium litterarum tam grammaticus, quàm orator, nec non et iuris expositor, commoda sui decessoris ab eis, quorum interest, siue aliqua imminutione percipiat; et semel primi ordinis uestri, ac reliqui Senatus amplissimi auctoritate firmatus, donec suscepti oneris idoneus reperitur, negz de transferendis, negz de imminuendis annonis à quolibet patiatur improbam questionem: sed uobis ordinantibus, atqz custodientibus emolumentorũ suorum securitate potiatur, Præfecto uobis nihilominus constituta seruante. Et ne aliquid pro uoluntate præbentium relinquatur incertum, mox ut sex menses exempti fuerint statuta summæ consequantur pti Magistri mediam portionem. Residua uerò anni tempora cum annonarum debita redhibitione claudantur, Ne cogantur de alieno pondere fastidio, cui piaculum est, uel horarum aliquo uacasse momento. In tantum n. quæ sant decreta uolumus firmissimè custodiri, ut si quis, cuius interest. differendum putauerit hanc quasi debitam functionem, procurato more usurarum dispendia ipse patiatur: quia iusta commoda laudabiliter laborantibus, fleuenda cupiditate subtraxit. Nam si opes nras Scenicis pro populi collectione largimur, et ea studiosissimè consequuntur, qui adeo

Iuris Doctor.

Semestres annonæ.

Si Scenicis dantur pmia nõ sunt subtrahenda professoribus artiũ bonarũ.

necessarij

necessarij non habentur, quanto magis illis sine dilatione præbenda sunt, per quos, et honesti mores proueniunt, et palatio nostro facunda nutriuntur ingenia. Hæc aut pntibus literarum magistris uenerando cętui uestro præcipimus imitari: vt sicut nos agnoscunt de suis commodis esse solicitos, ita à se prouectus adolescentium enixius nouerint nos exigendos. Cesset nunc illa Satyris doctoribus querulis usurpata sententia: quia duabus curis ingenium non debet occupari. Ecce iam habere tolerabile probantur hospitium: unde nunc meritò uni solicitudini iugiter inhærentes, toto uigore animi ad bonarum artium studia transferantur.

Unica cura.

Studium aliud gnale, aliud particulare.

Studium autem aut est particulare, aut generale. Partre est ex rescripto Principis indulgentis, ut in aliquo loco possint iura doceri, exemplum in Eccia Sti Nicolai de Baro, in qua ex priuilegio Caroli secundi Regis potest legi, liber Decretalium Canonicis inibi existentibus. Gentle fit priuilegio Papæ, vel Imperatoris, vel consuetudine sm Card. in clem. 2. §. fin. de Magistr. Et ideo studium Neapolitanum ab Imperatore institutum, dicetur gle. An aut præscriptione possit gnale fieri Paris. de Put. in tract. de Synd. in pa col. post med. vers. testatur etiam.

Iura ubi doceri debeant.

Vbi autem doceri debeant iura, est tex. et ibi glos., et Bar. in proem. ffors in §. hæc autem tria et legitur, ac notatur extra de cler. non resid. c. tua Luc. de Pen. in l. pa C. de stud. liber. vrb. Rom. lib. xj. ubi ponit uiginti requisita in scholari pro capescenda scientia, et in l. pa C. de profess. qui in vrb. Constant. lib. xij. ponit sex

bonas

Gymnasia diuersa.

bonas conditiones, quas doctor habere debet. Multa sunt
preterea studia uelut Parisiense in quo non leguntur
leges, quia per eas studium Theologiæ impeditur, ut refert
Luc. in l. pr. C. de stud. liber. vrb. Rom. lib. xj. Studium
Bononiense, Salmantinum, et Oxoniense, quod est in
Anglia, de quibus Card. in Clem. 1. §. hoc sacro de magistr.
et per Cassan. de glor. mund. par. x. consid. 32. Hinc Fe-
dericus secundus Imperator ante depositionem ipsius
perspiciens, quàm gloriosa sit scientia bonarũ trãrum, qua
et hominum purgat mores, et verborum gratiam sub-
ministrat, Neapoli in Vrbe generosa studium instituit
generale, ut ex eius diplomate series per omnia subseq.tis

Deo propitio per quem uiuimus, et regnamus, cui omnes actus
nros affectamus, cui omne, quod agimus reputamus, in Regno
nro desideramus multos prudentes, et prouidos fieri scie-
entiarum haustum, et seminarium doctrinarum, qui
facti discreti per studium, per obseruantiam Iuris,
iustũ Deo seruiant per omnia, et nobis placeant per
cultum iustitiæ, cuius præceptis omnes præcipimus
obedire; disponimus autem apud Neapolim amænissi-
mam Ciuitatem doceri artes cuiusqs professionis uigere
studia, ut feruidi, ut famelici doctrinarum in ipso Re-
gno inueniant, unde ipsorum auiditatibus satisfiat,
nec compellantur ad inuestigandas scientias, peregrinas
nationes expetere, nec in alijs regionibus mendicare. Bo-
num autem hoc Reip. nræ perfectorum intendimus, cùm
subiectorum commoda speciali quadam affectionis gratia
prouidemus, quos, sicut conuenit, erũditos pulcerrima poterit

Studium Neapolitanum.

spes

spes fouere, et bona plurima promptis animis expectare: cùm sterilis esse non possit accessio, quam nobilitas sequitur, circa tribunalia præparantur, et sequuntur lucra, diuitiarum fauor, et gratia comparatur. Insuper studiosos uiros ad seruitia nostra non sine magnis meritis, et laudibus conuocamus securè illis, qui discreti sunt per instantiam studij, iuris, et iustitiæ regimina committentes. Hilares igitur, et prompti satis ad professiones, quas scholares desiderant, animentur: quibus ad diu habitandum eum locum concedimus, ubi rerum copia, ubi amplę domus, et spatiosè satis, et ubi mores ciuium sunt benigni. Illuc enim necessaria uitæ hominum per terras, et per maritimas oras facilè transuehuntur, quibus per nos utilitates quærimus, conditiones disponimus, magistros inuestigamus, bona promittimus, et eis, quos dignos uiderimus, donaria conferemus: illos si quidem in conspectu parentum suorum ponimus, à multis laboribus liberamus, à longis tramitibus, et q̃ peregrinis absoluimus, illos tutos facimus, et ab insidijs prædatorum, et qui spoliabantur fortunis suis, et rebus longi uiarum spatia peragrantes, scholas suas breuioribus sumptibus, et breuioribus cursibus à liberalitate nostra se gaudeant assecutos. De numero aut̃ Prælatorum, quos ibi duximus destinandos, mittimus Magistrum T. Iudicem, et Magistrum T. fideles n̄ros ciuilis scientiæ Professores uiros magnæ scientiæ, notæ uirtutis, et fidelis experientiæ, quam nostræ semper exhibuerunt, et exhiberent Maiestati, de quib⁹, sicut de aliquibus n̄ri Regni fidelibus, fiduciam gerimus pleniorem. Mittimus quoq̃, et in scientia etc. Volumus igitur, et mandamus uobis omnibus, qui Prouintias regitis, quiq̃ administrationibus aliquibus præsidetis, ut hæc omnia passim,

Studiorum fructus.

Doctores quales esse debeant.

et publiè proponatis et iniungatis sub pena personarum, et rerum, ut nullus scholaris studendi causa exire audeat extra Regnum in scholis sub pena predicta eor̃ parentibus iniungatis, et usq̃ ad festum S.ti Michaelis nunc proximo reuertantur. Conditiones autem, quas scholaribus concedimus, erunt istę. In primis, quòd in Ciuitate pęta doctores, et magistri erunt in qualibet facultate. Scholares aũt undecunq̃ uenerint, securè veniant morando, stando, et rẽdeundo, tam in personis, quàm in rebus, nullam sentientes in aliquo lasionem. Hospitium, quod melius in Ciuitate scholaribus fuerit, locabitur pro duarum unciarum auri annua pensione, nec vltra æstimatio ascendet: inter ptám aũt summá, et usq̃ ad illam omnia hospitia sub æstimatione duorum ciuium et duorum scholarium locabuntur. Mutuum fiet scholaribus ab illis, qui ad hoc fuerint ordinati, secundum quod in eis necesse fuerit datis libris in pignore, et precario restitutis, receptis à scholaribus fideiussoribus pro eisdem. Scholaris uerò, qui mutuum recipiet, iurabit, quòd terra aliquatenus non recedat, donec precario restituet, vel mutuum ab eo fuerit solutum, vel aliàs fuerit satisfactum creditori. Predicta aũt precaria à creditoribus non reuocabuntur, quandiu scholares uoluerint in studio permanere. Item omnes scholares in ciuilibus sub eisdem Doctoribus, et magistris debeant conueniri. Omnes igitur à modo, qui studere uoluerint in aliqua facultate uadant Neapolim ad studendum, et nullus sit ausus pro scholis extra Regnum exire, uel infra Regnum in alijs scholis addiscere, vel docere, et qui sunt de Regno extra Regnum in scholis usq̃ ad festũ S.ti Michaelis proximò futurum sine more dispendio reuertantur. De frumento autem, uino, carnibus, et piscibus, ac

alijs

Doctores in qualibet scientia.

Securitas.

Hospitia meliora pro scholaribus statuta.

Mutui datio.

Iudices scholarium.

alijs. quæ ad uictum pertinent, modum nullum statui-
mus, tamen in ijs omnibus abundat Prouintia, quæ uen-
dantur scholaribus secundum quod uenduntur ciuibus,
et etiam per contractum.

De hoc studio meminit idem Federicus Imperator in Reg.
de anno 1239. uel circa: quod unicum ex rebus gestis Fe-
derici superest fol. 20. quo loci ita legitur. Scriptum est Clero,
Baronibus, militibus, baiulis, iudicibus, et Vniuerso populo
Neapolitano, et infra sequuntur hæc uerba. Neapoli in Vrbe
tam amœnissima, et famosa, cui mare, et terra deseruiunt
studij sedem locauimus. Legem præterea constituit, quòd
scholares ipsi, et eorum nuntij possent liberè, et securè ire,
stare, et permanere in studijs, et quòd in ciuilibus, et cri-
minalibus coram Epo, uel eorum magistris conuenirentur,
ut in auth. habita C. ne fil. pro patr. ubi de huiusmodi pri-
uilegio mentio habetur seriosa.

Neapolis Vrbs famosa.

Conuocauit præterea ad legendum Bartholomeum Pignatellum
de Brundusio in Decretalibus, et in Iure ciuili Petrum
de Ibernia cum annua prouisione unciarum duodecim
per annum, ut in dicto Registro fol. 21. et præfecit in scholis
Andream de Cicala, ut ex eodem Registro colligitur. De studio
Neapolitano ponit aliqua Dnus Frec. de subfeud. lib. 5. tit. de
off. mag. Cancell. n°. 16.

Doctores sub Federico 2°

Secuta Federici morte, eiusq; hæredibus in Regno expulsis, magno
in honore habiti fuerunt à Carolo Pº. Iuris prudentiæ magistri
multisq; beneficijs affecti. Tantisq; fecit Rex ipse libros le-
gales scientiæ, ut eos inter thesaurum suum iusserit asser-
uandos. Hil mirum igitur, si Philadelphus Rex Aegipti

Libri legales in thesauro reconditi.

singulis ex Lxx. interpretibus legis ab Eleazaro summo Iudæorum sacerdote sibi missis ad interpretandũ legem, dedit singulas cellas in secreta domo sua iuxta mare, ut refert Luc. de Pen. in l. 1. C. de studi. lib. vrb. Rom. lib. xi. cùm Carolus ipse libros inter thesauros retulerit: dignior est .n. persona rebus, libri uerò in camera thesauri repositi, sunt infrascripti uz.

Decretum cum apparatu communi.

Concordantia biblia.

Codex cum apparatu communi.

Digestum uetus, Digestum nouũ, et Digestum infortiatũ.

Summa Azonis.

Libellus Roffredi, et Summa eiusdem Roffredi.

Liber cum glosis Digesti noui.

Distinctiones dñi Alberti.

Brocardica dñi Ioannis.

Quæstiones Pilei.

Summæ decretalium.

Odofredi lecture, atq; Repetitiones.

Erant autem in studio Neapolitano hi magistri, atq; doctores.

Logica. Magister Ioannes de Trano, et Magr. Morandus Lombardus in logica. Ex Reg. 1268. lrã A. fol. 71.

Dialectica. Magister Palmerius de Riso fuit accersitus à Rege Neapolim lecturus in dialectica. Ex Reg. 1269. lit. D. fol. 106. à ter.

Ius canonicum. Magister Michael Lombardus. Rector in Canonico 1269. Citera S. fol. 125. à ter.

Landulphus Caraczulus de Neap. miles statutus à Rege Iustitiarius scholarium cum gagijs unciarum uiginti per annum 1269. D. fol. 258.

Magister

Phisica.

Magister Ioannes de Casamicciula Rector in Phisica, qui obtinebat Primatum inter Doctores 1271. A. fol. 81. à ter.

Ius Ciuile.
Andreas iste fuit de nobili familia Bonella de Barulo.

Andreas de Barulo Iuris ciuilis Professor lector in eadem facultate cum gagijs unciarum sexaginta pro salaris, et unciarum octo per annum pro uestibus suis. ex Registro 1271. A. fol. 78.

Ioannes Vacca de Neapoli Iuris ciuilis lector Neapoli in eadem scientia cum gagijs unciarum 30. per annum, ex dicto Registro 1271. lra A. fol. 77.

Scolares studij immunes effecti ab omnibus exactionibus, et collectis 1271. A. fol. 139.

Assisia rerum uenalium solita erat imponi per scolares 1271. B. fol. 16. à ter.

Logica.

Ioannes de Armentarijs lector in logica 1271. B. fol. 106. à ter.

Phisica.

Ioannes de Casamicciula Rector in Phisica 1271. littera B. fol. 8.

Grammatica.

Magister Bonafidans de Iuderco lector in grammatica 1272. lra B. fol. 13.

Baiuli cum scholaribus imponebant assisiam.

Baiuli Ciuitatis Neapolis uolebant imponere assisiam sine scolaribus, et Rex iubet, quod una cum scolaribus illam imponerent. Ex Registro 1272. B. fol. 183.

Diuus Thomas de Aquino legit Theologiam Neap.

Diuus Thomas de Aquino lector in Theologia, cui Rex exhibebat in subsidium expensarum unciam unam per mensem. Ex Reg. 1274. B. fol. p:

Magister Matheus Protonobilissimus de Neapoli clericus doctoratus in Ciuitate Bononiæ, obtinet à Rege licentiam regendi in Studio Neapolitano. Ex Reg. 1278. littera B. fol. 22. à ter.

Tabella assisiæ rerum venalium donata fuit à Rege Carolo I.

scholaribus studij Neapolitani relatiuè in Registro Caroli 2di signato 1299. lra A. fol. 161.

Carolus secundus Rex sciens studia publica fundamentum esse pulcherrimum literarum, et pramia artes nutrire, nefas iudicauit de datis, et concessis per patrem aliquid doctoribus, uel scholaribus subtrahi, eosqs ad studiorum progressus per commodos augmenta prouocauit. Paternas confirmauit largitiones, uiros doctissimos ad legendum in Auditorio Neapolitano conuocauit, et diuersas tulit leges pro immunitate, atqs ipsorum securitate, ut ex dicendis fiet uniciuigs notum, atqs exploratum. Ham Rex iste Rectorem studij creauit, vt habetur in Registro 1291. lra A. fol. 194.

Scholaribus permulta indulsit priuilegia. 1292. littera F. fol. 291.

Statuit Iustitiarium studij Gualterium Caputum de Neapoli militem. Ex Registro 1296. lra A. fol. 184.

Dinus

Accersiuit dnum Dinum de Mussellis, ut per quinquennium ad studium Neapolitanum accederet lecturus cu salario unciarum centum per annum. Ex Registro 1296. lra C. fol. 295.

Iacobus de Bellouisu.

Conuocauit magnum, et famosum uirum Dnum Iacobum de Bellouiso ciuem Bononiensem. Ex Registro 1298. et 1299. lra A. fol. 8. a ter.

Concessit

Concessit facultatem, ut pro Canonicis Sancti Nicolai de Baro possit ibi legi libere Decretalium ab uno ex Canonicis Ecclesiæ prædictæ 1303. B. fol. 27. à ter.

Statuit eidem Jacobo de Bellouisu annuam prouisionem florenor. auri trecentorum. ex Registro 1302. et 1303. fol. 50. et meminit ipse in tit. quib. modis feud. amit. §. item si quis feudum, legitq3 octo uicibus librum feudorum, ut ipse refert in tit. de his qui feud. dar. poss. §. notandũ fol. 17.

Cancellarius dat Cathedram.

Antequàm ad apicem Cathedram assumeretur fuit ter examinatus in presentia Regis per Gulielmum de Godorio Electum Salernitanum Regni Cancellarium presentibus quàmplurimis Doctoribus, qui sub religione iuramenti de ipsius sufficientia testimonium præbuerunt. Ex Reg. 1298. et 1299. lrà D. fol. 253. Ratio autem, quare fuit ter examinatus ponit p. Andr. de Barulo in l. 1. C de Athlet. lib. x. quia semel potest quis benedicere ex fortuna. l. omnes C de prese. 30. annor, et ideo triplici corona uictoriæ coronatur. Primo in priuata, Secundo in publica examinatione. Tertio cùm accipit librum.

Jacobi de Bellouisu doctoratus.

Fuit postea Jacobus ipse Doctoratus in Aula Regia Aquensi per dominum Petrum de Ferrerijs Archiepiscopum Arelatensem, ac Regni Cancellarium, ut ipsemet Hoc scripsit in princ. pract. inditiar. Hæc libuit in tanti Viri memoriam adnotare.

Assisia Neapoli ubi fiebat.

Post hæc Carolus Rex mandauit, quòd iuxta solitum fieret assisia piscium, et aliarum rerum uenalium in Eccª. Sancti Andreæ ad Nidum unà cum Justitiario, Doctoribus, et scholaribus studij Neapolitani stante concessione facta per Carolum Primum, et confirmatione ipsius Regis Caroli Secundi 1299. A. fol. 161.

Creauit Iustitiarium studij Matthæum Denticem de Neapoli amoto Ludouico Caputo. Ex Registris 1298. et 1299. litera A. fol. 152. à ter. et 1305. litera D. fol. 123.

Iussit Bidello studij, quod denuntiaret scolaribus lectiones per Iacobum de Bellouisu in Neapolitano studio faciendas, in quo ordinarie incipiebat legi die quarto octobris, Ex Registro 1301. lrà C. fol. 260. Ná ad Bidelli officium spectat affigere ędicta Regia in scholis. Ex registro 1304. C. fol. 124.

Neap.no in studio qñ incipiebat legi.

Vetuit scolaribus sub pœna amissionis priuilegij ne proijcerent in scolis citrangolos tempore Natiuitatis Domini, et carnispriuij eorum Magistris, et Doctoribus, ut ex eodem Regis.to 1304. lrà C. fol. 124.

Elegit Gullielmum Maramaurum de Neapoli militem erarium pecuniæ contemptus assisiæ pœnarum penes Matthæum Denticem Iustitiarium Neapolitani studij. Ex Registro 1304. et 1305. lrà F. fol. 164. et 1305. et 1306. lrà C. fol. 183.

Statuit actorum Notarium apud eundem Iustitiarium Neapolitani studij. Ex Registro 1304. et 1305. A. fol. 179.

Constituit Marinum de Duce eiusdem studij Iustitiarium 1305. F. fol. 195. à ter. et per obitum ipsius Marini, Petrum Piscicellum de Neapoli militem, ut legitur in Registro 1307. lrà B. fol. 227. qui Petrus uulgo dicebatur Petrus Piscicellus dictus Vrtante.

Sapientissimus

Sapientißimus Rex Robertus cogitans, quòd non sine causa Siciliæ Reges pro subditorum commodis in Ciuitate Neapolis literalis scientiæ studium instituerunt, ut idem Studium, præsertim iuris Canonici, et ciuilis, Neapoli continuis successibus perueraret, edixit, ut nullibi per Regnum haberentur scholæ publicæ, excepto studio medicinæ in Ciuitate Salerni, ut in Cap. Regni, Grande fuit, et ad infrascriptas iussiones animum appulit pro regimine eiusdem studij.

Scholæ publicæ solú Neáp habẽdę.

Creauit Erarium penes Iustitiarium Neapolitani studij, ut in Registro 1310. lrá C. fol. 97.

Statuit Iustitiarium Studentium Philippum Falconarium de Neapoli militem post Mattheum Capuanum. ex Registro 1311. lrá O. fol. 105.

Commisit curam, regimen, ordinationem, atqs gubernationem studij Matthæo Filimarino per absentiam Cancellarij Regni 1311. O. fol. 120.

Creauit Iustitiarium eiusdem studij cum solitis, et consuetis gagijs, et honoribus, Ex Registro 1320. lrá C. fol. 84. Carolus Illustris.

Confirmauit ad Regium beneplacitum in officio prouisoris gratiæ Iudicem Petrum de Madio cum gagijs unciarum sex per annum, qui fuerat deputatus à Regni Cancellario ad hoc officium. Ex Registro 1331. et 1332. lrá C. fol. 130.

Præterea quando aliquis fuerat à Regni Cancellario, uel Vicecancellario licentiatus, Rex ipse rescribebat, quod eidẽ licentiato traderetur liber legalis, uel alterius scientiæ cum solitis insignijs, et benedictionibus.

Rex creabat Doctores.

Constituit pro studio capitula aliquot, quæ habentur in

Registro 1337. lra A. fol. 160.

Licentia aduocandi datur à Rege.

Post assumptum ab aliquo apicem doctoratus, Rex ipse eum in Camera Regia examinare faciebat, an esset sufficiens ad officium aduocationis, et sufficientibus licentiam aduocandi impartiebat. Ex Reg.o 1320. et 1321. lra A. fol. 374. à ter. et in Registro 1325. et 1326. lra O. fol. 224. Id quoq3 iure communi statutum erat. l. nemini, et l. Iubemus, C. de aduoc. diuers. iudit., et iure Regni, ut in const. Aduocatoz officium, et in const. Aduocatos.

Mandauit Magistro Leoni de Altamura, quòd nonnullos libros è Græco in latinum transferret relatiuè in Registro 1343. lra I. fol. 122. et 126.

Ioanna Prima, quæ per mortem Roberti Regis in Regno successit multa decreuit pro studio, ac iuris studiosis.

Studium medicinæ.

Ordinauit, quòd studium medicinalis scientiæ regeret Neapoli prope hospitium Sancti Gregorij maioris 1343. lra C. fol. 123. à ter.

Statuit quòd penes Iustitiarium Studij Neapolitani assisteret procurator Fisci, et creauit procuratorem Raynaldum de Granito de Litera. Ex Registro 1343. et 1344. lra B. fol. 4. à ter. et 1343. litera F. fol. 4: /.

Creauit Iustitiarium Neapolitani Studij Berardum Caracziolum de Neapoli militem 1343. et 1344. lra C. fol. 286. à ter.

Ad supplicationem fratris Angeli Episcopi Florentini Regni Cancellarij elegit Notarium Rubricatorem penes Cancellarium Guidonem Ioannis de Regio de Lombardia

cum

cum gagijs unciarum uiginti quatuor 1348. littera A. fol. 141.

Carolus tertius Rex, deuicta Ioanna Prima Regina, animo perpendens nihil præstabilius, quàm plenè intelligi homines ad iustitiam esse natos, neqz opinione, sed natura esse ius constitutum, magno honore prosequutus fuit legum Professores, eos ad iura interpretanda eligendo, qui et iuris prudentiam, & artes liberales optimè callerent, constituit etiam diuersis temporibus Iustitiarium, Assessorem, actorum Notarium, atqz bidellum Studij, ut ex sequentibus Registris.

Pirellus Caraczulus de Neapoli miles erat hoc tempore Iustitiarius studij. ex Registro 1381. fol. 77. à ter.

Ioannes Catalanus Neapoli commorans fuit priuatus officio Bidelli, ex quo adhæserat antipapæ 1382. et 1383. fol. 204. à ter.

Bidelli creatio an spectet ad Regni Proregem, vel ad Cancellarium, Dnús de Franch. dec. 165.

Assisia rerum uenalium imponebatur hoc tempore per sex nobiles platearum, et Iustitiariũm Studij Neapolitani in Ecclesia Sancti Georgij maioris de Neapoli 1384. fol. 115.

Assisia rerum uenalium.

Iudex Ioannes Runcbella de Neapoli Iurisperitus Iudex, et assessor penes Pirellum Caraczulum de Neapoli militem Iustitiarium scholarium 1384. fol. 285.

Notarius Dominicus Celentanus actorum Notarius penes Iustitiarium Neapolitani Studij 1384. fol. 293.

Ladislaus Rex, Carolo tertio Rege in Vngaria interfecto, suscepit Regni diadema, et cùm sciret nihil tam studiosum in rebus humanis inueniri posse, quàm legum autoritatem, quæ diuinas, et humanas res bene disponit, et omnem iniquitatem expellit, multos elegit scientiarum Professores, qui legum expositioni uacarent, et Achademias Neapolitanas iuris utriusqꝫ prudentiæ aliarumqꝫ scientiarum Regia protectione defendit. Statuit autem circa regimen studij plerosqꝫ Magistratus.

Nam creauit locumtenentem Cancellarij Regni Donatum de Aretio legum Doctorem cum potestate recipiendi, et uidendi literas à Regia Curia emanandas, et concedendas, nec non legendas, cancellandas, et sigillandas commissiones, et priuilegia tam ad gratiam, quàm ad iustitiam; et cum facultate Doctorandi quoslibet, et magistrandi in quacunqꝫ scientia in Ciuitate Neapolis, aut alibi in dicto Regno. Ex Registro 1390. lrà B. fol. 12.

Elegit Iustitiarium Neapolitani studij Antonium Gargiolam de Florentia cum mero, et mixto imperio. Ex Registro 1390. lrà B. fol. 48. et 1400. B. fol. 112. à ter.

Constituit Credenzerium penes Iustitiarium Neapolitani studij. Ex Registro 1407. fol. 15.

Ioanna Secunda Ladislai Regis soror, et in Regno hæres plura priuilegia, atqꝫ immunitates concessit Scholaribus, noscens, quòd intellectualis uirtus optanda scientia, si naturaliter, ut perfectiuum bonum animæ appetitur, ex consequentia studium prudenter amatur, per cuius solertes

tramites

tramites, et ipsius meta uirtutis attingitur, et regulatur prouidè humanorum actuum lucida disciplina, et ex ipsius luminatione scientiæ viri sapientes efficientur et docti, per quorum uiralosa consilia orbi terrarum sanitas prouenit, potestas regit, et regitur, et communis status vniuersalis compendij utiliter gubernatur: Constituit autem hos Magistratus pro studio Neapolitano.

Riczardum Aldemoriscum Iustitiarium Neapolitani studij, ut ex Registro 1415. fol. 187.

Perrellum Bonifacium Iustitiarium eiusdem studij. Ex Reg.° 1419. et 1420. fol. 79.

Saluatorem Calendam de Salerno militem artium, et medicinæ doctorem, Priorem studij, et Collegij Neapolitani. Ex Reg.° 1423. fol. 7. à ter.

Creauit Petraconum Caraczulum Regni Marescallum, ac Burgentiæ Comitem Iustitiarium studij. Ex Registro 1423. fol. 165.

Quo Petracono amoto constituit Scholarium studij Iustitiarium Ludouicum Caraczulum de Neapoli militem, Ex Registro 1423. fol. 338.

Concessit Zandaræ de Panormo Cameratiæ suæ officium prouisoris annonæ cum gagijs unciarum annuarum duodecim. 1423. fol. 312.

Ex his colligitur, quòd à die constitutionis studij omnia ad ipsius regimen pertinentia constituebantur per Regem, à quo etiam eligebantur Doctores in qualibet facultate, omnesqß officiales, et ministri eiusdem studij. Postquàm uerò Ioanna Iac constituit Collegium, multa transtulit in Regni Cancellarium, de cuius auctoritate plura Dnûs Frec. de subfeud. lib. p.° tit. de off. mag. Cancell. de Collegio Neapolitano, eiusqß iurisdictione in Doctores ipsius Collegij specialem fecit decisionem Dnûs Prę. de Franch. decis. 234.

Nunc uerò aliqua de eodem studio percurramus, quæ sub Aragonea, atqꝫ Austriaca ditionibus sunt facta.

Serenissimus Alphonsus Primus anno 1445. ex quo uigebat pestis in Ciuitate Neapolis scribebat uni, uel pluribus Regni Doctoribus, ut relationem facerent de sufficientia alicuius doctorandi, et uisa ipsorum relatione, creabat ipsum doctorem. Ex Reg.o signato Priu.p.o fol. 42. anni 1445. in Cancellariâ.

Idem iubebat Vicecancellario, quòd audita relatione unius ex Doctoribus Collegij pronunciaret aliquem Doctorem absqꝫ alia solemnitate: et habetur ac si seruatis omnibus solemnitatibus fuisset doctoratus. Ex Reg.o signato, Commune Neap. V. quod conseruatur in Cancellaria.

Serenissimus Rex Ferdinandus Primus prohibuit ne quis extra Regnum acciperet insignia doctoratus sub pena amissionis omnium bonorum, ac perpetui exilij, Die 2.o 8bris 1486. ut ex pragmatica, Sua Maesta notifica; de Scholar. doctoran.

Idem sanctione pragmatica uetuit ne doctorati per reseriptum extra Regnum, gauderent priuilegijs doctoratus die quinto mensis Maij 1490. ex pragmatica, Hauendo la Catt.ca, tit. de Scholar. doctor.

Præterea, bulla Apostolica mediante, instituit, et restauravit studia generalia, ut præfertur in cap. 22. inter capitula Neapolitanis per Regem Jedericum concessa.

Serenissimus Rex Jedericus de anno 1496. concessit Neapolitanis, quòd finitis guerris, renouarentur studia. Ex cap. Neap. fol. 24.

D. Berardinus de la Cueua locumtenens sub Potentissimo Rege Philippo

Philippo Secundo pragmaticam edidit, in qua sanxit, quòd Doctores extra Regnum doctorati nullo gauderent priuilegio, nisi de nouo per Collegium Neapolitanum fuerint examinati, et inuenti sufficientes, die quinto mensis Januarij 1559. Pragmat. Intendendo, de Scholar. doctoran.

Don Perafannus de Ribera Regni Prorex iussit omnibus scholaribus, quòd sub pœna unciarum quinquaginta non acciperent insignia doctoratus extra Regnum, et secus facientes, non gauderent honoribus, officijs, aduocatione, aut alijs prærogatiuis, nisi de nouo fuerint à Collegio Neapolitano approbati: Ex pragm. Mag.ᵒ Gou.ᵉ tit. de scholar. doctor. die 23. Aprelis 1561.

Marcio de Mondejar Regni Prorex legem condidit, prohibendo scholaribus, quòd per sibilos, et strepitus, atq; uociferationes legentem Doctorem non impedirent sub pœna triremium, uel relegationis ad eius arbitrium iuxta qualitatem personarum, et qualitatem excessus die 23. 8bris 1578. Pragm. Perche l'insolentia.

D. Petrus Giron Dux Ossunæ die 24. octobris 1585. ordinauit, quòd Doctores, aut alij non possent legere in eorum domibus, aut alibi extra Studium lectiones cuiuscunq; professionis, sine licentia Proregis, excepta tamen lectione Institutionum iuxta Text. sub pœna relegationis, Pragmat. Essendo informati.

Idem die ultimo mensis Septembris 1586. statuit, quòd Doctores Collegij non possent aliquos doctoratus insignijs decorare, nisi constet per legitimam informationem, et matriculam, quòd doctorandi in Iure studuerint per quinquè

annos continuos, et in medicina per septennium. Pragm. Illustres, et Magci.

Idem Excellentissimus Osuna dux die decimo Nouembris 1586. statuit, quòd nullus admitteretur ad doctoratus insignia, nisi precedente fide matriculæ (si post pragmaticam sub datum vltimo septembris 1586. inceperint studere) et qui post pragmaticam in Regno uel extra studuerint, similiter non admittantur, nisi legitima informatione præcedente. Ex Pragm. Illustres, &c. Hauendo per uirtù.

Comes Mirandæ Regni Prorex die vltimo mensis Aprelis 1587. edixit, quòd doctores, qui habuerunt insignia ante promulgationem Regiæ Pragmaticæ sub datum vltimo Septembris 1586. non molestarentur, ex quo dicta pragmatica habet locum in doctorandis in futurum. Ex Pragmatica. Magci Viri.

Cùm itaq3 Catholici Regis benignitate tanta Neapoli sint Gymnasia pro totius Regni beneficio, reliquum est, vt studiosi scientiarum existiment secùndum Isocratem auditiones multas multis pecunijs esse meliores, ha namq3 celeriter deficiunt, illa uero toto tempore permanent. Sapientia enim sola possessionum immortalis, vt refert Cotta in memorial. Abbates circa fin.

Seguitur forma dandi conuentum.

In Registro Regis Roberti 1325. et 1326. lrã O.

De dando conuentu.

Robertus &c. Magistro Jacobo de Brundusio medicinalis

scientiæ

scientiæ professori fideli suo gratiam &c. Iustitiam de Cœlo creauit Altissimus, ipsamq; dotauit refulgentibus radijs claritatis, ex quibus tanta refulgentia splendoris irradiat, ut per ipsas uirtutes cæteræ, pictura quadam figuratione reluceant, et præter ipsarum bonitates intrinsecas, clarius relucescant. De cuius iustitiæ partibus consequenter producitur, et eius recta obseruantia approbatur, ut labori licito accedat meritum, cùm dignus sit sua mercede laborans, et uitæ laudabilis honor accrescat, cum honorificentia. meritus, qui actus suos semper in melius reformauit. Sanè Magister Matthæus Ioannis de Johannottaro de Botonto fidelis noster, sicut multorum habet assertio ab annis teneris doctrinam excipiens, et totum studijs exercitio se conformans circa eius instantiam in medicinali scientia longo tempore sudauit, et alsit, iamq; optati finis metas attigit, ut Magistralis honoris apices, emeritis stipendijs meruisse dicatur. Ad cuius promotionem laudabilem feruenter aspirat, et properat non indigne. Verùm ne ipse ad brauium studij quod cucurrit in ipsa scientia medicinæ pertingere temerè notaretur, nisi ad capiscendum illud meritis, et debitis passibus perueniret, Ven pater Ingeranus Capuanus Archiepiscopus Consiliarius, familiaris, et fidelis noster, cui Neapolitano Studio cura inest, dictum Magistrum Matthæum examinare fecit in sua presentia conuenientibus illuc nonnullis Doctoribus dicti studij in scientia memorata, sicq; prout Magistrorum ipsorum in eadem examinatione præsentium testificatio perhibet, idem Magister Matheus super datis eis punctis in secreto, et publico per Magistros, et Doctores in eadem scientia suis inibi uicibus congregatus, et demum ex testimonio eorundem sub religione per eos præstiti iuramenti

perhibito approbari sufficiens, aptusq; ad cathedram, et apicem doctoratus in scientia supradicta, licentiatus est per eundem Archiepiscopum ad cathedram, et doctrinam, recepto prius ab eo solito fidelitatis, ac debito, et consueto in talibus corporaliter iuramento. Vt ergo memoratus Magister Matheus sibi deinceps honorificus, et alijs esse valeat fructuosus, fidelitati tuæ presentium tenore committimus, et mandamus, quatenus ipsi Magistro Matheo iuxta morem, qui seruatur in talibus librum in dicta medicinali scientia cum consuetis benedictionum solemnitatibus tribuas, et impendas, ut ex hoc promouendus Reipublicæ status honorifica iugiter ampliatione concrescat, et idem Magister Matheus in sui laboris præmium, decus, et laudem rationabiliter consequatur. Datum Neapoli per Bartholomeum de Capua militem &c. Anno Domini 1326. Die xij. Aprelis ix. ind.s reg. nr.i Anno xvij.

Hac forma priscis temporibus utebantur Reges in dando conuentu; hodie Regni Cancellarius, cùm aliquis laurea Iuris prudentiæ decoratur Neapolitano in Collegio has literas ad futuram rei memoriam concedit: prout eas mihi concessit Acheruntiæ Dux tempore mei Conuentus tenoris seq.tis, vz.

Privilegium doctoratus Petri vincenti huius libri Auctoris, de Anno 1600.

Cosmus Pinellus Dux Acheruntiæ, Marchio Galatenæ, Regius Collateralis Consiliarius, Sacræ Regiæ M.tis in presenti Regno Siciliæ citra Farum magnus Cancellarius, Vniuersis, et singulis mundi Prælatis, Principibus, Dominis, Communitatibus, Vniuersisq; cunctis, et singulis, quibuscunq; hoc publicum doctoratus priuilegium inspecturis

maioribus

maioribus debitam reuerentiam, Amicis quoqʒ ceteris salutem, et prosperos ad uota successus in eo, qui est omnium uera salus. Ad altum scientiarum gradum, eminentemqʒ cathedram, et supremi doctoratus celeberrimam dignitatem dignè scádere promerentur ij, quos laboriosis studijs acuto ingenio, et continuis uigilijs gloriosam palmam sapientiæ consecutos gloriosa, et veneranda toto orbe terrarum famosissimi studij Neapolitani auctoritas dignis laudum testimonijs perfibet comprobatos; itaut pariter promoti, et approbati apud vniuersum mundi Principes, et Rectores pro eorum assistentia ceteris alijs hominum generibus singulis ueniant dignitatibus, priuilegijs, honoribus, et laudibus meritò cosequandi, et sepius preferendi. Cum igitur Magnificus, et Peritissimus Petrus Vincenti de Ciuitate Hostunei scholaris in Iure Pontificio, et Cæsareo huius inclyti generalis studij Neapolitani, Quem scientia, moribus, et uirtutibus specialis prerogatiua honoribus decorauit die nono Octobris Anni millesimi sexcentesimi Circumspecto Camillo de Curte V. I. D. Regiæ Cam.ª Summariæ Presidenti tunc Vicecancellario, et locumtenenti Don Cæsaris de Avalos prædicessoris nostri Magni Cancellarij, et nunc nostro presentatus fuit ut ad doctoratus, et Magistratus dignitatem, si ad id idoneus compertus fuisset, in Iure canonico, et ciuili assumeretur. Et proinde acceptis punctis tentatiuis eodem die à prædicto nostro tunc Vicecancellario, et alijs Magnificis Doctoribus Collegiatis, uidelicet in Iure Canonico c. quàmuis de Off. et potest. iud. deleg. & in Iure Ciuili l. frustra C. de probat. Die sequenti, facta prius diligenti examinatione super predictis coram Magnificis Ioanne

Antonio de Tufo, et Ioanne Alphonso Crispo V. I. DD. ad id deputatis uisus est, quòd ad doctoratus fastigium scandere possit. Et postmodum capta informatione repertum est dictum Magnificum Petrum studuisse per quinquennium, et esse maiorem annorum uiginti unius iuxta formam Regiarum literarum nouiter expeditarum. Deinde uerò per Magnificos Regium Consiliarium Octauianum Cesarem, et Ioannem Romam Coppulam ipsius Magnifici Petri in Iure canonico Promotores, et Magnificos Ioannem Paulum Balzaranum, et prædictum Ioannem Antonium de Tufo eiusdem in iure ciuili promotores coram prædicto nostro Vicecancellario iterum præsentatus fuit, ut ad dignitatem prædictam doctoratus, et magistratus, quia ad id idoneus compertus fuerat, ut supra assumeretur, Et proinde die tertio Nouembris eiusdem anni 1600. conuocatis magnificis Doctoribus collegiatis in capella magnificorum Minutulorum constructa intus maiorem Ecclesiam Ciuitatis Neap post celebrationem missæ Spiritus Sancti, ut moris est, acceptis punctis ordinarijs etc. In dec. c. statuendum 2. q. 6. In decret. c. clericus de uit. et honor. cler. In ff. l. debitor de negotijs gestis. In C l. qui rem propriam de loc. et cond. Postremo autem de Magnifici V. I. D. Iacobi Locterij Prouicecancellarij licentia ob absentiam dicti Circumspecti nostri Vicecancellarij Camilli examen publicum, rigorosum, et tremendum die sequenti ingressus est inter Doctores de Collegio prædicto in numero opportuno congregatos more solito in domibus prædicti Don Cesaris suam lecturam prosequutus fuit euidentia doctissimè præmittendo, casus in terminis figurando, iura, legesqs legendo, glosas cum

inductionibus

inductionibus omnium iurium formalium aptè, intelligibiliter, et magistraliter recitando, et copiosè reassumendo cum solitis, et opportunis questionibus, et contrarijs euacuatis. Qui quidem Magnificus Petrus in eius scientia, et facundia memoriæ facilitate, modoq̃ legendi, prædictisq̃, et alijs, quæ in huiusmodi actibus requiruntur legitimè, et attentè cognitis, et actis, prout in dictis eius examinibus ita laudabiliter, animosè, et egregiè se gessit, quod tam à prædicto Prouicecancellario, quàm ab alijs Magnificis Doctoribus collegiatis unanimiter fuit pro sufficienti, habili, et idoneo approbatus summo cum honore, maximisq̃ laudibus, et admiratione admissus in dicto utroq̃ iure pro benemerito, et ut idoneus, atq̃ dignus unanimi consensu pari uoto concorditer Viua omnium uoce, uiuisq̃ suffragijs, ac nemine penitus discrepante, et per dictum Prouicecancellarium opportunè receptus, ac etiam admissus, et licentiatus. Qua quidem approbatione, ut supra dicitur facta idem Magnificus Petrus solita à dicto Prouicecancellario, et à prædictis magnificis Doctoribus Collegiatis sua approbationis, et licentiaturæ tam publica, quàm priuata documenta reuerentissimè postulauit. Nos igitur consideratis scientia, moribus, et uirtutibus, quibus prædictum magnificum Petrum Altissimus illustrauit, prout in dictis eius examinibus constitit ex relatione dicti Prouicecancellarij, et aliorum prædictorum magnificorũ Doctorũ Collegij prælibati, auctoritate nostri Cancellariatus officij, Christi, eiusq̃ Matris gloriosissimæ Virginis Mariæ nominibus inuocatis, eundem Magnificum Petrum in dictis legibus tanq̃ benemeritum, atq̃ dignum ad

habendum, et exercendum officium, culmen, apicem, honorem, et dignitatem, ac insignia doctoratus in dicto utroqꝫ iure Pronunciamus, Asserimus, et Declaramus, et ex nunc recipimus, et Admittimus, et denigꝫ in prędicti Prouicecancellarij præsentia personaliter constituto tanquàm digno, et benemerito in dicto utroqꝫ iure legendi, glosandi, interpretandi, et cathedram magistraliter ascendendi, et omnes alios actus doctorales publicè faciendi, et exercendi hic, et alibi, quo se duxerit conferendum, licentiam, et omnimodam potestatẽ per presentes concedimus, et ipsum magnificũ Petrum tanquàm benemeritum, atqꝫ dignum cœtui, et numero aliorum doctorum tenore præsentium Aggregamus, et effectualiter Congregamus, dictisqꝫ magnificis Promotoribus nostri nomine per prædictum Prouicecancellarium facultatem elargiti fuimus, ut ipsi magnifico Petro insignia doctoratus, et honestamenta, ut moris est, exhibeant, Quibus expletis eidem Magnificus Petrus meditans, quòd ad perfectionem cuiuslibet humani operis finis congruus ad precedentia est appetendus, per quem appareat principium, medium qꝫ, ac finem processisse, à prędictis magnificis Promotoribus humiliter postulauit sibi doctoratus insignia, ut supra concessa exhiberi. Quamobrem dicti magnifici sui Promothores de prædicti Prouicecancellarij licentia petitioni ipsius Magnifici Petri honestè annuentes, et faciles se præbentes insignia doctoratus eidem magnifico Petro dederunt, et exhibuerunt cum solemnitatibus solitis, et consuetis, uidelicet P°. Cathedram, 2°. Librum clausum, et deinde apertum, 3°. annulum aureum eius digito, 4°. Biretum suo

capiti

capitii. S°. Osculum pacis, et benedictionem paternam ad laudem Omnipotentis Dei, Patris, et Filij, & Spiritus Sancti Amen. Postmodum uerò prædictus magnificus Petrus post supradictam recitationem punctorum in dicto almo collegio, et coram prædicto Prouicecancellario professus fuit iuxta formam bullæ S.mi Pij olim PP. Quarti, et prouisionum Ill.mi quòn Ducis Alcala huius Regni Viceregis. In cuius rei testimonium dictiqz Magnifici Petri cautelam præsentes fieri fecimus subscriptas propriâ manu infrascripti Secretarij, et Actuarij dicti Almi Collegij, ac dicti nostri Vicecancellarij Camilli, nostriqz Sigilli rotundi ad arma nra sculpti, quo in talibus utimur appensione roboratas, subscriptas, et munitas. Datum in Ciuitate Neapolis Die, mense, et anno prædictis, Regnante Ser.mo Philippo Tertio Dei gratia Castellæ, Aragonum, utriusqz Siciliæ, Hierusalem &c. Rege Præsentibus in dicto doctoratu R.mo Sebastiano Barnaba Episcopo Potentiæ, M.cis Joanne Camillo Albasio, Cesare Frezza, Joanne Alphonso Crispo, Pirro Pagano V. I. DD. Francisco Arpaia Bidello, et quàmpluribus alijs. Camillus de Curte Promag. Canc.

Ego Notarius Cæsar Beneincasa dicti Almi Collegij Secretarius, et Actuarius subscripsi, et signaui in fidem omnium præmissorum. Locus signi. Registratum in Priu. P°. fol. 77. Locus sigilli rotundi ad arma magni Cancellarij.

Cùm itaqz hic aliqua de studio Neapolitano à nobis fuerint

pertractata, non erit incongruum adijcere questiones per Luc. de Pen. tactas circa materiam Doctorum, atqs scolarium.

Quærit Luc. in l. magistros de profess. et med. lib. x. Quid si aliquis diligenter exercitatus in pluribus, de cuius scientia, et doctrina liquet aperte, an doctorabitur, non seruatis ordinationibus, et statutis, quod non, quia nihil est ex solemnibus omittendum l. diuus ff. de in integr. rest.

In l. pe. de his qui in exil. dat. uel ab ord. mot. sunt lib. xo. Questio fuit de facto Neapoli. Doctor, propter crimen commissum, fuit priuatus lectura libri sibi deputati; restitutus per Principem, petit se ad lecturam eiusdem libri admitti; an sit audiendus, relatis hinc inde argumentis, ita distinguit: Aut ad lecturam eiusdem libri, post remotionem erat alius uocatus, aut non; pe. casu, licet restituatur in integrum, quod alijs quæsitum est, non recuperat l. fin. ff. de pact. 2o. casu non repellitur immo erit admittendus. Vel distingue melius. Aut restitutus est melior, aut deterior, aut non. æquè bonus, aut est dubium, aut æqualis, ut latius hîc per Luc.

In l. agentes de agent. in reb. lib. xj. Quid si Magister conuenit scholaribus pro uno anno legere pro certo salario, et ante finem anni ault æquè bonum substituere, an possit, scholaribus contradicentibus, ita quòd ei salarium debeatur, quòd sic, arg. h. l. cum concord. de h. q. dic, ut not. Io: Andr. in Mercurial. in reg. Potest quis.

In l. nec ipsi de incol. lib. x. An priuilegium, quòd datur scholaribus, duret eis domum redeuntibus finito libro, uel tempore, quo in scholis legi non solet, et se præparet pro anno sequenti, quòd sic.

In l. pa.

In l. p.ª qui etat. uel profess. se excus. C. lib. x. Filius familias uult studere, pater licèt diues non uult sibi necessaria ministrare, an possit cogi, quòd sic: dummodo filij adsit habilitas, et sic infert ad ea, quæ sunt consideranda circa habilitatem huiusmodi, et ponit multa.

In d. l. p.ª filius cepit studere de mandato patris, et sumptu eius, an mortuo patre cohæredes teneantur ad sumptus, donec studium perficiat. Bar. in l. Iutius §. idem respondit ff. ad municip. quòd non. Sed Lue. distinguit, Aut pater reliquit opulentam hæreditatem, et tunc cohæredes ad premissa teneantur, aut tenuem, et tunc secus.

In d. l. An scholaris, cui Princeps concessit immunitatem à publicis functionibus, et collectis, morans extra locum, ad studium deputatum, gaudeat tali immunitate, puta, studendo in propria domo; quòd non c. tuæ extra de cler. non resident.

In l. p.ª de agr., et cons. lib. x. An Doctores, et scholares debeant, et possint diebus infignibus docere, et studere, pariter, et scribere; quòd sic. 1. ad tim. c. 4. Attende lectioni, exhortationi, et doctrinæ l. seruis, §. ornatricibus ff. de leg. 3.º

In l. in sacris la p.ª de prox. sacr. scrin. lib. xij. Scholaris, uel Doctor actu legens conuenitur in Regno pro feudo quaternato in Curia Magistri Iustitiarij, an uirtute Auth. habita, possit tale forum declinare; quòd non; quia cognitio causarum feudalium, non omnibus sed tantùm dictis iudicibus concessa est; Vnde etiam clericus pro feudo non declinat forum iudicis secularis c. ceterum, de iudic.; sic etiam determinat Iser. in uidua, et pupillo, qui etiam possunt forum declinare in const. Statuimus, de offic. mag. Iustit.

In d. l. An si scholaris in prouincia committat aliquod lese

crimen, remittetur, an punietur, uidetur, quòd remittatur arg. ff. de re mil. l. 3. 1. resp. et l. militibus.

In l. haclege de priu. schol. lib. xij. An scholaris residens extra studium, habens animum redeundi, gaudeat priuilegio, dic, quòd sic, si infirmitate, aliaue iusta causa fuerit detentus. Et infert, quod si mulier coniugata, quæ secundum Regni constit. potest constituere procuratorem in causa criminali efficiatur uidua, irrita sit procuratoris constitutio, et teneatur ipsa per se personaliter litigare l. adulter in fin. ff. de adult. Et è conuerso si pendente causa criminali capta contra uiduam, ducat uirum poterit constituere procuratorem, et eo mortuo retinebit quandiu in uiduitate permanserit.

Hæc libuit hîc adijcere cùm Lucas ipse tanquàm natus in Ciuitate Pennę non de alio studio, quàm de Neapolitano huiusce-modi quæstiones formauerit.

Explicit liber primus
incipit Secundus

LIBER SECVNDVS

DE CAPPELLA REGIA

TRACTATVS

Omnes Eccleſiæ, ſiue Cappellæ ad Regiã collationem, ſeu ius patronatus pertinentes Capellæ Regiæ, ſiue Regales dicuntur; ſed quoties non additur nomẽ Eccłe, ſed ſimpliciter, Cappellam Regiàm dicimus, ea ſignificatur per excellentiam, quæ in Sacro palatio Regis eſt fundata, et de cuius iuribus in pñti rubrica tractatur. Hinc mille in locis habetur in Archiuo mentio de Cappella Sacri palatij Panormi, et ſic de alijs aliorũ Regnorũ. In hac Rex, Regalisq; proſapia diuina audiunt, & accipiunt ſacramenta: et abſente Rege eius Vicemgerens, ut uidemus in Regali Cappella Neapoli extructa. Ius autem habendi Cappellam in domibus proprijs unicuiq; permittitur, Epi accedente voluntate Auth. ut null. fabr. oratoꝛ domoꝛ coll. 8. Iab. inſt. de reb. diu. §. nullus, et §. religioſum Alex. in l. pa. ff. de religioſis, ubi dicunt ſecus eſſe in Ecca. Cathedrali, quæ requirit auctoritatem Papæ. Quando uero Cappellæ priuatæ cum Epi conſenſu in proprijs ædibus, ſiue fundis fiunt, dicuntur beneficia Eccłica, glos. in clem. ſi beneficium de decim. ſecus ſi non interueniat Epi conſenſus, quia tunc non erunt beneficia Eccłica; ſed prophana; priuatus n. non pot facere locum Sacrum c. ad hæc de religioſ. domib., et d. glos. à contrario ſenſu. Differt aut in multis Cappella Regia ab alijs, quæ in priuatorũ domibus fiunt: nam licèt pueros, excepto caſu neceſſitatis, non ſit licitum baptizare in Cameris, ſiue aulis; filius tñ Regis poteſt in Cameris, et ſic in

Cappella Regia in ſtricto ſignificatu dicitur cappella ſacri palatij

Quilibet priuatus pot cu conſenſu Epi habere ſacellũ in domo ſua.

Cappellania in domibus priuati qñ ſit beneficiũ

Filij Regũ poſſunt in Regia Cappella baptizari.

ipsa Cappella sacro fonte baptismatis ablui per tex. in clem. un. §. p.° de baptism. et eius effe. quem ad hoc allegat Carolus de Grassal. Regn. Franc. lib. 1. iur. ult.

Cappellani Regij percipiunt fructus beneficiorum sine residentia.

Item clerici, et Cappellani Regales Cappella in hoc sunt priuilegiati, quia licèt personalem nō faciant residentiam, percipiunt fructus beneficiorum Carol. de Grass. Regn. Franc. lib. 2. iur. 19. post Dec. in c. decernimus de iudit. Io: de Selu. de benefic. 4. par. q. 6. ubi dicunt, qd exntes in seru.° Regū excusantur de nō residendo: simile in clericis famulantibus apud Cardinales Io: Andr. et Abb. in c. cum dilectus de cler. non resid., ubi asserunt, quòd Papa ōibus Cardinalibus talem concessit pragmaticam, idem in clericis Regis tenet Boer. decis. 17. par. p.ª n.° 13. ubi quòd clerici Regi seruientes recipiunt grossos beneficiorum absqs residentia personali, idqs extendit ad clericos Consiliarios Regum, ad scholares canonicos abntes

Nō residentes qui percipiunt fructus beneficiorum.

pro utilitate Eccle, vel infirmos, peregrinantes de licentia Capituli, veros Cappellanos Papæ, et ad eos, qui Romanam Curiam sequuntur, et ad clericos, qui deseruiunt Epis. Et quamuis iure communi hoc in Regno Siciliæ procedat, iure tñ speciali eius Cappellani tali fulciuntur priuilegio, vt licèt non resideant, possint percipere fructus beneficiorum, exceptis duntaxat quotidianis distributionibus, quæ solū interessentibus dantur, atqs debentur. Summus et enim Pontifex Benedictus xi.° concessit Carolo Secundo Regi Siciliæ, ut duodecim ipsius clerici, familiares, domestici, et continui Commensales pntes, et posteri, quandiu in obsequijs Regijs insteterint, fructus, reddit.°, et

Cappellani Regis Siciliæ speciali priuilegio sunt subnixi circa residentiā

Benedictus xi. Clemens v.° et Joēs xxij. Pont. indulgent Regibus Siciliæ circa clericos Regios.

prouentus

beneficiorum suorum perciperent, et qui residentiam non facerent personalem. Clemens Papa V.s, et Joes xxiij. Summi Pontifices eandem Roberto Regi concessere facultatem, vt ex bullis inferius describendis, quas in Regiis Archiui inuenimus. Habetur et de Cappellanis Regijs Conc. Trid. sess. 24. cap. xi. ubi decretum est, quòd gaudeant iuxta constitutionem Innocentij Tertij, quæ incipit Cum Cappella extra de priuileg. Numerus aut Cappellanorum nō semp fuit uniformis, nam Joanna Secunda Regina instituit, vt in Regiâ Cappella essent octo Cappellani inter Cantores, et Tenoristas, qui unà cum Magro Cappellæ diuina celebrarent, eisqs assignauit pro uictu annuas uncias centū, ut infra ex tenore institutionis uidebimus. Cappellani uerò Regij non omnes sunt actu seruientes, sed quidam commensales, quidam honoris, ut in Cappellanis Papæ inquit Jo: Gallus q. xxviij. Nota, quòd in Curiâ Romana: commensales debent in ipsa Curia residere iuxta cap. 4. de verb. signif. lib. 6., ad quam residentiam non sunt adstricti ij, qui honoris causa recipiuntur in Cappellanos. Quomō aut Cappellania honoris probari possit per testes, latè disserit Mascard. de probat. part. 1. conclus. 264. Moriente autem Cappellano, herede laico instituto, inuentarium fieri debet per Curiam secularem, quia mutatione personæ, bona, quæ erant affecta priuilegio clericali, deserierunt esse Ecclesiastica, et conditionem hæredum sequuntur, casus est in l. Paulus respondit per procuratorem §. 1. ff. de acq. hered. et ita decisum asserit Guid. Pap. q. 261. Ministrantes autem in Cappella Regiâ antiquis temporibus erant.

Cappellani Regij decreto Conc. Trid. priuilegiati, et in quibus.

Joannæ 2.æ circa regalē Cappellam constitutio.

Cappellani quidā commensales, qdā honoris.

Cappellaniæ p testes probatio.

Inuentariū hæredis laici à Cappellano instituti fit p Curiā Secul.

Antiquæ Cappellæ status.

Prothocappellanus. Magister Cappellæ. Cantor, Cappellani, et clerici Regij, de quibus omnibus afferuntur exempla.

Cappellani maioris Iurisdictio.

Prothocappellanus is est, qui hodiè Cappellanus maior nóiatur, cuius subsunt iurisdictioni omnes clerici, tam Cappellæ Regij Palatij, quàm aliarũ Castrorũ Regni Cappellarũ, et alij plerique. Gerit circa studiũ gnale officium Iustitiarij Scholarium, aliaq; multa ad iurisdictionem ipsius attinent, vt per Frecc. de Subfeud. lib. 1. tit. de magn. Cancellario num. 25. et per Minad. cons. 26. nº 2.

Ex Archiuo.

Ioannes de Menelijs Prothocappellanus Regis 1269. littera B. fol. 189.

Magister Hugo Prothocappellanus Regis 1269. littera D. fol. 162.

Ioannes Maria Fuldericus Archiepiscopus Nazarenus creatur Cappellanus maior ad uitam cum annua prouisione ducatorũ 200. exeq. 8. Anni 1507. fol. 67.

De Magistro Cappellæ.

Imperator, et Reges cui confitentur eorũ peccata.

De Magistro Regalis Cappellæ meminit Specul. in Repertorio rub. Aureum confessorium vers. Vt autem scias. Quo in loco querit quibus debeat confiteri Imperator, et relatis tribus opinionibus, dicit, quòd de antiqua consuetudine Imperator,

et Augusta

et Augusta certos Prelatos habent confessores, qui sunt Magistri Cappelle Imperialis, et subdit; de Rege potest dici, vt de Imperatore dixi.

Mentio de Magro Cappelle apud Spec.

Ex hac Speculatoris doctrina colligitur, quod tpre suo ex antiqua consuetudine erant Magistri Cappelle, et Regie. Apud Sicilie Reges in tali dignitate hos legimus fuisse constitutos; hi aût sunt sequentes.

Religiosus vir Joannes de Exarcellis Regalis Cappelle Magister 1313. littera A. fol. 148. Rober. Rex.

Petrus de Moreth Regalis Cappelle Magister 1333. et 1334. littera D. fol. 25. à ter.

Magister Matheus de Aquaputida Ordinis Minorum Confessor Regine Joanne Primo recipitur ab ea in Magistrum Regie Cappelle 1345. A. fol. 2.

Episcopus Marsicanus Cappellanie Regie Magister ex Registro 1348. littera A. fol. 20.

Frater Joannes de Gallinario Ordinis Minorum Magister Regalis Cappelle 1348. B. fol. 212.

Venerabilis vir Abbas de Sancto Angelo de Jasanella Magister Regalis Cappelle 1423. fol. 16.

Orbertus Pactensis, & Liparensis Epûs Magister Cappelle Regalis, et Frater Franciscus de Arpino Ordinis Minorum eius substitutus, qui fr Franc.s erat Confessor Regis ex Regro 1392. et 1393. fol. 29. at.o

De Cantore.

De Cantore Cappellæ Regiæ loquitur Registrum signatum 1272. in quo fol. 115. Magister Petrus de Stampis vocatur Cantor Cappellæ Regiæ.

De Cappellanis.

Concedit Rex Robertus immunitatem iuris Sigilli Cappellanis, & clericis Cappellæ Regiæ in omnibus, et quibuscunqs litteris 1338. et 1339. littera C. fol. 39. à ter.

Innumeri penè reperiuntur clerici à Regibus Regni in Cappellanos recepti, quos enumerare, laboriosum esset potius, quàm subtile, ex his aliquos asseremus.

Carolus Secundus recepit in Cappellanũ Regium Radulfum de Troso 1291. littera A. fol. 385.

Venerabilis Pater Odo de Sala Pisanus Archiepiscopus recipitur in Cappellanum à Roberto Rege 1313. et 1314. littera A. fol. 25.

Petrarca. Joanna Prima Regina Cappellanorum consortio aggregat prudentem virum Magistrũ Franciscum Petrarcum de Florentia, Poëtico Scientiâ in Vrbe Romana, priscor, Venerabili more temporum laurea insignitum 1343. et 1344. C. fol. 17.

Ladislaus

Ladislaus recipit in Cappellanum Regium Epum Troianum 1407. fol. 77. à ter.

Joanna Secunda Regina recipit in Cappellanum Regium Religiosum virum fratrem Rainaldum Piscopum de Neapoli Priorem Sancti Augustini 1423. fol. 320.

De clericis Cappellæ Regiæ.

Gobertus de Guelin recipitur à Rege Carolo Primo in clericum Regium in Castris prope Carthaginē 1269. lrā D. fol. 156.

Magister Gullielmus de Alifia Dni Papæ Scriptor recipitur in clericum Regiæ Cappellæ 1271. B. fol. 138.

Gullielmus de Pratis iuris ciuilis Professor recipitur à Carolo Primo in clericum 1271. B. fol. 187.

Robertus Rex recipit nonnullos in clericos Regalis Cappellæ cum gagijs tarenor, duodecim pro quolibet per mensem ex Registro 1310. littera C. fol. 299. à ter.

De Reseruatione beneficiorum pro Cappella.

Abbatia Sti Petri de Caprone Surentinæ diocesis puidetr

per Regem in personam Bartholomei Carzi clerici Neapolitani, stante quòd tpre vacationis fecit Rex eam acceptare, et reseruare pro Cappella Regia 25. Aprelis 1488. Part. 6. Jerdin. fol. 32. et similis reseruatio fol. 33. et fol. 159. à ter. quod nota, quia illa beneficia non erant Regalia.

Sequitur bulla S.mi Dñi Papæ Benedicti xj. Carolo Secundo Regi concessa, quæ habetur in Registro signato 1305. et 1306. littera D. fol. 7.

Bulla Papæ Benedicti xj. pro Cappellanis Regijs.

Benedictus Epūs Seruus seruor; dei Carissimo in xpo filio Carolo Regi Siciliæ Illustri salutem, et apticam benedictionem. Eximiæ deuotionis sinceritas, quam ad nos, et Romanam Curiam habere dignosceris promeretur, ut non solum personam tuā, sed tibi obsequentes beneuolentiā obsequamur. Hinc est, quòd nos tuis supplicationibus inclinati, tibi presentibus indulgemus, ut duodecim clerici, tui familiares, domestici, & continui commensales pntes, et posteri, quos ad hæc duxeris nominandos quandiu obsequijs tuis insteterint, vel cùm ipsos ad aliqua tua exequenda negotia duxeris transmittendos, dum in exequutione negotior; huiusmodi fuerint, eundo, morando, & ad te redeundo, fructus, redditus, & prouentus beneficior; suor; ecclesiasticor;, quæ nunc obtinent, et in posterum obtinebunt, etiāsi personatus, vel dignitates existant, et curā habeant animarum usqꝫ ad decennium cum ea integritate percipere valeant (quotidianis distributionibus dumtaxat exceptis) cum qua illos perciperent, si in

Ecclesijs

Ecclesijs, in quibus illa existunt beneficia, vel exñt, personaliter residerent, nec interim ad faciendũ in ipsis Ecclesijs personalem Residentiam teneantur, neqꝫ ad id à quoquam ualeant coarctari, non obstantibus si clerici ipsi non fecerint in Eccljs ipsis primam residentiam consuetam personalem, quam postmodũ facere teneantur, et ẽt interim à tuis obsequijs recedentes, seu quibuscunqꝫ contrarijs statutis, et consuetudinibus ecctar, ipsar, iuramento, confirmat.e Sedis Aptice, seu qualibet alia firmitate roboratis, et si dicti clerici de illis seruandis, et non impetrandis lris apticis contra ea, et non utendo etiam impetratis per se, vel procuratores suos prestiterint, vel eos prestare contigerit iuramentum, seu si locorum ordinarijs, vel aliquibus alijs à Sede sit concessum eadem, vel medio tempore concedi contigerit per canonicos, seu personas Ecctar, suarum Ciuitatum, et diocesum possint compellere ad faciendum psonalem residentiam in eisdem, aut si Captis Ecctar, earundem à pfata sit Sede concessum, quòd Canonicis, et personis, seu alijs in dignitatibus, seu personatibus constitutis, fructꝫ, redditus, et prouentus, dignitatum, pronatuum, et pbendarum suar, earumdem Ecctar, ministrare in absentia minimè teneantur, quòdqꝫ ad id compelli nõ possint per lras Apticas non facientes plenã, et expressam, ac de verbo ad verbum de indultu huiusmodi mentionem, seu quibuscunqꝫ priuilegijs, et lris Apostolicis gnalibus, vel specialibus quorumcunqꝫ tenor, existant, per quo prñtibus nõ expressa, uel totaliter non inserta, effectus huiusmodi nrã gratiæ impediri valeat, quomodolibet, vel differri, et

de quibus quorumcumqꝫ totis tenoribus plena, specialis, & expressa mentio in nostris litteris sit habenda. Prouiso, quòd interim huiusmodi beneficia debitis obsequijs non fraudentur, & aīarum cura in eis, quibus illa imminet, vel imminebit nullatenus negligatur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire, Si quis autem hæc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, et beatorū Petri, et Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurū. Datum Laterani Vndecimo Calendas Decembris Pontificatus nostri Anno Primo.

Similem Bullam concessit Clemens Sextus Regi, & Reginæ Franciæ, quam ponit Carolus de Grassall. Regal. Franc. lib. 2. iur. xix. de verbo ad verbum.

Sequitur tenor bullæ Ioannis xxiij. Summi Pontificis Roberto Regi concessæ, quæ inserta est in Registro Signato 1326. et 1327. decimæ Indictionis fol. 67.

Bulla Papæ Iōis xxiij. pro Cappellanis regijs.

Ioannes Epūs seruus seruorꝫ dei Carissimo in xpō filio Roberto Regi Siciliæ Illustri salutē, et Aplicam benedictionem. Celsitudinis tuæ merita commendanda nos instanter sollicitant, vt his, quæ tibi sunt placita, ne dum pro te, sed pro personis tibi obsequentibus nos recipias gratiosos. Hinc est, ꝙ nos tuis supplicationibus inclinati, felicis Record. Clemētis Papæ V. p̄decessoris nr̄i, qui similiter tibi cōcessit priuilegium, uestigijs inhærentes, aucte tibi p̄ntiū indulgemus, ut duodecim tui familiares, domestici, et cōtinui Cōmensales

Hoc priuilegiū Clem.tis V. est in Regro 1310. lrā C. fo. p.o sed nō pōt legi ob uetustatē, et corrosionē ꝑgameni.

p̄ntes

ſntes, et posteri, quos ad hoc duxeris nóiandos, quandiu tuis institerint obsequijs, vel cù eos ad tua exequenda negotiâ duxeritis transmittendos, dù in exequutione negotioꝝ huiusmodi fuerint, eundo, morando, et ad te redeundo, fructus, redditus, et prouentus etc. prout tota forma in retoscripta bulla. Datum Auenioni v. Idus Iunij Pontificatus nostri anno Septimo.

Nunc describimus aliquot Regum prouisiones, atqꝫ rescripta, ex quibus facile cognoscetur iurisdictiò Cappellani maioris, atqꝫ Mri Cappellæ, ceteroꝝqꝫ clericoꝝ inibi seruientium. 1º formam receptionis tempore Caroli Secundi. 2º mandatum Regis Roberti, quòd Cappellani non exeant è Regno. 3º formâ receptionis tempore eiusdem Regis Roberti. 4º subrogationem mri Cappellæ in locum absentis. 5º constitutionem Reginæ Ioannæ 2ª circa Regalem Cappellam. 6º electionem Mri Cappellæ factam à Ser.mo Rege Alfonso 1º in personam Cappellani maioris. 7º formam receptionis in Cappellanum tpre eiusdē Regis Alfonsi. 8º et vltimo formam receptionis in Regium Cappellanum, qua utebatur Ser.mus Rex Ferdinandus Primus.

In Registro Caroli Secundi 1305. & 1306. Littera D. fol. 7º —

1º

Cappellani xij. Regis possunt fructus percipere beneficioꝝ ex indulgª Papæ, licèt absint.

Carolus Secundus Dei gratiâ Rex Hierusalem, et Siciliæ etc. Notum facimus universis prñtes lrás inspecturis tã prñtibus, quàm futuris indultas esse nobis à bonæ

memoriæ Domino Benedicto Papa vndecimo Iras
suas continentia subsequentis. Benedictus Epūs
seruus seruorum Dei Carissimo in xpo filio Carolo
Regi Sicilie Illustri salutem, & Apostolicam bene-
dictionem, eximie deuotionis sinceritas, quam ad
nos, et Romanā Ecclam habere dignosceris prome-
retur, vt non solum personam tuam, sed tibi obse-
quentes speciali benevolentia prosequamur. Hinc
est, quòd nos tuis supplicationibus inclinati aucte
tibi prītium indulgemus. vt duodecim clerici tui,
familiares, domestici, & continui commensales
prītes, & posteri, quos ad hoc duxeris nominandos,
quandiu obsequijs tuis institerint, vel cùm ipsos ad
aliqua tua exequenda negotia duxeris transmitten-
dos, dum in exequutione negotiorū huiusmodi fuc-
rint eundo, morando, & ad te redeundo, fructus,
redditus, et prouentus beneficiorum suorum Eccle-
siasticorum, quos nunc obtinent, vel in posterum obti-
nebunt, etiamsi personatus, vel dignitates existant,
et curam habeant animarum usqs ad decennium
cum ea integritate percipere valeant, quotidianis dis-
tributionibus dumtaxat exceptis, cum qua illos perci-
perent, si in Ecclesijs, in quibus existunt beneficia,
uel existent, personaliter residerent, nec interim
ad faciendum in ipsis Ecclesijs personalem residentiā
teneantur, neqs ad id à quoquam valeant coarctari.
Non obstantibus si clerici ipsi non fecerint in Ecclis
ipsis primam residentiam consuetam personalem,
quam postmodum facere teneantur. Et etiam interim
à tuis obsequijs recedentes, seu quibuscunqs cōtrarijs statutis,
& consuetudinibus Ecclarū ipsarum iuramento, confir-
matione Sedis Apostolica, seu qualibet firmitate alia roboratis,

etiamsi

etiamsi dñi clerici de illis seruandis, et non impetrandis litteris Apostolicis, contra ea, et non utendo eisdem impetratis, per se, vel procuratores suos prestiterint, vel eos prestare contigerint iuramentum, seu si locorum ordinarijs, vel aliquibus alijs à Sede sit concessum eadem, vel medio tempore concedi cõtigerit, quòd Canonicos, seu personas Ecclarum suarum, Ciuitatum, & diocoesum possint compellere ad faciendum personalem residentiam in eisdem, aut si Capitulis Ecclarum earumdem à prefata sit Sede indultum, quòd Canonici, & personis, seu alijs in dignitatibus, seu personatibus constitutis, fructus redditus, & prouentus dignitatum, personatuum, & probendarum suarum earumdem Ecclesiarum ministrare in absentia minimè teneantur, quodqs ad id compelli non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, et expressam, ac de verbo ad verbum de indultu huiusmodi mentionem, seu quibuscunqs priuilegijs indulgentijs, et litteris Apostolicis generalibus, vel specialibus quorumcunqs tenorum existant per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus huiusmodi nostræ gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, et de quibus quorumcunqs totis tenoribus plena, specialis, & expressa mentio In nostris litteris sit habenda. Prouiso, quòd interim huiusmodi beneficia debitis obsequijs non fraudentur, et aliàs in eis, quibus illa imminet, vel imminebit nullatenus cura negligatur. Nulli ergo oĩno hoĩum liceat hanc paginam nrę concessionis infringere, vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis aũt hoc attentare psumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum

Petri, et Pauli eius se nouerit incursurum. Datū Laterani XI. Calendas xbris Pontificatus nri anno P°. Nos igitur utentes pretacta papali indulgentia, prout in prescriptis continetur litteris, nobis facta, ac volentes illam clericis nostris usqꝫ ad prælibatū numerum, et in eisdem limitatum litteris existere fructuosum, declaramus tenore pntium discretū virum Iacobum Ranonum de ypra Moryn diocesis Canonicum S. Donationi Brugen dilectū clericum familiarem, domesticum, continuum commensalem & fidelem nostrum cum deuotione nris obsequijs insistentem haberi, et esse unum de duodecim clericis uti debentibus indulgentia supradicta, ipsumqꝫ clericum nrum, ut pdicitur, existentem ad hoc specialiter nominatum volumus, quòd huiusmodi prærogatiua, gratia, et indulgentia, prout eum ptarꝫ litterarum Papalium series indicat, et declarat inter cęteros clericos nostros illa fungentes, quorum utiqꝫ numerus adhuc ad supratactum numerum non ascendit, efficaciter potiatur. In cuius rei fidem, et pti Iacobi cautelam, has lras nras duplicatas fieri, et pendenti sigillo Maiestatis nostræ iussimus communiri. Datum Neapoli per Bartholomeum de Capua militem, logothetam, et Protonotariū Regni Siciliæ Anno Dni 1305. Die 4. Octobris quartæ Indictionis.

In Registro Regis Roberti 1314.
littera C. fol. 31.

2° Robertus &c. Venerabili Pri Ingeranno Archiepiscopo

Capuano, nec non Religioso viro fratri Philippo Abbati
S.ti Joìs in Venere, et Petro de Capuacio Magno Re-
gio Curie Magistro Rationali Thesaurario, Consi-
lijs, familianibus, et fidelibus suis &c. Subscriptor
Cappellanorum, et clericorum nostrorum Supplicatio-
nibus inclinati eis vedeundi ad partes ipsas, dum-
modo de Regno sine speciali mandato nra Celsitu-
dinis non dicedant, prout in manibus ven.lis Prîs
Epi Caetanì caueri mandauimus exinde corporali
per ipsos prestito ad Sancta Dei Euangelia iura-
mento de certa scientia, et speciali gratia licentiâ
duximus concedendam, vt aût vesidendi materiam
habeant, et discedendi causam rationabilr non pten-
dant, mandamus uobis de ipsa certa scientia, ut à
K.o pnti mensis Nouembris si ex tunc eis debentur
in antea de mense in mensem consueta gagia, ro-
bas quoqs in festo Sanctorum omnium solitas ex-
hiberi pro anno pnti decimo tertio Indictionis
nec non equum habentibus ut solitum est exhiberi
annonas, et alià de fiscali pecunià exûte, vel futura
ad Cameram nrâm mandato, vel ordinatione non
obnte in contrarium remotis cuiuslibet difficultatis
obstaculis exsoluatis, et recipiatis exinde apodi-
xam, dummodo de prestatione Sacramenti pmitti,
quòd ipsi de pto Regno absqs conscientia, et speciali
mandato nostro, ut premittitur, non discedant,
per lras memorati Epi vobis constet, pti uerò Cap-
pellani, et clerici sunt hi ûs. Religiosi viri Ab-
bas Paganus, frater Joês Estartellis, frater Joês
socius eius, Petrus de Moreris, Bernardus de Curte-
cane, Terrerius de Neap Cappellani Jo: de Estartellis
Joannes Bracotti, Jo: de Arenis, Jacomardus clerici,

Io: de Baro, Io: de Ciuitella parui clerici, Mattiottus de Atrabato, et Guillottus de S.to Laurentio Sōmollarij. Datum in Castris in obsidione Trapani in Camera nostra Anno Dñi millesimo trecentesimo decimo quarto diè 2.o nouembris decimæ tertiæ Indictionis Regnorum nostrorum anno sexto.

In fine uerò litteræ scriptum est manu propriâ hoc. Et eis ordinetis, ut in Ducis hospitio propter bonum exemplum diuina solitè celebrari, sicut uiderimus conuenire.

In Registro Regis Roberti 1326. et 1327. decimæ Indictionis fol. 67.

3.o Robertus etc. Notum facimus Vniuersis pñtes litteras inspecturis tam pñtibus, quàm futuris indultas esse nobis à S.mo in xpo Prē, et dño nostro dño Ioē diuina prouidentia Sacrosanctæ, ac Vener.lis Ecclæ Summo Pontifice lrās suas continentiæ subsequētis.

Bulla pro Regijs Cappellanis.

Ioannes Epūs seruus seruorum Dei Carissimo in xpo filio Roberto Regi Siciliæ Illustri salutem, et Aplicam benedictionem Celsitudinis tuæ merita cōmendanda nos instanter sollicitant, ut his, quæ tibi sunt placita, ne dum pro te, sed pro personis tibi obsequentibus, nos recipias gratiosos. Hinc est, quòd tuis supplicationibus inclinati felicis recordationis Clementis Papæ Quinti prædecessoris nri, qui similr tibi concessit priuilegium, uestigijs inhærentes, aucte tibi pñtium indulgemus, ut xij. clerici tui familiares, domestici, et cōtinui cōmensales, pñtes,

In Regrō 1310. C. fol. p.o, et ob uetustatē nō pōt legi.

et

et posteri, quos ad hoc duxeris nõiandos, quandiu tuis institerint obsequijs, uel cum eos ad tua exequenda negotia duxeritis transmittendos, dum in exequutione negotiorum huiusmodi fuerint, eundo, morando, et ad te redeundo, fructus, redditus, et prouentus beneficiorum suorum Ecclesiasticorum, quæ nunc obtinent, et in posterum obtinebunt, etsi personatus, vel dignitates existant, et curã habeant aĩar, usqꝫ ad decennium cum ea integritate percipere valeant, quotidianis distributionibus dumtaxat exceptis, cum qua illos perciperent si in Ecclijs, in quibus eadem existunt beneficia, vel existent, personaliter residerent, nec interim ad faciendum in eisdem Ecclijs personalem residentiam teneantur, nec ad id à quoquam ualeant coarctari, non obn̄tibus si clerici ipsi non fecerint in eisdem Ecclijs primam personalem residentiam consuetam, quam postmodum facere teneantur, et etiam interim à tuis obsequijs recedentes, seu quibuscunqꝫ contrarijs statutis, et consuetudinibus Ecclar̃ ipsarum, iuramento, confirmatione Sedis Apostolicæ, seu quacunqꝫ firmitate alia roboratis, etiamsi dti clerici de illis seruandis, & non impetrandis lr̃is Aplicis contra ea, et nõ utendo etiam impetratis per se, vel procuratores suos prestiterint, vel eos prestare contigerit iuramentum, seu si locor̃ Ordinarijs, vel aliquibus alijs à Sede sit concessum eadem, vel medio tempore cõcedi contigerit, quòd Canonicos, seu personas Ecclarum suar̃ Ciuitatum, et diocœsum possint compellere ad faciendam personalem residentiam in eisdem, aut si Capitulis Ecclar̃ earumdem à præfata sit Sede

indultum, quòd Canonicis, & personis, seu alijs in dignitatibus, vel personatibus constitutis, fructus, redditus, et prouentus dignitatum, personatuum, et prebendarum suarum earumdem Ecclesiarum ministrare in absentia minimè teneantur, quodqs ad id compelli non possint per lras Aplicas nõ facientes plenam, et expressam, ac de uerbo ad verbum de indultu huiusmodi mentionem, seu quibuscunqs priuilegijs, indultis, et litteris Apostolicis generalibus, vel specialibus quorumcunqs tenorũ existant, per quos pntibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus huiusmodi nostre gratie impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumcunqs totis tenoribus plena, specialis, et expressa mentio in nris lris sit habenda. Prouiso interim, quòd huiusmodi beneficia debitis obsequijs non fraudentur, et aiarum cura in eis, quibus illa imminet, nullatenus negligatur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginã nostre indulgentie, ac concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire, Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationẽ Omnipotentis Dei, ac Beatorũ Petri, et Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datum Auenioni Quinto Idus Junij Pontificatus nostri anno septimo. Nos igitur utentes prostacta Papali indulgentia prout in prescriptis continetur litteris, nobis facta, ac volentes illam clericis nris, usqs ad plibatum numerum, et in eisdem limitatum litteris existere fructuosam, declaramus tenore pntium discretum virum Nicolaum de Atrabato canonicũ et Cantorẽ Ecclesie nre Beati Nicolai de Baro

dilectũ

dilectum clericum, Cappellanum, familiarem, continuum Commensalem, et fidelem nostrum nris obsequijs insistentem, et esse unum de xij. clericis nris uti uolentibus indulgentia supra, ipsumqs clericum, et Cappellanum nostrum, ut pdicitur, exntem, ad hoc speciatr noiamus, uolentes, quòd ipse Nicolaus huiusdi prorogatiue gratia, et indulgentia, prout eam ptas Papalium lras series indicat, et declarat, inter ceteros clericos illa fungente, efficaciter potiatur. In cuius rei fidem, et pti Nicolai cautelam, prntes lras fieri, et pendenti Maiestatis nro sigillo iussimus communiri. Datum Neapoli Anno dni 1327. die xij. Augusti x^a. Indictionis Regn. nostrorum Anno xix.

In Registro Regis Ladislai
1392. et 1393. fol. 29. à ter.

4°

Ladislaus Dei gratia Rex etc. Nobili viro fratri Franc: de Arpino ordinis Minor: Confessori Cappellano, Oratori, et fideli nro dilecto gratiã, et bonã voluntatẽ, uitæ, et morum honestas, aliaqs laudabilia virtutis, et probitatis merita, quibus apud nos cariis redderis, et acceptus, Maiestatem nram inducunt, ut dignis te honoribus, et fauoribus prosequamur. Ex his igitur, et alijs quàmplurimis dignè mouentibus mentem nram, te Vicarium, ac locumtenentẽ, et Substitutum Rdi in xpo Patris fratris Vbertini Dei gratia Pactensis, et Liparensis Episcopi Magri Cappellæ nostræ, nostriqs Consiliarij, et fidelis dilecti à nostra Curia absentis ad presens de nro beneplacito, et mandato in ipsa nostra Cappella, ac

Substituto Magri Cappellæ.

in officio, quod in eadem Cappella ꝓfatus Epus habere dignoscitur, usqꝫ ad nostrum beneplacitum, ac durante absentia Episcopi prælibati: tenore pntium cum consensu, et auctoritate Rmi in Christo Patris etc. de certa nra scientia substituimus, facimus, ac etiam ordinamus. Committentes tibi in omnibus, et singulis, quæ ad dictæ Cappellæ spectant officium, ipsius Episcopi uices, et omnimodam potestatem; Decernentes nihilominus ipsarum tenore cum consensu, et auctoritate præmissis ipsis nro beneplacito, et dicti Episcopi absentia durante, te interea illis auctoritate potestate, officio, et dignitate, alijsqꝫ priuilegijs, prærogatiuis, et gratijs, potiri, et gaudere, quibus, si presens esset Episcopus potiretur, et alij, qui fuerunt pro tempore Regiæ Cappellæ Magistri, vel ipsorꝫ locumtenentes, et substiti soliti sunt potiri: Eapropter harum serie cum consensu, et auctoritate prædictis, omnibus, et singulis nostris, et ipsius Cappellæ Cappellanis, et ministris, et alijs, ad quos spectat, præcipimus, quatenus tibi in omnibus, quæ ad eorum in dicta Cappella spectant officium, tãquàm ipsi Episcopo, si adesset, pareant, obediant, et intendant. Pntes autem litteras exinde fieri, et magno pendenti Maiestatis nostræ Sigillo iussimus communiri. Datum Caetæ in absentia Logothetæ, et Prothonotarij Regni Siciliæ, et locumtenentis eius etc. per Virum nobilem Donatum de Aretio etc. Anno Dni 1393. die 18. Junij Primæ Indictionis, Regnorum nostrorum anno octauo.

Nos Angelus Cardinalis Florentinus legatus, et Balius Cusentinus.

In Registro Reginæ Joannæ Secundæ 1423. fol. 16.

S.°

Joanna Secunda Regina etc. Venerabili viro Abbati Centili de S.to Angelo de Jasanella Magistro nostræ Regalis Cappellæ deuoto, oratori, et fideli nostro dilecto, gratiam, et bonam uoluntatem, tunc rectè, et benè agere arbitramur, cùm benè prospicimus adea, quæ pertinent ad diuinum cultum, et cùm terrena in celestia commutamus. Præmissa itaqs in nostræ mentis acie placidè reuoluentes, ac intendentes, quòd in nostra Regali Cappella honorificè, et decenter diuina officia celebrentur, et quòd celebratores habeant unde uictum percipiant condecentẽ, seruire eqs propterea, et uacare possint in dicta nostra Regali Cappella circa celebrationem diuinorum officiorum prædictorum, Scire te volumus, quòd nouiter celebrauimus, quod in nostra Regali Cappella retinere debeas Cappellanos octo inter Cantores, et Tenoristas, et quòd tu unà cum dñis octo Cappellanis habeatis pro uestro uictu unciãs centum de carlenis argenti ponderis generalis per annum ũs tu tanquam Magister dictæ Regalis Cappellæ pro persona tua unciãs decem per annum, et quoniam non habemus præ manibus pecunias, neqs intratas ordinatas pro nunc unde possumus uobis de prædictis unciis centum debitam solutionem impendi facere, nec uelimus uos perceptione totali dtãrũ unciarum centum frustrari, quin immo cupientes, volentes, et intendentes illas per uos assequi, et haberi realiter, prout infra scribitur, tenore pntium de certa nra scientia, proprioqs nostro motu reseruamq

Constitutio circa Regiã Cappellam.

uobis, ac reseruata ex nunc esse decernimus tot, et tanta beneficia Regalia ad nrãm collationẽ spectantia ad pñs uacatura, et primitus vacatura, ubilibet in toto Regno nostro Sicilie, quot eor, annuus ualor ascendat ad summam pfatarum unciarum centum, distribuendarum inter eos modo prodicto pro rata, et in concursu unumquemqꝫ contingente donec, et quousqꝫ annuus valor beneficiorum ipsorum ascendet ad integram summam unciarum centum predictarum. Dantes, et concedentes tibi earumdem tenore presentium de dicta nrã certa scientia liberam, omnimodam, et plenariam potestatem, quòd per te, et tuos procuratores deputatos, vel deputandos possis, et valeas prosentiũ uigore tot, et tanta beneficia Regalia vacatura, vel primitus vacatura, ubilibet in toto prodicto Regno nostro Sicilie capere, et apprẽhendere pro uictu tuo, et Cappellanorum prodictorum, quot eor, annuus valor ascendat ad summam unciarum centum prodictarum, ex eisqꝫ percipere, recolligere, et habere omnia iura, fructus, reddditus, et prouentus, eosqꝫ inter te, et dtos Cappellanos pro uestro uictu pro rata, et in concursu, ut ꝑmittitur, diuidere, et distribuere. Declaramus insuper, quòd nos contentamur, quòd ipsa beneficia possint distribui, conferri, et concedi per nos ad tui relationem in titulũ, et beneficium particulr cuilt ipsorum Cappellanorum, quem uobis duxerimus nominandum, cui ad tui relationem de collatione dicti beneficij fieri faciemus nras litteras in talibus opportunas. Volentes, et decernentes expresse, quòd si isto medio tempore contingat per nos aliquod beneficium regale uacans, vel uacaturum alicui conferri, huiusmodi collatio, et prouisio

dicti

dicti beneficij Regalis ipso facto, et ipso iure, sit cassa, irrita, atqꝫ nulla, nulliusqꝫ roboris censeatur: cùm ex nunc per inaduertentiam, obliuionē, et importunitatem ex nunc, prout ex tunc de dtā certa nr̄a scientia, ac plenitudine dominicæ potestatis totaliter reuocamus, et nullum, nulliusqꝫ decernimus esse efficaciæ, uel momenti, nullamqꝫ fidem faciant in iud°, vel extra, aut alr quouis modo, si de pn̄tibus in toto, vel in parte, aut de verbo ad verbum facerent mentionem, et ut ipsorꝫ beneficiorꝫ, eorꝫqꝫ captio, et app̄hensio, uobis, sicut cupimus, realis, et fructuosa existat, Ecce Vicemgerentibus, Iustitiarijs, Capitaneis, eorꝫqꝫ locumtenentibus, ceterisqꝫ nr̄is subditis, et subiectis, ad quos p̄missa, et infrā spectabunt, et ad ea fuerint requisiti ubilt in toto dicto Regno nr̄o Siciliæ constitutis pn̄tibus, et futuris, damus earꝫdē tenore pn̄tium expressius in mādatis, qn̄us forma pn̄tium ꝑ eos, et eorꝫ quemlt diligēter attenta, tibi, seu dto tuo procūri ad simplicē tui, vel sui requisitionem, et uoluntatem circa captionem, et apprehensionē corporalis possōnis, et tenutæ dtōꝝ beneficiorū Regalium, vacantium, & vacaturorꝫ, ac eorꝫ iuriū, fructuum, reddituum, et prouentuum usqꝫ ad dtam summam annuarum unciarum centum, fauere, et assistere debeant, et quilibet eorum debeat ope, opere, auxilijs, consilijs, p̄sidijs, et fauoribus, contradictores, et renitentes, si qui fuerint, districtè compellendo, nec in præmissis committant aliquam moram, negligentiam, vel defectum, sicut habeant gratiam nostram caram, et indignationem cupiunt euitare. Præsentes autem litteras magno nostro pendenti sigillo munitas tibi in præmissorꝫ testimonium duximus dirigendas, quas pro ipsarum ualidiori robore dedimus, et subscripsimus propria manu nostra;

ritu, et obseruantia nostra Curia quacunqs cõtra-
ria non obstante. Datum in Castro noue Capuane
Neapolis per manum nostri prædicte Ioanne Re-
ginæ Anno Domini 1422. Die 8. mensis decẽbris
Primo Indictionis Regnorum nostrorũ anno nono.

Part. xxij. Alphonsi Pmi
fol. 143.

60

Alphonsus &c. Vniuersis, et singulis Ecclar, Mo-
nasteriorũ, et locorũ huius Regni Prælatis, Rectoribus
generalibus, Ministris, Prioribus, et Guardianis
cuiuscunqs Ordinis, dignitatis fuerint; nec non
Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Ba-
ronibus, proceribus, et magnatibus dicti Regni, Vi-
ceregijs insuper, Iustitiarijs, Capitaneis, Commissa-
rijs, Castellanis, et officialibus quibuscunqs maiori-
bus, et minoribus, quocunqs titulo, officio, et iurisdne
fungentibus, Vniuersitatibusqs, et hominibus Ciuitatũ,
terrarum, Castrorũ, et locorũ dicti Regni quorumcũqs,
ceterisqs personis cuiuscunqs status, gradus, pro-
minentiæ, et conditionis existant, ad quos pntes
nostre littere peruenerint pntibus, et futuris fi-
delibus nostris, nobis sincere dilectis salutem, et gra-
tiam, et bonam uoluntatem, Vt temporibus nostris,
et sub felici nostro regimine diuinus cultus in
nra Regali Cappella resplendeat, et bonor retributor
oĩum debitis orationum suffragijs honoretur. Venlem
in xpo Patrem Fratrem Dominicum de Xachis de Ara-
gonia maiorem Cappellanum nostrum in Magistrum
Cappelle nre Regalis pte ordinauimus, ac quamplures

Cappellanus maior creatur Magister Cappelle.

Cappellanos.

Cappellanos tam in dĉa nostra Regali Cappèlla commorantes, quàm alibi facimus, et per nr̃as l̃ras statuimus, ut ipsi Cappellani ad requisitionem dñi Magr̃i Cappella nr̃a seruire in eadem nr̃a regali Cappella, et uacare in celebratione missarum, et diuinor̃ officior̃ possint tp̃oribus opportunis. Ideoq; uolentes ipsos Cappellanos nr̃os, tam illos actu seruientes in ipsa Regali nr̃a Cappella, quàm alios non seruientes actu: sed tm̃ ad nr̃as l̃ras ordinatos, supponere, & aggregare iurisdictioni dñi Mr̃i Cappello nr̃e, qui debet de omnibus nostris Cappellanis agnoscere, et uidere, et de eis iustitiam ministrare, sicut semp extitit consuetum; Vos omnes Ecctar̃ Prelatos, et Rectores, ac alios supra nominatos Strictè requirimus, Vobisq; Principibus, ac alijs superiùs nõiatis expressè mandamus sub pena unciarũ quinquaginta per quemlt uestrum nostro fisco applicanda totiès, quotiès fuerit per uos contrafactum, ac sub nr̃a ir̃a, et indignationis incursu, quatenus ex nunc in antea de oĩbus, et singulis Cappellanis nr̃is, tam de illis, qui actu in ipsa nr̃a Regali Cappella seruiunt, quàm de alijs, qui actu non seruiunt, sed sunt tm̃ ad dtas nr̃as l̃ras ordinati Cappellani nr̃i, nullatenus intromittatis, neq; impediatis aliquo prætextu, sed ipsos, et unumquemq; ipsor̃ pro quibuscunq; causis ad dictum Magrum̃ Cappella, ut supra tanquàm eor̃ Judicem competentem singulis uicibus remittatis. Nec contrarium faciatis, sicut dictam pœnam cupitis euitare: cùm sit de nostra propria intentione, & uoluntate procedat; quibuscunq; priuilegijs, litteris, mandatis, et scripturis alijs per nos in contrariũ forte factis, vel faciendis in posterũ, quas, et

quæ de nrã Regiâ, et dominica potestate reuocamus, cassamus, et annullamus, nec uolumus, quòd habeãt in aliquo p̃iudicare, dt̃o Magr̃o Cappellæ nr̃æ, et Cappellanis nr̃is in gn̄ali, et in speciali; nõ obn̄tibus quoquomodo. Pn̄tes aũt lr̃as uobis in p̃missorum testimonium dirigentes, quas remanere volumus pn̄tanti. Datum in Castro nouo Nr̃o Neapolis Die xxix. mensis Junij octauæ Indictionis Mccccxxxxv. Rex Alphonsus. Dn̄us Rex mandauit mihi Franc°. Martorell Pro. In Commune xxij. Alphonsi Primi In Cancellariâ.

7° Alphonsus Dei gratia Rex Aragonum etc. Vniuersis, et singulis pn̄tes litteras inspecturis tã pn̄tibus, quàm futuris. Illos in Cappellanos nr̃os, et de nostra Regali Cappella libenter recipimus, et admittimus, quos uitæ, morum, probitas comprobat, et opera laudanda commendant. Hæc itaqꝫ in personã honesti viri dn̄i Nicolai de Rainaldo de Carisio diocesis Vicanensis fidelis nostri dilecti, uigere, et inesse probabiliter cognoscentes, et alia attendentes merita sinceræ deuotionis, et fidei, eiusdem Nicolai erga nos, et statum nostrum laudabilr cõprobata, ex quibus ipsum congruis honoribus, et oneribus dignum, et benemeritũ reputamus, eundem Donnũ Nicolaũ, quem in carta Portionis domus nr̃æ scribi fecimus, vt est moris, in Cappellanum nr̃um, et de dt̃a nr̃a Cappella tenore pn̄tium, et de certa nr̃a scientia recipimus, et admittimus, aliorꝫqꝫ Cappellanorum nr̃orꝫ numero, et cetui aggregamus. Volentes, et iubentes expressè quòd dictus Donnus Nicolaus Cappellanus noster illis

auctẽ

auctoritate potiatur, et gaudeat honoribus, fauoribus, libertatibus, priuilegijs, ꝓgatiuis, et gratijs, quibus ceteri alij Cappellani nri, et de dĉa nostra Cappella potiuntur, et gaudent, ac potiri, et gaudere soliti sunt, et debent, non obnte, quòd ipse in dĉa nra Cappella actu nõ seruiat personali. Requirentes, et hortantes harum serie quoscunqs Prelatos, et alias Ecclesiasticas personas, et signanter Ven.lẽ in xpo prem Epum Vicanen, gnis prefatum dnum Nicolaum ex nunc in antea tanquàm Cappellanũ nrum, et de dĉa nra Cappella, habeant, teneant, honorificent, reputent, atqs tractent, nec ipsum pro quacunqs causa mota, et mouenda ad cuiuslibet instantiam cogant, nec cõpellant, quin immo ad Cappellanum nrum maiorem, qui nunc est, et pro tempore fuerit, quem eidem Judicem competentem damus, et assignamus, illico remittant, qui de eo omnibus ministrabit iustitie complimentum, et nihilominus Magro Justitiario Regni huius Sicilie citra farum, et Regenti Magnam Curiam Vicario, ceterisqs, uniuersis, et singulis officialibus nris, ad quos spectet pnãtibus, et futuris, Comitibus insuper, Baronibus, et terras dnis, eorumqs officialibus, et alijs psonis fidelibus nris, ad quem, seu quos huiusmodi littere nre fuerint pnãtate expresse mandamus, gnis dictum Donnum Nicolaum in oĩbus suis opportunitatibus, et agendis tanqs Cappellanum nostrum suscipiant propitius recommissum, sibiqs, cùm opus fuerit, et eos duxerit requirendos, assistant, et faueant ope, opere, auxilijs, et fauoribus opportunis, nec aliam contrarietatẽ, nouitatẽ, iniuriã,

uel offensâ in eius persona, rebus, aut bonis inferri à quibuscunqꝫ quomodolibet patiantur, et contrariũ non faciant, quanto gratiam nr̃am caram habent, et penas magnas nr̃o reseruatas arbitrio cupiunt non incurrere. In cuius rei testimonium pn̄tes l̄r̃as exinde fieri, et magno M.tis nr̃æ sigillo pendenti iussimus communiri. Datum in Castello nouo Neapolis die 22. mensis Septembris primæ Indictionis Anno à Natiuitate dn̄i 1452. Regni huius anno decimo octauo, aliorꝫ uerò Regnorꝫ nr̃orꝫ anno trigesimo septimo. Rex Alphonsus. dn̄us Rex mandauit mihi Ioanni Peyro. Visa per d. Cappellanũ maiorem in Priu. 2°. fol. p°. In Regia Cancellaria.

8°

Forma receptionis in Regium Cappellanum.

Ferdinandus &c. Vniuersis, et singulis pn̄tium seriẽ inspecturis tam pn̄tibus, qꝫ futuris illos in Cappellanos nr̃os, et in nr̃a Regali Cappella libenter recipimus, numeroqꝫ, et consortio Cappellanorꝫ nr̃orum admittimus, et tenemus, atqꝫ aggregamus, quos clara uirtus illustrat, moresqꝫ, et uita integra, ac opera laudanda commendant. Sanè attendentes animi uirtutes, moresqꝫ optimos, ac uitæ integritate Ven.lis uiri Abbatis Loisij de Admiratis de Massafra Archipresbr̃i Palisani fidelis nr̃i dilecti; in aliquod testimonium suarum uirtutum, et gratitudinis nr̃æ erga illum, cùm sit, q ob eius merita non mediocra à nobis maiora mereatur, Tenore pn̄tium de certa nr̃a scientia, motuqꝫ proprio, et gratia speciali ipsum eundem Abbatem Loisiũ Cappellanum nr̃um, et de nr̃a Regali Cappella creamus, constituimus, et cõsortio aliorꝫ nr̃orꝫ Cappellanorꝫ admittimus, et aggregamus, potiturũ

quidem

quidem immunitatibus, franchitijs, exemptionibus, et gratijs, quibus ceteri nri Cappellani, et de nra Regali Cappella nobis actualr seruientes melius, et plenius potiuntur, et gaudent, ac potiri, et gaudere soliti sunt, et cõsueuerunt, qquis ipse Abbas Loisius in dta nra Cappella actu nõ seruiat personali, volentes, et decernentes expresse, qd dcus Abbas Loisius, ex nunc in antea pro quauis cã ciuili, criminali, siue mixta, mota vel mouenda, non possit, neqs debeat citari, notari, conueniri, ad iud.m trahi, cogi, compelli, aut aliquatenus molestari coram quouis Prelato, Persona eccltica, quauis dignitate suffulta, nisi corã M.te nra, seu coram R.do in xpo Pre Ju. Epo Tropiensi Cons.rio, et maiori Cappellano, seu eius Vicario, et locumtenente, vbi, et non alibi uolumus conueniri prtibus, et futuris, et de eodem iustitia ministrari. Hortantes propterea, et requirentes oes, et quoscunqs Ecclar, Prelatos, et signanter R.dum in xpo prem Epum Motulanũ prtem, et futurum, eiusqs Vicariũ, nec nõ quoruis alios, ad quem, seu quos prtes spectat quomodolt prtato, et spectabit, prtes, et futuros, qtus, forma prtiua per eos, et unumquemqs ipsor diligenter attenta, illam ipsi, et quilt ipsorum dco Abbati Loisio inuiolabilr, et indiminute obseruent, et faciant ab alijs obseruari, eundemqs Abbatẽ Loisiũ tanqs nrum Cappellanũ, et de nra Regali Cappella habeant, teneant, reputent, atqs tractent, ipsũqs in ois eius negotijs enixe commendatum habeant, omni contradictione cessante, ac si nobis seruiret personaliter, nec contrariũ faciant, aut fieri permittant, si nobis gratũ facere cupiunt. In cuius rei testimonium prtes fieri iussimus magno nro pendenti sigillo munitas. Datum in Castello nouo Neapolis per M.cũ V.S.D. Andream Maricondam locumtenentẽ

Illus Jundorum Comitis Die P.o octobris 1487. Rex Ferdinandus. Egregius Sadorlin pp.o Carlon. Dnus Rex mandauit mihi Abbati Rugio. Vidit Ju: Epus Cappellanus maior, In Priu. 2.o fol. 47.

Ex his habemus, q Cappellani Regij pro quauis causa ciuili, vel criminali debent conueniri corā Cappellano maiore. Similes Cappellanias legimus in Regis Regina Joā 2.a ac successor, Regum, ut ex infris.

Cappella Magr Judex cōpetens Cappellanor Regia Cappella.

Dum n. dta Regina recipit in Cappellanū Regalis Cappelle Ven.le et Religiosum uirū. Frem Rainaldū Piscopū de Neapoli ordinis Heremitar, S.ti Augustini de Neapoli Priorem, ponit hæc verba: Volentes, declarantes, et iubentes per prēs expresse, q ex nunc in antea ipse fr Rainaldus tangs Cappellanus nr pro nulla causa ciuili, seu criminali compelli possit in aliqua Curia Ecclica, nisi tm coram Magro Cappello nro prnti, et successiue futuris, quem eidem fri Rainaldo Cappellano nro pro cōpetenti Judice deputamus, et uolumus, quòd ipse Magr Cappellus, et non alius de ipso fre Rainaldo Cappellano nro habeat cognoscere, et uidere etc. die 6. mensis Septembris 1431. Ex Regro Joā 2.a signato 1423. fol. 320. et in fine leguntur hæc verba: Dno Epo Melfictensi referente. Ex quo sequitur, q licitè Regina hoc priuilegium fori poterat concedere, et ex indultu Apostolico, ats Epus ipse hoc non retulisset.

Eadem Regina similem fecit receptionem in personā fris dominici de Montecarmelo ordinis Minor, sub datum in Castro Capuano Neapolis Anno 1431. die x.o maij

nona

nona Indictionis, ex Registro Signato 1423. fol. 275.

Similis Cappellania in personam D. Liozi Iaconi Ioīs de Pimonte sub datum Anno Dñi 1433. die 7. Julij xj.ª Indictionis Regnorum dñō Regina anno decimo octauo, vt ex eodem Registro Signato 1423. fol. 375. à ter.

D. Marcus Figolus creatur à Rege Ferdinando P.º Cappellanus Regiæ Cappellæ, et in priuilegio hæc leguntur. Dictum D. Marcum à cognitione, et iurisdictione, et Tribunali quorcunqs Iudicum ordinarior, et extraordinarior, quocunqs nōie denotentur, officio, et iurisd.ne et aucte fungantur, eximimus, separamus, et segregamus, subijcientes eum solummodo iurisdictioni et cognitioni Cappellani nr̄i maioris, seu eius locitenentis, quem ipsius d. Marci Iudicem competentē scienter deputamus P.º Julij 1468. Ex Regro Priu. 29. Regis Ferdin. fol. 195. in Cancellaria.

Cappellani Regij cōueniuntur coram Cappellano maiore.

Similis Cappellania in personam Presbri Hardi de Simonello de Montecorbino 7.º Julij 1468. Priu. 29. Regis Ferdin. fol. 196. in Canc.ª

Similis Cappellania in personam frīs Baptistæ quondam Ioīs Gratti de Solofra ordinis Heremitarū S.ti Augustini 4.º Junij 1468. Priu. 29. ferdin. fol. 196. à ter.

Similis Cappellania in personam d. Ponti de Abalitruzzo

de Barolo 17. Junij 1468. ex eodem Regro Priu. 29. Ferdin. fol. 196. à ter.

D. Gabriel de Meliore de Migeaneo recipitur in Cappellanũ Regiũ cũ gagijs, et honoribus consuetis die 3. Martij 1473. Priu. 41. Ferdin. fol. 28. in Canc.a

Regij Cappellani nõ possunt conueniri nisi coram Capp.no maiore.

D. Aurelius de Feulo de Rubo recipitur in Cappellanum à Ser.mo Rege Federico cum illis immunitatibus, quibus ceteri Cappellani Regiõ Cappellæ potiuntur, et quòd non possit, neqs habeat pro quauis eã citari, vocari, conueniri, ad iuditium trahi, cogi, compelli, vel aliqnus molestari, nisi coram Rdo. maiori Cappellano, seu eius Vicario, et locumtenente, tanqs Iudice competente Regiorũ Cappellanorũ, cui committit Rex ipse; quòd unicuiqs conquerenti iustitiam faciat expeditam. corã quo Regio Cappellano, et non corã alio quocunqs unlt de eodem iustitiam ministrari, cum clausula, Hortantes omnes Prælatos etc. et præcipuè Epum Rubensem etc. Die 23. Aprelis 1498. Priu. 4. Feder. fol. 121. in Cancellª

Adest preterea in Regali Cappella officium Sacristæ, vt colligitur ex Regro sequenti.

Rdus D. Gregorius Nauarra Sacrista Regiæ Cappellæ Neap. per priuationem D. Io: Paulilli 2. octobris 1577. Priu. 15. Marchionis de Mondejar Regni Proregis fol. 110. in Canc.a

Circa iurisdictionem in Cappellanos Regios, quæ secundum Frecc. de subfeud. lib. 1. Tit. de Magno Cancellario n.o 25. fundatur super specifica potestate concessa p sedẽ Aplicam

Regi

Iurisd. Capp.ni maioris ex quibus fundetur.

Regi Federico, ac et Regi Carolo; pondera, ultra allegata per Grecc. loco citato, quòd recipi in Cappellanum Regium est quid feudale, nam Bal. in c. 1. tit. de feud. guard. n.o 5. meminit de feudo Cappellanor, et Scutiferor, et clericus rone feudi subijcitur iurisdictioni Principis secularis. Quòd aũt Cappellania sit feudalis, patet ex forma inuestiturę alicuius Castri, in qua, inter cetera, conceduntur in feudum iura patronatus, et Cappellaniarum, & et patet ex priuilegio receptionis in Cappellanum, in quo clericus talr receptus iurat dño Regi fidelitatem. Cogita ẽ super premissis.

Rex in aliena iurisd. creat clericos Cappellę Regię.

Reges aũt Sicilię soliti sunt recipere in clericos Cappellę nõ solum in propria, sed in aliena iurisd.ne. Legitur n. in Regis Regalis Archiui Carolum Regem huius nominis P.m creauisse clericos in Vrbe Roma, et eos, qui achi inseruiebant Camerę Apostolicę, quod utiqs ius Regię Cappellę quàm clarissimè confirmat, cùm Romę, Summo Pontifice prite, eligantur pro Regia Cappella clerici à seculari Principe, vt probatur ex sequentibus.

In Registro Regis Caroli Primi 1278. B. fol. 89.

Benedictus Caetanus Regię Capp.o clericus. in Pontificani Bonifacius IX. fuit uocatus.

Scriptum est uniuersis tam amicis, quàm fidelibus suis prites lras inspecturis, salutem, et omne bonum. Cùm discretus uir Magister Benedictus Caetanus de Anagna Archidiaconus ligonon. Dni Papę Notarius, nr clericus, et Consiliarius existat, nosqs ipsum propter sua merita, sincera beneuolentia prosequamur. Vos aĩcos requirimus,

et rogamus attentè, fidelibus firmiter iniungentes, quòs eundem Magistrum Benedictum tanqs nrũm clericum, et Consiliarium habeatis pariter, et tracteris. Datum Rome 27. martij 4.ª Indictionis.

Similes facte sunt pro Raimundo Ruso subdecano Massilie Consiliario, et familiari. datum ut supra.

Similes facte sunt pro Magistro Andrea de Spillato dñi Papa Cappellano clerico, Consiliario, & familiari dñi Regis, datum ut supra.

Similes facte sunt pro Magro Petro de Tiano correctore dñi Papa clerico, Consiliario, et familiari dñi Regis datum ut supra.

Similes facte sunt pro Gullielmo de Securoto frẽ Magri Bertrandi de Securoto Proposito Massilie datũ ut s.ª

Cappellani Regij acciuari, vel cõuenti coram ordinario, remittuntur ad Capp.nu maiorem.

Et quia uidimus supra, quòd Cappellani Regij sunt subditi in ciuilibus, et criminalibus Iurisd.ni Cappellani maioris, est hîc aduertendum, quòd si coram ordinario ab aliquo accusentur, vel conueniantur, debent remitti ad Cappellanum maiorem, et hoc iure usi sunt Reges Sicilie. Immo si ordinarius aliquẽ Cappellanum Regium excommunicet, solent ad petitionem dñi Cappellani maioris eundem remittere, vt ex infra dicendis probabimus. Sed priusquàm id subijciamus, animaduertimus remissionem huiusmodi à Regibus pscribi solitam fuisse in eorum rescriptis. Supra

enim

enim per Alphonsũ, et Ferdinandum Reges in eorꝫ prouisionibus Cappellaniarꝫ, talia uerba adscripta fuisse legimus uidelicet

Clausula solita apponi in priuilegio Cappellaniæ, qꝫ R.ius Capp.s pro quacũqꝫ cã remittatur ad Capp.nũ maiorem.

Ipsumqꝫ pro quacunqꝫ causa mota, vel mouenda, ad cuiusuis instantiam non cogant, nec compellant, quin immo ad Cappellanum nostrum maiorem, qui nunc est, et pro tp̃re fuerit, quem eidem Iudicem competentem damus, et assignamus, illico remittant. Et rursus.

Mandamus, qnũs ex nunc in antea de oĩbus, et singulis Cappellanis nr̃is tam de illis, qui actu in dt̃a nr̃a regali Cappella seruiunt, qꝫ de alijs, qui actu non seruiunt, sed sunt tm̃ ad dt̃as nr̃as lr̃as ordinati Cappellani nr̃i, nullatenus intromittatis, neqꝫ impediatis aliquo p̃textu, sed ipsos, et unumquemqꝫ ipsorum pro quibuscunquè causis ad dt̃um Magr̃um Cappellæ, vt supra, tanqꝫ eorꝫ Iudicem competentem, singulis uicibus remittatis.

Remissiones petitas fuisse per Cappellanos maiores, patet ex sequentibus Regr̃is.

Etenim in Regr̃o signato Part. 2. Reg. Ferdin. fol. 191. cùm quidam Ep̃us excõis sent̃iam protulisset contra D. Colellã Catalanum de Magdalone, fuit per Regẽ petita remissio.

Item cùm Dn̄icus Bartoli Regius Cappellanus aufugisset Neapoli, vbi sub cautione fuerat à Cappellano maiore habilitatus, iussit Rex Ferd.s P.s, quòd Capitaneus Manfredoniæ contra dt̃um fugitiuum procederet iuxta ordinẽ sibi datũ ꝑ Cappellanum maiorem die 24. martij 1498. ut ex Regr̃o dt̃i Regis signato Part. 2. fol. 200.

Præterea cùm lite esset pulsatus Abbas Rentius de Riso coram Archiep̃o Trani, mandauit Rex expediri hortatoriam pro obseruatione priuilegij Cappellaniæ, vt illũ remitteret ad R.dũ Cappellanum maiorem die 22. martij 1490. Part. XI. Ferdin. fol. 178. à ter.

Simile reseriptum fuit expeditum die 26. martij 1490. pro remissione Ven.lis Jois Gerardi Cantoris Regiæ Cappellæ, vt ex Regro signato Part. xi. fol. 181.

Forma uerò super petitione remissionis talis, vel similis esse solet

Rex Siciliæ.

R.do Epo Noi hauemo intesso, che hauete escommunicato uno Donno Colella Catalano di Mataloni nro Cappellano, la cognitione, et giurisd.e del quale spetta al nro Cappellano maggiore, et perche la uolontà nra è, che essendo detto Donno Colella in lo numero de nri, in lo quale lo hauemo accettato ad supplicatione de Giorgio adiutante di nra Cappella suo parente, che de ipso, et cose sue non habbia da conoscere altro, che d. R.do nro Cappellano maiore, al quale, come è detto, spetta detta cognitione, et perciò ui dicemo, et confortamo, che debbiate assoluere da detta escommunicatione lo p.tto Donno Colella, et lo rimetterete al p.tto nro Capp.no maiore, auante al quale, chi pretende cosa alcuna contra detto Donno Colella, use le raggioni sue, che li sarà ministrata iustitia espedita, et per amor nro non manche. La pnte restituite al pientante, Datum Puteolis die 24. Februarij 1488. Rex Ferdinandus. Egidius Sardonius Pro Pascasio Carlono. Ioannes Pontanus. Vidit Ju. Epus maior Cappellanus. In Part. 20. foligi.

TRACTATVS
de Ecclesia Sancti Nicolai de Baro

Barium.

Barium Ciuitas, ipsius Prouintiæ Sedes, Principali dignitate sub dominio Græcorum præfulgens, à Roberto Viscardo robustissimo Duce per tres continuos annos obsessa, uix expugnari valuit. at Grimoaldo Principe, à Rege Rogerio terra, mariq; cincta, pruisq; tres hæbdomadę in eius obsidione complerentur, capta est, ipseq; Grimoaldus Barensis Princeps, vinculis mancipandus in Siciliam dirigitur, vt ait Alex. Abbas lib. 2. rer. gest. Roger. Reg. In hāc Ciuitatē in Anno domini 1087. à Barensibus à Ciuitate Mirrea Corpus Beati Nicolai traductum est, in cuius honorem Carolus Secundus Rex fundauit Regalem Ecclesiam, veterem innouando, secundū dnūm Frec. de subfeud. lib. p°. vers. Archiepiscopus Barensis. Requiescit hoc in templo corpus prædicti gloriosissimi Christi Confessoris, ex quo liquor desudat, manna vulgo appellatus. ad huius limina mira populorum frequentia ex toto ferè Terrarum orbe quotidiè properat, magnaq; pietate diuina diurnis, nocturnisq; horis inibi celebrantur. De hoc sacro liquore antiqua habemus testimonia Regis Caroli Secundi in Registro 1295. littera A. fol. 50. quò loci ita dicitur, multo plus ad eius locū tumbam, et tumulum, ubi sacrosancta eius oleum ossa

Bari Ciuitas à Rogerio Rege capta.

Corpus S.ti Nicolai.

Manna ex corpore Beati Nicolai defluens.

distilant, & in Registro 1298. et 1299. littera A. fol. 29. ibi, In qua ipsius gloriosissimi Corporis ossa fundùt mirificè oleum, mannaq; reludant, ac in Reg. 1303. littera B. fol. 52., ibi, continuis quasi miraculis et manna sanctissimi fluitatione relucet, et etiam testimonium Joannæ Primæ Reginæ, quæ edicto præcepit, corpus Beati Nicolai ostendi uisitantibus limina illius Ecclesiæ, et exhiberi manna, vt in Registro 1346. littera C. fol. 293. et fol. 300. Philippus Regis Caroli Primi filius uotum vouit graui morbo oppressus, se Ecclesiam Beati Nicolai uisitaturum si precibus suis à Deo salutem reciperet. cùmq; conualuisset, tum ipse votú adimpleuit, et illuc personaliter accessit; tùm etiam Carolus Rex ob meliorationem filij donauit Ecclesiæ Beati Nicolai maiorem Campanam Manfridoniæ. ex Registris 1268. littera O. fol. 66. à ter. et 1276. littera B. fol. 42. Comes. etiam Atrabacensis Regis nepos limina Beati Nicolai personaliter uisitauit 1278. littera B. fol. 4. à ter.

Campana Manfridoniæ.

Campanam hanc Manfridus Rex miræ magnitudinis conflandam iussit, eamq; in campo statuit, quando Manfridoniam condidit vrbem, vt si qui forte Piratæ, aliiq; hostes operarios, cæterosq; fabricæ Præfectos inuaderent, pulsata à longinquis locis exaudiri posset, et eius sonitu auxilium aduentare. ridiculum est Caroli Primi hac in re consilium, qui, deuicto Manfrido Rege, ut eius nomen penitus aboleretur, iussit, Vrbem Manfridoniam, Sipontum Nouellum nominari, sed valuit prima indicta denominatio, eaq; hodie utimur, cú Vrbem Manfridoniam, non autem Sipontum nouellum appellemus,

Manfridonia vrbs à Manfrido Rege condita.

non

non obstante præcepto Regis.

Multa priuilegia Carolus ille Secundus huic concessit Ecclesiæ, ac multa dona, de quibus aliqua pro tanti Confessoris gloria enumeranda censuimus.

In primis donauit diuersa ornamenta, et alia pro cultu diuino 1295. B. fol. 38.

Item statuit, quòd officiales iurarent in manibus Prioris se protecturos iura ipsius Ecclesiæ, vt in Registro 1295. littera B. fol. 50.

Concessit immunitatem à quibuscunqs oneribus, et in specie à iure Sigilli 1295. B. fol. 20. et 1307. B. fol. 65. à ter.

Statuit nouam dignitatem dictam Capitariam iuxta usú Regni Franciæ 1295. littera B. fol. 114. 1.

Vetuit, ne quis inconsu Regis posset sepeliri in ipsa Ecclesia 1298. et 1299. littera D. fol. 239. à ter.

Vniuit Archipresbyteratum Altamuræ ex priuilegio Apostolico Thesauriariæ Sancti Nicolai 1298. et 1299. littera A. fol. 29. à ter.

Vniuit Succentoriæ Sancti Nicolai ex auctoritate Apostolica Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Alto iuxta Litium 1302. et 1303. littera A. fol. 114.

Concessit facultatem, vt pro Canonicis inibi seruientibus ponit

legi liber decretalium ab uno ex Canonicis 1303. littera B. fol. 27. à ter.

Donauit eidem Eccleſiæ annuas uncias quatricentas ſuper dohana, et maiori fundico Bari 1304. et 1305. littera F. fol. 29. à ter.

Annexuit, et uniuit auctoritate Apoſtolica Eccleſiam Sanctorum omnium Barenſis Territorij Eccleſiæ S.ti Nicolai de Baro 1300. D. fol. 81. et ſeq.

Idem Sereniſſimus Carolus Secundus donauit Eccleſiæ Sancti Nicolai de Baro Caſtrum Rutiliani 1304. et 1305. F. fol. 65. Pro terra Rutiliani multæ fuerunt ortæ queſtiones inter Priorem, et utiliter Dominum iuriſdictionis criminalis, de quibus vide Dnum Capic. decis. 17. in cauſa R.di Prioris Barenſis, in qua inuenies decisa per Sacrum Conſilium undecim dubia.

Terram Sancti Nicandri 1305. littera F. fol. 177.

Ieuda ſita in Baro, et Trano 1304. et 1305. littera F. fol. 115.

Domum Adæ Vicecomitis ſitam Bari 1306. I. fol. 46.

Vniuit ſuccentoriæ Sancti Nicolai Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Caſarano 1308. et 1309. C. fol. 150.

Donauit terram Grumi, ut refertur in Regiſtro Roberti Regis 1316. littera C. fol. 214.

Juſſit, ut nundinæ celebrarentur in circuitu Eccleſiæ Sancti Nicolai 1320 littera A. fol. 47. à ter. Car. 1.ti et 1340. fol. 16. à ter. relatiuè.

Vniuit

Vniuit Cantoriæ Sancti Nicolai Ecclesiæ Sanctæ Trinitatis de Litio, Sancti Pauli de Alexano, et Sanctæ Mariæ Ciuitatis nouæ de Lanzano, ut refertur in Registro Regis Roberti 1347. p.a Ind.s fol. 88. à ter.

Ser.mus Rex Robertus prohibuit ne quis ædificaret Cappellas in. dicta Ecclesia, nisi sub arcubus, prouiso prius sufficienter de dote 1340. A. 115.

Vetuit ne in fenestris uitreis Ecclesiæ Sancti Nicolai iacerent cum balistris ad columbas, et aues 1339. et 1340. B. fol. 192.

De hac Ecclesia Sancti Nicolai in sæpè citato Registro 1300. C. fol. 263. in quo describuntur Ecclesiæ, quæ sunt Regiæ collationis, quatuor uicibus fit mentio hoc modo.

Canonicatus, et prabenda Sancti Nicolai de Baro.
Canonicatus Ecc.æ S.ti Nicolai de Baro.
Ecclesia Sancti Nicolai de Baro.
Prioratus Ecc.æ Sancti Nicolai de Baro.

Sed quia Serenissimus Rex Carolus Secundus in priuilegio huius Ecclesiæ quingz constituit dignitates, puta Priorem, Thesaurarium, Cantorem, Succentorem, et Canonicos, vt uidebimus ex dicto priuilegio inferius inserendo; iuxta hunc ordinem quingz subnectemus rubricas, et in earum singulis, singulas collationes.

Ordo autem, siue forma à Carolo data, ea est, vt in dicta Ecclesia centum clerici numero existerent, non computato

Priore. de quibus centum, essent quinquaginta duo Canonici, ex quibus unus Thesaurarius, alius Cantor, et alius succentor existerent. uiginti octo clerici mediocres, et alij uiginti clerici infimi. dictorum autem tam Prioris, Thesaurarij, Cantoris, et succentoris, q̃s medietatis reliquorum Canonicorum ipsorum institutionem, et canonicatuum eorumdem collationem ad Regem ipsum, ac successores spectare, alterius verò medietatis Canonicatuum, et præbendarum, et beneficiorum aliorum omnium pertinere ad Priorem Statuit.

De Priore

Collationes Prioratus.

Dignitatem Prioris in Ecclesia Beati Nicolai fuisse antequàm à Carolo Secundo Ecclesiã ipsa de nouo fúdaretur, satis clara est probatio in Registro Caroli Primi signato 1272. littera C. Indictione Prima fol. 54. à ter. quo loci Magister Berardus Caraczulus de Neapoli, domini Papæ Notarius, vocatur Prior Sancti Nicolai de Baro, et in Registro 1269. C. fol. 58. Prior, et Capitulum Sancti Nicolai pro x^mis 1271. lrã B. fol. 111. à ter.

Post cuius Magistri Berardi mortem Rex Carolus Secundus contulit discreto viro Magistro Martino de Ernancuriasicca Prioratum ipsum, vacantem per obitum supradicti Berardi. qua in scriptura dicitur eundem

Prioratú

Prioratum pleno iure ad Regiam Curiam spectare 1292. et 1293. littera A. fol. 205. à ter.

Petrus de Angeriaco Prior Ecclesiæ Sancti Nicolai de Baro 1300. et 1301. littera B. fol. p° et 156.

Venerabilis in Christo Pater dominus Gullielmus Dei gratia Sancti Nicolai in carcere Tulliano Diaconus Cardinalis Prior Sancti Nicolai de Baro 1305. C. fol. 204.

Magister Theobaldus de Durriaco habet ex collatione Regis Caroli Secundi Prioratum Sancti Nicolai de Baro per obitum Magistri Martini de Ernancuria sicca 1308. et 1309. lra C. fol. 138.

Bertrandus de Morenijs Prior Regalis Ecclesiæ Sancti Nicolai de Baro 1335. D. fol. 116. et 128.

Petrus de Morenijs Prior Ecclesiæ Sancti Nicolai de Baro instat reassumi de Regestris Curiæ clausulam Privilegij, qua continetur, quòd mortuo Priore, fructus conseruentur in beneficium successoris 1336. et 1337. lra G. fol. 42.

Petrus iste fuerat Thesaurarius eiusdem Ecclesiæ, et per obitum venerabilis Patris domini A. dei gratia S.ti Eustachij Diaconi Cardinalis Prioris dictæ ecclesiæ Sancti Nicolai, habuit ex collatione Roberti Regis dignitatem Prioratus, ut ex Registro 1335. lra D. fol. 60.

Petrus Bandatus elemosinarius, et Cappellanus Regis creat.

à Joanna Prima Prior Ecclesia Regalis S.ti Nicolai de Baro 1345. littera B. fol. 35.

Hyeronimus Cicalese de Neapoli ex collatione Joanna Secunde Regina Prior Sancti Nicolai 1419. et 1420. fol. 14. at°.

Ex premissis colligitur excellentia huius dignitatis, quando in ea constitutos fuisse legimus Cardinales S.R.E. tempore Caroli Secundi, ac Roberti

Venerabilis vir Nicolaus de Amberto de Baro Prior Ecc.a Sancti Nicolai de Baro de Anno 1463. fuit condemnatus ad relaxandum Archipresbyteratum Rutiliani Abbati Peregrino Priu. 34. Ferdin. fol. 112.

Licentia concessa nobilibus, et egregijs Viris Amberto, et Gualterio de Ambertis, ut in Regali Ecclesia S.ti Nicolai de Baro possint edificare Cappellam, in qua honorifice detegatur corpus quondam Nicolai de Ambertis eorum fratris Prioris dicta Ecclesia die penultimo Octobris 1474. Priu. 41. Regis Ferdin. fol. 155. in Cancellaria.

R.d. Franciscus Caracczulus Vicecancellarius Prior Barensis die x.° Januarij 1488. subscripsit se in priuilegio doctoratus concesso cuidam Judeo per Regem non seruata sollemnitate Collegij Priu. 2.° Regis Ferdin. fol. 47.

Ferdinandus Rex creat Vicarium Prioris Regalis Ecclesia S.ti Nicolai de Baro ob impedimentum Prioris Abbatem Corticium de Cortiçijs 24. Septembris 1478. Part. 6. Ferdin. fol. 176. in Cancellaria.

De Thæsaurario.

Thesaurarius vocatur aliquando Sacrista, vnde in c. perlectis in fin. 25. distinct. uocatur Thesaurarius, qui in Rub.ca de Officio Sacristæ, dicitur Sacrista. Ad ipsum spectat thesauri custodia, eiusqz officium exprimitur d. c. perlectis, Carolus autem Rex voluit, vt Thesaurarius sederet primus in stallo sinistro chori, thesaurum ipsius Ecclesiæ, clauéqz custodiret Altaris, in quo corpus Beati Nicolai conditur, et quatuor de thesauro, et omnibus alijs rebus ipsius Ecclesiæ faceret inuentaria, ac uniuit idem Rex ex priuilegio Apostolico Archipresbyteratum Ecclesiæ Altamuræ ipsi thesaurariæ, vt legitur in Registro signato 1298. et 1299. lra A. fol. 29. à ter.

Collationes Thesaurariatus.

Collationes ipsius Thesauraria sunt infrascriptæ, quæ Regali in Archiuo habentur. Venerabilis in Christo Pater Archiepiscopus Neopatrensis ordinatur locumtenens Thesaurarij Ecclesiæ Sancti Nicolai de Baro per mortem Magistri Petri de Angeriaco Thesaurarij dictæ Ecclesiæ, ex Registro 1313. lrá A. fol. 80.

Thesauraríatus Ecclesiæ Beati Nicolai, uacans per obitum Magistri Petri de Angeriaco, cum plenitudine iuris canonici per Robertum Regem confertur Ioanni de Verreriis, amoto Archiepiscopo Neopatrensi locumtenente, ut habetur in Registro 1313. littera A. fol. 141. 142. et 166. à ter.

Per renunciationem Bertrandi Perpignani Thesaurarij Sanctæ

Nicolai confertur Petro de Mereijs die quinto Nouembris 1341. ut legitur in Registro 1341. et 1342. lra A. fol. 16.

Ser^mus. Robertus Rex confert Thesaurariam Sancti Nicolai de Baro Petro de Mereijs Consiliario, et Cappellano suo per obitum Venerabilis in Christo Patris Archiepiscopi Neopatrensis, ex Registro 1327. et 1328. lra B. fol. 25.

Petrus de Mereijs Thesaurarius Sancti Nicolai de Baro Archipresbyter Ecclesiæ Altamuræ litigat pro decima cum Episcopo Grauinæ, ex Registro 1329. littera A. fol. 166. à ter.

Confert idem Robertus Rex Bertrando Perpignano alias dicto de Morreijs Thesaurariam per promotionem in Priorem eiusdem Ecclesiæ Petri de Mereijs Thesaurarij. ex Reg^o. 1335. lra D. fol. 116. die xxiij. Decembris 1335. Regnorum dicti Regis anno xxvij.

Joanna Prima Regina mandat Petro de Mereijs, quòd ostendat corpus Gloriosissimi Confessoris Sancti Nicolai uisitantibus eius limina, eisdemq; Manna concedat, ex Registro 1346. littera C. fol. 293.

Altamura clerici in anno 1407. tanquàm uniti, et annexi per retro Reges Ecclesiæ Sancti Nicolai de Baro obtinent, quòd conseruentur immunes iuxta seriem priuilegiorum Ecclesiæ Sancti Nicolai, et Altamuræ super unione prædicta concessorum, et quòd Thesaurarius Sancti Nicolai eorú Prælatus, et Archipresbyter, qui in eos iurisdictionem habet, præd^a. priuilegia obseruet, ex Registro Regis Ladislai signato 1407. fol. 48.

de Cantore

De Cantore.

Tertia dignitas in ordine est dignitas Cantoratus, vt videbimus ex priuilegio loco suo. de hac infrascriptas inueni collationes sub diuersis Regibus.

Collationes Cantoratus.

Raynaldus dictus Expallart per obitum Magistri Ioannis de Duranto Cantoris ex Regia collatione eligitur eiusdē Ecclesiæ Sanctæ Nicolai Canonicus, Cantor, eidemqꝫ confertur Ecclesia Sanctæ Trinitatis Cantoriæ annexa 1306. et 1307. B. fol. 8. à ter. Car.ˢ 2.ˢ

Ioanni Fornerio clerico confert Rex Robertus Cantoriam cum Canonicatu in Ecclesia præfata per obitum Hugonis Rauelli 1324. et 1325. Irā B. fol. 27. à ter.

Berardus Bodotius de Cauillone Cantor Regalis Ecclesiæ S.ti Nicolai de Baro petit tegi Notarium pro transactione inita inter Ioannem olim Cantorem Sancti Nicolai tunc Episcopum Litiensem super decimis debitis Ecclesiæ Sanctæ Trinitatis de Litio à Baronibus Prouintiæ Terræ Hydrunti 1343. I. fol. 138. à ter.

Pontius de Lancis Cantor Regalis Ecclesiæ Sancti Nicolai de Baro, cui Cantoria sunt annexæ Ecclesiæ Sanctæ Trinitatis de Litio, et Sancti Pauli de Alexano, atqꝫ Ecclesia Sanctæ Mariæ Ciuitatis Nouæ de Lanzano ad Regiam collationem spectantes, et ibi quondam Bertrandus Rodotij de Cauillone Cantor dictæ Regalis Ecclesiæ S.ti Nicolai

de Baro 1347. fol. 48. à ter. sub Regno Joannæ Iª. Reginæ.

Stephanus Vngarus de Baro Præpositus Vaciensis Cappellanus Regis per obitum Ioannis de Baro olim Cantoris habet à Rege Ladislao Cantoriam in Ecclesia sancti Nicolai cum Canonicatu, et omnibus iuribus. ex Registro 1398. fol. 33.

Nicolaus de Lupulo de Neapoli presbyter, et Cappellanus Regius per mortem Stephani Vngari creatur à Rege Ladislao Cantor in Ecclesia Sancti Nicolai. ex Regº. 1400. B. fol. 102. à ter.

Presbyter Rogerius Brunus de Baro creatur Cantor Sti. Nicolai de Baro per mortem Nicolai de Lupulo de Neapoli. ex Regº. 1417. fol. 6. à ter. Joanna 2ª. Regina.

Sermus. Rex Ferdinandus Primus donat ad tempus annuas uncias duodecim D. Antonio de Guisando Cantori, et Vicario Sancti Nicolai de Baro die 26. Nouembris 1463. Priu. 34. Ferdin. fol. 103. in Cancellaria.

Confert Rex prædictus Cantoratum, et Canonicatum Sti. Nicolai de Baro Venerabili D. Antonio Iudicis Petri de Baro per mortem D. Nicolai de Raynaldo die 17. Junij 1467. Priu. 29. fol. 28. in Regia Cancellaria.

Excmus. Oliuarensium Comes Regni Prorex contulit Cantoratum Sancti Nicolai de Baro Sebastiano Mendez per promotionem Hieronymi Carducij die VI. Septembris 1596. ex Registro benefic. fol. 20. in Regia Cancellaria.

Excmus. Comes Beneuentæ Regni Prorex confert Cantoratum

Ecclesiæ

Ecclesia Sancti Nicolai de Baro Alfonso de Serata per promotionem Sebastiani Mendez die 21. Nouembris 1603. Ex Registro benefic. fol. 81. in Regia Canc.a

De Succentore.

Succentoria Regalis Ecclesiæ Sancti Nicolai de Baro multas habet ecclesias ei annexas, atque unitas, et inter ceteras Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Casarano cui Adelasia Baniarda dono dedit casalia Casarani magni, et parui, ut in Registro 1308. et 1309. C. fol. 149. et 150. Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Alto iuxta Litium 1302. et 1303. A. fol. 114. et alias ecclesias. In ista Succentoria plures, et infrascriptas collegi prouisiones.

Collationes Succentoriæ.

Robertus Rex contulit Succentoriam Sancti Nicolai de Baro Ioanni Aerico, et Cappellano Principissæ Achayæ 1325. F. fol. 31.

Quo Ioanne ab humanis subtracto Rex idem iure collationis prouidit eandem Succentoriam cum Ecclesijs sibi annexis Ioanni de Arenis clerico, et familiari suo 1327. D. fol. 2. à ter.

Ioanna

Ioanna insuper Regina Prima huius nominis contulit Succentoriam Gulielmo de Stiualis clerico per renunciationem Gerardi de Valle. 1346. littera C. fol. 45.

Ioanna Secunda confert Venerabili viro Clerico Iacobo Bartholomæi de Baro Oratori, et fideli Regali beneficium Subcantoratus Regalis Ecclesiæ Sancti Nicolai de Baro cum Ecclesia Sanctæ Mariæ de Casarano sita in Prouintia terræ Hydrunti, quæ est annexa dicto subcantoratui, ad Regiam collationem pleno iure spectantem cum membris, grancijs, iuribus, obuentionibus, et redditibus suis omnibus per renunciationem sponte in Regalibus manibus factam per clericum Cobellum Manganarium de Salerno: cui de dicto Subcantoratus beneficio prouiderat ipsa Regina per mortem Domni Nicolai Iudicis Antonij de Incoya ultimi, et immediati beneficiati Subcantoratus prædicti. inuestit de dicto Subcantoratu nomine ipsius Iacobi Virũ Nobilẽ Signorellũ Pappalettera de Neapoli Capitaneũ Baroli xx. Martij 1433. Ex Registro Signato 1423. fol. 368. vndecimæ Indictionis Regnorum Reginæ anno xvx.

Serenissimus Rex Ferdinandus confert Subcantoratum Ecclesiæ Sancti Nicolai de Baro, cuius collatio, et ordinatio ad Regiam Curiam spectat pleno iure Venerabili Viro Domno Donato Notarij Nicolai de Baro per renunciationem Venerabilis viri D. Petri de Grimaldo de Iuuenatio die vj. mensis Februarij 1489. Priuil. quarto Ferdin.

fol.

fol. 69. In Regia Cancellaria.

De Canonicis Ecclesiæ Sancti Nicolai.

Ex ordine à Carolo Secundo Rege posito, de quo supra locuti sumus, quinquaginta duo debent esse Canonici in Ecclesia Beati Nicolai de Baro, quorum collationem pro medietate ad Regem statuit spectare, præter Prioris, Besaurarij, Cantoris, et succentoris, qui etiam debent esse de numero Canonicorum, eorumq; collatio, et institutio ad Regiam Curiam est reseruata. Innumerabiles fere prouisiones reperiri possent; sed aliquas afferemus sub diuersis Regibus, ut continuatè dignoscantur collationes, quales autem debeant esse, Canonici, eorumq; vestitus, et temperantia habeatur in Conc. Tridentino sess. 24. cap. xy. per tot.

Collationes Canonicatuũ.

Concedit Rex Carolus Secundus prouido viro Petraccæ de Baro Ecclesiæ Sancti Nicolai de Baro Canonico, quòd in Ecclesiâ prædicta possit legere librum decretalium ad doctrinam aliorum Canonicorum, et clericor, 1303. B. fol. 27. à ter.

Ser^mus Rex Carolus Secundus contulit Canonicatum, et præbendam Ecclesiæ Sancti Nicolai de Baro ad collationé

Regiam spectantem pleno iure cum plenitudine Iuris Canonici, vacantem per obitum quondam Petri de Mizabella, Nicolao Magistri Francisci clerico, et familiari suo, ut habetur in Registro signato 1308. et 1309. C. fol. 32.

Robertus Rex contulit canonicatum in Ecclesia sancti Nicolai de Baro Miletto Castellano per obitum Petri de bonis 1315. B. fol. 9.

Presbytero Guillermo de Ferrariâ per privationem Nicolai de Castello dudum Canonici 1316. B. fol. 35. à ter.

Abbati Jacobo Falconerio per obitum Abbatis Angeli de Gazaneto 1317. C. fol. 40.

Contulit etiam Carolus Dux Calabriæ Regni Vicarius loci trium granorum in Ecclesia sancti Nicolai vacantem per obitum Jaconi Joannis de Grifo 1320. C. fol. 84. Carol.s Att.s

Promisit Domno Nicolao de Barolo Cappellano, et familiari suo beneficium in dicta Ecclesia primitus vacaturum 1327. et 1328. B. fol. 22.

Petro de Moreviis contulit Canonicatum vacantem per obitum Petri de Laurentio clerici, qui ex Regia collatione illum tenebat. 1330. B. fol. 29.

Marino Arsanto de Ischia clerico per obitum Leonis Belli clerici olim canonici S.ti Nicolai. 1330. B. fol. 38.

Bomasio

Thomasio Spinello de Iuuenatio nepoti Ioannis Spinelli Curiæ vicaria Regentis per mortem Simonis Medici. Ex Reg.° 1337. et 1338. B. fol. 27.

Simoni de Firmitate per mortem Iacobi de Fulgineo clerici q ex collatione Regia canonicatum obtinuerat in ipsa Ecclesia Sancti Nicolai 1340. lrá A. fol. 22. à ter.

Idem Rex Robertus contulit Lancellino de Valsertis Canonicatum in ipsa Ecclesia Sancti Nicolai, uacantem per obitum domni Petri Coppula 1340. A. fol. 102.

Mortuo Roberto Rege, Ioanna eius neptis, ac in Regno hæres, qua prima dicta est, contulit Abbati Ioanni de Gerardo Canonicatum cum prabenda, et omnibus iuribus per mortem D. Alexandri Archipresbyteri Rutiliani olim canonici Sancti Nicolai de Baro. 1343., et 1344. lrá C. fol. 108.

Henricus de Rito creatur canonicus Sancti Nicolai de Baro per mortem d. Dominici de Facio de Baro. 1343. F. fol. 100.

Regina Ioanna Prima promisit Canonicatum, et beneficium primitus vacaturum in Ecclesia Sancti Nicolai de Baro Ioanni de Ciuitate Beatina clerico, ex quo confecerat cautelam homagij prastiti per Reginam in manibus Aymerici Cardinalis Sedis Apostolica legati, qua in promissione asserit collationem ipsorum Canonicatuú uicissitudinario seruato ordine inter Regiam Curiam,

et Priorem eiusdem Ecclesiæ pleno iure, ac uice pertinere. ex Reg.^o 1345. lrá. A. fol. 50. à ter.

Angelus Roberti de Piltro confert.^r canonicatus Sancti Nicolai de Baro per obitum D. Iacobi Manganarij de Neritono fol. 33. 1352. F. Ioanna P.^a

Nicolaus Matera clericus ad supplicationem Sp.tis de Bautio Ducis Andriæ creatur Canonicus Sancti Nicolai de Baro 1352. F. fol. 51. à ter. Ioanna Prima.

Rex Ladislaus contulit Canonicatum cum præbenda, et alijs iuribus in Ecclesia Sancti Nicolai de Baro Presbytero Paulo Sir Antonij de Altamura, ex Registro 1398. fol. 159.

Ioanna Secunda Regina contulit Canonicatum in dicta Ecclesia Marco de Baro Clerico per obitum Iutij de Intella olim Canonici 1417. fol. 94.

Clerico Simoni de Iella per mortem clerici Andreæ Mazzæ. Ex Registro 1419. et 1420. fol. 179.

Ioanna Secunda contulit Canonicatum Simeoni Nicolai de Iella per mortem presbyteri Andreæ Mazzæ V.^o Iunij decimæ tertiæ Indictionis. Ex Registro 1419. et 1420. fol. 179.

Iacobo de Appetio clerico. ex reg.^o 1423. fol. 164. à ter.

Clerico Nicolao Antonij de Sparatello contulit dicta Regina

Ioanna

Ioanna secunda Canonicatum in Ecclesia Sancti Nicolai de Baro. Ex reg.o 1423. fol. 184.

Collatio Canonicatus Sancti Nicolai de Baro in personam Henrici Bruni ad Regiam collationem pertinentis per renunciationem d. Antonij Iudicis Petri 16. Junij 1467. Priu. 29. Ferd. fol. 29.

Canonicatus Sancti Nicolai de Baro primo loco vacaturus ad Regiæ Curiæ collationem pertinens promittitur Abbati Annibali Gerundę 28. Maij 1529. Part. 7. Oranges fol. 96. In Cancellaria.

Comes Mirandæ Regni Prorex confert unum ex canonicatibus Sancti Nicolai de Baro Venerabili uiro Iacobo Ancharano de dicta Ciuitate per liberam permutationé de eo factam per Hieronymum Vedruna diè 7. Aprelis 1593. Ex Reg.o benef. fol. 3. In Canc.a

Comes Oliuares confert Canonicatum Sancti Nicolai de Baro in personam Sebastiani Mendez per promotionem Hieronymi Carducci 6. 7bris 1596. Ex Registro benefic. fol. 20. In Canc.a

Collatio Canonicatus Sancti Nicolai de Baro in personam Octauij Signorili per renunciationem D. Alphonsi de Montoya diè xy. decembris 1596. Ex Registro benefic. fol. 25. in Canc.a

Comes Lementium confert Canonicatum in Ecclesia prædicta Lucæ Antonio de Lopis per mortem Nicolai Antonij Luciani,

18. decembris 1600. ex Registro benefic. fol. 48. -

Collatio Canonicatus Sancti Nicolai in personam Federici Fernandez Loneysa per obitum Cæsaris Effrem vltimo 7bris 1601. Ex Registro benef. fol. 54. In Canc.a

Collatio Canonicatus in Ecclesia prædicta in personam Joannis Francisci de Gueuara per obitum Ferdinandi de Casamassima, 26. Octobris 1602. Ex Reg.o Benefic. in Canc.a fol. 62. à ter.

Exc.mus Comes Benauenta confert Canonicatum S.ti Nicolai de Baro Martino de Aybar per obitum Francisci Fabia 26. Februarij 1604. Ex Reg.o benef. fol. 83.

Capitaria dignitas.

Vltra dignitates Prioris, Thesaurarij, Cantoris, Subcantoris, et Canonicorum, statuit de nouo idem Carolus Secundus in prædicta Ecclesia Sancti Nicolai dignitatem nominatam Capiteriam iuxta usum, et consuetudinem Ecclesiarum Collegiatarum Regni Franciæ, eamqs contulit cum Canonicatu, seu Scannello, et prebenda, seu beneficio uacantibus per renunciationem Abbatis Bartholomæi Sannellæ de Neapoli Hugoni de Pernis cum plenitudine iuris canonici, cui Capitariæ uniuit Ecclesias Sanctæ Mariæ de Casarano de Terra Hydrunti, vt ex Registro 1295. littera B. fol. 96

Perquisiui multos Doctores Gallicæ nationis, vt scirem, quid sibi velit dignitas Capitaria, et quid hoc verbum significet, et non potui apud illos mentionem aliquam de hac dignitate

reperire

reperire, neq; inuenire: Sed credo, quòd non durauit hac dignitas, ex quo in anno 1308. Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Casarano fuit unita Succentoriæ, ut diximus supra in principio huius tractatus vers. Vniuit Succentoriæ.

Sequitur rescriptum Regis Caroli Secundi circa rectam administrationem Ecclesiæ Beati Nicolai, quod habetur in Registris dicti Regis, in eo scilicet, quod signatur sic 1303. littera D. fol. 52. à ter. et sequitur fol. 81. tenoris seq.tis

Constitutio circa regimen Ecclesiæ Sti Nicolai.

Carolus Secundus etc. Ad perpetuam rei memoriam. Felici omine cuncta proficiunt, quæ debitus ordo, vel regula, et quæ librata discretionis æqualitas moderatur. Hoc n. ordine cælos, et cetera corpora summa creauit, et condidit Natura naturans, et propterea sine illo sequens inspicere, nihil esse, quod valeat, nihil esse, quod duret. Sanè ad Ecclesiam celebrem Beati Pontificis Nicolai Christi dignissimi Confessoris in Baro, quæ utiq; ad nos pertinet pleno iure, ex illo, quem singulariter gerimus Spiritu caritatis, nræ considerationis intuitum conuertentes, eius statũ prosperum libenter inquirimus, abhorremus incommoda, et quæcunq; sint utilia peramamus. Igitur attendentes, quòd ipsa Venerabilis, et Sancta Ecclesia in toto orbe terrarum eiusdem gloriosi Pontificis merito radiat, et continuis quasi miraculis, et Manna Sanctissimi fluitatione relucet, motu paternæ affectionis inducti, prouidere decreuimus, qualiter, eradicatis ab ipsa domo tam sanctissimi Domini, si qui sunt, scrupulis, uirtus antiqua, et pristina dignioris famæ refloreat, uox laudis debitæ resonet, et ipsa Dei gloria in diuini cultus obseruatione conrescat.

Vt autem ab illo demus ordine in ordinatione ipsa principium, qui cunctis Ecclesijs prima materia est, et causa, statuimus, et ordinatione decreuimus perpetuo valitura, quòd sub distinctione subscripta sint in ipsa Ecclesiâ centum clerici numero, non computato Priore, cuius quidem institutio ad nos spectat, de quibus sint quinquaginta duo Canonici, ex quibus unus Thesaurarius, alius Cantor, et alius Succentor, existant: uiginti octo clerici mediocres, et alij uiginti clerici infimi, ad diuinum in Ecclesiâ ipsa diurnum, nocturnumqs officium, ut infra describitur concurrentes, Dictorum autem tam Prioris, Thesaurarij, Cantoris, et Succentoris, quàm medietatis reliquorum Canonicorum eorumdem ipsorum institutio, et Canonicatuũ collatio ad nos spectant, et eas nobis, et nostris hæredibus, et successoribus in ipsa Ecclesia perpetuò retinemus. Ita quòd ipsis vacantibus quoquomodo in Romana Curiâ, vel alibi, ea liberè quibus voluerimus, conferemus. Alterius vero medietatis canonicatuum, et præbendarũ, et beneficiorum aliorum omnium collatio pertineat ad Priorem. Sed ne circa hoc indistincta confusio, vel dubium ingerat, vel alteri materiam turbationis importet, adijcimus, ut ex eodem numero Canonicorum sint Thesaurarius, et Canonici sex decim Sacerdotes, Diaconi sex, et Cantor Septimus, et Subdiaconi quatuor, ac Succentor quintus, Ex mediocribus autem clericis sint Sacerdotes quatuor, Diaconi duo, et Subdiaconi quatuor uiri digni. Sed ut et ipsius chorus Ecclesia suum ordinẽ habeat debitæ sessionis, edicimus, vt in dextro choro, stallo superiori uidelicet, sedeat Prior Primus, et Thesaurarius in sinistro, in alterutro autem iuxta Priorem ex dextro Cantor, et iuxta Thesaurarium in sinistro Succentor, ac

dein

dein quantum durant superioris stalli sedilia sacer-
dotes canonici primo canonici diaconi dein canonici, sub-
diaconi tertio alij canonici in minoribus constituti quarto
et sacerdotes, et diaconi ex mediocribus clericis ulti-
mo sedeant. Ita quoti sint inter se tempore sunt pri-
ores, ut unusquisqs ipsorum sicut prior est uel posterior
tempore sit, sit prior, vel posterior in sedili. Hoc tamen
attento quod seruari præcipimus, ut hi ex ipsis, qui
fulgent, et in antea dignitate fulgebunt, præcedant
ceteros post Priorem, et Thesaurarium in sedili. In
secundo autem stallo mediocres, et in tertio infimi
ex clericis memoratis simili ordine sedeant usqs
dum centenarius numerus ipse durat. Inhibemus
autem expressius ne aliquis de dictis clericis quisquè
sit ipsum audeat ordinem euertere, vel aliquis lo-
cum alterius, donec uixerit occupare, sed sint, ma-
neantqs in choro ipso pacifici, taciti, et modesti.
Ceterum quia laudabiliter uiuitur cùm uiuendo ex-
emplum et instar assumitur meliorum, ordinamus,
et uolumus, quòd in ipsa deinceps Ecclesia secundū
ordinem Parisiensis Ecclesiæ per libros, quos eidem
Ecclesiæ dederimus diuinum officium celebretur
punctatim uidelicet atqs tractim. Et ut unaquæqs
festi solemnitas sua per ordinem celebritate læ-
tetur, adijcimus, ut in festis maioribus duplici-
bus Chorerij quatuor, de quibus duo sint Cantor,
et Succentor in alijs duplicibus, ceteris qs diebus,
unus, qui chorum in cantando regant, et diri-
gant à principio usquè ad finem officij stent, et
astent. Eo quippe tenaciter obseruato, ut Ma-
gister Scholarum, qui per Priorem debeat ordinari,

faciat tabulam ministrorum in choro de consilio Cantoris, vel Cantore ipso absente de consilio Succentoris in festis duplicibus memoratis. Anniuersaria uerò fidelium defunctorum iuxta ritũ Cappellæ nostræ Regiæ recolantur. Ne autem dicti clerici ueniendi ad dictam Ecclesiam suis horis sit, prout contingit interdum pro libito licitum, inhibemus, ut Ecclesiam ipsam clericus aliquis in matutinis post Inuitatorij, Gloria in missa, post introitus gloria, in horis diuinis alijs post Gloriã primi psalmi audeat ingredi, uel intrare. Eis autem, qui debitis suis horis intrauerint sermocinationes, et loquelas in choro, nec non disputationes, seu altercationes de officio dicendo præcipimus, et arctius inhibemus, ut sicut scriptum est, sit domus orationis, non sermonis inanis Ecclesia, et unusquisq; quod dici debet in choris officium ante horam præuideat, concipiat, et attendat. Nec de choro postq; intrauerit exeat sine Prioris, uel eius locumtenentis licentia sub pœna priuationis ipso toto die distributionum portionis. Nullus quoq; præsumat in Eccliã ipsa diuinum perturbare officium, in quo casu priuari singulis Vicibus distributoria portione per mensem decreuimus transgressorem. Vsum quoq; illum, qui ut audiuimus in eadem Ecclesia per tempora licèt non plenariè seruabatur uolentes in desuetudinem non obire Pcipimus, q̃ singulis annis in perpetuum à uesperis commemorationis

Sub hic finit fol. 52. et seq. 81.

fidelium defunctorꝫ, quæ est in festo sanctorũ omnium decantantur usqꝫ ad sabatũ sanctũ unisquisqꝫ clericorum ipsorum induat laneam cappam nigram, portetqꝫ almuciam, sine quibus nullus pœnitus chorum intret, depositurus demum cappas dumtaxat ipso die sabati, quando incipietur, Gloria in excelsis. Ex tunc autem in antea suppellutias lineas induant, et almucias ipsas portent. Ad quas quidem constitutiones, ordinationesqꝫ nostras intransgressibiliter perpetim obseruandas, unumquemqꝫ clericorum ipsorꝫ tam institutorum ad pñs, qꝫ instituendorꝫ in antea, corporali, quod ꝑstet, adstringi uolumus sacramento. Porro, quia sicut scriptum est, qui de Altari seruit debet uiuere de Altari, nec Dei seruitium debet esse angaria, sed spes fructus, Nos qui Ecclesiam ipsam sic ordinare præuidimus, dignum in eiusdem Confessoris reuerentiam, et prædecessorum, posterorumqꝫ nr̃orũ, et nostræ animarum remedium ad salutem Eidem Eccl̃æ subuenire ministris statuentes annuas uncias quatrincentas auri ponderis gn̄alis de nr̃is merè in Baro prouentibus, et fiscalibus iuribus exhiberi perpetuo clericis ipsis prout infra describitur per quotidianæ distributionis ordinem erogandas. Priori sꝫ per nos prout, et debet institui pro tp̃e instituto, et instituendo de cetero uiginti duobus quoqꝫ de canonicis ad statuendum ꝑ Priorem, et Captum electis, et missis pro rata tp̃ris, quo

ipsi in ipso studio manserint uncias octo singulis annis stabilitas exsolui. Toto post hac superextante residuo de pecunia sit defectuum prorum in opere fabrice ipsius Confessoris Ecclie conuertendo. Distinguimus ergo, decernimus, et taxamus, ut quilt prorum ex ꝑfatis quadraginta duobus canonicis singulis diebus, quibus in Ecclia ipsa fuerit et steterit ad diuinum officium hoc ordine recipiat grana octo ūs in matutinis triā, in Missa duo, in nonis unum, et in uesperis duo, ut in missa; singuli aut ex mediocribus clericis, qui esse debent numero uiginti octo recipiant grana triā per omnes ipsas horas quatuor pro equa diuisione iuxta Thesaurarij nri arbitrium eroganda unusquisqs uerò de infimis clericis, qui debent esse triginta pro toto die omnibus horis recipiat grana duo, quæ in horis eisdem per portiones equas prout commodius fieri poterit diuidi uolumus, atqz dari. Hoc semper intellecto debere seruari, vt quicunqs ad Ecclesiam in horis ipsis nō uenerit, et usqs ad completum officiū nō steterit in eadem, nisi subita fortè corporis inquietudine molestatus, distributionē partis per horam, qua abfuerit contingente, amittat. Et insuper tam distribut.e ipsa, quàm ꝑbende usu, ac percept.e priuetur tpe contingenti, quicunqs nisi forsan infirmus in Baro, vel nimia senectute depressus, quos pro ptibus in Ecclia reputamus in Ecclia nō resideat memorata. Pecunia tota, quæ per uices ex omnibus defectibus subsequenter accreuerit, ad opus

fabricæ ipsius Ecclesiæ, ut ꝓdicitur accessura. Volumus
aũt, et statuendo mandamus, vt distributio ipsa singu-
lis annis in festo oũm sanctorum in antea incoëtur.
A dicto quod iprum Eccte ptẽ Capitulum de his, quæ
ex distributione receperint, ut ꝓfertur, Thesaurario
ipsi nostro singulis mentibus faciat apodixas. Anno
aũi ptẽ distributionis finito, Thesaurarius ipse fina-
lem de particularibus annis receptis, et datis, et quo-
quo modo expensis coram Stratigota, vel Capit.neo
nrõ in Baro, aut si non fuerit Stratigotus, vel Capit.
inibi coram Just. regionis. Priore quoqs ipsius Eccte
uel eius locumtenente, et coram eodem Capitulo in loco
ũs ad congregationem Capituli deputato ponat annis
singulis rationem, cui per illos finalem ad certitudinẽ,
et cautelam in posterum depositione rationis huius-
modi fiat quietantiæ apodixa. Preterea uolumus, et
pntium ordinamus, ut Caplum ipsius Ecclesiæ Confesso-
ris, pro uestibus canonicorum ipsorum percipiat de-
inceps, et habeat duas partes omnium reddituum, atqs
prouentuum Eccte omnium Sanctorum Barensis ter-
ritorij annexæ quidem auctoritate Apostolica, et
unitæ ipsi Ecclesiæ Confessoris. Tertia parte reli-
qua ipsorum prouentuum priori accessura, et rema-
nente ptõ. Si qua uerò pecuniæ quantitas dictorũ
prouentuum duarum partium prædictarum ex huius-
modi dictorum canonicorum defectibus ꝓdistinctis
successiuè supererit in reparationem ipsius omni-
um Sanctorum Ecclesiæ conuertatur. Sic equidem
quod ipsa superextans de defectibus quantitas re-
parationi dictæ Ecclesiæ omnium Sanctorum
oportunè ex omnibus eius prouentibus, tã sit

ipsarum duarum partium, quam residua tertia par-
tis successiuè reparatio ipsa fiat. Insuper quia ne-
mini licitum est saltem suam authoritate propria in
messem immittere alienam, interdicimus arctius, et
sub pœna unciarum auri decem applicandarum
modo quo supra exhiberi fabricæ ipsius Eccłæ Confes-
soris expressius inhibemus, ut quisquam laicus cuius-
cunqz conditionis existat se de factis eiusdem intro-
mittat Ecclesiæ, nisi fortè de hoc à Priore, uel eius Vi-
cario, et à capitulo ipsius Ecclesiæ fuerit requisitus.
In cuius contrario ad pœnam ipsam ex nunc prout
ex tunc de certa nostra scientia mulctamus eius-
dem nostræ prohibitionis laicum transgressorem.
Demum quia labilis est memoria hominis, et diuturna
uolubilitate temporis euanescit, adijcimus, statuimus,
et mandamus, ut quando, et quoties Thesaurarius
ipse noster, cuius ad nos, ut præfertur institutio
pertinet in eadem Ecclesiâ statuetur, teneatur sta-
tutus huiusmodi thesaurum ipsius Ecclesiæ, cla-
uemqz Altaris, in quo corpus gloriosi præfati recon-
ditur Confessoris, attentius custodire, et rectam
distributionis, ac partium Canonicorum, et cle-
ricorum absentium in fabricam conuertere memo-
ratam, nec non de omnibus, et singulis rebus eius-
dem Ecclesiæ, siue in thesauro, siue in alijs con-
sistentibus, quoquo sint, publica quatuor inuen-
taria facere, quorum unum sibi retineat, secun-
dum in Camera nostra, tertium Priori, et quar-
tum Capitulo eiusdem Ecclesiæ studeat assignare.
Priore autem cedente, vel decedente, Thesaurarius
locum Prioris teneat, et adhibitis sibi duobus de-

canonicis ipsis bona omnia, fructus, redditus, et
Prouentus Prioris, et Prioratus ipsius pro futuro
successore percipiat, et conseruet, donec per nos, ha-
redes, vel successores nostros tantum prouisum fuerit
de Priore, et tam ipse, quàm singuli clerici eiusdē
Ecclesiæ teneantur corporalia sigillatim Sacramenta
prestare, quòd de rebus, et bonis huiusmodi nihil
penitus alienent, uel alienari per quempiam quomodo-
libet patiantur. Thesaurario autem ipso cedente, vel
decedente Cantor custodes duo altaris, et duo portā-
tores, et custodes duo ipsius Ecclesiæ, et thesauri cus-
todiam ipsius Thesauri, et clauis, et resto, de Prioris
conscientia percipiant, et conseruent, donec ibidem
Thesaurarius per nos vel horedes nostros tantum fue-
rit institutus, cui nullo à nobis expectato mandato
prædicta restituant, et assignent. Quia uerò multa
iocalia pretiosa quoqs, et alia nonnulla contulimus
ipsi Ecclesiæ Confessori, quæ ex certa nostra scien-
tia dedicamus, et ipsi Ecclesiæ uolumus perpetuo re-
manere sub conseruatione simili, et non alienat.ē
quacunqs statuimus, et etiam ordinamus. Condit.ē
adiecta, quam in hac parte perpetuo insitam, et
annexam intelligi uolumus, quod tam ipse Prior
isto qui nunc est dumtaxat excepto pro eo quod
Cardinalitia fulget, et fungitur dignitate, et
Thesaurarius, quam singuli clerici memorati de
hoc obseruando teneantur, et prafatis ordinatiō-
nibus, seu constitutionibus nostris, prout suis
Supra distincta sunt capitulis perpetuò, et inuio-
labiliter attendendis corporale prestent ad sancta

Dei Euangelia iuramentum. Et si alienationem ipsam fieri contingeret, quoquomodo reseruamus nobis, quòd Prior, Thesaurarius, et capitulum, si fortè alienationi huiusmodi consenserit tandiu bonis, redditibus, et prouentibus, suis priuentur omnino, et percipiantur ad eiusdem opus Eccle, donec de integro ualore rei alienate huiusmòdi indemnitati eiusdem Ecclesie satisfiat. Et amplius possimus illa à detentore quocunqs ad utilitatem ipsius Ecclesie reuocare iniectione manuum in eadem nobis, nostrisqs heredibus, et successoribus nihilominus reseruata. Hoc aũt expressim adijcimus, nobisqs penitus reseruamus, ut in omnibus, et singulis, et ẽt circa ea si quando pro rerũ uarietate, vel temporum uideatur nobis ex causa quicquam immutandum, corrigendum, addendum, minuendum, vel forsitan reformandum ad honorem Dei, et pti gloriosissimi Confessoris liceat libere nobis illud immutare, corrigere addere, minuere, et reformare absqs obiectu, anfractu, contradictione, vel obstaculo cuiuscunqs. In cuius rei fidem, perpetuamqz memoriam pns priuilegium fieri, et pendenti Maiestatis nostre sigillo iussimus communiri. Datum Neapoli per Nicolaum Fricziam de Rauello locumtenentem &
Die xij. Julij Sexte Indictionis.

Venerandum gloriosissimi huius Confessoris Templum à Ser.mo Ferdinando Primo sub Regia protectione receptum fuit Die 26. Nouembris Mccccclxiij. ut refertur in Priuilegio gratiarum concessarum Ciuitati Bari à pfõ Rege in Registro signato Priu. 34. fol. 91. In Cancellaria.

TRACTATVS
De Ecclia Altamuræ.

Altamura in Terra Bari.

ALTAMVRÆ Ciuitas sita in Prouincia terræ Bari, hodie possidetur à Ser.mo Raynutio Farnesio Parmæ Duce, et Federicum 2m. Cæsarem ostentat conditorem, idq3 Archiui instrumenta protestantur, ex Pontificum, Reoumq3 uetustissimis monumentis apparet ecclam S.te M.æ de Altamura ab eodem Imperatore fundatam, atq3 dotatam extitisse, et in ipsius fundatione sibi, ac successoribus in Regno Archipresbiteratus collationem fuisse reseruatam, ut ex infra dicendis patebit. Hinc, et facilè possumus cognoscere huiusmodi ius conferendi nullo unq3 tpe ad Altamuræ utiliter dominos pertransisse; sed tamq3 ecclam ad R.az collationem spectantem fuisse, et esse penes R.az Cur.az ut uidebimus loco suo. In huiq itaq3 ecclę tractatu de tribus principalr agemus: P.o de Dominis Altamuræ à die Fundationis, 2.o de collationibus ecclesiæ factis à Regibus, et 3.o de nonullis rescriptis ab eadem eccla impetratis.

Archipresbiteratus Altamurę ad R.az collationem ptinet.

Auctor de tribus hic agit.

Quo ad p.m satis est exploratum Federicum 2.m Cæsarem, qui urbem condidit p.m omnium Altamura fuisse dominatū. Hic Cæsar conquisitos undiq3 homines illuc migrare iussit, ut habetur relatiuè in Regro Caroli P.i Regis signato 1275. lra C. fol. 45.

Cōstructa est Ciuitas à Federico ante ipsius depositionem, de qua depositione loquitur text. in c. ad Apolicæ, de sēt. et Reiudi. in vj.o nam Imperator ipse in anno 1232. contulit ecclam inpersonam Riccardi de Brundusio, et eo tpe uerisimile ē Ciuitatem Altamuræ fuisse cōstructā; Priuatio aūt Imperatoris, ipsiusq3 depositio sequuta.

fuit anno Dñi 1242. ut refert Afflic. inpœ. cõstit. Regni, q.e p.a & sic decem ante annis ecclesiam contulerat, & q3 Imperio, et Regnis fuisset priuatus. Deuictis postmodum Manfrido, atq3 Corradino Sueua à gente Regibus, donata fuit Altamura à Carolo P.o Rege Lodoico de Belloioco, ut habetur in Regro signato 1271. lra B. fol. 51. ãt.o

Ludoicus de belloioco Altamuræ Dñs.

Post Ludoicum de Belloioco fuit utiliter Dominus Altamuræ Dñs Rizzardus de memoransi, ut colligr ex Regro signato 1299. lra A. fol. 19. quo loci p.to Rizzardus nominatur dominus p.te Ciuitatis Altamuræ.

Rizzardus de Memoransi.

Post mortem Rizzardi de Memoransi fuit Altamura cõcessa sparano de Baro Regni Logothetę ea lege, quòd posset reuocari ad manus Curiæ; licèt postea fuerit eidẽ denuo donata amota illa clausula. et uniuersitati extitit incorporatum tenimentum fornelli, quod aliàs fuerat adiudicatum ipsi Sparano, ex Regro 1291. lra A. fol. 341

Sparang de Baro Regni Logotheta.

Mortuo Sparano de Baro, fuit inuestitus de terra Altamuræ Joánes filius eius, ut habetur in Regro Regis Caroli 2.i signato 1294. lra K. fol. 68.

Joés filius Sparani de Baro, dictg postea Joés de Altamura.

Hic Joánes, omisso cognomine, de Baro, à dominio Altamuræ cæpit coognominari, iux cõsuetudinem illig tpis, Joés de Altamura, probatur in Regro 1295. lra D. fol. 74. ibi. Joánes de Altamura filius q.m Sparani de Baro logothetæ, in quo legr transactio inita inter ipsum Joãnem, et Margaritam sororem suam uxorem Simonis Angullerij militis; Adeò, q, iddem est dicere. Joánes de Baro, et Joánes de Altamura quod etiam patet in d.o Regro 1294. lra K. fol. 68. ubi Joés de Altamura filig, et hæres q.m Sparani de Baro petit subuentionem à Vassallis pro cingulo militari per eum assumpto.

Subuentio pro cingulo militari.

Per

Per mortem Joánis de Altamura Rex Carolus Secundus ex errore concessit Altamuram Raymundo Berengario nato suo pedimontis Comiti circa annum 1304. post modum fuit terra restituta filiabus dicti q.m Joānis, ut refert in Regro 1310. lra E. fol. 233. at.o

Remanserant itaq; ex Sparano de Baro Regni logothetę duo filij: Joannes, & Margarita, ex Joáne duæ supstites filiæ: Catherina, & Joanna. Illa nupsit p.o loco Henrico de Roherijs militi, et secundo, Guidoni de Monte aureo, & ista Nicolao Pipino de Barulo Minerbini Comiti, ut ex sequentibus apparebit. Prius itaq; de Catherina uerba faciemus, et dein de Joanna ipsius sorore.

Henricus de Roherijs.
Nicolaq Piping Minerbini Comes.

Catherina de Altamura filia, ut prędicitur, primogenita dicti Joánis per mortem q.m Henrici de Roherijs, nupsit Guidoni de Monte aureo militi, qui hac de cá nominari cœpit Altamuræ, ac Valenzani Dominus, ex Regro 1314. lra C. fol. 135.

Catherina de Altamura.
Guido de Monte aureo.

Collior ex Archiuo Guidonem hunc (fortè odio litis) Ricardo de Roherijs familiari suo mandauisse, ut inhumaniter iugularet Neopatrensem Archiepum, cui ecclesia Altamuræ fuerat à Rege collata, ut patet ex accusatione, de qua habetur in Regro 1316. lra B. fol. 87.

Archiepus Neopatrensis Altamurę Archipresbiter.

Quòd autem Catherina, de qua agitur, uirum habuerit Hēricum de Roherijs, colligitur ultra præmissa, ex Regro signato 1303. lra D. fol. 121. at.o in quo Henricus ipse uocatur Dominus Altamuræ, et asserit, q, de mandato q.m Federici Imperatoris territorium Altamurę fuit finibus limitatum, et iuxta ipsos fines fuerat per prędecessores dominos detentum.

Altamurę territ.m iussu Fed.ci Imp.is limitatuz.

Catherina itaq; per mortem p.i uiri collocata fuit in matrimonium præfato Guidoni de Monte aureo militi, ut ex Regro 1315. lra A. fol. 17. et petijt ab hominibus Cœliæ uncias quatuordecim debitas singulis annis per homines

Cæliæ Dominis Altamuræ, ut ex Regrō 1322. lrā F. fol. 199. àt.° Car.s Ill.s

Quia uerò Catherina filijs carens alienabat quotidie bona feudalia, instante Joanna Minerbini Comitissa eius secundò genita sorore, fuit inhibita bonorum alienatio à Roberto Rege, ex Regrō 1331. et 1332. lrā A. fol. 61.

Joāna de Altam.a Minerbini Comitissa.

Transiuit postmodum terra Altamura per mortem absq; liberis Catherinæ in Joannam de Altamura secundò genitam sororem, quæ nupta, ut diximus, Nicolao Pipino de Barulo Minerbini Comiti, Comitali dignitate radijs mariti coruscare cæpit.

Joēs pipinus Altam.e Palatinus.

Per mortem Nicolai Pipini terra Altamurę peruenit ad Joānem Pipinum ipsius Nicolai filium. Hic titulabatur Joēs Pipinus Altamuræ Palatinus, et Minerbini Comes. Quòd autem patri successerit, probatur in Regrō 1339. 1340. lrā A. fol. 6.

Orto postmodum bello inter Joēm hunc, eiusq; agnatos ex una, et familiam, cognomento. Marram, de Barulo, fuerunt in conflictu Pipini deuicti, penitusq; deleti, totoq; statu, ac terris spoliati, & quia in confiscatione non includebatur Altamura; ex quo dotalis; licèt fuerit iussu Roberti Regis sequestrata, iussit tamen Joāna p.a quòd restitueretur prędictæ Comitissæ Joānæ Altamura, Valenzanum, & Monteronum, ut ex Regrō 1343. lrā I. fol. 117.

Pro notitia istius Joānis, placuit hic subijcere quæ de eo scripsit scipio Ammiratus intitulo de Familia Pipina, quo loci hæc uerba leguntur.

Giouāni succedette al Contado de Mineruino, e credo dalla persona della madre alla Signoria d'Altamura; il secondo fù conte di Vico; il terzo, dice il Costanzo, esser stato Conte di Potenza; Ma ne Io ciò ueggo, ne il

Villani

Villani l'afferma. Fù Giouáni cognominato il Palatino, di cui l'historici fanno ampia mentione. Questi hebbe molte contese in Barletta conquelli della Marra, e come huomo di turbido ingegno fù messo inprigione del Re Ruberto; e benche liberato dipoi dal Re Andreasso, tornò à gli usati costumi; hauendo insieme con Luigi di Durazzo prese l'armi contra del Re Luigi di Taranto, e fatto di molte cose sconcie incutto il Reame, sicome il Villani pienam.te à capi 97. del 7. lib. della sua historia racconta, che è da uedere in ogni modo, perche uenuto finalm.te in mano al Prenze di Taranto, il menò ad Alcamura, et fattosi dare il Castello, ad un de' merli il fece appendere per la gola. Per riscontro del Villani, le cui parole, per poterli uedere da ciascuno, non hò stimato luogo uoluto addurre, et per un summario della uita del detto Paladino, non hò però uoluto lasciare di referire le parole dello scrittore della uita di Cola di Renzo come nonnate à ciascuno, nelle quali benche antiche Romanesche, et quasi ridicole si ueggono molto bene espressi i suoi accidenti insieme coll'miserabil termine della sua uita, le cui parole son queste. Lo Paladino, lo quale ruppe Roma, ello buono stato, è stato digno Dei Iudicio finao male, e uituperosamente morio. Può fatto questo anni otto fù appeso per la cána in Puglia in una sua terra, doue era Paladino, la quale hauea nome Alcamura, in capo li fù posto una mitra di Carta à muodo di corona, la lettera diceua cosi. Messere Ianni Pipino Caualieri d'Alcamura Paladino, Conte di Minorbino, Signor di Vari, liberator dello puopolo di Roma nanti che fusse appeso molto se reparaua con suo parlare, diceua non sonno de lenaio da essere appeso, moneta faisa non haio, ne dego portar mitra; se dato è per lo mio mal far, che io mora, tagliateme latesta. La Risposta delli Regali fù gesta. Per le toe stomacarie lo Re Roberto te impresonao in perpetuo carcere, lo Re Andrea te liberao, fonne

Mors opprobriosa Joānis Pipini.

amaramente muorto dele mano de' Regali campare non potesti, sola Roma te recepeo, et si te saluao, tu li tolesti lo tuo buono stato, tornasti in gratia delli Regali, poi te fecisti capo de grande compagnia, arrieui, e robatori in toe terre allocaui, tutto lo Reame consumaui, derobaui, Re de Puglia te facesti. Dunque degna cosa è toa uita fine haia laida, e uitupe-rosa, come lao meritato.

NUnc ad rem, de qua agimus, reuertentes, non omittimus animaduertere, quòd Catherina de Altamura post uiri excidium titulabatur Minerbini Comitissa, et Altamurę domina, qua mortua absq; filijs, deuoluta est terra ad Regem.

Jacobus Arcucia magnus Regni Camerarius.

CùmQ; Ser.ma Joanna p.a dominium dę terrę titulo uenditionis transtulisset in Jacobum Arcuciam de Capro Magnū Regni Camerarium, cœpit Jacobus ipse titulari dominus Altamurę, ac facta per ipsum emptione de Comitatu Minerbini, nominabatur etiam Minerbini Comes, ut ex Regro signato 1346. lra A. fol. 292. in quo habentur scripturę de anno 1337. prout est ista, quæ de Jacobo arcucio loquitur; licet in d.o anno 1346. idem Jacobus esset Altamurę dominus, ut ex Arca lra A. mazzo 74. ubi de anno 1345. uocatur Altamurę dns.

Franciscus Prignanq Vrbani VI. nepos.

REperitur postmodum utile dominium Altamurę penes Franciscum Prignanum nepotem Vrbani Sexti Sumi Pont. qui nominabatur Princeps Capuæ, quo sine filijs mortuo, deuoluta est terra ad Regem Ladislaum, ut ex Regro 1390. lra A. fol. 14. at.o.

Joes, & And.as Thomacelli frēs Bonifacij IX.

REx Ladislaus concessit eandem terram ad eius manus deuolutam Joāni, et Andreæ Tomacellis de Neapoli fratribus dni Bonifacij noni Sumi Pont. ut habetur in

Regro

Regro præcitato 1390. lra A. fol. 14. ato

In anno 1407. asserit Rex Ladislaus, quòd ipsa terra Al
Raymundo de Bautio. tamuræ fuerat possessa per qm Raymundum de Bautio, fortasse post Pontificis mortem Raymundus iste abstulerat terram è manibus fratrum dicti Pontificis maximi. habetur assertio Regis in Regro signato 1407. fol. 48.

Hinc factum est, ut post ipsius Raymundi mortem peruenerit terra Altamura ad Joánem Antonium de Bautio
Joēs ants de Bautio Tarenti Princeps. Tarenti Principem eiusdem Raymundi filium primogenitum, ut colligr ex Regro Regina Joánæ 2.a signato 1423. fol. 21.

Joáne Ánto Tarenti Principe sine liberis defuncto, Altamura unà cum Principatu Tarenti, et integro statu ad Rx.as Cur.as deuoluta fuit, ac per multos annos permánsit sub Rx.a ditione. Tandem Ferdinandus Rex huius nōis ps. eam uendidit Pyrrho de Bautiò Duci Venusij, atq3 Andriæ, ut ex Regro intitulato. Priu. xj. Ferdinandi fol. 122. in Canc.ria

Hic Pyrrhus fuit magnus Regni Comestabulus, et uxorez
Tit.s Pyrrhi de Bautio. duxit Mariam Donatam de Vrsinis, taliq3 usus é tit.o Pyrrhus de Bautio Princeps Altamuræ, Dux Venusij, Andriæq3, huius Regni Magnus Comestabulus, Comitatus vigiliarum, et Montis Caueosi, atq3 Cupertini Comes, ut ex Regro signato Priu. 15. Regis Ferdinādi fol. 42. de anno 1483. in Cancellaria.

Ex quo habemus, quòd eo tempore erat Altamura decorata tit.o Principatus. Hic duos habuit filiòs Isottam, et Federicum; hic, patre superstite è uita migrauit, illa Petro Cueuaræ Regni seneschallo nupta fuit.

Pyrrho Bautio ab humanis subtracto, fuit concessa terra
Federico Fer.di filius. prædicta per Ferdinandum Regem Federico de Aragonia filio suo, qui postea Regale obtinuit diadema, fuitq3 uo-

catus Rex Federicus. Habetur hæc concessio in Regro signato Priu. 3. Ferdin. fol. 45. et fuit facta die 3°. Aug.ti 1487. ut patet ex p.to Regro in Rx.a Canc.ia

Post discessum à Regno Regis Fed.ci Ferd.o Rex Cath.s donauit Altamuram Honorato Caetano Duci Traetti, cuius creditoribus instantibus, fuit decretū, quòd uenderetur subhasta.

Honorato Caetano Traetti Duxo.

Anno Dñi 1529. reperitur possessio d.e terræ penes D. Ferdinandum Caetanum uigore factæ sequestrationis per R.cam Cur.am

Ferdinando Caetano.

His sic stantibus Anno 1532. fuit uendita Altamura Ciuitas hominibus eiusdem terræ, mansitq3 sub R.G. demanio.

Altamura sub demanio.

Cùmq3 uniuersitas in demanio persistere nequiret, se ipsā uendidit Duci Octauio Farnesio assensu Cæsareæ M.tis Caroli V. Imperatoris.

Octauio Farnesio.

Cuius Ducis Octauij obitu inuestitus fuit de Altamura Dux Alexander Farnesius eius filius susceptus ex Ser.ma Margarita Austriaca eiusdem Imperatoris Filia.

Alexander Farnesio.

Hodie possidetur per Ser.mum3 Raynutium Farnesium Alexandri filium Parmæ, ac Placentiæ Ducem.

Raynutio Farnesio.

Ex his habemus uigintiunum dominos Altamuræ à die fundationis.

Hæc utilium dominorz enumeratio eò pertinet, ut intelligamus collationes eccl.ę Altamuræ semper à Regibo, et nunq3 ab utiliter dñis fuisse factas; cùmq3 semel tm à Sparano de Baro Altamuræ domino, fuisset prouisa, fuit prouisio reuocata q3 p.m ad Regis notitiam peruenisset, ut ex Regro 1292. et 1293. lra A. fol. 205.
Et sic et à Regibus successoribus, qño utiliter dñi præsumpserūt

sumpserunt ecctam prouidere; Immo in concess.e terræ semper fuit reseruatum ius collationis penes Regem, ut ex infra dicendis demõstrabimus.

2°. iuxta propositam diuisionem, agendum est de collationibus Archipresbiteratus Altamuræ, Cuius ecctа à die fundationis extitit Archipresbiterali dignitate decorata, ut ex libris in Archiuo existentibus.

Inp.is p.tg Imperator contulit Archipresbiteratum d.e Terrę Riccardo de Brundusio clerico, et familiari suo, ut habetur relatiuè in Regro Caroli 2.i signato 1294. lrã H. fol. 227. quæ collatio ad instãm d.i Riccardi fuit à Sũmo Pont.e confirmata, ut ex bulla, quam inferius describemus, Collatio autem fuit facta in anno 1232. ut alibi dictum est.

Carolus p.s in anno 1269. contulit eandem dignitatem Roberto de Bisatijs per mortem q.m Petri maliclerici tamq3 cappellam spectantem ad Pat.az collationem, ut in Regro 1269. lrã D. fol. 61. et 232.

Idem Rex contulit Capellam eandem Gulielmo de Corbolio uacantem per mortem q.m Filij Ademarij de Trano olim M.ę Cur.ę Pr.ę Judicis, cum omnibus redditibus suis, ex Regro 1270. lrã B. fol. 23.

Pręterea reperitur alia collatio facta à Carolo p.o de Archipresbiteratu Altamuræ ad Pat.az Collationem spectante, Nicolao de Quetomare clerico, et mandat, quòd soluantur d.o Nicolao prouentus ad d.m Archipręsbiteratum pertinentes, Ex Regro 1272. lrã B. fol. 42.

Carolus 2.s asserens sibi competere collationem inp.ta capella Altamuræ, confert eam, cum iuribus suis oĩbo,

Dionysio impardo de Cenomanis, ex Regro 1292.
lrā A. fol. 13.

Hoc tempore reperiebatur facta prouisio à Sparano de Baro Altamuræ domino, et ex quo multa inferebant.r prædia d.o Dionysio per officiales ipsius Sparani, iussit Rex, quòd eccl̄a reuocaretur ad manus Curiæ cum omnibus eius iuribus, ut ex sequenti rescripto.

Ex Regro CAROLI 2.i
1292. & 1293.
lrā A. fol. 205.

SCRIPTVM EST Magro Joān̄i de Ve. Dionysius Impardus clericus familiaris, et fidelis noster dilect̄ cōstitutus nuper in Maiestatis nr̄æ p̄nt̄ia sua cor̄ nobis querula expositione mōstrauit, quòd licet Capellam ipsam Altamurę; ut pote ad collationem nr̄am pleno iure spectantem, ab olim sibi celsitudo nr̄a contulit; propter impedimenta tamen, quæ per ministros Sparani de Baro militis Regni Siciliæ Logotheræ procuratori suo super dict̄æ ecclesiæ possessione multipliciter inferuntur, nullum consequitur de eadem ōr̄a nr̄a fructz. Super quo cùm supplicauerit per nr̄am exc.tiaz prouideri, uolumus, et fidelitati tuæ præcipimus, ut statim post receptionem p̄nt̄ium, personalr̄ ad eccl̄am p.taz te conferas, eamq̄z cum iuribus, rationibus, et pertinentijs suis omnibus ad manus nr̄æ cur.æ auctoritate p̄nt̄iuz studeas reuocare,

reuocare, ac statuas, et facias quibuslibet sublatis consfractibus eandem eccl̃am diligenter, et fideliter ad opus eiusd̃ Cur.ª procurari. Quòd si ea, quæ de illatione dict̃or impedimentor̃ prætacta expositio continet, ueritate nitantur, exigas statim auctoritate p̃ntium de bonis d.i Sparani quid à tp̃e d.r collationis n̄ræ. factæ d.º Dionysio de eccl̃a sup.ta posset, et deberet de ipsius eccl̃æ redditibus, et prouentibus eidem Dionysio usq3 ad diem d.æ reuocationis tuæ cõmodè peruenisse, uel saltem id, quod propter impedim.ta p.ta tibi cõstiterit prouenire ipsi Dionysio ne quiuisse. Datum apud Pampilionem in Hauarra Anno Dñi 1293. die xxiij. Aug.ti vj. Indictionis.

Tenuit postmodum eccl̃am ex R.ª Collatione Guillelmus de Venza, per cuius renunciationem idem Rex Carolus contulit eam pleno iure discreto Magistro Petro thesaurario eccl̃æ S.ti Nicolai de Baro, ut ex Regro 1295. lr̄a B. fol. 48. P.º mensis Maij, Indictionis nonæ.

Orta pluries lite inter Ep̃um Gravinæ, et Altamuræ Archipresbiterum, Carolus Rex ex priuil.º Ap̃olico uniuit eccl̃am Thesaurariæ S.ti Nicolai de Baro, ut ex Regro signato 1298. et 1299. lr̄a A. fol. 29. at.º.

Facta hac unione, non reperiuntur collationes sp̃a lr̄ de Archipresbiteratu Altamuræ; ex quo unà cum Thesauraria S.ti Nicolai de Baro solebant Reges conferre uigore unionis.

Durauit hæc unio ab anno 1298. usq3 ad annum 1407. et ultra, et hac de cā medio tp̃e simul, et semel conferebat.r Quòd autem unita durauerit, probatur ex quodam Re scripto Regis Ladislai, in quo Altamurę clerici asserunt se ēe clericos, et Capp.nos R.os unitos, cõnexos, et aggregatos per Retro Reges thesaurariæ S.ti Nicolai de Baro, et

petunt, quòd iuxta formam, et seriem unionis conseruẽtur immunes, ut ex Regro Regis Ladislai signato 1407. fol. 48.

Hinc factum est, ut is, qui erat Thesaurarius ecclę S.ti Nicolai, esset quoq3 uirtute unionis Archipresbiter Altę murę, ut apparet ex Regro signato 1316. lrā B. fol. 87. in quo uenerab.s Pater frater Rostainus Dei gratiā Neopatrensis Archiepūs ratione d.e Thesaurariæ Barẽsis erat Archipresbiter Altamuræ, et colligr̃ ēt ex Regro 1329. lrā A. fol. 166. āt.o in quo Petrus de morerijs thesaurarius ecclę S.ti Nicolai de Baro litigat utì Archipresbiter Altamuræ pro decima sibi debita in quodam territ.o Grauinæ territ.o unito tempore, quo Raymundus Berengarius erat dn̄s Altamuræ.

Quomodo autem reperiatur hodie facta separatio de Archipresbiteratu Altamurę à thesaurariatu S.ti Nicolai de Baro, adhuc inuenire nonpotui. Illud certum est, quòd multis ab hinc annis diuisim collatus extitit, et ita hoc tempore confertur à Rege nr̄o Catholico.

Certum ē. n. Archipresbiteratus collationem penes Regē remansisse, Cenim, dum Rex Ladislaus concedit Altamuram per obitum quondam Francisci Prignani Joānello, et Andreæ Thomacellis de Neapoli, adijcit in donat.e hanc clausulam. Beneficijs etiam Cappellaniarum, et iuribus patronatus, siqua sunt in terra p.ta ac ipsor̃ collationibus, et pręsentationibus nobis, et nr̄is hæredibus, et successoribus reseruatis, ut ex priuil.o donat.is sub die S.o Aptis 1391. ex Regro signato 1390. lrā A. fol. 14.

Præterea Fer.do 2.o p.s in donat.e facta de terra Altamuræ, eiusq3 Principatu Fed.co de Aragonia filio suo, ponit sequentem reseruationem. Saluis etiam nobis, et nr̄æ

Curiæ

Curiæ cum iuribus patronatus capellarum Regalium, et aliȷs, quæ nobis, & ipsi nostræ Curiæ maioris, et supremi dominij ratione competunt, Die 3°. Aug.ti 1487. ut in Regō signato Priu. III. fol. 45. in Cancellaria.

In d°. Anno 1487. reperiebatur Archipresbiter Altamurę Antonius de Agello, patet hoc relatiuè in confirmatione priuilegiorum Altamurę facta per Cæsaream M.tes anno 1536. in Regō Priu. Cæs. M.tis 3°. fol. 536. in Cane.ria Sed an ex Bf.a collatione, uel pn̄tatione, ibi non exprimitur; clarum é tn̄, g, ex cā noui dominij ueritatis inscij existimauerunt Rx.ij Magistratus eccl̄am ee iurispatronatus, & ex hoc reperiuntur aliquot pn̄tationes non solùm factæ à Proregibus; sed etiam ab utiliter dn̄is minus rite, et rectè; sed ex errore.

Hinc insurrexit quæstio max.a super hoc, nam fuit dubitatū inter dn̄m Martialem, et dn̄m Nicolaum Maioranum consultores Rō.ri Cappellani maioris, et Thomam Minadoum Rm.i Cons.rius adiunctum in cā huius Archipresbiteratus, an posset cognosci per Capellanum maiorem tamq̄ delegatum Rō.n utrum aliqua eccl̄a sit de iure patronatus Rō. Consulit sup hoc dn̄s Minadous, ut in cons.° suo 26. in quo ponit regulam negatiuam, eamq̄ tribus modis limitat: P°. qn̄o cognosceret inter Capellanos Rō.os quia posset ex priu.° cognoscere ēt de beneficijs nonpatronatijs, quod est fortius, 2°. quando R ex cognoscit incidenter per sūmariam informationem, ut quando petitur executio pro capienda possessione alicuius beneficij, quod R ex dicit esse de iure patronatus, tunc se informat, et cognoscit de iure patronatus.

3°. limitat, quando non dubitaretur de Jure patronatō eccl̄ę; Sed Baro, uel priuatus laicus diceret ad se spectare: non ad Regem, et subdit, quòd, si Rex prętendit collationem beneficij, pot ēt de ipso benef.° cognoscere, quia ex priuil.° uel consuetudine iudicatur ut eccl̄asticus, ut ex d°. cons.° 26.

Cùmq; die quintodecimo mensis Aplis 1539. D. Petrus à Toleto Regni Prorex pntasset in Archipresbiterorum capitulo Altamurę D. Vincentium Auila de Salazar cā cognita in anno 1549. fuit in cotti cons.o declaratus ecctam Altamurę iure collationis ad Rx.as Cur.as spectare, non autem iure patronatus, et; licèt medio tempore aliquæ fuerint factæ pntationes per Regni Proreges; tn ab illo die in antea, ueritate cognita, fuit Archipresbiteralis hęc dignitas à Rege Catholico, euiusq; Vicarijs per uerba merę collationis prouisa, ut ex sequentibus collationibus, et sic res de facili reuersa est ad pristinam naturam suam.

Et propterea pntatio facta inpersonam D. Vincentij Auila de Salazar ind.o anno 1539. à D. Petro Toletano Regni Prorege existimante ecctam ée de Jure patronatus Regio reuocata fuit in anno 1545. et cognita iustitia Rg. collationis, idem Prorex contulit ecctam eidem D. Vincentio, ex Regrīs in Rg. Cancell.a existentibus.

Mortuo D. Vincentio Auila de Salazar Archipresbiteratus ecctę Altamurę fuit collatus per Regem Catholicum Philippum secundum Jōi uincentio Palagano, et declaratur, quòd ecctа ē nullius Diœcesis, et de Jure patronatus Rg. cuius collatio ad Rg.as Maiestatem tamq; uerum pronum pleno iure pertinet, et spectat cum insertione duarę literarę Rg. M.tis quę collatio fuit execut.ni demandata die ult.o Januarij 1557. cum onere ducatorę centum singulis annis soluendorę Gabrieli Sayas, ut ex Regro signato Cōmune P.m Ducis Albę, f.o 93. in Canc.a

Sequuta morte sup.ti Jōis vincentij Palagani, Archipresbiteratus sub inuocatione s.tę M.ę de Altamura, cuius collatio ad Regem pertinet, fuit collatus per Regni Proregem in personam Rg.di Mauritij Moles die qnto

Nouembris

Nouembris 1579. ut ex Regro signato Priu. 27. Marchionis de Mondejar, fol. 248. In cancellaria.

Tempore excellentis.i Principis Petrępertię Regni Proregis, exq.o Rx.dg Mauritius Moles renunciauerat inposse Cur.e fuit facta collatio absq3 Rx.ijs lr̄is per d.m Principem in persona Rx.di Julij Moles die 26. Februarij 1580. Ex Regro signato Part. P.o Principis Petræ pertiæ, fol. 146. in Cancell.a

Medio tempore Rx.dg Joēs hieronymus de Mari Capp.ng suę M.tis impetrauit à Rege Catholico per mortem Joīs uincentij Palagani Archipresbiteratum Eccl.ę Altamurę, cuius dignitatis collatio ad suam M.tem3 tamq3 ad uerū d.num, et patronum pleno iure spectat cum onere soluendi an.os D.tos centum Gabrieli de Sajas. expeditur exequatur cum tenore Rx.ar.e lr̄ar.ę in anno 1586. die 28. mensis Junij, ex Regro signato part. 38. Ducis ossunę, fol. 55. in Canc.a

Hæ sunt collationes, quas hucusq3 inuenire potui; nūc de aliquibus rescriptis agemus.

DEVENIAMVS 3.o loco, iuxta præmissam diuisionem, ad enarranda aliqua rescripta pro ipsamet ecc.ta expedita, prius aliquorum sūmas, posterius tenores subijciendo: tam rescriptorum, q̄3 collationum factarum.

CAROLVS P.s ad petitionem Nicolai de Cuctamarra Archipresbiteri Altamurę mandauit, quòd eidem Archipresbitero soluerentur decimæ terragiorum, et baiulationis Altamurę, ex Regro 1269. lr̄a B. fol. 146. et fasc. 9. fol. 251.

CAROLVS 2.s delegat L. Epō Bitontino, et Angelo de Pischitio militi de Barulo differentiam inter Dionysiū Clericum Archipresbiterum Altamuræ, et Epūm Gra uinæ, ex Regō 1295. lrā D. fol. 110.

Idem Rex Carolus 2.s ex priuil.o Apōlico unit ecctām Altamuræ thesaurariæ Sancti Nicolai de Baro. ex Regō 1298. et 1299. lrā A. fol. 29. āt.o

Mandat, quòd Magrō Petro de Angeriaco Thesaura- rio sancti Nicolai de Baro, et Archipresbitero Alta, muræ soluatur decima, iuxta consuetum, ex Regō - 1305. F. fol. 178.

Concordia inter Archipresbiterum Altamuræ, et Epūm Grauinæ, 1305. et 1306. C. fol. 159.

Altera concordia inter Epūm Grauinæ, et Archipresbite, rum Altamuræ, 1310. E. fol. 233.

Guido de Monte aureo miles, Altamuræ dns nititur in, tercipere Neopatrensem Archiepūm Altamuræ Archi- presbiterum, ipsumq; inhumaniter iugulare, ex Regō 1316. lrā B. fol. 87.

Petrus de Morcrijs thesaurarius Sancti Nicolai de Baro, et Archipresbiter Altamuræ litigat pro decimis, ex Regō 1329. lrā A. fol. 166. āt.o

Canonici Altamuræ annexi thesaurariæ sancti Nico- lai de Baro per Retroreges, ex Regō 1407. fol. 48.

Antonius de Agello Archipresbiter Altamuræ de anno 1473. Relatiuè in Regō Priu. 3. Cæs. M.tis fol. 254. in Cancell.a

Orta.

Orta lite inter Uniuersitatem, & Archipresbiterum Altamuræ sup solutione decimarꝫ fuit quęsitum, an posset uniuersitas Altamurę infringere compositionem factam cum Archipręsbitero, et denegare decimam in compositione contentam., Minad. cons. 14. in utroqꝫ casu consuluit contra Uni.tem

His sic breuiter enarratis, describemus iux̄ seriem temporuꝫ

P.o collationem factam à Federico 2.o in personam Riccardi de Brundusio in anno 1232.

2.o confirmationem Innocentij iiij. Sūmi Pontificis.

3.o collationem Caroli p.i in personam Gullielmi de Corbolio in anno 1269.

4.o collationem in personam Roberti de Lusarchijs in eodem anno 1269.

5.o collationem pro Nicolao de Quietamarra in anno 1272.

6.o collationem Regis Caroli 2.i pro Dionysio Impardo factam de anno 1292.

7.o confirmationem priuilegiorum de anno 1294.

8.o collationem Caroli 2.i pro Petro de Morrerijs.

9.o Quandam pro Ep̄o Grauinę prouisionem.

10. Articulos Archipresbiteri Altamurę contra Ep̄um Grauinæ 1299.

11 Articulos Ep̄i contra Archipresbiterum.

12 Unionem factam à Carolo 2.o ex priuil.o Ap̄olico de eccl̄a Altamurę Thesaurarię s.ti Nicolai de Baro, 1298.

13 Transactionem inter Ep̄um Grauinę, et Archipresbiterū Altamurę de anno 1301.

14 Rescriptum pro exhibitione decimarum de anno 1304.

15 Rescriptum Regis Roberti inserto tenore transact.is et concordię, 1310.

16 Aliud Rescriptum pro exhibendis decimis Archipresbitero.

In Regr̄o Caroli 2.i Signato 1294. lr̄a H. fol. 227.

refertur tenor collationis Jactę à Federico 2.° his uerbis.

Collatio facta à Federico Imp.e Riccardo de Brundusio, 1232.

P.° Fridericus diuina Jauente clementia Romanor̨ Imperator semper Augustus Hierusalem, & Siciliæ Rex ——. Domini nr̄i culmen extollimus, et successoribus nr̄is perennitatis gloriam aggregamus, cùm iustas uices meritis referentes illos ex Imperiali munificentia beneficijs nostris prosequimur, quos purę fidei decorat substantia, et seruitior̨ prę̄sens, et continua gratitudo cōmendat. Hos igitur prędictas uirtutes inpersona Riccardi de Brundusio clerici dilecti familiaris, et fidelis nr̄i perspicuas attendentes, ipsum Riccardum Archipresbiterum in ecclesia nr̄a Altamurę sita in Justitiariatu trę̄ Bari per nos ad honorem B. Virginis de nouo fundata, duximus statuendum: concedentes sibi, et successoribus suis eandem ecclesiam liberam, et exemptam ab omni iurisdictione Archiepiscopatus, uel Cpiscopatus cuius libet. Itaq̨ nulli Archiepō, uel Cpō prorsus sit subditus; prę̄ter s.tę Romanę ecclę, quę caput ē omnium ecclarum, et nobis, qui eandem ecclam in honorem B. Virginis ædificari fecimus in terra p.ta liberam, et immunem, collatione p.ti Archipresbiteratus nobis, et successoribus perpetuò reseruata. Ad huius autem nr̄ę concessionis memoriam, et robur perpetuò ualiturum, pn̄s priuileoiū per manus Procopij de Matera not.ij et fidelis nr̄i scribi, et sigillo Màiestatis nr̄ę, iussimus cōmuniri. Anno, mense, et indict.e sup.tis Datum Melfiæ Anno Dn̄icę Incarnationis Millesimo, ducentesimo, tricentesimo secundo, Mense septembris, Indictionis sextę; Imperij nr̄i anno duodecimo, Regni Hierusalem Septimo; Regni uerò Siciliæ trigesimo, feliciter. Amen.

IN eodem.

In eodem Regro 1294. lra H. fol. 227. legitur tenor d.e confirmationis Innocentij Quarti.

2.o INNOCENTIVS Epus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Riccardo de Brundusio clerico de Altamura Grauinensis Diœcesis Salutem, et Apolicam benedictionem. Clara tuę deuotionis obsequia, quibus te reddis oculis nris grosum, nrum instanter sollicitat aium, ut de te: tamq; de fideli filio, et deuoto propensius cogitemus. Cùm itaq; (sicut in nra pposuisti pntia constitutus) Fridericus olim Romanorę Imperator Archipresbiteratum Ecclesię Altamurę per eundem q.m Imperatorem fundatę cum omnibus iuribus, et honoribus tibi, et tuis successoribus concesserit de gra spali, put in d.o priuil.o concessionis dicitur plenius contineri, Nos tuis supplicationibus misericorditer inclinati, quod ab eodem Imperatore factum e in hac parte, ratum habentes, et gratum, id auctoritate Apolica confirmamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nrę confirmationis infringere, uel ei ausu temerario contraire; Siquis aut hoc attentare prę-sumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri, et Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Lugduni V. Idus Aug.ti Pontificatus nri Anno VI.o

Innocentij 4.i confir.o collat.is factę p Federicum.

In Regro Caroli p.i 1269. lra B. fol. 9.

3.o Item eidem Angelo Mro Portulano Apulię. Cùm nos diuinę pietatis intuitu, et obtentu seruitiorum, quę Gullielmus de Corbolio clericus familiaris, et fidelis noster culmine nro exhibuit, et exhibere non cessat, Capellam Bx.am s.tę M.ę de Altamura uacatem

Collatio facta à Carolo p.o Gullielmo de Corbolio 1269.

ad pn̄s per mortem filij q.m Judicis Aldemarij de Trano olim M.e nr̄ę Cur.e Judicis ad collationem nr̄am spectantem cum omnibus iuribus, redditibus, et pertinentijs suis eidem clerico de sp̄ali gr̄a duxerimus conferendam, ipsumq; per nr̄um annulum inuestiuerimꝰ, de eisdem fidelitati tuę pręcipiendo mandamus, qn̄ꝰ clericum p.tuꝫ uel procūrem eius ꝓ parte ipsius in corporalem possonem d.ę capellę, et pertinentiarꝫ eius, amoto quolibet detentore, inducens, et defendens inductum, facias de fructibus, redditibus, et prouentibus Capellę ipsius integrè responderi à tempore v̄ꝫ, quo uacauerit. Datum Manfredonię die 21. Octobris Octauę Indictionis.

In Regr̄o Caroli P.i 1270. B. fol. 23.

Rescriptum ꝓ Gullielmo de Corbolio, q̄ ponatur in possonem ecclę Altamurę sibi à Rege collatę, 1270.

Scriptum est Magr̄o Procuratori, et Portulano, Apulię, etc. Cùm nos diuinę pietatis intuitu, et obtentu seruitiorꝫ, quę Gullielmus de Corbolio Clericus familiaris, et fidelis noster culmini nostro exhibuerit, et exhibere non cessat Capellam Ex.aꝫ S.tę M.ę in Altamura uacātem ad pn̄s ꝓ mortem filij q.m Judicis Ademarij de Trano olim M.ę Cur.ę nr̄ę Judicis, et ad collationem nr̄am spectantem cum oībus iuribꝰ, redditibꝰ, et pertinētijs suis eidem clerico de sp̄ali gr̄a duxerimus conferendam, ipsumq; per nr̄um annulum inuestiuerimus personalr̄ de eisdem fidelitati tuę pręcipiendo mandamus, qn̄us p.tuꝫ clericum, uel procūrem eius pro parte ipsius in corporalem possonem d.ę capellę, et pertinentiarꝫ eius, amoto quolibet detentore, de cętero inducens, et defendens inductum, facias ei de fructibus, redditibus, et prouentibꝰ ꝓ parte ipsius integrè responderi à tempore v̄ꝫ q.o uacauit. Datum Manfredonię die 21. Octobris viij.ę Indictionis.

IN Regr̄o

In Regro Caroli p.i Signato 1269. lra D. fol. 61.

4.° CAROLUS, &c. Robertus de Lusarchijs clerico, &c. Volentes tibi diuinæ pietatis intuitu, et tuorz seruitiorum obtentu gram facere spalem, Capellam Rx.az Altamurę ad collationem nram spectantem, uacantem ad pns p mortē q.m Petri maliclerici de Lusarchijs cum iuribus, et pertinentijs suis tibi conferimus, teqz de illis p annulum inuestimus. In cuius rei testimonium, tuiqz cautelam pntes lras fieri, et sigillo M.tis nrę iussimus cōmuniri. Datū Fogię die penult.° Decembris decimę tertię Indict.is

Collatio in personaz Roberti de Lusarchijs.

In Regro Regis Caroli P.i signato 1269. lra D. Fol. 232.

Scriptum est eidem, etc. idest Secreto, et Magro procuratori Basilicatę, et terrę Bari. Cum Roberto de Lusarchijs clerico nro dilecto, et familiari, et fideli nro Capellam Rx.az Altamurę ad collationem nram spectantē, uacantem ad pns p mortem q.m Petri Maliclerici de Lusarchijs diuinæ pietatis intuitu, suorumqz seruitiorz obtentu cum iuribus, et pertinentijs suis de spali gra duximus conferendam, fidelitati tuę pręcipimus, qnus eundem clericum, uel certum procurem suum eius noe in corporalem possonem eiusdem capellę cum iuribus, et pertinentijs suis exinde facias, et de ipsius prouētibz à tpe, q.° uacauit in antea resp.ri Datuz Fogie, die pen.° xmb 13.e Ind.s

Rescriptum, quòd Robertz de Lusarchijs ponatur in possonez ecclę Altamurę.

In Regro Regis Caroli 2.i 1272.
lra B. fol. 42.

5.°
Collatio pro Nicolao de Quietamarra.

CAROLVS, &c. Justitiario terrę Bari, etc. cùm Nicolao de Quietamarra Presbitero Familiari nro dilecto Archipresbiteratum Altamure uacantem ad pns, ad nramq; collationem spectantem cum oib9 iuribus, et pertinentijs suis contulerimus de gra spali uolumus, et fidelitati tuę tenore pntium pręcipiendo mandamus, qnq; eidem presbitero de Archipresbiteratu huiusmodi, iuribus, et pertinentijs oib9 eiusdem, ab oibus in Justitiariatu tuo existentibus, facias auctoritate Cur. integralr responderi. Rebelles etiam, aut bonor ipsius detentores, siqui fuerint ad id districtione, qua conuenerit, compellendo. Datum in obsidione Lucerię xj.° Julij, xij.ª Indict.is

In Regro Regis Caroli 2.i 1292.
lra A. fol. 13.

6.°
Collatio pro Dionysio impardo.

Scriptum est eidem Regi, etc. Scire uolumus, qnos uitæ honestatem, et alia probitatis merita, quib9 Dionysius impardus de terra Cenomanę dilectus clericus, et familiaris noster laudabilr insignitur, ac et grata ipsius obsequia celsitudini nrę prestita, et quę prestat ad presens, et speramus eum in antea prestiturum gratis affectibus attendentes, Capellam nram terrę Altamurę: sitę in Justitiariatu terrę Bari uacantem

ad

ad pñs, inqua utiq3 iuspatronatus habemus, et eius collatio ad nos spectat cum iuribus, et pertinentijs suis omnibus, pręfato Dionysio gratiosè duximus conferendam Magro Marino de Ernancuriasicca Andegauensi Canonico dilecto clerico cons.to et fideli nro noe d.i Dionysij de pręd.a capella per nrum annulum inuestito. Volumus ergo, et filiationi tuę pręcipimus, ut statim post receptionem pñtium pręfato Dionysio, uel eius procuri, seu Huncio pro eode d.a3 Capellam cum iuribus, rationibus, et pertinentijs suis omnibus mandetis, et faciatis absq3 alicuius dilationis, seu difficultatis dispendio assignari, nec non ipsum in eiusdem Capellę, iurium, et pertinentiarę suarę possores induci, ac ei de redditibus, et prouentibus eiusdem capellę integrè responderi: Facientes fieri de exequt.e pñtium duo pub.ca consimilia instrm, quorę altero d.o Dionysio, uel eius procuri, aut Huntio assignato, reliquum in nra cur.a conseruatur. Datum apud Pontisaram anno Dñi 1293. die 26. Aplis 6.e Indict.is Regnorę nrorę anno 9.o

In Regro Regis Caroli 2.i 1294. lra H. fol. 227.

7.o Confirmatio priuilegiorę Archipresbiteratꝰ Altamurę.

CAROLVS 2.s Dei gra Rex Hierusalem, et Sicilię, etc. Uniuersis pñtes lras inspecturis notum facimus uniuersis pñtibꝰ, et futuris, q3 Dionysius Impardus Archipresbiter Altamurę Clericus, et familiaris noster in nri pñtia cõstitutus ostendit nobis priuilegia infrapta non abrasa, non cancellata, nec cassata, seu in aliquo uitiata, quorę unius tenor talis est. Fridericus diuina fauente clementia Romanorę Imperator semper Augustus, Hierusalem, et Sicilię Rex. Domini nri culmen extollimus, et successibus nris perẽnitatis gloriam aggregamus. Cùm iustas uices meritis referentes illos ex Imperiali

munificentia beneficijs nr̄is prosequimur, quos purę fidei decorat cōstantia, et seruitior̄ pn̄s, et continua oratitudo cōmendat. Nos igr̄ prędictas uirtutes inpersona Riccard̄i de Brundusio clerici dilecti familiaris, et fidelis nr̄i perspicuas attendentes ipsum Riccardum Archipresbiterum in eccl̄a nr̄a Altamurę: sita in iustitiariatu trę Bari per nos ad honorem B. Virg.s de nouo fundata duximus statuendum,: concedentes sibi, et successoribus suis eandem eccl̄am liberam, et exemptam ab oī iurisdict.e Archiepātus, uel Cpātus cuiuslibet. Itaq, nulli Archiepo, uel Cpo prorsus sit subditus; preter s.te Rom.e eccl̄e, quę caput ē oīum eccl̄arę, et nobis, qui eandem eccl̄as in honorem B. Virg.s ędificari fecimus in terra p.ta liberā, et immunem, collatione p.ti Archipresbiteratus nobis, et successoribus perpetuò reseruata. Ad huius aūt nr̄ę concessionis memoriam, et robur perpetuò ualiturum pn̄s Priuil.m per manus Procopij de Matera Not.ij et fidelis nr̄i, et sigillo Mt.is nr̄ę iussimus cōmuniri anno, mense, et indict.e subt.is. Datum Melfię anno Dn̄icę Incarnat.is Millesimo, ducentesimo, trigesimo secundo, Mense Septembris, Indictionis 6.e Imperij nr̄i anno xij.° Regni Hierusalem 7.° Regni uerò Sicilię trigesimo Feliciter. Amen. Hic est tenor p.e l'r̄ę; Tenor uerò alterius talis est.

INNOCENTIVS EP̄VS Seruus seruorum Dei Dilecto filio Riccardo de Brundusio Clerico de Altamura Gravinensis Diœcesis Sal. et Ap̄olicam benedictiōnem. Clara tuę deuotionis obsequia, quibus te reddis oculis nr̄is grōsum, nr̄um instanter sollicitant animum, ut te: tamq̄ de fideli filio, et deuoto propensius cogitantes non solùm tibi tua iura integra, et illesa seruemus; Immo potius quantum cum Deo possumus, augeamus. Cùm itaq̄ (sicut in nr̄a proposuisti pn̄tia cōstitutus) Fredericus olim Romanorę Imperator

Archipresbiteratus

Archipresbiteratum Ecclesiæ Altamuræ per eundem q.m
Imperatorem fundatæ cum omnibus iuribus, et honoribus
tibi, et tuis successoribus concesserit de gra speciali, put in
d.o Priuilegio concessionis dicitur plenius contineri.
Nos tuis supplicationibus misericorditer inclinati, quod
ab eodem Imperatore factum ẽ in hac parte ratum habẽ-
tes, et gratum id auctoritate Apõlica confirmamus, &
pntis scripti patrocinio cõmunimus. Nulli ergo omino
hoũ liceat hanc paginam nrę confirmationis infrin-
gere, uel ei ausu temerario contraire; Siquis autem
hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotẽ-
tis Dei, ac beatorę Petri, et Pauli Apõlorę eius se no-
uerit incursurum. Datum Lugduni Die quinto
Idus Augusti Pontificatus nri anno sexto. Tenor
etiam alterius est. Petrus miseratione diuina Graui-
nensis Epus Vniuersis Chri fidelibus dilectis in Chro
filijs suis pntibus, et futuris pntes lras inspecturis
salutem in Dno. Assumpto nuper de manu Dni
Pastorali regimine Eccłę Grauinen. ciusq; Dioecesis,
ut moris est tam clericos ipsius ecclę, q; alios eidem su-
biectos prouidemus uisitandos; cùmq; uideremus terram
Altamurę sitam intenimento d.ę terre Grauinæ per q.m
Fredericum Romanorę Imperatorem iurisdictioni nrę
ee subiectam olim die xy. mensis Junij ad eandem eccłam
Altamurę accessimus uisitaturi ipsius occasione clericos
et Dioecesanos nros, et nrę ecclę sup.tę et uocatis Joane
clerico Archipresbitero, et omnibus alijs clericis Altamu-
ræ coram nobis pro pastorali uisitatione inter eos, ut
moris est, facienda pntibus nobiscum Joe Archidiacono
eiusdem nrę Grauinensis ecclę, Stephano Cantore, Ab-
bate Luca, et Canonico Presbitero Nicolao, presbitero Be-
rardo, Presbitero Joe Geruasij, Presbitero Leone, et
Presbitero Angelo Can.cis nrę p.tę Grauinensis eccłe,
quos in comitiua nra duximus p.to Archipresbiter tam
pro se, q; pro parte clericorę ipsorę d.ę ecclę Altamurę nobis

Epus Grauinę declarat se nullus ius habere in ecta Altamurę.

ipsos petentibus uisitare, obstans asseruit, se, et clericos suos non teneri respondere nobis in aliquo ratione Pontificatus nr̄i, nec in aliquo obedire; cùm eccl̄a Altamurę in honore B.ę M.ę Virg.s per eundem Imperatorem fundata, nulli alij; pręter s.tę Rom.ę Eccl̄ę sit subiecta, ut patet ꝑ concessionem Imperialem. Dudū Riccardo de Brundusio clerico Archipresbitero factam de eadem eccl̄a, et ꝑ confirmat.em Dn̄i Innocentij Papæ quarti, qui eandem eccl̄am eidem Riccardo Archipresbitero, iux̄ concessionem Imperialem confirmauit eandem, quam concessionem sub sigillo d.i Imperatoris haberi, et confirmationem sub bulla p.ti Papæ se firmiter asserebat: reqrens nos pro parte Ap̄olicæ sedis, ut contra suam immunitatem eum, et clericos suos molestare in aliquo nullatenꝰ deberemus. Nos uerò, qui iustitię regimen, secundum Sacros Canones suscepimus à Dn̄o gubernandum: sequētes illud Propheticum. Diligite iustitiam, qui iudicatis terram, quia iustum nobis uisum est contra ipsorum immunitates minimè contraire, ipsosq; eadem permittere pacificè gratulari, petiuimus ostendi nobis concessionem Imperialem, et confirmationem Papalem, quas habere dicebat de immunitate p.ta inspiciendas per nos oculata fide, et diligentius intuendas; p.tꝰ uerò Archipresbiter, et clerici d.ę eccl̄ę Altamurę pacificè, et amicabilr̄ nobiscum transire uolentes, nullo recepto dilationis ter.no ut posset de ueritate in aliquo dubitari statim concessionem Imperialem, et confirmationem Papalem eandem de immunitate p.ta eorꝫ in eadem eccl̄a Altamurę in nr̄i pn̄tiam adduxerunt, et in periculo animę nr̄ę eas nobis assignauerunt per nos è uestigio restituendas eisdem. Nos aūt p.tas concessionem, et confirmationem eorꝫ, et diligenter discussas, et examinatas: non abolitas, non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte uitiatas, et in omni

uitio,

uitio, et rasurę uituperio carentes, quietos ipsos dimi-
simus ipsorum immunitate gaudere, nihilo per nos
eidem Archipresbitero, et clericis ratione epātus nr̄i
in aliquo innouato, et ut semp oī tpe futuro tamipsi,
q3 successores eoꝝ immunitate p.ta securi fruantur per-
petuò, et nos, et successores nr̄i nonpossimus in aliquo
de cętero molestare ad ipsoꝝ possōnem, et robur perpe-
tuę firmitatis concessionem, et confirmationem, p.tas
de uerbo ad uerbum p̄ntibꝫ nr̄is lr̄is testimonialibus
inseri feāmus, et transcribi; Erat aut̄ p.ta Impialis cō-
cessio p oīa continentię subsequentis. Fredericus diui-
na fauente clementia Romanoꝝ Imperator semper
Augustus, Hierusalem, et Sicilię Rex. Dn̄i nr̄i
culmen extollimus, et successibus nr̄is perennitatis
gloriam accrescamus. Cùm iustas uices meritis refe-
rentes, illos ex Imperiali munificentia beneficijs nr̄is
prosequimur, quos purę fidei decorat cōstantia, et ser-
uitioꝝ p̄ns, et contigua gratitudo cōmendat. Hos igr̄
p.tas uirtutes in persona Riccardi de Brundusio cle-
rici dilecti familiaris, et fidelis nr̄i perspicuas attendentes,
ipsum Riccardum Archipresbiterum in Eccta nr̄a Alta-
murę sitę in Iustitiariatu terrę Bari per nos ad honorē
B. Virginis de nouo fundata duximus statuendum: con-
cedentes sibi, et successoribus suis eandem eccl̄am liberā,
et exemptam ab omni iurisdict.e Archiepātꝫ, uel Epātus
cuius libet: Itaq; nulli Archiepo, uel Epō prorsus sit sub-
ditus; pręter s.tę Rom.e eccl̄ę, quę caput ē oīum eccl̄arꝫ,
et nobis, qui eandem eccl̄am in honorem B. Virg.s ædifica-
ri fecimus in tr̄a p.ta liberam, et immunem collat.e p.tī Ar-
chipresbiteratus nobis, et successoribus perpetuò reseruata.
Ad cuius autem nr̄ę concessionis mem.aꝫ et robur perpetuò
ualiturum p̄ns priuil.m per manus Procopij de Matera
Not.ij et fidelis nr̄i, et sigillo M.tis nr̄ę cōmuniri, Anno,
mense, et indict.e subscripcis. Datum Melfię Anno
Dominicę incarnat.is Millesimo ducentesimo trigesimo

Priuilegium Frede-
rici Imperatoris.

secundo, mense Septembris, Indict.is sextę, Imperij nr̄i anno duodecimo, Regni Hierusalem septimo, Regni uerò Sicilię trigesimo feliciter. Amen. Scriptuz quoqz confirmationis eiusdem erat per omnia continentię infraptę. Innocentius Ep̄us Seruus seruorę Dei, Dilecto filio Riccardo de Brundusio clerico de Altamura Grauinensis Diœcesis salutem, et Apōlicam benedictionem. Clara tuæ deuotionis obsequia, quibus te reddis oculis nr̄is gratiosum, nostrum instanter sollicitant animum, ut de te: tamqz de fideli filio, et deuoto propensius cogitantes, non solùm tibi tua iura integra, et illęsa seruemus; immo potius quantò cum Deo possumus, augeamus. Cùm itaqz (sicut in nr̄a ꝓposuisti pn̄tia, cōstitutus) Fredericus olim Romanorum Imperator Archipresbiteratum Eccl̄ę Altamurę per eūdem q.m Imperatorem fundatę cum oībꝰ iuribꝰ, et honoribꝰ tibi, et tuis successoribus concesserit de grā sp̄ali, ꝓut ind.o priuil.o concessionis dr̄ plenius contineri. Nos tuis supplicationibus misericorditer inclinati, quod ab eodem Imperatore factum est, in hac parte ratum habentes, et gratum, id auctoritate Apōlica confirmamus, et pn̄tis scripti patrocinio cōmunimus. Nulli ergo hoūm liceat hanc paginam nr̄ę confirmationis infringere, uel ei ausu temerario contraire; Siquis autem hoc attentare pręsūpserit, indignationem oīpotentis Dei, et beatorę Petri, et Pauli Apōlorę eius se nouerit incursurum. Datum Lugduni quinto Idus Aug.ti Pontificatꝰ nr̄i Anno vj.o Ad cuius autem rei futuram mem.az et plenam fidem inposterum faciendam, robur quoqz perpetuæ firmitatis ꝓ cauła Archipresbiteri p.ti clericorę ipsorę, et ēt futurorę de representat.e facta coram nobis de priuil.o concessionis, et confirmat.e p.tis pn̄tes nr̄as lr̄as testimoniales illibatam fidem omnimodè obtinentes eis fieri fecimus, subscript.e nr̄a, Archidiaconi, Cantoris, et prędictorę canonicorę subscriptionibꝰ, sigilli nr̄i, et capłi nr̄ę Grauinensis

Bulla Innocentij iiij. Sum. Pont.

uinensis Ecclę pendentium cōmunitas. Actum hoc in-
tus in maiori eccla nr̄a Grauinensi anno Dn̄icę incar-
nationis Millesimo ducentesimo octuagesimo quarto,
Regnante Dn̄o Carolo Dei gr̄a gloriosissimo Hierusa-
lem, et Sicilię Rege, Ducatus Apulię, Principatus Ca-
puę, Principe Achaię, Almę Vrbis Senatore, Andega-
uensis Prou.ę Folcarquerij, et Tarnodorę Comite, Re-
gnorum eius Hierusalem anno septimo; Sicilię uerò
nonodecimo, mense Junij, decimoquinto eiusdem, Indic-
tionis duodecimę. In cuius rei testimonium, et tamp.tę
ecclę, et clericorę eius, q̄ꝫ p.ti Archipresbiteri cautam pn̄tes
nr̄as patentes lr̄as exinde fieri, et pendenti Sigillo M.tis
nr̄ę iussimus cōmuniri. Datum Romę per Magr̄os Ra-
tionales, &c. Anno Dn̄i, &c. Die x.o vj.o mensis Aplis
octauę Indict.is Regnorę nr̄orę anno undecimo.

In Regr̄o Regis CAROLI 2.i
Signato 1295. B. fol. 48.

8 Scriptum est. Tenore pn̄tium notum facimus uniuersis, q̄
nos attendentes grata, et accepta seruitia, quę discretus
vir Magr̄ Petrus Thesaurarius ecclę s.ti Nicolai de Ba-
ro dilectus clericus familiaris, et fidelis noster M.ti nr̄ę
dudum gratanter exhibuit, et exhibere potest in futurum,
Capellam nr̄am s.tę M.ę de Altamura ad collationem nr̄am
de iure spectantem, uacantem ad pn̄s per renunciationē
Magr̄i Gullielmi de Venza in manibus nr̄is factam
cum iuribus, et pertinentijs suis omnibus eidem Magr̄o
Petro in beneficium conferimus, ipsumq̄ꝫ de ea per nr̄um
annulum inuestimus: dantes, et concedentes eidem
plenam licentiam, et liberam pōtem, possōnem d.ę ca-
pellę, ac iurium, et pertinentiarę eius accipiendi auct.te
pp.a et acceptam licitè retinendi. In cuius rei testimoniū,

Collatio in psonam Magr̄i Petri Thesaurarij S.ti Nicolai de Baro.

pntes lras fieri, et pendenti sigillo Mtis nrę iussimus comuniri. Datum Neap. per Bartholomæum de Capua, etc. die p.o Maij, nonę Indict.is

In Regro Regis CAROLI 2i.
1295. lra D. fol. 110.

9.o Scriptum est venti in Chro Patri L. Epo Botontino et Angelo de Pischitio militi de Barolo deuoto, et fideli suis, etc. Venerab.s in Chro Pris Fris Jacobi Grauinensis Epi deuoti nri porrecta nuper Mti nrę petitio continebat, q, cùm terra Altamurę spectet pleno iure ad Diœcesanam Jurisdict.em suam, suæq; ecclę gradum, utpote, quia terra ipsa in grauinensi territorio sita est, nec non et quia Epi prędecessores sui eius habuerunt, et exercuerunt usq; ad hęc semp Diœcesanam iurisdict.em in illa statuendo vz ibi Archipresbiterum, ut moris est, et officiales alios loco sui uisitando, insuper et tam clericis ipsius terrę, q; laicis ministrando, prout ad Cpale, et Pastorale spectat off.m ecclastica sacram.ta quibcumq; ut eorz Diœcesanus Epus, et clerici, et laici exhibuerunt omni huc usq; tpe debitam reuerentiam, et deuotam Dionysius Capellę nrę clericus in eccla d.e terrę Altamurę, in qua iuspatronatus habemus p Mtez nram Archipresbiter cōstitutus Archiepum ipsum in percept.e tpalium iuriuz et administrat.e spualium, quę idem Epus Diœcesano iure interra dicit se habere p.ta tam per se, q; per procures suos molestat indebitè, ac perturbat in suum, et eiusdez ecclę suę prędiud.m damnum, et iacturam; Cùmq; prę fatus Epus nrę supplicauit Mti ut tam sibi sup his, q; ecclę suę prefatę indemnitati oppor.no et salutari dignaremur remedio

Epus Grauinę obtinet, q, inquirat.r de pnsis p eum circa ecclam Altamurę.

remedio prouidere, ipsius supplicationibus benignius inclinati, et pręsertim cum nr̄is insit semp affectibus sic nr̄a iura tueri, ut eccl̄ar̄ aliar̄umq; personar̄ iuribus minime derogemus Paternitati, et fidelitati ur̄ę cōmittimus, et mādamus, quatenus ad d.as tr̄am Altamur̄ę personalr̄ conferentes, et per clericor̄, et laicor̄ fide dignor̄ d.e terr̄ę Altamur̄ę, nec non et Grauinæ, aliar̄umq; circumadiacentium et circumstantium terrar̄ inquisitionem solennem, et p.vos purè, ac fideliter faciendam inquisita sup pręmissis diligentius ueritate quicquid de præmissis per inquisitionē ipsam uos inuenire contigerit sub sigillis ur̄is inscriptis ad nr̄am destinare Curiam q; cito p fidelem nunciu studeatis; sin autem circa inquisitionem p.tas prudenter, ac fideliter uos geratis, ut non contingat inposterum contrarium aliquod inueniri. Datum Romæ per Bartholomæum de Capua militem die quinto Mensis Maij Octauæ Indictionis.

In Regro Regis Caroli 2i 1289. A. fol. 19.

X. Articuli seu exceptiones oblati suo die per Petrum de Angiriaco Ill.is Ierusalem, et Siciliæ Regis in eccl̄a S.ti Nicolai de Baro thesaurarium, eiusq; Capellanum, et Archipresbiterum eccl̄ę S.tę M.ę de Altamura p.tę eccl̄ę S.ti Nicolai de Baro immediatè subiectæ in cā inquisitionis, quam habet cum Epō Grauinæ.

Articuli oblati per Archipresbiterum Altamur̄ę contra Epum Grauinæ.

In p.is ponit, et uult probare d.s Archipresbiter, quòd d.a eccl̄a S.tę M.ę de Altamura tempore quondam Federici Imperatoris tunc Regis Sicil̄ę eius tempore, et suo nōe constructa sunt, et ædificatæ et ipse fecit ædificari, et cōstrui.

Item vult probare d.s Archipresbiter, quòd nomine d.i Imperatoris, et fieri facientis d.a eccla s.tæ M.æ fuit cóstructa infra murorum ambitus d.ę terrę.

Item, quòd tam d.s Imperator, q3 alij Reges, qui pro tẽpore fuerunt in Regno Siciliæ contulerunt, et conferre consueuerunt d.az ecclam s.tę M.æ Archipresbiteris, qui pro tempore fuerunt, et ipsos instituerunt, et instituere consueuerunt in ipsa.

Item, quòd d.s Imperator concemit d.az ecclam s.tę M.ę q.m Jacono Riccardo de Brunduſio, et ipsum Jaconum Riccardum Archipresbiterum instituit in eadem eccla.

Item, quòd uacante d.a eccla S.tæ M.æ bo. me. Dñs Rex Carolus p.s concessit d.az ecclam Magro Nicolao de Catamarra, et ipsum Magrum Nicolaum Archipresbiterũ instituit in eadem.

Item, quòd uacante d.a eccla s.tæ M.æ per mortem Nicolai de Marra q.m Dñs Lodoicus de belloioco tamq3 dñs d.ę trę concessit d.az ecclam Joi clerico, et ipsum Archipresbiterum instituit in eadem.

Item, quòd uacante d.a eccla s.tę M.æ per renunciationem d.i Joi clerici, p.tq q.m Dñs Rex Carolus concessit d.az ecclam Magro Gullielmo de Corbolio, et ipsum Magrum Gullielmum Archipresbiterum instituit in eadem.

Item vult probare d.s Archipresbiter, q; d.s q.m Dñs Rex Carolus p.tas ecclam uacantem per renunciationem prefati Magri Gullielmi de Corbolio concessit Magro Petro de Sarchio, et ipsum Magrum Petrum Archipresbiterum instituit in eadem.

Item,

Item, quod ecctam præfatam S.te M.e uacantem per mortem Magri Petri de Sarchio, Dns Brunzardus de memoransi tamq3 dns d.e trę Altamurę concessit Magro Joi clerico, et ipsum Joem Archipresbiterum instituit in eadem.

Item, quòd dictam ecctam uacantem per renunciationem d.i Magri Jois clerici q.m Dns sparanus de Baro tamq3 dns d.e trę concessit Abbati Joi nepoti suo, et ipsum Archipresbiterum instituit in eadem.

Item, quòd uacantem ecctam prefatam S.te M.e per renunciationem d.i Abbatis Jois, Att.s Dns Rex Carolus 2.s concesit Dionisio Impardo, et ipsum Archipresbiterum instituit in eadem.

Item, quòd ecctam præfatam S.te M.æ per renunciat.ez d.i Dionysij uacantem, d.s Dns Rex Carolus concessit eidez, et ipsum Archipresbiterum instituit in eadem.

Item, quòd d.i Reges Siciliæ contulerunt, et conferre consueuerunt Archipresbiteratum cum pertinentijs suis p.tis personis superius noatis à sexaginta annis, et amplius, et àtpe fundationis d.e ecctę citra.

Item, quòd p.ti fuerunt habiti pub.cè et coiter pro Archipresbiteris in d.a terra Altamura.

Item, quod Reges Siciliæ, qui est, et qui pro tempore fuerunt, contulerunt, et conferre consueuerunt, instituerũt, et destituerunt d.m Archipresbiteratum cum pertinetijs suis, et alias ecctas, et capellas ad eorę collationem pertinentes iure suo, et ex priuilegio speciali sibi concesso à Dnis Pontificibus, et alijs in corpore iuris redactis.

Item, quòd hęc fecerunt dⁱ. Regcs Siciliæ àtempore, quo non extat memoria.

Item, quòd dª terra Altamuræ habet, et habere consueuit territorium, et districtum limitatum, et diuisum à territº. seu districtu Ciuitatis Grauinæ, et extra Diœcesim Grauinensem, et dª terra, et ecclesiæ, et Archipresbiteratus sunt sitę extra Diœcesim Grauin.

Item, quòd oēs ecclę, quę sunt sitę infra murorę ambitus dᵉ terrę Altamurę, et oēs alię ecclę, quę sunt sitę in territorio dᵉ trę Altamuræ sunt subiectæ, et esse consueuerunt dᵉ ecclę Sᵗᵉ Mª tamq̄ Matrici ipsarę, et eidem tamq̄ matrici obediunt, et intendunt, et obedire, et intendere consueuerunt usq̄ ad diem pñtem à die fundat. dᵉ terræ.

Item, quòd dicti Archipresbiteri, qui fuerunt pro tempore in dª eccta Sᵗᵉ Mª àtpe cōstructionis ipsius usq̄ ad hodiernum diem tum per se tum peorum vicarios consueuerunt, instituerunt, et destituerunt presbiteros, seu Capellanos in ipsis ecclesijs, ac ipsos corrigere de offensis, quas ꝑ tempore cōmiserunt, et consueuerunt uisitare, ac alia facere, per quæ plena subiectio designatur.

Item, quòd dⁱ. Archipresbiteri, qui fuerunt pro tempore in ipsa eccta Sᵗᵃ Mª presbiteros, et clericos, qui fuerunt pro tempore in dª eccta Sᵗᵉ Mᵉ àtempore cōstructionis ipsius usq̄ ad hodiernum diem consueuerunt corrigere tum per se, tum per eorum vicarios de offensis, quas ipsi pro tempore cōmiserunt.

Item ponit, et vult probare dˢ. Archipresbiter, quòd tam ipse, q̄ eius antecessores habuerunt, et habere cōsueuerūt, exercuerūt,

exercuerunt, et exercere consueuerunt iurisdictionem spiritu
alem in d.a terra, et ecclesijs, et Archipresbiteratu ipsius, et
pertinentijs d.i Archipresbiteratus.

Item, quòd tam ipse, q3 antecessores sui cognouerunt, et cogno-
scere consueuerunt de caīs matrimonialibus.

Item, quòd absoluerunt, et absoluere consueuerunt mulieres
quæ iuxta se proprios filios mortuos inuenerunt, et eos
oppresserunt, per se et vicarios suos pœnitentias iniunxe-
runt, et iniungere consueuerunt eisdem.

Item, quòd ipse, et prædecessores sui excōmunicauerunt, et
excōmunicare consueuerunt tam clericos, q3 laicos utriusq3
sexus delinquentes, et absoluerunt, et absoluere consueue
runt ad obedientiam eccl̄ę redeuntes, et hęc per se, et vi-
carios suos.

Item, quòd Archipresbiteri, qui fuerunt pro tempore in
eccl̄a sup.ta consueuerunt rogare, et requirere Epos con
uicinos, quos uoluerunt tam per se, q3 per vicarios suos
ut clericos eccl̄ę s.tę M.æ et alios clericos alian eccl̄ar de
Altamura ad minores, et ad sacros ord.es ordinarent, et p.ti
Epi sic requisiti ordinauerunt clericos prędictar eccl̄ar.

Item, quòd Crisma, oleum sanctum dedicationes altarū,
Basilicar, et alia ecclastica sacram.ta quę sunt p epos
conferenda, Archipresbiteri, qui pro tpe fuerunt in
eccl̄a sup.ta tam per se, q3 per eor vicarios fecerunt, et
facere consueuerunt in d.a terra conferri per Epos di-
uersos, per quos eis conoruentius uidebatur.

Item, quòd p.ti Archipresbiteri, qui fuerunt pro tpe, re
ceperunt, et recipere consueuerunt tum per se tum p
alios fructus, redditus, et prouentus d.r eccl̄ę s.tæ M.æ

et quartam partem oblationum, et medietatem terrarium aliarꝫ ecclarꝫ d.ᵉ trꝫ à tpe cōstruct.ⁱˢ ecclꝫ p.ᵗᵉ et aliarꝫ ecclarꝫ usqꝫ in hodiernum diem.

Item, quòd p.ᵗⁱ Archipresbiteri receperunt, et recipere consueuerunt decimam baiulationis, et terragiorꝫ p.ᵗᵉ trꝫ à tpe cōstructionis præfatæ ecclæ s.ᵗᵃ M.ᵃ usqꝫ ad hodiernuꝫ diē.

Item, quòd ipse Archipresbiter possidet, et quasi per se, uel per alios dictum Archipresbiteratum cum ecclesijs, et capellis, iuribus, et iurisdictionibus, et pertinentijs suis, et possedit tam ipse, q̄ꝫ eius prædecessores per tempora, & à tpe fundationis ipsius.

Item ponit, quòd possedit tam ipse, q̄ꝫ prædecessores sui descensiuè de anno in annum à tpe fundat.ⁱˢ ipsius Archipresbiteratus, et usqꝫ ad hodiernum diem.

Item, quòd ex collatione d.ⁱ Regis, qui nunc est, et aliorꝫ suorꝫ prædecessorꝫ tam ipse Archipresbiter, q̄ꝫ prædecessores sui possederunt p.ᵗᵃ iustè, et iure suo.

Item, quòd collatio dictarꝫ ecclarꝫ pertinet ad Dnūꝫ Regeꝫ.

Item ponit, et probare intendit d.ˢ Archipresb.ʳ ad defensionem suam, et ad elidendam intentionem ipsius Epi Grauinensis, q̄ trā Altamuræ, et eccla sunt positæ, et sitæ in territorio Bitetti.

Item, quòd d.ᵃ terra Altamuræ, et ecclæ, quę sunt infra murorꝫ ambitus ipsius terræ Altamuræ, sunt, et ēē consueuerunt in territorio Bitetti.

Item, si probetur, quòd Epus Grauinensis, qui nunc est, uel qui pro tempore fuerunt, et exereuerunt aliquo tpe in

d.ᵃ

dª trā, et ecclesijs iura Epālia, quòd hoc fecerunt, ut quilibet Epūs in loco priuilegiato, in quo quilibet alius Epūs hoc iddem facere posset, Archipresbitero ipsius loci permittente.

Item, quòd dⁿ Epūs, et prędecessores eius interdum uiolenter nixi fuerunt Epālia in dⁱˢ ecclesijs exercere, nolentibus, et prohibentibus Archipresbiteris, et Vicarijs eorum.

Item conando usurpare iura Pxª et dⁱ Archipresbiteri.

Item, quòd Dns Dominicus Senes posuit pᵐ lapidem inpᵗᵃ ædificatione, et cōstructione Altamurę, et quòd dⁿ Epūs Grauinensis ponere recusauit: asserens ad se non pertinere.

Item, quòd dⁿ Epus, et sui antecessores cessauerunt cōstruere dªˢ ecctas, et Archipresbiteratum Altamurę, et instituere, et destituere.

Item si aliquo tpe Epūs Grauinensis, et antecessores sui contulerunt instituerunt dªˢ ecctas, et Archipresbiteratus uel aliqua iura Epālia exercuerunt, hęc fecerunt ignorantibus Regibus Regni Siciliæ, qui pro tpe fuerunt.

Item clam, et occultè, et uiolenter.

Item, quòd Imperator Federicus ante excōmunicationem inipsum latam ædificauit, seu ædificari fecit, et mandauit dªᵐ terram, et ecctam Altamurę.

Item ponit, et uult probare dⁿ Archipresbʳ q, ecctа sᵗⁱ Nicolai é notoriè exempta, et cōmuniter pro tali habetur.

Item, quòd d.s Rex habet priuilegium à Sūmo Pont.e q̄ possit unire de ecclesijs ad suam collationem spectātibus eccl̄ę s.ti Nicolai de Baro.

Item, q̄ eccl̄ę sic p̄ eum unitę ad p.tam eccl̄am s.ti Nicolai de Baro auctoritate d.i priuilegij pertinent pleno iure.

Item, quòd p.to Dn̄s Rex Carolus 2.s auctoritate p.ti priuilegij uniuit, et annexuit p.tum Archipresbiteratum cum omnibus ecclesijs, et capellis Altamuræ territ.ij et districtus ipsius Thesaurariæ Eccl.æ S.ti Nicolai de Baro.

Item, quod de omnibus, et singulis sup.tis ē uox, et fama pub.ca inp.ta terra Altamuræ, Ciuitate Bitetti, et locis alijs conuicinis.

Item omnia, et singula sunt pub.ca et quasi notoria in p.ta terra Altamuræ, Ciuitate Bitetti, et locis alijs cōuicinis.

Hæc, et alia facientia ad uictoriam cāę suæ ponit, et vult probare d.s Archipresbiter per testes, instrā, confessiones partis aduersæ, priuilegia Apōlicæ Sedis, et omnem legm̄um modum probandi; protestans tamen, quòd non astringit se ad oīa sup.ta probanda; sed tantum ea, quæ faciunt ad uictoriam cāę.

In Regrō Regis CAROLI 2.i
1303. & 1301.
Irā B. fol. 156. āt.o

xj.o Scriptum est venerab.i in Chrō Pri Epō Bitontino, deuoto

deuoto, et Judici Lupo de Biconto fidelibus suis, etc.
cùm super controuersia, quę uertitur inter venerab.ẽz
Patrem Cranuinensem Epũm ex parte una, et Magrũz
Petrum de Angeriaco Thesaurarium ecclę s.ti Nicolai
de Baro ex altera sup iuribus Epãlibus intra Altamu-
ræ, receptionem testium sup certis artis sub paruo nro
sigillo transmissis usqz ad certum numerum testium uo-
bis duxerimus cõmittendam, et postmodum plures fuere
oblati arti, quos etiam uobis sub paruo nro sigillo trãs
misimus subsignatos. Vos Epũm requirimus, et tibi
Judici Lupo mandamꝰ, qñus, non obnte, q, de recept.e
testium usqz ad uiginti t.es inprefatis lris duximus re-
stringendum, quadraginta t.es pro qualibet partium
sub artis sub paruo nro sigillo p.to uobis transmissis re-
cipiatis, et examinetis, iux.ta p.as continentiam lrarũ puiso,
et usqz ad octauum diem proximo futurum inclusiuè
prędictos t.es recipere, et exam.re curetis postea uerò neu-
tram partium sup product.e ipsorz nullatenꝰ audiatis.
Datum Neap. sub paruo sigillo nro die Septimo Men-
sis Martij duodecimæ Indictionis.

Depositiones, seu articuli suo die oblati per Frem Jacobuz Epũz Cranuinensez.

Inp.is ponit, et probare intendit d.s Epũs Cranuinensis, q, terra Altamuræ, et ecclę ipsius sunt positæ, et sitæ in Diœcesi Cranuinensi.

Item, quòd Epi Cranuinenses, qui fuerunt pro tpe quinqua-
ginta annis, et citra exercuerunt tam pro se, qz pro
alijs in trã, et ecclesijs sup.tis iura Epãlia tamqz Diœcesani
ipsius trę, nisi à tribus annis citra, à quibꝰ Magr Petrus

de Angeriaco Thesaurarius Ecclę s.ti Nicolai de Baro expoliauit d.is iuribus d.m Frem Iacobum Epum Gravinensem.

Item, quòd eo tempore, quo fuit cõstructa d.a terra Altamurę, Epus Samuel, qui tunc erat Epus Gravinensis, fecit fundari ecctam s.tę M.ę et benedixit p.m lapidem, et posuit à fundamentis ecclę tamq3 epus Diœcesanus ipsius locì.

Item, quod d.s Epus Samuel statim, quòd fuit cõstructa d.a tra Altamurę, et fundata d.a eccta s.ta M.ę cõstituit ibi Archipresbiterum Dnum Dnicum Seriem de Gravina tunc habitantem Altamurę tamq3 Epus ordinarius ipsius loci.

Item, quòd d.s D. Dnicus tenuit Archipresbiteratum d.ę trę Altamurę ex institut.ne d.i Epi, et per sexdecim annos, et plus pacificè, et quietè cõmuniter habitus fuit pro Archipresbitero eiusdem ecclę.

Item, quod postea d.s D. Dnicus renunciauit d.m Archipresbiteratum in manibus Dni Jacobi de Tarento tũc Epi Gravinensis tamq3 ordin.o et Diœcesano suo, et d.s Dns Jacobus, recepta d.a renunciat.e instituit ibi Archipresbiterum Dnum Guerrerium Can.cum3 Gravinensem tamq3 Epus, et ordin.s ipsius loci

Item, quòd p.tus Dng Guerrerius tenuit d.m Archipresbiteratum ex institut.e d.i Epi Jacobi usq3 ad aduentum bo. memoriæ Dni Regis Caroli p.i Et preterea usq3 ad tps mortis suæ pacificè, et quietè, et habitus fuit cõiter pro Archipresbitero.

Item, q3 Epi Gravinenses, qui fuerunt pro tpe à tpe cõstruct.is

ipsiq

ipsius terræ Altamuræ, nisi à tribus annis citra, à quibꝰ d.s Magr̃ Petrus de Angeriaco expoliauit d.m Frem Jacobum Epũm Grauinensem, qui nunc est: tum per se, tũ ꝑ eorꝫ vicarios instituerunt, et destituerunt presbiteros, seu Capellanos in eccla d.ę S.tę M.ę et in alijs ecclijs d.ę trę Altamurę, ac ipsos correxerunt de offensis, quas pro tempore cõmiserunt, et alia fecerunt, per quæ plena subiectio designatur.

Item, quòd p.ti Epi Grauinenses usqꝫ per p.tuꝫ tps receperunt tum per se tum per alios nõe matris maioris ecclę Grauinensis quartam partem fructuum, reddituum, et prouentuum d.ę ecclę S.tę M.æ et aliarꝫ Capellarꝫ p.tę trę Altamurę, et oblationem decimarꝫ, et mortuoriorꝫ, et totam integram decimam baiulationis, et terragiorꝫ d.ę trę Altamuræ, sicut ab alijs ecclijs Diœcesis Grauinensis.

Item, quod p.ti Epi Grauinenses usqꝫ per p.tuꝫ tempus ordinauerunt clericos tam ipsiꝰ ecclę s.tę M.ę q̃ꝫ aliarꝫ ecclarꝫ d.ę trę Altamuræ, et contulerunt in d.a terra Crisma, oleum s.tuꝫ dedicationem altarium, et Basilicarꝫ, et alia ecclastica sacramenta.

Item Dn̄s Fredericus, qui fuit Imperator Romanorꝫ, et Rex Siciliæ, qui fundasse, et ædificasse dicitur d.aꝫ terram Altamuræ fuit excõmunicatus per Dn̄m Gregorium Papã nonum bo. mem.ę maiori excõmunicat.e ꝓꝑ.r persecutiones, quas faciebat ecclesijs, et alios excessus suos.

Item, quòd pręterea idem q.m Dn̄s Fredericus Imperator fuit ex p.tis cãis excõicatus maiori excõicat.e per bo. mem.ę dn̄uꝫ Innocentium Papam Quartum.

Item, quòd pręterea idem q.m Dn̄s Fredericus Imperator fuit per bo. mem.ę Dn̄m Innocentium Papam Quartum

sententialr condemnatus, et priuatus Imperio Rom.o et Regno Siciliæ.

Item, quod d.s Dñs Fredericus q.m Imperator fuit stetit in excõicationibus sup.tis per totum tempus uitæ suæ usq; ad tempus mortis suæ.

Item, quòd postq; p.to Dñs Fredericus q.m Imperator fuit excõicatus, p.ta terra Altamuræ fuit cõstructa, et ædificata de man.to ipsius Dñi Friderici, ut dicitur.

Item, quod Dñs Corradus, et Princeps Manfredus, qui se dicebant Reges Siciliæ post obitum d.i Imperatoris fuerunt excõmunicati per d.m Dñum Innocentium Papam Quartum maiori excõmunicatione pp.r suos excessus, et tenuerunt Regnum tamq; inuasores, et inimici, et rebelles ecctę Rom.æ

Item quòd iam sunt sexaginta sex anni, et plus, q; p.to Dñus Fredericus fuit excõicatus p bo. mem.e d.m Dñum Gregorium Papam nonum.

Item, quòd àp.to tpe usq; ad tps mortis suæ fuit cõuersatus per Prælatos Regni Siciliæ, et alios hões d.i Regni excõmunicatus, et rebellis ecctę Rom.æ

Item, quòd iam sunt sexaginta duo anni, et plus, q; p.to Dñs Fredericus fuit excom.to et depositus p bo. mem.e d.m Dñum Innocentium Papam Quartum.

Item, q; d.s Dñs Fredericus q.m Imperator à p.to tpe; postq; fuit excõicatus p p.tum Dñum Gregorium Papam VIII. ipse

usurpauit

usurpauit sibi iurisdictionem gn̄aliter in oīb9 ecclesijs d.i Regni, et conferebat eas pro suo libito uoluntatis, qb9cumq3 uolebat.

Item, quòd post eius obitum d.s dn̄s Corradus, et Princeps Manfredus, qui dicebant se Reges Siciliæ similiter usurpauerunt sibi eandem iurisdictionem generalr̄ in ecclesijs d.i Regni, et conferebant eas quibuscumq3 uolebant pro libito uoluntatis.

Item, quòd statim post aduentum bonæ mem.æ Regis Caroli p.i uacauit Cathedralis eccl̄a Grauinæ per sexdecim annos, et plus per depositionem Dn̄i Iacobi de Tarento, qui fuerat Ep̄us Grauinensis.

Item, quòd iam sunt tres anni, et plus, quod fuit quæstio, siue controuersia inter d.m Dn̄um Regem Carolum 2.m siue Archipresbiteros institutos per eum, et . . . Ep̄uz Grauinæ de Archipresbiteratu, et Eccl̄a s.tæ M.æ p.tæ terræ Altamuræ.

Item, quòd de p.tis oīb9, et singulis est propterea pub.ca uox, et fama in d.a terra, et Ciuitate Grauinæ, et d.a terra Altamuræ, et locis conuicinis.

Item, quòd oīa, et singula sunt pub.ca et notoria in d.a tr̄a Altamuræ, terra Grauinæ, et alijs locis conuicinis.

Hæc, et alia ad uictoriam causæ suæ ponit et vult probare d.s Frater Iacobus Ep̄us Grauinæ, qui testibus, instrumentis, confessionem partis aduersæ, et omnem legm̄um modu3 probandi; protestans tamen, quod non astringit se ad omnia, et singula probanda; sed tantùm ad ea, quæ faciunt ad uictoriam causæ suæ.

IN Regro Regis CAROLI 2.i
1298. & 1299. lra A.
fol. 29.

xij. Carolus 2.s &c. Ad notitiam pñtium, & memoriam futurorz. Qui de manu Dñi magna suscepimus, et ab eo recognoscimus quicquid sumus, dignè de susceptis abipso, et de totius talenti crediti hac sortis particula honoramus eundem. Sanè ad dignissimum Chri confessorẽ miraculosum interris Pontificem Nicolaum spalis spūz deuotionis habentes eius ecctam celebrem, et tumbam Rx.ma conseruationis in Baro, in qua ipsius gloriosis.i confessoris ossa fundunt mirificè oleum, mannaq; resudant bonis temporalibꝫ dotare disponimus, et ad pleniorem ibi cultuz, et obseruantiam diuinorz in facultatibus ampliare. Ad huius quidem plenius prosequendum desiderij nri uotum, et conceptæ prosequutionis effectum Apolicum priuilegium obtinere curauimus subscriptę per oia continentia, ac tenoris. Bonifacius Epus seruus seruorz Dei Cariss.o in Chro filio Carolo Regi Siciliæ Ill.t Salutem, et Apolicam benedictionem. Exioit magnæ deuotionis affectus, quem erga nos, et Apolicam sedem habere dignosceris, ut petitiones tuas ad exauditionis gratz admittamus in his præsertim, quæ ecctarz cõmoda respicere dignoscuntur. Cùm itaq;, sicut exparte Rx.a fuit expositum coram nobis, uenerab.es ecctam s.ti Nicolai Barensis ad Romanam Ecctam nullo modo pertinentem, et quæ in redditibꝫ non abundat ob spalem deuotionem quam ad ecctam ipsam geris pro diuina, et eiusdem s.ti Chri confessoris reuer.a desideres per unionem Canonicam de aliquibus alijs ecctis ei faciendam in suis facultatibus, et per consequens in cultu diuini nois augmẽtari, nos uotis tuis in hac parte fauorabilr annuere intendentes, ut illas ecctas, seu Capellas ad tuam collat.em spectantes,

Bulla Papæ Bonifacij, q, Rex possit unire ecctas ad collat.es suaz spectãtes.

spectantes, de quibus expedire uideris eidem ecclę s.ti Nicolai, unire, seu annectere ualeas; Ita, q, p unionem huiusmodi eædem ecclę, seu capellæ ad d.am ecclam s.ti Nicolai libere pertineant pleno iure, auctoritate tibi pntium duximus concedendum. Nulli ergo houm liceat hanc paginam nræ concessionis infringere, uel ei ausu temerario contraire; Siquis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorę Petri, et Pauli Apolorę eius, se nouerit incursurum. Datum Anagniæ decimo Kal. Aug.ti Pontificatus nri anno 2.o Huius igr auctoritate priuilegij, qua fulcimur, et nræ deuotionis feruore, quo ducimur Archipresbiteratum terræ Altamuræ sitæ in Prouincia terræ Bari cum omnibus Capellis ecclijs honorificentijs, iuribus, et pertinentijs suis ad collationem utiq; nram rationabilr pertinentem diuinæ pietatis intuitu, et pro nrorę p.o genitorę, et nrę salutis remedio aiarę thesaurariæ ipsius ecclę confessoris in Baro de certa nra scia irreuocabilr annectimus, subijcimus inperpetuum, et unimus, eumq; intoto, & per totum eiusdem thesaurariæ iuris ee concedimus, et etiam potestatis. In cuius rei fidem, perpetuamq; memoriam, & caulam pns priuilegium inde fieri, & pendeti M.tis nrę sigillo iussimus comuniri. Actum Neapoli, pntibq uenerab.i in Chro Pre Saraceno Epo Melfiensi, Joe Pipino de Barolo milite M.e Cur.e nrę magro Rationali, et Magro Gullielmo de Ebrardi Clerico Iuris ciuilis Professore, dilectis Consiliarijs, familiaribus, et fidelibus nris, ac pluribus alijs, et datum ibidem in absentia Prothonot.ij Regni Siciliæ per manus Magri Petri de Ferrerijs Decani Anitiensis Cancellarij d.i Regni. Anno Dni Millesimo ducentesimo Octuagesimo Octauo, mense Octobris die uig.o eiusdem duodecimæ Indict.is Regnorum nrorum anno decimo quarto, Feliciter. Amen.

In Regrō Regis Caroli 2.i
1300. et 1301.
lrā B. Fol. 156. àt.o

xiij. CAROLVS 2.s etc. et nos J. miseratione diuina Epūs Grauinensis, ac Magr̄ Petrus de Angeriaco Thesaurarius ecclę s.ti Nicolai de Baro tenore pn̄tis scripti notum facimus uniuersis ipsius seriem inspecturis tā pn̄tibꝰ, q̄ꝫ futuris, q̄ dudum controuersia, et content.e suborta inter nos p.tuꝫ Epūm ex parte una, et me p.tuꝫ Thesaurarium Rectorem ecclę, seu capellę Altamurę ex collat.e Rx.a exinde mihi facta ex altera, ꝓ eo vꝫ, quod Nos Epūs asserebamus p.taꝫ ecclām, seu Capellaꝫ et cęteras dependentes ab ea ad nr̄am collat.eꝫ spectare, nosq̄ꝫ oēm iurisdict.eꝫ exercere debere in Clerum, et Populum Altamuræ, ac diu.a sacram.ta ministrare, oēs ordines celebrare in ipsa Capella, et uniuersa alia facere quæ ad Pontificale off.m spectare noscuntur, Rectore asserente præfato ecclām, seu capellam p.taꝫ ēē Rx.aꝫ et ad collationem Rx.aꝫ pertinere cum dependentibꝰ ex eadeꝫ oībꝰ vꝫ Capellis, quæ in d.a terra Altamuræ consistūt illamq̄ꝫ cum eisdem suis dependentibus, et clero, et populo fore exemptam, et ad ipsum Rectorem: tamq̄ꝫ superiorem in spūalibus pertinere iurisdict.eꝫ spūalem, et ecclasticam in d.a Capella, et dependentibus ex ea, et clero, et Pop.o d.ę trę ex antiqua, et canonicè præscripta cōsuetudine, ipsumq̄ꝫ Epūm non debere celebrare ordines in terra præfata; sed ipsum Rectorem conuocare posse quemuis Epūm Sedis Apōlicæ cōmissionem habentem pro exercendis uniuersis, et singulis in terra iam d.a quæ ad Pontificalem ordinem pertinent, siue spectant; præsertim cùm præfata eccla, seu capella cum iuribus, et pertinentijs suis sit unita per eundem Dn̄um Regem ex pōte sibi à Dn̄o nr̄o Sūmo Pont.e concessa, et data

Transactio sup eccla Altamurę.

thesaurariæ

thesaurariæ p.tæ ecclę s.ti Nicolai de Baro, quæ cum manibus suis omnibus, et singulis exempta ē à iurisdict.e cuiuscūq; adijciente insup, et asserente Rectore p.to se ēē in quassi possessione, et habere quasi possonem iurium omnium p̄dictorꝝ Tandem inter nos Epūm, et Rectorem ad subsequentem cōposit.em et concordiam spontaneè ē deuentum; vz, quòd Nos Epūs bonam fidem agnoscentes, recognouimus, et recognoscimꝰ confessi fuimus, et solenniter confitemur d.am Ecclam Altam.ę et dependentes ex ea ēē Capellam R.am et ad collat.em R.am rationabilr̄ pertinere, ipsamq; cum p.tis capellis, et clero ēē exemptam, et iurisdictionem spūalem contentiosam, vz in terra præfata ad Rectorem eiusdem ecclę pertinere his, quæ ordinis epālis existunt ad nos spectantibus in tr̄a p.ta tamq; ad Epūm Grauinensem, ea ꝓp.r Nos p.tꝰ Epūs solenniter promisimus, et promittimus p.to dn̄o Regi ꝓse, et suis hęr.bꝰ quatenꝰ sua interest, ac p.to thesaurario tamq; Rectori p.tę Capellę recipienti nōe suo, et dictæ Capellæ, et successorꝝ suorꝝ in capella p.ta nullam de cętero controuersiā, cām, litem, molestiam, uel uexationem p.tis dn̄o Regi, et Rectori, uel instituendo inposterum per eundem in eccla sæpefata nos moturos, uel facturos de iure, uel de facto per nos, uel alios pro iuribus, et iniuribus antedictis, quæ confessi fuimus ad eosdem dn̄uz Regem, et Rectorem in præfata eccla, ut prędicitur, pertinere, nosq; curaturos, et facturos cum effectu, quòd p.taz concordiam, et compositionem capitulum nr̄æ Grauinensis ecclę ratificabit, et approbabit, nec non Metropolitanus noster, et cap.m Metropolitanæ ecclę Acheruntinæ, ult suum prædictis præbebunt assensum, et de his fiant instr̄a pub.ca competentia et idonea pro caula ipsius dn̄i Regis, et Rectorꝝ, ac præfatæ Ecclę Altamurę. Ego autem præfatus Rector promisi, et promitto, q; nullam de cętero controuersiam, molestiam, uel impedimentum de facto, uel de iure mouebo, faciam, uel ingeram Epō memorato, uel successoribꝰ suis in d.a tr̄a Altam.ę circa exercitium, uel administrationem, eorum, quæ ordinis Epālis existunt. Nos uero p.tꝰ Rex, cuiꝰ ē p.ta Capella Altam.ę

et ad nr̃am spectat collationem, p.tas compositionem, et concordiã qualitercumq; ad nos pertinet approbantes ipsi de certa nr̃a sc̃ia nr̃um præstamus assensum, et considerantes attentius, quòd facultates Gravinensis eccl̃ę sunt exiles pro redempt.e quoq; uexat.is d.i Rectoris qui prædictor̃ iurium possessor exti-tit, et existit, concedimus, et donamus p.to Ep̃o noe suæ Gra-uinensi Eccl̃ę, et eidem Eccl̃ę annis sing.s inperpetuum sup iuribꝫ bucceriæ Gravinensis uncias auri septem, tali quidem conditione adiecta, q; si idem Ep̃us, uel quiuis eius successor p se, uel alium contra p.tas conuentionem, concordiam, et pro-missionem intotum, uel inpartem uenerit quoquo modo de iure, uel de facto, p.ta nr̃a concessio, et donatio sit prorsus ineffica x, et nullius penitus sit momenti nullumq; robur ob-tineat firmitatis. In quorum omnium testimonium, me-moriam, et cautam facta sunt exinde tria consimilia scripta sigillor̃ nr̃or̃ oĩum, et subscriptionum nr̃i Ep̃i et Rectoris munimine roborata, quor̃ una penes Cam.as R.as rema-nente, alterum penes nos p.tus Ep̃um, et t.m penes me d.m Rec-torem debeant remanere. Actum, et datum Bari per Ni-colaum Frecciam de Rauello Locumtenentem Prothonot.ij Regni Siciliæ Anno Dn̄i Millesimo trecentesimo p.o Die 2.o Januarij decimæ quartæ Indict.is Regnor̃ nr̃or̃ Anno septimo decimo.

In Regro Regis CAROLI 2.i
1303. & 1304.
Ira A. fol. 198. àter.

xiiij.o Scriptum est Dn̄is Altamuræ p̃nti, & futuris fidelibus suis, &c. Conquestus est nobis discretus uir Maor Petrus de Angeriaco thesaurarius noster in Ecc̃la s.ti Nicolai de Baro familiaris, & fidelis noster, q; ipse ratione Archipresbiteratus Altamuræ, cuius ipse fungit.r dignitate,

Rescriptum p decimis Archi-presbitero Al-tamuræ.

dignitate, recepturus decimam iurium oīum, et reddituuꝫ d.ę trę multiplr̄ in illius per tp̄a percept.e fraudat.r Immo ꝑ dilat.es uarias nōnunq̄ꝫ eluditur in eadem in suum euidens detrimentum, sicq̄ꝫ suppliciter petijt, ut in hac parte sibi de opportuno prouidere remedio dignaremur. Igitur attēdentes, q̄ insignum uniuersalis dominij eius, qui dat oībꝰ bona, ex diuina cōstitut.e noscuntur decimę cōstitutæ, per quod horrendum profecto dinoscitur, si per humanam fraudem, uel malitiam in ridendis eisdem cuiusq̄ꝫ subtractus, et dilationis dispendium ingeratur, fidelitati ur̄ę sub poena unciarꝫ auri decem à uobis, si secus indefeceritis irremisibilr̄ pro nr̄a Cur.a exigenda, quoties ꝑinde incideritis in eadem, districtè præcipimus, et expressè mādamus, ut cum baiulis ur̄is in tr̄a p.ta qui ꝑ tp̄e fuerint talr̄ ordinetis ullo alio expectando man.to q̄ ꝑ illos ter.nos per quos et ipsi Baiuli habent uobis de ipsius baiulat.is iuribus respondere, satisfaciant integrè ipsi thesaurario nr̄o Archipresbitero d.ę trę, uel eiꝰ ꝓ eo nuntio, qui pn̄tes ostendet singulis annis de cōsueta, et debita decima sup.ta Pro certo scituri, quòd si contra pn̄tem nr̄am uenire præsumpseris iussionem, præter exactionem pœnæ sup.tæ procedi cōtra uos grauius faciemus. Pn̄tes aūt lr̄as restitui uolumꝰ pn̄tanti efficaciter in antea ualituras. Datum Neap. per B. de Capua militem die xiij. Junij ij.æ Indict.is

In Regr̄o Regis ROBERTI
1310.
lr̄a E. fol. 233. àt.o

xv.o ROBERTVS, &c. Vicarijs terrarum fratrum nr̄orꝫ Joānis, et Petri, nec non Baiulis Grauinæ pn̄tibꝰ, et futuris fidelibus suis, &c. Per lr̄as claræ memoriæ

dñi Pris nri vicarijs terrarꝫ ipsarꝫ, quæ tunc erant q̃m Raymundi Berengarij fris nri, et Baiulis Grauinę tunc pñtibus, et futuris dudum scriptum extitit in hęc uerba. Carolus 2.s Dei gra Rex Hierusalem, et Sicilię Ducatus Apulię, et Principatus Capuæ, Prouintiæ, et Folcarquerij, ac Pedimontis Comes, Vicarijs terrarum q̃m Raimundi Berengarij nati nri in tra Bari, nec non Baiulis Grauinæ pñtibus, et futuris fidelibus suis gram suam, et bonam uoluntatem, Dudum præfato Raymundo Berengario nato nro lras nras direximus in hac for.a Carolus 2.s Dei gra Rex Hierusalem, et Siciliæ, Ducatus Apuliæ, et Principatus Capuæ, Prouintię, et Folcalquerij Comes, Raymundo Berengario filio suo in uirtutibus crescere, et gratijs abundare. Nuper fr Iacobus Grauinensis Epus exposuit coram nobis, quòd dudum controuersia, et contentione suborta inter p.tum Epum ex parte una, et Magrum Petrum de Angeriaco Thesaurarium Ecclę S.ti Nicolai de Baro Rectorem Ecclę, seu Capellæ Altamuræ ex collat.e nra exinde sibi facta ex altera sup eo vz, quod idem Epus asserebat p.tam ecclam, seu capellam, et cœteras dependẽtes ab ea ad suam collationem spectare, sibiq; oem Iurisdict.em exercere debere in Clerum, et Populum Altamuræ, ac diuina sacramenta ministrare ordines celebrare in ipsa Capella, et uniuersa alia facere in eadem, quæ ad Pontificale officium pertinere noscuntur Rectore asserente præfato ecclam, seu Capellam p.tam ee nram et ad collationem nram pertinere cum dependentibus in eadem oib; vz Capellis, quæ in d.a tra Altamuræ consistunt, illamq; cum eisdem suis dependentibus, et clero, et Populo fore exemptam, et ad ipsum Rectorem: tamq; superiorem in spualib; pertinere iurisdict.em spualem, et ecclasticam in d.a Capella, et dependentibus ex ea, et clero, et Pop.o d.ę trę ex antiqua, et canonicè

prescripta

præscripta consuetudine, ipsumq; Epūm non debere ce-
lebrare ordines interra præfata, ac iura alia in ea-
dem capella habere, tandem inter eundem Epūm, et
Rectorem ad totalem compositionem, et concordiam,
spontaneè deuenerunt, quòd d.s Epūs bonam fidem
agnoscens, confessus fuit d.as eccl̃am Altam.e et depen-
dentes ex ea ēē Capellas nr̄as, et ad collationem nr̄az
rationabilr̄ pertinere, ipsumq; cum d.is suis Capellis,
et clero ēē exemptam, et iurisdict.es spūalem contentio-
sam ult̃ in tr̄a præfata ad Rectorem eiusdem eccl̃e
pertinere his quæ ord.is Epālis existunt ad eundem
Epūm spectantibꝰ in tr̄a p.ta tamq; ad Epūm Grauinen-
sem, et pp.ea Epūs ipse solenniter promisit nobis, et nr̄is
hęr.bꝰ qnꝰ nr̄a, et eorundem hęredum nr̄orꝫ interest,
ac p.to Thesaurario: tamq; Rectori p.tæ Capellæ recipiē-
ti noē suo, et d.e Capellę, et successorꝫ suorꝫ in capella
p.ta nullam de cætero controuersiam, causam, litem, mo-
lestiam, uel uexationem nobis, et Rectori, uel instituendo, seu
instituendis inposterum per eundem ineccl̃a sup.ta se moturū
de iure, uel de facto p eum, uel alios pro iuribꝰ, et in iuribꝰ
sup.tis quæ confessus fuit ad nos, et Rectorem in præfata ec-
clesia, ut prędicit.r pertinere, seq; curaturum, et facturum cū
effectu, q; p.taz concordiam, et composib.ez captum, suæ Graui-
nensis eccl̃e ratificaret, et approbaret, nec non Metropolitanꝰ
suus, et captum Metropolitanæ eccl̃æ Acheruntiæ ꝫ suū
p.tis probarent assensum, et præfatus Rector promisit so-
leniter præfato Epō recipienti noē suo, et successorꝫ suorꝫ, q;
nullam de cętero controuersiam, molestiam, uel impedim.tuz
de facto, uel de iure mouebit, faciet uel ingeret Epō memo-
rato, uel successoribus suis in d.a tr̄a Altamurę circa exer-
citium, uel administrationem eorꝫ, quæ ordinis Epālis exi-
stunt. P.o q; nos, cuius é p.ta Capella Altamurę, et ad
nr̄am spectat collationem p.taz composit.ez et concordiam,
quantum ad nos pertinet, approbantes ipsi de certa nr̄a
scia assensum præstitimus et considerantes attentius, quòd

facultates Grauinensis ecclę sunt exiles pro redempt.e quoq3 uexationis d.i Rectoris, qui prędictorꝝ iurium possessor extitit et existit, concessimus, et donauimus d.o Epo noe d.e suæ Grauinensis ecclę, et eidem ecclę annis singulis inperpetuum sup iuribus buccerię Grauinę uncias auri septem tali quidem conditione adiecta, q si idem Epus, uel quiuis eiꝰ successor per se, uel p alium contra p.tas conuentionem, cōcordiam, et promissionem in totum, uel in partem uenerit quoquo modo de iure, uel de facto p.ta nra concessio, et donatio sit prorsus inefficax, et nullius penitus sit momēti, nullumq3 robur obtineat firmitatis, sicut hęc oīa in tribꝰ scriptis consimilibus sigillis nro, dictorꝝ Epi, et Rectoris, ac subscriptionibꝰ eorundem munitis, quorꝝ unum ē penes nram Cam.as alterum penes d.m Epum, et 3.m penes Rectorem prædictorꝝ plenius, et apertius declarantur; Cùmq3 p.tus captum Grauinense, et singuli alij eius canonici, et clerici alij concordiam, et compositionem præfatam recognoscentes fore utilem d.e maiori ecclę Grauinen unanimiter, et concorditer expressè ratificauerint acceptauerint, et approbauerint, ipsiq3 suum spontaneū assensum præstiterint, put in quodam instro pub.co ostenso cur.æ continet, postulante quoq3 præfato Epo, ut p.tas uncias auri septem sibi per ecclam nram, ut predicit.r donatas, atq3 concessas ei noe, et p parte d.e suæ maioris Grauinensis ecclę, et eidem ecclę tam p anno pnti, q3 ab inde in antea annis sing.s sup iuribꝰ bucceriæ Grauinensis exhiberi benignius mandaremus, ipsius in hac parte supplicationibus annuentes, ac uolentes eundem Epum, ac prę-fatam maiorem Grauinensem ecclam d.e donationis, et gra nræ fructu gaudere, filiationi tuæ mandamꝰ, ut eidem Epo, uel suo certo nuntio pro eodem tam p eod. anno pnti, q3 in antea anno quotz; dūmodo contra conuentionem concordiam, et promissiones præfatas uenire per se, uel alium idem Epus aliquatenꝰ non attētet cum d.a gra dictarꝝ septem unciarꝝ facta fuerit per nos,

anteq3

anteq̃ d.ª terra Grauinæ tibi fuisset concessa, non obn̄te, q̃ præfatus Metropolitanꝰ d.ⁱ Ep̄i, et Capl̄um Metropolitanæ eccl̄æ Acherontinæ suum inp.ᵗᵃ conuent.ᵉ concordia, et p̄miss.ᵉ d.ⁱ Ep̄i assensum non præbuit conuent.ᵉ p.ᵗᵃ iam d.ⁱ Ep̄i p̄ se ualitura consensu capl̄i subsequēte d.ᵃˢ uncias auri septem sup̄ d.ⁱˢ iuribꝰ bucceriæ Grauinæ mandes, et facias absq̃ defectu quolibet exhiberi, et ab eo exinde recipi apodixas mandato aliquo huic contrario non obn̄te; d.ˢ tn̄ Ep̄us obligatꝰ remaneat, sicut priꝰ, q̃ confirmat.ᵉᵐ d.ⁱ Archipresb.ⁱ procurabit pro tp̄e oppor.ⁿᵒ Datum Heap. p̄ Magr̄os Rationales nr̄æ Cur.ᵃ Anno Dn̄i millesimo trecentesimo sexto diè quartodecimo Apl̄is quintędecimæ indict.ⁱˢ Regnorꝝ nr̄orꝝ anno octauo decimo. Verùm, cùm præscriptarꝝ l̄rarꝝ nr̄arꝝ executio p̄p.ʳ eiꝰdem nati nr̄i obitum impedita noscatur. Nos uolentes, quòd eidem Ep̄o debito sibi dep.ᵗᵃ sūma pecuniæ satisfactio impendatur. Fidelitati tuæ præcipimus, qn̄ꝰ vos Baiuli p̄n̄tes scl̄t pro anno p̄n̄ti huiꝰ 4.ᵉ indict.ⁱˢ si pro ipso anno per uos, aut p̄n̄tem vicarium ipsarꝝ terrarꝝ ei exinde satisfactum non sit, et deinde tam uos, q̃ alij successiuè futuri annis sing.ˢ eidem Grauinen̄ Ep̄o, uel certo suo Nuntio pro eo; dūmodo contra conuent.ᵉᵐ concordiam, et promissiones præfatas uenire per se, uel alium idem Ep̄us non attentet, non obn̄te, q̃ præfatus Metropolitanꝰ d.ⁱ Ep̄i, et Capl̄um Metropolitanum Eccl̄æ Acheruntinæ suum inp.ᵗⁱˢ conuentione, concordiá, et p̄miss.ᵉ d.ⁱ Ep̄i non præberent assensum, d.ᵃˢ uncias auri septem sup̄ d.ⁱˢ iuribus bucceriæ Grauinæ absq̃ defectu, et difficultate qualibet exsoluatis, et recipiatis exinde ab eo apodixas, vosq̃ vicarij nullum in solutione dictarꝝ unciarꝝ auri septem præpedium inferatis; quinimmo baiulos ipsos ad id debita, si expedierit, coertione cogatis, ordinat.ᵉ facta p̄ nr̄am Cur.ᵃᵐ de fiscali pecunia Regni nr̄i ad nr̄aꝫ Cam.ᵃᵐ destinanda, et sp̄aliter man.ᵗᵒ nr̄o tibi p̄n̄ti vicario facto, et uobis futuris forsitan faciendo de tota p.ᵗᵃ pec.ᵃ mittēda per vos ad Cam.ᵃᵐ nr̄am, seu quocumq̃ alio huic cont.ᵒ

non obn̄te, d.s tn̄ Ep̄us obligatus remaneat, sicut prius, q̄ confirmat.ez d.i Archipresb.i procurabit; pn̄tes aūt lr̄as ipsarꝫ transumpto ꝑ vos inpub.ca for.a recepto restitui uolumus prę-sentanti efficaciter in antea ualituras, iux̄ continentiam earundem. Datum Neap. in Cam.a nr̄a, Anno Dn̄i Millesimo trecentesimo sexto, Die undecimo Martij quartæ Indict.is, Regnorꝫ nr̄orꝫ anno uig.o secundo. Expo-sito aūt nobis pro parte uenerab.s Pr̄is Ep̄i Grauinen̄, qui nunc præest, quòd de p.tis uncijs auri septem sibi debitis modo pro annis prox.o pręteritarꝫ septimæ, Octauæ, et pn̄tis nonæ indictionum non dum ē ei ꝑ parte d.e suæ ecc̄tę satisfactum, et deinde supplicato, ut satisfieri inde sibi tam ꝑ d.o p̄terito tp̄e, et pn̄ti, q̄ꝫ in antea, iux̄ p̄dictarꝫ lr̄arꝫ paternarꝫ continentiam mandaremus. Nos supplicationem ipsius benignius admittentes, fidelitati ur̄æ præcipimus, qn̄9 uos pn̄tes Baiuli certificari ꝑ prædecessores ur̄os p̄dictorꝫ annorꝫ septimæ, et Octauæ Indictionuꝫ, si de p.ta quantitate pecuniæ pro eisdem annis eidem Ep̄o, uel prædecessori suo sup iam d.is iuribus non est, sicut prædicitur, satisfactum tampro eisdem duobus annis, q̄ꝫ pro anno pn̄ti, si non dum exinde pro eodem anno satisfecistis eidem, uosq̄ꝫ futuri successiuè præscriptas uncias auri septem ponderis gn̄alis ꝑ annum super iuribus p.tę Bucceriæ eidem Ep̄o, uel procur̄i suo ꝑ eo sine qualibet difficultate, et diminutione soluatis, et recipiatis de his, quæ solueritis, idoneas apodixas; dūmodo, prout prædicitur, idem Ep̄us ꝑ se, uel ꝑ alium contra cōuentionem, concordiam, et promissionem præfatas uenire aliquatenus non præsumat, iux̄ prædictarꝫ continentiam literarum, vosq̄ꝫ vicarij nullum ei in solutione dictarꝫ unciarꝫ auri septem præpedium inferatis; quinimmo baiulos ipsos ad id debita, si expedierit, coertione cogatis, mandato aliquo huic cont.o non obn̄te; Pręfatus tn̄ Ep̄us obligatus remaneat, sicut prius, q̄ absq̄ꝫ dilat.e confirmat.ez p.ti Metropolitani, et capl̄i Ecc̄tę Acherontinę

circa

circa conuentionem, concordiamq; p.ta3 procuret, iux̄ prędictarę continentiam lr̄arę; Pn̄tes aūt lr̄as transumpto ipsarę per vos inpub.ca forma recepto restitui uolumus pn̄tanti efficaciter in antea ualituras. Datum Neap. in Cam.a nr̄a Anno Dn̄i 1311. Die uig.o sexto Maij nonæ Indict.is Regnorę nr̄orę anno 3.o

In Regr̄o Regis Roberti 1339.

lr̄a A. fol. 136. àter.

xvj.o ROBERTVS, &c. Ep̄o Bitettensi, et Iustitiario terræ Bari fideli, et deuotis suis gr̄am, et dilectionem sinceram. Petrus de morerijs Thesaurarius eccl̄æ s.ti Nicolai de Baro Consiliarius familiaris, ac fidelis noster, et Archipresbiter ecclesiæ Altamuræ nobis nuper exposuit, q; prędecessores sui in eadem Archipresbiterali eccl̄a Altamuræ antiquis retro tp̄ibꝰ quorum in cont.m ponitur mem.a uix errare, et tp̄e similr̄ clarę mem.ę dn̄i Pr̄is nr̄i consueuerunt percipere decimam fructuū reddituum, et prouentuum certi territorij Altamuræ uniti territorio Grauinæ quando v̄z ipsa terra Grauinæ bo. me. dn̄o Raymundo Berengario fr̄i nr̄o car.mo fuit concessa in sua expositione subiuncto, q; quamq; idem noster genitor præfatus territorium ipsi terræ Grauinæ uniuerit; ipsam tamen eccl̄am decimis ex præcepto legis diuinæ indictis, sicut non potuit, non priuauit, Quòdq; uiuente germano nr̄o præfato d.æ decimæ per Archipresbiterum, qui tunc erat in eadē Archipresbiterali eccl̄a fuerunt habitæ, et perceptæ, propter quod nobis supplicauit humilr̄, ut, cùm simus eccl̄æ Beati Nicolai Dn̄s, protector, et rector: tamq; operis paterni R.ij cuiꝰ ipsa Archipresbiteralis eccl̄a noscitur ēē membrum, prouidere sup hoc indemnitati eiusdem eccl̄æ benignius dignaremur. Asserit quidem Petrus, q; tam per exhibit.es

antiquam, q3 per inquisit.es solennes factas, ut ponitur, de nr̃o man.to q.m Ducis Calabriæ nr̃i p.o geniti, cuiꝰ aĩam Deꝰ habeat, et spectab.s Iõis Achaiæ Principis car.mi fr̃is nr̃i, apparet ad plenum, q, huiusmõi decimæ eccl̃æ p̃fatæ debentur. Nos aũt præmissis attentis, uolentes fieri exinde quod ẽ iustum: max.è quia ubi d.a Barensis eccl̃a substineret in tp̃alibꝰ rebꝰ defectum, nos supplere illum de nr̃o pp.o oporteret, Vobis pn̄tium tenore cõmittimꝰ, tibi Iustitiario iniungentes, quatenꝰ fructus territ.ij p rata debita ipsius decimæ arrestare curetis, et in sequestro tenere, quousq3 declaratum sit mediante iust.a utrum ipsi Archipresbiterali eccl̃æ de iure huiusmõi decima debeat.r significantes nihil.s Grauinensi Ep̃o, ut iura, quæ sibi, seu eccl̃æ suæ sup huiꝰ mõi decima credit competere, producat in nr̃a pn̄tia, et p d.m Archipresb.m produci mandabimꝰ ẽt iura sua. Pn̄tes aũt lr̃as tam ad vos, q3 ad ur̃os in eodem iustitiariatus off.o successores, dum opus fuerit, uim habere uolumus, et uigorem. Datum Neap. per Iõem Grillum de Salerno, etc. Anno Dn̄i 1330. die xxiiij. Aplis xiij.e Indict.is Regnoꝝ nr̃oꝝ anno uig.o p.o

TRACTATVS DE
Ecclesia Lucerina.

Luceria Ciuitas Apulię serie seculorum antiquissima, ut de phęnice inquit Vlpianus l. pª ff. de censib. Nam Plin. lib. 3. c. xi. eam Dauniorum coloniam affirmat, in eaqꝫ peruetusta uidebantur statuę, in Templo Minoruę à Diomede positę, ut ait Strabo lib. 6. Geographię qui asserit eas tempore suo superfuisse. Federicus preterea secundus Cesar simulacra ex Castro nouo Neapolis Luceriam deferenda iussit, eoqꝫ saracenorum coloniam Constituit, atqꝫ duxit. Quos omnes in die Assúptionis Virginis Glorioſę inde Ioannes Pipinus deuicit, atqꝫ deiecit. Hinc inductum est, ut Lucerina Vrbs non amplius Luceria, sed Ciuitas Stę Marię denominaretur. Simulacra illa omnia unà cum Minerua templo corruerunt, atqꝫ perierũt tempestate, ui, atqꝫ uetustate. iacet Ioannes ille in templo Diui Petri ad Maiellam, quod abeo fuisse constructum insigna domestica in parietibus affixa protestantur. Sepulchro marmoreo, atqꝫ inscriptione decoratur huiusmodi indicta Ecclesia stí Petri ad Maiellam Neapoli sita.

Innumeris annis, bonitas memoranda Ioannis
Huius Pipini, cuius laus consona fini
Spargitur accepta, grato dulcore referta
Nobilium norma, Virorum lucida forma
Consilio pollens, procul, et temeraria tollens
Nunquàm delira, Regni directio mira

Regum doctrina, iacet hic prostrata supina
Criminibus munda, celo potitura iucunda
Per quem Barbarica damnata gente subacta
Gaudet Luceria, iam nunc Christicola facta
Anno millena trecentum duplice quino
Iuncto cum seno, Augusti ter quoq; deno.

Hanc sepulchri inscriptionem pro tanti viri memoria descripsimus. eius enim rebus preclare gestis effectum est, ut impiorum strage secuta, Saracenorum nomen penitus extingueretur, et ipsa Ciuitas Ste Marie uocabulo insigniretur, ad eiusdem Deipare Virginis laudem, et gloriam ob victoriã in die Assumptionis eiusdem Virginis partam, Nam Anno 1300. die quo assumpta est Maria in celum Urbs castri Cingi, et oppugnari cepta est. eadem de causa Carolus secundus, dictam victoriam Deo optimo Maximo acceptã referendo, post destructionem, et saracenorum exterminium Cathedralem Ecclesiam eiusdem Ciuitatis transtulit, simul, atq; dotauit, obtenta à Summo Pontifice Benedicto Apostolicum priuilegium tenoris per omnia subsequentis

In Registro Regis
Roberti 1330. lra
B. B.o 35. à ter.

Robertus &c Uniuersis presentes licteras inspecturis tam presentibus, q̃s futuris. Inueritatis testimonium, et Cautele suffragium postulans, quod inueteratum est, ad presentem memoriam digne reducitur, et per scriptionis noue munime necomodem recensetur. sane post destructionem, et depopulationem Ciuitatis Ste Marie olim dicte Lucerie factas ab

olim.

olim demandato, et ordinatione clare memorię patris nostri, et secutum saracenorum exterminium, qui Ciuitatem ipsam tunc temporis incolebant, post translationem, quoqȝ, ac dotationem Cathedralis Ecclesię Ciuitatis eiusdem prouisas, et factas realiter per Dominum patrem nostrum eundem certasqȝ demum ordinationes habitas in Ecclesia memorata, felicis recordationis Dominus Benedictus Summus Sacro sanctę Romane, ac Uniuersalis Ecclesię Pontifex, hęc ad laudis pręconium Domini Patris nostri iam dicti honorifica uerborum textura cõmemorans, eumqȝ, ac successores ipsius in prefata Ecclesia singularis priuilegij prerogatiua decorans, quasdam suas Apostolicas literas eig uera, et nota bulla plumbea pendenti bullatas super his dirigendas duxit eidem, ac spetialiter concedendas. Nup autem pro parte Venerabilis Patris Episcopi Consiliarij, et familiaris, necnõ Capituli dictę maioris Ecclesię Ciuitatis eiusdem deuotorum nostrorum fuit Maiestati nostra humiliter supplicatum, ut cum sua interesit pro eorum Cautela, successorumqȝ suorum autẽticas haberi sub pendõ nostro Sigillo Papales licteras Supradictas, eo quod in illis sup quibusdam fit de dictis supplicationibus mentio spetialis, illas eis tribui, et assignari mandare benignius dignaremur. Nos autem ea, quę in fauorem, et comodum Ecclesiarum, Ecclesiasticarumqȝ personarum noscuntur accedere, affectu placito prosequentes, huiusmodi supplicationibus exauditis, tenorem dictarum licterarum Papalium, earum originali penes nos retento pro Cautela nostra, hęredumqȝ nostrorũ, presentibus inseri iussimus, et transcribi. qui nihil addicto, subtracto, etiam uel mutato per omnia talis est. Bened. Episcopus Seruus seruorum Dei, Carissimo in xpo filio Carolo Regi Sicilię Illustri salutem, et Apostolicam benedictionẽ

Bulla Papæ Benedicti.

sincerum habens tanq̃s Princeps Catholicus ad Regem
Regum deuotionis affectum ea uigili mente prosequeris,
quę ad sui laudem nominis, ampliationem fidei ortodoxę
conspicis pertinere, nosq̃ propter hoc personam tuam nobis,
et Apostolicę sedis deuotam paternę dilectionis bracchijs am-
plectentes, eam nec immeritò fauoribus gratiosis attollimus,
et apostolicis gratijs honoramus. Sane dudum piè considerans,
quod ex mera, quam faciebant saraceni in Ciuitate Sanctę
Marię, tunc vocata Luceria derogabatur plurimum fidei prę-
libatę abea Saracenos pctos, ex tunc inhabitarent inibi liberè
Christiani exterminari fecisti spiritu Dei ductus, et quia
Ecclesia Cathedralis Ciuitatis ipsius, ruinis omnino prona, et
inloco minus detento extra eiusdē Ciuitatis ambitū sita
erat, et habebat adeo tenues facultates, quòd uenerabilis
frater noster Episcopus Stę Manę nō habebat ex eis iuxta
pastoralis dignitatis exigentiam substentari, et propter tenu-
itatem prouentuū eadem Ecclesia patiebatur defectum etiam
ministrorum. Tu hoc salubri meditatione recogitans ad locū
idoneum, et ad spectantem infra dictum ambitum transferri
eandem Ecclesiam procurasti, eamq̃ de bonis tuis Regalibus,
quorum prouentus excedunt trecentarum unciarum valorem
annuum, dotauisti, ex quibus nonnullę dignitates in eadem
Ecclesia sunt creatę, et ex earum residuo, tam idem Episco-
pus, quàm ministri eiusdem Ecclesię decentem possunt su-
stentationem habere, ac incumbentia eis onera supportare.
Ab felix Rex, qui habens intimum ad superiora respectū,
terrena in cęlestia, et transitoria in ęterna felici satagis cō-
mertio commutare. Nos autem Celsitudinē tuam in hac
parte dignis in domino laudibus commendantes, ac uolentes

propterea

propterea in eadem Ecclesia, quam sic Regia liberalitas honora-
uit, non solum te, sed successores tuos in eodem Regno tui in-
tuitu huius nostrę concess.ę priuilegij singularis, ut ex hoc tu,
et successores ꝑri magis teneamini dictę Ecclesię eiusqꝫ mi-
nistris Regium fauorem impendere temporibus opportunis, prę
sentandi personas idoneas eidem Episcopo ad Decanatum,
Archidiaconatum, et Cantoriam, ac conferendi uice Aposto-
lica medietatꝭ prebendarum eiusdꝭ Ecclesię cum uocauerint
personis similiter ad eas obtinendas idoneis constitutionibus,
quibuscumqꝫ contrarijs nequaquàm obstantibꝫ, tibi, et successo-
ribus ipsis imperpetuũ Apostolica auctoritate concedimus de
potestatis plenitudine facultatem. Collationem aliarum di-
gnitatum, si ibi plures creari contingat, et residuę medietatis
ipsarum prebendarum, cum uacauerint prętato Episcopo, et
successoribus suis, qui pro tempore fuerint reseruata, autori-
tate prędicta exipsius potestatis plenitudine decernentes
personas, quas tu, uel successores tui predicti ad decanatũ,
Archidiaconatũ, et Cantorẽ prędictos duxeritis prȩsentandas
debere institui per eundem Episcopum in dignitatibus ipsis, ad
quas fuerint presentatę, et per Capitulum eiusdꝭ Ecclesię
ad eas admicti. Illas uerò, quibus prębendas contuleris
antedictas per eosdem Capitulum recipi indicta Ecclesia
in Canonicos, et in fratres, quòdqꝫ quotiens electionem Episco-
pi ste Marię peripsos Capitulũ contigerit uacationis ingruẽte
tempore celebrari teneantur ipsi Capitulũ, priusqꝫ eiusdꝭ ele-
ctionis confirmatio postuletur, tuum, et eorumdꝭ successorũ
tuorum absensum requirere, nec possit eadꝭ electio, nisi prius
huiusmodi requisitus assensus fuerit, confirmari. Nulli ergo
omnino hominum liceat hanc paginam nostrę concessionis,
et constitutionis infringere, uel ei ausu temerario contraire..

Si quis autem hoc actentare pręsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datum Laterani sexto Kal: Decẽbris Pontificatus nostri Anno primo. In cuius rei testimonium, et dictorum Episcopi, et Capituli, successorumq; suorũ cautelam pręsentes licteras fieri, et pendenti Maiestatis nostrę sigillo iussimus communiri. Datũ Neapoli per Ioannẽ Orillũ de Salerno etc. Anno Dñi 1301. die sexto martij decimę quartę Indictionis Regnorum nostrorum Anno uigesimo secundo.

Patet ex priuilegio pręinserto. quòd Ecclesia Lucerina fuit fundata à Serẽmo Rege Carolo Secundo. meminit de hac Ecclesia Iser. in proem. const. Regn: ubi dicit eam esse de collatione Regia, et de Ciuitate Lucerię plura scribit Dñus Treccia de subfeud. lib. 1. vers. Episcopus Lucerię in hac Ciuitate seruatur corpus Diui Augustini predicte Ciuitatis Episcopi, pro Cuius Canonizatione Carolus Calabrię Dux, et in Regno Vicarius supplicauit Pontifici Maximo, vt uidebimus ex epistola, quam infine huius tractatus describemus. Vidimus ex bulla preinserta facultatem datam Regi, ac successoribus presentandi Episcopo, ad Decanatum, Archidiaconatũ, et Cantoriã personas idoneas, et conferendi vice Apostolica medietatẽ prębendarum, atq; prestandi consensũ in electione Epi sed quia ex Archiuo collationis iure uidemus Reges prouidisse decanatum, Archidiaconatum, Cantoriam, atq; Thesauriariatum, et etiam contulisse prębendas Canonicatuũ, existimandum est eos fuisse usos hoc iure ex noua concessione Apostolica post predictam bullam subsecuta. In huius itaq; Ecclesię tractatu primo afferemus collationes Decanatus, secũdo Archidiaconatus, Tertio Cantorię, Quarto Thesauriariatq;,

Quinto

Quinto, et vltimo deueniemus ad collationes Canonicatuũ, sed anteqꝑ de his agamus, recensendas duximus donationes eidẽ Ecclesię factas, ac dignitates in ea institutas Ecclesia, itaqꝑ cõstructa per Regem, et in ipsius fundatione has concessiones à Carolo factas fuisse legimus.

Concessit dictę Ecclesię Rex Carolus secundus territorium Guardiolę, ut in Registro signato 1303. et 1304. lrã A. fo. 48. et eiusdem territorij fines per terminos lapideos distinguendos mandauit

Assignauit pro operę fabricę totam illam pecuniam, quę ex baiulatione proueniret Curię in Ciuitatibꝰ Lucenę Troię Fogię, et Corrigię Troianę, ut ex dicto Registro 1303. et 1304. lrã A. fo. ss. dto. et 225.

Scripsit Justitiario Capitinatæ, et Capitaneo eiusdem Ciuitatis Sanctæ Mariæ, ut ad requisitionem Episcopi ipsius Ciuitatis præstarent eidem opportunum auxilium brachij Secularis, ex registro 1304. littera D. fol. 52.

Donauit episcopo Lucerino pro se, et successoribus in dicta Ecclesia Terram Trouinę, ut ex Registro 1303. et 1304. littera A. fol. 44.

Conuerso Decanus, et Capitulum Lucerinæ Ecclesiæ promiserunt singulis annis semel in festo Natalis, aut Resurrectionis Domini, uel Pentecostes teneri, et debere seruire ipsi Regi, et eius hæredibus de Paropside argentea, duputanda ad pium usum elemosinæ pro festo Resurrectionis cereæ libras viginti septem, ut habetur in Registro 1310. littera C. fol. 295.

Dignitates uerò, quæ in eadem Ecclesia fuerunt ordinatæ-

sunt seguentes, Decanus, Archidiaconus, Thesaurarius, Cantor, Octo Canonici, et totidem Clerici, eisdemq3 gagia vnciarum centum septuaginta stabiliuit singulis annis persoluenda, videlicet Decano, et Archidiacono vncias quindecim pro quolibet, Thesaurario, et Cantori vncias duodecim pro quolibet, vnicuiq3 Canonicorum vncias decem, et vnicuiq3 Clericorum vncias quatuor, et pro luminaribus alias vncias quatuor, ut refert Joanna Prima Regina in Registro 1343. littera J. fol. 248. àter.

Statuit idem Rex Carolus, ut Canonici lucerie facientes personaliter residentiam statutas recipierent prouisiones, uel absentes cum licentia Principis, vt colligitur ex Registro signato 1304. et 1305. littera D. fol. 7.

Collationes Decanatus.

Ser.mus Robertus Rex contulit Decanatum Lucerie Ecc.æ per obitum Magistri Andreæ de Piris discreto viro Abbati Bartholomeo Comito de Salerno, cum assertione quòd Canonicatus collatio pleno Jure ad Regiam Maiestatem pertinet, ut in Registro 1zib. fol. 68. àt.o

Joanna Prima per uerba meræ collationis prouidet Decanatum Maioris Ecclesiæ Ciuitatis Sanctæ Mariæ olim dictæ Lucretiæ in personam discreti viri Perrotti Marchesani de

Salerno

Salerno Cappellano, et familiari suo, uacantem per promotionem vener. viri Petri Bandati elemosinarij, Cappellani, et familiaris olim Decani ipsius Ecclesiæ ad Dignitatem Prioratus Sancti Nicolai de Baro, et in prouisione dicitur quod collatio pleno Jure spectat ad Regiam Curiam die Quinto Decembris 1345. probatur in Registro 1345. littera B. fol. 35.

Ladislaus Rex contulit Decanatum Maioris Lucerinæ Ecclesiæ Presbytero Seuerino Quirici de Luceria, ut patet ex Regrō eiusdem Regis signato 1407. fol. 83. à ter.

Prædictus Rex Ladislaus per mortem Seuerini Quirici contulit Decanatum Marco de Luceria nato quondam Jacobelli de S.ta Agatha, tanq̄z ad Regiam Collationem spectantem legitimè, et de Jure requirens, et hortans epūm, quòd ipsum Marcū induceret in possessionem, ut in ptō Registro 1407. fol. 87. à ter.

Excell.mus Comes Oliuares huius Regni Prorex contulit Decanatum Luceriæ francisco Villela de Aldana per obitum Jacobi Vaccari Die X. Octobris 1596. ex registro benefic. in Cancel.a fol. 22.

Collationes Archidiaconatus.

Marino Assanto de Iscla confert Robertus Rex Archidiaconatū Ecc.æ Lucerinæ ad Regiam collationem spectantem contemplat.e seruitiorum D. Joannis Assanti de Iscla dilecti Cambellani, & familiaris Regij, ut in Registro 1316. littera B. fol. 299. et

fol. 311. sub Carolo Duce Calabriæ confecto.

Joanna Prima prouidet Jure collationis Archidiaconatum Luceriæ in personam Ermengaldi de Lupiano Clerici, et familiaris sui, ut habetur in Regro 1343. et 1344. littera B. fol. 55.

Ser.mus Rex Ferdinandus contulit Archidiaconatum ptæ Ecc.æ Abbati Francisco Seripanno, qui comutauit ptum Archidiaconatum, cum beneficio Cappellæ Regiæ Ciuitatis Juuenatij, ut legitur in Regro Priui. 6. fol. 185. die xx. Augusti 1495. in Canc.a

Per renunciationem Jnici de Sarmiento confert Archidiaconatus Luceriæ Joanni de Raza, & asseritur quòd eius collatio pleno Jure ad Regem pertinet, ut habetur Priu. 71. Comitis mirandæ fol. 25. die ultimo Maij 1594.

Prædictus Archidiaconatus fuit collatus per Don Franciscum de Castro Regni locumtenentem Francisco Spiciitio per renunciationem Didaci de Castro die 28. Septembris ibor. ex Registro benef. fol. 62. in Canc.a

Collationes Cantoriæ.

Nicolao de Attrebato Clerico, et familiari suo confert Rex Carolus Secundus Canonicatum, et præbendam, cum Cantoria in Ecc.a Luceriæ, resignatas per Gerardum de Lalo Clericum ex Regro 1310. Littera C. fol. 56. Nota quòd hoc registrum est sub Regno Roberti Regis, et in eo sunt scripturæ aliquot factæ Regnante Carolo secundo./

Robertus

Robertus Rex contulit eandem Cantoriam ex causa legitimæ collationis ad Regiam Curiam pertinentis, ut habetur in Registro 1324. littera C. fol. 183.

Mortuo Roberto Rege iussit Joanna Regina Baiulis Luceriæ, quod responderent Joanni de Ciuitella Clerico de fructibus Cantoriæ, et Canonicatus dictæ Ecclesiæ, ex quo illam, & illum ipse Joannes ex collatione Roberti Regis tenebat Die 18. Maij 1343. ex Regro Joannæ Primæ signato 1343. lrâ J. fol. 28.

Reperitur tempore eiusdem Joannæ Primæ Reginæ Collatio Cantoriæ dictæ in Registro signato 1346. litt. C. fol. 65.

Joanna Secunda Regina contulit venerabili viro Clerico Marco Pacifico de Neapoli Oratori, et fideli suo beneficium Cantoriæ in maiori Ecclesia Lucerina per renunciationem venerabilis, et Religiosi viri Colæ Thomasij de Battula de Luceria electi Abbatis Sanctæ Mariæ de Ripalta. Quæ Cantoriæ ad collationem Regiam pleno iure pertinet, & spectat, requirens, et hortâs Rm. in Christo Patrem B. epum Luceriæ, nec non Capitulum, & Clerum dictæ Ecclesiæ, quod eum in possessionem ponant, et inducant Die 23. Septembris 1423. ex registro signato 1423. fol. 347: à ter.

Exc.mus Comes Benauentæ confert Cantoratum maioris Ecclesiæ Luceriæ per obitum Alphonsi de Montaia Consaluo de Rueda 24. Septembris 1603. ex regro benefic. fol. 78. in Regia Canc.a

Collationes Thesaurariatus.

Robertus Rex confert Simoni de Firmitate Clerico, et fami.ri

liari suo Thesaurariatum, et Cantoratum in Ecc.ª Luceriæ ad Regiam collationem pleno Jure spectantes, et pertinentes ut habetur in Registro 1340. littera A. fol. 34. àt.º

Exc.mus Comes Mirandæ Regni Prorex confert Dignitatem Thesaurarij maioris Ecclesiæ Lucerinæ Vincenti Hieronimo de Serrat, per promotionem Hieronimi de Torres. Die xi. Septembris 1595. ex Regro benefic. in Canc.ª fol. 13.

Collationes Canonicatuum.

Carolus secundus contulit præbendam, et canonicatum Ecclesiæ Lucerinæ Vincentio dicto Anglico per mortem Magistri Rainaldi dicti Caulon. ex Regro 1307. littera B. fol. 12.

Robertus Rex confert Canonicatum in pta Ecclesia Alexandro de Arella Clerico vigore collationis ad Regiam Curiam spectantis. ex Regro 1333. et 1334. littera D. fol. 18.

Idem Rex per mortem Dñi Nicolai Græci olim Canonici, confert in Ecclesia Lucerina Canonicatum Joanni de Vintimilijs Clerico vacantem uti;ª et ad Regiam collationem pleno Jure pertinentem. ex Regro 1340. A. fol. iib. àt.º

Robertus Rex confert Rainaldo de Julgineo Cappellano suo Canonicatum in Ecclesia Luceriæ vacantem per obitum quondam Gullielmi Benedicti, & pleno Jure ad Regiam collationem spectantem. ex Regro 1339. et 1340. littera A. fol. 48.

Idem Rex confert Canonicatum primitus vacaturum in Ecclesia Lucerina Jacobo Clerico nato Riccardi 1317. littera B. fol. 417. àt.º

Canonicatum cum præbenda Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, olim vocatæ

Luceriæ

Luceriæ vacantem per mortem Joannis de Aguis Clerici spectantem ad Regiam collationem confert Rex Robertus, presbytero Roberto de Adria 1324. C. fol. 8.

Idem Rex confert Canonicatum primitus vacaturum in Ecclesia Lucerina Bartholomeo Grillo Clerico nato Joannis Grilli Regni Viceprothonotarij in subsidium studij 1341. et 1342. littera A. fol. 62. àter.

Joanna prima concedit facultatem seruiendi per Substitutum Abbati Nicolao de Cathania Canonico maioris Ecclesiæ Luceriæ, ex Regia collatione per mortem Simonetti de Firmitate electo 1343. et 1344. littera A. fol. 12.

Regina Joanna Prima confert Joanni Francisco de Neapoli Clerico, et familiari Spectabilis Ludouici de Duratio beneficium primo loco vacaturum in Ecclesia Lucerina ad Regiam collationem spectans 1345. A. fol. 64.

Eadem Regina confert Nicolao Clerico nato Matthei Herrici de Perusio Hostiarij sui primum beneficium vacaturum in Ecclesia Luceriæ, et ad Regiæ Maiestatis collationem spectans 1346. C. fol. 65.

Eadem Regina confert Roberto de Irlandia Clerico vnum ex tribus Canonicatibus maioris Ecclesiæ Luceriæ vacantibus per obitum Abbatis Raynaldi de Fulgineo, Abbatis Joannis de Petra, et Abbatis Roberti de Adria Clericorum beneficia ipsa tenentium ex Regia collatione, quorum collatio vicissitudinario seruato ordine inter Curiam, et ipsius maioris Ecclesiæ Luceriæ eum pertinere dignoscitur, siquidem pro ista uice ad Curiam spectat, sin secus primum vacaturum ex Registro 1347. J. fol. 46.

Thomasio Aldemarisco Clerico Neapolitano confert Regina Canotum

Luceriæ 1348. A. fol. 202.

Ladislaus Rex confert Podano Pappalittera de Neapoli Canonicatũ et præbendam maioris Ecclesiæ Luceriæ ad Regiam collatio-nem, et prouisionem de iure spectans, et uacantem per rebellio-nem Andreæ de Rocco filij Jeuli de Rocco 1390. littera B. fol. 61. àter.°

Ser.mus Rex Ferdinandus confert unum ex Canonicatibus Ecclesiæ Lucerinæ in personam Loisetti Latin per renunciationem Jo. de Lontinis Die 19. Julij 1476. Priu. 41. fol. 230. in Cancell.ª

Ferdinandus Primus confert Venerabili viro Abbati Cæsari de Mantua de Luceria Canonicatum ad Regiam collationem spectantem per renunciationem dicti Andreæ de Menelai xxi. Januarij 1489. Priu. 3. Ferd. fol. 102. in Cancell.ª

Collatio Canonicatus Luceriæ in personam Cataldi Pullicini per mortem Octauij Galiardi Die 18. Decembris 1598. ex-Registro benef. fol. 31. in Canc.ª

Segnitur Epistola Caroli Calabriæ Ducis ad Summum Ponti-ficem pro canonizatione Beati Augustini Episcopi Ciuitatis Luceriæ.

In Registro

In Registro Caroli Ill.is 1326. Littera B.
Indictione IX. Fol. XXXI.

Sanctissimo in Christo Patri, & Clementissimo Dn̄o. D. Joanni diuina prouidentia Sacrosanctæ Romanæ, ac Vn̄ilis Ecclesiæ summo Pontifici Carolus Dux Calabriæ recommendationem humilem, & deuota pedum oscula beatorum. Ne multi loquio Alme Pater, et Domine, occupatissimas aures Sanctitatis vr̄æ fatigem, desistendum uidi, presenti pagina pandere plurimam in partibus istis laudem, quam sibi Beatus Pater Frater Augustinus quondam Episcopus Ciuitatis nostræ sanctæ Mariæ dudum vocatæ luceriæ ex miraculorum affluentia, quæ post eius obitū diuina clementia ueluti copiosa in misericordia, et in retributione munifica iam meritis eius ostendit, et quotidie dignatur ostendere uendicarit. Credo equidem illorum aliqua iam esse ad notitiam uestram, ex relatu diuulgantis famæ producta, et expecto, ac etiam cupio, quòd singulariter singula, quæ profecto magna esse noscuntur, ad ipsam notionem ur̄am etiam si in publicam per opportunæ indagationis seriem deducantur. Sicut enim fide digna relatio me nuper instruxit non ignotum Beatitudini uestræ fuit, dum adhuc ipse in hoc esset sæculo constitutus, q̄ mirabili sinceritate uita micabat, pollebat claritate scientiæ, ac mirificis operibus corruscabat. Ego quoq; mi Domine R.de, teste Deo, et in conscientia bona loquor, quod eo mecum cùm primùm petijt partes istas per uices aliquas colloquente, concepi, & uidi, tàm in eius uerbo, & facie, quam in gestu, quod ualdè amabilis eius conuersatio esset,

quodq; omnia quæ in eo erant, non nisi notabilia, et eruditio ad virtutes, ac ad salutem ædificatio uiderentur, quodq; dum post eius migrationem ad Dominum ex deuotione magna, qua ad illum afficior eius limina uisitassem. Magna mihi fides facta est de nonnullis miraculis per eius excellentia merita diuinitus inibi perpetratis. Cùm itaq; ad instruendum de his certius Beatitudinis uestræ scientiam, ac deuote petendum de ipsius Beati Patris uita, et miraculis pariter inquiri, secundũ morem Ecclesiæ in talibus consuetum, latores presentium S.tis vestræ pedes, cum reuerentia debita, et fiducia magna petãt, deuotus postulo, supplex quæso, ut Alma, et perspicax prouidentia vestra, benigna, si placet, petitionem ipsam consideratione discutiens, et ad eam exaudiendam mentis aciem dignantur inflectens, inquisitionem ipsam iubere fieri, vt moris est, et iuris est, gratiosè dignetur. Quæ ubi parata fuerint, uestroq; conspectui præsentata, si effectus eius suadeat, & uestra benignitas id decernat ptũm Patrem in illius reuerentiam, & honorẽ, qui eum ueluti laudabilis retributor, sanctificare dignatus est, in Sanctorum si placet matricula cum sonore canonizationis præconio, ne ipsius merita grandia, operaq; mirifica, debito proemio careant, ascribatis. Per quod Sancta mater Ecclesia de tanto nouæ aggregationis consortio, vestri foelici tempore Præsidatus iubilet, et exultet Ciuitas, in qua ipse foeliciter obijt, & foelicius in Domino requiescit. Scriptum Neapoli Anno Dñi MCCCCXXV. Die XX. Octobris Nonæ indictionis. ℣

Explicit liber 2.s incipit 3.s

De Eccles: ad Regem iure patr: spectant.

CVM ius patronatus vnicuiq; priuato ex fundatione, et alijs acquiratur modis, non poterit hoc ius spetialiter ius Regiũ dici, nisi consideretur in Ecclesijs Cathedralibus, et collegiatis, in quibus soli Regi, preterea nemini iuris patronatus competit prerogatiua sm Affl. in prel. const. Reg. q. 18. in fi. vbi dicit q; habet Rex in Regno suo ius patronatus, tám in Ecclesijs collegiatis, quàm non collegiatis, in quibq; ipse est in quasi possessione iuris patronatus; uel in ipsis Ecclesijs, que fuerunt edificate, uel dotate per Regem, uel eiusdem Regis predecessores, in quibus habet ius collationis, siue presentationis. et ex antiquissima consuetudine Reges in concessione bonorum feudalium talem soliti sunt clausulam apponere, Beneficijs etiam Cappellaniarum, et iuribus patronatus, si qua sunt in terra prędicta, nobis, et nostris heredibus, et successoribus reseruatis. ex Registro 1390. hra A. fo. 14. Quandò uero aliqua orieba-tur lis, hęc uerba inter cetera in fauorem Regis Aducebantur vz. Sane in concessionibus bonorum feudalium, quę deuoluta sunt, et suis vicibus deuoluuntur, ad Curię nostrę manus, iura beneficiorum, et cappellaniarum, ac patronatus, ipsorumq; presentationes, et collationes nobis, et nostris heredibus spetialiter reseruamus, ut ex Registro 1335. hra D. fo. 112. dt. Agimus modo de iure patronatus, in quo proprię cadit presentatio, quę duplex est sm Rebuff. in prax. tit. de present. et inst. Quedam

Rex patronatq; ecclesiarũ Cathedralium

Presentatio duplex.

fit à patrono Ecclesiastico, et hic sex habet menses ad̃ presentandum à die notitię vacationis computandos c. vn. de iur. patron. lib. vj°. et dicitur patronus Ecclesiasticus is, qui illud ius habet ratione suę Ecc.ę uel beneficij quod possidet c. dilectus, de offic. legat. et c. cum dilectus, de iur. patron. Patronus uero laicus dicitur, qui ius patronatus habet ratione sui patrimonij, et is patronus laicus quatuor tantum menses habet ad̃ presentandum d. c. vn. sed variare potest semel tantum c. quod autem, de iur. patron. cumulatiue, non autem, ut omnino recedat à primo nominato. Ius autem patronatus duplex est, quoddam seculare, quoddam Ecclesiasticum. seculare dicitur illa potestas, quę à iure concessa est. patrono in persona, et bonis liberti propter beneficium manumissionis de quo habetur ff. de iur. patron. et consistit in pluribus P°: patronus habet ius succedendi in bonis liberti, secundo libertus tenetur ei ad operas tot. tit. ff. de oper. libert. Tertio liberto, et filio sancta semper, et honesta persona patris, et patroni videri debet l. liberto ff. de obseq. à lib. et libert. prest. Quarto libertus non potest vacare dominum in ius uenia nō petita l. 2. C. de inius vocan. Quinto pro modo facultatum libertus patronum ęgentem alere tenetur ff. de liber. agnos. l. siquis à liberis §. solent. Sexto libertus propter ingratitudinem in seruitutem reuocari potest. §. illud uero Auth. ut lib. de cęt. aur. an. non ęgeant. Ecclesiasticum vero, seu spirituale ius patronatus dicitur potestas presentandi instituendi ad̃ beneficium Ecclesiasticum simplex, et vacans, competens.

Ius patronatus duplex

Ius patronatus spirituale quid.

petens pro eo q̃ Ecclesiam quis construxit, fundauit, uel dotauit ipse, uel is, à quo causam habbet sm̃ Abb. in rub. et Host. in sum. de iur. patron. nam hoc ius patronatus transit non solum ad fundatoris heredes sanguinis, sed ad quoscúq̃ heredes etiam extraneos sm̃ Abb. post glo. ibi in c. p°. n°. 2. de iur. patr. Et in hoc differt à iure patronatus seculari, quòd ad heredes extraneos non transit l. si operarum iuditio ff. de oper. libert. Item non solum ad heredes masculos, sed etiam feminas Abb. in d. c. p°. n°. 3. per tex. in c. fi. de conces. preb. et quando sunt plures heredes possunt conuenire, ut alternis vicibus presentent Clem. fi. de iur. patr. et glo. in d. c. p°. de iur. patron. et pluribus discordantibꝫ in presentandò prefertur presentatus à maiori parte si est idoneus c. 3. de iur. patr. nec potest Episcopus instituere Rectorem in beneficio sinè presentatione patroni c. decernimus ib. q. 7. de quo iure plenè tractatur in Decretal. et in sexto de iur. patr. et ibi Host. in sum. Plures etiam circúferuntur in hac materia tractatus magnorum virorú vꝫ. Rocchi de Curte, Pauli de Citadinis, et Cesaris Lambertini, vidimus q̃ quando sunt plures heredes alternis vicibus debent presentare d. Clem. fi. de iur. patr. exquo textu potest decidi questio tacta à domino Presidente de franch. dec. 85. vbi patronatus iure debetur heredibus q̃ Curelli orilię fundatoris Monasterij Montis Oliueti de Neapoli Candela 2na in die Purificationis Beatę Virginis: duo erant heredes, quorum primo genitus primo anno acceperat Candelã, et uolebat continuare; nam ex dis-

Authores tractantes de iure patronatus.

positione tex. predicti alternis annis debent illam habere. merito itaq; fuit prouisum, dato termino, q pro secũdo anno gauderet, secundo genitus, qui pro se habebat iuris dispositionem. Datur etiam patrono, vltra predicta, potestas, manutenendi res Ecclesię, offerendi personas, quę debent pręesse in Ecclesijs, et recipiendi alimenta tempore necessitatis xvi. q. vii. c. filijs c. decernimus, et c. quicũq;, Et in Monasterijs ius in Electione Abbatis, et ius aduocationis xvii. q. ii. Gonsaldus, et xviii. q. ii. Abbatem. facit quod ait Affl. in proh. constit. in alleg. q. 18. n.° s. ubi asserit se uidisse quoddam priuilegium Henrici factum Anno Domini 1191. in quo habetur Papam Innocentium II. post altercationem inter eum, et dictum Imperatorem super possessione Abbatię Casinensis concessisse, et cõfirmasse prouisionem de Abbate dicti Monasterij spectare, et pertinere dicto Imperatori, et successori eius in Regno. Sed an credatur Imperatori contra Papam in his, quę de iure sunt ad dispositionẽ Pontificis, remictit se Affl. ad dicta per eum in c. p.° qui success. ten.

Patrono quę debeantur ratione iuris patronatus.

Patroni autem non possunt sinè consensu Episcopi, Ecclesias, uel monasteria de loco, ad locum mutare, illas auferre, uel conferre, nec in eorum manibus renuntiationem beneficij Ecclesiastici recipere xvj. q. vlt. considerandum, et q. vii. inuentum, et ead. ca. q. ii. Gonsaldus.

Reges autem bene possunt recipere beneficiorum resignationem, ut videbimus ex rescriptis, in quibus per renuntiationem in manibus Regis factam, conferuntur beneficia, licet per Luc. de pen. in l. predia vers. septimo C. de loc.

Reges recipere possunt renuntiationẽ beneficiorũ.

pred. ciuil. lib. xi. Rex equipareţur patrono laico. Cuius doctrina poteſt locum habere in poteſtate variandi, non in alijs, ut ſicut ſemel ſimplex patronus poteſt uariare presentãdo alium ſta eſt Rex possit hoc facere.

Dotem uero Eccleſię non patronus, ſed Epiſcopus debet ordinare x. q. 1. nouerint, et dicetur magna uel modica, habita ratione perſonę. nam duo pondo auri, uel argenti clariſſimis viris relicta, modica dicuntur, acctenta qualitate legatarij l. ſed et ſi §. ſed, et ſi proponas. vbi glo. in ver. modica, ait q Comitiſſa Matildis in donatione dicebat, Aliquantulum Terre dono illi Eccleſię, que tamen terra triginta miliaria extendebatur. Principum etenim donationes amplissimé interpretantur l. ſi quando C. de bon. vac. lib. x. et nulla maior ratio, q̃ꝫ que pro religione facit l. ſunt perſonę ff. de relig. et ſúpt. funer. nam religionis fauor, ampliationem dignus, interpretatione fauendus, ſpẽtialia pleraq̃ recipit, que iuris cõmunis sanctio non indicit. vnde fatui censendi ſunt Doctores illi, qui de validitate donationis facte Eccleſię ab Imperatore Conſtantino, dubitarunt, prout fatuos exiſtimat eos Luc. in l. quicúq̃ la. 2ª vers. ex premiſſis, C. de om. agr. de ser. lib. xi°. Domini enim eſt terra, et plenitudo eius. Theodoricus Gothorum Rex dum aliquas Eccleſias per Brutios atq̃ Lucaniam munerum largitione iuuaſſet, iuſſit eisdem Eccleſijs reſtitui, quod Canonicarij nomine subtractum fuerat ab exactoribus tributorú, eosq̃ tãq̃ impios arguit, q̃ fecissent laicum cõmodum subſtantiam Clericorum, ut ait Caſſidor. variar. lib. xii. Epiſt. xvj. Hinc eſt q̃ ea, que locis pijs à Principe sunt concessa, nõ possunt alienari Auth. de alien. et emph. §. ſi uero vers. ea uero, immo nec permutari, ut concludit Affl. dec. 17.

Res modica, uel magna dicitur respectu perſonę.

Donatio facta ac data Eccl̃e à Conſtantino Imperatore.

Donata pijs locis à Principe nõ possũt alienari.

Regia Curia, quo loci loquitur de Ciuitate Alexinę olim donatę venerabili Ecclesię Sᵗᵉ Marię Annuntiate de Neapoli. de qua in tit. de eccles. Sᵗⁱ Primiani, latius loquemur. sed eo, unde digressi sumus reuertendo, sciendum est: Ius patronatus acquiri etiam ex simplici donatione

Ius patronatus multis modis acquiritur.

cum consensu episcopi sm Affl. in prel. const. q. 18. nº 10. allegat Card. in rub. de iur. patr. et in c. preterea, eo tit. Anchar. cons. 112. Iura quę.

Item acquiritur ex refectione Ecclesię ruinę exposite luc. in l. in qualibet. vers. utrum aut C de metat. lib. xy. facta tamen de consensu Episcopi per not. ex de iur. patr. c. 3. ad quod benefacit Auth. ut null. fabric. orator. dom. §. s. vers. si autem coll. v. si uero presentetur Episcopo in iure patronatus uxori spectante unus à marito, et alter ab uxore,

Presentatg à marito pfertur presentato ab uxore in iure patronatus dotali

prefertur presentatus à marito Rot. dec. decima, incip. fuit quesitum, de iur. patr. in nouis. Vbi etiam dicunt q in maritum transit ius patronatus de consuetudine, quę secundum ipsos valet. Imo tamen post Butr. in c. fi. de conices. preb. tenet q infructibus dotalibus, quos maritus facit suos nō continetur collatio, uel presentatio, seu ius patronatus Par; et fel. in c. examinata de iudic. Sacro sancta Synodus Tridentina sess. 25. cap. 9. circa iura patronatus Regum hęc statuit.

Vt titulus iuris patronatus sit ex fundatione, uel dotatione, qui ex autentico documento, et alijs iure requisitis ostendatur; siue etiam ex multiplicatis presentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasue secundum iuris dispositionē. Inijs uero personis, seu communitatibus, uel uniuersitatibus, inquibg.

id ius.

id ius plerúqꝫ ex usurpatione quesitum potius presumi solet, plenior, et exactior probatio ad docendum uerum titulum requiratur. nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur quam si, preter reliqua ad eam necessaria, presentationes etiam continuate non minori saltem, quàm quinquaginta annorum spatio, quę omnes effectum sortite sint, autenticis scripturis probentur. Reliqui patronatus omnes in beneficijs tã secularibꝫ, qꝫ regularibus, seu parochialibus, uel dignitatibus, aut quibuscúqꝫ alijs beneficijs, in Cathedrali, uel collegiata Ecclesia, seu facultates, et priuilegia concessa tam in vim patronatus, qꝫ alio quocúqꝫ iure nominandi, eligendi presentandi ad ea, cum uacant, excepris patronatibus super Cathedralibus Ecclesijs competentibꝫ, et excepris alijs, quę ad Imperatorem, et Reges, seu Regna possidentes, aliosqꝫ sublimes, ac supremos Principes, Jura Imperij in dominijs suis habẽtes, pertinent, et quę in fauorem studiorum generalium concessa sunt, in totum prorsus abrogata, et irrita cum quasi possessione indè sequuta intelligantur. Beneficiaqꝫ huiusmodi, tãqꝫ libera à suis collatoribꝫ conferantur. Ad hęc liceat Episcopis presentatos à patronis, si idonei non fuerint, repellere &

Ex qua decreti exceptione Ecclesię Cathedrales, et alię supra excepte, quę ad Imperatorem, et Reges, ac alios supra nominatos pertinent, non sunt obnoxie dispositioni premisse, et remanent in eis intacta iura collationis, et presentationis, prout erant ante Celebrationem Consilij. hęc enim est virtus exceptionis l. nam qꝺliquide ff. de pen. legat. et exclusionis l. cum pretor ff. de iudicijs.

Veniamus nunc ad enumerationem singularú Ecclesiarú, quę ad Regem patronatus iure pertinent, et in eis, ac unaquaqꝫ ipsarú presẽtationes afferamꝰ, ex quibꝰ Regij fisci iura reddantur clariora, nullusqꝫ de possessione, seu quasi remaneat dubitandi locus. Ecclesię autem de iure patronatus Regio, ut collegimꝰ ex Archiuo sunt sequentes vꝫ

sed antequam

Sed antequàm de dictis Ecclesijs agamus non erit extra propositam materiam subycere formam presentationis, atq; prouisionis factę quando Epus presentatum nolebat admictere.

In Registro Regis Caroli 2.i
1303. & 1304. Ira A. R.o 97.

Karolus 2.s ℞ Venerabili in xpo patri Pennensi, et Adriensi Epo dilecto fideli suo ℞ Cum Ecclesia S.tę Marię de Planella, in qua iure patronatus, presentandi ius nobis cõpetit, et habemus, uacet ad presens, nos Fran.cũ Clericum filium Petri de S.to Seuero M.C.N.R. fa. et fi. nostri dilecti, Rectorem ad ipsam Ecclesiam uobis, ad quem eius institutio spectare dinoscitur, infra legitima tempora duximus presentandum, uos requirentes actentè, ut prefatum Fran.cũ instituatis in Rectorem Ecclesię supradictę, sibiq;, uel Notario Americo de Termulis eius procuratori, seu nuntio pro eodem presentes uobis literas assignanti, mandetis, et faciatis possessionem predictę Ecclesię, absq; dilatione qualibet assignari, ac de iuribus, prouentibus, et redditibus ipsius Ecclesię tam in spiritualibus, q; in temporalibus integrè responderi, sic placide presentationẽ nostram huiusmodi admictentes q scribi uobis ulterius propterea nõ sit opus. Datum neap per Bartholomeum de Capua ℞ Die xvj.o martij xi.e Ind.s

In Registro Regis Roberti sig.to
1335. 1ra C. fo. 284.

Robertus &c Capitaneis, et Vicarijs Comitatus Albe presenti, uel alijs successiue futuris fidelibus suis &c Firmirius Scotti Cappellanus familiaris, et fidelis noster. lamentabili nobis frequentius, et repetita nouiter expositione monstrauit, q eum tenentem, et possidentem. p se, et alios suo nomine Ecclesiam ste Restitute de Morreo soranę diocesis, inqua nobis, seu spectabili foę Ducisse Calabrię Carissimę Nepti nostrę Comitatus predicti Dominę ius competit patronatus, uigore presentationis nostrę factę de ipso, per speciales nostras literas ven̄ patri Epo Soranо ad Ecclesiam ante dictam, Epus idem illius possessione destitui aute propria Violente, et licet super illius restitutione debita facienda iam dicto Firmino plures miserimus nostras hortatorias eidem Epo scriptiones, cum non minus in hoc eiusdem Firmini, q̄s iura nostra Regalia predicteq̄ Ducisse per consequens lederentur. Idem tamen Epus exortationes nostras huiusmodi quodam modo parui pendens illas, nedu curauit exequi, uerum data causa negligentię recusauit, ad quod tenebatur Iustitię debitum adimplere iniuriam, et Mtis nostrę contemptum, dictiq̄ Firmini iurium, et nostrorum preiudicium manifestum. Cum, itaq̄ de iure patronatus huiusmodi nobis seu spti foę Ducisse Calabrię Carissimę nepti nostrę Comitatus predicti dn̄ę rationabiliter in eadem Ecclesia

competenti ex relatione facta nobis inscriptis per procura-
tores, et Aduocatos fisci nostri, perquos de iuribus ipsis
nostris, predictęq̃ Ducissę per priuilegia, Cautelas, et scri-
pturas alias coram eis productas ſnformationem assumi
iussimus diligentem, plenariè nobis constet. Et ultra hęc
in singulis priuilegijs Dominorum Aui, et patris nostrarú,
ac nostris, de Terrarú concessionibus, siuè feudis contineat
spetialis clausula, per quam beneficia cappellaniarú, et iura
patronatus Regię Curię reseruant, tam indemnitati iuris
nostri, et spetialis ſoę Ducissę Calabrię neptis nostrę, cuius,
et bonorum eius legitimꝰ administrator existimus, q̃ eiusdē
Firmini per consequens fore in hac parte prospeximus oc-
currendum. Cum, itaq̃ liceat uim vi omni iure repellere,
et tentatam in hac premissę spoliationis iniuriam propul-
sare fidelitati uestrę de C. S. N. mandamus expressè qua-
tenus tibi presenti Capitaneo, et Vicario de destitutione prę-
missa summariè de plano, sinè strepitu, et figura iudi fide
facta per facti notorium, aut rei euidentiam, famamue pu-
blicam, aut alias nō per cognitionalem indaginē, quam nō
posses in eundem Episcopum Exercere, possessionem eiusdem
Ecclesię Stę Restitutę cum iuribus, et pertinentijs suis statim
forti manu recuperare nō tardes restituendo ipsam prenomi-
nato Firmino, per quod restituatur, et nobis, predictęq̃ Du-
cissę possessio dictę Ecclesię sic amissa. Et demum tam tu
presens Vicarię, q̃ uos alij successiuè futuri prenominatum
Firminum taliter restitutum, ad illam, seu alium, uel alios pro
eodem manuteneatis, et conseruetis expedientibus assistentis
uestre presidijs, alijsq̃ fauoribus, et auxilijs oportunis. Ita q̃

illata taliter repellatur iniuria, predictusq̃ Firminus in quiete remaneat, et nostrorum per consequens, predicteq̃ Ducisse iurium, que digno fauore prosequimur diminutio que uis illicita nõ sequatur. Presentes autem literas post oportunam inspectionẽ earum restitui uolumus presentati efficaciter in antea ualituras. Datum Neap. per Jo. Grillum de Salerno anno Dñi 1334. Die 24. ottobris iij.e Ind.s Regnorũ nostrorum Anno XXVJ.o

Ordo circa situationẽ rubricarũ.

Nec omittam hoc loci lectorem admonere ordinem, quo utemur in hoc opere circa situationem rubricarũ beneficiorum Regalium tã ad collationẽ, q̃ ad Regiam p̃sentationem pertinentium, qui quidem ordo ita seruabitur, ponendo Ecclesias uniuscuiusq̃ Prouintiæ in serie subsequenti:

P.o In Prouintia Terræ Laboris.

2.o in Comitatu Molisij.

3.o in Aprutio citra.

4.o in Aprutio ultra.

5.o in Capitanata

6.o in Terra Bari

7.o in Basilicata.

8.o in Tra Hydrunti.

9.o in Principatu citra.

X.o in Principatu ultra.

XI. in Calabria citra.

XY. et ult.o in Calabria ultra.

Neapolis Regni caput in Prou.ª trãe laboris.

DE ECCLESIA STI NICOLAI de molo Neapolis.

Ius patronatus.

NEAPOLIS Ciuitas amoenissima, et famosa, cui mare, et terra deseruiunt, abundans omnibus delitijs, in quinque Theatra diuisa est, quæ uulgo Sedilia appellantur, quæ unà cum populariũ tribu, siue platea negotia publica pertractant, totamq; constituunt Ciuitatem, quodq; ab horum Sedilium maiori parte geritur, ratum, firmumq; habetur, perinde, ac si ab omnibus factum esset, horum nomina hæc sunt. Capuanum, Sedile Nidi, Platea Montaneæ, Sessio Portuensis, ac Theatrum Portæ nouæ. Nam, ut ex Archiuis percepi, sunt synonima omnia ista, idemq;, ac unum significantia; habent enim Sedilia Neapolitana permultas nomenclaturas, sedile scilicet, Segium, Sedimen, Regionem, Contratam, Plateam, Toccum, Vicum, Theatrum, & Porticum, ac alia huiusmodi, quæ omnia locum illum significant, quo municipes conueniunt pro Republica gerenda, apud Romanos Porticus dicebantur, seu Basilicæ. Est autem Basilica templo persimilis, ambulationibus amplissimis instructa, ad quam multi tota ea urbe, alij causas agendi, alij aliud agendi, alij consultandi gratia confluunt, ut sunt Neapoli, exempli gratia, Regale palatium, ac Regia Tribunalia, et Romæ Basilicæ nominantur maiores Ecclesiæ, ueluti Basilica Sancti Petri. Cicero uerò ad Atticum lib. 2. Basilicam, frequentiam populorum nominauit his uerbis. Basilicam habeo, et non

Neapolis diuisa in quinq; Sedilia.

Sedilium diuersa nomina.

Basilica.

villam frequentia Formianorum. In hac generosa Principum Sede plures sunt Ecclesiæ ad Regium ius patronatus attinentes, ac permultæ ad Regiam collationem. Agimus hîc de Ecclesijs de iure patronatus, cùm alibi, et propriè in Titulo de Eccles. ad Reg. collat. spectan. de alijs, quæ sunt Regiæ collationis, sit pertractandum.

Ecclesia ista Sancti Nicolai Regium habet hospitale, ut est dictum in Tit. de Hospital. et patronatus iure à Rege prodicta prouidetur Ecclesia, ut ex sequentibus.

Carolus Secundus prosentauit Humberto Neapolitano Archiepiscopo ad Ecclesiam Sancti Nicolai de Portu Ciuitatis Neapolis D. Ioannem Beneuentanum ciuem Neapolitanum cum prouisione unciarum sex per annum, in qua Ecclesia asserit Curiam habere ius patronatus, vt ex Registro signato 1308. Irâ A. fol. 86. et 1308. et 1309. Irâ C. fol. 58.

Idem Rex concessit prædictæ Ecclesiæ annuas uncias sex in perpetuum super iuribus calcariarum Neapolis, ut habetur in allegato Registro 1308. et 1309. littera C. fol. 107. à ter.

Ioanna Prima Regina prosentauit Venerabili Patri Archiepiscopo Neapolitano in Rectorem Ecclesiæ Sancti Nicolai de Molo, in qua Regia Curia ius competit patronatus, Presbyterum Petrum de Vabella Die 8. Decembris 1347. per mortem Ioannis Guiscri Rectoris, ut legitur in Reg. signato 1347. littera F. fol. 104. à ter.

DE ECCLESIA STI SEVERINI
Piccioli de Neapoli.

Jus patronatus. Ecclesia Sancti Seuerini Piczoli sita erat prope Plateam Domus noue Neapoli, in qua platea hac tempestate sunt Ecclesie Sancte Marie Montis Virginis, et Collegij Jesuinorum, habet Curia Regis in dicta Ecclesia ius presentandi pro certa portione, ut ex infra dicendis apparebit.

Rex namqz Robertus confirmauit presentationem factam Capitulo Neapolitane Ecclesie tunc Pastore vacantis, per Carolum Ducem Calabrie de clerico Nicolao Pignatello per mortem Venerabilis Patris Matthei Filimarini in Rectorem Ecclesie Sancti Seuerini Piczoli sito prope predictam plateam domus noue, ut habetur in Registro signato 1325. littera F. fol. 16. 1.

Nicolaus de Auferio filius Bartholomei de Auferio de Neapoli militis, presentatur per Robertum Regem Venerabili viro Ioanni Archiepiscopo Neapolitano pro Rectore Sancti Seuerini piczoli, in cuius certa portione Regia Curia ius competit patronatus, ut ex Registro signato 1333. littera D. fol. 6. à ter.

Neapolis.

DE ECCLESIA SANCTI ANELLI maioris de Neapoli.

Iuspatronatus. Rex Sicilie solitus est presentare Rectorem Ecclesie Sancti Anelli maioris de Neapoli, in cuius certa portione Regia Curia ius competit patronatus, ut probatur ex infrascriptis presentationibus.

Reperitur facta presentatio tempore Roberti Regis Capitulo Neapolitane Ecclesia Pastore vacantis, in personam Nicolai Pignatelli per mortem Matthei Filimarini electi Neapolitani Archiepiscopi, ut habetur in Registro signato 1325. littera F. fol. 16.

Preterea in eadem Ecclesia fuit presentatus Rector per prefatum Regem Robertum Nicolaus de Auferio clericus Neapolitanus uigore iuris patronatus ad curiam Regis pro certa portione spectantis, ut legitur in Registro signato 1331. et 1332. littera A. fol. 91.

Neapolis.

DE ECCLESIA SANCTI IO: BAPTÆ
de Piazza de Neapoli.

Iurpatronatus.

Adest Cappella hæc Regia, ac sita est Neapoli in loco, qui uulgo dicitur à Piazza, et, ni fallor, est in platea Sancti Arpini, sic fortasse dicta, ex quo antiquis temporibus erat ibi platea Furcillo, id est, Sedile, quæ platea hodie unita est cum Sedili Montaneæ.

Curia Regis presentat Archiepiscopo Neapolitano Rectorem in Cappellania sub uocabulo Sancti Ioannis Baptistæ, et hoc iure usus fuit.

Probatur enim per Registra Curiæ fuisse presentatum in beneficio prædicto Michaelem Lopez per obitum Bartholomei Moles, ut colligitur ex Registro benefic. fol. 41. quod conseruatur in Regia Cancellariâ.

Ibi enim probatur, quòd Exc^mus Regni Prorex in anno 1600. Die 13. Aprelis prædictam fecit presentationē.

Ecclesia hæc non in Sedili, siue Platea Furcillo, sed sita est in Platea Sedilis Portæ nouæ Ciuitatis Neapolis, et in ea habebat ius patronatus Illustris quondam Lucretia Cicara, per cuius presentationem erat Rector Marcellus Cicer, et mortua Lucretia successit in iure patronatus Marchio Vrio ipsius Lucretiæ filius. Postmodum per notoriam heresim Marchionis prædicti, ius patronatus cum toto Marchionatu fuit ad Regiam Curiam deuolutum, à qua per mortem prædicti Marcelli fuit presentatus Leander Iana Die xij. Junij 1574. ut ex Registro Part. xxx. Cardinalis Granuela fol. 59.

Neapolis.

DE ECCLESIA SS: COSMI, ET Damiani de Neapoli.

Iurpatronatus. Hoc tempore à Patribus Congregationis Oratorij Sancti Hieronimi constructa est Ecclesia satis augusta Neapoli in Platea Sancti Laurentij eo in solo, quo nostra memoria sita fuerat Ecclesia Sanctor̃ Cosmi, & Damiani, in qua erat Congregatio, seu Sacellum Barbitonsorum. Isti tempore cepti ædificij à prædtis Patribus, obnixè obstiterunt, ne eorum Cappella pellerentur antiqua; at cùm causa cecidissent, transtulere Sacellum in Ecclesiam Diuæ Mariæ Pietatis dicatam, quæ posita est in Platea, quæ antiquitus Corregiarum, hodiè Platea Incoronatæ nominatur.

Habebat Regia Curia ius presentandi Rectorem in Ecclesia dictorum Sanctorum Cosmi, et Damiani, idq̃ patet ex actis Siciliæ Regum.

Nam Sex.mus Rex Robertus presentauit in Rectorem dictæ Ecclesiæ clericum Nicolaum Pignatellum, tempore, quo uacabat per obitum Matthei Filimarini de Neapoli, ut habetur in Registro Signato 1325. Irã. F. fol. 16.

DE ECCLESIA SANCTI Siluestri de Neapoli.

Iuspatronatus. Adhuc non est mihi exploratum qua in Regione Ciuitatis fuerit Ecclesia Sancti Siluestri constructa, licet uetustarum rerum indagatione cognouerim ipsam Regalem esse, et in ea Regiæ Curiæ ius patronatus competere.

Nam Regnante Roberto Rege fuit facta presentatio à Carolo Calabriæ Duce Regni vicario, Capitulo Neapolitano, et in rescripto asseritur, quòd ius patronatus dicto dictæ Ecclesiæ Regium est, ita colligitur ex Registro signato 1325. littera F. fol. 16.

Neapolis.

DE ECCLESIA SANCTAE Catharinæ de Celano.

Ius patronatus. Multa retulimus de hac Ecclesia in Titulo de Hospitalibus, ubi diximus à quo fundata fuerit, et quare de Celano nominetur, ac pleraqs alia.

Nunc eam hoc loco ponimus ratione iuris patronatus ad Regem spectantis.

In hac Ecclesia Ferdinandus Rex presentauit Archiepiscopo Neapolitano Hectorem de Jacio in Priorem per mortem Prioris eiusdem Ecclesiæ, ut ex Registro signato Part. XI. Ferdin. fol. 18. à ter. de Anno 1489. Die Primo septembris in Regia Cancellaria.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Virtutibus de Neapoli.

Jus patronatus. Ecclesia sub vocabulo Sanctæ Mariæ de Virtutibus erat sita Neapoli in platea Corregiarum, quæ uulgo, l'Incoronata nominatur ob Templum, spineæ Coronæ Domini nostri Jesu Christi, dicatum. Hodiè Ecclesia ista in dicta platea non superest, et fortasse quando ciuitas ampliata fuit, diruta extitit.

Habebat in ea Curia Regis ius patronatus, siue collationis, et hoc iure usus est Robertus Rex, dum eam prouidit in personam presbyteri Francisci de Messana, cum iuribus, rationibus, obuentionibus, et pertinentijs suis omnibus Die 26. Aprelis Anno Dñi 1332. prout habetur in Registro eiusdem Regis Roberti, cui signum est 1331. et 1332. littera C. fol. 122. à ter.

Surrentum in trâ laboris.

DE ECCLESIA, SIVE CAPPELLA
in maiori Ecclesia Surrenti

Iurpatronatus.

Surrentina Ciuitas antiquissimam pra se fert nobilitatem, et olim Sirenum Sedes, ut tradunt Auctores, his temporibus multas habet familias nobiles, quæ in duabus Porticibus, siue Sedilibus unitæ sunt, alterum Portæ, alterum Sedile Domi nouæ appellatum est. In eis gaudent prærogatiua nobilitatis Aczapatij, Aczij, Amonis, de Anfora, Borso, de Brancia, Capicij, Cortesij, Curiales, Dominimartæ, De Eusebio, Falangula, de Flore, Guardati, Marzati, Magistriiudices, Molignani, Nobiliones, Orificij, Pellegrini, de Porta, Romani, Seruales, Rota, Spasiani, de Vrso, Vulcani, ac alijs familijs. Ex ea originẽ duxit

Surrenti Sedilia.

Surrenti Nobiles.

Att^mus Cardinalis de Monopoli.

Att^mus Cardinalis de Monopolo, qui antea Capucinus erat, et à Clemente VIII. Summo Pontifice in ultima creat^ne S.R.E. Cardinalis electus fuit, familia ipsius Marzata est, et quia Monopoli natus est, à loco natiuitatis uoluit nuncupari postquàm ad Cardinalitiam peruenit dignitatem. Multa sunt, quæ laudari possunt in hac Ciuitate, et præcipuè cæli temperies, fructuũ ubertas, ac uina, quæ Surrentino in territorio nascuntur, de quibus meminit Vlpianus Iureconsultus l. fin. ff. de trit. uin. et ol. leg.

Vigore iuris patronatus præsentauit Ioanna Secunda Regina D. Lucam Domini Theodori de Surrento in Regali beneficio unius missæ celebrandæ semel in hebdomada in maiori Altari Archiepiscopatus Surrenti obitu D. Caroli Domini Labini ex Registro signato 1419. et 1420. fol. 332.

Venafrũ in tra laboris.

DE ECCLESIA STI NICOLAI de Venafro

Jus patronatus.

Venafrum Ciuitas Terre Laboris uetustissima multos ostentat antiquos Dominos; uidelicet Nobiles de la Turre de Mediolano, Sabellos Romanos, nobiles cognomento de Januilla Gallos, Pandones Italos, ac alios plerosqs; nostra uerò memoria possessa fuit Ciuitas ab Exc^mo Genere de la Noia Sulmonis cum Principatu.

Habet Regia Curia in dicta Ciuitate Ecclesiam sub uocabulo Sancti Nicolai, in qua patronatus iure presentat Rectorem, vt habetur in Registro Regis Caroli Primi signato 1272. littera F. fol. 2. à ter.

Palma in trâ laboris.

DE ECCLESIA STI NICOLAI de Castro Palmæ

Jus patronatus.

Alexander Abbas in lib. Rer. gest. Roger. Reg. scribit Palmæ oppidum à quodam magnate Principe, Annonio nomine, fuisse possessum unà cum Ciuitate Sarni, ac alijs locis, situm est Palmæ oppidum in Diœcesi Nolana, et Ecclesiam habet sub inuocatione Sancti Nicolai ad Regio Curio ius patronatus attinentem.

Annonius Palmæ Dominus.

Nam Robertus Rex presentauit Capitulo Nolano, Sede vacante, Ioannem de Exarcellis clericum Cappellæ Regiæ in Rectorem predictæ Ecclesiæ uigore iuris patronatus ex Registro signato 1309. lrâ K. fol. 290.

Predictus Rector agit pro reintegratione bonorum eiusdem Ecclesiæ, quæ fuerant occupata, ut habetur in Registro, quod inscribitur 1313. A. fol. 84.

Morreum in trâ laboris.

DE ECCLESIA STÆ SABINÆ de Morreo.

Jus patronatus. Morreum Castrum positum est in Prouintia Terræ laboris, et in eo habet Rex Ecclesiam Sancte Sabine, de iure patronatus, ut patet ex Registris Regalis Archiui.

Cenim Sapientissimus Rex Robertus presentauit Episcopo Nolano Firminum Scotti clericum in Rectorem Ecclesie predicte Sancte Sabine de Pedemete de pertinentijs Castri Morrei, ut legitur in Registro eiusdem Regis signato 1333. et 1334. littera C. fol. 82.

Varanum in Ira laboris

DE ECCLESIA STI MAXIMI de Varano

Iuspatronatus.

Varani Castrum positum est in Terra laboris, et in eo Ecclesia sancti Maximi sita est, in cuius Praepositura Regia Curia ius competit patronatus. cuius uigore Robertus Rex praesentauit Abbati sancti Saluatoris de Maiella in Propositum Ecclesiæ praedictæ Judicem Gullielmū de Camplo per mortem Don Gullielmi de Camplo, vt habetur in Registro prædicti Regis signato 1339. et 1340. lrā A. fol. 70.

Suessa intra laborij.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ de Polita de Suessa

Jus patronatus.

Suessana, siue Sinuessana Ciuitas in extremo Latij posita est, non procul à Liri fluuio, ut inquit Plin. lib. 3. cap. 5. . in eius agro gignitur uinum copiosum, quod saxosis collibus, in quibus nascitur, Sinuessanum Petrinum uocat Horat. De hac Liu. lib. x. in saltu uestino Falernum contingente agrũ, Sinope dicitur Græca vrbs fuisse, Sinuessa deinde à Romanis colonis appellata. Meminit etiam de hac Ciuitate Stra. lib. 5. Diu huius Ciuitatis dominio potita est generosa Domus cognomento Corduba, ex qua famigeratus ille Consaluus Ferrandus prodidit Dux bellorum gloria clarissimus, miles, maxima strenuitate preditus, qui ob res præclarissimè tam domi, quàm militiæ gestas, Magnus Dux appellatus est. Huius descendentes eadem urbe sunt dominati cum titulo, et honore Ducatus, hodie titulo dotis Ciuitas in generosam familiam de Cardona est cum eius Ducatu translata. hinc factum est, ut Sinuessæ Duces de Corduba, et Cardona nuncupentur.

Sinuessa.

Familia de Corduba.

Est in Ciuitate prædicta Regij iuris patronatus beneficium Sancto Mariò de Polita, quod, Regio assensu mediante, permutatum fuit à Nicolao Valente de Suessa cum Camillo de Gerardinis de Amelia die 8

martij

Martij Anno Domini Millesimo quadringentesimo
septuagesimo nono, vt patet ex Registro signato Priu.
ix. Regis Jezdin. fol. 155. quod quidem Registrum
conseruatur in Regia Canc.a

Casaluerium in trâ laboris.

DE ECCLESIA STI BARBATI de Casaluerio.

Iurpatronatus.

Casaluerij Castrum sub Roberto Rege à viro nobili Thomasio de Aquino Comite Bellicastri possidebatur, et in Ecclesia sancti Barbati iure patronatus tâ Rex ipse, quàm idem Comes Cappellanum praesentabant, vt probatur per Registrum inscriptum 1331. et 1332. trâ A. fol. 52. et fol. 60. à ter.

Nola in trã laboris.

De ecclesia stæ Mariæ Nolanæ diocæsis.

Jus patronatus.

Nola

Familiæ nobiles in Vrbe Nola.

Ambrosius Nolanus.

Nola Campaneæ vrbs mediterranea, ut Ptol. inquit, prius Sidicinum dicta fuit, ut scribit Plin. lib. 3. cap. 5. Hæc ciuitas antiquissima est, atqs famosa, multasqs nobiles familias habet, et in eis Albertinam, Baronam, Cesarinam, Felecchiam, Fontanarosã, De Iudice, de Gruffo, de Mastrillis, de Notarijs, de Petroioanne, de Riso, ac alias, et eius Episcopus, ut inquit Dnus Frecc. de subfeud. lib. 1., tempore Valeriani Imperatoris Anno Dni 259. sub Felice Martire fuit à populo ordinatus. De Gente Nolana historiam conscripsit Ambrosius Nolanus, in qua de antiqua vrbis origine, ac de multis alijs mentionem fecit.

Est in diœcesi Nolana Ecclesia sub vocabulo Sanctæ Mariæ, in qua Regia Curia ius patronatus habet. nam in ea Robertus Rex presentauit Episcopo Nolano Robertum de Cabannis clericum per renuntiationem Magistri Matthei de Platamone, ut patet ex Registro signato 1317. littera C. fol. 9.

Capua in tra labouis.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ matris Domini de Capua.

Jus patronatus.

Est Capuana in Vrbe Ecclesia Sancta Maria Matris Domini, in qua die vltimo Februarij 1593. Excmus Comes Miranda Regni Prorex presentauit Archiepiscopo Capuano D. Federicum Stanfellam in beneficio, seu Capella predicta Ecclesia Sancta Maria Matris Domini, sita intus Capuam per mortem D. Augustini Mansionis, ut apparet ex Registro benefic. fol. quod conseruatur in Canc.a

DE ECCLESIA SANCTI IACOBI
Auersanæ Dio-
cœsis:

Auerta in terra laboris.

Ius patronatus.

Auerta à Normandis condita.

Auersa Campaniæ Ciuitas à Normandis condita eo tempore, quo Apuliam aggressi sunt. hoc Rogerio Primo Rege duodecim magnatibus militibus immensoq; populo habitabatur, et agere, non autem muro ambitu cingebatur. ad quam Rex ipse Ioannem Ammiratum, et Guarinum Cancellarium destinauit, vt Primates, omnesq; Equites, ac alios in ea cohabitantes diligenter promonerent, quatenus nullo unquam amore, vel timore à Regia fidelitate deficerent. Sed bonum nomen, quo tunc usq; summa cum obseruatione, fideiq; puritate enituerant, minimè obscurari paterentur. Quibus monitis adducti, cùm debuissent in fide Regis permanere, abiecta Regis ditione, monita Ioannis Ammirati, et Guarini eiusdem Regis Cancellarij contempserunt. Quamobrem Rex illico, coacta in unum, quam collegerat militum, peditumq; expeditione, ad eam aggrediendam toto animo tendit. Auersani autem asperrimam formidantes aggressionem quàm citiùs potuerunt, fugam Neapolim versus arripiunt, eòq; refugij causa properant, Rogerius autem tanto deinde mentis furore accenditur, ut tota Vrbs prius omnino depopulata, eius iussu ignis traderetur incendio. quo uidelicet Ciuitas non solùm intra, sed extra mania abundantissimo incolebatur populo, et ita fertilis erat, ut minimè inuideret Capuæ, seu Neapoli, quæ circa se erant. Tandem Rex ipse Rogerius Vrbem

Auerta à Rogerio Rege destructa.

Auerta restaurata Regis iussu.

Auersam pergens eam restaurandam constituit, atq; mandauit, et à cunctis, qui eam prius habitauerát, permisit rehabitare, et hoc, ut Neapolis superbiam restringere posset. Hæc de constructione Ciuitatis Auersæ leguntur in historia Alexandri Abbatis de rebus gestis Rogerij Regis. Hunc ad Ecclesias Regales, vt par est, deueniendo, quatuor, et subscriptas Auersæ, ac eius in diocesi in actis Regum lectitasse animaduerto uidelicet.

Ecclesiæ Regio sitæ Auersæ.

Ecclesiam Sancti Iacobi. — Ecclesiam Beati Petri. — } { vtráq; de Iure patronatus.

Ecclesiam Sancti Eligij & Ecclesiam S.tæ Mariæ Magdalenæ } { ambas de Regia collatione.

Prius itaq; agemus de Ecclesijs, in quibus Rex ius habet patronatus, deinde uerò de alijs duabus, quæ ad eius collationem pertinent.

Quòd autem in Ecclesia Sancti Iacobi, de qua nunc à nobis habetur sermo, Rex ipse patronatus iure fuerit usus, ex eo demonstratur.

Cùm enim Auersanæ Ecclesiæ sedes vacaret, Carolus Secundus presentauit Capitulo Auersano Nicolaú de Rainono in Rectorem Ecclesiæ Sancti Iacobi sitæ in Villa Vici Sancti Elpidij diocesis Auersanæ, quæ Ecclesia vacabat per mortem Presbyteri Nicolai Scatræ, et hoc uirtute iuris patronatus, Regiæ Curiæ competentis, vt ex Regestro signato 1308. littera B. fol. 136. à ter.

Auellæ in trá laboris.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Castro Auellarum.

Ius patronatus.

Auellarum, siue Abellarum Campaniæ oppidum est satis antiquum, et de eo meminit Virgilius lib. 7. Ptolomæus, et alij, et hodie possidetur ab Exc^mo. Andrea ab Auria Melfiæ Principe titulo emptionis facto à Regia Curia, cùm enim Genuensis præcessor Dominus coactus fuisset dictum oppidum vendere, creditoribus urgentibus, illud Regia Camera Summaria Regio nomine emendum duxit, et postmodum prædicto Principi assignauit. qui uerò, creditoribus instantibus, Castrum alienauit, vocabatur X. Catanea. Et licèt Virgilius asserat Auellarum Populos Turno contra Regem Latinum suppetias tulisse, illosq; valde decantet hodie tamen iocosè appellantur uulgo, Anchioni d'Auella, mulieres ferè omnes sub gutture tumorem habent ob nimiam aquarum humiditatem, nam locus copiam aquæ maximam habet, et satis est aquosus. Constructa est hoc in oppido Ecclesia Sanctæ Mariæ uocabulo insignita, et in ea Rex solitus est præsentare Rectores. quod ex Registris Roberti Regis, ac etiam Ioannæ Reginæ prædicti Roberti neptis manifestè comprobatur. Etenim Robertus ipse uirtute iuris patronatus, quod Regiæ Curiæ competebat in Ecclesia memorata, præsentauit Nolano Episcopo in Rectorem eiusdem Ecclesiæ Robertum de Cabannis per renunciationem Matthæi de Platamone Caputaquensis Archidiaconi, vt legitur in Registro prædicti Regis, quod inscribitur 1318. littera E. fol. 31. à ter.

Auellani populi Turno suppetias ferunt.

Reperitur etiâm in eadem Ecclesia presentatio facta per Ioannam Primam, vt diximus, nam Regina predicta presentauit Episcopo Nolano in Rectorem Sancto Maria de Castro Auellarum, in qua pleno iure Regia Curia ius competit patronatus, Antonellú de Gbannis clericum per obitum Raymundi de Bullono ut habetur in Registro inscripto 1345. littera A. fol. 88. /.

Sora in trá laboris.

DE ECCLESIA SANCTI ELIÆ de Sora.

Ius patronatus.

Ser.mus Alphonsus Primus antequàm currum ascenderet triumphandi causa ob deuictos hostes, existens extra maniá Neapolis secus Templum Carmelitarum, ut aliquid notatu dignum perageret, hos illustrauit titulis infrascriptis. designauit Gerardum Gasparem de Aquino Marchionem Piscariæ, Nicolaum Cantelmum Ducem Soræ, Alphonsum Cardonam Regij Comitem, Franciscus Pandonum Venafri, Ioannem à Sancto Seuerino, Tursij, Franciscum eiusdem cognomenti, Maratiæ, ac Americum, Capaciæ Comites fecit, vt scripsit in eius Triumpho Panormita. Ex hoc colligitur Soræ Ducatum in generosa familia Cantelma primo loco fuisse, et in ea quatuor Duces adnotauimus in historia Cantelma, Nicolaü iamdictum, Petrum Ioannem Paulum, Sigismundum, et sequentes. Hodie verò Sora Ciuitas cum eodem titulo Ducatus est sub dominio Ex.c.mi Iacobi Boncompagni Ducis Soræ, et Arcis, cuius familia à Capuana Centuria, Gregorio xiij.° Summo Pontifice, ex eodem Sanguine, fuit inter Nobiles Neapolitanas familias cooptata, licèt de per se Nobilis, ac serie seculorum antiquissima semper fuerit in Ciuitate Bononia, et nostra memoria ad culmen omnium dignitatum peruenerit ob Pontificatum Supradicti Pontificis Maximi.

Titulati ab Alphóso I.° creati.

Cantelmi Duces Soræ.

Iacobus Boncompagnus Soræ, atq; Arcis Dux allectus inter Nobiles Capuanæ Sessionis.

Habet Curia Regis in Ciuitate protacta, eiusq; diocœsi quatuor Ecclesias Regales, in quibus præsentat Rectores quotiescunq; contigerit eas uacare, uidelicet.

Ecclesiam hanc sancti Eliæ.

Ecclesiam Sancti Castæi,
Ecclesiam S^te. Mariæ de Vallecomini, et
Ecclesiam S^te. Mariæ de Fontana.

Primò itaq3 de Ecclesia Sancti Elie, et deinde de alijs suo ordine afferemus Regias presentationes.

Ad probandum ius Regie Curie in hac Ecclesia adducitur Registrum Ioanne Prime Regine signatum 1345. Ird A. fol. 53. à ter. in quo eadem Regina uirtute iuris patronatus presentat Rectorem Episcopo Sorano.

Sora in trá Laboris.

DE ECCLESIA SANCTI CASTÆI
Soranæ Diocœsis.

Ius patronatus.

Carolus Secundus presentauit Episcopo Sorano in Rectorem Ecclesie S^ti. Castæi Sorane diocœsis quendam clericum familiarem suum per obitum Henrici Gallici, vt habetur in Registro signato 1308. Ird C. fol. 32. à ter.

Presentatio.

Collatio.

Verùm non est protermittendum, eandem Ecclesiam ab eodem Rege iure collationis fuisse prouisam. is enim contulit eam Presbytero Henrico de Monteniato cum iuribus suis, vti spectantem ad Regiam collationem, per resignationem Romasij de Altauilla, qui, relicto habitu clericali, uxorem duxerat, vt in Reg^o. 1295. littera D. fol. 30.

Collatio.

Preterea Carolus huius nominis Tertius pari iure collationis Ecclesiam eandem prouidit, ut in Registro 1381. fol. 270. sine littera.

Sora in tra laboris.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ Soranæ Diocœsis.

Jus patronatus.

Sita est Ecclesia, de qua agimus, in Diocæsi Sorana, et intitulatur Ecclesia Sanctæ Mariæ de Vallecomini, et in præsentatione Rectoris pro tertia parte Regiæ Curiæ ius competit patronatus.

Ser.mus, ac Sapientissimus Rex Robertus per mortem Presbyteri Joannis Gallici præsentauit Venerabili in xpo Patri Epo Sorano pro tertia parte in Rectorem Jacobum de Estate, ut eiusdem Regis documenta protestantur, uidelicet Registrum inscriptum 1337. lra A. fol. 9. à ter. et Regrus signatum 1337. 38. et 39. fol. x.

Sora in trá Laboris.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Fontana Soranæ Diocœsis.

Jus patronatus.

Demonstratur per presentationes factas à Roberto Rege Ecclesiam S.te Mariæ de Fontana patronatus iure ad Regiá Curiam spectare. nam idem Rex presentauit Epo Sorano in Rectorem predicte Ecclesie tunc vacantis obitu Abbatis Treselegardi, qui à Rege patronatus iure extiterat in Rectorem presentatus, vt habetur in Registro 1333. et 1334. trá D. fol. 75. à ter.

Auersa in tra Laboris.

DE ECCLESIA SANCTI PETRI de Auersa.

Ius patronatus.

VRbe Auersa à Rege, ut diximus, restaurata, populoq; repleta. Rex ipse Siciliam uersus nauigauit, et pro tuitione Ciuitatis Comitem Adam reliquit. hic sæpissimè discurrione usus, eiusdem Vrbis exteriora ita militando coercuit, vt nemo de hinc ad eius vsqùe monia ausus sit accedere. uerùm Ciuitas ipsa tanta panis inopia iam angebatur, ut uix duo ualde pusilli panes de milio prothomagensi nummo mercarentur, Qua de re Adam ipse milites partim ad oppugnándam Neapolim migrare iussit, partim in oppido, quod dicitur Summa, ac alijs in locis habitare, atq; excubare constituit, ut penuriâ cibi euaderent. His ad memoriam rerum gestarum Regis Rogerij enarratis, cùm iam superius de Ecclesia Sancti Iacobi egerimus, et in ea Regia presentationes à nobis fuerint adnotatæ, Superest, ut de Ecclesia Sancti Petri loquamur, ac iura Regij Fisci adducamus, quibus in ea ius patronatus Regiæ Curiæ competere probetur. Sita erat Ecclesia Sancti Petri in hospitio Regio in Ciuitate Auersa, et in ea Carolus Rex Rectorem constituebat, ut probatur in Registro eiusdem Regis, quod inscriptum est 1304. et 1305. littera A. Fol. 188. quò loci dicitur Ecclesiam prædictam ad Regem iure patronatus pertinere.

Auersæ famis penuria

Superba Neapolis.

Summa.

Cantalupũ in Comitatu Molitij.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ de Cantalupo.

Ius patronatus.

Regio hæc, quæ à Comitatu Molitij nomen duxit, licèt Andegauensi sub Regali Domo sub uno Prouintiæ Proside, atqs Rectore unita fuerit cum Campania felici, quæ Terra laboris dicitur, hoc tamen tempore Proses Prouintiæ Capitinatæ, Comitatum quoqs Molitij, eiusqs Prouintiam gubernat, est in Comitatu prædicto Ecclesia sancta Mariæ, quam ad Regiæ Curiæ ius patronatus spectare patet, atqs probatur ex presentatione facta per Carolum Secundum Regẽ, de qua habetur in Reg.o 1308. lra A. fol. 154. et in Registro 1309. lrã A. fol. 21. à ter., in quibus legitur presentatio facta Episcopo Triuentano in personã Matthei de Atrabato clerici in Rectorem Ecclesiæ prædictæ ex causa legitima iuris patronatus.

Cantalupum in Comitatu Molisij

DE ECCLESIA STI PETRI de Serra.

Jus patronatus. Ser.mus Rex Carolus Secundus meminit de Ecclesia Sancti Petri de Serra de Castro Cantalupi in Reg.o signato 1300. lra C. fol. 263. eamqs patronatus iure prouidit presentando Episcopo Triuentano in Rec. torem Ecclesie predicte Mattheum de Atrabato clericum, ut probat Registrum signatum 1308. lra A. fol. 154. et etiam Registrum 1309. littera A. fol. 21. à ter.

Pescũ pigmentariũ in Comitatu Molitij

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ

Sita in Pesco Pigmentario.

Ius patronatus

Plures sunt Ecclesiæ in Castro Peschi Pigmentarij, in quibus Regia Curia ius habet patronatus, uz.

Ecclesia sanctæ Mariæ

Ecclesia S.ti Bartholomei

Ecclesia Sancti Nicolai

Ecclesia Sancti Angeli, et

Ecclesia S.ti Petri de Campia.

De his omnibus singulos titulos faciemus, et in qualibet ipsarum Regiæ præsentationes adducentur.

Incipiendo itaqꝫ ab Ecclesia, de qua agimus, probatur eſſe iuris patronatus Regij ex infractis Reg.ris.

Primo ex Registro signato 1309. lra C. fol. 263. in quo dicitur, quòd Ecclesia Sanctæ Mariæ de Pesco Pigmentario est Regalis.

Secundo id patet euidenter ex præsentatione facta per Carolum Secundum Regem Episcopo Triuentano in personam Nicolai de Atrabato clerici, ut ex Registro 1308. et 1309. lra C. fol. 151.

Pescũ pigmentariũ in Comitatu molitij

DE ECCLESIA STI BARTHOLOMEI

Ius patronatus.

Assertio Regis Caroli Secundi, de qua in Reg.ro 1300. lrã C. fol. 263. eiusdemqꝫ præsentatio facta Episcopo Triuentano de Rectore Ecclesiæ Sancti Bartholomei, sitæ in Pesco Pigmentario, euidenter declarant, dtãm Ecclesiam ad Regiæ Curiæ ius patronatus pertinere. Habetur autem dicta præsentatio in Registro dti Regis signato 1308. et 1309. lrã C. fol. 151.

Pescum pigmentarius in Comitatu Molinj.

DE ECCLESIA STI NICOLAI

Jus patronatus.

Ecclesia Sancti Nicolai de Pesco pigmentario ponitur, atqs enumeratur inter Ecclesias Regales in Reg.o Caroli Secundi Regis signato 1300. littera C. fol. 263. ac etiam patronatus iure prouidetur, dum Carolus idem Rex prosentat in ea Episcopo Triuentano in Rectorem Nicolaum de Atrabato clericum, de qua prosentatione loquitur Registrum signatū 1308. et 1309. C. fol. 151.

Pescum pigmentariũ in Comitatu Molinj.

DE ECCLESIA STI ANGELI

Jus patronatus. Eodem iure patronatus, quo superiores Ecclesiæ, facta fuit presentatio Rectoris episcopo Triuentano per Carolum Secundum Regem in Ecclesia Sancti Angeli de Pesco Pigmentario, ut in Registro 1308. et 1309. C. fol. 151.

Pescũ pigmentariũ
in Comitatu Molisij.

DE ECCLESIA SCTI PETRI
de Campia.

Jus patronatus.

Habetur specifica mentio de iure patronatus, quod Regia Curia competit in hac Ecclesia in Registro Caroli Secundi Regis Signato 1308. et 1309. littera C. fol. 151. ubi legitur presentatio facta per Regem episcopo Triuentano de Rectore Ecclesiæ Sancti Petri de Campia sitæ in Castro Peschi Pigmentarij.

Salcium in Comitatu Molinj.

DE ECCLESIA STI LAVRENTII de Salcito.

Jus patronatus. Ratione iuris patronatus, quod habet Regia Curia in Ecclesia Sancti Laurentij de Castro Salciti presentauit episcopo Triuentano Robertus Rex Abbatem Riccardum Bonauinte per mortem Francischelli de Cantalupo, vt probat Registrũ eiusdem Regis, quod signatum est 1339. et 1340. littera A. fol. 67.

B10

Penna de domo in Aprutio citra.

DE ECCLESIA Stī NICOLAI in Penna de domo.

Jus patronatus.

Perquisiuit Carolus Secundus Rex nonnullas Ecclesias Regales, et eas describendas mandauit ad futuram rei memoriam in Archiuo, ex quo patet Ecclesiam hanc uti descriptam inter ceteras Ecclesias Regales, ad Regiam Curiam iure legitimo pertinere. Quòd autem ita sit, habetur in Registro prædicti Regis signato 1300. litera C. fol. 263.

Legitur etiam præsentatio facta in personam Nicolai de Atrabato clerici per Carolum prædictum Regem, qui præsentando dictum Nicolaum Episcopo Theatino affirmat Ecclesiam hanc ad Regalem Curiam ex causa legitima iuris patronatus attinere, patet ex Registro signato 1308. & 1309. lrā C. fol. 151.

Penna de domo in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI LAVRENTII in Penna de domo.

Jus patronatus. Habet etiam Regia Curia ius patronatus in Ecclesia Sancti Laurentij sita in Penna de domo, idq; colligitur ex reseriptis Caroli Secundi Regis, in quibus in catalogo aliquot Ecclesiarum ad Regem spectantium ponitur Ecclesia in presenti rubrica descripta. Adhæc eundem Regem usum fuisse iure patronatus in ea demonstrant Registra Regalia in Archivo Sistentia, in quibus habetur præsentatio facta Episcopo Theatino in personam Nicolai de Atrebato clerici, qui fuit ab eodem Rege presentatus vigore iuris patronatus, quod Siciliæ Reges legitimè habent in Ecclesia memorata, vt ex Registro 1308. et 1309. lrà C. fol. 151.

Penna de domo in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ in Penna de domo

Iurpatronatus.

Ex præmissis duabus rubricis clarè patet Ecclesias S^ti^ Nicolai, et Sancti Laurentij in Penna de domo esse Regales, nunc ostendimus idem ius esse Curiæ Regiæ in Ecclesia Sanctæ Mariæ.

Nam non solum enumerata est inter Ecclesias Regales in catalogo aliquot Ecclesiarum ad Regem pertinentium, ut in Registro 1300. C. fol. 263. sed etiam dum Carolus Secundus præsentat Episcopo Beatino in Rectorem huius Ecclesiæ Nicolaum de Atrebato clericum, dicit ius patronatus prædictæ Ecclesiæ ex causa legitima ad Regem pertinere, Sic enim scriptū est in Registro prodictī Regis signato 1308. et 1309. lra C. fol. 151.

Flerianum in Aprutio citra

DE ECCLESIA STI ANGELI de Fleriano.

Iuspatronatus. Robertus Rex prouidit Ecclesiam Sancti Angeli de Fleriano Diocesis Aprutinæ in personam Abbatis Thomasij Præpositi in Registro 1327. et 1328. fol. 15.

Collatio. Idem Rex non iure præsentationis, sed collationis, ad Curiam Regiam, Ecclesiam, de qua agimus, spectare, fatetur in Registro signato 1339. et 1340. fol. 77. in quo legitur collatio dictæ Ecclesiæ facta per Regem in personam Gulielmi de Camplo clerici per laicationē Abbatis Thomasij Prepositi.

Atissa in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI XPOPHORI de Atissa.

Ius patronatus.

Samnites Populi grauissima qui olim bella cum Romanis uario euentu gesserunt, tandemq; à L. Sylla dictatore, multis praelijs fracti, cum sæpius rebellassent, penitus deleti fuerunt. Hi populi incolùt hodie Aprutium, prout olim Samnium. Aprutina uerò Regio bipartita est, altera, ultra Flumen Piscariæ posita, Aprutium ultra nominatur: ea uerò, quæ citra flumen sita est, dicitur; Aprutium citra. In hac Prouintia posita est Terra Atissa, in qua Ecclesiá Sancti Christophori Regia Curiá patronatus iure soluta est prouidere, vt ex infra dicêdis clarissimè demonstrabitur.

Aprutij Regio.

Nam in Castro Atissæ sito, ut diximus in Aprutio citra, ædificata est dicta Ecclesia Sancti Christophori, et in ea Joanna Prima Regina presentauit Episcopo Theatino Joannem de Cipro clericum, ex quo per mortem D. Ammirati Ecclesia prædicta vacabat. Quo in recepto presentationis eadem Regina hortata est dictum Episcopum, vt eundem Joannem institueret, vt legitur in Registro, cui titulus est 1344. littera B. fol. 2.° sub nomine Americi Cardinalis.

Malanox in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI QVIRICI de Castro Malenoctis.

Juspatronatus. Plures sunt Ecclesiæ, quę ad Regem patronatus iure pertinent in Castro Malenoctis sito in Aprutio citra uidelicet

Ecclesia Sancti Quirici, de qua agimus.

Ecclesia Sanctæ Marię, et

Ecclesia Sancta Justæ.

Deueniendo itaqꝫ ad Ecclesiam in præsenti rubrica descriptam, eam Regalem esse ex uetustis Regum rescriptis quàm clarissimè fundatur. Nam Carolus 2.s id affirmat in Registro signato 1300. lra C. fol. 263. quò loci inter Ecclesias ad Regem pertinentes, enumerat Ecclesiam Sancti Quirici, de qua in præsenti titulo tractamus.

Præterea Carolus idem Rex ex legitimo iure patronatus Regiæ Curiæ pertinenti prosentauit in Ecclesia prædicta Nicolaum de Atrabato clericum, ut probatur in Registro eiusdem Regis, quod inscribitur 1308. et 1309. littera C. fol. 151.

Malanox in Apratio citra.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Castro Malenoctis.

Jus patronatus. In hac Ecclesia consueuere Ser.mi Siciliæ Reges patronatus ius exercere, idq; apparet ex presentatione facta per Carolum Secundum Regem, dum in ea præsentauit Episcopo Theatino clericum Nicolaum de Atrabato, qua in presentatione Rex ipse asserit Ecctiam hanc S.tæ Mariæ patronatus iure ad Regiam Curiam pertinere, ut habetur in Registro Signato 1308. et 1309. lrá C. fol. 151.

Insuper hoc idem probatur in Registro 1300. lrá C. fol. 263. in quo describuntur Ecclesiæ aliquot ad Regem spectantes, et in eis Ecclesiam Sanctæ Mariæ, Sitam in Castro Malenoctis.

Malanox in Aprutio citra.

DE ECCLESIA SANCTÆ IVSTÆ de Castro Malenoctis.

Iuspatronatus. Ecclesiam Sanctæ Iustæ, de qua inpræsenti titulo nobis est sermo, ad Regiam Curiam iure patronatus pertinere, quàmpluribus ostenditur documentis. Etenim in Registro signato 1300. litera C. fol. 263. hæc Eccl.a ponitur inter Ecclesias Regales.

Præterea aperè demonstratur in Registro signato 1308. et 1309. litera C. fol. 151. in quo legitur præsentatio in personam Nicolai de Atrabato clerici, facta per Carolum Secundum Regem ex causa legitima iuris patronatus Regiæ Curiæ competentis.

DE ECCLESIA STÆ MARIAE de Lanzano

Ius patronatus. Lanzani Ciuitas antiquitus Antianum, siue Ansanum appellata forum habet celeberrimum, et in ea Cathedralis Ecclesia ad Regiam presentationem attinet, ut retulimus in Tit. de Ecclesijs Cathedralibus. Antiquis temporibus cùm adhuc Episcopo careret, Ieatinæ Ecclesiæ subdita erat in spiritualibus, postqz uerò in Ciuitatem fuit erecta, eius Episcopus, uel suffraganeus est Episcopi Ieatini, vel, ut inquit Dnus Frecc. de Subfeud. lib. 1. contendit, se non esse subditum. nil mirum, si in sequentibus presentationibus rescripta Principum dirigantur Ieatino Epo, licèt Ecclesiæ sitæ sint in Terra Lanzani. Ecclesiæ autem, in quibus Rex habet ius patronatus sunt hæ ūz.

Ecclesia Sancto Mariæ,
Ecclesia Sancti Nicolai,
Ecclesia Sancti Martini,
Ecclesia Sancto Iustæ,
Ecclesia Sancti Pancratij,
Ecclesia Sancti Siluestri, et
Ecclesia Sancto Margaritæ.

Deueniendo ad Ecclesiam in presenti rubrica descriptam, asserimus eam esse Regalem, et probamus Regij Fisci iura his medijs.

Primo per Registrum Caroli Secundi 1300. C. fol. 263. in quo inter alias Ecclesias ad Regiam Curiam pertinentes habetur Ecclesia S.ta Maria sita in Terra Lanzani.

Secundo per Registrum eiusdem Caroli Secundi Regis de Anno 1309. littera A. fol. 22. ubi Rex ipse praesentat Episcopo Ieatino Magistrum Ioannem de Anapijs in Rectorem predictæ Ecclesiæ.

Tertio fundatur ex Registro Regis Roberti signato 1337. 1338. & 1339. fol. 5. à ter. ubi legitur praesentatio facta per Robertum Regem Episcopo Theatino in Ecclesia Sancto Maria de Lanzano diocoesis Theatinæ in personam clerici Ioannis Matthei de Bellaquercu per mortem D. Matthei Rubei ex causa iuris patronatus Regiæ Curiæ competentis in predicta Ecclesia. Et ex his fundata est intentio Regij Fisci.

Lanzanum in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI NICOLAI de Lanzano

Jus patronatus.

Per Registra Regalia probatur clarissimè Ecclesiam hanc Sancti Nicolai esse Regij iuris patronatus. nam inter ceteras descriptas in Registro 1300. lrâ C. fol. 263., ac etiam leguntur presentationes facte à Carolo Secundo Rege in Registris 1308. et 1309. C. fol. 151. et in Registro 1309. A. fol. 21. in eis. n. Rex Carolus Secundus uigore iuris patronatus presentat Episcopo Theatino in Rectorem predicte Ecclesie Magistrum Ioannem de Anapijs.

Lanzanum in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI MARTINI de Lanzano

Ius patronatus. Isdem fere modis constat de iustitia Regia Curie circa ius patronatus Ecclesie Sancti Martini de Lanzano, quibus, et aliarum Ecclesiarum eiusdem Civitatis, de quibus in precedentibus rubricis; nam ista, sicut illa, descripta est in Registro 1300. C. fol. 263. ubi aliquot Regales Ecclesie annotantur, et in ea presentatio legitur in personam eiusdem Magistri Ioannis de Anapijs, qui per Carolum 2m. Regem Episcopo Theatino fuerat in predictis Ecclesijs presentatus, in Registro signato 1309. littera A. fol. 22.

Lanzanum in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI PANCRATII
de Lanzano.

Jus patronatus. Habet Regia Curia in Terra Lanzani Ecclesiam Sancti Pancratij, quo Regalis est, ut ostenditur ex sæpius citato Registro 1300. littera C. fol. 263. et ex Reg.o 1309. lrâ A. fol. 22. in quo habetur Regem Carolum Secundum præsentasse Episcopo Theatino Magistrũ Ioannem de Anapijs in Rectorem Ecclesiæ memorato.

Lanzanum in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STÆ IVSTAE de Lanzano.

Ius patronatus. Habet Curia Regis ius patronatus in Ecclesia Sancte Iuste sita in Ciuitate Lanzani, ut patet ex catthologo aliquot Ecclesiarum Regalium posito in Registro 1300. C. fol. 263. et ex presentatione Caroli Secundi Regis, de qua fit mentio in Registro 1309. littera A. fol. 22. ubi Episcopo Theatino presentat Rex ipse Magistrum Ioannem de Anapijs.

Lanzanum in Apruntio citra.

DE ECCLESIA S̃TI SILVESTRI de Lanzano.

Iuspatronatus. Nulli dubium est Ecclesiam Sancti Siluestri de Lanzano ad Regem iure patronatus pertinere. hoc.n. protestantur Registra Regalia signata 1300. C. fol. 263. et 1309. A. fol. 22. in quorum altero describitur inter Ecclesias Regales, in altero uerò legitur presentatio facta per Regem Episcopo Theatino in personam Magistri Ioannis de Anapijs.

Lanzanum in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STÆ MARGARITÆ de Lanzano.

Suspatronatus. Ecclesia Sancta Margarita de Lanzano enumeratur inter illas, quæ ad Regem pertinent, de quibus in Registro Caroli secundi Regis 1300. lrâ C. fol. 263.

Reperitur etiam præsentatio facta per eundem Regem Episcopo Theatino in personam Magistri Ioannis de Anapijs, de qua in sæpe citato Registro 1309. littera A. fol. 22.

Hîc animaduertimus, quòd quinq; Ecclesiæ, quas in Terra Lanzani sitas esse retulimus inter alias ūū.

Sanctæ Mariæ.
Sanctæ Iustæ,
Sancti Panerarij,
Sancti Siluestri, &
Sanctæ Margaritæ. Sunt etiam positæ in Ciuitate Theatina. quòd si eædem sunt (ex quo tunc Lanzanū erat de diœcesi Theatina) præsentationes hîc positæ, ibi addi possunt, & è contra: sin uerò sunt diuersæ, unaquæq; rectè utrobiq; situata est.

S^tus Valentinus in Aprutio citra. /

DE ECCLESIA STI SANI DE pertinentijs Sancti Valentini.

Jurpatronatus.

Aquauiua.

Tulfa.

Sancti Valentini Oppidum in Prouintia Aprutij citra positum comitali dignitate præfulsit sub Dirachina Regali domo, quo tempore Corradus de Aquauiua prædictum oppidum cum titulo Comitatus possedit, et cum eadem dignitate nostra, ac patrum memoria à Domo cognomento de Tulfa de phrigijs pœnatibus possessum extitit. Hoc in oppido sita est Ecclesia Sancti Sani de iure patronatus Regio, ut Regum monumenta declarant.

Nam Carolus Secundus per mortem Abbatis Francisci Archidiaconi Theatini Rectoris Ecclesiæ Sancti Sani de pertinentijs Sancti Valentini Theatino diocoesis presentauit Episcopo Theatino in Rectorem eiusdem Ecclesiæ Joannem de Exercellis clericum ratione Juris patronatus Regiæ Curiæ competentis, ut probat^2 in Registro dicti Regis inscripto 1292. litera A. fol. 58. à ter.

Manupellum in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ de Manupello.

Iurpatronatus.

Vrsini.

Antiquis temporibus Manupellum fuit sub dominio generosæ Domus Vrsinæ, multiq; ex ea præclarissimi viri Manupelli Comites extitere, ut colligitur ex libris Regum in Archiuo existentibus. Habet Regia Curia in hac Terra Manupelli Ecclesiam sub uocabulo Sanctæ Mariæ, in qua reperiuntur facta præsentationes aliquando, et interdum collationes, quas hîc referemus, ne de eadem Ecclesia duplicata situentur rubricæ.

Est autem huius Ecclesiæ dignitas Archipresbiteralis, et in ea Rex Carolus Secundus præsentauit Epo Theatino, atq; Capitulo in Archipresbyterum, et Rectorem Ansaldum Iraram de Scala iuris ciuilis professorem fisci patronum, et clericum, quando uacauit per promotionem Episcopi Aquilani, qui Archipresbyteratum, et Rectoriam prædictæ Ecclesiæ ex Regia præsentatione tenebat, cuius institutio ad Episcopum, et Capitulum prædictum pertinet, vt ex Registris 1303. et 1304. lra A. fol. 18. et 24. et 1304. lra C. fol. 70.

Joannes Durandi clericus eligitur Archipresbyter, seu Rector Sanctæ Mariæ de Manupello, uacantis per mortem Ansaldi Iraræ, qui illam ex Regia collatione tenebat, ut ex Registro 1305. A. fol. 59. à ter.

Hîc non dubitatur verbum Collationis præsentationem significare, et patet euidentissimè ex principio, in quo Ansaldus

Irara

Irara fuit à Rege præsentatus, et sic iure patronatus, non autem iure collationis.

Collatio. Carolus Secundus contulit Archipresbyteralem Ecclesiã Sancto Maria de Manupello discreto viro Michaeli dicto Cuplo presbytero per resignationem circumspecti viri Magistri Mathei Filimarini de Neapoli, qui illam ex Regia collatione tenebat, die 6. Junij 1308. vt ex Registro 1308. litera C. fol. 33. à ter.

Collatio. Idem Rex contulit Archipresbyteralem Ecclesiam predictam presbytero Petro de Mirabello per liberam resignationem Michialis dicti Cuplo ad Regiam Curiam legitimè deuolutam P.o Augusti 1308. ut ex Registro 1308. lra C. fol. 64.

Collatio. Discreto viro Rainaldo dicto Expailart confert Rex Carolus Secundus Archipresbyteralem Ecclesiam Sancto Mariò de Manupello Theatino diocoesis, uacantem per obitum quondam Petri de Mirabello tunc Archipresbyteri Ecclesiæ memoratæ, ut ex Registro 1308. A. fol. 75. et 1308. et 1309. lra C. fol. 32.

Collatio. Sextus. Rex Robertus contulit dictam Ecclesiam, vacantem per mortem Rainaldi Expailart, clerico Henrico de Lineo, ut ex Registro 1316. lra B. fol. 38. et ex Registro 1316. lra C. fol. 93. à ter.

Præsentatio. Carolus Calabriæ Dux Roberti Regis filius, et Regni Vicarius asserens per Registra Regalia, et litteras Regis Caroli Secundi Aui sui apparere, quòd in Ecclesia S.ta Mariò de Manupello Theatina diocesis Regio Curiæ ius competit patronatus, præsentat Theatino Episcopo in Archipresbyterum dictæ Ecclesiæ presbyterum Gulielmum Malettum per mortem Presbyteri Rainaldi Gallici, vt ex Registro 1323. et 1322. (sic enim signatu est) lra B. fol. 358. Car. Atl.s

Ciuitella in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI ANASTASII de Ciuitella.

Iurpatronatus. Est in oppido Ciuitellæ Ecclesia Sancti Anastasij, quæ ad Regiam Curiam pertinet iure patronatus. Id autem demonstratur ex Registro Caroli Secundi, quod inscriptum est 129 s. lrá D. fol. 100. in quo adest præsentatio facta Præposito Sancti Petri de Campogualano per dictum Regem uigore iuris patronatus in personam Religiosi viri Don Thomasij de Ciuitella.

Theate in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI PANCRATII

diocœsis Theatinæ

Ius patronatus. Theatina Ciuitas posita est in Prouintia Aprutij citra, et in ea multo sunt Ecclesiæ, quæ ad Regiã Curiam pertinent iure patronatus, tam in ipsa Ciuitate, quàm in ipsius diocesi. Collegimus autẽ ex Archiuo infrascriptas uũ.

Sanctum Panneratium
Ecclesiam Sanctæ Mariæ de plano.
Ecclesiam Sanctæ Margaritæ.
Sanctam Iustam,
Sanctum Siluestrum.
Sanctum Iustinum de Casolis.
Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Rocca de Fundis.
Ecclesiam Sancti Angeli.
Ecclesiam Sancti Petri de Piscinola.
Sanctum Rusticum, et
Sanctum Victorinum de Valle de Viario.

De his omnibus pro faciliori negotio singulas in singulis Ecclesijs situabimus rubricas, ac sigillatim uniuscuiusq; afferemus presentationes.

Primo itaq; ad probandum ius patronatus Regiæ Curiæ competens in Ecclesia Sancti Panneratij, de qua in presentiarum agimus, affertur presentatio facta per Ser.mũ Robertum Regem Episcopo Theatino, cui per obitum Ioannis Gallici presentauit Rectorem Ecclesiæ Sancti Pancratij ratione iuris patronatus ad Regiam Curiam spectantis, vt patet ex Regro pti Regis signato 1310. littera C. fol. 58.

Theate in Apruticira.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ de Plano

Jus patronatus.

Jus patronatus, quod Regiæ Curiæ competit in Ecclesia Sancta Mariæ de Plano fundatur ex sequentibus actis possessiuis, ac presentationibus factis. Nam ex libris in Archiuo sistentibus quàm clarissimè constat fuisse per Robertum Regem in hac Ecclesia presentatum Rectorem Episcopo Theatino (est enim Ecclesia in diœcesi Theatina) dū successisset vacatio obitu Oliuerij Gallici Rectoris, & ipsius presentatio ratione iuris patronatus ad Regiam Curiam pertineret, ita legitur in Regro eiusdem Regis Roberti, in quo talis est inscriptio 1310. littera C. fol. 58.

Theate in Apruti citra.

DE ECCLESIA STÆ MARGARITÆ

Ius patronatus.

Vacabat in Theatina diœcesi Rectoria Ecclesiæ Sancto Margaritæ per mortem Ioannis Gallici, qui illam ex presentatione Regia obtinuerat, quando ex cã legitima iũris patronatus, quod Regia Curia competebat, atqꝫ competit in. Ecclesiã memoratã, Sapientissimus Rex Robertus presentauit in ea Rectorem Episcopo Theatino, ut legitur, & probatur in Registro prodicti Regis, quod inscribitur 1310. Irã C. fol. 8.

Theate in Apruntio citra.

DE ECCLESIA STÆ IVSTÆ

Ius patronatus. Eodem iure patronatus, quo usi sunt Reges in superioribus Ecclesijs, consueuere hac in Ecclesia S.ta Iusta Theatino dioceseis presentare venerabili viro Episcopo Theatino Rectorem, et cùm Ecclesia huius Rectoria vacasset renunciatione Dalmasij filij quondam Gualterij Gallici, fuit in ea à Ser.mo Roberto Rege presentatus Rector eidem Episcopo Theatino ratione iuris patronatus ad Regem in eadem Ecclesia spectantis. Legitur hac presentatio in Anno 1310. et reperitur in Regro 1310. littera E. fol. 58.

Theate in Aprutio citra

DE ECCLESIA STI SILVESTRI

Jus patronatus.

Fundat Curia Regis intentionem suam circa ius pátronatus huius Ecclesiæ Sancti Siluestri, tum ex antiquissima Regis Roberti presentatione facta de Rectore ipsius Ecclesiæ Venerabili Theatino Epō, tum etiam ex admissione, et institutione Episcopi subsecuta. Vacabat in Theatina diocesi Ecclesia, de qua agimus per mortem Ioannis Gallici ultimi Rectoris cùm Robertus ipse Rex uigore iuris patronatus ad eius Curiam pertinentis, presentauit Rectorem, vt notatur in Registro, in quo talis legitur titulus 1310. littera C. fol. 58.

Theate in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI IVSTINI de Casulis.

Jus patronatus. Sexmus Rex Ladislaus per obitum quondam Abbatis Antonij de Preturo presentauit Episcopo Theatino D. Angelum de Guardia grelis in Ecclesia rurali S.ti Justini de Casulis de Prouintia Aprutij citra, quam presentationem asserit per eum fieri, uti patronum Ecclesia predicta, cuius presentatio ad Regiam Curiam attinet, vt habetur in Registro eiusdem Regis, cui tale est signum 1407. fol. 91.

Theate in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STÆ MARIAE de Rocca de fundis.

Ius patronatus.

Consueuere Ser.mi Sicilię Reges ex causa legitima patronatus presentare Rectorem in Ecclesia in hac rubrica descripta, idqꝫ probatur ex pluribus. Nam in eo Registro, in quo seriosa habetur mentio de aliquibus Cappellis, et Ecclesijs Regijs, legitur Ecclesia, de qua hîc loquimur, Registrum autem talem habet titulum 1300. littera fol. 263.

Probatur insuper ex actibus possessiuis. Nam Rex Carolus ipsius Ecclesię Rectorem presentauit Epō Theatino Simonettum de Motta clericum, vt est videre in rescripto presentationis registrato in libro predicti Caroli Secundi Regis, qui inscribitur 1308. & 1309. littera C. fol. 151.

Theate in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI ANGELI

Ius patronatus. Ex Registro Caroli Secundi Regis colligitur Ecclesiã hanc Sancti Angeli positam in diocœsi Theatina, esse de iure patronatus Regio, ponitur enim, atq; describitur inter alias Ecclesias Regales, quo sunt adnotatę in Registro 1300. littera C. fol. 263.

Proterea reperitur facta presentatio ab eodem Rege Carolo Secundo, is enim presentauit in Rectorem dicto Ecclesiæ Episcopo Theatino Simonettum de Motta clericum, de qua presentatione legitur rescriptum Regis in Registro signato 1308. et 1309. littera C. fol. 151.

Theate in
Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI PETRI
de Piscinola.

Jus patronatus

De hac Ecclesia habetur mentio in Registro Caroli Secundi Regis, et presertim, in eo, in quo aliquot Regales Ecclesie enumerantur, quod sepe sopius citatum est, et signatur 1300. littera C. fol. 263. et etiam in Registro 1308. & 1309. littera C. fol. 151. quo loci scripta est presentatio facta per Regem de Rectore ipsius Ecclesie Episcopo Theatino in personam Simonetti de Motta clerici, de quo etiam in superioribus rubricis sepenumero loquuti sumus.

Theate in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI RVSTICI

Jus patronatus. Ex eisdem Registris in superioribus titulis allegatis patet Ecclesiam, de qua noster est sermo, ad Regem iure patronatus spectare. nam non solum describitur inter ceteras Ecclesias Regales enumeratas in Registro 1300. littera C. fol. 263. sed etiam soliti sunt Reges presentare in ea Rectorem Episcopo Theatino, ut cognoscimus ex rescripto Caroli Secundi Regis, in quo adest presentatio facta in personam Simonetti de Motta clerici multoties in superioribus titulis nominati, ut est uidere in Registro 1308. et 1309. littera C. fol. 151.

Theate in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI VICTORINI de Valle de Viario.

Ius patronatus.

In Aprutina Prouintia citra flumen Piscarie posita, sita est Vallis de Viario uulgo Villa Varrea dicta, in qua Regia Curia Ecclesiam habet patronatam sub Inuocatione Sancti Victorini, de qua in presenti rubrica tractatur. Huius autem Ecclesie ius patronatus ex eo fundat Curia Regis, quia Ecclesia ista habetur inter alias Regales enumeratas in Registro 1300. Ira C. fol. 263. et quia legitur presentatio facta à Rege Carolo Secúdo episcopo Theatino in beneficium Simonetti de Motta clerici registrata in Registro 1308. et 1309. littera C. fol. 151.

Cesa in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI SALVATORIS de Cesa.

Ius patronatus. Vt nihil antiquorum iurium Regalium in Ecclesijs ignoretur, ponimus hic Ecclesiam Sancti Saluatoris in Cesa uulgariter nuncupata, in qua licèt hodie Regia Curia ius patronatus non habeat, habuit tamen Antiquis temporibus ius presentandi in Ecclia predicta. Hoc autem ius peruenit ad Monasterium Sancte Clare de Ciuitella titulo donationis facte per Ioannam Primam huius nominis Reginam, cuius donationis tenor descriptus est in Registro eiusdem Regine, cui talis est titulus 1345. littera A. fol. 79. à ter.

Auezzanū in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STI BARTÆI.

de Auezzano.

Jus patronatus.

Auezzanum Oppidum positum est in Prouintia Apruij ultra, et ab eo, vt mea fert opinio, nomẽ accepit familia cognomento Auezzana, quæ inter antiquas Regni progenies connumeranda est. ex ea .n. originem duxit Sueua de Auezzano Comitissa Marsici conjux Thomasij de S.to Seuerino Marsici Comitis. nec est nouum in Regno, q familia generosa denominentur à dominio alicuius Terræ. Plerq .n. uel dederunt, vel acceperunt cognomina à possessione aliquorum Castrorum. Huiusmõdi sunt Aquauiua, Aquina, Molisia, ac alia multa. Auezzana itaq gens oppido Auezzani dominata est, quod, ut diximus in Aprutina Prouintia ultra flumen Piscariæ situm est, atq positum. Hoc in oppido Ecc.a S.ti Bartolomei fundata est, quæ pleno iure ad Regem uigore iuris patronatus pertinet, et de ea aliquot leguntur in actis Regum Prouisiones, atq presentationes.

Auezzani unde dicuntur.

Etenim Rex Robertus tanq patronus dtæ Ecc.æ presentauit Epõ Marsicano in Rectorem Ecc.æ S.ti Bartholomei de Auezzano Firminum Scotti de Carassona clericum, et familiarem suum, ut legitur, et habetur in Registro ptõ Regis signato 1331. et 1332. ltrã C. fol. 123. à ter.

Ecclesia hæc S.ti Bartholomei de Auezzano Marsicanæ diœcesis est Collegiata, et spectat iure patronatus, seu presentationis ad Regiam Curiã, et multoties litigatũ est inter Regem, et Epũm super electione Rectoris, vt

habetur in Regº. 1331. et 1332. lrá C. fol. 99. et 111.

hortatoria pro tuitione iuris patronatus.

Hinc factum est, ut cùm Epús Marsicanus non admitteret ptúm Firminum Scotti per Regem præsentatum, Robertus ipse Rex, uigore iuris patronatus Regiæ Curiæ competentis, hortatus est eundẽ Epũm, ut pñtatum admitteret, cùm idem Eps iurium Regalium non debeat esse impugnator, sed defensor, ut patet ex tenore lrár, hortatorialium, quar, tenor habetur in Registro 1331. et 1332. lrá C. fol. 150. et fol. 210. àter. die 5º Maij 1332.

De Ecclesia S^ti Angeli ad Castanetum in Castro Bellanti.

Bellantum in Aprutio vltra.

Ius patronatus.

Antiquis temporibus multa in concessionibus Castrorum solebant Reges sibi reseruare, et præcipuè militare seruitium (quòd scilicet ad rationem, de uncijs uiginti annui valoris feudi pro unoquoq; seruitio taxabatur) feudorum quaternatorum concessionem; salinas; iura marinaria, ac lignaminum; pascua pro animalibus, et equitaturis Regijs; littora maris per iactum balistæ intra terram; ligij homagij præstationē; iuramenta fidelitatis prælatorum, Baronum, et feudatariorum; causas criminales, pro quibus corporalis pœna mortis uidelicet vel amissionis membrorum, aut exilij debebat inferri; collectas; monetam; defensas; collationem feudorū quaternatorum; seruitia alia, ac usus secundum consuetudinem Regni; et tandem beneficia Cappellaniarū, et iura patronatus, ac ipsorum collationes, et præsentationes. Hæc omnia ex forma inuestiturę colliguntur, et præcipuè ex Registro Regis Roberti signato 1325. lra F. fol. s. quò loci donat Rex ipse Annecchino Rinaldi Cambellano suo Castrum Montis Celsonis situm in Iustitiariatu Terræ Laboris, et Comitatus Molisij. Hinc est quòd, virtute illius clausulæ; Beneficijs etiam Cappellaniarum, et iuribus patronatus, si qua sunt sub eodem Castro, ac ipsis collationibus, et præsentationibus nobis, et nostris heredibus, ac successoribus reseruatis; Soliti sunt Reges conferre beneficia, atq; Cappellas prouidere etiam in terris Baronum, et feudatariorum Regni, et hoc iure hodie utuntur. Vnde mirum non est, si in Ecclesia

Reseruata Principi in concessione alicuius Castri.

Clausula reseruationis Cappellaniarū ac Iurium patronatus

existente in Castro alicuius Baronis presentatio, seu collatio ad Curiam Regiam pertinet. Bellantum, ut ad rem veniamus, situm est in Aprutio vltra, et hodie possidetur à D. Iulio Antonio Aquauiua Casertano Principe, cum titulo, et honore Marchionatus. in hoc Castro plures sunt Ecclesiæ ad Regem patronatus iure pertinentes, et in eis Ecclesia Sancti Angeli ad Castanetum, de qua nunc agimus, in qua in sequentibus Registris legitur facta mentio, atqs presentatio.

D. Iulius Antonius Aquauiua.

Nam Carolus secundus presentauit Præposito S.ti Angeli ad Maranum Guillottum de Beluaco clericum, asserens, quòd Ecclesia illa ad ius patronatus Regis pertinet uirtute facto reseruationis in concessione ipsius Terræ Bellanti, de hoc habetur in Registro prædicti Regis sub signo 1308. littera A. fol. 154.

Reperitur iterata huius presentationis mentio in Registro prædicti Regis signato 1309. léa A. fol. 21.

DE ECCLESIA STI SALVATORIS
in gallutio sita in Castro Bellanti.

Bellantum in Aprutio ultra.

Ius patronatus. Similiter, dum Carolus secundus dicit in Registro 1300. littera C. fol. 263. hanc Ecclesiam ad Regiam collationē spectare, intelligi debet de præsentatione, et sic de iure patronatus; cùm legamus in eis Regestris fuisse factas multas præsentationes ab eodem Rege.

Is enim præsentauit Præposito Sancti Angeli ad Marannum Cuillottum de Beluaco ad Ecclesiam prædictam, et in rescripto affirmat, ad Regem ius patronatus in ea, et ad Præpositum institutionem attinere, vt in Reg.to signato 1308. lrà A. fol. 154.

Similis præsentatio habetur in alio registro dicti Regis in personam eiusdem Cuillotti cum eadem assertione, quòd ipsa Ecclesia pertinet ad eandem Curiam ex causa legitima iuris patronatus, vt in Registro 1309. littera A. fol. 21.

DE ECCLESIA S.TI ARCANGELI
SITA IN CASTRO BELLANTI.

Bellantum in Aprutio ultra.

Ius patronatus.

Eadem ratione dicendum est, Regem in hac ecclesia habere ius patronatus, ac præsentationem, licèt in dicto Registro sæpius citato ponatur ecclesiá ista inter eas, quæ ad Regiam collationem spectant, Cùm enim post huiusmodi assertionem fuerint ad eam Rectores præsentati, cognoscitur facili negotio, quòd de iure patronat.ⁱ, non autem de collatione, Regis uerba sint intelligenda.

Nam Carolus Secundus præsentauit Præposito Ecclesiæ Sancti Lotherij in Rectorem Ecclesiæ Sancti Arcangeli, sitæ in Castro Bellanti clericum Guillottum de Belluaco, et in præsentatione dicit competere ipsi Regiæ Curiæ ex causa legitima ius patronatus, vt habetur in Reg.to 1308. lrá A. fol. 154.

Hæc eadem præsentatio est etiam Registrata, atq3 descripta in alio Registro eiusdem Regis, quod inscribitur 1309. lrá A. fol. 21. à ter.

DE ECCLESIA STI PETRI ad Alagnum sita in Castro Bellanti.

Bellantum in Aprutio ultra.

Ius patronatus.

Carolus secundus præsentauit hac in Ecclesia Venerabili Patri Aprutino Episcopo clericum Guillottum de Beluaco in Rectorem prædictæ Ecclesiæ Sancti Petri ad Alagnum, vt habetur in Registro 1308. littera A. fol. 154.

Affirmat tamen Carolus ipse Rex in Registro 1300. littera C. fol. 263. quòd Curia Regia habet collationem dictæ Ecclesiæ. Sed, vt diximus, in alijs Ecclesijs, sitis in Castro Bellanti, collationis uerbum accipitur pro iure patronatus, cùm non sit verisimile, quòd Rex statim uoluerit se corrigere, præsentando Rectorem, non autem conferendo iure proprio Ecclesias ipsas.

350

DE ECCLESIA SANCTI ELIÆ

Sita in Castro Bellanti.

Bellantú in Aprutio ultra.

Ius patronatus.

De hac Ecclesia habetur mentio in pluribus Caroli secundi Registris, ex quibus sit clarum, atqꝫ exploratum in ea Regia Curia ius patronatus competere. Nam Carolus ipse præsentauit in Rectorem ipsius Ecclesiæ Præposito Sancti Angeli ad Maranum Clericum Guillottú de Beluaco, et in rescripto præsentationis asserit ius patronatus dtæ Ecclesiæ ad Curiam eiusdem Regis pertinere uirtute clausulæ, in qua reseruantur beneficia Cappellaniarú, et iura patronatus.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ in Castro Bellanti.

Bellantum in Aprutio ultra.

Ius patronatus.

Credo equidem, assertionem Caroli Secundi Regis, in qua declarat Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Castro Bellanti ad Regiam Curiam iure collationis spectare, debere intelligi verbum collationis in genere, vt comprehendat etiam præsentationem; sicuti terminus adoptio continet etiam arrogationem. nam videmus eundem Regem præsentasse in Ecclesia prædicta Aprutino Episcopo Guillottum de Beluaco in ipsius Ecclesiæ Rectorē, asserens ad ipsū Regem spectare ex causa legitima patronatus. De collatione loquitur Rex ipse in Registro sub titulo 1306. littera C. fol. 263. et de præsentatione virtute iuris patronatus, in Registro signato 1308. littera A. fol. 154.

De Eccl. S. Salvatoris

Canetre in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Castro Canetrę.

Ius patronatus.

Carolus Secundus Sicilię Rex in Anno 1308. præsentauit Episcopo Reatino Milonem de Meldis in Rectorem Ecclesię Sanctę Mariæ de Castro Canatro, asserens ipsam Ecclesiam ad Regiam Curiam ex causa legitima iuris patronatus pertinere, vt ex præsentatione, de qua in Registro Signato 1308. lrâ A. fol. 154.

Montinum in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STÆ MARIAE de Castro Montini.

Iurpatronatus. In Registro Regis Caroli Secundi, quod inscribitur 1300. lra C. fol. 263. legitur Ecclesia hæc inter illas, quæ Regales in dicto Registro asseruntur.

Id quoqs confirmatur ex præsentatione. nam Carolus Secundus uigore iuris patronatus Regiæ Curiæ competentis, præsentauit Episcopo Aprutino Abbatem Nicolaum Buccafingum in Rectorem Ecclesiæ S^tæ. Mariæ de Castro Montoni cum Cappellis suis, vt legitur in Registro prædicti Regis signato 1308. lra A. fol. 154.

Sambucũ in Aprutio ultra

DE ECCLESIA SANCTI NICOLAI de Castro Sambuci.

Jus patronatus.

In Oppido Sambuco quinq; sunt Ecclesiæ, siue Cappellæ, in quibus Regia Curia ius habet patronatus, vȝ.
Ecclesia, seu Cappella Sancti Nicolai.
Ecclesia Sancto Justo.
Ecclesia Sancti Pastoris.
Ecclesia Sancto Mario, et
Ecclesia Sancto Lucio.

Quòd autem Ecclesia Sancti Nicolai sit de iure patronatus Regio, patet ex Registro signato 1308. littera A. fol. 154., in quo habetur præsentatio facta per Regẽ Carolum Secundum, Archipresbytero Sancto Mario de Melario in personam Abbatis Nicolai Buccafingi ex causa iuris patronatus.

Sambucum in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ IVSTÆ

Iuspatronatus.

Connumeratur Ecclesia hæc inter Cappellas Regales in Registro signato 1300. littera C. fol. 263.

Et habetur etiam mentio de huiusmodi Cappellania apud acta Caroli Secundi, à quo ex causa legitima iuris patronatus fuit præsentatus Archipresbytero Sancto Mariæ de Melario in Rectorem Cappellæ Sancto Iusto Sitæ in Castro Sambuci Abbas Nicolaus Buccafingus de Neapoli, ut in Registro signato 1308. lrâ A. fol. 154.

Sambucũ in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTI PASTORIS.

Ius patronatus.

In Ecclesia Sancti Pastoris, sita in Castro Sambuci, quæ ad Regem iure patronatus pertinet, præsentauit Rex Carolus Secundus Archipresbytero Sancte Marie de Melario Magistrum Ioannem de Suessione clericum, et familiarem Regium, ut in Registro 1308. et 1309. lrã C. fol. 151.

Habetur etiam mentio de Cappella Sancti Pastoris in Registro prædicti Regis Signato 1300. littera C. fol. 263.

Sambucum in Apruzio ultra

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ

Ius patronatus. Probatur ius patronatus, quod competit Regiæ Curiæ in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Sambuco ex Regum monumentis. nam Carolus Secundus descripsit eam inter Cappellas Regales in Registro signato 1300. littera C. fol. 263.

Præterea legitur Rectoris præsentatio facta per Carolum prædictum Regem Archipresbytero Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Malerio in personam Magistri Ioannis de Suessione, ut in Registro signato 1308. et 1309. lrâ C. fol. 151.

Sambucũ in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ LVCIÆ
de Castro Sambuci

Iurpatronatus. Duobus ex Archiui Registris optimè cognoscitur, quòd Regalis est Cappella ista Sancte Lucie, ũs in eo, quod signatum est 1300. littera C. fol. 263. in quo Ecclesia Sancte Lucie de Castro Sambuci enumeratur inter Cappellas Regis. Et in alio Registro signato 1308. et 1309. lra C. fol. 151. in quo legitur presentatio Rectoris facta per Regem Carolum Secundum Archipresbytero Sancte Marie de Malerio in personam Magistri Ioannis de Suessione.

Podium de Valle in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Podio de Valle

Jus patronatus.

Castrum Podij de valle, positum in Aprutio ultra, ecclesiam Regalem habet sub inuocatione Sancte Marie, in qua fuit presentatus Rector à Carolo Secundo Rege uigore iuris patronatus, quo presentatio habetur in Registro signato 1308. et 1309. littera C. fol. 151.

Podium picinisci in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Malerio.

Jus patronatus.

Collegiata Ecclesia Sancte Marie de Malerio posita est in Podio Picinisco, et enumeratur inter Cappellas Regales in Reg.to Signato 1300. littera C. fol. 263.

In ea quoqs fuit presentatus Rector à Carolo Secundo Rege Petrus Catalanus, ut in Registro Signato 1308. et 1309. lrā C. fol. 151.

Podium Viarij in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Podio Viarij.

Iurpatronatus. Ecclesia hæc Collegiata est, et in ea Rex Carolus Secundus præsentauit in Rectorem Archipresbytero Sancto Maria de Malerio Petrum Catalanum clericum, vt habetur in Registro Signato 1308. et 1309. lrâ C. fol. 151.

Rocca Ianula in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTI MARTINI de Rocca Ianulæ

Iurpatronatus. Sunt in Castris Ianulæ, Canatro, et Paterni quinque Ecclesiæ, quæ ad Regem iure patronatus pertinent, hoc est,
Ecclesia Sancti Martini
Ecclesia Sancti Leonardi.
Ecclesia Sancti Andreæ.
Ecclesia Sancti Ioannis, et
Ecclesia Sancti Nicolai.

Omnes istæ Ecclesiæ asserit Rex Carolus Secundus, & spectant ad Regiam collationem, ut in Registro signato 1300. littera C. fol. 263.

Verùm quia patronatus iure reperitur facta presentatio per eundem Regem in Ecclesijs istis Episcopo Reatino in personam Arnulphi Molendinarij, ut in Reg.° 1308. et 1309. lra C. fol. 151. dicendũ est collationis uerbo presentationem significari, et intelligi.

Paternum in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTI IOANNIS de Paterno.

Jus patronatus. Sito sunt in Castris Ianula, Canatro, et Paterni, uel in eorum territorijs sequentes decem Ecclesiæ

Ecclesia Sancti Ioannis de Paterno.
Ecclesia Sancti Nicolai de Pede Paterni.
Ecclesia Sancti Herasmi.
Ecclesia Sancti Mingranij.
Ecclesia Sancti Nazarij.
Ecclesia Sancti Sebastiani.
Ecclesia Sancti Laurentij de Ianula.
Ecclesia Sancti Angeli.
Ecclesia Sancti Pastoris, et
Ecclesia Sancto Agathes.

Has omnes Regales esse affirmat Rex Carolus Secundus in sæpe citato Reg.° 1300. lrā C. fol. 263.

Idem Rex patronatus iure usus, præsentauit Episcopo Reatino in istis decem Ecclesijs simul, et semel Petrum de Morerijs clericum, ut in Registro Signato 1308. et 1309. littera C. fol. 151.

Castrum Rigularũ
in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTI
Andreæ de Castro
Rigularum.

Ius patronatus.

Quatuor sunt Ecclesiæ in Castro Rigularum de iure patronatus Regio ũs.
Ecclesia Sancti Andreæ,
Ecclesia Sanctæ Mariæ de Collemundo,
Ecclesia Sancti Siluestri, et
Ecclesia Sancti Nicolai.
In quibus omnibus ex causa legitima iuris patronatus Rex Carolus Secundus pntauit Epõ Marsicensi Gerardum de exarcellis, vt habetur in Regro signato 1308. et 1309. littera C. fol. 151.

Rocca de Serro
Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ Mariæ de Rocca de Serro.

Jus patronatus.

Ecclesia S.ti Maximi.

Posita est Ecclesia hæc, et etiam Ecclesia Sancti Maximi in Castro Roccæ de Serro, et utraqs iure patronatus ad Regiam Curiam pertinet, vt probatur in Registro 1300. littera C. fol. 263. et in Registro signato 1308. et 1309. littera C. fol. 151. in quo legitur prtatio Rectoris facta à Carolo Secundo Rege in personam Gerardi de Exarcellis.

Radicarium in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTI Petri. et Sancti Ioannis. de Radicario.

Ius patronatus.

Per Carolum Secundum Regem uti patronum dtarum Ecclesiarum presentatus fuit Rector Archipresbytero Sancto Maria de Malerio clericus Ioannes de exarcellis, vt habetur in Registro signato 1308. et 1309. littera C. fol. 151.

De his duabus Ecclesijs meminit idem Carolus Rex in Regro, quod inscribitur 1300. littera C. fol. 263.

Rocca Alberici in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTI Pauli in Rocca Alberici.

Ius patronatus. In Prouintia Aprutina ultra flumen Aterni posita, plura sunt Castra, quo Rocca nomine appellantur, veluti Rocca de Bottis, Rocca de Calasio, Rocca de Cambio, Rocca de Serro, Rocca de Medio, Rocca de Preturo, Rocca de Raniò, Rocca Sancto Mario, Rocca Sancti Stephani, Rocca veruti, Rocca de Vio, et Rocca Alberici, uulgo Rocca librisi nuncupata.

Est in Rocca Alberici Ecclesia Sancti Pauli de iure patronatus Regio, de qua fit mentio in Registro Caroli Secundi Regis inscripto 1300. lra C. fol. 263.

Et eadem in Ecclesia Carolus ipse Rex pntauit Archipbytero Sancte Marie de Malerio Ioannem de exarcellis clericum, et familiarem suum, vt habetur in Registro signato 1308. et 1309. littera C. fol. 151.

Corbarium in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTI Angeli in Castro Corbarij.

Ius patronatus.

Habetur mentio de Ecclesia Sancti Angeli, sita in Castro Corbarij in Registro Caroli Secundi Regis signato 1300. littera C. fol. 263.

Robertus Rex presentat epō Reatino Benedictum Nicolai Sir Thomasij de Aquila in Rectorem Ecclesiæ Sancti Angeli de Castro Corbarij in Aprutio ultra rōne iuris patronatus ad Regiam Curiam spectantis, at habetur in Registro signato 1334. et 1335. lrā C. fol. 23.

Hic Benedictus Rector Ecclesiæ Sancti Angeli de Castro Corbarij, in qua Regia Curia ius competit patronatus, litigauit cum Francisco de Duce, asserente illam esse Collegiatam, et non competere super ea Regiæ Curiæ ius patronatus, sed quia iuxta Registris Curiæ, constitit apertè, quòd Curia competit ius patronatus, mandat Rex, quod lite pendente, manuteneatur in possessione ipse Franciscus, donec de iure competenti Regia Curia in ea liqueat, vt ex Registro signato 1335. littera C. fol. 137. at.

De hac eadem lite habetur in Registro signato 1334. et 1335. littera D. fol. 87. in quo idem Rex Robertus rescripsit, prout in superiori prouisione, nempe quòd lite pendente possideret Franciscus de Duce.

Collisfecatus in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ Anastasiæ de Castro Collisfecati.

Iuspatronatus. In Castro Collisfecati tres sunt Ecclesiæ Regales, una est hæc, de qua loquimur, altera uocatur Ecclesia S.ti Leopardi, de qua in præsenti rubrica uidebimus præsentationes in ea factas, tertia post hanc subijcietur. Robertus Rex ratione iuris patronatus Regia Curia competentis, presentauit Discretis viris Vicario, et Capitulo Reatino Ecclesiæ in Rectorem Ecclesiæ S.tæ Anastasiæ de Castro Collisfecati, vacantis per renunciationem Rostaini Strazæ Franciscum de Pesclo clericum, vt habetur in Registro signato 1337. littera A. fol. 36. à ter. et in Registro signato 1337. 1338. et 1339. fol. 6.

Collisfecatus in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ Mariæ.

Iuspatronatus. Robertus Rex presentauit Archipresbytero Sancti Stephani de Corbario in beneficio, seu Canonicatus præbenda Ecclesiæ Beatæ Mariæ de Collefecato Reatinæ diocœsis Raimundum de Vallibus per ingressum Religionis Fratris Francisci Scaccha, vt habetur in Registro signato 1337. littera A. fol. 130. à ter.

Collisfecatus in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTI Leopardi.

Jus patronatus.

Sextus ac Sapientissimus Robertus Rex ratione iuris patronatus presentauit Canonicis, et Capitulo sancti Ioannis ad Lateranum in ecclesia sancti Leopardi de Castro Collisfecati per obitum Abbatis Rostaini de Auinione Raimundum de Vallibus clericum, et familiarem suum, vt ex Registro signato 1337. 1338. et 1339. fol. 162.

Idem Rex presentauit in Rectorem ecclesie predicte Guillelmum de Cadeneto clericum in Registro signato 1340. et 1341. littera A. fol. 75.

Habetur etiam de hac Ecclesia in Registro signato 1300. littera C. fol. 263.

Ocra in Aprutio ultra

DE ECCLESIA SANCTI Spiritus de Ocra

Jus patronatus. Diximus in titulo de collationibus plures esse Ecclesias Regales in Oppido Ocra iure collationis ad Regiam Curiam pertinentes; superest ut uideamus modo de his Ecclesijs, in quibus eadem Curia ius habet patronatus; sunt aũt subsequentes.

Ecclesia Sancti Spiritus,

Ecclesiá Sancti Ioannis, et

Ecclesiá Sancto Luciæ.

In Ecclesiá Sancti Spiritus, de qua agimus, fuerant per Regem Robertum præsentati Perrotus Baldetti, et Bartholomæus de Guizardinis de Florentia clerici, et familiares Regij; verum quia per inquisitionem factam, compertum fuit, quòd ad Monasterium Casauea pertinebat Ecclesiá ptã, fuit restituta per Regem Monasterio memorato, vt patet ex Registro signato 1329. littera B. fol. 2°

DE ECCLESIA SANCTI Ioannis.

Ius patronatus.

Vacabat Ecclesia Sancti Ioannis de Ocra per mortem Thomasij de Posta Rectoris eiusdem Ecclesiæ, Idcirco Robertus Rex iure patronatus ad Regiam Curiam spectante presentauit Epo Aquilano in Rectorem Ioannem de Exarcellis clericum, et familiarem suum, ut patet ex Registro signato 1310. lra E. fol. 13.

Ecclesia Sancti Ioannis de Ocra Aquilano Diœcesis iure patronatus ad Regem pertinet, vt probatur ex Registro signato 1311. lrâ O. fol. 69.

Ocra in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STÆ LVCIÆ

Ius patronatus

Clericus Valentinus de Rodio per obitum Abbatis Luca de Aquila Rectoris Ecclesiæ sancto Lucio de Ocra fuit presentatus à Roberto Rege in Rectorem dictæ Ecclesiæ epō Aquilano uigore iuris patronatus Regiæ Curiæ competentis, vt patet ex Registro Signato 1324. littera C. fol. 213. et 214.

Campulum in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTI Angeli de Castro Campuli

Ius patronatus.

Est Ecclesia Sancti Angeli sita in Campulo Soranæ diocœsis, et in ea Carolus Secundus Rex pntauit Episcopo Sorano Abbatem Iacobum Filomarinum de Neapoli per mortem Abbatis Francisci de Campulo ipsius Ecclesiæ Abbatis ratione iuris patronatus Die xxj. Junij 1302. vt ex Registro signato 1302. lrâ C. fol. 21.

Ioanna Prima Regina presentauit Episcopo Sorano Filium quondam Zippi Ioppi per mortem Abbatis de Arpino, vt ex Registro signato 1343. et 1344. lrâ B. fol. 164.

Montinum in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ Mariæ de Montino.

Jus patronatus. Competit Regio Curiæ ius patronatus in Ecclesia Sancto Marcò de Castro Montini diocœsis Aprutinæ, et in ea Carolus Secundus Rex prosentauit Episcopo Aprutino Ioannem de Exarcellis clericum per promotionem Iacobi ipsius Ecclesiæ Præpositi, vt ex Regiò signato 1308. littera A. fol. 90. et 1308. et 1309. lrâ C. fol. 109. à ter. et ex Registro, quod inscribitur 1309. littera H. fol. 302.

Ioanna Prima Regina per renunciationem Roberti de Adria pntauit Epo Aprutino de Teramo clericum, ex Registro 1347. fol. 23.

Eadem Regina contulit Ecclesiam Sancto Mario de Montino Roberto de Flandria clerico, vt ex Registro 1347. fol. 45. à ter.

Melatinum in Aprutio ultra.

DE ECLESIA STÆ MARIÆ de Melatino.

Jus patronatus

Succesſerat huius Eccleſiæ vacatio per mortem preſbyteri Ioannis de Sulmone, et ex cauſa iuris patronatus fuit in ea præſentatus Rector à Roberto Rege Epiſcopo Ieramano Bartholomæus Cyllus de Salerno clericus, vt legitur in Regiſtro ſignato 1339. et 1340. littera A. fol. 36.

Carpinonũ in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STI ANASTASII de Carpinono.

Jus patronatus

Caſtrum Carpinonum poſitum eſt in diœcæſi Ciuitatis Iſerniæ, ex qua origo fuit celeberrimi illius Andreæ conſuetudinum feudalium Interpretis illuſtris, et eodem in Caſtro habet Rex Eccleſiam Sancti Anaſtaſij de iure patronatus Regalis Curiæ, quæ eccleſia eſt decorata dignitate Prioratus. nam Carolus Secundus præſentauit Epiſcopo Iſerniensi ad Prioratum Eccleſiæ prædictæ Abbatem Nicolaum nepotem Lucæ de Peſclis ad petitionem ſupplicem Gullielmi de Ebulo militis Domini Caſtri prædicti ex Regiſtro ſignato 1308. littera A. fol. 12. et ex Regiſtro ſignato 1308. et 1309. littera C. fol. 114. à ter.

Castrum fluminis in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STI NICOLAI

Ius patronatus.

Iacobus de Esculo clericus ratione iuris patronatus, quod habet Regia Curia in Ecclesia S.ti Nicolai de Castro Fluminis fuit præsentatus in Rectorem dictæ Ecclesiæ à Rege Roberto, quæ vacabat per mortem quondam Abbatis Leonardi, et consistebat in medietate Castri Fluminis de Aprutio ultra, et fuit facta præsentatio Episcopo Marsicano ex forma, et clausula reseruationis, quæ in priuilegijs omnibus de nouorum concessione feudorum, iuxta ritum Curiæ solitum in talibus, et seruatū, apponi consueuit ūz, quòd ius patronatus ad Regiā Curiam spectet, et intelligatur reseruatum, ut ex Registro signato 1337. littera A. fol. 77. à ter.

Castellionum in Apruzio ultra.

DE ECCLESIA STÆ MARIAE de Castelliono

Iurpatronatus. In Oppido Castelliono, quod situm est in Apruzio ultra, et in Castro Castellioni de valle petra, sunt nouem, et sequentes Ecclesiæ, seu Cappellæ Regales.

Ecclesia Sanctæ Mariæ de Vlmis.
Ecclesia Sancti Thomæ.
Ecclesia Sancti Pauli.
Ecclesia Sancti Angeli.
Ecclesia Sanctæ Mariæ de Castelliono.
Ecclesia Sancti Sabini.
Ecclesia Sancti Petri, &
Ecclesia Sancti Blasij, et
Ecclesia Sanctæ Mariæ de Ophano.

Priores quinque in Castelliono, quatuor verò posteriores sitæ sunt in Castro Castellionis de valle petræ.

Rex Carolus Secundus unico actu præsentauit in Rectorem omnium harum Ecclesiarum Episcopo Reatino Magistrum Petrum Fabrum Canonicum Massiliensem propter reseruationem iuris patronatus in fauorem Regiæ Curiæ, in concessionibus factam, ut ex Registro signato 1308. lrā A. fol. 125.

Maccla in Apruño ultra.

DE ECCLESIA STI IOANNIS

Ius patronatus. Est Oppidum Maccla titulo Comitatus insignitum, et in eo quatuor sequentes Ecclesiæ ad ius patronatus spectantes, positæ sunt, hoc est.

Ecclesia Sancti Ioannis ad salariam.

Ecclesia Sancti Gregorij.

Ecclesia Sancti Nicolai ad valongum, et

Ecclesia Sancti Ioannis ad Duplanariam.

In quibus omnibus Rex Carolus Secundus præsentauit Abbati Sancti Saluatoris de Reate Petrum Fabri clericum ex causa iuris patronatus Regiæ Curiæ competentis, vt ex Registro signato 1308. littera A. fol. 138. à ter.

Comitatus autem Maccla possidetur hac tempestate à familia cognomento de Regina.

Posta in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STÆ MARIAE de Posta.

Ius patronatus.

Habet Regia Curia ius patronatus in Ecclesia Sancte Marie, sita in Castro Posta Sorane Diocesis, et in ea Rex Carolus Secundus presentauit Episcopo Sorano Ioannem de Pies clericum ex causa legitima iuris patronatus Regie Curie competentis, ut ex Registro Signato 1304. et 1305. littera F. fol. 201.

D. Riccardus Bartholomei de Rocca Archij per mortem D. Andree de Arpino presentatus fuit Epo Sorano per Ioannam Primam Reginam in Rectorē Ecclesie Sancte Marie de Posta, in qua pro tertia parte Regia Curia ius habet patronatus, vt ex Registro Signato 1346. littera C. fol. 8.°

Planella in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STÆ MARIAE de Planella.

Iurpatronatus. Episcopo Pennensi, & Adriensi ratione iuris patronatus ad Regiam Curiam spectantis praesentauit Rex Carolus Secundus in Rectorem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Planella Pennensis diocoesis Franciscum clericum filium Petri de Sancto Seuero, vt ex Reg.to signato 1303. et 1304. littera A. fol. 97. et fol. 108. à ter.

Ius patronatus. In Registris Caroli Secundi Regis legitur presentatio per eum facta Abbati Sancti Vincentij de Vulturno in personam Magistri Ioannis de Tocco per mortem Ioanato de Collebrinsono in Rectorem Ecclesie Sancti Petri de Venterio de Collepetro uirtute iuris patronatus, quod habet Regia Curia in Ecclesia predicta, ut ex Registro Signato 1303. et 1304. littera A. fol. 38. à ter.

Rocca de Cambio in Aprutio ultra

DE ECCLESIA STÆ LVCIÆ de Rocca de Cambio.

Jus patronatus. Regio assensu mediante fuit permutata Ecclesia Sancta Lucia de Rocca de Cambio Aquilana diocoesis, quam ex presentatione Regia tenebat D. Valentinus Bariosoli de Aquila cum Ecclesia Sancti Aegidij de Sculcula Marsicana diocœsis, ut ex Registro signato 1343. littera C. fol. 14. à ter.

Rocca de Cambio
in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ
de Rocca de Cambio.

Ius patronatus. Tempore, quo Exc.mus Comes de Lemos huius Regni Prorex in humanis agebat præsentauit Episcopo Aquilano Die xxix. Nouembris 1600. in Rectorem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Rocca de Cambio D. Antonium de Polonio per mortem Feliciani Venantij, vt apparet in Registro benefic. fol. 47. in Cancellaria.

Caropella in Apruzio ultra.

DE ECCLESIA STI CIPRIANI de Caropellis.

Ius patronatus. Robertus Rex presentauit Episcopo Valuensi in Rectorem Ecclesiæ Sancti Cipriani de Caropellis in Apruzio Iacobum Laborosum clericum per mortem Matthei de Atrebato, vt ex Registro signato 1315. littera A. fol. 34.

Idem Rex uirtute Regij iuris patronatus presentauit Episcopo Valuensi Bartholomeum filium Ioannis Brilli de Salerno iuris ciuilis Professoris in Rectorem Ecclesiæ Sancti Cipriani de Caropellis, vt ex Registro 1316. B. fol. 67. à ter.

Est autem Valuensis Ecclesia unita Ecclesiæ Sulmonensi, ut refert Dnus Frecc. de Subfeud. lib. 1.

Jus patronatus. Posita est Ecclesia Sancti Siluestri in territorio Castri Tortoreti Aprutino diocesis, et in ea competit Regia Curia ius patronatus, cuius uigore Carolus Secundus Rex presentauit Episcopo Aprutino in Abbatem, seu Rectorem ipsius Amicum Rogerij de Adria per mortem Thomasij Beneuenuti de Tortoreto olim Ecclesie ipsius Rectoris, vt ex Registro 1292. littera C. fol. 247. à ter.

Reperitur alia presentatio facta per eundem Regem ex causa iuris patronatus, quod Regia Curia habet in predicta Ecclesia Sancti Siluestri, sita in territorio Castri Tortoreti, de qua presentatione in Registro 1294. lra I. fol. 186.

Theramum in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STI ANGELI de Floriano.

Iurpatronatus. Venerabili Patri Episcopo Aprutino prosentatus fuit à Roberto Rege in Ecclesia Sancti Angeli de Floriano Nicolaus clericus ex causa iuris patronatus, quod Regia Curia in dicta Ecclesia competit, vt ex Reg.to 1330. lrā B. fol. 20.

Prædictus Rex in Registro 1330. lrā B. fol. 23. asserit competere Regiæ Curiæ ius patronatus in Ecclesia Sancti Angeli de Floriano Theramana diocoesis.

Collatio. In eadem Ecclesia reperitur facta collatio ab eodem Rege in personam Guillielmi de Camplo clerici, quando ipsa Ecclesia uacauit per laicationem Abbatis Thomasij Præpositi, vt ex Registro 1339. et 1340. littera B. fol. 77.

Asculum in Capitanata.

DE ECCLESIA STI LAVRETII ad Quinum.

Ius patronatus.

Asculum, siue Esculum à Rogerio Primo Rege, post Troiam debellatam, euersum, atqs plano in campo in tres Casales dispartitum fuit ob Asculensium superbiam, ut scribit Alexander Abbas Cenobij Sancti Saluatoris eo in libello, quem de Rogerij Siciliæ Regis rebus gestis conscripsit. Hæc Ciuitas sub Andegauensi Regia Domo à Generosa Aquinatum familia cum titulo, et honore Comitatus extitit possessa. Postea ad Vrsinos cum eodē titulo peruenit, hac uerò tempestate cum titulo Principatus ab exc.mo D. Antonio de Leiua Hispano Magnate, titulo donationis olim facto à Carolo quinto Cesare, possidetur.

D. Ant.s de Leiua.

Ecclesiam habet Regia Curia positam in Ciuitate prædicta sub vocabulo Sancti Laurentij ad Quinum, in qua ex causa legitimæ iuris patronatus Regina Ioanna Prima præsentauit Venerabili Patri Episcopo Ascolano d. Joannem Thomasij in Rectorem, seu Cappellanum ipsius Ecclesiæ, uacantis per renuntiationem Joannis de Ciuitella dicti Infantini, vt ex Registro signato 1347. fol. 6. et 8.

Maccla in Capitanata.

DE ECCLESIA STI LAVRENTII ad Osculum.

Ius patronatus. Plura sunt in Regno oppida, quæ Maccla vocabulo nominantur, veluti Maccla Codena, et Maccla de Isernia in Comitatu Molisij, Maccla Comitis, et Maccla timonis in Aprutio ultra, Maccla de horto in Calabria citra, tandem, et ultimò Maccla, de qua agimus, Oppidum Capitanatæ, in cuius pertinentijs sita est Ecclesia Sancti Laurentij ad Osculum. in qua Ecclesia Robertus Rex præsentauit Episcopo Esculano Ioannem de Ciuitella pro Rectore ipsius Ecclesiæ, quæ, iure patronatus ad Regiam Curiam pertinēs, tūc uacabat, per obitum Andreæ clerici, ut ex Registro signato 1333. et 1334. littera D. fol. 96.

DE ECCLESIA STI MARTINI

Marsicanæ diocœsis.

Marsicū in Basilicata.

Iurpatronatus.

Basilicata Prouintia Lucania antiquitus dicta fuit, et ex ea extitit uir ille Cassiodorus Patritius, qui sub Theodorico Rege floruit, de quo multa Ioannes Trithenemius de Scriptoribus Ecclesiasticis, et etiam idem Theodoricus in Epistol. 3. lib. 9: ubi conferendo eidem Cassiodoro dignitatem Patritiatus, affirmat patriam eius Lucaniam extitisse per hæc verba, Sed non eo proconsiorum fine contenti, Brutiorum, et Lucaniæ tibi dedimus mores regendos, ne bonum, quod peregrina Prouintia meruisset, genitalis soli fortuna nesciret. hæc Prouintia sua vbertate multa pro victu Romano Reipublicæ ministrabat, ne sic ampla Ciuitas victualium indigentia premeretur, quæ mundi Regimina possidebat. Vrbes, et Oppida Lucaniæ erant Possidonia, quæ et Pæstum, Tricaricum, Venusia, Potentia, Policastrum quæ et Velia, Hyela, Metapontum, Molpa, Pandosia, lacus niger, Claramontium, Atella, Ferrandina, Acirenza, Grottula, Lauellum, Maratea, Mulius, Monsalbanus, Pistitium, Riuellum, Rocca Imperialis, Stiglianū, Turris, Monspelusius, Rapolla, Melphis, et Marsicus. Duæ sunt in hoc Regno Ciuitates sub appellatione, Marsicum, et ambæ, ac utraqs dignitate Episcopali præditæ, Altera in Prouintia

Cassiodorus.

Lucaniæ Vrbes et Oppida.

Principatus citra, quo Marsicum vetus nomina-
tur; altera in Prouintia Basilicata, de qua in
presentiarum noster est sermo. In hac Ciuitate
habet Regia Curia Ecclesiam sub vocabulo
Sancti Martini, quo iure patronatus prouideri
solet.

Nam reperitur prouisio in personam Rogerij de Irara,
qui vigore iuris patronatus fuit presentatus
in Rectorem, seu Abbatem Ecclesie Sancti
Martini de Iroia de Transaquis Marsicane
diocesis, vt legitur in Fasciculo 4. fol. 116.

Marticum in Basilicata.

DE ECCLESIA STI PERI ad Paczanū.

Jus patronatus. Joanna Prima Regina presentauit venerabili Patri Episcopo Marsicano in Rectorem Ecclesie Sancti Petri ad Paczanum pertinentiarū Piscine diocesis Marsicane clericum Stephanum de Tricarico die Quinto Julij 1346. per mortem Petri de Morevijs ex causa legitima patronatus Regie Curie competentis, vt ex Regō 1345. littera B. fol. 91.

Carolus Secundus (de quo prius dicendum erat) enumerauit Ecclesiam hanc inter Ecclesias Regales, de quibus fit mentio in Registro signato 1300. littera C. fol. 263.

Idem Rex iure patronatus presentauit Abbati Sancti Petri de Sorantello Magistrum Petrum de Anapijs in Rectorem Ecclesie Sancti Petri ad Paczanum, site in Castro Piscine, vt in Registro signato 1308. lrā A. fol. 154.

Paternũ in dioc. Marsicana.

DE ECCLESIA STI SALVATORIS de Paterno.

Ius patronatus.

Ecclesia Sancti Saluatoris de Paterno, sita in diocesi Marsicana est Regij iuris patronatus, ut colligitur ex Archiuo. Nam Robertus Rex presentauit in Rectorem, et beneficiatum Ecclesiæ prædictæ Venerabili, ac Religioso uiro Abbati Sancti Saluatoris de Reate Presbyterũ Nicolaum de Eustasio Cappellæ Regiæ clericũ per mortem quondam Nicolai de Ariano, qui Ecclesiam eandem ex Regia presentatione tenebat, cùm ex causa legitima iuris patronatus ad Regiam Curiam spectet, vt ex Registro dicti Regis signato 1340. littera A. fol. 5. 1.

Marsicû in Basilicata.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ de Valle.

Jus patronatus.

Erat Roberti Regis tempore beneficiatus, ac Rector Ecclesiæ Sancto Mario de Valle de pertinentijs Castri Cartij Vrto de Vrsone, qui, relicto habitu clericali, matrimonium contraxit, et per huiusmodi coniugium vacauit Ecclesia predicta. quamobrem Robertus Rex presentauit Episcopo Marsicano Ludouicum de Sancto Liceto clericum vigore iuris patronatus ad Regiam Curiam competentis, vt ex Registro signato 1337. littera A. fol. 277. à ter. die 4. Junij 1342. I.

Hîc animaduertendum duxi, quòd ex Registris Regalibus non constat de quo Marsico sint huiusmodi Ecclesiæ, cùm in eis non fiat mentio de Prouintia, in qua Marsicum Ciuitas sita sit, et proinde presentationes facta de Ecclesijs in Diocæsi Marsicana sitis, possunt intelligi tam de Marsico nouo, quàm de veteri, et idèo, vt detegatur, et sciatur veritas, inquisitio necessaria est.

Neritonum in Ira Hydrunti.

DE ECCLESIA S: MARIÆ MAGDALENÆ de Neritono

Jus patronatus.

Orbs Neritum Anno 1092. non erat erecta in Ciuitatẽ, et in ea constructa erat quadam Ecclesia sub vocabulo Sancta Dei Genitricis Mariæ, in qua diuina celebrabantur à Monachis, vt ex quodam priuilegio donationis facta per Goffredum Gentilem Comitem, ac Dominatorem Ciuitatis Neriti, quod priuilegium conseruatur in Archiuo Archipresbyteralis, seu, ut rectius loquar, Episcopalis Ecclesiæ Neritonensis. Post aliquot temporum spatia eadem Ciuitas mansit sub ditione Familiæ de Bautio, et ex hac ad Sanseuerinam, a qua ad Aquauiuam familiam deuenit, et his temporibus cum titulo Ducali à Gente Aquauiua possidetur.

Goffredus Gentilis Comes Neriti de Anno 1092.

Aquauiua familia Dña Ducatus Neriti.

Habet Curia Regis in Ciuitate, ac Diocœsi Neriti duas Ecclesias, alteram Sancti Nicolai vocabulo insignitam, et ad Regiam collationem spectantem, de qua suo loco pertractauimus, Alteram sub inuocatione S.ta Mariæ Magdalenæ, de qua scribimus in præsenti rubrica.

Fundatur ius patronatus Regium ex præsentatione, nã Exc.mus Comes Mirandæ Regni Prorex Die 26. Martij 1594. præsentauit Episcopo Neritoni in beneficio S.tæ Mariæ Magdalenæ D. Federicum Strafellam obitu D. Scipionis Napolella, vt habetur in Registro benefic. fol. 10. à ter. quod est in Regia Cancellaria.

Cupertinum in tra Hydrunti.

DE ECCLÆSIA SĈTI ANTONII
extra mænia Cupertini

Ius patronatus.

Ottinus de Caris Cupertini Comes.

Inter ceteros castrorum Prefectos, qui, regnante Ladislao, rei militaris gloria claruere, connumerandus est Ottinus de Caris dictus Malacarne Regni Siciliæ Marescallus, Ciptaliarum Dominus, et Cupertini Comes, q non solũ strenuè pro Rege Ladislao in re bellica optimam nauauit operam, sed etiam pro Ioanna Secunda Regina; quo tempore ob res præclarè gestas Castra Calatulam, Monachitium, Parabitam, Soletum, Jorcianum, Balneolum, et alia casalia, ac feuda dono accepit, à quibus tandem à Ioanne Antonio Bautio expulsus fuit. Claruit itaq; Cupertini Oppidum honore, ac dignitate Comitali Dirrachina sub Regali Domo, et in eo his temporibus Curia Regia ius patronatus habet in Ecclesijs, siue beneficijs Sancti Antonij, et S.ti Viti, vt ex sequentibus patebit.

Etenim Exc.mus Comes Lemensium Regni Prorex præsentauit Episcopo Neritoni ad beneficium Sancti Antonij extra mania Cupertini diocæsis Neritonensis Michaelẽ de Vargas per obitum Donati Racza die vltimo februarij 1601. vt ex Registro benefic. fol. 52. à ter. in Canc.a

DE ECCLESIA SANCTI VITI
extra mœnia Cupertini.

Suspatronatus. Præsentatio, facta ad beneficium Sancti Viti extra mœnia Cupertini per Exc.mu Comitem Lemensium olim Regni Proregem in personam D. Michaelis de Vargas per mortem Donati Racza, probat Regium ius patronatus, vt ex Rescripto directo Episcopo Heritoni, de quo in Registro beneficiorum fol. 52. à ter. quod Registrum conseruatur in Regia Canc.a

Calatula in tra Hydruntj.

DE ECCLESIA STI STEPHANI extra muros Calatulæ.

Jus patronatus. Decoratum est Oppidum Calatula Marchionali dignitate eoqs potitur Familia Pinella nobilis Genuensis, qua in familia hoc eodem tempore ciuitas Acheruntia est cum honore Ducatus. Hoc in Oppido sita est Ecclesia Sancti Stephani, quæ ad Regium ius patronatus pertinet.

Nam die xvi. Februarij 1599. fuit facta presentatio per Regni Proregem Episcopo Neritoni in beneficio Sancti Stephani extra muros Calatulæ in personam Joannis Baptistæ Mansionis per obitum Euangelistæ de Calo, vt ex Reg.to Benefic. fol. 32. in Cancellaria.

Agropoli in Principatu citra.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Cota

Ius patronatus.

Prouintia Principatus citra continet in se diuersas Ciuitates, et Vrbes, et in tabula huius Regionis sunt connumeratæ subsequentes ūz, Picentia, Surrentū, Salernum, Amalfia, Rauellus, Minor, Nuceria, Caua, Capræ, Campania, Castrum mare de Stabiâ, Capaccia, Marsicum nouum, Policastrum, Cicignanum, Ebulum, Sanseuerinum, Angris, Cifonum, Maiorium, Laurianum, Monscoruinus, ac alia multa.

Habet hæc Regio Auditorium Regale, quod Salerni residet, et ius dicit tam Prouintiæ Principatus citra, quam et Basilicatæ.

In Terra Agropoli, siue in eius territorio sita est Ecclesia Sanctæ Mariæ de Cota, quæ ad Regiam Curiam patronatus iure pertinet, ut probatur ex sequentibus.

Primo per præsentationem factam Episcopo Caputaquesi per Exc.mū Comitem Mirandæ ad beneficium Sanctæ Mariæ de Cota cum grancia Sancti Nicolai de Grecis in territorio Agropolis, quæ Ecclesia uacabat per mortem quondam D. Augustini Mansionis, et in ea fuit præsentatus Didacus Martinez die xy. Aprelis 1593. ut ex Registro benefic. fol. 3. in Canc.a

Idem beneficium per obitum quondam Didaci Martinez fuit prouisum per Exc.mum Comitem Beneuenti Regni Proregē in personam Consalui de Rueda

Die xxj. mensis Augusti 1603. ex Regisro benefic.
fol. 77. in Cancellaria.

Salernum in Principatu citra.

DE ECCLESIA STI LAVRENTII de Strata.

Ius patronatus.

Carolus Secundus per mortem Marij Subrata presentauit in Ecclesia Sancti Laurentij de Strata, sita prope Ciuitatem Salerni, Riccardum Scillatum clericum uigore iuris patronatus Regia Curia legitimè competentis in Ecclesia memorata, ut habetur in Registro eiusdem Regis signato 1296 lra A. fol. 209.

Salernum in Principatu citra.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ de Angelis.

Sui patronatus. Exc^mus Comes Benauentæ Vicerex, locumtenens, et Capitaneus generalis in presenti Regno uigore iuris patronatus ad Regiam Curiam spectantis, presentauit Archiepiscopo Salernitano in Abbatia, seu beneficio Sanctæ Mariæ de Angelis Salernitano Diocæsis Hieronimum de Franchis, clericum, ut legitur in Registro benef. fol. 86. in Cancellaria, sub Die Nono Julij 1604.

Salernum in Principatu citra.

DE ECCLESIA, SEV ORATORIO Sta. Catharinæ de Salerno

Ius patronatus.

Duo sunt Cappellaniæ in Cathedrali Salernitana Ecclesia, quæ ex causa iuris patronatus ad Regem pertinent, et ab Exc^mo. Oliuarensium Comite Regni Prorege fuit præsentatus Archiepiscopo Salerni in duabus Cappellanijs Cappellæ, seu Oratorij Sta. Catharinæ, sitæ intus Cathedralem Ecclesiam Salernitanam, clericus Octauius Pintus per mortem Vincentij Resigni ultimi beneficiati, ac possessoris diè x°. Nouembris 1597. de qua præsentatione habetur in Registro Priu. 31. pti Comitis fol. 160. à ter. quod conseruatur in Regia Cancellaria.

Castrum S.ti Georgij in Principatu citra.

DE ECCLESIA SS: SIMONIS, ET GEORGII in Castro Sancti Georgij

Iurpatronatus. In Ecclesia, siue beneficio sine cura Sanctor. Simonis, et Georgij in Castro Sancti Georgij diocesis Salernitano habet Rex Catholicus ius præsentandi, siue patronatus, et hoc iure Exc^mus Comes Miranda Regni Prorex præsentauit Hieronymum de Torres per obitum Pauli Belarditi Episcopi Liparensis die 30. Aprelis 1592. ut ex Reg.^o Priu. 71. Comitis Mirãda fol. 168. in Cancellaria.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ ANNVNCIATÆ DE RAVELLO de Iure patron.

Rauellum in Princ. citra.

Ius patronatus.

RAuellum, Ciuitas posita in Prouintia Principatus citra uetustissima, ac nobilissima habet suæ nobilitatis monumenta, eaqs ostendit ex immensis columnis marmoreis in eius Ecclesia, ex palatijs magnificis, et inter ea, ex palatio Rufulorum, quod est mirę latitudinis, ac mirabilis artificij, et quidem sic, vt unicuiqs admirandum uideatur. Rogerio P.o Rege quanto fortitudinis fuerint Rauelli mœnia ex eo possumus facilè cognoscere, nam ab eodem Rege obsessi Amalfitani maximá spem pro ceteris oppidis, in Turri Rauelli posuerunt, qua capta, continuò Amalfitani corde soluti, ipsiqs Rauellinj de pace cum Rege habenda consulunt, vt ait Alex. Abbas lib. 2. Rogerij Sicil. Reg. rer. gestar. qua pace inita, datis, acceptisqs dextris, Rex ipse Rauellum recepit, Scalam, Gerulam, Pugerulam, ceteraqs Amalfitanorum oppida, sicqs pro velle suo subiecta Amalfia, Salernum uictor reuersus est. Multa de hac Ciuitate Dnus Frec. de Subfeud. lib. p.o dum de Episcopo Rauelli loquitur. Enumerantur à Ioanna secunda Regina aliquot eiusdem Ciuitatis familiæ nobiles. hac serie. De Freccia, de Confalonis, de Appendicarijs, de Pirontis, de Grisonis, de Bobus, de Rufulis, de Acconzaiocis, de Muscettulis, de Campanilibus, de Alfanis, de Justis, vt ex Reg.o 1419. et 1420. fol. 5.o

Amalfitani uicti à Rogerio P.o Rege.

Rauelli aliquot familiæ nobiles.

In

In hac itaqꝫ Ciuitate Regalis est Ecclesia S.te Marie Annunciato, qua per quatuor Rectores solita est administrari, eorqꝫ Sicilie Reges Epó consueuerunt pntare, vt uidebimus infra.

Seren.us Rex Carolus Secundus, vacante quarta parte Ecc.e S.te Marie Annuntiate de Rauello in quo iuꝰ Regio Curie competit Patronatus, per mortem Angeli Musce de Rauello pntat Rex Epó Rauelli Raymundum de Guardonero Canonicum Rauellensem. Ex Reg.o 1300. lrá A. fol. 93.

Mortuo presbytero Jacobo de Jurino uno ex Rectoribus Ecc.e sancte Marie Annunciate de Rauello, quarta parte ipsius Ecc.e Rectore uacante, Rex, cui in dicta Ecclesia ex causa legitima iuꝰ competit patronatus presentat Epó in Rectorem Joannem Fricziam de Rauello clericum. 1302. C. fol. 21. à ter.

Carolus 2.s presentauit Epó Rauelli in Eccl.a S.te Marie Annunciate Stephanum Fricciam de Rauello clericum, ex eo quòd Joes Friczia de Rauello Rector illius ad laicalia vota transiuit in quarta parte Rectorie, ex quo per quatuor Rectores consueuit gubernari, vt ex Reg.is 1303. B. fol. 18. à ter. et 1304. C. fol. 36. à ter. 1304. et 1305. f. fol. 39. à ter. et 1303. D. fol. 18. à ter.

Idem Rex pntat Epó Rauelli in Rectorem quarte partis Ecc.e S.te Marie de Rauello consueto per quatuor gubernari Rectores, Laurentiú Acconzaiocú de Rauello uacantis 4.o Rectore p Assumptionem habitus laicus Stephani Friczio de Rauello. 1304. et 1305. J. fol. 31. à ter.

Præsentat idem Rex Epō Rauelli Gulielmum Catros diaconum, clericum, et familiarem suú ad unam ex Cappellis Stæ. Mariæ Annunciatæ de Rauello uacantem p̃ obitum Presbyteri Angeli Spartiuallani, in qua Regiæ Curiæ ex causa legitima ius competit patronatus. Ex Regº. 1308. et 1309. C. fol. 6.

Serᵐᵘˢ. Rex Robertus ex causa legitima iuris patronatus præsentauit Rectorē Epō in dicta Eccª. p̃t in Regº. 1310. C. fol. 61.

Idem præsentat in Ecclesia p̃tā Joannem de Botijs clericú, 1313. A. fol. 141. à ter.

Gulielmus de Ferraria clericus unus ex quatuor Rectoribus in Eccª. Stæ. Mariæ Annunciatæ de Rauello de iure patronatus Regio, per obitum Matthei de Somilari p̃ntatur Epō per Regem 1314. C. fol. 46.

Per obitum Presbyteri Jo. de Stō. Eligio p̃ntat Rex in quarta parte Rectoriæ Stæ. Mariæ Annunciatæ de Rauello Presbyterú Nicolaum de Secreto. 1315. l'rà A. fol. 210.

Præsentat Rex Epō Rauelli Rectorem quartæ partis Eccæ. Stæ. Mariæ de Rauello Petrum de Montella clericú per renunciationem Gulielmi de Ferrariâ olim Rectoris, ex Regº. 1319. C. fol. 119.

Serᵐᵘˢ. Rex Robertus p̃ntat Epō Rauelli Perrottú Baldetti clericú in Rectorem quartæ partis Rectoriæ Eccæ. Stæ. Mariæ Annunciatæ de Rauello, in qua Regia Curia ius competit patronatus. 1327. C. fol. 91. à ter.

Prosentat Epō Rauelli in quarta parte S.to Maria Annunciato de Rauello discretum virum Magistrū Matheū Cortusium de Rauello clericum, Consiliarium, et fidelē suum ratione iuris patronatus ad Regiam Curiam spectantis. ex Reg.o 1337. lrā A. fol. 5.

Principiallus de Vito clericus per renunciationem Petri de Montella clerici prosentatur à Roberto Rege in Rectorem quarto partis Rectorie Sancte Marie Annunciate. ex Reg.o 1337. 38. et 39. fol. 2.

Ladislaus Rex confirmat Antonio de Jusca de Rauello dicto Toto Regio Pannettario Magistro Cambellano Regio, et suis heredibus in perpetuum licentiam, et potestatem prosentandi Rectorem in Regali Ecclesia Sancte Marie Annunciato de Rauello, in qua ius patronatus habuerat, et habet Regia Curia, quæ licentia, et potestas fuerat concessa dicto Antonio Per Regem Carolum Tertium. Ex Registro 1392. et 1393. Regis Ladislai. fol. 137.

Non inueni aliam concessionem in Registris Caroli tertij, qua duo sunt, ex quo paucis regnauit annis, et absens in Vngaria occisus est. Sed cùm in confirmatione Regis Ladislai dicatur de Rectore in numero singulari tres remanent in dispositione, et præsentatione Regiæ Curiæ; casu quo familia de Jusca esset in possessione prosentandi quartum.

DE ECCLESIA STI MATTHÆI de Albanella.

Albanella in Principatu citra.

Ius patronatus.

Habet Curia Regis in Terra Albanella duas Ecclesias, alteram sub inuocatione Sancti Matthei de iure patronatus, et alteram sub vocabulo Sancti Petri, qua ad Regiam collationem pertinet, ut dicemus in Ecclesijs, qua ad Regem attinent iure collationis. Hunc de Ecclesia Sancti Matthei uideamus, in qua sequentes inuenimus prouisiones, dum uetustarum rerum indagatione antiqua lectitauimus Regum monumenta.

Carolus Secundus asserit Ecclesiam, de qua tractamus, esse Regalem, vt habetur in Registro signato 1300. bâ C. fol. 263.

Robertus Caroli Secundi filius presentat Episcopo Caputaquensi in Rectorem Cappella Sancti Matthei de Castro de Castro Albanella, ratione iuris patronatus Regia Curia in ea spectantis Ioannutium Cuczarellum filium Ioannis Cuczarelli militis prædicti Castri Domini, vt ex Registro signato 1334. et 1335. littera C. fol. 32.

Praesentatio.

Ioanna Prima presentat Episcopo Caputaquensi Robertum Auersanum clericum de Salerno per obitum Carlutij Cuczarelli dudum Rectoris Cappella Sancti Matthei sita in Castro Albanello, in qua Regia Curia ex causa legitima ius competit patronatus, die 1°. Maij 1346. vt habetur in Registro 1341. littera B. fol. 36. à ter.

Praesentatio.

Eadem Regina presentat in Rectores prædicta Ecclesia

venerabili Patri Episcopo Caputaquensi Presbyterum Nicolaum Casamartam, et Ponsonum de Podio Alto, vt ex Registro prædicto Regino inscripto 1345. et 1346. littera A. fol. iii.

Vidimus ex prædictis præsentationibus competere in Ecclesiâ prædicta ius patronatus, sed quia reperiuntur facta nonnulla collationes per sequentes Reges, ac eorũ Vicarios, hîc eas adnotandas censuimus.

Collatio. Ser^mus Ferdinandus Primus contulit Ecclesiam Sancti Matthoi, eiusq; Rectoriam, quæ sita est in Castro Albanello per resignationem d. Iacobi Bonfilij Rectoris Regalis Ecclesiæ Sancti Aegidij de Altauilla die 7. Martij 1475. Ex Registro Priu. 41. fol. 166. à ter. in Cancellariâ.

Collatio. Beneficium Regale Sancti Matthei de Albanella valoris ducatorum septem confertur per Regni Proregem D. Iacobo de Sancto de Altauilla per resignationem in manibus Regiæ Curiæ factam per d. Vincentium de Asseria, qui illud à Regia Curia tanquàm beneficium Regale hactenus tenuit, et possedit, die xv. Maij 1520. Priu. 8. Don Raim. de Cardona fol. 43. in Cancellaria.

Collatio. Exc^mus Mirandæ Comes huius Regni Prorex contulit beneficium Sancti Matthei de Albanella Flauio Saluo per obitum Didaci Ordóñez, die vltimo Octobris 1595. Ex Reg^to benef. fol. 15. in Canc^a.

DE ECCLESIA STI PETRI
de Albanella.

Albanella in Principatu citra.

Vidimus in titulo de Ecclesia Sancti Matthei de Albanella, quòd in ipsa Terra duæ sunt Ecclesiæ Regales, Sancti Matthei videlicet, et Sancti Petri. et quia in prima adnotatione aliquot actus possessionis in beneficium Regiæ Curiæ, supereſt, vt probemus, quo iure ecclesia, de qua agimus, spectet ad collationem Regis. Semel, atqꝫ iterum reperitur collatum hoc beneficium Sancti Petri à Serenissimo Ferdinando Primo Siciliæ Rege.

Collatio.

Is enim die xxviij. Augusti 1488. contulit Venerabili viro Fratri Leonardo Cantori, et Cappellano suo Ecclesiam Sancti Petri de Albanella tanquam Regalem, et de Regia collatione per renunciationem factam à Bartholomeo Cazzo, qui illam à Regia Curia tenebat, vt probatur in Registro Priu. 3. prædicti Regis Ferdin. fol. 62. in Cancellaria.

Albetum in Principatu citra.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ de Castro Albeti.

Ius patronatus.

Multa sunt familia, quæ Albeti Oppido sunt potitæ, et in eis generosa Aquinorum, atq; Cantelmorum progenies. Nam Cantelmi ex causa matrimonij cum Aquinatibus Proceribus, eiusdem Terræ dominium consecuti fuerunt, et deinde super ea titulos obtinuere Primo Comitatus, mox q; Ducatus Sub Aragonia Regali domo, vt latius est uidere in historia, quam de Gente Cantelma composuimus, iam typis impressa.

historia Cantelma.

In hoc Castro Ecclesia est sub inuocatione Sta. Mariæ, quæ ad Regiam Curiam patronatus iure pertinet, id q; fit exploratum ex actis Caroli Secundi Regis.

Nam iure facto reseruationis de iuribus patronatus in concessionibus factis prosentauit Carolus ipse Ep^o Sorano Abbatem Pandulp^hum de Catenacio in Rectorem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ sitæ in Castro Albeti Sorano Diocesis, et hoc uirtute iuris patronatus, quò ad prosentationem Regiæ Curiæ competentis, ut legitur in Registro 1308. littera A. fol. 115. et in alio Registro signato 1308. et 1309. l^ra C. fol. 123. à t^o.

Robertus Rex prosentauit in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Castro Albeti Augustinum Benedicti de Atino clericum uirtute iuris patronatus Regiæ Curiæ competentis in Ecclesia prædicta, vt in Registro signato 1337 et 1338. l^ra C. fol. 79. à ter.

Agropolis in Principatu citra.

DE ECCLESIA STÆ MARIAE de Cota in territorio Agropolis.

Ius patronatus.

In Ecclesia sanctæ Mariæ de Cota cum grancia S.ti Nicolai de Græcis in territorio Agropolis habet Curia Regis ius patronatus, et in ea factæ sunt præsentationes, quæ sequuntur.

Exc.mus Comes Mirandę Regni Prorex præsentauit Epo Caputaquensi Didacum Martinez V. I. D. ad beneficium Sanctæ Mariæ de Cota cum grancia Sancti Nicolai de Græcis, uacans per obitum quondam D. Augustini Mansionis die xij. Aprelis 1593. ut patet ex Registro benefic. fol. 3. in Cancellaria.

Exc.mus Comes Benauentæ eiusdem Regni Prorex per obitum Didaci Martinez præsentauit Consaluum de Rueda die xxj. Augusti 1603. ex dicto Reg.o benefic. fol. 77.

Salernum in Principatu citra.

DE ECCLESIA S^TI LAVRENTII de Strata prope Salernum.

Ius patronatus.

Quòd Regia Curia habuerit ius patronatus in Ecclesia Sancti Laurentij de Strata sita prope Ciuitatem Salerni, patet quàm clarissimè ex libris in Archiuo sistentibus, & præcipuè in illis, qui Caroli Secundi tempore scripti fuerunt.

Etenim prædictus Rex uigore iuris patronatus ad eius Curiam legitimè spectantis præsentauit in Ecclesia memorata Archiepiscopo Salernitano Riccardum Cillatum de Salerno clericum per mortem Marij Subrata, ut legitur in Registro eiusdem Regis signato 1296. littera A. fol. 209.

Schifatum in Principatu citra.

DE ECCLESIA STÆ. MARIÆ ANNTÆ de Schifato

Ius patronatus

Schifatum oppidi, ac fluminis nomen est inter Turrim Ottaui, et Kuceriam Paganorum, quod flumen ponte in medio fluminis trabibus confecto traijcitur, in hoc oppido Ecclesia Sancte Marie Annunciate ad Regem patronatus iure pertinet, et fundatur possessio ex actibus infrascriptis.

Robertus Rex presentauit Epiſcopo Nolano in Ecclesia Sancte Marie Annunciate de Schifato Iaconum Bartholomeum Palumbum de Turri Ottaua ratione iuris patronatus Regie Curie competentis, ut probatur ex Registro 1339. et 1340. littera A. fol. 16.

Domnus Ioannes Placentis de Castro Maris de Stabia Cappellanus spectabilis Roberti Achaie, ac Tarenti Principis Rector dicte Ecclesie per amotionem Bartholomei Palumbi de Turri Octaua 1345. et 1346. littera D. fol. 89.

Principatus vltra Serinum in Principatu ultra.

DE ECCLESIA S.ti PAVLINI
De Castro Serini:

Jus patronatus.

Prouincia Principatus ultra incolitur à Populis Hirpinis qui quidem ex lupo nomen adepti fuerunt, qui eis in deducenda colonia Dux oblatus est, ut inquit Strabo lib. 5. sunt hac in Regione vrbes, et oppida Beneuentum, Arianum, Arpadium, Claudinum, Abellinum, Bisacia, Calitreum, Montesarchium, Muscum, Padula S.ta Agathe Gothorum, Serinum Torella, & Atripalda, ac Templum celeberrimum Diuæ Mariæ Mõtis virginis.

Hi Populi ex Samnitibus originem traxerunt, ut colligitur ex Strabone loco citato.

Oppidum Serinum à familia cognomento Tulfa, siue de Phrigijs Poenatibus cum dignitate Comitatus possidetur. Sunt in eo oppido duę Capellę ad ius patronatus Rx.ę Cur.ę spectantes, quarum una S.tus Paulinus; altera S.ta Maria nominatur. Agimus hic de Capella S.ti Paulini, et seq.ti Rub.ca de Ecclesia S.tę M.ę habebitur sermo.

Carolus 2.s meminit de hac Capella in Regrõ signato 1300. lrã C. f.o 263.

Idem Rex pñtauit in Rectorem d.ę ecclę, seu Capellę Abbati S.tę M.ę de Arabona clericum Raymundum Raynerij, ut ex Regrõ signato 1308. lrã A. f.o 154.

Serinum in Principatu ultra.

DE ECCLESIA SCTÆ MARIÆ de Castro Serini.

Jus patronatg. Huius ecclesia Juspatronatus ad Regem spectare patet: tum, quia ecclesia, de qua agimus enumeratur inter eas, quæ Regię Curię competunt in Regro 1300. lra C. fo 263. tum et, quia reperitur facta pntatio Abbati Sctę Mę de Arabona, ut legr in Regro Caroli 2i. Regis, qui pntauit in ipsius Ecctę Rectorem Raymundum Raynerium clericum, ut habetur in Regro signato 1308. lra A. fo 154.

Candida in Principatu ultra.

DE ECCLESIA SCTÆ MARIÆ Maioris de Candida.

Ius patronatꝰ. Candida Oppidum diu, multumq; sub generosa domo Filingeria permansit, quę etiam Auellini comitatum tenuit, & ex ea ad Caracciolos tit.° dotis transiuit

Filingeria Domꝰ Candidæ Dña.

Hęc familia sub Federico 2.° Cæsare Siciliæ Insulam gubernauit, multaq; oppida possedit; pręter dictum Comitatum, et multoties omisso gentilitio nõe de Candida ab huius oppidi dominio extitit appellata, ut ex plerisq; Archiui Registris patet.

Est in oppido Candida ecclesia, siue beneficium Sctę Marię Maioris, in quo beneficio facta fuit prãtatio die ult.° Maij 1598. Epõ Auellino in personam Saluatoris Strangię per mortem D. Saluatoris de Laudise, ut habetur in Regõ Benefic. f.° 29.

S.to Mangus in Principatu ultra.

DE ECCLESIA SCTI Angeli :~.

Jus patronatus. Dominatur oppido S.ti Manghi cum titulo Marchionatꝰ familiæ de Magistro iudice, et ab eo nomen sumpsit domꝰ quæ à S.to Mango nominatur, et Salerni in Sessione Portæ nouæ nobilitatis prærogatiua multis ab hinc seculis potita est, multorumq;ꝫ feudorum dominatu.

In hoc oppido duo sunt beneficia Regalia: sub uocabulo S.ti Angeli unum; alterum uerò sub inuocatione S.ti Stephani, quę Regij Juris patronatus ēē ex Regalibus actis demōstratur.

Etenim exc.mꝰ Comes Oliuarensium Regni Prorex præsentauit in beneficium S.ti Angeli in territorio S.ti Manghi Epō Auellini Joēm baptam Mansione per obitum Abbatis Berardini de Vua die 24. Septembris 1598. ut ex Regro Benefic. fol.

Sanctus Mangus in Principatu ultra.

DE CAPELLA
S.ti Stephani.

Ius patronatus. De hoc beneficio legr̃ pn̄tatio facta per exc.mum Comitem Oliuarensium, is. n. die 24. septembris 1598. præsentauit Epō Auellini in beneficio S.ti Stephani in territorio S.ti Manghi Ioēm baptam Mansionem per mortem Abbatis Berardini de Vua, ut ex Regrō Benefic. fol. . . in Rx.a Canc.a

Morra in Principatu ultra.

DE ECCLESIA SCTÆ RESTITUTÆ de pertinentijs Castri Morræ.

Jus patronatus. Habent nõnulli Codices Ecclesiã S.tæ Restitutæ de Morra, alij. Ecclesia S.tæ Restitutæ de Morræo, & sub Castro Morræ situamus hanc ecclesiam, & etiam ecclesiam S.ti Bartholomæi, de qua in sequenti Rub.ca

Robertus Rex præsentauit Epõ Sorano in Rectorem Ecclesiæ S.tæ Restitutæ de Castro Morræi Firminum Scotti Clericum per mortem Petri Tholomæi in Regõ 1333. et 1334. lrã C. f.° 52.

Frater Firminus Scotti Rector Ecclesiæ S.tæ Restitutæ de Morræo Soranæ Diœcesis ex præsentatione R.æ Cur.æ cui in eccta p.ta ius competit patronatus inquietatur ab Epõ Sorano prætendente ius habere in eccta p.ta ex Regõ 1335. lrã B. f.° 128.

In eadem Eccta fuit pntatus Rector à Roberto Rege uigore Juris patronatus, ut ex Regõ 1338. M. f.° p.°

Morra in Principatu ultra.

DE ECCLESIA SCTI BARTHOLOMÆI In Castro Morræ :~.

Iuspatronatg. Est in Castro Morræ, siue in pertinentijs eius eccta sub uocabulo Sti Bartholomæi, quæ iure patronatus ad Rem Cur.am pertinet, et in ea Robertus Rex præsentauit Rectorem Presbiterum Firminum Scotti, ut habetur in Regro eiusdem Regis cum Signo 1338. Ira M. f.o p.o

Apicium in Principatu ultra.

DE ECCLESIA SCTI MARCI de Castro Apicij.

Jus patronatꝰ. Apicium sub Regibus Normandis possidebatur à Minora de Balbano cum titulo Comitatus, & ex hac familia peruenit ad Henricum de Vadomonte Comitem Vadomontis, Ariani, et Apicij.

Habuit Minora sororem nõe Milisendam, quæ nupsit Berardo Gentili de Barolo, ex quo matrimonio natꝰ est Riccardus Gentilis, qui habuit à Minora Comitissa Apicij Matertera ex familia de Balbano peruenit comitatus, ut diximus, ad familiam de Vadomonte, & tandem ad familiam de Stº Georgio, ut ex Archiuo colligitur.

Berardus gẽtilis.

Est in Apicio Ecclesia sti Marci de Jure patronatus Rx. Cur.ª in qua à Rege Ferdinando fuit præsentatus Rector Vicario beneuentano Joes bapta Mansella per mortem qm Abbatis terræ pti. Est autem beneficium ecclæ pti sine cura, ut legitur in Regro signato Part. xj. Ferdin. fº 185. àtº in Canc.ria de anno 1490.

DE ECCLESIA SANCTÆ
Catharinæ de Castro Apollæ.

Apolla in Principatu vltra.

Ius patronatus.

Ioannes Villanus Apollæ Marchio.

Generosa Sanseuerina Progenies multis ab hinc seculis Apollæ dominatu potita est, licèt hodie à familia cognomento villana possideatur. Nam Ioannes ex eadem familia à Philippo Secundo Rege Catholico, titulo, et Dignitate Marchionatus fuit annis elapsis illustratus.

Habet Rex noster inuictissimus in Ecclesia Sanctæ Catharinæ Jus patronatus, cuius uigore presentat Epo Caputaquensi Rectorem in Cappella memorata, vt probatur in Registris Regiæ Canc.æ

Nam Comes Mirandæ Regni Prorex presentauit Episcopo pro Venerabilem virum Gregorium in beneficio, seu Cappella memorata, vt probatur ex infrascripto Regestro, quæ Cappellania vacabat per obitum venerabilis viri Dñi Augustini Mansionis, vt habetur in Registro benef. fol. p.o Die quinto Februarij 1593. in Regia Canc.a

DE ECCLESIA SĈTI PAVLINI
de Castro Serini.

Serinum in Principatu Vltra.

Ius patronatus. Alphonsus Secundus (vt inquit Aelius) è bello Hetrusco rediens Pauli secundi tempore inuenit à Paulo oppressos Dominos Tolphiæ veteris, et nobilissimæ Fregapanum Familiæ, volebat enim summus Pontifex Ecclesiæ vendicare aluminis venas, quas Fregapani in Agro Tolphensi inuenerant, asserens Mineralia esse Supremi Pontificis. Quapropter Alphonsus cum Nicolao Fregapane effecit, vt Pontifici Maximo cederet Ius Castelli illius accepta, ut aiunt, non modica pecunia, quam postea in emptionem Serini Oppidi conuertit, & collocato Ludouico eius primogenito cum Aurelia Carrafa è Spina, paulo post inter Nidi Nobiles eius successores accepti sunt, Hæc Aelius. Patet itaq; ex præmissis Serini Oppidum à Fregapanum familia fuisse possessum, quia hodie à possessione terræ Tolphiæ de Tolpha cognominantur, duobusq; Comitatú titulis sunt potiti, Serini videlicet, ac Sancti Valentini, quorum dominatus ad alienos translati sunt ex causa matrimoniorum. Serinum est hodiè sub utili dominio Marini Caraccioli Principis Sancti Boni, ac Marchionis Bucclanici, cum eodem Comitatus honore.

Fregapanum familia Serini Dña.

Marinus Caracciolus St. Boni Princeps.

Duæ sunt hoc in oppido Ecclesiæ Regij iuris patronatus, altera sub titulo Sancti Paulini, de qua nunc agimus, altera uerò sub inuocatione Sanctæ Mariæ, de qua sequenti Rubrica tractabitur

Quod autem Sancti Paulini Ecclesia sit Regalis, probatur ex Registro Caroli Secundi signato 1300. littera C. fol. 263., quo loci enumeratur inter Ecclesias ad Regiam Curiam pertinentes.

Præterea fundatur ex presentatione facta ab eodem Carolo Rege;

is

is enim iure præsentationis usus est, dum Raymundum Rainerij in Rectorem ptæ Ecclesiæ præsentauit Abbati Sanctæ Mariæ de Arabono ut habetur in Registro signato 1308. littera A. fol. 154.

DE ECCLESIA S̄TÆ MARIÆ.

de Castro Serini.

Serinum in Principatu vltra

Juspatronatus.

Eodem iure, quo Superiõr Ecclesia fundatur intentio Regiæ Curiæ circa ius patronatus in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Castro Serini; nam reperitur connumerata inter Ecclesias Regales in prædicto Registro 1300. littera C. fol. 263.

Ac etiam legitur facta presentatio per Regem Carolum Secundum in personam Raymundi Rainerij, qui fuit à Rege ptõ præsentatus Abbati Sanctæ Mariæ de Arabono, ut eõs eodem Registro in præcedenti Rubrica citato, cui signum est 1308. littera A. fol. 154.

Castrum Græci in Principatu vltra

DE ECCLESIA S^TI

Bartholomei de Castro Græci.

Iuspatronatus

Plures leguntur præsentationes factæ per Reges in hac Ecclesia ex causa legitima iuris patronatus Regiæ Curiæ competentis.

Nam Robertus Rex præsentauit Archiepo Beneuentano in Ecclesia S^ti Bartholomei sita in Castro Græci Ioannem Cuczarellum Clericum, ut habetur in Regro cum hac inscriptione 1339. 1340. littera A. fol. 7. at^o.

Idem Rex per obitum supradicti Ioannis Cuczarelli pntauit eidem Archiepo Beneuentano Carlutium Cuczarellum Clericum uigore iuris patronatus, quod habet Regia Curia in dta Ecclesia, vt legitur in Registro 1340. littera A. fol. 105.

Ioanna prima Regina ratione iuris patronatus, quod habet Curia Regia in Ecc^a S^ti Bartholomei de Castro Græci, præsentauit venerabili patri Archiepo Beneuentano Nicolaum Casamartam, & Ponsettum de Podio Alto, vt colligitur ex Regro signato 1345. et 1346. littera A. fol. iii. f.

Pedatium in Calabria citra.

DE ECCLESIA STI PETRI de Pedatio.

Ius patronatus. Beneficium, seu Ecclesia parrochialis Sancti Petri de Pedatio pertinentiarum Cusentiæ cum cura, ad Regem iure patronatus pertinet, et in ea fuit prouisus Rector à Rege Ferdinando die 21. Ianuarij 1491. D. Antonius de Donato per resignationem factam à D. Vincentijo Bruno de Ciuitate Cusentiæ, vt ex Registro Priu. VI. Regis Ferdin. fol. 101. in Cancª.

Cusentia in Calabria citra

DE ECCLESIA STI NICOLAI de Castro Cusentiæ

Jus patronatus. Habet Curia Regis in Castro Cusentiæ beneficiū sub vocabulo Sancti Nicolai, quod à Ferdinando Rege prouisum fuit in personam Saluatoris de la Penna cum annua prouisione unciarum sex super fundico, quæ postea fuit commutata super secretia fundici ferri Cusentiæ Part. VI. ferdin. fol. 105. à ter.

Iarsia in Calabria citra.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ de la piazza.

Ius patronatus

Iarsia Oppidum positum est in Prouintia Vallis Crati, et Terre Iordane, quo hodie Calabria citra uulgo nominatur, et ab ea nomen duxit antiqua quædam Gens, ac peruetusta, quo de Iarsia appellatur, gaudetqs nobilitatis prorogatiua in Cusentia Vrbe, multosqs feudorum dominatus, virosqs proclaros ostentat. Hoc in oppido Ecclesia sub vocabulo S.ta Mariæ de la Piazza ad Regem iure patronatus pertinet, eiusqs beneficium Die 26. Ianuarij 1490. erat annui redditus ducatorum sex. Ita enim asserit in prosentatione, facta p. Regẽ Archiepiscopo Rossani, in prædicta Ecclesia sancte Mariæ dela Piazza, sita in Terra Iarsiæ, quam asserit esse de iure patronatus Regio, et in ea prosentat venerabilem D. Petrũ Steglam, vt probatur ex Registro, quod signatum est Part. xi. Ferdin. fol. 141. à ter. in Cancellaria.

Hieratium in Calabria ultra

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de li Latini.

Ius patronatus.

Habetur mentio de iure patronatus, quod Regia Curia hac in Ecclesia competit in Registro Regis Alphonsi Primi signato Part. Reap. V. fol. 24. quod in Regia Cancellaria conseruatur, in quo legitur fuisse per Regem prædictum Die 24. Nouembris 1449. præsentatum Episcopo Hieratij Joannem de Pinas clericum in Ecclesia Sancta Maria delli Latini, quæ ad Regium ius patronatus pertinet.

Sylla in Calabria ultra.

DE ECCLESIA STI PLANCATII

Sita in Castro Syllæ.

Ius patronatus.

Est in Terra Sillæ Ecclesia Sancti Plancatij de iure patronatus Regiæ Curiæ, quam Ioanna Secunda Regina prouidit iure patronatus in personam Venerabilis uiri Roberti Passarelli de Neapoli, cui commisit gubernatiõẽ, et regimen Ecclesiæ, et Monasterij Sancti Plancatij, siti in Terra Sillæ per mortẽ fratris Varzanophri Abbatis illius, vt ex Registro Reginæ prædictæ signato 1417. fol. 310.

Meminit de hoc Monasterio Sancti Plancatij siti in Terra Syllæ Sex.mus Rex Alphonsus Primus de anno 1446. ut in Registro intitulato Priu. P.o fol. 44. in Canc.a

Arenæ in Calabria ultra.

DE ECCLESIA STI GEORGII de Arenis.

Ius patronatus.

Arenarum Terra posita est in Prouintia Calabriæ ultra, et à D. Scipione Concoblet de Bauaria cum titulo Marchionatus possidetur. habet Rex in Terra ipsa Ecclesiam Sancti Georgij, et in ea ius patronatus, quod per scripturas, et acta Roberti Regis demonstratur aptè.

D. Scipio Concoblet Arenar. Marchio.

Etenim colligitur ex Registro signato 1315. littera A. fol. 40. prædictum Regem ratione iuris patronatus præsentasse Episcopo Melitensi in Cappella Sancti Georgij sita in Castro Arenarum Melitensis diocesis Henricum de Lincio clericum, et familiarem suum. De hac Ecclesia hanc solam præsentationem inueni usq; adhuc.

Cotronum in Calabria ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Prothospatarijs de Cotrono

Jus patronatus.

Croto, Vrbs maritima in ea parte Italiæ, quæ olim magna Græcia dicta est, tanta salubritate aëris, ut inde ortum sit prouerbium, Crotone salubrius, Incolæ Crotoniatæ dicti, eo nomine celeberrimi, quòd maximam in exercendis corporibus curam ponerent, unde Milo

Milo Crotoniates.

ille Crotoniates, de quo multa apud Marcum Tullium de Senectute. ante Pirri aduentum Ciuitas plenissima populo, duodecim miliarium ambitu. à Dionysio Siracusano depopulata, Romanorum colonia deducta secundum Liuium lib. xxix. C. Octauio, L. Æmilio Paulo, et L. Lentulo deputatis. Pythagoræ sedes, et schola mille uirorum senatus, ut inquit Dnus Frecc. de subfeud. lib. p.o vers. Episcopus Cotronensis.

In hac Ciuitate Rex noster Catholicus Ecclesiam habet Regalem titulo Sancto Mario de Prothospatarijs insignitam, ad Regium ius patronatus pertinentem.

Reperitur presentatio facta per Exc.mum Mirandæ Comitem Regni Proregem. Is enim Die uigesimo quinto Nouembris 1595. presentauit Episcopo Cotroni in beneficio curato Sancto Mario de Prothospatarijs, sito intus Ciuitatem, vt probatur in Registro Benefic. fol. 18. à ter. quod conseruatur in Regia Cancellaria.

Cotronum in Calabria ultra.

DE ECCLESIA SIVE ALTARE Sanctæ Ceciliæ in maiori Ecclesia Cotroni.

Jus patronatus.

Dum Sex.mus Ferdinandus Rex quasdam Summi Pontificis bullas executioni demandaret pro quibusdam beneficijs ab eodem Pontifice concessis uidelicet, Decanatu Ecclesiæ maioris Cotroni, Sanctæ Annunciatæ, et Altaris Sanctæ Cecilie, inserit hoc uerba. Quod Altare est ius patronatus Maiestatis nostro. Sic legitur in Registro Ferdinandi Primi Regis signato priu. 4. fol. 112. in Cancª

Huiusmodi uerò litteræ executoriales concessæ fuerunt die 16. mensis Junij 1489. ut patet ex eodem Registro.

Catansarium in Calabria ultra.

DE ECCLESIA STI NICOLAI de Lucesano de Catansarij diocœsi.

Ius patronatus.

Catansarium Ciuitas à generosa familia Ruffa, quæ dominium suum ante Reges à nemineqs sibi concessum, soli Deo acceptum referebat, ut inquit Iustan. Caracciolus in libello de uarietate fortunæ, multa per secula possessa est. nam à Iordano Russo ad Petrum, ex hoc ad Ioannem, ex Ioanne ad alterum Petrum, ex isto Petro ad Antonellum, mox ad Nicolaum, et Carolum Catansarij Comitatum peruenisse Archiui documenta demonstrant. Carolus Henrichettam, ac Ioannellam genuit, hæc Antonio Columnæ Martini V. nepoti, ac Salernitano Principi nupsit, illa Comitatum Catansarij, atqs Cotroni Marchionatu ad Antonium Centelles Sanctæ Seuerinæ Principem eius uirum transtulit. Hodie Regio demanio Ciuitas ipsa Catansarij potitur, et gaudet. Sita est in diœcesi Catansarij Abbatia Sancti Nicolai de Lucesano, quæ ad Regem iure patronatus pertinet.

Ruffa Gens Catansarij Dña

Nam Exc^mus Mirandæ Comes huius Regni Prorex die ult.o Septembris 1589. presentauit in ea per obitum Berardini Bresegna D. Carolum Patignum, vt probatur in Registro Priu. xxiij. Mirandæ fol. 246. in Canc.a

Explicit liber tertius
incipit quartus.

LIBER QVARTVS

De Eccles. ad Regiam Collat. spectant.

HOC LOCO aliqua de collatione adnotanda censuimus, cum ea, quę hic dixerimus totis Ecclesijs regię collationis ualeant deseruire. agendo itaqꝫ de Ecclesijs, quę ad Regem collationis iure pertinent, ea, quę ex Archiuis didicimus afferemus. sed in primis notandum est q; istud nomen collatio capitur multis modis. primo

Collatio quot modis capiatur

igitur collatio accipitur pro diuisione librorũ, uel et melius pro libro, ut in libro Auth. collatio P.ª 2.ª et seq: Secundo dicitur publici muneris impositio l. 1. C. de Epis. et cler. et C. de collat. donat. lib. 10. Tertio accipitur pro disputatione, quam faciunt inuicem Doct. uel scolastici conferẽdo de aliqua questione Det. et alij in rub. de collat. C. Quarto pro quadam cõmunicatione rei proprie causa diuidẽdi pro portionibus hereditarijs, seu pro commixtione l. illam C. de collat. Quinto pro comparatione, ut in Auth. de instr. caut. et fid. in prin. coll. 6. et ibi glo. in ver: collatio. Sexto pro collatione uini sal. in l. si emancipati col. p.ª C. de collat. latinẽ cõmessatio solet uocari. C. commessationes 44. distinc. Septimo pro assignatione beneficij Ecclesiastici, quam Prę-

Canonica Institutio quę dicatur

latus facit de aliquo beneficio uacante, et proprie est trãslatio seu concessio iuris libera Panor. in c. ex frequentibus col. pen. de instit. quod quidem ecclesiasticum beneficium absqꝫ canonica institutione licite obtineri nõ potest c. beneficium de reg. iur. in 6.º Est autem canonica institutio seu

collatio, que secundum canones est facta, et à iure canonico probata Jo. Andr. in c. non potest, in prin. de preben. in 6. per tex. in c causam, in fi. de rescript. vbi canonice fieri dicitur, quod iure fit, et is dicitur canonice institutus, qui iure prouisus est c. extirpandę §. qui vero, de preben. Multis autem modis beneficia acquiri possunt sm Rebuff. in praxi §. 22. Electione, presentationi institutione, et collatione. electio est ad prelaturas uel ad beneficia vacantia ab his, adquos pertinet rite facta optio, et dicitur propriè electio, que exigit confirmationem Clem. quia contingit, de relig. dom. Altera est electio, quę nō exiget confirmationem, sed canonici, uel alij eligendo conferunt, et hec uim collationis potius habet, qꝫ electionis glo. in reg. cancell. 33. et potest fieri in triplici forma c. quia propter, de elect. et sub ipsa dictione comprehenditur postulatio, ut in rubr. de postul. prelat. Presentatio à fundatore fieri solet Episcopo, uel alteri collatori, et Episcopus instituit presentatum à patrono, ut in rub. et tot. tit. de instit. Tertio acquiruntur beneficia per collationē. quę collatio generaliter accipitur etiam pro institutione, et qualibet alia prouisione per tex. in c. vn. ut eccles. benef. sine dim. confer. Barb. in c. Abbatem col. pen. de rescript. et add. ad Jo. Mona. in c. cum in illis, de testam. Est autem duplex collatio necessaria, et uoluntaria, necessaria est quam collator facere tenetur, veluti mandatario c. tibi et c. duobꝫ, ad rescript. in 6° institutio, et iam ad patroni presentationem necessaria est c. pe de instit. lib. 6° Pan. et alij in c. 2. in fin. ne sede vac. Uoluntaria collatio, est, quę ex uoluntate, et libere fit, et hec solet regulariter fieri, nisi collatores à nobilibus, et potentioribꝫ cogantur. Quę quidem collatio sm Rebuff. loc. cit. à multis fieri solet: Quandoque

à Car-

Beneficia quot modis acquirat?

Collatio duplex

Collatio à quibꝫ fiat

à Cardinalibus ratione suę legationis, uel Episcopatus c. 1. de off. leg. lib. vi°. et Nuntius sedis Apostolicę, habens potestatem legati de latere, beneficia conferre poterit, ut ibi tradunt Doct. et Det. cons. 128. licet, et Paris cons. 18. uol. 4.

Quandoque à Patriarchis c. 2. et c. quia de concess. preben.

Aliquando ab Episcopis c. 2. et c. ex parte, de concess. pben.

Non nunqꝗ ab Abbatibꝫ, uel Prioribus c. fi. de instit. Clem. vn. de suppl. negl. prelat.

Item sepius fit à capitulo c. proposuit, de concess. pręben.

Quandoquę ab Episcopo, et capitulo simul c. postulasti, de conc. preben.

Aliquando alternatiue c. cum in illis, de preb. in vi°.

Interdum etiam à singulis dignitatibꝫ c. fi. de preben. lib. vi°.

Interdum à laicis etiam non patronis ex priuilegio, ut Rex noster catholicus cuius authoritas, ac ius conferendi beneficia plene patet ex infra dicendis: et quam plurimas habet Ecclesias, ad eius collationem spectantes, de quibꝫ sigillatim habebitur sermo. Sciendum est itaqꝫ q. ex priuilegio Apostolico, et Antiquissima consuetudine, fama priuilegij concurrente, Rex Catholicus habet beneficiorũ collationẽ, et hoc specifice probatur per glo. xvi. q. vij. in sum. quę in specie de Rege Apulię loquitur, et dicit q. Rex Apulię habet inuestituram beneficiorum ex priuilegio Papę. idem dicit Marinꝰ de Caram. glossator Constit. Regni, in proh. et Isser. ibidem, in vers. nam patronum, vbi meminit de Ecclesia Lucerina, de qua latius dicemus loco suo. Affl. in proh. const. q. 18. per tot. meminit etiam Luc. de pen. de Ecclesijs extructis à Regibus in l. vniuersi C. de fund. rei priu. lib. xi°. De quo quidem Regali iure beneficia conferendi latissimè Carol. de grassal. de regal. franc. lib. 2. iur. p°. §°. 229. quo loci pro Rege nostro inuictissimo citat. glo. in d.

Rex habet ius conferendi beneficia.

xvi. q. vij. et pro aliis Regibus Jo: And. in add. spec. tit. de legat. §. nunc tractemus Jnno. in c. quod sicut, in glo. incip. Episcoporum, de elect. et ibi Jo. Andr. Domin. Ant. de Butr. et Pan. Idem Jo. Andr. in add. spec. tit. de preb. §. pen. vbi dicit q. Reges in hoc antiquo iure sunt defendendi. et idem in Regibus Vngarię, et Anglię, qui in eorum Regnis conferunt beneficia ex priuilegio Papę dicit Bal. in l. rescripta n.° 8. vers. et ideo Rex Anglorum. Alex. cons. 73. uiso puncto, col. 3. vol. 4. Barb. in add. Bal. ind. l. rescripta, vbi citat Oldr. cons. p.° loquentem de Rege Anglię, et dicit mentr tenendum esse q. consuetudo tribuat ius non acquisibile laico. De hoc etiam iure conferendi loquitur Jo. de Sylua de benef. q. 23. par. 2. Jo. Ferrault, de priuil. Reg. Franc. priu. 8. Jacob. Bonaudi in Panegirico Francię vers. potest etiam sine metu. Boer. dec. 32. Jo. Mona. in c. 2. de pben. Cassan. de glor. mund. par. v. consid. 24. n.° 177. Aufr. in rep. clem. p.e de offic. ordin. 25. fallen. vbi tractat, an, et quando Rex, uel alius Princeps secularis possit habere collationem beneficiorum Ecclesiasticorum ex priuilegio summi Pontificis, vel ex consuetudine immemoriali. Et q. Rex inuictissimus habeat Ecclesias ad eius collationē spectantes, fatentur ijdem súmi Pontifices. nam dum súmus Pontifex Bonifacius nonus concedit Regi Carolo 2.° facultatem vniendi aliquas Ecclesias Thesaurarię S.ti Nicolai de Baro, ponit hec uerba; Nos votis tuis in hac parte
. fauorabiliter annuere intendentes, ut illas Ecclesias, seu
. cappellas ad tuam Collationem spectantes, de quibus
, expedire videris, eidem Ecclesię S. Nicolai unire, seu an-
. nectere ualeas, ita q. per unionem huiusmodi eædem Ecc.ę,
. seu Cappelle, ad dictam Ecclesiam S.ti Nicolai libere perti-
. neant pleno iure, autoritate presentium tibi duximus

concedendum. ut ex dicta bulla videbimus in tract. Eccles. Altemure

Regni Proreges que beneficia conferant.

Et licet Rex possit conferre beneficia omnia, que iure collationis ad eius Curiam spectant, Ex.mi tamen Regni Proreges non possunt illa prouidere, quorum valor annuus summam ducatorú Centum excedat, ut in pragm. de anno 1558. Inqua, enumeratis officijs ad Regię M.tis vel ad Proregis collationem spectantibus hec uerba ponuntur.

En lo que toca ala prouision de los beneficios de nuestro patronaczo entre tanto que mandamos hazer declaration particolar, queremos que se guarde esta orden, que uos y los dicos nuestros visoreijs, y lugartenientes generales, que por tiepo fueron, proueaijs, y prouean los beneficios de ualor de cien ducados y dende, y los de mas valor se reseruen à nuestra prouision, y se nos de luogo auiso dello. forma autem Regię collationis talis est. [illegible]

In Registro Regis Ladislai
1392. et 1393. B.o 60.

Forma Regię collationis.

Ladislaus Dei gratia Rex &c. Venerabili viro Ioanni Petrochi de Exculo Canonico Exculano deuoto nostro dilecto gratiam, et bonam uoluntatem. deuotionis tuę merita, moresq3 venusti, ac scientię probitatis, et uirtutum dona, quibus decenter ornaris merito nos inducunt, ut personam tuam debitis prosequamur fauoribus, et beneficiorum largitionibus foueamus. Cum igitur Regalis Ecc.a nostra S.ti Io. ad cesam de columnella firmane Dioc. per obitum Antonij ultimi Ecc.ę predictę Rectoris uacare dinoscatur, ad presens, nos ad p.d.ruam premissis comptam virtutibus nostrę considerationis

aciem dirigentes, teq̃ qui ad ipsius Ecc.ę gubernationem et regimen ex fide digno exhibito nobis testimonio reputaris idoneus. Intendentes fauore prosequi speciali, Te rectorem prefatę nostrę Regalis Ecclesię S.ti Io. ad Cesam per ipsius Antonij obitum, ut prefertur uacantis, ac ad nostram collationem pleno Iure spectantis, et legitime pertinentis de certa nostra scientia ac cum consensu, et authoritate Rx.mi in xpō pris dñi Angeli tituli S.ti Laurentij in damaso & presentium tenore statuimus tibiq̃ de huiusmodi rectoria seu Ecc.a cum omnibus Juribus honoribus rationibus Jurisdictionibus reddibus prouentibus obuentionibus censibus, et pertinentijs ad Ecc.am ipsam spectantibus, et pertinentibus quouis modo eorūdem tenore presentium prouidemus. Jnuestientes not.m Nicolaū de fractis nuntium tuum tui nomine per nostrum anulum, ut moris est de Ecc.a prelibata. Mandantes nihil.s harum serie de dicta certa nostra scientia, ac cum consensu, et authoritate quibus.a tam uicem gerenti nostro utriusque Aprutij presenti seu primo futuro uel eius locum tenenti, q̃q̃ quibuscūq̃ redentibꝰ agricultoribꝰ colonis censuarijs pensionarijs, et debitoribꝰ alijs ipsius Ecc.ę presentibꝰ, et futuris, quatenꝰ idem vicem gerens noster, uel locumtenens. Te tanq̃ Ecc.ę pōtę Rectorem, uel procuratorem pro te, legitimum, in corporalem possessionem supradictę Ecc.ę cum iuribꝰ, et pertinentijs suis omnibꝰ inducat, seu Jnduci mandet, et faciat, ac inductum super illa manuteneat, et defendat mandet, et faciet tibi, uel procuratori tuo predicto de ipsius Ecc.ę Juribꝰ, et redditibꝰ integre responderi dictiq̃ reddentes agricultores coloni censuarij pensionarij, et debitores presentes, et futuri, tibi tanq̃ Ecc.ę prelibatę rectori seu prefato tuo ad hec procuratori legmo de iuribꝰ fructibus, et redditibꝰ, prouentibꝰ, et obuentionibꝰ omnibus, et singulis, ad dictas Ecc.as ut prędicitur pertinentibus integraliter respondere debeant, et procurent. Has autem nostras literas ex inde fieri, et magno nostro pendenti sigillo

iussi-

iussimus communiri. Datum Cayete in absentia Logotheţ et prothonotarij Regni nostri sicilię & Per virum nobilem Donatum de Arrctio & Anno Dñi 1393. Die xxv. februarij primę Indictionis Regnorum nostrorú Anno sexto

Nos Angelus Cardinalis &

His sic breuiter premissis condescendo ad enumerationẽ Ecclesiarum ad Regię Curię collationẽ spectantibg, et primo de Ecclesia stę Agathes Castri Capuanę de neapoli.

De Eccl.ta S. Agathes

DE ECCLESIA S.ta AGATES intus Castrum Capuanum Neapolis.

Neapolis.

Collatio.

IN Regijs Castris ad diuina celebranda officia soli Reges uel ipsorum vicarij Cappellanos soliti sunt eligere, ut infra patebit, meritò capella Castri capuani ad Regiã pertinebat collationem. Castrum hoc Neapoli a Regibus Normandiæ nationis conditum, eorq, ac successorum fuit habitatio ad Aragoneos usq, Reges. Demum sub hac Austriaca Augustiss.a Domo Petrus ille à Toleto Regni Prorex Arcem in Curiam redigendo Justitiæ dedicauit, ut ex uersibus, notis marmoreis, insculptis, unicuiq, uidere licet. Hac in Curia resident Tribunalia Sacri Consilij, Regiæ Cameræ, & Magnæ Curiæ Vicariæ pro causis ciuilibus atq, criminalibus, & licet ecclesia S.tæ Agathes non extet, (diruta fortè fuit tempore mutati ædificij) singulæ tñ capellæ singulis tribunalibus sunt ædificatæ, in quibus quotidie sacra fiunt, eaq, Magistratus audiunt, prigq, pro iure dicundo Aulas ingrediantur, Neq, solum in Curijs; sed etiam in ipsarq Curiarq carceribus extructa sunt sacella pro re diuina in eis celebranda. Nequid itaq, antiquitatis ignoretur, aliqua de huiusmodi subijciemus ecclesia, ex quibus fundatur Regij fisci intentio, quòd fuerit de Regia collatione, et quòd iure optimo ad solum Regem, ac eius vicarios spectet earundem cappellarq prouisio; cùm .n. trecentis ab hinc annis hęc inter alias ecclesias reperiatur annotata iure collationis in libris Archiui, cuius scripturæ plenius.q faciunt fidem sm Neapod. in pœ. cõsuet. Neapol. in v.o Archiuo, et ẽ tex. in Auth. Ad hęc, C. de fi. instru. nulli dubm ẽ, qn ex seqntibq prouisionibq id reddatur luce meridiana clarius.

Castrum Capuanum à Normandis conditũ.

Petrus à Toleto Regni Prorex tribunalia Neap. in Arce Capuana regi instituit.

Archiui scripturę, plenè probant.

P.° in Regro signato 1275. lra B. fol. 14. at.° habetur pusio facta de hac eccta tit.° et iure collat.is p Carolum p.m Regem inpersonam Roberti de Goya clerici, et familiaris Bo ij.

2.° iddem probatur in Regro signato 1300. lra C. fol. 263. in quo enumerantur aliquot eccte, quæ ad Bx.am collationes pertinent, et inp.is ponitur eccta s.te Agathes sita intus Castrum capuanæ Neap.

3.° ex rescripto Caroli Calabriæ Ducis Roberti Regis filij, et in Regno Vicarij gnalis collior, quòd Capellani, qui Regalem Capellam s.te Agathes de Castro Capuanæ ex Bx.a collatione tenebant, obtinent mandatum pro solut.e gagiorū, ut in Regro 1322. et 1323. fol. 266. Car.s Ht.s

4.° patet ex Regris eiusdem Regis Roberti, in quibus hr, q Philippus de Manfrido de Parisijs, et Julianus Carmignano de Neap. deputati ad celebranda diuina officia in Regali Cap.a s.te Agathes Castri Capuani cum gagijs unciar octo pro quolibet p annum, obtinent rescriptum pro solutione corundem gagior, ut ex Regro signato 1327. lra C. fol. 71.

5.° probatur, quia idem Rex Robertus creat Capellanū eiusdem eccte per uerba merę collationis Presbiterum Joānem de Petracca per mortem Presbiteri Carinj cū gagijs unciar octo p annū, ex Regro 1338. et 1339. C. fol. 137 at.°

6.° ex collat.e facta de eadem eccta p eundem Regem inpsonā Presbiteri Michaelis Sethę Gallici per translationem ad aliam Capellam Americi Trantelloni, ex Regro signato 1339. et 1340. lra C. fol. 128.

7.° pro nunc fundatur, quia Rex Carolus Tertius creauit Capellanum dictæ Regalis Capellæ Presbiterū Laurentium de Oferio per mortem presbiteri Petri de Turri de Neapoli, ut ex Regro signato 1382. et 1383. fol. 75. at.°

Forma autem, qua Reges utebantur in huiusmodi prouisionibus, erat per omnia tenoris, et continentiæ subsequentis.

IN

IN Regro ROBERTI REGIS signato 1339. & 1340. lra A. fol. 17.

ROBERTVS, &c. Presbitero Michaeli Sethe Gallico fideli suo, &c. Presbitero Americo Trontelione huc usq; Capellano Capellæ nræ collationis S.te Agathes Castri nri Capuani de Neap. ad Capellaniam Capellę Regalis in maiori Neapolitana Ecclesia positæ, in qua requiescit corpus claræ memoriæ Regis incliti, Dñi Aui nri ad collationem nram spectantis, per nos nouiter transalato, & propterea ipsa Capella s.te Agathes capellano uacante, te de quo testimonium accepimus satis laudabile, fide dignum, statuimus in p.ta Capella s.te Agathes Capellanum; Intendentes, quòd celebrationes in ea continues, et in illis exercendo laudabilr perseueres, quandiu hoc feceris, ut speramus. Has nras lras pendenti M.tis nræ sigillo munitas Tibi in huius rei testimonium concedentes. Datum Neap. per Joannem Grillum de Salerno, &c. Anno Dñi 1339. die 22. Octobris Octauæ Indictionis, Regnorq nrorq anno 21.

Carolus p.s sepultus in maiori eccta Neap.na

Neapolis Regni caput in Terra Laboris.

DE ECCLESIA STI AEGIDII DE Neapoli

Collatio. Plures sunt Ecclesiæ, pluresqs Cappellæ in Ciuitate Neapolis ad Regiam collationem pertinentes, et in eis Ecclesia Sancti Aegidij; in hac enim Rex Ladislaus fecit collationem in personam Marini Carnezoli de Neapoli, eumqs per annulum inuestiuit, ac mandauit, quòd de Hospitali dictæ Ecclesiæ se intromitteret, bonaqs omnia prædicti hospitalis ad manus suas reciperet, ut habetur in Registro dicti Regis signato 1398. fol. 150.

Neapolis.

DE ECCLESIA STI ANGELI ad signum de Neapoli.

Collatio. Sita est Ecclesia, de qua agimus, in Regione Montanea iuxta Sedile, denominaturqs ad Signum, ex eo quia ante Ecclesiam ipsam æneum fixum est Signum pro victoria eo loci habita contra Saracenos urbem depopulantes, ut memoriæ proditum est.

In hac Ecclesia hac tempestate Congregatio Sacerdotum Secularium missarum solemnia celebrat pro defunctorum animis in purgatorio existentibus.

Exc^mus Comes de Lemos Regni Prorex Rectoriam huius Ecclesiæ contulit D. Antonio Lombardo per renunciationem Cæsaris Folio die Nono Septembris 1600. ut habetur in Registro benefic. fol. 46. in Cancell.ª

DE ECCLESIA S: MARIÆ MAIORIS de Neapoli.

Collatio. Templum sanctæ Mariæ maioris de Neapoli, situm est in Regione Montana, et ab eius nomine Platea iuxta Templum posita, Platea Sanctæ Mariæ maioris nominatur, et aliquando dicitur Platea Portæ Domni Vrsi, eo quia iuxta Templum S. Petri ad Maiellam in antiquis mœnijs Ciuitatis erat Porta Domni Vrsi, cum qua finiebat Platea.

Porta Domni Vrsi.

In hac Ecclesia beneficium simplex est, quod hebdomada, seu fratantia nuncupatur, quod beneficium ad Regiam collationem pertinet, et illud fuit à Regni Prorege collatum D. Vincentio Podro ex causa permutationis facta ab Angelo Sacco ultimo februarij 1602. ex Registro benefic. fol. 57. In Cancellaria.

DE CAPPELLA CASTRI OVI DE Neapoli.

Collario. Arx, quo. hodiè Castrum Ouì nuncupatur, antiquitus dicta est Megaris, et sub Federico Secundo Cesare, Castrum Saluatoris ad mare appellabatur. in ea ipse Imperator, ac eius Successores thesaurium custodiebant, et à tribus custodibus pecùnia Regalis soluebatur, ac recipiebatur. posita est in mari, et per pontem ad eam patet accessus. Hac in Arce Sicilia Reges Cappellanos eligunt, et à Ioanna Regina Cappellania eiusdem Arcis data, atqs concessa fuit Presbytero Gaufrido de Lamberto Prouintiali, ut habetur in Registro Ioanno Primæ Regina signato 1343. et 1344. lrā B. fol. 56. à ter.

DE CAPPELLA CASTRI NOVI de Neapoli

Collario. Arx Castri noui de Neapoli à Carolo Primo Andegauensi constructa, et ab Alphonso Primo Aragoneo maiori, ac ampliori ædificio edita, eius est architectura, ac pulchritudinis, ut omnes Regni, ac ferè Italiæ Arces antecellat. posita est iuxta mare quasi custos portus manufacti, atqs Naualis, et arcum marmoreum habet sculpturæ admirabilis, ut patet uniciuiqs intuenti.

In hoc Castro Ser.mus Rex Robertus Cappellam construxit ob reuerentiam Iesu Christi, et Beatæ Mariæ Virginis matris eius, in qua creauit Cappellanum Mattheum de Porzea cum gagijs annuarum unciarum octo, ut ex Registro Signato 1316. lra B. fol. 32.

In Anno 1317. constituit Cappellanum eiusdem Cappellæ Presbyterum Mattheum de Caoccio cum gagijs annuarum unciarum sex, ut legitur in Registro 1317. littera B. fol. 152. à ter.

Sub Regno Ioannæ Primæ Reginæ fuit Cappellanus in prædicta Cappella Nicolaus Casamarta de Neapoli, de quo habetur mentio in Registro Signato 1346. littera B. fol. 37. à ter.

DE CAPPELLA ARSENALIS
de Neapoli.

Collatio. Nauale, quod in Vrbe Neapoli antiquissimis temporibus constructum fuerat, eo in loco, qui Pons Guizzardi nominatur inde translatum fuit iuxta molem eiusdem Vrbis, et exinde nostra memoria ab Exc.mo Marchione de Mondejar Regni Prorege edificatum fuit prope turrim Sancti Vincentij, miro quidem ordine, ac magna fabricarum mole. In hoc Nauali quotidie naues eximiæ magnitudinis, triremes indè uariaqs nauigia pro classe Regia fiunt, et eius Cappella iure collationis prouideri solet.

Nam Exc.mus Comes Benauentæ Regni Prorex contulit Ecclesiam, siue Cappellam Regij Arsenalis Neapolis Melchiori Manca in locum Lucæ Antonij de Nuceria Die vltimo Junij 1603. ut habetur in Reg.o Benefic. fol. 75. in Canc.a

DE ECCLESIA STÆ MARIAE Pietatis de Neapoli.

Collario. Antequam Neapolitana moenia ultimo loco ampliarentur, Ecclesia hæc posita erat extra moenia Ciuitatis, et hodiè, ni fallor, sita est iuxta gradus Sancti Ioannis ad Carbonariam, uel eo in loco, ubi constructum est Hospitale Incurabilium. Hoc utrqs colligitur ex prouisione Ferdinandi Primi Regis inuestientis, et confirmantis Venerabilem Virum D. Ioannem Cortum hospitalarium Ecclesiæ Sanctæ Mariæ prædictæ extra moenia Neapolis, in qua asserit, quòd institutio, et confirmatio quatuor Magistrorum, et unius hospitalarij in Ecclesia prædtâ spectat ad Regem, et inserit hæc verba.

Prout in quodam priuilegio bonæ memoriæ Ser^mi. Dñi Regis Caroli Tertij prædecessoris nostri sub Die 18. mensis Martij 1488. ut ex Registro Priu. Q^o Regis Ferdin. fol. 84. in Cancellaria, cuius tenor sequitur, et est talis.

Ferdinandus &c. Venerabili Viro Domno Ioanni Corto fideli nostro gratiam nostram, et bonam uoluntatẽ, Cùm ad nos spectet instituere, et confirmare in Ecclesia, seu hospitali Sanctæ Mariæ Pietatis extra moenia huius Ciuitatis nostræ Neapolis quatuor Magistros, et unum Hospitalarium eligendos per Ciues huius Ciuitatis nostræ Neapolis, qui habeant curam, et religionem ipsius Ecclesiæ, seu hospitalis, et ipsius iuriũ, et introituum, ac diuinoꝝ officiorũ

in eadem Ecclesia celebrandorum, prout in quodã priuilegio bon. memor. Ser.mi Regis Caroli Tertij nri prædecessoris, omni, qua deceat solemnitate munito hoc plenius, et melius continetur. per quod clarè patet dictam Ecclesiam fuisse constructam, et ædificatam ad hoc, ut pauperes peregrini, et aduenæ, et alij illuc confluentes hospitari possent, et propterea ad nos pertinere curæ, regimini, et administrationi dictæ Ecclesiæ, seu hospitalis modo supradicto prouidere. Quæ quidem institutio, et confirmatio, ac nostra iurisdictio supradicta temporibus præteritis occupata fuit, ob quod dicta Ecclesia malè recta, et gubernata extitit, et in maximum detrimentum, et ruinam redacta, cùm huius rei nullam haberemus animo notitiam. Et licèt postea habuerimus, et per Reuerendũ in Christo Patrem Iu: Episcopum Tropiensem nostrum Consiliarium, et maiorem Cappellanum nostro nomine, et ex nostra nominatione mandatum fuerit dictis occupatoribus, quatenus eligere deberent dictos quatuor magistros, et unum hospitalarium, et petere à nobis institutionem, et confirmationem, prout ad nos spectat, et ipsi petere tenentur, tamen dicto mandato obedire noluerunt. Adeo quòd dicti quatuor Magistri, et hospitalarius, post eorum electionem per ipsos ciues factam non petierunt à nobis nostram institutionem, et confirmationem in tempore, prout tenentur in præiuditium nostrorum iurium, et graue damnum dictæ Ecclesiæ, seu hospitalis. Quare uolentes, ut tenemur, et bonum

Principem decet pro indemnitate iurium nostrorum
predictorum, et interesse ipsius Ecclesie, et hospita-
lis opportunè prouidere, nè illius introitus, et redditus,
in futurum dilapidentur, prout hactenus factum
fuit, et nè Ecclesia ipsa maiorem quinam patia-
tur, quam huc usqs passa est, et ut in ipsa diuina
officia celebrentur, decreuimus aliquem probum iu-
rum, ac bonis moribus imbutũ hospitalariũ dicte
Ecclesie, seu hospitalis facere, et ordinare, qui cu-
ram, et regimen ipsius habeat. Et propterea con-
fisi plurimum de fide, integritate, bonitate, et
sufficientia uestri predicti D. Ioannis huic rei
proficiendum putauimus. Idcirco tenore presen-
tium nostra ex certa scientia deliberatè, et con-
sultò, uos eundem Domnum Ioannem hospitala-
rium ipsius Ecclesie facimus, constituimus, et or-
dinamus, curamqs, regimen, et administrationem
dicte Ecclesie uobis tribuimus, et commendamus.
ita quòd per transcursum temporis, et donec uos bene
gesseritis, ad instantiam cuiusuis persone ab hoc
exercitio amoueri non possitis. Et ut deinceps
introitus, et redditus ipsius Ecclesie non dilapiden-
tur; sed potius adaugeantur, et bene gubernentur,
et nos non defraudemur nostris iuribus supradictis,
uolumus, et presentium tenore mandamus expressè,
quòd singulis annis per dictos quatuor Magistros,
et hospitalarium, qui pro tempore fuerint, reddа-
tur calculus, et ratio de eorum administratis in
posse dicti nostri maioris Cappellani presentis,
et successiue futuri. Illustrissimo propterea Al-
phonso de Aragonia Duci Calabrie primogenito

nostro carissimo, et Vicario generali, hunc nostrum declarantes intentum, mandamus per has easdē de dicta scientia certa nostra Magnificis Viris Nobilibus quinque Sedilium, ac Vniuersitati, et hominibus, et Ciuibus fidelissimæ Ciuitatis nostræ Neapolis, ac alijs omnibus, ad quos spectat, et quomodolibet spectare poterit præsentibus, et futuris, quatenus uos in hospitalarium ipsius Ecclesiæ, et hospitalis per nos, ut supra ordinatum, admittant, admissumqs manuteneant, et defendant, donec per nos aliter eis ordinatum fuerit, Et contrarium non faciant pro quanto dictus Illustrissimus Dux nobis morem gerere cupit, ceteri uerò gratiam nostram caram habent, iramqs, et indignationem nostras, ac poenam ducatorum mille cupiunt euitare. In cuius rei testimonium præsentes fieri fecimus magno Maiestatis nrē impendenti sigillo munitas. Datum in Castello nouo Ciuitatis nrē Neapolis per magnificum uirum V.I.D. et Consiliarium nostrum Andream Maricondam locumtenentem etc. Diè 18. mensis Martij 1488. Rex Ferdinandus, Aegidius Sadorlin Pro P. Carlon. Dominus Rex mandauit mihi Ioanni Pontano, Ioannes de Iuso uidit. Iu: Episcopus maior Cappellanus.

DE CAPPELLA COLLEGII Doctorum Studij Neapolit.

Collatio. Solent Exc.mi Regni Proreges conferre Cappellaniam Collegij Doctorum, quando per mortem magni Cancellarij deuoluitur suprema Cancellariatus dignitas ad Regiam Curiam, et hoc iure usus est Exc.mus Comes Benauento Die 15. Januarij 1603. dum, obitu Ducis Acheruntio Regni Cancellarij, contulit Cappellaniam Doctorum Collegij Ioanni Paulo Cacauello, ut legitur in Registro benefic. fol. 65. à ter. in Regià Cancellarià.

De Collegio Neapolitano aliqua retulimus in titulo De Studio Neapolitano, et quando Doctor Collegij gaudeat Priuilegio fori tradidit Dnus Presidens de Franch. decis. 234.

Neapolis.

DE ECCLESIA STI ANGELI
à Pappansogna.

Collatio. Vetustissima priscis temporibus fuit familia Pappansogna, quæ Neapoli in Sessione Montana nobilitatis prærogatiua gauisa est, licèt hodiè eius nomen penitus sit abolitum. Ex ea originem duxit Stephanus, cui Rex Carolus Primus constructionem Castri noui iniunxit, ut legitur in Reg.to Caroli pti Regis Signato 1270. lrâ A. fol. 179. Multi præterea eodem ex genere in bello Siculo optimam eidem Regi operam præstiterunt tam pro eo militando, quàm etiam pro subsidio belli pecuniam mutuando, ut ex Reg.to 1269. lrâ S. fol. 36. Ladislao Rege Anno 1408. Rogerius ex hac familia historiam de Familijs Platea Montanea conscripsit, in qua se ipsum unicum eo tempore in domo sua superfuisse demonstrat.

Ab hac familia, ut coniectura ducor, fundata est Ecclesia, de qua agimus, cuius prouisio ad Regiam collationē pertinet, atqs spectat.

Nam die xxij. Aprelis 1533. Rectoria Ecclesia S.ti Angeli à Pappansogna, sita in mercato ueteri fuit collata per Regni Proregem R.do D. Hier.o de Spes per obitum Abbatis Hieronymi Osilio, ut ex Reg.to Priu. 4. Don Petri Toleti fol. 143. in Canc.a

Eadem Rectoria per obitum Abbatis Marcelli Romani fuit collata Amatori Aluarez de los rios, Die Vltimo Julij 1598. Priu. benefic. fol. 29. in Cancellaria.

Neapolis.

DE CAPPELLA STI LVDOVICI in maiori Ecclesia Neapolitana.

Collatio.

Ex infra dicendis erit unicuiqs exploratum, Siciliæ Reges habuisse hoc in Sacello beneficij collationem, et ex errore processisse, vt hodie patronatus iure vtantur, et Illmo Neapolitano Archiepiscopo Rectores præsentent. De huiusmodi Cappellania meminit Iser. in Ritibus Regiæ Cameræ summaria Rub. de decimis in fin. vbi dicit, quòd Carolus Secundus donauit Archiepiscopo Neapolitano pro ædificio maioris Ecclesiæ quandam portionem decimarum de nouis statutis, quo finito cederet donatio in orationes parentum suorum faciendas in ipsa Ecclesia, pro quibus certa Altaria deberent fieri, sicut continetur in lris Regijs concessis dicto Archiepiscopo. Ex his possumus arguere hoc Sacellum Beati Ludouici ex huiusmodi conuentione fuisse conditum in Archiepiscopali Ecclesia. Iacuerunt Primo in hac Cappella corpora Caroli Primi, Caroli Martelli, et Andreæ Regum (qui quidem Andreas cum esset maritus Ioannæ Primæ Reginæ, fuit inhumaniter laqueo necatus apud Vrbem Auersam) deinde fuerunt trãslata corpora dictorum Regum apud Aram maioré, postremo, Alphonso Gesualdo S.R.E. Cardinali almi Collegij Decano, existente Archiepiscopo fuerunt ab Excmo Comite Oliuarensium tunc in Regno Proregе posita dictis Regibus monumenta supra portam prædicti maioris Templi, et in eis collocata eorum statuæ. hoc ordine, Regis Caroli Simulacrum in parte dextra,

Donatio decimarũ facta pro ædificio Eccæ Neapolitanæ à Carolo 2.o Rege.

Causa constructionis huius Cappellæ.

Corpora Regum.

Cardinalis Gesualdus.

Comes Oliuarensium Prorex.

Clementiæ ab Austria in medio, et in parte sinistra
Simulacrum Caroli Martelli cum eorum insignibus,
et hac inscriptione

Carolo I. Andegauensi Templi huius extructori
Carolo Martello Vngariæ Regi.
Et Clementiæ eius uxori Rodolfi I. Cæsaris F.

Ne Regis Neapolitani, eiusqs nepotis
Et Austriaci Sanguinis Reginæ
debito sine honore iacerent ossa
Henricus Cusmanus Olivarensium Comes
Philippi III. Austriaci Regiis in hoc Regno
Vices gerens.
Pietatis ergo posuit. Anno Domini M.D.I.C.

Habent, vt præmisimus Siciliæ Reges in hac maiori Neapolitana Ecclesia ius conferendi Cappellaniam S.ti Ludouici, de qua multas legimus collationes in Archiuo.

Nam Carolus Secundus asserit prædictam Cappellam ad Regiam collationem spectare, in Registro signato 1300. littera C. fol. 263.

In Registro Caroli Calabriæ Ducis Regis Roberti filij, ac eiusdem in Regno Vicarij habetur specifica mentio de collatione pertinente ad Regiam Curiam in præmissa Cappella, et præcipuè in eo Registro, quod inscribitur 1322. littera A. fol. 65. et 66.

Robertus Rex contulit dictam Cappellam, vacantem per obitum Ioannis de Arenis Cappellani, Barnerio de Dohorzuilla clerico cum gagijs consuetis, vt legitur in Reg.o 1335. lra A. fol. 79.

Cumqs

Cùmq; Barnerius iste de Dohoruilla esset promotus in Epum Boiani, idem Rex contulit Cappellaniam eandem (in qua asserit requiescere corpus clarę memoriæ Regis Caroli Primi) Gerardo Viardi de Gondricuria. ex Reg°. 1337. lra A. fol. 15. à ter.

Idem Rex contulit eandem Cappellam Presbytero Aimerico Trantelliono, vt in Reg°. 1339. et 1340. lra A. fol. 17.

Presbyter Joannes de Crotaro de Pernis, Presbyter Nicolaus de Stasio de Neapoli creantur Cappellani in Cappella maioris Ecclesię Neapolitanę, in qua requiescunt corpora Regis Caroli Primi, et Regis Vngariæ, vt in Reg°. Joannæ Pę. 1343. et 1344. lra B. fol. 173. à ter. et in Reg°. eiùsdem Reginæ signato 1343. lra. F. fol. 177.

Cappella maioris Neapolitanæ Ecclesię, ubi corpus clarę memoriæ Regis Vngariæ quieuit, confertur per Reginá Henrico Regi de Neapoli nepoti quondam Presbyteri Angeli Regis, vt in Registro Joannæ Primæ subtitulo 1343. et 1344. lra B. fol. 209. et 210.

Joanni de Pernis clerico Cappellano deputato ad celebrandum diuina officia in Regia Cappella maioris Neapolitanę Ecclesię pro anima clarę memoriæ Regis Caroli P.i, qui ex collatione Roberti Regis dictam Cappellam obtinebat, concedit Regina Joanna Prima, quòd possit per Substitutum in dicta Cappella diuina officia celebrari facere, ex quo in heremo intendebat Deo famulari. ex Reg°. inscripto 1344. et 1345. lra B. fol. 47. à ter.

Mortuo Joanne de Pernis Cappellano Cappellæ sancti Ludouici maioris Ecclesię Neapolitanę, in qua quieuit corpus Caroli Primi, confert Regina Cappellaniam ipsam ad Regiam collationem spectantem, Matthæo de Massa ciui Neapolitano cum gagijs unciarum auri vndecim, et tarenorum quindecim

soluendis per secretos Principatus, et Terræ laboris, vt habetur in Reg.ro sub titulo 1348. lr̃a A. fol. 161.

Presbyter Sergius Gaita Cappellanus Cappellæ maioris Ecc.æ Neapolitanæ, in qua corpus Regis Andreæ viri n̄ri requiscit. Verba sunt Reginæ Ioannæ Primæ in Reg.ro 1346. lr̃a A. fol. 146. et 154. et in R.ro 1345. 1346. lr̃a D. fol. 127. à t.o

Simonellus Paparellus creatur à Regina Ioanna Prima Cappellanus Sancti Ludouici in maiori Ecclesia Neapolitana per mortem Aimerici Brancaleonis. ex Reg.ro 1348. lr̃a B. fol. 133. à ter.

Ioanni de Verchino clerico confert Regina prædicta Cappellaniam Cappellæ Regalis in maiori Ecclesia Neapolitana, in qua requiescit corpus Caroli Primi, ad Regiam collationem spectantem. ex Registro 1346. C. fol. 9. à ter.

Presbyter Ioannes Sardus de Neapoli Cappellanus ad celebrandum officium pro anima Regis Andreæ in maiori Ecclesia Neapolitana per mortem quondam Presbyteri Nicolai Pissotti. ex Registro 1348. lr̃a B. fol. 58.

Cappella Prædicta per renunciationẽ Nicolai de Stasio confertur Francisco Surrentino de Neapoli, cui Nicolao fuerat à Roberto Rege collata per mortem Presbyteri Angeli Regij, cum gagijs tareni unius per diem, percipiendis de pecunia Secretiæ Principatus, et Tr̃æ laboris. ex Reg.ro 1346. C. fol. 19.

Præsentationes ex errore, nam Cappella iure collationis solita est cõferri ex p̃missis.

Comes Mirandæ Regni Prorex p̃ntat Archiepõ Neapolitano in beneficio S.ti Ludouici de iure patronatus Regio D. Fabium Lucianum per obitum Hieronymi Vitelli vlt.o x̃bris 1593. ex Reg.ro benefic. fol. 8. à ter. in Canc.a

Idem præsentat Archiepõ Neapolitano D. Marcum Antonium de Montelato in beneficio S.ti Ludouici, seu S.ti Bartholomei per renunciationem Fabij Luciani. xxx. Octobris 1595. ex Reg.ro benefic. fol. 15. in Canc.a.

Summa in Trà Labouis.

Collatio.

SVMMA Oppidum est apud Neapolim ad radices Vesuuij Montis, qui sæpius arsisse legitur, nunq3 tamen uehementius, q3 imperante Tito, quo tempore erumpens ex eo ignis, et uicinas regiones latiss.e populatus est, et Plinium naturalis historiæ scriptorem, qui cognoscendi cupiditate eò se contulit, fumo, et flammis ne cauit, ut in epta Plinij Junioris ad Cornelium tacitum quæ naturali historiæ est præfixa. Cecinit hæc carmina Petrarcha de Plinij morte in Triumpho de Fama cap. III.

Plinij mors in Vesuuio.

Mentre Io miraua, subito hebbi scorto
Quel Plinio Veronese suo uicino
A scriuer molto, à morir poco accorto.

Meminit de Monte Vesuuo Virg. lib. 7.

Et uicina Vesuuo ora iugo.

THEODORICVS Gothorum, et Italiæ Rex remisit tributa Populis Campanis; ex quo eorum agri, Vesuuij montis hostilitate uastati, fructibus fuerant denudati, ut inquit Cassiod. uar. lib. 4. Epta 50. quam eo aïo hìc adscribimus, ut mirabilia istius montis ex ea cognoscãt.r

FAVSTO PRÆPOSITO
Theod. Rex.

CAMPANI Vesuuij Montis hostilitate uastati, clemẽtiæ nr̃æ supplices lacrymas profuderunt, ut agror3 fructib9

Tributaria functio ob incendium remissa.

enudati, subleuentur onere tributariæ functionis. Quod fieri debere, nra meritò pietas acquiescit; sed quia nobis dubia est uniuscuiusq; indiscussa calamitas magnitudinem uestram ad Nolanum, siue Neapolitanum territorium probatæ fidei uirum præcipimus destinare, ubi necessitas ipsa domestica quadam lesione grassatur, ut agris ibidem diligenter inspectis, in quantū possessoris laborauit utilitas, subleuetur, quatenus mensurata conferatur quantitas beneficij, dum modus integer cognoscitur lesionis. laborat. n. hoc uno malo terris deflorata prouincia, quæ, ne perfecta beatitudine frueretur, huius timoris frequenter acerbitate conteritr. Sed non in totum durus est cuentus ille terribilis: præmittit signa grauia, ut tolerabilius sustineantur aduersa, Tantis. n. molibus natura rixante, montis illius hiatus immurmurat, ut excitatus quidam spiritus grādisono fremitu uicina terrificet, fuscantur. n. aera loci illius exalatione teterrima, & per totam penè Italiam cognoscitur, quando illa indignatio cōmouetur. Volat per mare magnum cinis decoctus, et terrenis nubibus excitatis, transmarinas quoq; prouincias puluereis guttis compluit, Et quid campania pati possit, agnoscitur, quando malum eius in orbis alia parte sentitur. Videas illic quasi quosdam fluuios ire pulvereos, et arenam sterilem, impetu feruente, uelut liquida flueta decurrere. stupeas subitò usq; ad arborum cacuminosa dorsa intumuisse camporum, et luctuoso subito calore uastata, quæ lętiss.a fuerant uiriditate depicta. Vomit fornax illa perpetua puniceas quidem; sed fertiles arenas, quę licèt diuturna fuerint adustione siccate, in uarios fetus suscepta germina mox producūt, et magna quadam celeritate reparant quæ paulò ante uastauerat. Quæ est ista singularis exceptio? unus montem sic infremere, ut tot mundi partes probetur aëris permutatione terrere, et sic suam substantiam

ubiq;

ubiq; dispergere, ut non uideatur damna sentire: longè, latèq; pulueres rorat; uicinis autem quasdam moles eructat, et tot seculis mons habetur, qui erogationibus tantis expanditur. Quis credat tam ingentes glebas usq; inplana deductas de tam profundis hiatibus ebulisse? et spiritu quodam efflante montis ore cõsputas quasi leues paleas fuisse proiectas? Alibi cacumina magna terrarum localiter uidentur ardere, huius incendia penè mundo datum est posse cognoscere. quemadmodum ergo non credamus incolis quod testimonio potest uniuersitatis agnosci? Quapropter, ut dictum est talem eligat uestra prudentia, qui et remedia lęsis conferat, et locum surreptionibus non relinquat.

Justinianus Imperator.

Habemus etiam ex his literis, ultra calamitates illius tpis ob vesuuij incendia, historiæ notionem, Campaniam, sibi tunc temporis non Justiniano Imperatori; sed Gothorum Regi paruisse, quibus postmodum ab eo deuictis, Gothicus cepit titulari, ut ait glos. in pœ. insti. in v°. Alemanicus; Sed ad rem, de qua agimus, redeundo, dico, quòd, licet hodie esset dominus Summæ vir ille exc.mo Antonius de Cardona Sinuessæ Dux Orator olim apud sũmum Pontificem pro Cath.ca Mte. non tamen posset huiusmodi Ecclesiam conferre; quàm uis haberet priuilegium cum clausula Juriumpatronatꝰ, et Capellaniarꝝ, quia, ut alibi diximus, non includitur iis collationis, quod est merè spirituale, et cadit in Rege, qui non dicitur merè laicus; cùm ungatur oleo s.to ut ait Luc. depen. in l. contra publicam, col. 7. uers. Item, sicut Epus, C. de re milit. lib. xij. Et quòd Rex Apuliæ ungatur sicut et Hierosolymitanus, Anglicanus, et Francorum, fit mentio in censuario Romanæ ecclesiæ sm Alberi. in Rub. ff. de sta. hoũm Host. et Doct. in rubr. de Sacr. unctiõ. Carol. de Grassal. regal. franc. lib. p.o iur. p.o fol. 9. vigore etenim pte clausulę cum iuribus

Antonius cardona Sinuessę Dux.

Reges qui ungantur?

patronatus, et Cappellaniarum transit solũmodo presentatio, et sic ius patronatus, quod non est spirituale; sed annexum spiritualitati, c. quanto, de Judit. et cadit in quorumq3, toto tit.° de Jur. patro. & adeò hoc ẽ uerum, q9 si Rex donet castrum primogenito suo, non transit ius collationis; licet sit quasi dominus in uita Regis, arg. l. in suis, ff. de liber. et posth. Quòd autem fuerit eccta S.te Luciæ de Castro súmæ à Regibus collata, patet ex infra dicendis.

collationis ius non transit in donat.e facta filio Regis.

P.° per Regrum signatum 1269. lrã C. fol. 179. et 230. in quibus Carolus p.s Rex Siciliæ contulit capellam S.te Lucię de Castro Súmę discreto uiro Theobaldo de S.to Mauritio clerico, et in prouisionibus dicitur, q9 ipsa eccta pleno iure spectat ad collationem R.e Cur.e

Huius collationis uirtute idem clericus egit pro reintegrat.e bonorũ ipsius ecclę, ut in Regro 1269. lrã D. fol. 57. et obtinuit nõnulla rescripta pro exhibitione decimarũ eidem ecclę debitarũ, ut ex Regris 1269. lrã C. fol. 127. àt.° 1276. lrã A. fol. 66. àt.° et 1277. lrã F. fol. 48. àt.°

2.° per tex. in Regro 1280. lrã B. fol. 162. quo loci Magr Hugo Rector d.e ecclę ex R.a collat.e petit sibi decimas præstari, et rescribit Rex, quòd fiat ipsarũ solutio, prout suis prędecessoribus solui, extiterat consuetum.

Hic Hugo iure collationis obtinuerat à Rege ecctam per mortem Theobaldi de S.to Mauritio, et uocatur Hugo de Perona, ut ex Regro 1277. lrã F. fol. 141. et 142.

3.° probatur ex Regro 1291. lrã A. fol. 268. àt.° in quo mandat Rex Carolus 2.s solui decimas uenerabili uiro Magro Ade de Dussiaco cusentino electo Rectori ecctę S.tę Luciæ, qui illam ecctam ex R.a collatione tenebat.

4.°

4.° per Regrum signatum 1291. et 1292. lra C. fol. 40. at.° ubi Car.s 2.s confert dictam ecctam Theobaldo de Dussiaco clerico per renunciationem Magri Adę de Dussiaco Gusentini electi, qui eandem ecctam ad collationem Rgaz pleno iure spectantem tenebat, et possidebat.

Ex quo habemus limitationem ad tex. in c. Gonsaldus xvij. q. 11. ubi renunciatio beneficij ecctastici in manu proni non tenet sine consensu Epi, nam hoc fallit in beneficijs Regalibg.

5.° fundatur per ea quæ habentur in Regro 1298. et 1299. lra D. fol. 216. at.° in quo legr collatio ipsius ecctę facta per Carolum 2.m inpersonam Jacobi clerici filij Bartholomæi de Capua.

6.° per tex. in Regro 1300. lra C. fol. 263. quo loci inter ecctas ad Rgaz collationem spectantes, describitur ecclesia s.te Lucię de Castro Summæ.

7.° quia Robertus Rex mandat Vicario Summæ, quòd exolui faciat annuas uncias trigintaquinq3 tpe debito Riccardo de Capua Rectori d.e ecctę, qui illam ex Rga. collatione tenebat pro decima consueta, et debita, 1331. et 1332. lra C. fol. 187. die 16. Julij 1332.

8.° pro nunc probatur, quia Regina Joanna p.a huig nois pntauit Epo Holę in ecta p.ta Joánem Petri de Luca per assumptionem in Archiepum Barensem uenerabilis uiri Bartholomæi Carrafæ, ex Regro 1346. C. fol. 92.

Errauit in hoc Joāna profuga Regno, et morte Andreę uiri perterrita, nesciebat quid ageret, nam ex prędmissis patet esse de collatione Rga. non de Iure patronatus, in quo propriè cadit præsentatio.

Surrentum in Terra laboris.

DE ECCLESIA S.TÆ TRINITATIS de Surrento.

Collatio.

Nullam de hac Ecclesia reperire potui collationem in Archiuo, sed solummodo Caroli Secundi Regis assertionem, qui dum aliquot enumerat Ecclesias ad eius collationem pertinentes, ponit Ecclesiam, siue Cappellã Sanctæ Trinitatis de Surrento, et tali Principis assertioni fides est adhibenda, et consequenter eam de Regali collatione esse nulla cadit dubitatio. Hæc autem assertio habetur in Registro signato 1300. littera C. fol. 263.

Caiatia in Ira Laboris.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ ad Castellum.

Collatio. Ecclesia sancta Maria ad Castellum de Castro Caiatia competit Curiæ Regiæ iure collationis, prout ea, quæ sequuntur, documenta declarant. etenim descripta est cum alijs ad collationem Regis attinentibus in Registro 1300. C. fol. 263. et apparet etiam Carolum Tertium Regem contulisse Rectoriam huius Ecclesiæ cum omnibus iuribus, ùti spectantem ad Regiam collationem, Nicolao de Irano de Napoli clerico, vt patet in Registro 1381. fol. 18. à ter.

Calatia. Fuit Ciuitas Caiatia priscis temporibus Calatia appellata, et olim Respublica cùm esset inter Campaniæ Ciuitates fulgebat. à Carolo Primo Andegauensi donata extitit Gullielmo Clinetto, et huius posteris titulo dotis in Domũ Sanseuerinam transtulere, quo cum Comitali dignitate multa per sæcula Ciuitatis dominatu potita est.

Magdalonum in Terra laboris.

DE ECCLESIA SCTI IOANNIS de Castro Magdaloni.

Collatio.

Possidetur Magdaloni Vrbs cum titulo Ducatus à Gente Carrafia, et ab eadem multis ab hinc annis cum titulo Comitatus possessa extitit. Habet Regia Curia in Vrbe Magdaloni Ecclesiam Sancti Joannis vocabulo insignitam, quo iure collationis à Regibus Siciliæ prouidetur, ut ex infrascriptis demonstrabitur.

Etenim Carolus Secundus Rex in Registro 1300. lrà C. fol. 263. et in Registro 1307. lrà B. fol. 93. eam suæ collationis esse asserit.

Idem præterea Rex contulit dictam Ecclesiam Joanni de Exarcellis clerico per mortem Joannis ex parte Dei, qui illam ex Regia collatione tenebat, ut in Registro 1308. lrà C. fol. 70.

Robertus Rex per obitum Presbyteri Angeli de Bugis contulit eandem Ecclesiam sancti Joannis de Castro Magdaloni Casertanæ diocæsis Gulielmo Boiani clerico, vt ex Registro 1329. lrà C. fol. 57. à ter.

Idem Rex contulit Ecclesiam prædictam Sancti Joannis de Castro Magdaloni ad Regiam collationem spectantem Ludouico Clerico filio quondam Joannis Præpositi militis Castellani Castri Oui, quæ vacabat per laicationem Thomasij fratris dicti quondam Joannis, qui eam ex Regia collatione tenebat, vt in Registro 1339. et 1340. lrà A. fol. 43. et in Registro 1339. et 1340. B. fol. 34. à ter.

Joanna Regina Prima die penult.° Augusti 1348. contulit dictam Ecclesiam Roberto de Irlandia clerico per obitū supradicti Ludouici ex Reg.° 1347. fol. 45. à ter.

Fontana in Terra laboris.

DE ECCLESIA STÆ LVCIÆ de Castro Fontanæ.

Collatio. De hac ecclesia ex libris Archiui apparet Regem Carolum secundum disposuisse uti de Ecclesia Regali, et ad Regiam collationem pertinente, ut habetur in Registro signato 1300. C. fol. 263.

Præsentatio. Verùm Robertus Rex non iure collationis, sed patronatus iure usus est, dum in ea presentauit Episcopo Sorano clericum Ioannem de Vinacuria per mortem Iacobi de Ceperano, vt ex Registro signato 1318. littera e. fol. 26. quod Registrum est subVicariatu Caroli Ducis Calabriæ, et eiusdem Regis filij.

Rocca sicca in Terra laboris.

DE ECCLESIA S^TI. NICOLAI de la Melfe

Collatio.

Posita est Ecclesia sancti Nicolai de la Melfe in territorio Roccæ Siccæ Aquinatis diocæsis, et in ea modo iure collationis, modo iure præsentationis reperiuntur constituti Rectores, ut ex infra dicendis demonstrabitur. prius afferemus prouisiones factas uigore collationis, et postea alias, quæ patronatus iure leguntur à Regibus factæ.

Carolus Rex huius nominis Secundus asserit Ecclesiam istam ad eius collationem pertinere, ut ex Registro signato 1300. l^ra C. fol. 263.

Cùmq; Ioannes de Aquino absq; liberis mortuus fuisset (is erat Dominus Roccæ Siccæ) et eius Terra feudalis deuoluta esset ad Curiam Regis unà cum Ecclesia memorata, Rex idem per mortem prædicti Ioannis contulit Ecclesiam Sancti Nicolai de la Melfe sitam in territorio Roccæ Siccæ, ut habetur in Registro signato 1304. l^ra B. fol. 69. à ter.

Præsentatio.

Sed perspiciens Carolus ipse, quòd eius Regalis Curia non habebat collationem, sed tantummodo ius patronatus, præsentauit Angelum de Bagis in Rectorem dictæ Ecclesiæ Sancti Nicolai, vt legitur in Registro signato 1304. l^ra D. fol. 187.

Præterea Robertus Rex scribit Episcopo Casinensi, quòd non molestaret Petrum Baldetti Rectorem Ecclesiæ Sancti Nicolai de la Melfe Aquinatis diocæsis, ex quo Ecclesia prædicta erat de iure patronatus Regiæ Curiæ, vt ex Registro signato 1331. et 1332. l^ra C. fol. 45. à t^o.

Caserta in Terra Laboris

DE ECCLESIA STI ANDREÆ iuxta Castrum Casertæ

Collatio.

Casertana Ciuitate priscis temporibus cum dignitate Comitali dominati sunt plerique viri generosi, etenim Carolus Primus Andegauensis post uictoriam habitam de Corradino, donauit Comitatum Casertanum Gullielmo de Bellomonte Regni Siciliæ Admirato, vt colligitur ex quinterno donationum factarum in Anno 1269. fol. 2.

Gullielmus de Bellomonte.

Ex hac familia deuenit eiusdem Ciuitatis dominium ad Petrum Caetanum Casertæ Comitem, qui eam postmodum uendidit Bartholomeo Siginulfo Regni magno Camerario, qui Casertæ, ac Thelesiæ Comes inscribebatur. cuiusq; Bartholomeus hic Philippum Tarenti Principem, atq; Caroli Secundi filium per duos satellites trucidari mandasset, re cognita, ipsoq; de intentato assassinio inquisito, Comitatus prædicti ob crimen læsæ Maiestatis ad Regem sunt deuoluti.

Petrus Caetanus.

Bartholomeus Siginulfus.

Postmodum Didacus de Larat Hispanus miles ob innumeras res præclarè gestas habuit Ciuitatem eandem, eiusq; Comitatum titulo donationis à Roberto Rege, unà cum Comitatu Montorij, ac officio magni Regni Camerariatus, vt latius de eo scripsimus in Theatro Supremorum Regni officiorum. in hac domo de Larat per multa secula Comitatus Casertanus permansit, eoq; potiti sunt Didaci descendentes à Roberti Regis tempore usq; ad Regnum

Didacus de Larat.

Ferdinandi

D. Cæsar de Aragonea. Ferdinandi Primi Aragonei, quo tempore Cæsar de Aragonea Regis filius ducta uxore Comitissa Casertana è Rattarum Gente, Comitatum Casertæ in dotem, ac nomine dotis recepit, vt refertur in Registro Priu. 3. Ferdin. fol. 6. de anno 1488. quod conseruatur in Regia Cancª

D. Julius Antonius Aquauiua. His temporibus Ciuitate Caserta cum titulo Principatus dominatur Don Julius Antonius Aquauiua Bellanti Comes.

His pro historiæ cognitione præmissis, superest, ut de Ecclesijs loquamur, quas Casertana in Ciuitate Regia Curia habet. Et ex Registris colligitur, Ecclesias Sancti Andreæ iuxta Castrum Casertæ, S.ti Joannis, et Sancti Thomæ de Caserta ad Regiam collationem spectare. Primo itaqs agemus de Ecclesia Sancti Andreæ, mox de Ecclesia Sancti Joannis, et postremo de Ecclesia Sancti Thomæ, collationes singulas in singulis Ecclesijs allegando.

Quòd autem Ecclesia Sancti Andreæ sit Regalis collationis patet ex Registro 1300. lrà C. fol. 263.

Item ex Registro signato 1339. et 1340. littera A. fol. 2. quo loci Robertus Rex per mortem Petri Vacca contulit Ecclesiam Sancti Andreæ iuxta castrum Casertæ, quæ ad Regiam collationem pertinet Ponsetto de Podioalto, et Joannotto de Montolio clericis.

Præterea probatur ex Registro Reginæ Joannæ Primæ, cui titulus est 1348. lrà B. fol. 47. vbi habetur collatio facta per eandem Reginam diè 23. octobris 1349. discreto viro Magistro Marco de Penna clerico Phisico, familiari, et fideli suo de Ecclesia S.ti Andreæ de Caserta, quam asserit spectare pleno, et speciali

iure ad Regiam collationem, vt ex citato Registro latius intueri potest

Exc^mus Comes Miranda Regni Prorex contulit praedictam Ecclesiam Sancti Andreæ die vlt^o Nouembris 1593. Carsiò de Buic per obitum Abbatis Antonij de Salasar, vt colligitur ex Registro Benefic. fol. 7. in Regia Canc^a

Caserta in Terra laboris.

DE ECCLESIA STI IOANNIS de Caserta

Collatio.

Habetur de Ecclesia Sancti Ioannis de Ciuitate Caserte in Registro Caroli Secundi Signato 1300. lra C. fol. 263. ubi ponitur inter Ecclesias ad Regiam collationem spectantes.

Eadem Ecclesia iure collationis prouisa fuit à Roberto Rege per mortem Petri Vacca, qui eam ex Regia collatione tenebat, vt in Registro 1339. et 1340. littera A. fol. 2.

Eodem iure collationis usa est Ioanna Prima Regina conferendo Ecclesiam Sancti Ioannis de Caserta discreto viro Magistro Marco de Penna clerico, phisico, et familiari suo, vt ex Registro 1348. littera B. fol. 47. die 23. octobris 1349.

Insuper reperitur collatio facta de eadem Ecclesia S.ti Ioannis per Exc.mum Comitem Mirandę Regni Proregem. is enim per mortem Abbatis Antonij de Salasar contulit beneficium Ecclesiæ Sancti Ioannis intus Ciuitatem Caserta D. Marco Antonio de Montesilato die 30. octobris 1595. ut ex Registro benefic. fol. 14. in Canc.a

Caserta in trà laboris

DE ECCLESIA STI THOMÆ de Caserta

Collatio.

Ex monumentis Regum fundatur quàm clarissimè huius Ecclesiæ collatio, cùm enumeretur inter eas, quæ ad Regiam collationem pertinent in Registro 1300. littera C. fol. 263.

Item ex Rescripto Roberti Regis conferentis Ecclesiam Sancti Thomæ de Caserta Ponsetto de Podio alto, et Ioannotto de Montolio clericis, vt colligitur in Registro signato 1339. et 1340. littera A. fol. 2.

Habetur præterea collatio facta de Ecclesia S.ti Thomæ de Turri, et Plano dictæ Ciuitatis Casertæ in personam discreti viri Magistri Marci de Penna die 23. 8bris 1349. ut patet ex Registro Ioannæ Primæ Reginæ signato 1348. lra B. fol. 47. in quo affirmat eadem Regina, quòd Ecclesia prædicta pleno, et speciali iure ad Regiam collationem spectat.

Adhæc ostenditur Regium ius collationis ex Registro beneficiorum, quod conseruatur in Regia Cancellaria, in eo enim fol. 8. et 9. habetur collatio facta de beneficio Sancti Thomæ Ciuitatis Casertæ per Exc.mum Comitem Mirandæ Regni Proregem in personam Don Lucæ Vinaccia per obitum Abbatis Antonij de Salasar die vltimo decembris 1593.

Ottaianum in Terra laboris

DE ECCLESIA STI XPOPHORI de Ottaiano.

Collatio. Ecclesia sancti Christophori posita in Castro Ottaiani Nolano diocœsis ad Regiam Curiam pertinet iure collationis, et in ea reperiuntur facta collationes sequentes.

Robertus etenim Rex contulit Ecclesiam hanc Magistro Jacobo Blanci de Aquis, et in rescripto asserit eandem Ecclesiam iure collationis ad Regiam Curiam spectare, vt legitur in Registro eiusdem Regis signato 1325. littera F. fol. 98.

Proterea Joanna Prima Regina asserit fuisse à Roberto Rege eandem Ecclesiam collatam Antonio Balistario clerico per absentiam extra Regnum Perrotti Rassensis primi beneficiati, et instantibus Joanne Cretono, et Joanne de Vertino Gallicis dicti Perrotti Rassensis procuratoribus, fecisse Reginam ipsam, ac mandauisse sequestrari fructus Rectoria Regalis Ecclesiæ sancti Christophori de Ottaiano Nolanæ diocœsis, ut refertur in Registro dicta Regina signato 1347. Prima Indictionis fol. 99.

Præsentatio. Harum collationum oblita Regina ipsa presentauit Epō Nolano per obitum prædicti Perrotti Rassensis dictū Antonium Abalestarium. quod utiqs ex errore scriptorum Regiæ Cancellariæ processisse clarè patet ex antecedentibus collationibus. Hæc autem presentatio sic ex errore facta legitur in Registro signato 1346. littera C. fol. 92.

Cicala in tra laborir.

DE ECCLESIA STI XPOPHORI de gualdo Cicalæ

Collatio. Carolus Secundus Rex contulit Ecclesiam Sancti Christophori de Gualdo Cicalæ, et Nolæ ad collationē Regiam pleno iure spectantem Gullielmo de Sectais clerico, et familiari suo, vt probatur in Registro signato 1292. et 1293 littera A. fol. 55.

Idem Rex contulit Cappellam Sancti Christophori de gualdo Nolæ, et Cicalæ Magistro Ioanni de Camerona clerico per mortem Magistri Gullielmi de Sectais, qui illam ex Regia collatione tenebat, ut ex Registro 1295. littera B. fol. 34

Orta lite pro hac Regali Ecclesia, discretus vir Magister Albericus de Catalano Regius Consiliarius fuit electo procurator Fisci, ut una cum Ioanne Mottula decretorum Doctore tueretur iura Cappellæ Regiæ S.ti Christophori de gualdo Cicalæ Nolano diocesis, ut habetur in Registro signato 1299. l'ra A. fol. 194.

De Ecc.a S.ta Maria de Porta Puteoli.

Puteoli in trà laboris.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ
de Porta Puteoli.

Collatio.

Puteolana Ciuitas, serie seculorum antiquissima, infinita propemodum antiquitatis ostentat monumenta, quo ex toto terrarum orbe mortales trahit ad uidendum tot, ac tantas uetustatis reliquias, de quibus doctissimam historiam conscripsit Julius Cæsar Capacius Neapolitanæ urbis Secretarius, quo excussa est Neapoli Anno Dòmini 1604. ubi disertissimè omnia pertractat.

Julius Cæsar Capacius.

In hac olim florentissima Ciuitate habet Regia Curia ecclesiam Sanctæ Mariæ titulo insignitam, quo Regio collationis est, et in ea Roberti Regis, ac etiam Regis Ladislai leguntur collationes infrascriptæ.

Nam Robertus Rex contulit Abbati Petro Antonij Henrici de Cadeneto clerico, et familiari suo ecclesiam Sanctæ Mariæ de Porta de Puteolo, ad collationem Regiam legitimè pertinentem, uacantem per obitum Abbatis Petri Henrici de Cadeneto Rectoris eiusdem ecclesiæ patrui prædicti Abbatis Petri, ut ex Registro Signato 1340. littera A. fol. 65.

Fuit etiam dicta ecclesia Sanctæ Mariæ de Porta Puteoli collata per Regem Ladislaum Presbytero Matthæo de Constantio, mortuo, sicut Domino placuit, presbytero Nicolao Furnario de Puteolo, et ibi asseritur, quòd ecclesia prædicta

fuerat collata Abbati Loisio Caracciolo de Neap, mandatqs Rex ipse Ladislaus Capitaneo, et Officialibus dicte Ciuitatis, quòd eundem Mattheum sa-per possessione predicte Ecclesie manuteneant, atqs defendant, eidemqs de ipsius fructibus, redditi-bus, atqs prouentibus responderi faciant, ut pa-tent hec omnia in Registro predicti Regis, quod inscriptum est 1390. Ira B. fol. 36. à ter.

Statua inuenta in agro Puteolano iussu Ex.mi Comitis Beneuenti.

Dum hec scribimus Exc.mus Dominus Ioannes Al-phonsus Pimentellius Comes Beneuenti, huius nobilissimi Regni Prorex, sapientia principali, qua semper magna reuoluit, pulcherrima in agro Puteolano, atqs Cumano simulacra, ac expolita marmorum signa inueniri, atqs excauari iussit, et huiusmodi ex mandato plura reperta sunt mo-numenta, quo summa artificum elegantia ita ui-deas formata, atqs constructa, ut magis existimes uiua substantia imagines, quàm marmorum ue-nas, atqs iuncturas, et quidem sic, ut fallan-tur oculi, et authorum suorum laus crescat mira-culis, dum in eis tot stupenda per ora hominum ubiqs feruntur.

Verana in trā laboris.

DE ECCLESIA SIVE CAPPELLA de Verana

Collatio. Villa hoc, quo Verana priscis temporibus appellabatur, hodiè, ni fallor, uulgo Vaiana nominatur. Sita est in Terra Laboris, et Ecclesiam, seu Cappellam habet, quo ad Regem iure collationis pertinet. Hanc Cappellam de Verana contulit Rex Carolus Primus Petro de Angicuria clerico, mandauitqs, quòd homines predicto Villo eidem Petro soluerent decimas, atqs redditus iuxta solitum, ut probatur ex rescripto eiusdem Caroli Regis, de quo habetur in Registro signato 1272. lrā A. fol. 27.

Fontana in trà laboris.

DE ECCLESIA STI PETRI
de Castro Fontanæ.

Collatio. In Castro Fontanæ Diœcesis Casertanæ duas habet Regia Curia Ecclesias, utrasqs ad Regiam collationem pertinentes, alteram sub uocabulo Sanctæ Luciæ, de qua particularem situauimus rubricam; alteram uero sub inuocatione Sancti Petri, de qua in præsentiarum agimus.

Probatur huius Ecclesiæ Regium ius collationis ex Registris Caroli Secundi Regis, in quibus habetur, quòd Ecclesia, siue Cappella Sancti Petri sita in Castro Fontanæ, fuit per dictum Regem collata Petro de Catalano clerico, et familiari suo, ut habetur in antedictis Registris; quorum alterum est signatum 1307. Irā B. fol. 67. à ter. alterum signatum 1308. Irā C. fol. 53.

Vicus in trà laboris.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Stella de Ciuitate Vici.

Collatio. Vicus Ciuitas amanissima, ac fructuum ubertate famosa, sita est iuxta mare contra Ciuitatem Surrenti, cum qua antiquis temporibus unicum constituebat populum, licèt hodiè diuisim regatur. Hæc Ciuitas cum dignitate Marchionatus possessa fuit à generosa Domo Carrafia; hodieqs eiusdè Ciuitatis dominatus ad Concanorum Principè Mattheum de Capua Regni Admiratum, aurei Velleris militem, Supremi Consilij Decanum, ac Equitum grauis armaturæ Profectum deuenisse cernitur, qui magnis, ac nouis edificijs Ciuitatè ipsam quotidiè instaurat.

Matthæus de Capua

Habet Curia Regis collationem in beneficio Sanctæ Mariæ de Angelis, seu de Stella posito intus Castrum prædictæ Ciuitatis, quod quidem conferendi ius ex his demonstratur.

Primo sub Regno Regis Ladislai apparet facta collatio de Ecclesia prædicta in personam Presbyteri Viagij de Scola de Vico cum onere celebrandi diuina officia pro animabus prædecessorum Regum in Regali Cappella Sanctæ Mariæ de Stella, sita in Castro Vici cum gagijs unciarum quatuor de carlenis super prouentibus Baiulationis prædictæ Ciuitatis, ut ex Reg.° Signato 1398. fol. 30. à ter.

Eadem Cappella, seu Rectoria Sanctæ Mariæ de Stellis, sita intra Castrum Vici fuit collata Die 19.

Octobris 1492. à Rege Ferdinando Venerabili Amelio de Palma clerico per mortem Abbatis Rassilli de Aprano illius ultimi possessoris, cuius collatio, et omnimoda dispositio ad Regiam Curiàm pertinet, ut patet ex Registro Priù. 7. Ferdinandi, fol. 205. à ter.

Tertio loco probatur per Regestra Exc^mi. Comitis Miranda olim Regni Proregis. is enim Die ultimo Aprelis 1593. contulit D. Petro de Pastena beneficium Sancte Marie de Angelis, seu de Stella, situm intus Castrum Ciuitatis Vici, ut patet ex Registro benefic. in Regia Cancell^a. fol. . . . .

Quarto loco demonstratur ex actis Exc^mi. D. Comitis Benauento nunc Regni Proregis, in quibus habetur collatio facta de beneficio Sancte Marie de Angelis, seu de Stella, sito intus Castrum Ciuitatis Vici in personam Francisci Sirini die Vltimo Martij 1603. per mortem Petri de Pastena, ut legitur in Registro benefic. in Regia Cancellaria fol. 68.

Summa in trà laboris.

DE ECCLESIA STI LVDOVICI
de Castro Summæ

Collatio. In Oppido Summa posito iuxta radices Vesubij montis duæ sunt Ecclesiæ ad Regiam collationem pertinentes, una sub uocabulo Sanctæ Luciæ, de qua aliàs tractauimus, et altera sub vocabulo S.ti Ludouici, de qua in presenti rubrica.

Ecclesia, de qua agimus, collata fuit per Robertũ Regem Presbytero Nicolao Piczolo de Summa Die 26. Nouembris decimo quinto Indictionis, vt ex Registro Signato 1331. et 1332. littera C. fol. 69. à ter.

Carolus Tertius constituit Rectorem in prædicta Regali Cappella Sancti Ludouici de Castro Summæ Henricum de Franconia clericum uigore collationis ad Regiam Curiam spectantis, ut in Registro signato 1381. fol. 240.

Castrum maris de Stabiâ in trâ laboris.

DE ECCLESIA, SEV CAPPELLA portus Castri maris de Stabia.

Collatio. Sextus Robertus Rex habuit in delitijs Ciuitatem Castri maris de Stabia, in eaqs multa ædificia construxit, et præcipuè palatium Regium, quod uocauit Palatium Casesane, in quo diu, multumqs uitâ duxit. hinc est, quòd in multis Archiui libris legitur hæc Data ubs. Data in Palatio Casesane prope Castrum maris de Stabia, cuius hodie nonnulla reliquiæ extant, ut incolæ mihi retulerunt. construxit etiâ idem Rex in portu Ciuitatis prædictæ Cappellam, eandemqs contulit Presbytero Stephano de Madio de Ciuitate præfata, ut probatur in Registro signato 1316. Irâ B. fol. 305. à ter. Car. Sti.

Rocca Rainola in terra laboris.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Rocca Rainola.

Collatio.

Magnus, et famosus ille vir Franciscus Antonius de Dauid, qui post multos, corqs magnos, administratos honores, Regens in supremo Consilio Italiæ apud Regem, et postmodum locumtenens magni Camerarij huius Regni creatus est, dominio Castri Rocco Rainulo potitus, dignitatem Comitalem super ea consecutus, non potuit, morte præuentus, inter Comites possessionem adipisci: sed eius hodie filius Ioannes Basta Dauid uiget inter Regni proceres non solum cum hac Comitali dignitate; sed etiam cum Titulo Ducatus super Terra Castellutij, titulatúrqs Dux, et Comes.

Fran.cus Anton.ius de Dauid.

In Castro Rocco Rainolo Ecclesia Sancto Mario est Regio collationis, eamqs Serenissimus Robertus Rex contulit Abbati Bartholomeo Grillo de Salerno per mortem Presbyteri Ioannis de Siluestro, ut ex Registro dicti Regis inscripto 1339. et 1340. littera A. fol. 68. à ter.

Rocca sicca in terra laboris.

DE ECCLESIA STI PETRI de Campea.

Collatio. In Castro Rocca sicca, ultra Ecclesiam Sancti Nicolai dela Melfe, de qua in alia rubrica mentio facta est, habet Curia Regia iure collationis Ecclesiam Sancti Petri de Campea, ut probatur ex sequentibus collationibus.

Cum namqs per mortem Ferdinandi Bonifacij Die secundo Augusti 1520. Excmus D. Raimundus de Cardona Regni Prorex contulit Scipioni Bonifacio de Neapoli, uti spectantem ad collationem Regiam cum annuo redditu unciarum sex, uel circa, ut legitur in Registro Priu. 8. D. Raimund. de Cardona fol. 121. in Cancellaria.

Ex Registro D. Berardini Villamari, et Cardinalis Surrenti signato Priu. x. fol. 141. legitur collatio Rectoria Sancti Petri de Campea de Rocca Sicca Prouintia Terra laboris in personam Ferdinandi Bonifacij per mortem Berardini Bonifacij Die vigesimo secundo mensis Januarij 1512.

Abbatia Sancti Petri de Campea de Rocca Sicca Prouintia Terra laboris per magnum Capitaneum fuit collata Berardino Bonifacio per renunciationem Ioannis Pauli Bonifacij, qui ipsam ex concessione Regum de Domo Aragonea tenebat, ut habetur in Registro Priu. V. Magni Capitanei fol. 47.

Illmus Cardinalis Columna Regni locumtenens Die 15.

februarij 1581. contulit Abbatiam Sancti Petri de Campea, cuius collatio ad Cesaream Maiestatē spectabat, magnifico, et R.^do D. Hieronymo de Spes per mortem Scipionis Bonifacij, et adsunt litterę prędictę Maiestatis pro dicto D. Hieronymo sub Datum Augustę Die xxv. Nouembris 1580. ut in Reg.^o Priu. 14. Cardinalis Columnę fol. 274.

Ill.^mus Cardinalis Paceccus huius Regni locumtenens iure collationis prouidit Ecclesiam Sancti Petri de Campea, cuius collatio ad Cesaream Maiestatem spectabat in Personam Reuerendi Alphonsi de Villalobos per mortem Octauij Vicedomini. Die xxj. Aprelis 1584. ut ex Registro Priu. B. Cardinal. Pacecchi fol. 267.

Die vltimo Martij 1589. Exc.^mus Dux de Alcala Regni Prorex contulit Abbatiam nuncupatam Sancti Petri de Campea de Rocca Sicca Aquinatis Diocoesis per obitum Berardini Cocza Reuerendo Octauio de Floccaro, cuius collatio ad Regiam Curiam spectat, ut ex Registro Priuileg. 58. Ducis de Alcala fol. 112.

Exc.^mus Princeps Petra Persia Regni Prorex contulit Abbatiam nuncupatam Sancti Petri de Campea de Rocca Sicca Aquinatis Diocoesis per renunciationē Reuerendi Octauij Floccari D. Euangelistę Scarpello Die xxiij. Decembris 1589. inserto tenore relationis Cappellani maioris, vt ex Registro Priu. B. Principis Petra Persię fol. 40.

Abbatia nuncupata Sancti Petri de Campea de Rocca Sicca Aquinatis Diocœsis fuit collata R.do V. I. D. Ioanni Sabater per obitum R.di Euangelistæ Scarpelli Die 14. Nouembris 1591. ut ex Registro Priu. 44. Comitis Mirandæ fol. 29.

Capua in tra laboris.

DE ECCLESIA STI ANGELI de Capua.

Collatio.

Ser.mus Rex Alphonsus Primus contulit Fratri Thomasio de Insenso de Neapoli Præposituram Sancti Angeli de Capua per renunciationem Abbatis Salui de Vigintimilia Die 15. Nouembris 1449. ut patet ex Registro signato Commune Neapolis V. fol. 4. quod conseruatur in Regia Canc.a

Castellutium in terra laboris.

DE ECCLESIA STI PETRI de Castellutio.

Collatio. In Castro Castellutij duæ sunt Ecclesiæ, quæ ad Regē iure collationis pertinent, uīz Ecclesiā Sancti Petri, et Ecclesia Sancti Iacobi. Hæ simul, et semel fuerunt prouisæ, atqz collatæ per Robertum Regem in personam Abbatis Ioannis de Stella, ut habetur in Registro signato 1335. littera D. fol. 112.

Castellutium in terra laboris.

DE ECCLESIA STI IACOBI de Castellutio.

Collatio. Huc usqꝫ nullam inueni collationem de hac Ecclesia, nisi eam, quæ in superiori rubrica est adnotata.

Arpinū in trā Laboris.

DE ECCLESIA S.TI ALTISSIMI ORI de Arpino

Collatio.

Duo sunt Ecclesiæ in Oppido Arpino, quod in Prouintia Terræ Laboris positum est, altera nominatur Ecclesia Sancti Altissimi, altera uerò, Sancti Nicolai, vtraqs ad Regem iure collationis pertinens. Prouintia hæc Terra Laboris à Plinio naturalis historiæ lib. 3. his laudibus extollitur. Et qualiter Campaniæ ora per se, felixqs illa, ac beata monitas narrari debet, ut palam sit uno in loco gaudentis opus esse naturæ? iam uerò tota ea uitalis, ac perennis salubritatis Coli temperiei est. tam fertiles campi, tam aprici colles, tam innoxij saltus, tam opaca nemora, tam munifica siluarum genera, tot montium afflatus, tanta frugum, et uitium, oleaqs fertilitas, tam nobilia pecori vellera, tam opima tauris colla, tot lacus, tot amnium, fontiumqè ubertas, totam eam perfundens, tot maria, portus, gremiumqs terrarum commercio patens undiqs, et tanquàm ad iuuandos mortales ipsa auida in maria procurrens. Hæc sunt Plinij laudes, hæc encomia, dum de Campania ipsa loquitur, In hac Ciuitate ut præmisimus duas Ecclesias habet Curiæ Regis ad ipsius meram collationem spectantes, de quibus sigillatim uidebimus, ac antiqua Regum iura probabimus. Quòd autem Ecclesia Sancti Altissimi, de qua loquimur, sit Regiæ collationis, ostenditur ex Reg.is Caroli Secundi Regis.

Terræ Laboris laudes.

Nam discretus uir Petrus de Jorgijs Cappellanus Regius

habuit collationem ab eodem Carolo Rege de Ecc.a
Sancti Altissimi de pertinentijs Arpini Sorana
diocesis, uacante per obitum Marini Caraczuli
clerici, vt habetur in Registro 1295. littera B. fol. 2. at.

Auersa in tra laborus.

DE ECCLESIA STI ELIGII de Auersa.

Collatio.

Vidimus in titulo de Ecclesijs sancti Iacobi, ac in titulo Ecclesiæ sancti Petri de Auersa Siciliæ Reges ne dum promissas Ecclesias patronatus iure possidere in eadem Ciuitate, verùm etiam ad eius collationem pertinere Ecclesiam sancti Eligij, de qua loquimur, atqs Ecclesiam, siue hospitale sanctæ Mariæ Magdalenæ, cumqs de Ecclesijs patronatis actum sit, consequens est, vt pertractemus de alijs, in quibus Curia Regia collationem habere dignoscitur.

Fundatur Regij Fisci intentio, quò ad Ecclesiam s.ti Eligij per Regestra Ioannæ Reginæ huius nominis secundæ.

Etenim ipsa contulit beneficium Regalis Ecclesiæ s.ti Eligij de Auersa clerico Marino de Dato de Neapoli familiari suo filio Vrsinæ de Michaele domesticæ seruitrici eiusdem Reginæ, vt probatur ex Registro signato 1417. fol. 81. à ter. sine littera.

Licentia petendi elemosinam per Regnũ data à Rege.

Cùmquè hospitale ipsius Ecclesiæ pecuniâ indigeret ob graues impensas, concessit Regina eidem Marino, quòd ùti Rector prædictæ Regalis Ecclesiæ elemosinam petere posset sub Dei, et sancti Eligij inuocatione per totum Regnum, ut habetur in Registro superius citato 1417. fol. 312.

De hac Ecclesia aliqua enarrauimus supra Titulo de Hospitalibus.

VI

Auersa in trà laboris.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ Magdalenæ de Auersa.

Collatio.

Quanquam de hac Ecclesia in trà. de hospitalibus aliqua à nobis fuerint pertractata, multa tamen hîc sunt repetenda ad fundandam collationem, quæ ad Regẽ spectat in Ecclesiâ memorata.

Id autem ex eo patet, quia legitur in Registris Regum, Ecclesiam, siue hospitale Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Auersa esse Regalia, vt probatur in Registro 1313. et 1314. Irà A. fol. 25.

Præterea Abbas Ioannes de Stregano de Auersa fuit à Regina Ioanna Prima confirmatus in administratione, cura, et gubernatione Regij hospitalis Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Auersa per renunciationem Reginæ Sanciæ, quæ illud ex Regia concessione tenebat in vita ad beneplacitum, vt colligitur ex Registro signato 1343 et 1344. Irà C. fol. 55.

Accedat, quòd Frater Ciccarellus de Pastina Ordinis Prædicatorum Cappellanus Reuerendi in xpô Patris Dñi Cardinalis Barensis, fuit creatus à Carolo Rege Tertio Rector hospitalis Ecclesiæ Sta. Mariæ Magdalenæ de Ciuitate Auersæ, ad manus Curiæ deuolutæ, et in dicto Regis rescripto, atq; creatione dicitur, quòd collatio prædictæ Ecclesiæ ad Regiam Curiam pertinet, eo siquidem modo, et forma, ac si, et prout dictum hospitale concedi extitit consuetum tempore aliorũ Regum, ut legitur in Registro dicti Regis signato 1381. fol. 332. sine littera.

Arpinum in trâ Laboris.

DE ECCLESIA STI NICOLAI de Castro Arpini.

Collatio.

Arpinum oppidum inter Soram, et Aquinum, porrectum in monte, patria fuit Marci Tullij Ciceronis, Plauti Comici, et Caij Marij, qui septies Consul fuit. Hoc quidem Oppidum satis est, quòd glorietur de ipso Tullio, quem non immeritò Accursius Tubam Romani eloquij appellauit in rubrica sed præclarissimis effertur laudibus ipse Cicero à Plinio naturalis historiæ scriptore. Ciceronis laudes. Is enim hæc lib. 7.° de Tullio scripta reliquit. Sed quo et te Marce Tulli piaculo taceam! quoue maximè excellentem insigni prædicem! quo potius quàm uniuersi populi, et illig gentis amplissimo testimonio, et tota uita tua ad Consulatum tantum operibus electus? Te dicente, legé Agrariam: hoc est alimenta sua abdicarunt tribus. Te suadente, Roscio, theatralis seditionis auctori, leges ignouerunt: notatasqs sedes ignominiæ discrimine æquo animo tulerunt. Te orante, proscriptorum liberos honores petere puduit. Tuum Catalina fugit ingenium. Tu M. Antonium proscripsisti. Salue primus omnium parens patriæ appellate. primus in Toga triumphum, linguoqs lauream merite, et facundiæ, litterarumqs latinarum parens æque ut dictator Cæsar hostis quondam tuus de te scripsit: omnium triumphorum lauream adepte maiorem. Hæc Plinius, sed quia rei satis demonstratæ frustra adijcitur demonstratio, nihil vlterius de Tullij

laudibus enarrabimus, sed deueniendo ad Ecclesiam Sancti Nicolai, animaduertimus in ipius prouisione Siciliæ Reges iure collationis usos fuisse, vt percipitur ex antiquis documentis.

Carolus etenim Rex huius nominis secundus contulit Ecclesiam Sancti Nicolai de Castro Arpini Sorana diœcesis Raynaldo Expaillert clerico per mortem Ioannis de Neella, qui illam ex Regiâ collatione tenebat, vt probatur in Registro Signato 1304. et 1305. lèa F. fol. 126.

Cùm itaque bis fuerit Ecclesia ipsa à Regibus collata, inducta est consuetudo in fauorem Regis, nas licèt requiratur tempus decem annorum ad inducendam consuetudinem, tamen sufficit, quòd bis secundum eam infra decem annos fuerit iùdicatum, vt inquit glos. in §. ex non scripto ver. diuturni, inst. de iur. nat. gent. et ciu. et eò fortiùs qa Rex Apulio habet collationem beneficiorum ex priuilegio Apostolico, et antiquissima consuetudine fama priuilegij concurrente; roborata, ut ostendimus in titulo de Eccl. ad Reg. collat. spectant.

Iurris ad Trõtum in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI CIPRIANI de Turre ad Trontū.

Collatio.

Quia sigillatim de Regalibus Ecclesijs ad ius patronatus Regium spectantibus peregimus, sequitur videre de nonnullis Ecclesijs, siue Cappellis in Aprutio citra positis, quæ ad Regiã Curiã collationẽ pertinẽt. Hac in Prouintia quinq; huc usq; in Regestris inuenimus Ecclesias Regiæ collationis ũs.

Ecclesiam hanc S.ti Cipriani.

Ecclesiam S.ti Michaelis.

Ecclesiam S.tæ Mariæ.

Ecclesiam, siue beneficium S.ti Damiani, et

Ecclesiam Abbatiæ S.ti Panratij. De quibus singulis, et Prius ad fundandam collationem in Ecclesia, de qua hic agimus, adducimus Regestrum Caroli 2.i Regis signatum 1294. ltrã M. fol. 23. à ter. in quo apparet eundem Regem confirmasse collationẽ factam per Baiulum Regni in personam Raimundi de Hamo clerici, Regij Cappellani, ac familiaris.

Bucclanum in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI MICHAELIS de Bucclano.

Collatio.

Hanc ecclesiam ad Regiam collationem spectare est perquàm exploratum, et ostenditur ex monumentis Caroli Secundi Regis, quæ sunt in Archivio, ex quibus patet Regem prædictum eam contulisse Thomasio Dentici de Neapoli, et eundem Regem asserere Ecclesiam S.ti Michaelis de Bucclano ad collationem Regalis Curiæ pleno iure pertinere. Sic enim Regis provisio declarat, quæ habetur in Reg.o signato 1295. lrâ B. fol. 18.

Ciuitella in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ
de Castro Ciuitellæ

Collatio

Mandat Sex.mus Carolus Tertius Secretis, et Cabellottis in Aprutio, quod soluant gagia tarenorum duodecim per mensem D. Antonio Notarij Nicolai de Ciuitella, cui Rex ipse contulerat Cappellaniam Regalis Cappellæ sitæ in Castro Ciuitellæ, ad Regiam collationẽ spectantẽ, quæ vacabat per mortem D. Riccardi de Ciuitella, qui illam ex Regia collatione tenebat, vt legitur in Reg.o prædicti Regis 1381. fol. 108. à ter.

Ciuitella in Apruño citrà.

DE ECCLESIA STI DAMIANI.

extra muros Ciuitellæ

Collatio. Excmus. Comes Oliuarentium Regni Prorex contulit beneficium Sti. Damiani à Lucignani extra muros Ciuitellæ per obitum D. Julij Filimarini die Vltº xbris 1596. ut patet ex Regto. Benefic. fol. 26. quod Registrũ conseruatur in Regiâ Cancª.

Beneficium Sancti Damiani à Lucignani extra muros Terræ Ciuitellæ sine cura per obitum quondam Dñi Pascarelli de Adamo fuit collatum tanquàm spectans, et pertinens ad collationem Catholicæ Maiestatis Venerabili D. Julio Filomarini Die 30. Julij 1594. ut ex Regto. Priu. 68. Comitis Mirandæ fol. 95.

Theate in Aprutio citra.

DE ECCLESIA STI PANCRATII
Diocœsis Theatinæ

Collatio

¶ Est Theate Ciuitas Prouinciæ Primaria, ac Regiæ Audientiæ Sedes, multosq; Ciues militari ex genere ortos, et antiqua feudorum possessione claros, habet, atq; ostentat. In hac Ciuitate, siue ut rectius loquar, in diœcesi Theatina sita est Ecclesia s.ti Pancratij Abbatiali dignitate insignis, quo iure collationis ad Regiam Curiam pertinet, vt ex collationibus infris.

¶ Etenim Abbatia hæc s.ti Pancratij diœcesis Theatinæ die vlt.o martij 1590. ab Exc.mo Comite Miranda tunc Regni Prorege collata fuit D. Bartholomeo Moles per obitum clericis Francisci de Salinas, vt patet in Reg.o Priu. 30. Comitis Miranda fol. 23. in Canc.a

¶ Eadem Ecclesia die vltimo Septembris 1599. collata fuit Joanni Carnio de Joualina per mortem Bartholomei Moles, qui eam ex Regia collatione tenebat, vt legitur in Registro benefic. fol. 35. in Regia Canc.a

Altauilla in Principatu citra.

DE ECCLESIA STI ÆGIDII de Altauilla.

Collatio.

Ecclesia, de qua agimus, sita est in Terra Altauillæ, quæ sita est in diocesi Caputaquensi, et ad Regiam Curiam pertinet. nam ex Regum monumentis id quàm clarissimè probatur.

Carolus etenim Secundus prouidit Ecclesiam prædictam in personam Petri de Catalano clerici, vt habetur in Registro signato 1308. littera A. fol. 69.

Proterea Seren.s Alphonsus Primus concessit beneficium Regale Sancti Aegidij de Altauilla Venerabili Fratri Dominico Zarbi Regio Cappellano maiori, vt colligitur in Registro signato Comm. Neap. V. fol. 105. In Cancª de Anno 1450.

Ser.mus Rex Ferdinandus Primus asserit D. Iacobum Bonfilij de Regali Cappella, esse Rectorem Ecclesiæ Regalis Sancti Aegidij de Altauilla die Septimo Martij 1475. vt habetur in Registro eiusdem Regis sistente in Regia Cancellaria, et signato Priu. 41. fol. 166. à ter.

Exc.mus Comes Mirandæ Regni Prorex die 17. Augusti 1590. contulit Ecclesiam Sancti Aegidij Caputaquensis diocæsis in personam Ioannis Vincentij de Catta obitu D. Antonij de Quemada ad Regiam collationem pertinentem, vt habetur in Registro Priu. 28. Mirandæ fol. 265. in Cancª.

Exc.mus Comes Benauentæ nunc Regni maritissimus Prorex, sub cuius auspicijs hoc opus perficitur, cótulit

Beneficia Regalia S.ti Vitalis, et Sancti Bernardini.

Abbatiam Sancti Egidij Caputaquensis Diocesis Matthęo Barletta cum beneficijs Sancti Vitalis Trę Theagoro, et Sancti Bernardini intus maiorem Ecclesiam Terrę Buccini per resignationem Joannis Vincentij de Catta die Vltę Maij 1604. ut habetur in Registro benefic. fol. 88. in Cancª

DE ECCLESIA SANCTI PETRI de Laureto

Lauretum in Aprutio ultra.

Collatio.

In Prouintia Aprutij vltra quàmplurimæ sunt Ecclesiæ, atqs Cappellæ Regales, quo iure collationis, vel patronatus ad Regiam Curiam spectant, vt ex actis Regum probabimus, afferendo uniuscuiusqs collationes, ac præsentationes. Agimus hîc de Ecclesijs ad Regiam collationem pertinentibus, et Primo de Ecclesia Sancti Petri de Laureto.

Est vrbs Lauretum antiquissimo Comitatus titulo decorata, eamqs Caroli Primi tempore cum tali honore, et

Rodulphus de Saxonia Comes Laureti.

dignitate possedit Rodulphus de Saxonia, cuius filia Iolanda titulo dotis Berardo de Morolio uiro suo assignauit. cùmqs sine liberis decessisset, fuit ab eo-

Philippus de Flandria Laureti Comes.

dem Carolo Rege Lauretanus Comitatus concessus Philippo de Flandria, et post aliquot annos ad Gentẽ

Aquinates, et Auoli Comites Laureti.

Aquinam eius dominium cùm peruenisset, permãsit in eadem Gente per multa secula, et ab ea ex causa dotis ad Auolos Proceres delatum est, et ad hæc usqs tempora ab eisdem possidetur.

Pro Ecclesia, de qua agimus, plures olim exorta sunt lites, etenim aliquando à Summis Pontificibus, interdum ab Ordinario ex Regia præsentatione, et nonnunquàm à Regibus collationis iure extitit prouisa, prout ex dicendis demonstrabitur.

Habetur de controuersia inter Curiam, et Episcopũ Laureti in Registro signato 1299. littera A. fol. 139. in quo sunt producti articuli à Regio Fisco.

Carolus Secundus Rex affirmat hanc Ecclesiam esse

Regia collationis, ut patet ex Registro eiusdem Regis signato 1300. littera C. fol. 263.

Hanc eandem Ecclesiam Sancti Petri de Laureto Pennẽsis diocœsis contulit Robertus Rex, utì ad Regiam collationem spectantem Magistro Hugoni de Pernis procuratori Fisci, ut in Registro 1310. littera C. fol. 179. at.°

Mandat idem Rex Iustitiario Aprutij vltra, quòd inducat in corporalem possessionem dictæ Ecclesiæ Magistrum Petrum, quì illam ex collatione Regiâ tenebat per mortem Magistri Nicolai de Auerdona olim Abbatis, seu Rectoris, ut in Registro 1312. et 1313. littera A. fol. 148. et in Registro 1313. et 1314. littera A. fol. 29.

Regalis Ecclesia Sancti Petri de Laureto rationabiliter ad Regiam collationem spectans, confertur per Robertum Regem Hugoni de Rainaldo clerico de Neapoli, vt in Registro 1333. et 1334. littera C. fol. 18.

Idem Rex scribit Episcopo Pennensì, et Adriensi, ꝙ non molestet Petrum Baudetti secretarium, et Cappellanum Regium super possessione Ecclesiæ Sancti Petri de Laureto cum Ecclesijs suis, quas ex Regiâ collatione tenebat ex Registro 1331. et 1332. littera C. fol. 152.

Confert Robertus ipse Rex Ioanni Matoni de Bellaquercu clerico, et familiari suo Ecclesiam S.ti Petri de Laurenti, Pennensis, et Adriensis diocœsis per mortem Presbyteri Gerardi Piardi, qui illam ex Regia collatione tenebat, vt in Registro 1339. et 1340. littera A. fol. 20.

Ecclesia Sancti Petri de Laureto collata fuit à Roberto

Rege

Rege Bertrando Mataroni de Brignola clerico per consecrationem in Episcopum Auersæ Ioannis Matoni olim Rectoris, qui illam ex Regia collatione tenebat, ut ex Registro 1341. et 1342. littera A. fol. 37. at°.

Ioanna Prima Regina scribit uiro nobili Berardo de Aquino Comiti Laureti, quòd iusti fauoris præsidio adiuuaret Bertrandum Mataroni, qui ex Regia concessione erat Abbas, et Rector Ecclesiæ S.ti Petri de Laureto, et Cappellarum annexarum, uīz, S.tæ Mariæ in Plano, Sanctæ Mariæ de Florano, S.tæ Scholasticæ, S.ti Eusanij, et S.tæ Columbæ, in quibus Regia Curia ius habebat patronatus, ne uexaretur ab Episcopo Pennensi, et Adriensi, prout uexare prætendebat Petrū Bandetti, qui dictas Ecclesias ex collatione Regis Roberti olim rexit, vt in Registro 1343. et 1344. littera F. fol. 187. à ter.

Cappellæ annexæ Ecclesiæ S. Petri de Laureto.

Collatio facta per Robertum Regem de Ecclesia Sancti Petri de Laureto cum Cappellis Sanctæ Mariæ in plano, et Sancto Mario ad Lauretum in personam Petri Bandetti Secretarij, Consiliarij, et Cappellani Regij, legitur, et habetur in Registro prædicti Regis signato 1331. et 1332. littera A. fol. 33. à ter., in qua collatione dicitur, Non obstante, quòd alij fuerat collata per Summum Pontificem, ex quo per Registra Regalia compertum fuit (diligenter quæsita, et inspecta propterea) memoratam Ecclesiam Sancti Petri cum prædictis iuribus, et pertinentijs suis, ad collationem Regiam legitimè, et rationabiliter pertinere.

Non obstante q. Papa contulerat.

Prædicta Regina Ioanna contulit Abbati Guillielmo hospitalario elemosinario Cappellano, et familiari suo

Ecclesiam Sancti Petri de Laureto, uacantem in manibus Curiæ per renunciationem Bertrandi Madaroni de Brignola clerici, qui illam ex collatione Roberti Regis tenebat die Primo Septembris 1347. ut in Reg.° signato 1347. lrá F. fol. 4.

Ecclesia Sancti Petri de Laureto ad Regiam collationem spectans pleno iure cum gagijs, et prouentibus consuetis confertur Presbytero Ioanni Plagensi de Castro maris de Stabia per mortem Bertrandi Michaelis Rectoris ipsius Ecclesiæ ex Regia collatione, ut ex Registro Ioannæ Primæ signato 1352. littera F. fol. 164.

Sequuntur aliquot
præsentationes.

Præsentationes. Ex errore Notariorum Cancellariæ sæpe sæpius euenisse conspeximus, ut una, eademqs Ecclesiæ modo iure collationis, modo patronatus fuisset prouisa, et proinde subijcimus hîc præsentationes.

In Ecclesia Sancti Petri de Laureto iure patronatus ad Regiam Curiam legitime pertinente, præsentat Robertus Rex beneficiatum, atqs Rectorê per mortem Abbatis Ioannis de Castro de Barolo ut ex Registro 1330. littera B. fol. s. à ter.

Robertus Rex præsentat Episcopo Adriensi, et Pennensi per mortem Abbatis Rogerij de Montanea in Rectorem Ecclesiæ Sancti Petri de Laureto,

ad

ad præsentationis Regiæ dominium deuoluta clericum Guillelmum Bassiani ex Registro 1329. lra C. fol. 89. à ter.

Magister Robertus de Turre Canonicus Adriensis Abbreuiator Dñi Papæ litigat pro Ecclesia Sancti Petri de Laureto cum Cappellis sibi annexis, quas prætendit ad se spectare authoritate litterarum Papalium cum Petro Baudetto, qui illas possidebat. Mandat Rex, cui in prædictis Ecclesijs plenum ius patronatus competit, vt super præmissis diligenter inquiratur, cùm hæc ineuidens, ac præiudiciale dispendiũ tam Regiæ Curiæ, quàm dicti Petri redundare noscantur, ex Regº 1332. B. fol. 89.

Præsentat Robertus Rex Episcopo Adriensi per renunciationem Petri Baudetti Presbyterum Gerardum Picardi clericum in Ecclesia Sancti Petri de Laureto, in qua Regia Curia collationis, seu patronatus ius competit, ut ex Registro 1337. 1338. et 1339. fol. 140.

Rex Ladislaus reprosentat in Rectorem Ecclesiæ sᵗⁱ Petri de Laureto Episcopo Pennensi, et Adriensi Diaconum Masium Roberti de Cordignano per renũciationem Abbatis Antonij de Alanno, qui eandem Ecclesiam tenebat ex Regia reprosentatione Die xxix. Januarij decimo quinto Indictionis, ut ex Registro Regis Ladislai signato 1407. fol. 13. à ter.

Radetum in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STI CATALDI
de Furca Nucellæ.

Collatio. Ecclesia Sancti Cataldi de Furca Nucella sita est infra fines Regni in territorio Castri Radeti, et in ea reperiuntur infrascripta documenta.

Carolus Secundus Rex asserit hanc Ecclesiam ad Regiâ collationem spectare in Registro 1300. littera C. fol. 263.

Præsentatio. Robertus Rex præsentat Episcopo Spoletino D. Andreâ Jacobutij de Feletta in Rectorem Ecclesiæ S^ti^ Cataldi de furca Nucella, sitæ in territorio Castri Radeti, ut in Registro 1315. littera A. fol. 182.

Quæ præsentatio erronea fuit, nam Carolus Secundus dicit prædictam Ecclesiam ad Regiam collationẽ spectare.

Muscusum in Apruti ultra

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Muscuso.

Collatio

Ecclesia ista Regiæ collationis esse asseritur in Reg.^o signato 1300. littera C. fol. 263.

Probatur etiam in Registro Regis Roberti signato 1314. littera A. fol. 25. ubi Rex ipse confert Ecclesiam Sta Mariæ de Muscusis Pennensis Diœcesis Abbati Matheo de Abbatiuilla per promotionem in Archiepiscopũ Capuanum Venerabilis Ingeranni, qui illam iure collationis à Rege tenebat.

Lauretum in Aprutio ultra

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de pertinentijs Laureti.

Collatio. In Registro Caroli Secundi Regis, quod inscribitur 1300. littera C. fol. 263. ponitur Ecclesia Sanctæ Mariæ de pertinentijs Laureti inter illas, quæ ad Regiâ collationem spectant.

Legitur etiam in Registro signato 1317. littera C. fol. 5. collatio facta de hac Ecclesia à Roberto Rege in personam Nicolai de Atrabato clerici, et Cappellani Regij per mortem Magistri Nicolai olim Rectoris, et dicitur, quòd Ecclesia ista est Pennensis diocæsis.

Catignanu[s] in Aprutio ultra

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIAE de Catignano

Collatio.

Carolus Secundus ponit Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Catignano inter illas, quas Regiæ collationis asserit esse in Registro signato 1300. littera C. fol. 263.

Robertus Rex per obitum Presbyteri Philippi Thomasij de Terra Catignani contulit prædictam Ecclesiam S.tæ Mariæ ad Regiam collationem spectantem, Paulo de Perusio clerico, et familiari suo, vt ex Registro 1324. et 1325. littera B. fol. 5. et ex Registro 1325. littera F fol. 183. à ter.

Idem Rex per mortem quondam Manfridi Violæ de Neapoli Rectoris Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Catignano de Aprutina Prouintia, contulit Ecclesiam ipsam Iacobo Violæ de Neapoli clerico, ut ex Registro 1336. et 1337. littera C. fol. 129.

Maracanū in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Maracano

Collatio. In Registris Caroli Secundi Regis enumerantur aliquot Ecclesiæ ad Regiam collationem spectātes, et in eis Ecclesia Sancta Maria de Maracano, ut in Registro signato 1300. littera C. fol. 263.

Præter hanc Principis assertionem de prædicta Ecclesia, nullum adhuc actum collationis, vel præsentationis inuenire potui.

Castrũ Solis in Aprutio ultra

DE ECCLESIA SANCTI CASTI
de Castro Solis.

Collatio.

De hac, sicut de precedenti Ecclesia nullam inueni à Regibus factam collationem, seu presentationem, nisi Caroli Secundi testimonium, dum ponit eam inter illas, quæ ad Regiam collationem spectant, ut habetur in Registro Signato 1300. littera C. fol. 263.

Joanna Prima Regina contulit Dominicello de Aquila clerico Regiæ Cappellæ Ecclesiam. Error.

Carapella in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STI XPOPHORI de Carapelle

Collatio Habetur mentio de huiusmodi Ecclesia in monumentis Caroli Secundi Regis, in quibus patet, quòd Ecclesia Sti. Christophori de Carapelle competit Regio Curio iure collationis, ut ex Registro 1300. littera C. fol. 263.

Præsentatio. Et licèt à Carolo prædicto Rege fuerit posita inter Ecclesias ad Regiam collationem pertinentes, tamen iure patronatus in ea usus est præsentando in Rectorẽ ipsius Episcopo Valuensi (est hodie Valuensis Ecclesia unita cũ Ecclesia Sulmonensi) Magistrum Ioannem de Camerona, ut in Registro Signato 1308. littera A. fol. 69. quod utiqs ex errore processit.

Nam Ioanna Prima Regina die xxiiij. februarij 1344. iure collationis prouidit Ecclesiam prædictam conferendo eã per mortem Abbatis Thomasij Cumini de Reate olim Rectoris Dominicello de Aquila clerico Regio Cappellæ, ut in Registro signato 1343. et 1344. littera C. fol. 19

Aquila in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTI EVSANII. de Aquila.

Collatio.

Diximus in titulo de Hospitalibus Aquilam Ciuitatē à Federico Secundo Imperatore fuisse conditam, eáqꝫ à loci vocabulo, et ab auspicijs signorum Imperialium Aquilam titulauisse, hac in vrbe habet Regia Curia Ecclesiam Sancti Eusanij, quæ iure collationis ad Regem pertinet, quod probatur ex pluribus libris in Archiuo sistentibus, ex quibus istæ colliguntur collationes.

Carolus Rex huius nominis secundus mentionem faciens de Ecclesia prædicta, dicit eam ad Regiam collationem spectare, vt legitur in Registro signato 1300. lrá C. fol. 162.

Ioannes Pignatellus de Neapoli natus Pandulphi Pignatelli de Neapoli militis, Rector Ecclesiæ Sancti Eusanij de pertinentijs Aquilæ ex Regia collatione, ut habetur in Registro Regis Roberti signato 1317. lrá C. fol. 112.

Mortuo Ioanne Pignatello Rex Robertus contulit eandem Ecclesiam Sancti Eusanij Abbati Petro Capice dicto latro de Neapoli, vt legitur in Registro Caroli Ducis Calabriæ eiusdem Regis filij, ac generalis vicarij, cui Registro titulus est 1322. littera F. fol. 2.º Car. Ill.s

Ioanna Prima Regina confert Ioanni Pignatello ob seruitia, et merita Ecclesiam Sancti Eusanij sitam in territorio Aquilæ ad Regiam collationem spectantem, et quia ius Regiæ Curiæ competens erat occupatum concedit ipsi Ioanni totum ius Curiæ cōpetens

ac facultatem reuocandi, vt habetur in Registro inscripto 1343. lrá A. fol. 18. à tergo.

Presbyter Nicolaus de Aquila Rector Prepositure Ecclesie Sancti Eusanij Aquilane Diocesis ex collatione Roberti Regis obtinet litteras directas Iustitiario Regionis, quòd ipsum non molestet in perceptione fructuum dicte Prepositure. ex Reg. 1343. lrá B. fol. 120. à ter.

Mortuo Presbytero Nicolao de Locali Sancti Eusanij Preposito, et Rectore Ecclesie predicte presentauit ex errore Ioanna Prima Episcopo Aquilano Nicolaum Iudicis Baczani de Aquila, vt habetur ex Registro eiusdem Regine signato 1346. littera C. fol. 83. à ter.

Notariorum imperitia vel error nõ nocet parti.

Quod quidem processisse ex imperitia Notariorum Cancellarie dicendum est, qui quidem error, cùm consistat in facto, prudentissimum quemqs virum decipit, et hoc euenisse multoties vidimus, et precipuè in Ecclesia Altamure in Cappella Sancti Ludouici sita in maiori Neapolitana Ecclesia, quo, cùm ad meram Regis collationem attineant, tamen nostra, ac patrum memoria fuerunt prouisa, ac prouidentur per viam presentationis. Hic error Curie Regie nullũ inferre potuit preiuditium; nam si librarius in transcribendis stipulationis verbis errat, nihil nocet, quò minus et reus, et fideiussor teneatur, l. si librarius ff. de reg. Iur. ubi Dec. not. quòd error scriptoris non nocet parti per tex in l. Imperator la Pa ff. de stat. homin. et ideo si notarius dicat, quòd pater reliquit filio iure restitutionis, cùm deberet dicere, institutionis, non nocet iste error, quò minus videatur filia instituta,

vt

ut not. Bal. in l. cùm ante C. de donat. ante nuptias in verr. et pro hoc consului. Nihil enim est magis contrarium consensui, quàm error, l. si per errorem ff. de iurisd. omn. iud. et si Princeps sciuisset, vtiqs reuocasset, et pro eo est iuris præsumptio, quòd ignorauit, c. præsumitur de Reg. iur. in 6. maximè in facto cuius ignorantia, ut supra dictum est, prudentissimi uiri decipiuntur, et aliàs quando rescisit, reuocauit, ut adnotauimus in Tract. Eccl. Altamuræ.

Paternum in Apruzio ultra.

DE ECCLESIA STI LAVRENTII
de Castro Paterni

Collatio. Rex Ferdinandus Primus iure collationis prouidit Ecclesiam Sancti Laurentij de Castro Paterni Marsicanæ diocesis de Prouintia Apruzij, cuius electio, et prouisio pleno iure ad Curiam spectat, in personam Venerabilis viri Abbatis Petri de Pineda Cappellani sui per mortem D. Ioannis de Castro Paterni Die xxj. Februarij 1484. Priu. 1s. Ferdin. fol. 79. in Canc.a

Ciuitas S.ti Angeli in Aprutio ultra

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ de Ciuitate Sancti Angeli.

Collario. Apud Samnites Populos, ultra flumen Aterni habitantes, multæ sunt vrbes, quæ communi uocabulo Ciuitates appellantur, veluti Ciuitas Theatina, Aquana, Antinata, Ducalis, Pennensis, Regalis, Retenga, et Ciuitas Sancti Angeli, de qua nunc loquimur. Est hac in Ciuitate Regalis Cappella Sancti Nicolai, & Sancti Andreæ, de qua suo loco dicemus, et etiam Ecclesia S.tæ Mariæ, de qua in presenti rubrica tractatur.

Ecclesiam hanc uti ad Regiam Curiam spectantem contulit Robertus Rex per mortem Aegidij de Campaniola Roberto de Adria clerico, & familiari suo, vt habetur in Registro signato 131 s. littera A. fol. 178. à ter.

Camplum in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STI PETRI de Campo Gualano

Collatio. Sextus Rex Ferdinandus Primus contulit Venerabili viro D. Ioanni Petro de Tostis de Camplo beneficia Propositura Sancti Petri Campi gualani de Camplo, Sancta Victoria, Sancti Petri de Oliuerio, et Sancta Lucia de Castro vetere annexa, quorum beneficiorum collationes ad Regiam Maiestatem spectant, et uacabant per mortem D. Ioannis Marie de Varano, qui illa à Regia Curia canonicè tenuit, & possedit, vt ex Registro Priu. B. Ferdin. fol. 60. 1488. in Canc.a

S.ta Victoria
S.ti Petri de Oliuerio, et S.ta Lucia Cappellæ annexæ Ecc.æ S.ti Petri Campi gualani.

Collatio Ecclesiæ, seu Propositura Sancti Petri de Campo Gualano ad Regiam collationem spectantis per mortem ultimi possessoris in personam R.di Scipionis Goffredi de Neapoli, qui turbatus ab officialibus Sex.mo Margaritæ ab Austria, obtinuit, quòd reintegraretur in possessione die 29. maij 1574. Part. 28. Cardinalis Granuela fol. 210. in Cancellaria.

Beneficium Ecclesiæ S.ti Petri Campi Gualani in territorio Campli Aprutino dioceseis, cuius collatio ad Regiam collationem spectat, et pertinet, in personam R.di V.I.D. Francisci Antonij de Franchis per renunciationem V.I.D. Ioannis Sabater die 14. 9bris 1591. Priu. 44. Comitis Miranda fol. 30. in Cancell.a

Beneficium, seu Propositura S.ti Petri Campi gualani in territorio Campli Aprutino dioceseis confertur

Luca de Franchis per mortem Francisci Antonij de Fidele uti spectans ad Regiam collationem die ultº 8bris 1596. ut ex Regº beneficiorum in Cancellª fol. 28.

Firmũ extra confinia Regni.

DE ECCLESIA STI IOANNIS ad Cesam

Collatio. Rex Sicilię, siue Apulię non solum habuit, et habet ius conferendi beneficia in omnibus Regnis suis, ueluti in Hierusalem, Vngaria, et Sicilię Insula, ac in omni ditione dtor. Regnor.; sed et extra ditionis suę confines, ut patet ex his, quę hic subijciemus. Nam Ladislaus Rex contulit Regalem Ecctam S.ti Ioīs ad Cesam de Columnella Firmana diocesis per obitum Antonij ultimi Rectoris Venerabili Viro Ioanni Petrochi Colomito Esculano, tanquàm ad Regiam collationem spectantem pleno iure, et in rescripto subscripsit, et consentijt Cardinalis Legatus, & pti Regis Balius, qui utiqs non consentijsset, si Rex dtum ius conferendi non habuisset, ut ex Regro signato 1392. tt 1393. fol. 60.

Ciuitas S.ti Angeli. in Aprutio ultra.

DE CAPPELLA SS: NICOLAI, et Andreæ de Ciuitate S.ti Angeli.

Collatio. In Ciuitate S.ti Angeli habet Regalis Curia ius conferendi Cappellaniam Sanctorꝫ Nicolai, et Andreæ, vt patet ex subsequentibus.

Nam Robertus Rex contulit Roberto de Adria clerico Ecclesiam S.tæ Mariæ de Ciuitate S.ti Angeli, quæ postea fuit concessa Fratribus S.ti Augustini pro construendo loco ea lege, quòd Eps loci, et Captum maioris Ecctiæ consentirent, atqꝫ vellent quòd Eccta S.ti Antimi, et S.ti Aegidij ab eadem Eccta S.tæ Mariæ antea dependentes, nec non bona quęlt alia dtarꝫ Ecctarꝫ transferrerentur ad Ecctam construendam per dictos fres sub vocabulo S.ti Andreæ, et ab ipsa Eccta S.ti Antimi, et S.ti Aegidij dependerent sicut ab eadem Ecc.a S.tæ Mariæ primitus dependebant, et quòd Rex, et eius hæredes, et successores haberent in eadem Eccta S.ti Andreæ ius patronatus, sicut in pta Eccta S.tæ Mariæ, quòdqꝫ Rector Eccta S.tæ Mariæ, qui pmissis assensum præstitit, præfatæ Eccta S.ti Andreæ Rector existeret, et tam ipse, quàm Rectores ceteri dtæ Eccta S.ti Andreæ, qui pro tempore fuerint, haberent et perciperent fructus, redditus, & prouentus bonorꝫ, vassallorꝫ, et hominum, sicut prædecessores Rectores Eccta S.tæ Mariæ percipere consueuerunt, vt hæc omnia leguntur in Registro signato 1314. littera B. fol. 51. à ter.

Robertus ptus de Adria Cappellanus Regis, ac Rector

Eccle S.ti Andreæ, et S.ti Nicolai de Ciuitate sancti Angeli, quam Ecclesiam, et Cappellaniam ex Regia collatione tenebat, agit pro spolio quorumdam bonorum ad dtam Ecctam spectantium, vt ex Regro 1317. littera B. fol. 172. à ter.

Robertus Rex contulit Ecctam, seu Cappellã Regalem sub vocabulo Sanctor, Nicolai, et Andreæ de Ciuitate Sancti Angeli ad collationem Regiã liberè spectantem, vacantem per renunciationẽ Thomasij Treselgardi de S.to Germano clerici, vt ex Registro 1330. B. fol. 71. à ter.

Joanna P.a Regina per obitum Abbatis Roberti de Adriã confert Roberto de Irlandia clerico Ecctas S.ti Nicolai, et S.ti Andreæ de Ciuitate S.ti Angeli Pennensis diocesis ad collationem Regalis Curiæ pleno iure spectantes, vt ex Regro signato 1347. fol. 45. à ter.

S^tus. Victorinus in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA STI IOANNIS de S^to. Victorino.

Collatio. Carolus Secundus contulit Ecctam S^ti Ioannis de S^to. Victorino cum omnibus iuribus, ad Regiam collationem spectantem discreto viro Iacobo Victorino, et mandat Capitaneo Aquilæ, quòd eundem Iacobum ponat in possessionem, vt habetur in Regro 1292. et 1293. lrâ A. fol. 16. à ter. et fol. 178. à ter.

Piscaria in Aprutio ultra

DE ECCLESIA S.tæ HIERVSALEM

de Piscaria

Collatio.

Piscaria flumen, Aternus, Samnites Populos diuidit, eorumqs Regionem: nam citra flumen incolentes, sunt sub ditione prouintiæ Aprutij citra; illi uerò, qui ultra flumen habitant, subsunt iurisdictioni Justiciarij ulterioris Aprutinæ Prouintiæ. Plin. lib. 3. cap. 12. meminit de Aterno fluuio, et ait, quòd illabitur per agrum Adrianum in mare Adriaticum. hoc in flumine absortus est Sfortia ille Cùdiniolæ Comes, et huius Regni Magnus Comestabulus, de quo Antonius Franciscus Rainerius sic cecinit

Sfortia

Belligeri graue Martis opus dũ Sfortia tractat,
Sfortia magnanimûm gloria prima ducum.
Fert ut opem rapidis merso generosus ab undis
Dum puero, ingentem reliquit in amne animam
Hæc memorat, at uera magis Polymnia magni
Facta Ducis famo tradidit, atque obitum.
Scilicet undosum dum sanguine tingit Aternum
Hasta, atqs armisono conspiciendus equo;
Commotum fluuij numen uoluisse nitentem
Pollutis illum mergere vergetibus.
Vt fama, et rapti Herois tumefactus honore.
Aeternus tanto funere Aternus eat.

Piscaria Ciuitas, ut ad rem redeamus, decorata est honore Marchionatus. etenim Ser.mus Alphonsus Primus post deuictos hostes, et post habitam uictoriam, priusquàm currum triumphaturus conscenderet, stans Neapoli secus portam Carmelitanam, nonnullos proceres titulatos

Alphonsus Ps.

constituit, et in eis Berardum Casparem de Aquino Marchionem Piscariæ creauit ob merita, et seruitia patris, ut inquit Panormita in Triumpho ptī Regis.

Auoli Marchiones Piscariæ.

Ex Aquinate Cente ad Auolos Proceres Ciuitas cū dignitate Marchionali peruenit, hinc Vasti, et Piscariæ Marchiones ob res præclarissimè gestas, ubiqs terrar, noti, hinc tot Principes Francauillæ, tot, tantiqs Laureti Comites, et Neapolitani Regni magni Camerarij, quorum nomina uigent, ac uigebunt memoria omnium seculorum.

Lis pro collatione huius Ecclesiæ in Curia Romana.

Est in vrbe Piscaria Ecclesia Sanctæ Hierusalem, in qua Curia Regis ius habet collationis, vt patet ex infrascriptis collationibus. Sed prius animaduertendum duxi, quòd pro hac Ecclesia litigatum fuit in Curia Romana sub Regno Caroli Primi, ut in Registro 1269. lrā D. fol. 149. à ter. Sed quia post litem motam fuit à Regibus collata, non est dubitādum, quin Fiscus secùndum se obtinuerit sententiam.

Gullielmo de Bruerijs clerico confert Rex Carolus Primus Ecclesiam Sanctæ Hierusalem de Piscariâ ad Regiā collationem pertinentem, et vacantem per mortem quondam Francisci de Alatro clerici, et familiaris Regij, ut in Registro 1280. B. fol. 23.

Ecclesiæ annexæ huic Cappellæ.

Ecclesiæ Sanctæ Hierusalem de Piscaria, quæ est Regiæ collationis, annexæ sunt Ecclesiæ S.ti Leguniani, et S.ti Domitiani, ut refertur in Reg.o Caroli Primi signato 1278. lrā C. fol. 202.

Carolus Primus contulit Ecclesiam S.tæ Hierusalem de Piscariâ Magistro Gratie clerico ex Reg.o 1272. B. fol. 11.

Magistro Roberto Brictonis collata fuit à Rege Carolo Secundo Cappella Sancte Hierusalem de Piscaria ad Regiam collationem spectans per mortem Magistri Ioannis de Beluaco, ut ut ex Reg.o 1295. lrā B. fol. 9. at.o

Ponitur ab eodem Rege Ecclesia ista inter eas, quæ ad Regiam collationem pertinent, vt in Registro signato 1300. C. fol. 263.

Ecclesia Sancte Hierusalem de Piscaria, ad Regiam collationem pertinenti, pro decimis prestari solitis, iubet Rex Carolus Secundus solui uncias tres, et ibi Magister Ioannes de Tocco Rector, ut ex Reg.o 1303. et 1304. littera A. fol. 109. à ter. et in Registro 1306. et 1307. littera B. fol. 63.

Per obitum Magistri Latini nati uiri nobilis Gentilis de filijs Vrsi de Vrbe militis Regni Sicilie Magistri Iustitiarij Ecclesia Sancte Hierusalem de Piscaria, pleno iure ad Regiam collationem pertinens, collata fuit à Rege Roberto Riccherio de Stella clerico, et Thesaurario suo, qui egit pro uncijs. 57. debitis eidem Ecclesie, 30. ūz super salis officio dicte Terre, et reliquis super iuribus dohane, et baiulationis eiusdē Terre, ut in Registro 1317. littera C. fol. 363.

Ioanna Prima contulit Ecclesiam Sancte Hierusalem de Piscaria per obitum Ricarij de Stella Magistro Ioī de Penna clerico, Phisico, et familiari suo, ut ex Reg.o 1343. littera C. fol. 98. à ter.

Ioannes de Penna Rector Ecclesie predicte conqritur, quòd Secreti nolebant soluere ei tanqz Rectori uncias quinquaginta septem. sibi stabilitas super iuribus Secretie, et Salis Aprutij, ut in Reg.o 1345. B. fol. 177.

Rex Ladislaus contulit Regalem Cappellam p̃dictam Abbati Cullielmo de Arrogna per habitum monacationis, et professionem Antonelli Arello, ut ex Registro signato 1390. littera B. fol. 132. àter.

Sed quando de Titulis ab Alphonso Primo collatis obiter meminimus (ne in eos, qui seculum nr̃um exornarunt, simus ingrati) libuit hic Magistratus aliquot enumerare, quibus uirtus, ac sapientia maximas dignitatum triumphos, ac titulos tribuit illustres. uidimus enim nr̃a memoria ex Regentibus in Supremo Consilio Italiæ, Comitali titulo decoratos, Ioannem Antonium Lanarium Sacri Consilij Præsidentem, et Franciscum Antonium de Dauid Regio Camero Locumtenentem. perspeximus etiam Ioẽm Franciscũ de Ponte primò Comitem, dein Morconi Marchionem, et eadem dignitate Marchionali illustratos Fulvium Constantium Corleti, et ex Hispanis D. Berardinũ à Barionouo Ceruinariæ Marchiones. Hi, Cath.ci Regis excelso iudicio electi, ac præcipui, pleniqs meritis æstimati, est quòd meritò propriâ fruantur gloria, et glorientur virtute, qua duce ad tantas dignitatum culmina peruenere. Si n. æquabilis credendus est, quem iustus elegit, si temperantia præditus, quem moderatus asciuit, hi profectò, magni, ac sapientes uiri, omnium capaces meritos censendi sunt, cùm eorum uirtutes à tanto Rege fuerint approbatæ.

Io: Antᵒ Lanarius.
Francᵒ Antᵒ de Dauid.

Io: Francᵒ de Ponte.

Fulvius Constantius.

D. Berardinus à Barionouo.

Ocra in Aprutio ultra

DE ECLESIA SŦI MARTINI de Ocra

Collatio

In Aprutina Prouintia, ac Diocœsi Aquilana Ocra oppidum est, ex quo olim familia quodam Illustris habuit cognomen, quo Gualterium de Ocra produxit, qui sua uirtute ad magni Cancellarij officium aspirauit. Hoc in Oppido, siue in ipsius territorio multa sunt Ecclesiæ Regales, et in eis Ecclesia sancti Martini, pro qua antiquissimis temporibus, et nr̃a quoqꝫ memoria orta fuit controuersia in Curia Romana. Causam pro Fisco dixit Camillus de Curte olim Fisci patronus, et Camerœ Præsidens, et nunc meritissimus Regens in supremo Consilio Italiæ apud Catholicam Maiestatẽ, ut in eius doctissimis Iurium Allegationibus in ipsig feudali Diuersorio insertis vers. semper autem, n.ˆ 35. et sequen. quibus allegationibus uisis, lis ipsa desijt. Ego pro iustitia Regia collationis eiusdem Ecclesiæ, afferam ea, quæ ex Regum monumentis percepi, ex quibus patebit Regiam Curiam aliquando iure collationis, et interdum iure patronatus usam fuisse.

Camillus de Curte.

Præsentatio

In primis reperitur præsentatio facta per Robertũ Regem Episcopo Aquilano in personam Gerardi de Exarcellis clerici in Rectorem Ecclesiæ sancti Martini de Ocra diocesis Aquilanæ iure patronatus ad Regiam Curiã pertinentis, ut in Registro 1313. lr̃a A. fol. 205.

Hic Gerardus litigauit pro Ecclesiã ipsa, ut in dto Reg.o 1313. lr̃a A. fol. 12.

Cùmqꝫ Gentilis de Pizzulis ciuis Adriæ Abbas ipsius Collegiatæ Ecclesiæ sancti Martini de Ocra assereret

nullum ius competere Caria in ea, Robertus Rex commisit causam, et inquisitionem faciendam de iuribus utriusqꝫ, ut in dto Reg.o 1313. A. fol. 165.

Collatio, ut oes sequentes.

Idem Rex iure collationis prouidit Ecclesiam S.ti Martini de Ocra, uacantem per obitum Abbatis Ioannis Ireselegardi ad Regiam collationem legitimo iure spectantem, et dicitur, quòd dictus Abbas Ioannes tenebat ipsam Ecclesiam ex Regia collatione, ut in Reg.o 1333. et 1334. littera D. fol. 24. à ter.

Et ex hoc intelligimus pro Fisco prolatam fuisse sentiam in superiori lite.

Robertus de Cantono clericus Rector Ecclesiæ S.ti Martini de Ocra ex Regia collatione ex Registro 1337. 1338. et 1339. fol. 187. à ter.

Nicolao de Aquila Decretorum Doctori contulit Rex Robertus Ecclesiam S.ti Martini de Ocra Aquilani districtus, relatiuè in Reg.o Ioanna Primæ signato 1343. littera I. fol. 240. à ter.

Butius nepos Nicolai de Aquila Rector S.ti Martini de Ocra ex collatione Regia per obitum Abbatis Francisci de Messana obtinet resciptum pro reintegratione iurium ipsius Ecclesiæ, ut in Reg.o 1343. littera I. fol. 240. à ter.

Ioanna Prima scribit Episcopo Aquilano, quòd nõ turbet, nec faciat turbari Abbatem Butium Rectorem Eccl.æ S.ti Martini de Ocra Aquilani districtus, cùm pastorale officium non deceat Regalia iura minuere, aut illa perturbare, ut ex Registro 1343. littera J. fol. 65. à ter. et ex Registro 1343. et 1344. lrã B. fol. 18.

Rex Ladislaus contulit hanc Ecclesiam sancti Martini

de

de Ocra Micutio Lotti de Aquila, eidemqs donauit ius collationis usqs ad tertiam generationem super Ecclesia ptā, et quòd Rectores dicto tempore eligendos presentare deberet Aquilano Episcopo tam ipse, quàm successores durante dicto tempore, vt ex Reg.o ptī Regis Ladislai signato 1398. fol. 208.

Et ex hoc fortasse pretendebat Episcopus Aquilæ, quòd Regia Curia non iure collationis, sed iure patronatus in constitutione Rectoris, uti deberet, sed patet ex sequentibus semper fuisse eandem Ecclesiam collatam, et hoc iure hodie Regia Curia utitur.

Nam die Vlt.o Martij 1523. beneficium, seu Abbatia Sancti Martini Aquilano diocæsis collata fuit per Regni Proregem R.do Laurentio de Cattinaria p obitū Archidiaconi Aquilani, vt habetur in Registro D. Caroli de la Noi signato Part. 3. fol. 152. in Cancell.a

Vir magnificus Franciscus Juscarinus de Nursia Rector Abbatiæ, seu Rectoriæ Sancti Martini de Ocra per obitum quondam Laurentij de Pisis ex Regia collatione die 27. Augusti 1523. ut ex Registro Priu. 2. D. Caroli de la Noi fol. 240. à ter. in Canc.a

Collatio Sancti Martini de Ocra de Nursia in personā R.di Benedicti Olivo per renunciationem R.di Abbatis Francisci de Fusconibus, 15. Decembris 1524. Priu. 2. Collateralis Consilij fol. 254. à ter. In Cancellaria.

Abbatia Ecclesia Sancti Martini de Ocra de Nursia Aquilanæ diocæsis ad Regiam collationem spectans per renunciationem de ea factam in posse Regiæ

Curia per R.dū Abbatem Benedictum Oliuam de Ciuitate Aquila, confertur R.do Ioanni Angelo de Angelo Antonio die 2. decembris 1574. Priu. xxj. Cardin. Granuelæ. fol. 241.

Die xx. Aprelis 1595. fuit collata Ecclesia Sancti Martini de Oera per Exc.mū Regni Proregem D. Iosepho Rapicano per promotionem licentiati Sois de Paz ut ex Reg.to benef. in Cancell.a fol. 11.

Idem beneficium Sancti Martini de Oera fuit collatū à Regni Prorege R.do D Lucretio Agnifilo per priuationem D. Iosephi Rapicani vlt.o Martij 1599. ex Registro benefic. fol. 34. in Cancellaria.

Rocca de Arcis in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ, et Sancti Maximi in Castro Roccæ de Arcis.

Collatio.

Joanna Regina Prima huius nominis creauit Rectorem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, et Sancti Maximi in Castro Rocca de Arcis Ricardum de Bartolutio, Presbytero Petro usqs tunc Cappellano ad alia seruitia Curiæ reuocato cum gagijs consuetis, vt ex Reg.o 1343. et 1344. littera A. fol. 58.

Penna in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Ronsano

Collatio. Dum Ecclesia, de qua agimus, sita in diocæsi Pennensi uacaret per liberam resignationem discreti viri Petri de Tessaneo olim dictæ Ecclesiæ Præpositi, collata extitit per Regem Carolum Secundum Joanni de Meldis clerico, vt ex Registro 1298. et 1299. littera A. fol. 6.

Civitella in
Aprutio ultra

DE ECCLESIA STI IOANNIS DE Viano

Collatio.

Sita est Ecclesia Sancti Ioannis de Viano in Ciuitella Aprutino diocesis, et fuit per Ser.ma Regem Carolum Secundum collata Anastasio Philippi de Ciuitella clerico, ut ex Registro dicti Regis signato 1298. et 1299. lra A. fol. 114. à ter.

Lentinum in Aprutio ultra.

DE ECCLESIA SIVE CAPPELLA Regia de Lentino.

Collatio. Magistro Bernardo de Albamala contulit Carolus Secundus Rectoriam Cappellæ Regiæ de Lentino ad Regiam collationem pertinentem, et uirtute huius collationis Bernardus ipse mouit litem pro tertia parte decimarum, quæ uulgaliter tertiaria dicitur, ut probatur ex Registro prædicti Regis, quod inscribitur 1291. littera A. fol. 50. à ter.

DE ECCLESIA SANCTI ANGELI de Castro Vrsariæ.

Vrsaria in Capitanata.

Collatio.

Capitanata Prouintia à quodam Græcorum Magistratu nomen sumpsit, qui Catapanus dicebatur, vnde nonnulli autumant, quòd Catapanata, non autem Capitanata debeat nominari. In hac Prouintia sunt Regiones, Capitanata, Iapygia, Mons Garganus, et; secundum antiquam tabulam, vrbes, et Ciuitates, Salapia, Manfredonia, Compsa, Sipontum, Vesta, vicus, Arpi, Teanum Apulum, Verosa, Luceria, Larinum, Canosa, Troia, Iarentinum, Vulturaria, Cananum, Hyrium, Bouinum, Vibarnum, Asculum, Gerionis mania, Cliternia. Habet præterea oppida, et castella permulta, Iana, siue Templa satis vetusta, vt Diui Leonardi, Iederici II. Imperatoris opus, et Diui Michaelis Arcangeli, sua opera factum, Montes veluti Garganum, et eiusdem Promontorium, Fluuios, vt Tifernũ, Tifum, Cerbalum, et Candilarim, lacus, et in eis Pantanum, qui et Lesinensis dicitur, ac demum nonnullas insulas, ut Diomedeas, quo uulgo Sancto Maria de Tremiti, ac Sancti Nicolai nominantur. Est in hac Prouintia Vrsaria Ciuitas, et in ea ecclesia Sancti Angeli, quo ad Regem iure collationis spectat, vt ex actis infrascriptorũ Regũ demonstrabitur.

Capitanata, ac eius vrbes, et alia notatu digna.

Templa Diui Leonardi, ac Michaelis Archãgeli.

Etenim Rex Carolus Secundus asserit Ecclesiam Sancti Angeli de Castro Vrsaria ad Regiam collationem spectare, vt in Registro signato 1300.

littera C. fol. 263.

Robertus Rex iure collationis contulit eandem Ecclesiam Laurentio Ludovico de Neapoli clerico Decretorum Doctori Consiliario, et Familiari suo per mortem Leopardi de Fulgineo cum duabus alijs Ecclesijs Castrorum Castellutij, et Pontisalbaneti simul connexis Troiana diocesis, intuitu Venerabilis Patris Rogerij Archiepiscopi Barensis Regni Vicecancellarij, ut ex Registro signato 1337. littera A. fol. 256. et ex Registro signato 1341. et 1342. littera A. fol. 80.

Hæ duæ ecclesiæ, de quibus hic fit mentio, fortassè nominantur sub vocabulo Sancti Petri, et Sancti Jacobi, vt diximus in Prouintia Terræ Laboris. et si hoc ita esset (utraqs enim Prouintia, Campaniæ scilicet, et Capitanatæ habet oppidum Castellutium) tunc et eo casu duæ illæ ecclesiæ Sancti Petri, et Sancti Jacobi hic essent situandæ. Hoc autem à Præside Prouintiæ inquiri, ac sciri poterit, mandato Principis præcedente.

Luceria in Capitanata

DE ECCLESIA SIVE CAPPELLA Castri Luceriæ.

Collatio.

Luceria vrbs Apuliæ, Ausonum Colonia, ut inquit Plin. lib. 3. cap. xi. uetusta satis, ac famosa ciuitas, et in ea duo celeberrima celebrantur emporia, multaqs notatu digna, ac Mineruæ Templum, marmoreaqs signa antiquis temporibus habuit, ut diximus in Rubrica de Eccles. Lucer. Hodiè Prouintiæ sedes Regium habet Auditorium, uisitur prope Ciuitatem Castrũ satis magnificum, et peruetustum, in quo, Carolo Primo Rege, erat Regalis Cappella, quæ iure collationis ad Regiam Curiam pertinebat, ut patet ex Registro prædicti Regis signato 1271. littera D. fol. 26. à ter. quo loci Rex ipse mandat solui uncias tres de pecunia foculariorum Presbytero Ioanni Cappellano Regiæ Cappellæ Castri dictæ Ciuitatis Luceriæ pro emendis ornamentis eiusdem Cappellæ.

S.tus Marcus de Catula in Capitanata.

DE ECCLESIA SANCTI LAVRENTII extra muros S.ti Marci de Catula.

Collatio

Ser.mus Alphonsus Primus iure collationis statuit Rectorem in Ecclesia Sancti Laurentij extra muros Castri Sancti Marci de Catula, ut probat Registrum pradicti Regis, quod inscriptum est Priu. 3. Alphonsi Primi, in eo enim fol. 16. legitur collatio facta per eundem Regem die 18. Octobris 1457. in personam Petri Digna per mortem fratris Nicolai Baniti, asserens pradictam Ecclesiam ad Regiam collationem spectare legitimè, ac pleno iure.

S.tus Marcus de Catula.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Iosaphat.

Collatio.

Est in retroscripto Castro Sancti Marci Ecclesia Sancte Marie de Iosaphat vocabulo insignita, quæ similiter ad Regis collationem spectat, ut patet ex actis Ser.mi Alphonsi Primi Regis, is etenim contulit Ecclesiam Sancte Marie de Iosaphat extra muros Castri Sancti Marci de Catula, uti spectantem ad Regiam collationem Petro Digna per mortem fratris Nicolai Baniti die 18. Octobris 1457. quæ collatio Registrata est in Registro Priu. 3. Alphonsi Primi fol. 16.

Ecclesiæ Regiæ collationis nõ possunt possideri à Baronibus.

Ecclesiæ iste iure optimo poterint à Regia Curia uendicari, nam, vt dictum est in tractatu Eccles. Altamuræ, collationis ius minime potest transire ad utiles Castrorum Dominos, et quod hic dico, idem sentio, ac censeo in omnibus alijs Regni Ecclesijs, quæ ex hoc opere demonstrantur Regiæ collationis esse. Cùm enim iura collationum singulariter ad Regem pertineant ex Priuilegio Apostolico, non sunt trahenda ad Barones; ac utiliter Dños. Quomodo autem iustitia Regiæ collationis fundetur, remitto me ad ea, quæ dixi, in Tit. de Eccles. ad Reg. collat. spectantibus.

Fogia in Capitanata.

DE ECCLESIA MAIORI
Ciuitatis Fogiæ.

Collatio.

Vrbs Fogia priscis temporibus in delitijs habita fuit, atqs à Regibus habitata; Federicus etenim Secundus Cæsar Fogiæ Parlamentum, siue Curiâ celebrauit in die Palmarum, ut ex unico Registro dicti Imperatoris fol. 78. quod conseruatur in Archiuo. Carolus preterea huius nominis Primus celebrauit nuptias Filij sui Philippi eadem in Vrbe, ibiqs uitam duxit, eamqs cum morte commutauit; hinc cùm eiùsdem Regis interiora Fogitana in maiori Ecclesia condita fuerint, et eius cadauer Neapolim ad Archiepiscopale Templum translatum: Statuta sunt Archipresbytero, et Capitulo maioris Ecclesiæ Vrbis Fogitanæ Salaria annuarum unciarũ decem, ea lege, ut duo Sacerdotes de gremio eiùsdem Ecclesiæ celebrarent diuina pro salute animæ dicti Regis. Et propterea cùm Rex dotem pro celebratione missarum assignauerit, electio Cappellanorum, dictiqs beneficij collatio, atqs prouisio ad Regem pertinet, prout in ceteris Cappellanijs Regalibus.

Quòd autem pro celebratione huiusmodi, dos fuerit à Rege constituta, probatur ex Registris in Archiuo sistentibus.

Carolus etenim Secundus mandauit solui predictis

Archipresbytero, atq; Capitulo prædictæ maioris Ecclesiæ Jogitanæ, in qua corporis claræ memoriæ Domini Caroli Hierusalem, et Siciliæ Regis interiora sepulta sunt, anno quolibet uncias auri octo de Juribus buczariæ, vt habetur in Registro dicti Regis, cui titulus, ac signum est 1591. littera A. fol. 198.

Joanna Prima Regina iussit solui Jogitanæ Ecclesiæ, in qua interiora Caroli Regis conduntur, annuas uncias decem pro celebratione missarum, ac luminaribus, vt ex Registro prædictæ Reginæ, quod inscribitur 1346. littera B. fol. 64.

Ritus Cameræ. Non erit incongruum subijcere hic quæ de iure buczariæ scripsit magnus ille, et Famosus uir Andreas de Isernia in Ritibus dohanarum, sic enim appellantur, vt inquit Luc. in l. si tempora, in verb. ubcrioris, C. de fide instrum. lib. x. vbi ait, quòd Andreas de Isernia composuit specialem libellum de materia gabellarum Regalium, et Fiscalium, quem Ritus dohanarum appellauit. Hæc Lucas. Hodie Ritus Regiæ Camera nominantur. Ad rem itaq; deueniendo, Subnectimus Andreæ doctrinâ circa ius buczariæ, quæ in Rubrica de iure buczariæ posita est, tenoris, et continentiæ per omnia subsequentis.

Ius buczariæ Buczaria habet de ueteri, et de nouo scannatura, quæ est granⁿ. quinque per porcum, et pro bacca plus est de ueteri, sed quia cabellotti exigebant pro planchis, seu locis, vbi buczariæ fiebant, multo plus, ordinatum fuit antiquitus, vt pro his adderentur grⁿ tria,

sic pro castrato, pro bacca etiam certo alio modo, ut soluunt ad presens buczerij, unde pro porco, et sic de alijs, grana quinque, est de ueteribus iuribus, grana tria est de nouis statutis. Continetur enim in Registro Imperatoris, quod est in Archiuo, ut nullus plancas habeat in macello, nisi in Curia, et quod alibi non macellentur carnes.

Item, ut macella semper sint extra Ciuitates, et Terras, ac loca habitata; hoc propter aeris salubritatem. An cogatur buczerius uendere mihi, si uendat alijs, dic, ut dictum est supra de iure affidatura. Hæc Isernia.

Dohana pecudum Apuliæ.

Hunc redeundo ad ea, quæ dicebamus de Vrbe Fogia continet, ultra predicta, Fogitana Ciuitas Tribunal uectigalis ouium, de quo permulta scitu digna scripsit Dominus Mar. Frezz. de Subfeud. lib. 2° in 46. authoritate, vbi citat multos Doctores, ac Historicos de hoc uectigali loquentes; nos hic aliqua adijciemus, quæ Regali ex Archiuo collegimus; ne transcribere uideamur ea, quæ ab alijs in materia dohanæ menæ pecudum Apuliæ (Sic enim hodie nominatur) varijs in locis relata sunt.

Reges qui de dohana pecudum Apuliæ fecerũt mentionem.

Meminit de dohana menæ pecudum Robertus Rex in Registro Signato 1327. littera D. fol. 6. Indictione decima, quo loci ait, atqs scribit, quòd Romani pro quolibet centenario pecudum, quæ in Apulia ad pascendum transmittebant, æstiuo præsertim tempore, soluebant florenos auri duos, et ptium herbæ.

Ioanna Secunda Regina concessit viris magnificis Sfortio de Attendolis Comiti Cutiniolæ magno Comestabulo, et Sir Ioanni Caraczoli de Neapoli militi Comiti Auellini, ac magno Seneschallo, quòd ipsi possent, et ualerent omnia, et singula animalia grossa, et minuta conducì facere ad sumenda pascua in partibus Apuliæ, conducenda per illorũ patronos, vt ex Registro signato 1415. fol. 164.

Gabella ouium Aprutij exigebatur tempore prædictæ Reginæ ad rationem ducatorum de auro uiginti pro quolibet centenario animalium grossorum, in uaccis, bobus, et iumentis consistentium, et ducatorum de auro duorum pro quolibet centenario ouium, et castrorum in Anno 1419. ut ex Registro signato 1405. fol. 105.

Eadem Regina Secunda Ioanna destinauit Commissarios gabellæ ouium, et creauit penes eos Credenzerios in omnibus Regni Prouintijs, uẽ. in Aprutio, in Terra Hydrunti, in Terra Bari, et Capitanata, in Basilicata, in Principatu citra, et ultra, in Terra laboris, et Comitatu Molitij, vt ex Registro signato 1415. fol. 105. 108. et 110.

Liberauit Ciuitatem Tarenti cum Casalibus, et districtu à solutione nouæ gabellæ herbagij, et pascuorum modernis temporibus impositæ super animalibus per claræ memoriæ Regem Ladislaum, vt in Registro signato 1405. fol. 175. à ter.

Per Aquilanam stipulationem, et acceptilationem quietauit Commissarios animalium sumentium pascua in Basilicata, vt ex Registro signato 1415. fol. 245.

Destinauit, atqs creauit nonnullos Commissarios mena

pecudum Apulie, ut in Registro eiusdem Regine signato 1417. fol. 186. et 187. hinc notandum, quòd nomen illud, Mena pecudum, erat sub Regno p̃dicte Regine.

Refert eadem Regina in Registro signato 1417. fol. 244. fuisse per Carolum Tertium Regem donata omnia iura, redditus, et prouentus herbagiorum Fogie Guidutio de Monteaureo de Fogia. /.

Concessit, quòd Raimundus Strina de Capro, et Iacobus Caldola possent affidare, et assecurare omnes super conducta, et mena ouium, et animalium, vt in Registro signato 1423. fol. 150. /.

Fit etiam mentio de mena pecudum Apulie in prædto Registro signato 1423. fol. 189. in quo Nuntius de Fonte de Aquila creatur Commissarius mene pecudum supradicte. Hæc obiter, et per transennã dicta sint.

Fogia in Capitanata.

DE CAPPELLA REGIA
Sancti Laurentij de Fogia.

Collatio.

Vrbem Fogiam tanti fecere retro Principes, qui huius Regni diademate fuerunt decorati, vt in ea palatia, atqs uiuaria condiderint, maximosqs effuderint sumptus in eorum ædificio. Erat in vrbe prædicta Regale palatium, atqs uiuarium, de quibus sæpenumero in Registris Archiui habetur mentio seriosa, et in eis ab eisdem Regibus eligebantur custodes, vt hodie, exempli causa, fit Neapoli in Regali palatio, quod podium Regale dicitur. Est autem viuarium locus, in quo vel aues, vel pisces, vel fera continentur, quæ ad victum dumtaxat pertinent, ut docet Gel. noct. att. lib. 2. cap. xx. Plin. lib. 8. cap. 54. Viuaria aprorum, ceterorumqs siluestrium primus togati generis inuenit Fulvius Hirpinus, qui in Tarquiniensi feras pascere instituit. Plin. lib. ix. cap. 54. Ostreorum uiuaria primus seruius Orata in Baiano inuenit, Iuu. sat. 5. Non dubitaturi fugitiuum dicere piscem, depastumqs diu uiuaria Cæsaris. Peculiari tamen nomine septa, in quibus fera pascuntur, leporaria dicuntur, quemadmodum piscinæ, in quibus pisces clausi ~~Or~~tenentur, et Ornithones, in quibus clauduntur aues.

Viuarium.

Leporaria piscinæ Ornithones.

Hæc pro intelligentia Regij viuarij Fogiæ referenda duximus; nunc ad Cappellam Sancti Laurentij deueniendo, animaduertimus, quòd Regalis est, ut probatur ex Registro Caroli Primi Regis signato 1270. littera B. fol. 105. in quo habetur reseriptũ

mandantis, vt Cappella Regia palatij viuarij Sancti
Laurentij de Fogia repararetur sumptibus Curiæ, et
Cappellano in ea existenti gagia, tempore collati bene-
ficij Statuta, exhiberentur.

DE ECCLESIA S. PRIMIANI DE ALEXINA.

Alexina. In Capitanata

Collatio.

ECCLESIA, de qua agimus, posita est in Ciuitate Alexina sita in prouincia Capitinatæ, quæ hodie ob aeris intemperiem. est ferè ab incolis derelicta: Olim vrbs cùm frequentissima esset, à Saracenis expugnata, ac deuastata fuit, secundum Frec. de Subfeu. lib. p.° Ex hac Ciuitate anno Dñi 1598. annuente Sūmo Pontifice Clemente VIII. translata fuerunt corpora Santorum Primiani, Firmiani, Sabini, Eunomij, Paschasij, Alexandri, Orsulæ, atq; Tellurij Neapolim, & in sacello satis augusto, ac uenerabili in Diuæ Mariæ Annunciatæ de Neapoli eorum conseruantur reliqæ ueneranda, est. n. hospitale Diuæ Mariæ Annunciatæ utilis dominus ciuitatis prædictæ titulo donationis olim factæ à Sereniss.ª Joanna huius nominis secunda, de qua donatione meminit Afflic. decis. 17. Regia Curia, in qua per nouem media asserit àtoto consilio Rx.° fuisse decretum. non posse fieri permutationem de Ciuitate Alexina cum Episcopatu Cauensi per Magistros hospitalis, prout Rx.ª Cur.ª affectabat, ex ibi deductis, & allegatis. Lacus est in Ciuitate satis celebris [Lago de Lesena] vulgo dictus, de quo fecit mentionem Plin. lib. 2. hist. natural. ibi. Lacus pantanus. Comitali dignitate per multa secula Ciuitas ista effulsit, habuit. n. ordine successiuo sex comites de familia, cognomento Gentili de Barulo, Petronium Gulielmum, Goffridum, Berardum, Thomasium, & Matthæum., de quibus frequens mentio in q;plurimis Archiui libris, & apud Hugonem Falcandum historiæ Siculæ auctorem. sub Federico 2.° Cæsare desiere in ea Comites p.ti nam Ciuitas ad Regium demanium conuolauit./

Alexina Ciuitas Capitanatæ.

Sanctorum Corpora Neapolim ex vrbe Alexina Translata.

Alexina sub dominio Diuæ Mariæ Annunciatæ de Neapoli.

Lacus Alexinus.

Familia Gentilis de Barulo sex Comites Alexinæ habuit.

Alexina cum suo Comitatu donata filio Regis.

exactis deinde Regibus Maynfrido, & Corradino ultimis è sueua gente, Carolus Rex huius nominis P.s dono dedit Carolo filio suo Salerni Principatum, Alexinæ comitatum consistentem in Ciuitate Alexina, & in terris Præcinæ, sancti Seueri, & sancti Lotherij, ac etiam honorem montis S.ti Angeli, qua in donatione il lud notatu dignum, quòd inuestitura Principatus fit p circulum aureum, Comitatus per uexillum, & aliarum terrarum per anulum, vt ex Registro 1271. Ira A. fol. 232. at.o vbi Rex mandat Secreto Apuliæ, ut Principem à vassallis dicti Comitatus assecurari faceret, erant autem Alexinæ homines pro maiori parte piscatores, et captores auium; Cùmq3 hac de causa agriculturæ uacare nequirent, iubebat Rex uicinioribo ex locis frumentum ad eos deferri, ut ex Reg.to 1271. Ira B. fol. 291. Habet Ciuitas ista, ut præmisimus, ecclesiam sub uocabulo S.ti Primiani, quæ iure collationis ad Regiam Curiam pertinet, quæ quidem eodem iure post donatum à Rege Comitatum filio Primogenito, apud Regem ipsum permansit. hinc Corollariè notandum est in donatione Regis facta filio Primogenito non transire collationem beneficiorum; licet secus seruari asserat in Delphino Franciæ Carol. de Grassal. regal. Fran. lib. 2. iur. p.o ubi ait, quòd, sicut Francorum Rex confert beneficia iure Regaliæ, ita et filius suus primogenitus Delphinus in Delphinatu, citat Guid. Pap. quæst. 187. et cons. 68. circa fi. quod ex priuilegio Apólico procedere affirmat Carol. ipse loco citato, etenim clari iuris est in concessione terræ: etiam cum clausula. Cum iuribus Patronatus, & Cappellaniarum; non uenire ecclesias, quæ ad Regem iure collationis spectant. Sic obseruatum legimus in Archipresbiteratu Altamuræ ad Regiæ Curiæ collationem pertinente, nam, cùm Sparanus de Baro Regni Logotheta, et Altamuræ dominus illum prouidisset in personam cuiusdam nepotis sui, fuit

Ecclesia S.ti Primiani ad Reg.am collat. spectat.

Delphinus Franciæ Conferre beneficia.

Collationis ius nõ transit in uiles dominos.

Rx.o

Regio rescripto annullata prouisio, et ecclesia ad ius Curię reuocata, ut ex Reg.to 1292. et 1293. l.ra A.B.o 20s. at.o iuncto Reg.to 1299. l.ra A.B.o 19. vbi inter Articulos oblatos per Archipresbyterum Altamurę contra Episcopum Grauinę, hic legitur.

Item q dictam Ecclesiam vacantem per renuntiationem dicti Joannis clerici quondam dominus Sparanus de Baro tanq̃ dominus ipsius Terrę concessit Abbati Joanni nepoti suo, et ipsum Archipresbyterum instituit in eadem.

Quod cum ad Regis notitiam allatum esset, fuit, ut supra dictũ est, reuocata Ecclesia ad ius Curię Regię etenim collatio, cũ sit mere spiritualis, non transit in generali concessione. Cũ autem Rectori sancti Primiani debeatur integra decima reddituum, omnium VZ. piscium, anguillarum, et auium capiendarum in fauce Pantani, et veterum iurium baiulationis predictę Ciuitatis, non erit incongruum hoc loco enumerare iura uetera, ac noua, cum sepesepius de illis habeatur mentio in materia decimarum. Meminit de huiꝰmodi iuribꝰ Iser. inconst. Quanto ceteris, et in Ritib. Camer. tit. de decim. quibus in locis ponit hec verba.

Jura vetera

Jura vetera

Jus dohanę
Jus anchoragij
Scalaticum
Jus tumuli
Portus, et piscaria
Jus affidaturę
Herbagium
Pascuorꝫ glandium, et huiꝰmodi
Jus caficę olei non est ubiq̃ per Regnum
Passagium vetus.

Jura noua

Jura noua

Jus fundici
ferri
Aczari
Picis.

salis	Celandre
Jus staterę	Cambij
Jus mensuraturę	Buczarię nouę
Jus exiturę	Jmbarcatura
Jus setę	Jus sepi
Tintorię	Jus portus, et piscarię de nouo
Jus decini	Jus marium
Jus balistarum	Jus scallę
Jus reficę maioris, et minoris	Saponis
Jus lignaminum non ubiqꝫ est	Molendini
Jus cabellę auripellis	Gallę

nõ sũt ubiqꝫ sed in Apulia.

De horum iurium intellectu latissimè Jser. in Ritibꝰ Regię Camerę, et Goffrid. de Gaeta eiusdem Camere locumtenens incommento suo super eisdem Ritibus, quos ab Jser. fuisse compositos tradit Luc. de pen. in l. si tempora; in v°. vberioris, C de fid. Jnstr. lib. x°. vbi sic ait. Ceterum de licitationibꝰ, quę tangunt cabellas Regias, et fiscales, et fideiussionibus, quę proinde prestantur, vide quod not. Andr. de Jser. lib. feud. quę sint regal. super ver. vectigalia, et de tali materia spetialem ipse libellum composuit; quem Ritus dohanarũ appellauit

Ritus Camerę ab Jser. compositi

Visis nouis, veteribusqꝫ Juribꝰ, notandum est q̃ ecclesia de nouis statutis non vult decimam tanqꝫ de male ablatis sm̃ Jser. in d. Const. quanto ceteris, quę imposita fuerunt per Federicum Jmperatorem contra Deum, et iustitiam; subdens q̃ per hoc uidetur ille Federicus quiescere in pice, et non in pace. His sic obiter relatis, venio ad collationes factas per ser.mos Regni Reges, ex quibus fundatur Ecclesiam prenarratam sancti Primiani de Alexina iure collationis ad Regiã Curiam pertinere. nam eam.

Ecclesia renuit decimã nouorꝫ Jurium

Carolus Primus contulit Magistro Bernardo Pontenerij clerico una cum consuetis redditibus, ut colligitur ex registro signato 1269. lr̃a C. ß°. 151. àt°. et ex Reg.to 1284. lr̃a B. ß°. 120. àt°.

Collationes diuersę

Carolus secundus eandem Ecclesiam contulit magistro Ottobono phÿsico, et clerico suo. qui tanqꝫ Rector ex Regia

collatione egit pro decima reddituum, et prouentuum omnium piscium, anguillarum, et auium in fauce Lantani capiendarum, et veterum iurium baiulationis eiusdem Ciuitatis Alexinę, ut est videre in Regto signato 1290 lra B. fo 4. et ex Regto signato 1299. 1300. lra D. fo 137.

Preterea in Registro dicti Regis Caroli secundi signato 1300. lra C. fo 263. enumerantur aliquot Ecclesię ad Regiam collationem spectantes, et inter alias, Ecclesia sancti Primiani de Alexina.

Idem Rex prouidit iure collationis eandem Ecclesiam in personā Petri de Bolonesio. qui uti Rector petijt sibi exhiberi decimam reddituum, et prouentuū omnium piscium, anguillarum, et auium capiendarum in fauce predicti pantani, ac ueterum Jurium baiulationis, ut in Registro 1306. lra H. fo 16. dto.

Robertus Rex inuestiuit de Eccla predicta iure collationis discretum virum magistrum Jngerannum de stella per obitum Magistri Nicolai qui eam ex Regia Collatione tenebat. ex Registro 1309. lra H. fo 203. 1310. lra C. fo 3. dto. et 1310. lra C. fo 42.

Qui Jngerannus egit tanqz Rector pro decima reddituum, et prouentuum omnium piscium, anguillarum, et auium Capiendarum in fauce pantani Alexinę, et veterum iurium baiulationis eiusdem Ciuitatis, ut ex Registro 1311. lra O. fo 18. et quia bona non nulla fuerant occupata, petijt illa ad suam Rectoriam reintegrari d. Registro 1311. lra O. fo 2.

Postquam vero Jngerānus idem fuit electus Archiepus Capuanus, idem Rex Robertus contulit ecclesiam ob promotionē Jngeranni discreto viro Magistro Riccario de stella Cappellano, Consiliario, et familiari suo, fratri eiusdem Archiepiscopi cum omnibus supradictis iuribus Pantani, et veterum iurium in pecunia redactis ad annuas uncias quadraginta, ut patet ex Registro 1313. lrā A. fo p.

Mortuo Riccardo de stella, qui ex collatione Roberti Regis Ecclesiam tenebat; Joanna Prima eiusdem Regis

neptis ex filio prę mortuo, Jure collationis dedit illam Circũspecto iuueni Antonello de Cabannis clerico. ex Reg.to signato 1344. et 1345. Ira A. B.o 6. at.o

Quo Antonello ab humanis subtracto, eadem Regina contulit Ecclesiam ipsam cum omnibꝫ iuribus circũspecto Viro Magistro Joanni de Penna medicinalis scientię professori physico, et consiliario suo, ut ex Registro 1348. Ira A. B.o 36.

DE CAPPELLIS REGALIBVS
in maiori Ecclesia Tranensi.

Tranum in Terra Bari

Collatio.

Philippus Achaiæ Princeps sepultus Trani.

Duæ sunt in Tranensi maiori Ecclesia Cappellæ, in quibus Regia Curia ius collationis habet, et in eis multæ leguntur collationes in Archivo.

Requiescit in hac maiori Ecclesia corpus Philippi filij Regis Caroli Primi, vt patet ex Registro prædicti Regis signato 1277. littera F. fol. 12. et, ni fallor, Cappellæ iamdictæ constructæ fuerunt, ut in eis pro anima dicti Philippi diuina celebrarentur officia.

Carolus Secundus constituit Cappellanos Icerium Abaldi, et Natalem de Cruce Presbyteros ad celebranda diuina officia pro anima dicti Philippi cum gagijs tareni unius pro quolibet, ut ex Registro 1291. littera A. fol. 148.

Affirmat idem Rex Cappellas prædictas, sitas intus maiorem Ecclesiam Trani, ad Regiam collationem spectare in Registro 1300. littera C. fol. 263.

Idem contulit Cappellas prædictas Riccardo de Andegauijs clerico, ut in ipsis celebraret diuina pro anima Philippi Achaiæ Principis ex Registro 1302. littera F. fol. 61. à ter.

Habetur de duabus istis Cappellis de Regia collatione, sitis in maiori Tranensi Ecclesia in Registro dicti Regis Caroli Secundi signato 1306 & 1307. littera B. fol. 43. à ter.

Palamedes Cappellanus in Cappella Ecclesiæ Tranensis,

in qua Philippi filij Regis Caroli Primi conduntur ossa, ad Regiam collationem spectante, per resignationem Joannis Expallart olim Cappellani, agit pro gagijs ex Reg.to 1321. et 1322. lra C. fol. 120. Car.i Ftt.s

Presbyteris Dionisio de Jussiaco, et Joanni de Menelio Cappellanis in duabus Cappellis in maiori ecclesia Iranensi soluuntur iussu Regis Roberti gagia ad rationem tareni unius pro quolibet per diem, nec non exhibentur libra quadraginta de cera emendo de pecunia fundici, et dohano Irani ex Registro 1327. C. fol. 110.

Robertus idem Rex concedit Presbytero Joanni de Menelio Cappellano facultatem seruiendi, ac celebrandi diuina officia per substitutum 1334. et 1335. B. fol. 43.

Presbyter Joannes de Menelio Cappellanus in una ex duabus Cappellis Regijs maioris Iranensis ecclesiæ agit pro gagijs ex Registro 1337. et 1338. lra C. fol. 238.

Manfridus de Barolo, et Joannes de Menilio presbyteri Cappellani ad celebrandum diuina in Cappellis Regalibus maioris Ecclesiæ Iranensis petunt salaria, et ceram pro luminaribus ex Registro 1338. et 1339. littera C. fol. 167. àter.

Jisdem Cappellanis soluuntur gagia pro celebratione missarum in Regalibus Cappellis sitis intus Ecclesiam maiorem Ciuitatis Irani, ex Reg.o 1343 littera J. fol. 245.

Ioanna Prima Regina obtentu Abbatis Marci Franconi de Neapoli Cappellani sui, eligit Cappellanum in una ex Cappellis Iranensis maioris Ecclesiæ Nicolaum Casamarte cum potestate seruiendi per substitutum loco quondam Ioannis de Menelio, qui eandem Cappellaniã tenebat die 8. octobris 1348. ex Registro 1348. littera A. fol. 20.

Abbati Marco Francono de Neapoli clerico per renunciationem Presbyteri Nicolai Casamarte, confert Regina predicta Cappellaniam in Ecclesiã maiori Iranensi cum gagijs consuetis, et cum potestate seruiendi per substitutum, ut ex Registro 1348. littera B. fol. 21.

Carolus Tertius contulit eandem Cappellaniam Abbati Angelo Carini cum gagijs consuetis, ut in Registro 1381. fol. 69.

Ioanna Secunda Regina facit mentionem de Cappellania Regalis Cappellæ Irani in Registro 1415. fol. 198.

Eadem Regina confert Cappellam, seu beneficium Regale Sancto Marto situm intus maiorem Ecclesiam Irani ad Regiam collationem pertinens Nobili, et honesto uiro clerico Ioanni Antonio Carrafa de Neapoli cum potestate substituendi, ut ex Registro 1417. fol. 78.

Nobili, et honesto viro clerico Ioanni Antonio Carrafa de Neapoli, cui Regale beneficium in Regali maiori ecclesia Irani fuerat collatum, prouidet Regina de gagijs unciarum uiginti quinque per annum singulis annis soluendis super maiori

fundico, et dohana Irani ex Registro 1417. fol. 163.

Sez.mus Rex Ferdinandus Primus confert venerabili viro Petro Caracciolo filio magnifici viri Currelli Caraccioli de Neapoli Cappellam, siue beneficium Regale Sancte Marie intus maiorem Ecclesiâ Archiepiscopalem Irani, uacantem ob renunciationem factam in manibus Curiæ per Abbatem Andream de Clemento de Neapoli illius ultimum possessorem, cuius collatio ad Regiam Curiam spectat, et pertinet cum reddittu unciarum uiginti quinqs de carlenis argenti anno quolibet die xx. Junij 1488. ex Registro Priu. 2. Ferdinandi fol. 139. à ter. in Cancellª

Monopolis in Terra Bari

DE ECCLESIA STÆ LVCIÆ ad Portam.

Collatio.

Monopolis Ciuitas a Boamundo sub Gullielmo Primo Rege cum titulo Comitatus dominabatur, ac possidebatur, ut ait Hugo Falcandus in historia Sicula fol. 164. quo loci dicit, quòd Iudices in Comitem Molitij electi erant ad faciendum iudicium Boamundus Monopolis Comes, Robertus de Lauro Comes Casertinus, Rogerius eius filius Tricarici Comes, Rogerius Comes Auellini, Simon Comes Sangrensis, Rogerius Comes Ciratij, Rogerius Tironensis Magister Comes Tabulus, ac alij. Hæc Ciuitas nobilis est, ac munitissima, et ex ruinis Egnatia constructa fuit, ut inquit Dnús Frez. de subfeud. lib. 1. Eam Ladislaus Rex donauit Reginæ Margaritæ matri suæ, et tandem ad Joannē Antonium de Bautio Tarenti Principem peruenit, à quo diù multumqꝫ tenta fuit. Hodie sub Regali demanio est. In hac Ciuitate duas habet Rex Cappellas iure collationis, alteram sub vocabulo sancta Lucia, de qua nunc pertractamus, alteram uero sub inuocatione Sti Nicolaï de la Porta, de qua in sequenti rubrica dicemus.

Boamundus Monopolis Comes.

Ius autem collationis Cappellæ sanctæ Luciæ patet ex Registro Priu. 34. Ferdinandi fol. 214. in quo Vniuersitas Monopolis ultimo Nouembris 1463. in petitione gratiarum interserit hæc uerba,

Le due Regale Cappella de Monopolo uis, S.to Nicola de la Porta, et Santa Lucia de Porta Castri, la concessione delle quali spetta ad essa Maestà, le piacza confirmarli alli possidenti uis, Abbate Nicola de Lacu la Cappella di Santa Lucia, et Abbate Iacomo de Arpona, et Abbate Iacomo de Raimo quella di Santo Nicola.

Item fundatur Regium ius collationis ex Registro Benefic. fol. 23. in Canc.a ubi legitur collatio Ecclesiæ, seu Cappellæ Sancto Luciæ ad Portam Monopolis facta die 14. octobris 1596. in personam Ludouici de Lian per relaxationem Don Franciscj Villela.

DE ECCLESIA STI NICOLAI de Porta Monopolis.

Collatio. Fuit Ecclesia Sancti Nicolai de Porta collata per Ser.mu Regem Robertum in anno 1328. ut ex Registro signato 1327. et 1328. lrā A. fol. 282.

Ioanna Prima Regina contulit eandem Ecclesiam Presbytero Ioanni Thomæ Angeli de Blasio de Monopolo per mortem Abbatis Marini Russi die 24. Decembris 1351. ex Registro 1348. B. fol. 200.

Rex Ferdinandus Primus intuitu præcaminum Vniuersitatis Monopolis confirmauit in dicta Cappella Abbatem Iacobum de Arpona, et Abbatē Iacobum de Raimo Cappellanos, ac possessores præditæ Cappellæ, ut ex Registro Priu. 34. Ferdin. fol. 214. die vltimo Nouembris 1463. in Cancª.

Excmus Comes Clementium Regni Prorex contulit beneficium Sancti Nicolai de Monopolo Ferdinādo Carrafæ per mortem Cæsaris Aragonis die 27. Februarij 1601. ut ex Registro benef. in Cancellaria fol. 51.

Monopolis in terra Bari.

DE CAPPELLA IN MAIORI Ecclesia Monopolis.

Collatio.

Cappella in maiori Ecclesia Ciuitatis Monopolis diuersa est à Cappellis Sanctæ Luciæ, et Sancti Nicolai, de quibus in præcedentibus titulis scriptum est. nullibi enim in tot earum collationibus dicitur, quòd sito sint, vel altera ex eis posita sit intus maiorem Ecclesiam Monopolitanam, ideirco particularem de ea facimus rubricam. Apparet autem ex Registris Regis Ladislai Cappellam Regalem in maiori Ecclesiâ Monopolitana collationis iure, ad Curiam Regiam spectare, ac pertinere. etenim Rex ipse creauit Cappellanum Abbatem Ioannem de Petracca Archidiaconum Monopolitanum per mortem Rogerij de Lacu, ad celebrandum diuina officia in maiori Ecclesiâ Monopolitana cum gagijs annuarum unciarum quatuor de carlenis super iuribus maioris fundici, et dohanæ dictæ Ciuitatis, hortando Episcopum, quòd ipsum in dicta Cappellania officio reciperet, ex Registro 1400. lrā A. fol. 3.

Vigilie in tra Bari

DE ECCLESIA STI HERASMI
in maiori Ecclesia Vigiliarum.

Collatio.

Ciuitas Vigiliarum corpora Sanctorum martirum Sergij, et Pantaleonis et Mauri Episcopi tenet, ac veneratur secundum Dnum Frez. de Subfeud. lib. p: Super hanc Ciuitatem (quo sita est in littore maris) ueniens Rogerius Rex, eam sine dilatione aggressus, eius muros per girum eius diruit, mouensqs inde castra, apud Iranum metatur, quo ũ Ciuitas tanto ipsius terrore percellitur, ut statim sibi subdita, turres et omnes, ipso Rege iubente, subuerterentur, ut inquit Alexander Abbas de Reb. gest. Rogerij Sicilie Regis lib. 2. Eadem Vigiliarum Ciuitas, cum titulo Comitali à Familijs de Bronfort, ac de Bautio per multos annos possessa, demum ad Regale demanium conuolauit, in quo hodie perseuerat. Habet Curia Regis intus maiorem Ecclesiam huius Ciuitatis Cappellam Sancti Herasmi vocabulo insignitam, quam Carolus Tertius Rex iure collationis prouidit in personam Presbyteri Nicolai de Rocca de Cenusio, ut probatur in Registro signato 1382., et 1383. fol. 142.

Melficta in terra Bari.

DE CAPPELLA ALTARIS maioris Melfictæ

Collatio

Melficta sub dominio Domus Gonzaghæ.

Anno salutiferæ Incarnationis Domini nr̃i Iesu Christi 1178. Regis Gullielmi ãno xiij° Robertus Comes Loritelli potiebatur Ciuitate Melfictæ, et Comitatu Cupersani, et sub Diracchina Regali Domo dtæ Ciuitatis dominium per multos annos penes Domum de Bautio fuit, à qua ad familiam de Capua peruenit, et ab hac ad ser.mâ Progeniem Gonzagam, penes quam adhuc permanet cum titulo, et dignitate Principatus. Ferdinandus etenim Gonzaga Comes Guastallæ, et Campibassi, ac Regni Magister Iustitiarius Principatũ Melfictæ obtinet. Hæc Ciuitas antiquis temporibus permultas familias nobiles de genere militum continebat, et ex inquisitione iussu Regis Caroli Primi facta quinquaginta apparent familiæ, quæ Melfictæ habitabant, ortumq̃ militari ex genere ducebant, de quibus aliquot hodie supersunt. Est hac in Ciuitate in Ara maiori Ecclesiæ Episcopalis Regalis Cappella, quæ de Regia collatione censetur, ut constat ex infrascriptis collationibus.

Nam Ioanna secunda Regina ordinauit clericũ Ioannem de Casa de Neapoli beneficiatum maioris Altaris Ciuitatis Melfictæ cum gagijs unciarũ sex

per

per annum, ut ex Registro predicto Regine si=
gnato 1415. fol. 240. quo gagia soluenda erant
super dohana Ciuitatis predicte.

Eadem Regina concessit Cappellaniam Regalem ma=
ioris Altaris Ecclesie Melfictensis cum gagijs
annuarum unciarum sex Abbati Berardo de
Porticella, et cùm Cappellania fuisset occupata à
Petro de Bisantio, eo mortuo, Ser.mus Alphonsus
Primus reintegrauit ad eam predictum Abbatē
Berardum in anno 1447. Demum Ser.mus Ferdi=
nandus Primus confirmauit in ea eundem Ab=
batem Berardum de Porticella die 25. nouembris
1463. ut colligitur ex Registro Priu. 34. Ferdin.
fol. 35. in Canc.a

Barium in terra Bari.

DE ECCLESIA STI STEPHANI

de Ciuitate Bari.

Collatio. Diximus in duabus alijs rubricis de Ecclesiâ S.ti Nicolai de Baro, ac etiam de Cappella Sancti Ludouici sita intus maiorem Ecclesiam Barensẽ, superest, ut de Ecclesiâ Sancti Stephani hîc, et in sequenti titulo agamus de altera Cappella Sancti Ludouici sita intus Ecclesiam Sancti Nicolai de prædicta Ciuitate Bari.

Exc.mus Comes Lementium contulit beneficium Sancti Stephani de Ciuitate Bari Hieronimo de Franchis filio quondam Vincentij celeberrimi Jurisconsulti, et Præsidentis Sacri Consilij per discessum ad bella Marij de Aierbo die 17. Aprilis 1601. ex Reg.o benefic. fol. 53.

Barolum in Terra Bari

DE ECCLESIA SANCTI SEPVLCHRI de Barolo

Collatio.

Barolum Ciuitas nobiliſsima, vt nonnulli tradunt, ex ruinis Cannarum constructa, quàmplurimas habet familias è genere militari ortas, et in ea fuerunt priscis temporibus tres Domus militares, Domus S.ta Mariæ Theutonicorum, Domus militiæ Templi, et Domus Sancti Ioannis Hierosolimitani, quæ huc usqꝫ ibi uiget, antiquumqꝫ habet Prioratum, quem hodie possidet Ser.mi Ducis Mantuæ filius. De hac Ciuitate sub Gullielmo Rege habetur mentio in Archiuo ānō 1158. Quo tempore Ioannes Cannarum Ecclesiæ Episcopus assignat Domui Templi in Capitulo Barleti (sic vocat hanc Ciuitatem) Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Salinis, et ibi intersunt Herbertus de Quemburch Magister fratrum Templi in Apulia, frater Robertus Dignelli, frater Radulphus de Baro, frater Arnulphus Carpentarius, ac alij milites Templarij. Ex hoc probatur quòd militia Templaris habuit Conuentum in Vrbe Barolo, quod Barletta Ciuitas appellatur à Carolo in Capitulis Regni in Rub. Quòd soluatur pro litteris Regis, in illis verbis, Exceptis Ciuitatibus Neapolis, Capuæ, Aquilæ, et Barletæ. Nec solum Ciuitatem Barolum tot milites Theutonici Templarij, ac Hierosolimitani incoluere, sed etiam indigenæ Ciues, et quidem uiri multa nobilitate præstantes, nam, si credimus inquisitioni facto iussu Caroli Primi Regis anno 1282. erant

Domus Templi
Domus Theutonicorū
Domus Hierosolimitana in Vrbe Barolo.

Pars Cannarum

in vrbe Barolo octo feudatarij, siue Barones, uȝ Angelus de Sancta Cruce Dominus Castri Montis Milonis, Angelus de Castilia dominus Casalis Iricasi, Dnūs Angelus de Marra, et Galganus fratres habitatores Baroli, utiles Dni Ordeoli, Rocca, et Amegdolario, ac etiam Casalis Asnarica, Dnūs Riso de Marra utiliter Dnūs Castri Serini pro parte uxoris suæ, Ioannellus de Marra Dominus Casalis Crumi in Terra Bari, Petrus de Angicuria dominus Casalium Malliani, et Montorij. Philippus de Florentia, et Matheus de Gattis. Erant etiam præter hos Barones, in eadem Ciuitate quinquaginta familiæ nobiles de genere militari, ac etiam triginta familiæ simpliciter nobiles, quarum hodiè permultæ extant, et in eis familia de Sancta Cruce, quam Carolus Rex primo loco nominauit inter Barones prædictos, familia de Marra, familia Gentilis, quæ permultis potita est Comitatibus, vt diximus in Rubrica de Eccles. Sancti Primiani de Alexina familia Bonella, et aliæ quàmplurimæ. Huius Vrbis generositatis fortissimum est argumentum, quòd ex Cannarum reliquijs fuerit condita, quo loci ab Annibale exercitus Romanorum deuictus fuit; quòd in ea tot militum Conuentus floruere; quòd tot, tantisqȝ familijs de genere militari multa per secula fuerit repleta; quòd demiqȝ post tot Barbarorum incursiones, supersit Aenea illa mirę altitudinis Statua, quam uulgares Eraclij existimant esse; quæ Baroli magnitudinem, atqȝ nobilitatem maximā præ se ferunt.

Statua Eraclij in Vrbe Barolo.

Sunt in Vrbe Barolo duæ Regales Cappellæ, quarum

altera

altera uocatur Cappella, siue Ecclesia S.ti Sepulchri de Barolo; altera Sancti Siluestri de Castro Baroli de quibus diuisim tractabitur, et Primo de Ecclesia Sancti Sepulchri.

Carolus Primus Rex fecit immunem Ecclesiam hanc à iure affidaturæ, aquatici, et herbarum, vt legitur in Registro signato 1273. littera A. fol. 7.

Fundatur ius Regium ex Registro Federici Regis Aragonei, quod signatum est Commune 28. Federici fol. 192. Anno 1500. in Cancellaria.

Item ex Registro Priu. 37. Don Petri de Toledo fol. 180. de Anno 1520. in quo die xx. octobris eiusdē anni Prioratus Sepulchri Dominici Terræ Baroli ordinis Sancti Augustini Tranensis diocæsis, cuius collatio ad Regiam Curiam spectat, prouidetur in personā R.di in Christo Patris Ioannis de Clera Electi Arborensis, Regij Consiliarij per mortem Prothonotarij Iacobi de Taro.

Statua Baroli posita

Statua Aenæa, quæ Baroli sita est, à ciuibus Eraclio Imperatori adscribitur, ut inquit Albertus in Descriptione Italiæ, et scribit Scipio Admiratus, in Arachi Beneuenti Duce, fuisse à ciuibus Barolitanis eidem Imperatori positā ex cā gratitudinis, et ob portum à dtō Imperatore Baroli constructū. sed Ioēs Villanus Florentinus lib. 2. c. 9. affirmat ptam statuam Arachi Regi Apuliæ, nō aūt Eraclio Imperatori fuisse erectā. De hoc Rege in iuribus Longobardis fit mentio in l. si quis sua, de inuasion. l. reminiscimur de pscript. l. pa. de of. iud. & in l. unica, ubi interd. sit legat. alicui mittere. Verba Iōis Villani sunt hæc.

Leges conditæ à Rege Arachi.

Dopo la morte di Eliprando Rè di Longobardi succedette Eracco, il qle regnò in Puglia. questi simigliante al suo pdecessore Eliprando ricominciò guerra alla Chiesa, et cō Papa Zacaria, et uenendo à Roma nell'anni di xpo 750. cō tutto suo sforzo di Puglia, et di Lombardia p distruger Roma, et il paese d'intorno, dal d.o Papa fù pdicato p modo, che Iddio spirò in lui la sua gratia, et infra; La statua del metallo, che si uede in Barletta in Puglia fece fare egli a la sua simiglianza nel tēpo, ch'egli regnaua.

Barolum in Ira Barri.

DE ECCLESIA SANCTI SILVESTRI de Castro Baroli.

Collatio.

Ex Registris in Regia Cancellaria existentibus perspicitur Cappellam Sancti Siluestri, sitam in Castro, seu Arce Baroli ad Regiam Curiam pertinere. etenim Exc.mus Don Petrus Toletanus Regni Prorex eam prouidit die xiij. Junij 1543. in personam Reuerendi Domini Laurentij de Ticciano per resignationem factam à Ferdinando de Bonohomine, ut in Registro Priu. 37. Don Petri Toletani fol. 204. In Cancellaria.

DE ECCLESIA S^TI. LVDOVICI
in maiori Ecclesia Barensi.

Barium in Terra Barij.

Collatio.

Multas Cappellas in honorem S^ti Ludouici fundatas fuisse ex Regum Registris cognoscitur, et ex discursu præsentis operis patebit apertissimè. Quod intuitu Beati Ludouici Episcopi Tolosani, ac Regis Caroli Secundi filij factum esse non ambigitur. Hic enim totum se religioni Serafici Patris Sancti Francisci dedicauit, ac in Sanctorú numero mæruit collocari, atqs adscribi. In Ecclesia Neapolitana Cappella constructa fuit sub vocabulo huius Sancti, alia similiter in templo Diui Laurentij Neapoli uigore legati, facti à Ser^ma Margarita ab Austria Ducissa Calabriæ, alia in Ecclesia S^ti Nicolai de Baro, vt uidebimꝰ loco suo, et hæc in eadem Ciuitate Bari, de qua in præsentiarꝫ agimus. Nec id mirum, huius etenim gloriosi Christi Confessoris meritorijs gloriæ radijs, tota Regalis Domus Franciæ corruscat in Cœlis. In hac Cappella reperitur facta collatio Anno Domini 1416. Ioanna etenim Regina huius nominis Secunda contulit Cappellaniam prædictam per amotioné Presbiteri Gullielmi dicti Petitti Gallici clerico Iacobo de Alamo de Neapoli familiari suo, et asserit Cappellas ipsam ad Regiam collationem spectare, eamqꝫ vacare ob causam promissam, vt ex sequenti rescripto.

tus S. Ludouicus filius Caroli 2^i Regis.

Regia Francorum Progenies ob gloriá S. Ludouici corruscat in cœlis.

In Registro Reginæ Ioannæ Secundæ
Signato 1417. fol. 306. à ter. il 2°

Ioanna Secunda Regina &c. Clerico Iacobo de Alamo de Neap^o familiari, et fideli nostro dilecto gratiam, et bonam voluntatem.

Attendentes tuæ indolis probitatem, et uirtutum primordia, quibus de bono in melius uideris proficere, nec minus gratorum, et utilium domesticorum seruitiorum nobis fideliter, et deuotius impensorum per nobilem Petrum de Alamo militem, et Joannellam Bonifaciam dictam Acetoram de Neapoli familiares, et fideles nostros parentes tuos, ob quæ profecto, nec immeritò, ad te deriuamus nostræ dominicæ prosequutionis gratiam, consideratione suasæ premissorum instinctu, tibi Cappellaniam Sti. Ludouici sitam intus maiorem Ecclesiam Barensem, vacantem ad præsens per amotionem Presbyteri Guillelmi Castignoli dicti Petitti Gallici, certis ex causis rationabiliter mentem nostram mouentibus per nos factam, ad collationem nostram spectantem, et legitimè pertinentem cum gagijs annuarum unciar. duodecim soluendis tibi de pecunia iurium, fructuum, reddituum, et prouentuum maioris fundici, et dohanæ Ciuitatis nostræ Bari, de cer certa nostra scientia, et speciali gratia præsentium tenore conferimus, tibiq; de illa pariter prouidemus, Inuestientes te proinde, vt moris est, per nrum annulum præsentialiter de eadem. Ita quidem, quòd in dicta Cappella Sti. Ludouici per aliquem idoneum tui parte diuina officia, et missarum sollemnia facias continuè celebrari. Ecce namq; Reuerendum in Christo Patrem Archiepiscopum Barensem presentium tenore requirimus, vt te, vel alium tui parte in corporalem possessionem dictæ Cappellaniæ præsentium auctoritate inducat, et inductum manutenear, et conseruet. Mandantes insuper Dohaneijs, et fundicarijs maioris fundici, et dohanæ dictæ Ciuitatis nostræ Bari, Gabellotis, seu credenzeijs quibuscunq;, et perceptoribus iurium, fructuum, reddituu, et prouentuum eorundem, cæterisq; Commissarijs, et Officialibus nris aljs, ad quos spectabit, et spectare

poterit

poterit, quocunqs nomine censeantur, presentibus, et futuris, quatenus tibi iamdicta gagia unciar, duodecim de pecunia prefatorum iurium, fructuum, reddituum, et prouentuú prefatorum maioris fundici, et dohane dicte Ciuitatis, sistente, et futura per manus ipsorum, officiorum ipsorum temporibus, de mense in mensem à die dato presentium exhibeant, atqs soluant, quibus de his, quæ ab eis receperis, facias suis uicibus apodixam. Quibuscunqs litteris, et mandatis per nos in contrarium eis factis, et in antea faciendis, super quibuscúqs verborum serie, siue forma, etiamsi de eis, vel ipsorum aliqua clausula, esset hîc expressa mentio facienda, non obstantibus quoquo modo. In cuius rei testimonium presentes litteras exinde fieri, et magno pendenti Maiestatis nóe sigillo iussimus communiri. Datum in Castro nostro Nous Neapolis per virum mag.cum Franciscum Zurulum de Neapoli Comitem Montisauri Logothetam etc. Anno domini 1416. die xv. mensis Octobris, x.e Indictionis Regnorú nostrorú Anno tertio.

His peractis eadem Regina ad maioris gratiæ cumulum confirmauit Cappellaniam predictam eidem clerico Iacobo de Alamo in anno 1420. ut legitur in Reg.o Regina prefata signato 1419. et 1420. fol. 35.

Barium in Trà Bari.

DE CAPPELLA SANCTI LVDOVICI
Sita in Ecclesia S.ti Nicolai de Baro.

Collatio.

Etsi permulta notatu digna de hac Ciuitate possent in medium asserri, tum quia serie seculorum antiquissima est, tum etiam quià Prouintiæ Sedes, ac referta populo; tamen quià aliqua in hoc opere dicta sunt, dum de Ecclesiâ Sancti Nicolai de Baro tractauimus; ne iterum repetantur, data opera, ea omnia silentio pertransimus; non tamen hîc prætermittenda duximus ea, quæ Carolus Primus Rex de Nobilitate Vrbis Bari in scriptis memoriæ causa redigenda mandauit. cùm enim scire cuperet quotusquisq; esset, in ea Ciuitate, Baro, miles, aut nobilis, perquisitione facta tres Barones, centum triginta milites de genere militari orti, ac decem et octo simpliciter nobiles inuenti sunt, qui Barium eo tempore incolebant, quod utiq; præstat coniecturæ locum de generosa, et equestri nobilitate. Est, ut præmisimus, Cappella Sancti Ludouici intus Ecclesiam Sancti Nicolai, cuius collatio Regiæ Curiæ integrè competit; non autem pro tertiâ parte, ut tempore Exc.mi Comitis Mirandæ ex errore collata fuit, nam ex infra dicendis probabitur totam Cappellaniam solitam fuisse à Regibus conferri; non autem pro tertiâ portione./.

Barij familiæ militares, ac nobiles in anno 1282.

Ser.mus etenim Rex Ferdinandus die xxvij. Nouembris contulit Antonio de Perillo de Ciuitate Bari tertiam partem Cappellæ Sancti Ludouici cum redditu unciarum quatuor, sitæ in Ecclesiâ S.ti Nicolai

de Baro, quæ quidem est de collatione Regia, et et eius redditus in totum sunt unciarum annuarum duodecim, vt patet ex Registro Signato Priu. 34. Ferdin. fol. 102 in Cancellaria.

Idem Ser.mus Rex Ferdinandus iure collationis, quod Regia Curia habet in Cappella Sancti Ludouici constructa intus Ecclesiam Sancti Nicolai de Baro, contulit pro alia tertia parte Cappellaniam eandem clerico Stephano de Flauello cum redditu unciarum quatuor per annum, vt ex collatione, de qua habetur in Registro Priu. 34. fol. 103. in Canc.a

Præterea idem colligitur ex dicto Registro Priu. 34. Ferdin. fol. 103. ubi legitur collatio facta ab eodem Rege de alia tertia parte præfatæ Cappellæ in personam clerici Pauli Notarij Stephani, cum solitis, et consuetis gagijs, et redditu unciarum quatuor singulis annis.

Et ex his patet totam Cappellaniam esse Regiæ collationis, licet per tres Rectores solita sit Regi, ac administrari. quod utiqs ignoratum est tempore Exc.mi Comitis Mirandæ, licèt errore facti, cuius ignorantia cadit etiam in Principe, ac decipit etiam prudentissimos viros.

Quòd autem pro tertia parte tantum fuerit habita pro Cappella Regalis collationis, eiusdem Proregis acta demonstrant. cùm enim D. Ioannes Leonardus de Campora obijsset, qui Rector erat tertiæ partis Cappellaniæ, idem Exc.mus Prorex illam conferendo venerabili uiro Raphaeli Quillan, hæc asserit: Beneficium Regalis Cappellæ Sancti Ludouici intus Ecclesiâ

Sancti

Sancti Nicolai de Baro, in cuius tertia portione Regia Curia competit collatio. Ex quibus verbis clarè colligitur, quòd pro tertia parte existimabatur esse Regalis collationis, cùm reuera tota, et integra ad Regium ius collationis pertineat, licèt per tres Rectores consueuerint inibi diuina celebrari.

618

DE REGALI CAPPELLA

intus maiorem Ecclesiam Iuuenatij.

Iuuenatium in Terra Bari.

Collatio.

Non erit incongruum hoc loco enumerare casus, in quibus beneficium aliquod vacare dicitur, cùm videamus ferè omnes, passim in hoc opere fuisse usu receptos, præcipuè quando per adhæsionem Antipapa (ut videbimus in huius Cappellæ prouisione) beneficio quis priuatur.

Beneficia quot modis uacent.

Vacationum triginta modos tradit Rebuff. in vers. vacantibus. §. de Monasterijs de Regia ad Præla. pag. 183. et seq. super concordatis Franciæ, quos hic enumerare constitui.

Primo per mortem c. susceptum de Rescript. lib. 6.

Secundo per depositionem, et priuationem c. ex litteris, et c. grauem de excessibus Prælat.

Tertio per electionem cassationem c. consideraui mus, et c. super eo cum simil. de elect.

Quarto per postulationem repulsionem tex. in extra. ex debito de elect. c. 2. et 3. de post. Prælat.

Quinto per renunciationem simplicem, vel ex causa permutationis factam c. 1. de rer. perm. in 6.

Sexto per translationem c. in apibus 7. q. 1. post tamen adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ glos. et Doctores

in c. si quis iam translatus 21. q. 2.

Septimo per ingressum religionis, et professionem ibidē factam c. beneficium de regular. in 6°

Octauo uacat primo beneficium, quando quis aliquid uiolenter occupat, alio in possessione existente, c. eum qui de præben. in 6°

Nono per contractum matrimonium, uel sponsalia per uerba de presenti glos. in c. 1. de cler. coniug.

Decimo per adeptionem beneficij secundi incompatibilis pacificam, uacat primum, c. de multa de præb.

Undecimo si habens Ecclesiam parrochialem non fuerit promotus infra annum c. licet de elect. in 6. nisi fuerit detentus impedimento c. commissa de elect. in 6°

Duodecimo si electus intra mensem à tempore electionis præsentatę, vel si à tempore sibi præfixo, non consenserit uacat prælatura c. quam sit de elect. in 6°

Decimo tertio si electus intra tres menses post consensum electioni præstitum, non petierit confirmationem iure, quod habet electionem priuatur ipso iure cap. quam sit in fin.

Decimo quarto uacant beneficia Episcopi electi post confirmationem, et tres menses dato ad petendum conseruationem c. cum in cunctis §. cum uero de elect. in 6.

Decimo

Decimo quinto quando habetur pro derelicto cap. p.° de off. vicar.

Decimo sexto per non ostensionem tituli c. ordinarij de offic. ordinar. in 6.°

Decimo septimo quando uiolatur sequestrum clem. 1. de sequ. poss. et fruct.

Decimo octauo si quis ingerat se administrationi ante confirmationem c. auaritiæ de elect. in 6.°

Decimo nono quando quis se ingerit administrationi tempore suspensionis c. 1. in fin. et c. cupientes, §. ceterum de elect. in 6.°

Vigesimo quando quis adipiscitur possessionem beneficij cum simplici signatura Fel. in c. veniens col. 2. de accus.

Vigesimo primo quando quis alienat res sui beneficij extraug. ambitiosè de reb. eccl. non alien.

Vigesimo secundo per crimen hæresis commissum per illú, qui possidet beneficium c. ad abolendam de hæret. etiam si fuerit tantum fautor, defensor, vel hæreticorú receptator c. excommunicamus de hæret.

Vigesimo tertio vacát beneficia illorum, qui ea ad preces hæreticorum dignitates, aut personatus sunt adepti c. quicunqz §. ad hæc de hæret. in 6.°

Vigesimo quarto uacant beneficia simoniacorum, c. insinuatum, et ibi Fel. de Simon.

Vigesimo quinto beneficia falsariorum litterarum Papæ c. ad falsariorum de crim. fals.

Vigesimo sexto beneficia percutientis Card.lem c. felicis de pen. in 6.º

Vigesimo septimo occidentis clericum uacant etiam benef.a Fel. in c. inquisitionis de accusat. idem in alio homicida qualificato c. de homicid. in 6.º

Vigesimo octauo si quis cæperit clericum, et in carcere detinuerit, donec resignaret beneficium, priuatur clem. multorum de pen.

Vigesimo nono uacat beneficium per mortem illius, qui illud resignauit, si non superuixerit per xx. dies, vel non fuerit regulæ Cancell.æ derogatum, Reg. 18.

Trigesimo quando resignatio fit in Curia, et non publicatur in eadem intra sex menses, vel si fiat extra Curiam, et non fit infra mensem resignationis publicatio reg. Cancellar. xxxiiij.

Trigesimo primo uacat benef.m p adhæsionem, ut pote, si quis adhæreat Antipapæ, aut hæreticis, hoc beneficium sic vacabit, probatur in c. olim de accus. Iacob. in tract. de feud. in 5. de adhærent. Et hic est casus, de quo agimus, Nam Carolus 3.s contulit Cappellaniam in maiori Ecc.a Iuuenatiensi p adhæsionem Antipapæ.

Priusquam

Priusquàm uero ad prouisiones descendamus, est sciendum tempore huius Regis fuisse magnum scisma in Ecclesia dei, de quo Bal. diuinum fecit consilium, quod habetur in eius lectura C. sigu. aliq. testar. prohib. quo loci concludit electionem factam à Patribus in personam Summi Pontificis Vrbani sexti, fuisse ritè, et rectè secutam, licèt per impressionem, et ad clamores Populi Romani, qui secus Conclaue astabant armati; uociferando; Romano lo uolemo, Italiano lo volemo. Post cuius Pontificis Maximi intronizationem, Robertus olim basilicæ duodecim Apostolorum Presbyter Cardinalis Antipapa creatus, se ausu temerario Clementem Septimum nominare præsumpsit, et à dicto Vrbano sexto per processus Apostolicos excommunicatus fuit, vt habetur in Registro signato 1382. et 1383. fol. 204. Pro Vrbano sexto Summo Pontifice scripsit Margarita Regina Prælatis Comitatuum Prouintiæ et Folcarquerij litteras seriei per omnia subsequentis, vt ex Reg. 1384. fol. 65.

Scisma tempore Vrbani sexti.

Margarita Dei gratia Regina Hierusalem, et Siciliæ, Prouintiæ, ac Folcarquerij Comitissa, Serenissimi Principis domini Caroli tertij Hierusalem, et Siciliæ Regis Illustris Reuerendi domini viri nostri vicaria. Ecclesiarum Prælatis prædictorum Comitatuum Prouintiæ, et Folcarquerij deuotis, et fidelibus Regijs, et nostris gratiam, et bonam voluntatem. Decreatione canonica S.mi in Christo Patris, et domini domini Vrbani diuina prouidentia Papæ sexti, tantum ipsa veritas se deffendit,

Margarita Regina uxor, atqs vicaria Regis Caroli tertij.

et suo fulgore tantum apud omnes mundi Principes, et uniuersas gentes coruscat, et rutilat, quòd de sua prouectione ad Summum Pontificatum, si mens non leua sit, Christicolis longa dare non expedit argumenta: iam enim patent signa, et prodigia, et longe, vel prope speculantibus manifesta est uia. Quem quidem uerum Antistitem, et Vicarium Iesu Christi, et non fictilem, et ob inuidiam manufactum, per quam mors introiuit in orbem terrarum, colit Italia, Veneratur Alemania, Anglia diligit, et Vngaria cum summa deuotione cordis honorat. Et, ut omittamus alias populorum, et gentium nationes, quas firma fides corroborat, deum colere, et non deos artificum manufactos, metuit, veneratur, et amat Christianissimus Princeps, et dominus, dominus Carolus dei gratia Hierusalem, et Siciliæ Rex vir noster, et dominus Reuerendus, qui, ut defendat Sanctam Romanam Ecclesiam inter perditarum animarum procellosa maria fluctuantem, vt amputet errores, et Scismata, quæ seminare nititur in uinea S^ti. Petri Ludouicus olim dux Andegauiæ seductor animarum simplicium, et Regni Siciliæ illicitus inuasor, quem, ut sermone prophetico scriptum est, dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, diuinæ uidelicet potestate, et suæ Maiestatis imperio, cuius iussisse, fecisse est, collectis uiribus, et exfortio, ac numerosa gente armigera, cui prosunt docti Capitanei, Caporales, et Duces longa armorum experientia assueti, ac comitiua Magnatum, Comitum, et Baronum, et Neapolitana militia in dei Nomine, et in uirtute Spiritus Sancti à tribus mensibus elapsis de Ciuitate Neapolis recedens ad partes Apuliæ ad elidendum praua tendicula dicti olim Ducis, et dánabilis

eius

eius sectæ, direxit feliciter eius iter, cuius inceptis, et pijs auxibus de cælo prospiciens iustam causam benigni oculis Deus fauet, et speramus in uirtute Altissimi, quòd idem Dominus Rex, qui sanctam mentem fouet in hac parte liberabit Ecclesiam, confundet hostem Catholicæ fidei, et crucis inimicum, tollet de mundo scisma, et errores, et non solum Regnum Siciliæ Beati Petri Pomerium, sed totam Italiam, immo uerius totum orbem terrarum illustratione suorum operum liberabit. Sed cùm perfecta, et honesta fides, atq; certa credulitas in dictum Dominum nostrum Papam Vrbanum, sicut meditari poteſtis acceptißima sit Deo primo, qui non permittet suum Vicarium periclitari in terra, et deinde dicto Domino nostro Regi, qui pugil, et defensor ipsam Ecclesiam, et dictum eius uerum Antistitem defendere uult, pariter, et coronâ, qua de Regno Siciliæ fuit canonicè decoratus. Propterea deuotionem, et fidelitatem vestram requirimus, et hortamur attente, quatenus præmissis in consideratione deductis, et quòd fides Catholica nube non tegitur, et quæ fortis, et Simplex esse desiderat, atq; puro, et ut cælestia humanas, et sacrilegas effugiant, et ab his, qui templa diruunt, ac simulacra conflant, nihil diuinitati noceat, in odium etiá, et confusionem Antipapæ, in quem iram Dei uidetis pariter, et sentitis, ostendatis, dicto, facto, verbo, et opere sinceram, et inculcatam fidem, quam habetis ad dictum Dominum nostrum Papam Vrbanum, in quo nulla uerior probatio, et demonstratio esse poterit, quàm quotidiè prosequi, et confundere scismaticos, et contagiosos castigare, punire, et fugare, et eos à Dei consortio separare, nè prævaricatus Spiritus peruertat, et eruat, ac reducat puros, simplices, immaculatos, et insontes prædicando publicè ad cleru,

et populos in gratia Spiritus Sancti ipsum Vrbanum uerum Vicarium Iesu Christi, ac denegando, et reijciendo beneficiatos quoscunqs, qui iam ceperint, et acceptauerint, et in posterum acceptabunt beneficia, et Ecclesias à dicto Antipapa, et alia faciendo quæ immaculatas, et sinceras mentes omnium ad uirtutes excitent, et ad fidem apud eundem Dominum nostrum Papam, et dictum Antipapam abominabiliter deneganda. Quòd si feceritis Regijs, ac nostris affectibus complacebitis, et erit principium vestri, et uniuersalis status mundi pacifici, et tranquilli. De sancto uero proposito, quod gerit dictus dominus Pontifex, et quantum disponit succurrere toto corde uestris, et aliorum Statuum Prouintiæ indigentijs ad repellendum brigas à uobis, et prælia, et ad euitandum uipereos filios, et erecta subtilia impiorum, Petrus Beriti de Aquis, et Stephanus Aimerici de Brinonia Ambassatores, et Huntij dictorum locorum sunt à nobis particulariter informati. Quibus in his, quæ super hoc ex parte nostra uobis oretenus dixerint, dabitis plenam fidem. Datum in Castro nostro Oui prope Neapolim per Virum Nobilem Gentilem de Merolinis de Sulmona legum Doctorem, et Magnæ Regiæ Curiæ Magistrum Rationalem Anno Domini 1384. die xx. Julij Septimæ Indictionis Regnorum dicti Domini Regis anno quarto.

Cappellania in Ecc.ª Iuuenatij instituta à Roberto Rege.

Nunc ad prouisiones dictæ Cappellæ deueniendo, est sciendum, quòd Serenissimus Rex Robertus pro eius, et prædecessorum animarum salute reliquit in testamento Cappellaniam prædictam in maiori Ecclesia Ciuitatis Iuuenatij.

Don Ferdinandus Gonzaga Melfictj Princeps.

Quæ Ciuitas posita est in Prouintia Terræ Bari, et possidetur hodie ab Exc^mo. Don Ferdinando Gonzaga Melfictj Principe, ac huius Regni Magistro Iustitiario.

Ser^mus. Carolus tertius contulit Presbytero Petro de Mele de Vigilijs Cappellam, seu celebrationem diuinor, officiorum, celebrari dimissorum per bonæ memoriæ Regem Robertum, pro eius, eorumqs prædecessorum animarum salute, quæ Cappella vacabat intus maiorem Ecclesiam Iuuenatj per privationem Presbyteri Nicolai de Lamentina, qui Antipapæ adhæserat, vt in Registro signato 1381. fol. 206. à ter.

Post mortem Presbyteri Petri de Mele Rex Ladislaus contulit Presbytero Thomasio Jordani de Iuuenatio Cappellaniam prædictam ad celebrandum diuina pro animabus Regum cum gagijs annuarum unciarum sex super prouentibus maioris fundici, et dohanæ Iuuenatj, vt ex Reg^o. signato 1390. lrá A. fol. 30. et ex alio Reg^o. signato 1392. et 1393. fol. 87. à ter.

Regina Joanna Secunda ordinauit Religiosum virum Fratrem Jacobum de Julgineo ordinis Minorum beneficiatú, et Cappellanum Regalis Cappellæ in maiori Ecclesia Iuuenatj per renunciationem D. Nicolai de Bitritto, qui dictum beneficium obtinebat per amotionem Prepositi Criffi olim in dicta Cappella Cappellani, ut in Registro 1423. fol. 222.

Ser^mus Rex Ferdinandus Primus contulit venerabili Viro

Pasquasio Iuagnes de Valentia Cappellam Crucifixi Ecclesia Iuuenatij per priuationem de ea canonicè factam per Reuerendum Episcopum Tropiensem Consiliarvum, et Cappellanum maiorem. cuius collatio, et prouisio pleno iure ad Regiam Curiam spectat, et pertinet, Die sexto Junij 1486. Ex Registro Regis Ferdinandi Primi fol. 87. Quod Registrum conseruatur inter quinterniones Regiæ Cameræ Summariæ.

Beneficium, siue Cappella Crucifixi de Ciuitate Iuuenatij, cuius collatio ad suam Maiestatem legitimè spectat, tanquam de iure patronatus Regio, possidetur per Abbatem Franciscum Seripanni de Neapoli per commutationem per eum factam de Archidiaconatu Lucerino cum D. Pasquasio Iuagnes Cappellano Regio, Die xx. Augusti 1491. Ex Registro intitulato Priù. 6. Regis Ferdin. fol. 181.

DE ECCLESIA S.mæ TRINITATIS de Litio.

Litium Caput Prouintiæ Hydruntinæ.

Collatio.

Litium Ciuitas nobilis, et antiqua, Regium habet Auditorium, quod Sacrum Consilium appellatur, et à Baronibus, et feudatarijs totius Prouintiæ habitatur, et in ea per Regni Compèdium apparet, quadraginta, et eo amplius esse familias nobiles. Fuit à Carolo Primo Comitatus Litij concessus Hugoni Comiti Brennæ, et sub eo assignati fuere feudatarij subscripti Petrus Capicius, Paulus de Sancto Siluestro, Federicus de Rosezijs, Manfredus de Carouineis, Ioannes Caraczolus, Berardus Caraczolus, Riccardus Rosellus, Gullielmus Prouintialis, Bano de Caniano, Peregrinus de Ogento, Manfredus Cerasolus, Leonardus de Sancto Felici, Gullielmus Pisanellus, Robertus Falconerius, Iacobus Marescallus, Hugo Bellus, Petrus de Noha, Rogerius de Cerbasio, Franciscus Menescallus, Robertus Cerasolus, Henricus de Bononia, Bartholomeus Abiosi, Robertus de Monterono, Nicolaus de Barbarano, Margarita de Aquino, Peregrinus de Siriáne, vt probatur ex Regis tro Regis Caroli Secundi signato 1290. littera A. fol. 85.

Feudatarij sub Comite Litij.

Possessio huius Comitatus penes Brenno Comites per multos annos continuata, peruenit ad familiam Enghieneo, et ex ea ad Vrsinos ex causa matrimonij inter Raimundum de Bautio de Vrsinis, et Mariam de Enghineo Litij Comitissam: Demum Ioanne Antonio Bautio Tarenti Principe, ac Litij

Comitatus Litij à quibus possessus.

Comite absqs liberis defuncto, ad Ser^mus Regem Ferdinandum Primum, et est hodie sub Regali demanio.

Habet Rex Sicilia in Ciuitate Litij Ecclesiam sub inuocatione Summe Trinitatis, de qua leguntur infrascripte collationes.

Carolus Primus contulit predictam Ecclesiam Ioanni de Blero per resignationem Alexādri de verulis, vt habetur in Registro 1270. B. fol. 169.

Idem Rex contulit Cappellam Sanctiss^e. Trinitatis de Litio, vacantem per obitum Iacobi Squarta-pelle de Anania, vt habetur in Registro 1271. D. fol. 29. et in Registro 1278. l^ra A. fol. 13.

Idem preterea Rex contulit Cappellaniam predictam discreto uiro Magistro Riccardo de Pontearche, in Registro 1283. l^ra C. fol. 108.

Carolus Secundus contulit Petro de Bituris clerico, et familiari suo Cappellam Sanctissime Trinitatis de Litio, ad Regiam collationem pleno iure spectantem, vt ex Registro 1292. et 1293. littera A. fol. 206.

Landulpho Siginulpho clerico confert idem Rex Ecclesiam ipsam, vacantem per obitum Petri Malipiperis iure collationis, vt ex Registro signato 1295. B. fol. 96.

Idem Rex per mortem dicti Landulphi contulit eandem Ecclesiam, ad Regiam collationem spectantē pleno iure, cum honorificentijs, honoribus, et pertinentijs suis Ioanni Durandi clerico, vt ex Registro 1296. A. fol. 174.

Nicolaus

Nicolaus de Arrabato Cappellanus, Cantor Barensis Ecclesiæ, litigat pro Ecclesijs eidem Cantoriæ annexis cum Comite Litij, præsertim pro Ecclesia S.mæ Trinitatis de Litio, quæ est principale membrum Cantoriæ prædictæ, vt ex Reg.o Signato 1324. littera C. fol. 83.

Quod autem Ecclesia S.tæ Trinitatis de Litio unita sit Cantoriæ Sancti Nicolai de Baro, dictum est supra in Tit. de Eccles. S.ti Nicolai de Baro.

Berardus Bodotius de Cauillone Cantor Regalis Cappellæ Ecclesiæ S.ti Nicolai de Baro, petit cogi Notarium Stephanum Collatterij de Litio ad reficiendum instrumentum de concordia inita inter Ioannem olim Cantorem, nunc Episcopum Litiensem super decimis debitis per Barones Ecclesiæ S.tæ Trinitatis de Litio ad Regiam collationem spectantis, vt in Registro 1343. littera I. fol. 138.

Ser.mus Rex Ferdinandus Primus per renunciationē Religiosi Viri Fratris Leonardi de Prato contulit Cappellam, et beneficium Sanctæ Trinitatis de Litio, cuius collatio pleno iure spectat ad Regem tanquàm Cappellæ Regalis, Venerabili Viro Hieronimo de Ingenijs die x. Septembris 1491. vt ex Registro Priu. 7. Ferdin. fol. 89. à ter.

Ex hac collatione cognoscitur Ecclesiam fuisse separatam à Cantoria Sancti Nicolai de Baro, aliàs unà cum Cantoria fuisset à Rege Ferdinando collata.

Tarentum in trâ Hydrunti.

DE ECCLESIA STI LEONARDI
de Castro Tarenti.

Collatio.

Tarentum Ciuitas, titulo principali prosulgens, à Regali Domo de Francia diu, multumqs possessa, demum ad Bautios de Vrsinis, ac postremo ad Aragoneos Reges deuenit, hodieqs sub Regio demanio reperitur. est utiqs Ciuitas serie seculorum antiquissima, armipotens, nobilis, bellicqs, quod cum Romanis gessit, celeberrima, atqs populorum frequentia, gloriosa. Et quia de Ciuitate predicta, deqs eius antiquitate, ac varia fortuna historiam conscripsit Ioannes Iuuenis Tarentinus, ad eam reijcio lectorem.

Habet Curia Regis in hac Vrbe duas Ecclesias de Regia collatione, quarum una Ecclesia Sancti Leonardi de Castro Tarenti inscribitur, altera uerò, Ecclesia Beate Marie Virginis nominatur.

Hæc, de qua agimus, quòd sit Regia collationis, patet ex Registro signato 1300. littera C. fol. 263. ubi ponitur inter aliquot Ecclesias, iure collationis ad Regiam Curiam pertinentes.

Carolus Secundus contulit ipsam Ecclesiam Presbytero Felicio de Molisino, vt colligitur ex Registro signato 1294. lrâ fol. 2. à ter.

Tempore Excmi Comitis Mirandæ fuit presentatus in Cappellania Sti Leonardi intus Castrũ Tarenti D. Franciscus Perretti per mortem D. Prosperi Ruth die 20. septembris 1595. ex Reg. Benefic. fol. 14. quod ex errore scriptorum Regiæ Cancellariæ

processisse credendum est, et patet ex procedenti-
bus collationibus.

Tarentum in tra Hydruntj.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ
de Castro Tarenti

Collatio

Regnante Rege Ladislao Anno Domini 1407. Die 17. mensis Aprelis Don Ioannes Portici de Criptalijs habuit à Rege titulo collationis Regalem Cappellã Purificationis Beatæ Mariæ Virginis de Tarento, cuius collatio, prouisio, et quæuis alia dispositio ad Regiam Curiam pertinet cum omnibus iuribus, rationibus, pertinentijs suis, ac prouisione consueta, et debita. quo in rescripto hortatur Rex ipse Vicarium Archiepiscopi Tarenti, quòd dictum D. Ioannem in possessionem ponat, et inducat, vt ex Registro signato 1407. fol. 76. in quo habetur tenor dictæ collationis continentiæ subsequentis.

Ladislaus Rex etc. D. Joanni Portici de Criptalijs oratori, et fideli nostro dilecto, gratiam, et bonam voluntatem. laudabilia tua probitatis, et virtutum merita, quibus apud nos fide dignorum testimonio commendaris, rationabiliter nos inducunt, ut personam tuam congruis honoribus, et dignis commoditatum compendijs prosequamur. Vacante igitur Regali Cappella Purificationis Beatæ Mariæ Virginis de Tarento, cuius collatio, et prouisio, ac quæuis alia dispositio ad nos iustè, ut dicitur, pertinet, atqs spectat, tibi tanquàm benemerito, atqs digno meneris, et gratiæ amplioris, Cappellam ipsam quomodocunqs, et qualitercunqs vacantem cum omnibus iuribus, rationibus, pertinentijs suis, ac prouisione consueta,

et debita, ad eam spectantem quoquomodo, ac cum plenitudine iuris canonici tenore presentium de certa nostra scientia, specialiq; gratia conferimus, et de illis etiam prouidemus, Constituentes te nihilominus eiusdem Ecclesie Cappellanum, inuestientes te de presenti nostra prouisione, concessione, et gratia per nostrum annulum personaliter, ut est moris. quam inuestituram, uim, et robur, ac efficaciam uero, realis, et corporalis possessionis dicte Ecclesie, Cappellanie, eiusq; iurium, et pertinentiarum uolumus, et decernimus obtinere. Hortantes propterea harum serie Venerabilem virum Vicarium Reuerendi in Christo Patris Archiepi Tarentini, quatenus te, vel tuum ad id procuratorem cùm primum se obtulerit habilitas, et commoditas, ac temporis aptitudo ad omnem tui, uel prefati tui procuratoris requisitionem, in corporalem possessionem ipsius Regalis Cappelle, eiusq; iurium, et pertinentiarum, et prouisionis solite, et debite, ut profertur, amoto ab inde quolibet illicito detentore, ponat, et inducat, inductumq; protegat, manuteneat, et conseruet, Tibiq; vel tuo procuratori de ipsius Cappelle iuribus, fructibus, redditibus, prouentibus, prouisione solita, et debita, et obuentionibus uniuersis, mandet, et faciat auctoritate propria integrè responderi. contradictores quoscunq; per censuram Ecclesiasticam, et alia oportuna remedia compescendo. Et insuper mandamus vniuersis, et singulis

debitoribus

debitoribus, et reddentibus ipsius Cappella, quatenus tibi tanquàm Cappellano ipsius per nos, ut prædicitur, ordinato, de omnibus, in quibus tenentur, et debent, pareant, obediant, respondeant, et intendant, cauti de contrario sicut habent gratiam nostram caram. Præsentes autem Ires etc. Datum in Castris nostris Victricibus prope, et contra Tarentum in absentiâ &c. per virum nobilem Nicolaum Moczapede de Aquila etc. Anno Dñi 1407. Die xxvij. mensis Aprelis xv.ª Indictionis, Regnor. nostrorum Anno xxi.

Casaranum in Trâ Hydrunti.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ de Casarano.

Collatio. Duo sunt in Terra Hydrunti Oppida, quæ Casarani nomine appellantur, et distinguntur adiectione magni, & parui, nam unum Casaranum magnũ, alterum Casaranum paruum nominatur.

Ecclesia, de qua in presenti rubrica fit mentio, est sita in Castro Casarani parui, & est Cappella Regiæ collationis. quæ dum vacaret per mortem D. Georgij, fuit à Ser.mo Carolo Secundo Rege annexa Capitariæ sancti Nicolai de Baro, ut dictum est in Tit. de eccles. S.ti Nicolai, vbi adnotauimus, quòd dignitas Capitariæ fuerat ab ipso Rege nouiter constituta iuxta usum, et consuetudinem Collegiatarum Ecclesiarum Regni Franciæ. ea, quæ diximus de vacatione huius Ecclesiæ per mortem D. Georgij, probantur in Registro signato 1295. littera B. fol. 96.

Adelasia Baniarda uidua filia quondam Roberti Baniardi militis donauit Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Casarano paruo omnia bona sua, et præcipuè Castra Casarani magni, et Casarani parui sita in Terra Hydrunti, vt ex donatione, in qua dicitur, quòd ista Ecclesia subdita est Succentoriæ sancti Nicolai de Baro, quæ donatio est in Registro Regis Caroli Secundi signato 1308. et 1309. littera C. fol. 149. et 150.

Pulsanum in Tra Hydrunti.

DE ECCLESIA STI FLAVIANI DE Castro Pulsani.

Collatio. Ioanna Secunda Regina pro ducatis auri quindecim millibus assignauit omnes fructus, redditus, et prouentus generalium subuentionum terrarum subscriptarum Ill.mo Principi Dño Regi Iacobo viro suo pro honorabili uita ducenda, ũs, Matera, Latertia, Tenusij, Castellaneti, Motula, Paleiani, Tarenti, Martina, Hostunj, Pulsani, Leporani, Francauilla, Horia, Lauetrano, Gallipolis, Ruffiano, Casarani, Teurasani, Dixi, Poiardi, Andrani, Hydrunti, Scorrani, Iuliani, Iurdiniani, Muri, Poliniani, Ioha, Castellano, Neritoni, Ogenti, Turris de paludibus, Parabito, Pati, Nocilia, Falchosi, Veglia, Beluedere, Forciniani, et Massafra.

Ex hoc Vrbium, et oppidorum catalogo duo colliguntur, nempe, quòd Pulsanum erat sub Principatu Tarenti, et quòd Principatus ille Terras omnes superius enumeratas sua sub ditione comprehendebat.

Habet Curia Regis in Castro Pulsani Cappellam Sancti Flauiani, quam Carolus Secundus Rex, uti ad collationem Regiam pleno iure spectantem, contulit Maietto de Vant, vt habetur in Registro eiusdem Regis signato 1295. littera D. fol. 4. à ter.

Neritonum in Trâ Hydrunti.

DEECCLESIA STI NICOLAI de Pergolito Neritonensis diocœsis.

Collatio.

Generosa Familia cognomento Gentilis de Barolo multis ab hinc seculis Comitali dignitate illustris, ut diximus in Tit. S.ti Primiani de Alesina, prater alios Comitatus, Ciuitatem Neritonum, quo et Neritum dicitur, cum honore Comitatus posedit. cùmqs Neriti Comitatu potiretur Berardus ex hac familia eiusdem Ciuitatis Comes, religionis, ac pietatis amore Ecclesiam, de qua scribimus, propria are construxit, atqs dotauit. Habetur de dignitate Comitali in personam Berardi mentio in Archiuo maioris Neritonensis Ecclesia, in quo legitur donatio facta per dictum Berardum Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Caleto pro anima Dñi Comitis patris sui, et prædecessorum, ac sua; et in donatione sic nominat.r Berardus Gentilis Dei gratia Comes Neritoni, Capitaneus, et Magister Iustitiarius Apuliæ, et Terræ laboris. Hæc donatio facta fuit Anno Dñi 1216. Imperante Federico Secundo, Imperij Anno 4.o et Regni Siciliæ Anno xix. Donauit Comes ipse Ecclesiam memoratam Religioni Diui Benedicti, vt ex versibus in porta marmorea dictæ Ecclesiæ percipitur.

Berardus Gentilis Comes Neritoni.

Magnanimus Comes, Apuliæ quoqs Rector
Bernardus dedit hoc Templum Gentilis, auorum
Quod fuerat, Sancti Benedicti Religioni
Fratribus atqs suis placuit donatio talis
Mille ducenti currebant firmiter anni
Octo cum decem post partum Virginis almæ.

Hi uersus

Hi uersus probent coniectura locum Berardum donatorem diuersum esse à Berardo fundatore Ecclesiæ Sancti Nicolai prædicti. nam in eis asseritur, Templum fuisse Auorum ipsius Berardi, et ex prædicta donatione, facta Ecclesiæ Sancte Marie de Galeto, ab hoc eodem Comite, duobus ante annis, quàm donatio huius Ecclesiæ sequeretur, legitur, quòd illa donatio fiebat pro anima quondam Comitis prīs sui, et Prædecessorum suorum, ergo præcesserant alij ex hac familia, qui Neritum cum eius Comitatu tenuerant, et consequenter fundatur diuersitas Comitum fundatoris scilicet, et donatoris huius Ecclesiæ. Patent hæc omnia tum ex Archiuo Episcopatus Neriti, et ex lapide marmoreo super porta Templi, tum etiã domesticis ex documentis, quæ conseruantur penes Virum admodum Illustrem Joannem Montoyam de Cardona Regium Consiliarium, et Regiæ Cameræ Præsidentem, maritum D. Portiæ Gentilis, uirum doctissimum, & in administranda Republica uitæ integerrimũ. Ad rem itaqs deueniendo animaduertimus huius Ecclesiæ collationem ad Regiam Curiam pertinere, et nullo iure potuisse per Viles Dnōs prouideri, meritòqs ad eandem Regiam Curiam fuisse annis elapsis reintegratam. Plures leguntur Regum collationes huius Ecclesiæ in Archiuo.

Joannes Montoya de Cardona.

Nam Ser.mus Rex Ladislaus contulit eam Religioso Viro fratri Leonardo Stephano de Neapoli Ordinis Carmelitarum, et in Rescripto affirmat, quòd Ecclesia Sancti Nicolai de Pergolito Neritonensis diœcesis de Prouintia Terræ Hydrunti ad Regiam collationem, prouisionem, et quamuis aliam dispositionem spectat, et legitimè pertinet

die 3. Martij 1409. ut ex Registro eiusdem Regis signato 1410. fol. 127.

Eandem Ecclesiam Sancti Nicolai de Pergolito positam extra Terram Galatolæ contulit Exc.mus Miranda Comes Regni Prorex Rdo. Ioanni Vincentio de Gatta die ultimo Nouembris 1595. ut ex Registro Benefic. in Canc.a fol. 17.

Post huiusmodi collationem vario orto fuerunt lites contra beneficiatum, tandem vigore litterarum patentiu Sacræ, et Catholicæ M.tis idem beneficium collatum fuit præfato Ioanni Vincentio de Gatta die xxiij. Martij 1604. vt ex Reg.o benefic. in Canc.a fol. 84.

Brundusium in Terra Hydrunti

DE ECCLESIA STI DIONISII
Ciuitatis Brundusij.

Collatio.

Rogerius è Normandica Natione, is, qui primus appellatus est, è Sicilia cum exercitu soluens, capta turri Vnifridi, obtinuit Tarentum, et Hydruntum, quæ vrbes fuerant Boamundi Antiochiæ Principis à Turcis occisi. deinde super Brundusium veniens, eius mœnia eo obsidionis rigore tandiuqs oppressit, donec vrbicolæ ei Ciuitatem, seqs ipsos dedere. De hac Ciuitate multa apud Liuium, Tholomeum, Appianum, Solinum, Plinium, atqs Strabonem, ac etiam apud Dnum Frecc. de Subfeud. lib. p.° Hinc tempestate nra portum duxit Ferdinandus ille Fornarius Regens in Supremo Consilio Italiæ, et Regiæ Cameræ Locúte-
Ferdinandus Fornarius. nens, qui uirtute sua, moleqs scientiarum vrbem Brú-
dusium, Salentinos populos, Regnum hoc nobilissimum, Togam, Togatos deniqs omnes exornauit, atqs illustra-
uit. Hic Lutio Fornario patre milite aurato, et Vrsula Bouia Bononiensi, sorore Ioannis Caroli Bouij Archiepi Brundusini, et Vritani, natus est, et eisdem parentibus originem traxerunt Fabius Neriti Episcopus, Marcel-
lus Regius Consiliarius, et R.dus Pater Martinus è Societate Iesu uir optimus, et homo doctissimus. Hæc pro tanti Viri memoria.

Est in Ciuitate Brundusio Regale beneficium sub inuoca-
tione Sancti Dionisij, quod die ultimo Decembris 1596. collatum fuit à Regni Prorege, dum per mortem prædicti Fabij Fornarij uacare contingisset, ex Registro Benefic. fol. 26. in Cancª

Vintilianum in Terra Hydrunti.

DE ECCLESIA STI PETRI DE Vintiliano.

Collatio. Tempore, quo Lillus de Carsia de Litio Dominus erat Casalis exhabitati, quod nominatur Vintilianum in Prouintia Hydruntina, fundata fuit ab eodem Lillo Ecclesia~~e~~ Sancti Petri uocabulo insignita~~e~~, cui donationis titulo assignauit Casale predictum in anno 1429. ut ex Regio assensu, de quo in Registro Regina Joanna Secunda signato 1423. fol. 180.

Alessanum in Trá Hydrunti.

DE ECCLESIA SANCTI PAVLI de Alessano

Collatio.

Alessani Ciuitas, in Prouintia Terre Hydrunti posita, per multa secula à generosa Gente Bautia cú titulo Comitatus possessa fuit, cùmqs Antonicca Bautia nupsisset Ferdinando à Capua, titulo dotis peruenit ad dictum eius uirum unà cum alijs Castris, ac Baronijs. Hi coniuges inter ceteras filias Isabellam genuere, quæ nuptias contraxit cum Ferdinando Gonzaga Mantuani Ducis filio, et ideo Alessani Comitatus, ac Melfictì Principatus per Gonzagam Progeniem detenti fuerunt, et pro parte hodie possidentur. In hac Ciuitate Regalis est Ecclesia sub vocabulo S.ti Pauli, in qua Curia Regia collationem habet, et hoc iure usa est, ut ex dicendis apparebit.

Bautij domini Comitatus Alessani.

Gonzaga Progenies.

Tenim Carolus Primus eam contulit Alberico Catalano clerico, et familiari suo per promotionem A. in Archiepiscopum Tarentinum, mandauitqs Justiciario Regionis, vt ipsum, vel procuratorem suum induceret in possessionem ipsius Cappelle cum omnibus iuribus, vt ex Registro signato 1275. littera A. fol. 104.

Carolus Secundus contulit dictam Ecclesiam Laurentio Acconzaioco de Rauello iuris ciuilis Professori per mortem Alberici de Catalano, qui illam ex Regia collatione tenebat, vt habetur in Registro signato. 1291. littera A. fol. 77. et 1304. et 1305. Trá F. fol. 103.

Leo Acconzaiocus, qui, vt diximus, Ecclesiam Sancti Pauli ex Regia collatione tenebat, agit pro decimis debitis dictæ Ecclesiæ, vt refertur in Registro cum titulo 1306. et 1307. littera B. fol. 114. à ter.

Ecclesia hæc, vt diximus in titulo de Cantore Sancti Nicolai de Baro, unita fuit per Carolum secundum Regem Cantoriæ prædictæ Ecclesiæ Sancti Nicolai, et ideo quando alij Reges contulerunt post factam unionem, protestati sunt, quòd ex collatione diuisim facta, non intelligeretur facta separatio. Hinc est, quòd non obstante collatione, remanebat Ecclesia ipsa annexa prædicto Cantoratui.

Ecc.ª S.ti Pauli unita est Cantoriæ S.ti Nicolai de Baro.

Abbati Bisantio leonis Grassi de Baro, qui contemplatione Roberti Regis renunciauerat electioni de se factæ in Episcopum Monopolis, confert Rex ipse Ecclesiam Sancti Pauli de Alessano per electionem in Episcopum Litiensem Joannis de Glandis, qui illam ex Regia collatione tenebat, cum declaratione, quòd nullum inferatur præiuditium Cantoriæ Sancti Nicolai de Baro, cui dicta Ecclesia est inseparabiliter unita, et quòd, eo mortuo, ad eandem Cantoriam reuertatur, et remaneat annexa, vt colligitur ex Registro signato 1337. littera A. fol. 341. à ter. et ex Reg.to 1339. et 1340. littera A. fol. 39.

Ius conferendi non transit ad Barones.

Ex his clarissimè constat hanc Ecclesiam esse Regalem, et in ea collationem spectare ad Regiam Curiam, et propterea licito iure ab vtili domino esse auferendam, tanto magis, quia, vt vidimus in Tract. de Eccl. Altamuræ, ius collationis non potest, nec debet exerceri per

Barones

Barones; immo nec per ipsos filios Regis, et ita uetustis-
sima consuetudine seruatum est in Regno. Etenim
nullo unquàm tempore ius conferendi transiuit ad fi-
lios Regis cum concessione Terre, et multò minus ad
alios Barones, et utiles dominos; immo in concessione
alicuius Castri, facta filio Regis, aut alijs expressim fue-
runt reseruata iura Cappellaniarum, et collationes, vt
dictum est in dicto Tract. et excommuni forma inues-
titure ita comparatum est.

DE ECCLESIA SANCTI SALVATORIS de Fundico Salerni.

Collatio.

Sunt in Vrbe Salerno tres Ecclesiæ, seu Cappellæ ad Regiam collationem pertinentes, una est Ecclesia S.ti Saluatoris, de quâ in presenti rubrica, altera, quæ vocatur Sanctus Petrus ad Curtim, tertia dicitur Cappella Turris maioris de Salerno.

Primo habebitur mentio de contenta in hac rubrica.

2°. de Ecclesia Sancti Petri ad Curtim.

3°. de Cappella Turris maioris de Salerno.

In Ecclesia Sancti Saluatoris, de qua agimus, reperiũtur sequentia testimonia, et collationes.

Carolus Secundus posuit hanc Ecclesiam inter eas, quæ ad Regiam collationem spectant, vt in Registro signato 1300. littera C. fol. 263.

Idem Rex contulit Ecclesiam Sancti Saluatoris de Fundico Salerni ad Regiam collationem spectantem Magistro Matthæo de Platamono de Salerno Archidiacono Caputaquensi, vt ex Registro 1307. lrã B. fol. 47.

Mattheus iste vti Rector Ecclesiæ prædictæ, quam ex Regiâ collatione tenebat, egit pro reintegratione bonorum dictæ Ecclesiæ, ut ex Registro 1308. lrã C. fol. 57.

Præsentatio.

Robertus Rex ex errore scriptorum Regiæ Cancellª. presentauit Archiepiscopo Salernitano in Rectorem Ecclesiæ Sancti Saluatoris de Fundico Salerni, ratione iuris patronatus Regiæ Curiæ competentis, Thomasium Maczam Canonicum Salernitanum per laicationẽ

Matthei de Platamone olim Rectoris, vt habetur in Registro signato 1318. littera C. fol. 31. à ter.

Salernum in Principatu citra.

DE ECCLESIA SANCTI PETRI AD CURTIM de Salerno.

Collatio.

Antiquissima est Ecclesia Sancti Petri, de qua in prìi titulo tractatur, et etiam sub Guillielmo Secundo Rege solita extitit conferri à Regia Curia. Patet hoc ex unico Registro Imperatoris Federici Secundi, qui conferendo prædictam Ecclesiam Thomasio de Vinea clerico Cappellano, et familiari suo, meminit de occupatione bonorum eiusdem Ecclesiæ facta tempore Guillielmi Secundi Regis, vt legitur in dicto Registro Imperatoris Federici Secundi fol. 67. de anno 1239.

Carolus Secundus in pluries allegato Registro 1300. lrà C. fol. 263., affirmat Ecclesiam Sancti Petri ad Curtim de Salerno esse de collatione Regiæ Curiæ.

Venerabilis in Christo Pater Dnus Landulphus Sancti Angeli Diaconus Cardinalis agit pro Starrià sita in pertinentijs Huceriæ, pertinente ad Cappellam Regiam Sancti Petri ad Curtim de Salerno, quam ex Regia collatione Cardinalis ipse tenebat, vt ex Registro 1303. littera A. fol. 6. à ter. et 1304. littera C. fol. 74.

Robertus Rex per mortem bonæ memoriæ Dñi Landulphi Sancti Angeli Diaconi Cardinalis contulit Ecclesiam Sancti Petri ad Curtim de Salerno honorabili viro Magistro Francisco Caraczoli de Neapoli Cancellario Panisienti, vt in Registro 1310. littera C. fol. 129. à ter. et in Registro 1314. littera C. fol. 72. à ter.

Idem Rex Robertus contulit eandem Ecclesiam D. Nicolao de Castroceli, usqs ad Regium beneplacitum, ut in Registro Regis Roberti signato 1331. littera D. fol. 111.

Joanna Prima Regina contulit prodictam Ecclesiam Petro de Morerijs, ex quo per obitum Roberti Regis expirauerat beneplacitum collationis facta in personam D. Nicolai de Castroceli, vt in Registro 1343. et 1344. lra F. fol. 281. et 1343. lra G. fol. 71. à ter. et 1343. D. fol. 77.

Fuit etiam ab eadem Regina iure collationis prouisa Ecclesia Antedicta, vt patet ex Registro signato 1345. et 1346. lra A. fol. 62.

Mandauit insuper Regina ipsa Rainerio de Lancella de Florentia Straticoto Ciuitatis Salerni Cambellano, familiari, et fideli suo, quòd faciat reparari ecclesiam Sancti Petri ad Curtim de Salerno cum palatio Regio dicto Ecclesiæ coniuncto, quod est de iuribus Cappellæ ipsius die 17. Januarij 1350. ut ex Reg.o 1348. lra B. fol. 200.

Ecclesia prodicto Sancti Petri unita fuit Ecclesia Sancti Leonis de Castro Hucerio, ut legitur in Registro signato 1345. B. fol. 123. at.o

Ser.mus Alphonsus Primus per obitum Jacobi Rugj confert venerabili viro Magistro Bernardo Michaelis ordinis Prædicatorum confessori Ducis Calabriæ beneficium Sancti Petri ad Curtim de Salerno, vt probatur in Reg.o intitulato Pecunia 2.° Alphonsi Primi fol. 66. 1443. in Canc.a

Nuceria in Principatu citra [illegible]

DE ECCLESIA SANCTAE MARIAE
Rotundæ de Nuceria.

Collatio. Nuceria illustris Campaniæ Ciuitas Romanorum colonia, quæ adiutorium præstitit, ab Annibale proditoriè capta, usqꝫ ad mare habebat suos limites. apud antiquos celebris est memoriæ, et multis hodie nobilibus familijs est repleta, ut inquit Dnūs Frecc. de Subfeud. lib. 1. vers. Episcopus Nucerinus.

In hac Ciuitate quatuor sunt Ecclesiæ de Regia collatione,
Ecclesia Sanctæ Mariæ, de qua agimus.
Ecclesia Sancti Leonis.
Ecclesia Sancti Fortunati, et
Ecclesia, siue Cappella Regij Castri Nuceriæ.

Collationes factæ de Ecclesia Sanctæ Mariæ sunt hæ uꝫ.

Robertus Siciliæ Rex contulit Ecclesiam S.tæ Mariæ Rotundæ de Nuceria ad Regiam collationem spectantem Presbytero Francisco Regi de Messana à patria exuli pro fide Regia seruanda, vt ex Reg.ro 1333. et 1334. lrā C. fol. 29.

Nicolaus de Asquintino litigat pro Ecclesia Sancti Fortunati, membro utiqꝫ, et beneficio dependenti ab Ecclesia Sanctæ Mariæ Rotundæ, ex Reg.ro 1337. et 1338. lrā C. fol. 20.

Robertus de Cantono clericus Rector Ecclesiæ Sancti Martini de Ocra ex Regia collatione permutat, Regio assensu mediante, cum Franc.o de Messana Rectore Sanctæ Mariæ maioris de Nuceria, dictæ Rotundæ Salernitanæ Diocoesis,

ad Regiam collationem spectantis, ut patet ex Reg.^o signato 1337. 1338. et 1339. fol. 187.

Nicolao de Catania clerico familiari, et fideli confert Regina Ioanna Prima ecclesiam Sancte Marie dicte Rotunde de Nuceria Salernitane diocesis per renunciationem Roberti de Cantono, vacantem, qui illam tenebat ex collatione Regis Roberti cum alijs Cappellis sibi annexis die 20. decembris 1344. ut ex Reg.^o 1343. et 1344. lra C. fol. 33. et 1343. littera C. fol. 77.

Ecclesia Sancte Marie Rotunde de Nuceria, pluries per Reges collata restituitur de mandato Reginali maiori Salernitane Ecclesie, precedente causa cognitione, ac facta inquisitione per Laurentium Puldericum de Neapoli Decretorum Doctorem, Adenulphum Cumanum Viceprothonotarium, Matheum de Porta, et Petrum de Montefortе, ut ex Reg.^o 1347. fol. 5.

Tempore Caroli Tertij reperitur facta collatio de Ecclesia Sancte Marie de Ciuitate Nuceria, vt in Registro 1384. fol. p.^o Ex quo colligitur, quòd restitutio facta, fuit reuocata in causa reclamationis, à Fisco interposita.

Rex Ladislaus contulit ecclesiam Sancte Marie maioris Rotunde de Nuceria ad Regiam collationem pleno iure spectantem Presbytero Angelo Iopo de Neapoli die Primo Septembris 1399. vt ex Registro 1400. lra B. fol. 73.

Nuceria in Principatu citra.

DE ECCLESIA SANCTI LEONIS de Castro Nuceriæ

Collatio. Carolus Primus contulit ecclesiam sancti Leonis in Castro Nuceriæ Iacobo de Atrebato, cui mandauit exhiberi decimas prouentuum Curiæ in Nuceria annis singulis tam de veteri, quàm de nouo, si Predecessores percipere consueuerunt, vt ex Registro 1269. lrā B. fol. 189. C. fol. 127.

Idem Rex contulit eandem ecclesiam Philippo de Renis Sacerdoti, vt ex Registro 1269. lrā B. fol. 189.

Magistro Ioanni de Nigella confert Rex Carolus Pdictus Cappellam Regiam in Castro Nuceriæ, vacantem per mortem Magistri Gullielmi Boucelli clerici, vt ex Registro signato 1280. littera B. fol. 27.

Carolus Secundus contulit Cappellam Regiam S.ti Leonis de Castro Nuceriæ Magistro Ioanni Caraczolo diacono Neapolitano per Dionisium Iupardum clericum renunciatam, qui illam ex collatione Regia tenebat, ut probatur in Registro 1295. littera B. fol. 17. et 63.

Magistro Ioanni Caraczolo Rectori sancti Leonis debetur decima in Ciuitate Nuceriæ ratione prædictæ ecclesiæ, vt ex Registro 1306. littera H. fol. 138. et ex Reg.to 1311. littera O. fol. 136. à ter.

Regina Ioanna Prima iure collationis prouidit ecclesiam sancti Leonis de Castro Nuceriæ, vacantem per obitum Petri de Moreriis, in personam Antonelli de Cabannis clericī, uirtute collationis, quam Regia Curia habet in ecclesia prædicta, vt ex Reg.to 1345. et 1346. A. fol. 43.

Ecclesia, de qua scribimus, annexa est Ecclesiæ S.ti Petri ad Curtim de Salerno, quæ ad Regiam spectat collationem, et causa cognita, fuit inuentum, quòd etiam tempore Regis Manfredi ad petitionem cuiusdam Abbatis Gualterij de Joncata, Rectores Ecclesiæ supradictæ, per inquisitionem sic constiti, et nunc instante clerico Bartholomeo Guillo de Salerno (verba sunt Reginæ Joannæ Primæ) sic extitit prouisum, vt legitur in Registro prædictæ Reginæ signato 1345. B. fol. 123. à ter.

Nuceria in Principatu citra.

DE ECCLESIA SANCTI FORTVNATI

Collatio.

Regalis Cappella Sancti Fortunati, de qua noster est sermo, subiecta est immediatè uti membrum, et beneficium dependens, Ecclesiæ Sancto Mario maioris de Nuceria, quæ etiam Regalis est. pro Cappellania Sancti Fortunati lis mota fuit per Nicolaum Asquintinum Canonicum Neapolitanum ipsius Cappellæ Rectorem contra Ioannem Pititum, vt patet ex Registro 1337. et 1338. littera C. fol. 20.

Nuceria in Principatu citra

DE REGIA CAPPELLA CASTRI Nuceriæ.

Collatio.

Fundatur intentio Regiæ Curiæ circa collationem huius Cappellæ ex Registro Caroli Primi signato 1271. lrā B. fol. 43. in quo scripta est collatio facta de prædicta Cappella per eundem Regem, tanquàm spectante ad Regiam collationem, in personam Iacobi de Atrabato clerici, et familiaris Regij.

Iacobus iste tenens ex collatione Regia Cappellam Castri Nuceriæ egit pro consecutione decimarum super fructibus Castri Schifati, vt ex Registro 1271. lrā B. fol. 125. à ter.

Salernum in Principatu citra

DE ECCLESIA SANCTAE MARIAE de Alimundo de Salerno.

Collatio.

In Ciuitate Salerni habet Regia Curia plures Ecclesias ad Regiam collationem pertinentes, de quibus uidendum est in sequentibus titulis, ac in presenti rubrica.

Quòad Ecclesiam Sancte Marie de Alimundo habet Regius Fiscus probationes clarissimas, ex Archiuo depromptas. nam Carolus Secundus Rex contulit Ecclesiam ptãm Theobaldo de Dussiaco clerico, et familiari suo, qui uti Rector eiusdem Cappellanie egit pro reintegratione bonorum occupatorum, vt habetur in Registro Signato 1290. littera B. fol. 22. à ter.

Eadem Ecclesia sancte Marie de Alimundo de Salerno collata fuit per dictum Regem Iacobo nato Bartholomei de Capua, vt in Registro signato 1299. lrã A. fol. 105. à ter.

Bartholomeus de Capua clericus nepos Bartholomei de Capua Regni Prothonotarij, Rector Ecclesiæ sancte Mariæ de Alimundo de Salerno ex Regia collatione, mouit litem contra occupatores bonorum ipsius Ecclesiæ, vt ex Registro Signato 1304. et 1305. lrã f. fol. 143.

Robertus Rex contulit Ecclesiam sancte Marie de Alimundo Riccardo de Capua clerico, vt in Registro signato 1314. lrã C. fol. 99.

Salernum in Principatu citra.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Vlmo de Salerno.

Collatio. Duo leguntur collationes facta à Regibus de Cappellania Sancta Maria de Vlmo de Salerno, una in Registro Regis Caroli Secundi signato 1295. lra B. fol. 42. in personam Theobaldi de Dussiaco. Altera in Reg.o Regis Roberti signato 1330. littera B. fol. 151. à ter. qui eam contulit, uti spectantem pleno iure ad Regiam collationem, Riczardo de Capua clerico.

Salernum in Principatu citra.

DE CAPPELLA TVRRIS MAIORIS de Salerno.

Collatio. Robertus Rex contulit Regiam Cappellam Castri Turris maioris de Salerno D. Bernardo de Sarriano clerico cum onere inibi celebrandi officia diuina Die x. Aprelis 1332. ex Reg.o signato 1331. et 1332. lra C. fol. 145. à ter.

Casale S.ti Marciani in Principatu citra.

DE ECCLESIA SANCTI BLASII

de Casali Sancti Marciani.

Collatio.

Habetur mentio de hac Ecclesia in Registro Regis Roberti inscripto 1314. littera C. fol. 105. ubi est petitio Henrici Caraccioli Rectoris ex Regia collatione Ecclesie Sancti Blasij de Casali Sancti Marciani Sarnensis Diocoesis, in qua petitione dicit, quòd homines dicti Casalis, et pertinentiarum eius tenentur ad decimam omnium iurium, reddituum, et prouentuum ex bonis eorum, qua habent, et possident in dicto Casali, & pertinentijs eius, Rex autem rescribit, quòd cogantur, si, inquisitione facta, constiterit huiusmodi decimam deberi.

Campanea in principatu citra.

DE CAPPELLA REGIA
in Castro Campaneę.

Collatio.

Ex veterum actis Regum clarè colligitur, quòd Cappella Regalis sita in Castro Campaneæ pertinet pleno iure ad Regiam collationem, idq; probatur.

Primo ex Registro Caroli Primi Regis, quod signatum est 1274. littera B. fol. 55. à ter. quo loci Rex ipse iure collationis utitur in constituendo Rectore ipsius Cappellaniæ.

Secundo patet, nam dum vacaret Cappella ipsa per liberam resignationem Pandulphi de Turonis clerici, fuit ab eodem Rege Carolo, utì spectans ad Regiam collationem collata Gervasio de Cortiniaco, ut habetur in Registro signato 1276. littera A. fol. 59. à ter.

Montfortis in Principatu citra.

Castri Montisfortis.

Collatio.

Est tempestate nrâ Oppidum Montisfortis decoratum dignitate Marchionali, et sub dominio familiæ de Iosfredo; priscis autem temporibus Ioannes à Monteforte Regni magnus Camerarius eodem potiebatur Oppido unà cum Nolano Comitatu, quorum dominatus ad Vrsinos genere Romanos peruenere titulo dotis ex causa matrimonij Anastasiæ è Monteforte cum Gente Vrsina, quo unica patris filia, et hæres Comitatum Nolanum, multorumqʒ Castrorũ iura, atqʒ dominia ad Vrsinam transtulit familiam.

Habet Curia Regis in Oppido Monteforte Cappellam sitam in Castro eiusdem, quæ iure collationis per Regem Carolum Primum prouisa fuit cum omni plenitudine iuris Canonici, et ciuilis in personam Guillelmi de Bruere clerici, ac familiaris Regij, vt probatur in Registro signato 1270. lrã B. fol. 13. à ter.

Litera in Principatu citra.

DE ECCLESIA STI IANVARII de Litera

Collatio. Litera Ciuitas à Luctero, uel lacteo monte ex ruinis Stabiè condita fuit, et sub Guillielmo Primo Rege dominio dictæ Ciuitatis potiebatur Guillelmus de Manso, qui permulta tenebat feuda in agris Nucerino, Campano, atq; Casertano, vt legitur relatiùe in Registro Caroli Primi Regis, quod inscribitur 1283. lrâ C. fol. 22.

Guillielmus, et Landulphus de Manso Ciuitatis Literæ Dñi.

Landulphus eadem ex familiâ de Manso sub Normandica itidem ditione tenuit Ciuitatem prædictam, pro qua seruiebat Guillelmo Regi in militari seruitio cum sex militibus, et seruientibus quinquaginta, habetur de hoc relatio in Registro signato 1322. lrâ A. sub nomine Caroli IIti. fol. 31. à ter. et 43.

Io: Baptista de Manso.

Nostra, ac Patrum memoria maximo ornamento fuit huic familiæ Ioannes Baptista Mansus, quem Thomas de Marinis in titulo de feudo Camero his laudibus extollit. Et hodiè multas solutiones Regijs Officialibus, ceterisq; Ministris fieri uidemus ex dicta Thesauraria Regia, licèt non in feudum illo teneantur; sed ad uitam tantùm, prout clarissimo Iureconsulto Ioannj Baptistæ Manso olim Regio Consiliario, quem, cùm in ordinem incurrerit, inhonoratum pertransire, turpe mihi duxi. Hic enim ille est, qui obiuris scientiam, et uitæ integritatem, sanctitatemq; in causis agendis, defendendisq; Doctor ueritatis communi omnium consensu est appellatus. Hic ex patrocinijs tuendis tantas sibi diuitias parauit, tantas adeptus est opes, ut inter Neapolitani Regni Barones,

quos

quos appellant, sit numeratus, et Ciuitatis Bisaccias factus Dominus. Hic ab Inuictissimo Cesare Carlo V.° iterum benignè inuitatus, vt Regium Consiliarium ageret, vel Regiæ Cameræ prosideret, id oneris suscipere planè noluit; cùm uerò Regno Neapolitano præesset, et sapienter moderaretur, illudqs ab hostibus fortiter defenderet, felicissimus, atqs inuictus Albarum Dux, coactus est tandem, et admonitionibus, et precibus uictus Ioannes Baptista Mansus grauissimum Consiliarij Regij onus sibi præter voluntatẽ impositum sustinere, qui ab optimo, et fortissimo Duce Romam versus cum exercitu pro Collaterali Consiliario ductus est, tunc enim bellum à Romano Pontifice motum, maximè timebatur. At, cùm Regis consilijs, et bellicis rebus satis prudenter, et fideliter octo menses ipsos interfuisset, laboribus oppressus supplex contendit à Rege, ut liceret sibi id oneris deponere, et se tandem magistratu abdicare; ab Inuictissimo itaqs, et optimo Rege nostro Philippo, habita officiorũ, et uirtutum clarissimi viri, ratione, quod petierat, facilè impetrauit, et diuinam munificentissimi Regis in se expertus est liberalitatem. Ex illo enim die sexcenti aurei singulis annis illi soluuntur, donec uixerit in Regia munificentia numerandi, non secus atqs illis, qui in Regio Consilio omnes excipiunt labores, omnemqs capiunt molestiam. Hæc Ioannes Thomas de Marinis loco citato.

Familia de Litera.

Eadem ex Ciuitate Litera genus duxit nobilissima quadam familia à Litera cognominata, quæ multa per secula Baroniam Sancti Donati, Triputij, Terenzani, et Castri in Salentinis tenuit, quam Baroniam Antona

de Litera in dotem tradidit Andreæ Francono militi Neapolitano uiro suo. Celebris est hæc Ciuitas aeris clementiâ, fructuum ubertate, et præcipuè celebrantur cerasa, quæ in solo eiusdem vrbis nascuntur.

Duæ sunt in vrbe Litera Ecclesiæ, in quibus Regiâ Curiâ iure collationis utitur, altera sub inuocatione Sancti Januarij; altera uerò Sancti Bartholomæi uocabulo insignita.

Cùm enim Ludouicus de Montibus tunc Regni Magister Iustitiarius, Literæ, et Graniani Dominus prouidisset in Rectorem Sancti Januarij Gullielmum de Marino clericum, eam Rex Carolus Secundus eidem Gullielmo contulit, ex quo immediatè Collatio ipsius Ecclesiæ ad ipsum Regem spectabat, ut habetur in Registro 1295. littera B. fol. 27. et 44. & in Registro 1295. lrâ C. fol. 81.

Littera in Principatu citra.

DE ECCLESIA STI BARTHOLOMÆI de Littera.

Collatio.

Habetur mentio de Ecclesia S.ti Bartholomei de Littera in Regio Caroli Secundi Regis, quod inscribitur 1295. littera C. fol. 81. ubi dicitur, quòd eius collatio immediatè ad Regiam Curiam spectat, atqs pertinet pleno iure.

Præterea Carolus ipse eandem Eccleriam cum omnibus iuribus contulit uti ad Regiam collationem spectantem, Bullielmo de Marino de Littera clerico, ut in Registro 1295. littera B. fol. 27. à ter. et fol. 44.

Granianum in Principatu citra.

DE ECCLESIA STÆ CRVCIS de Graniano

Collario. Granianum Oppidum multis ante seculis tenuit Ludouicus ille de Montibus Regni Magister Iustitiarius, de quo in superioribus titulis meminimus, et repletũ est familijs nobilibus. in eo.n. Regni Cronista enumerat familias de Amato, de Auria, Baroniam, de Comparato, de Marino, Marcheſiam, de Medicis, de Miro, De Riminì, Sicardam, et alias. Et ſicuti, Ladislao Rege, Carolus de Miro Granianum oppidum exornauit virtute ſingulari, qua meruit ad Magni Camerarij locumtenentis officium adsciri, ita temporibus noſtris idem exornauit oppidum Camillus ille de Medicis iureconſultus doctiſſimus.

Sunt in Graniano Oppido Eccleſie due ad Regiam collationem pertinentes, una, de qua hoc titulo, altera, de qua in ſequenti agemus.

Intentio, ac iuſtitia Regie collationis fundatur ex Regiſtro Caroli ſecundi ſignatoxx 129. littera B. fol. 27. in quo eſt collatio facta in perſona Gullielmi de Marino clerici, et ex Regiſtro 129. littera C. fol. 81. ubi dicitur, quòd hæc Cappellania immediatè ad Regiam collationem pertinet.

Granianum in Principatu citra.

DE ECCLESIA STI IOANNIS de Graniano.

Collatio.

Carolus Secundus Sicilie Rex iure collationis prouidit Ecclesiam Sancti Ioannis de Graniano in personam Guillelmi de Marino clerici, ex quo ad ipsum Regem immediatè collatio ipsius Ecclesie pertinebat, eamqs cum omnibus iuribus suis prædicto Guillelmo contulit. Patet hoc ex Registro 1295. littera B. fol. 27.

Sarnum in Principatu citra.

DE ECCLESIA STI SEVERINI de Strigano.

Collatio. Sarnum Ciuitas multis ab hinc seculis dignitate Comitali extitit decorata, eamqs tenuere Vrsini, et Carraccioli, et hodiè cum eodem titulo Comitatus possidetur à familia Tuttauilla. Sunt hac in Vrbe eiusqs diocœsi Ecclesiæ duæ Regales, quæ ad Regiam Curiâ iure collationis pertinent, de una hîc agimus, de altera in sequenti titulo dicemus.

Ecclesia Sancti Seuerini de Strigano sita est in diœcesi Sarnensi, et est sine cura animarum, eamqs Carolus Primus contulit Bertrando de Carico, ut refertur in Registro Caroli Secundi signato 1291. littera A. fol. 16. à ter.

Joczolino de Campo guidono clerico collata fuit à Rege Carolo Secundo Ecclesia predicta, quæ uacabat per dignitatem susceptam à Bertrando de Carico, ut in dicto Registro 1291. littera A. fol. 16. à ter.

Carolus Secundus per mortem Joczolini de Campo guidono, qui Ecclesiam Sancti Seuerini de Strigano ex Regia collatione tenebat absqs cura, contulit eandem Ecclesiam Adę dicto bonæ memoriæ Cappellano Regio, ut ex Registro signato 1308. littera C. fol. 19. à ter.

Robertus Rex contulit Ecclesiam Sancti Seuerini de Casali Strigani Sarnensis diœcesis Roberto de Irlandia clerico per obitum Abbatis Roberti de Adria, ut habetur in Registro signato 1347. fol. 45. à ter., quod Regrum est sub Regno Joannæ Pæ, et in eo refertur collatio ptã.

Sarnum in Principatu citra.

DE ECCLESIA SANCTÆ MARIÆ de Castro Sarni.

Collatio.

Carolus Secundus per mortem Rainaldi de Morolio, qui Cappellam Sancte Marie de Castro Sarni ex Regia collat.e tenebat, contulit Cappellaniam predicti Castri Vgoni Pascarij de Pernis clerico & familiari suo, quo collatio legitur in Registro signato 1295. littera D. fol. 22.

De eadem Cappella Sancte Marie de Castro Sarni habetur in Registro signato 1301. littera A. fol. 68.

Pugerula in Principatu citra.

DE CAPPELLA CASTRI Pugerulæ.

Collatio. Satis antiquum est Castrum Pugerula, et de eo meminit Alexander Abbas lib. 2°. Rerum gestarum Rogerij Regis; dum ait, quòd Rex ipse pro uelle suo, datis, acceptisq; dexteris, recepit Rabellum, Scalam, Cerulam, Pugerulam, ceteraqs Amalphitanorũ Oppida.

Est in hoc Castro Cappella, quæ ad Regiam collationem pertinet, quam Ioanna Prima Regina per mortem Andreæ de Pugerula contulit presbytero Andreæ Romani de Amalfia, Diè quinto Junij 1343. ut ex Registro prædictæ Reginæ signato 1343. littera F. fol. 83.

Montorium in Principatu citra.

DE CAPPELLA STI STEPHANI de Castro Montorij.

Collatio.

A Roberto Rege Montorium oppidum donatum extitit Didaco de Laratta Hispano cum titulo, et honore Comitatus, & nostra memoria cum eadem dignitate possessum fuit à Familia Carrafa.

Est in huius oppidi Arce Cappella sancti Stephani Salernitane Diocoesis, quæ iure collationis prouisa fuit à Carolo Secundo Rege, ut habetur in Registro 1299. & 1300. littera D. fol. 41.

Habetur mentio de huiusmodi Cappella in Registro prædti Regis, quod inscribitur 1300. et 1301. littera B. fol. 192.

Dronicio Merlino clerico contulit Rex Robertus Ecclesiam seu Cappellam Sancti Stephani de Castro Montorij per obitū Abbatis Siginulphi, dicti Passarelli de Neapoli Rectoris eiusdem Cappellæ ex Regia collatione, ut in Registro 1337. littera A. fol. 242. & in Registro 1341. et 1342. littera A. fol. 12.

Cilentum in Principatu citra.

DE ECCLESIA STI NICOLAI
Capograssi de Cilento.

Collatio. Sex.mus Rex Ferdinandus ob rebellionem Antonelli de Sancto Seuerino olim Principis Bisiniani contulit beneficium Sancti Nicolai Capograssi ad Regiam collationem spectans Venerabili viro Aloysio Prates die x.o Nouembris 1490. Priu. 4. fol. 226. à ter. in Cancell.a

Mandat Rex predictus, quòd consignetur possessio D. Aloysio predicto Regio Cappellano, asserens, quòd beneficium illud solitum erat prouideri cum beneficio Sancti Archangeli Part. xi. Ferdin. fol. 101. à ter. Die x. Nouembris 1490. in Canc.a

Cilentum in Principatu citra.

DE ECCLESIA STI ARCHANGELI de Cilento

Collatio.

Asserit Ferdinandus Rex, quòd Ecclesia Sancti Archangeli de Pedefumo de Cilento Caputaquensis diocoesis spectat tanquàm Regale beneficium ad Regiæ Curiæ collationem, illamq; per mortem quondam Alphonsi Villani, qui Ecclesiam eandem à Rege tenuerat, confert Venerabili Viro Aloysio Prates Regio Cappellano; quod quidem beneficium, vt collatio ipsa declarat, est valoris ducatorum centum anno quolibet, ut hæc omnia patent ex rescripto sub. die 8.° februarij 1488. ex Registro Priu. 2. Regis Ferdin. fol. 102. in Canc.a

Altauilla in Principatu citra.

678

DE ECCLESIA STI ÆGIDII
de Altauilla.

Collatio. Ecclesia, de qua agimus, sita est in Trà Altauilla, quæ est sita in diocæsi Caputaquensi, et ad Regiã Curiã pertinet. nam ex Regum monumentis id qz clarissimè probatur.

Carolus etenim 2.s prouidit Ecclam ptam in personã Petri de Catalano clerici, vt habetur in Regro signato 1308. lrã A. fol. 69.

Praterea Ser.mus Alphonsus P.s concessit beneficiũ Regale S.ti Aegidij de Altauilla Ven.li fratri Dnico Zarbi Regio Cappellano maiori vt in Regro Com. Neap. V. fol. 105. in Cancell.a de anno 1450.

Ser.mus Rex Ferdinandus P.s asserit D. Iacobum Bonfilij esse Rectorem Regalis Eccle S.ti Aegidij de Altauilla die 7. marrij 1475. vt in Regro Priu. 41. Ferdin. fol. 168. à ter. in Canc.a

Exc.mus Comes Miranda Regni Prorex die 17. augusti 1590. contulit Ecclam S.ti Aegidij Caputaquensis diocæsis in personam Jo: Vincentij de Catta obitu D. Antonij de Quemada ad Regiam collationem pertinentem, vt in Reg.o Priu. 28. Miranda fol. 265. in Canc.a

Exc.mus Comes Benauenta nunc Regni meritissimus Prorex, sub cuius auspicijs, Deo duce, hoc opus pficietur, contulit Abbatiam S.ti Aegidij Caputaquensis diocæsis Matheo Barletta cum beneficijs S.ti Vitalis Terra Theagona, et S.ti Bernardini intus maiorem Ecclam Terra Buccini per resignationem Jo: Vincentij de Catta die Vlt.o maij 1604. ex Reg.o benefic. fol. 88. in Canc.a

Ecclesia S.ti Vitalis.
Ecclia S.ti Berardini.

Auellinum in Principatu Vltra.

DE ECCLESIA STI NICOLAI de Auellino

Collatio.

Rogerius Apulie Dux, is, qui primus è Gente Normandica Sicilie Rex appellatus est, sororem habuit nomine Matildam, quæ Rainulpho Comiti coniugali copula extitit coniuncta. Is Comes fratrem habuit Riccardum, qui Auellinum Vrbem sub dicto Duce Apulie possidebat; cui, Regalis diadematis honore decorato, cùm noluisset homagium prestare, Auellino, ac alijs Terris extitit à Rege priuatus. Eadem Ciuitate Andeoauensi sub Regali domo primo Gens Monfortia, deinde Bautia, postremo Filangeria, tandem et ultimo Caracciola generosa domus sunt potita. His temporibus à Camillo Caracciolo possidetur cum honore Principatus. Est in Ciuitate Auellina Ecclesia S.ti Nicolai, quæ ad Regiam Curiam Spectat collationis iure.

Auellini Dni sub diuersis Regibus.

Nam Exc.mus Marchio de Mondejar Regni Prorex Anno 1576. die vlt.o Aprelis contulit beneficium sine cura Ecclesiæ S.ti Nicolai Ciuitatis Auellini in personam Ioannis de Credia per obitum ultimi possessoris, qui illud ex Regia collatione obtinebat, vt habetur in Reg.o Priu. V. Mondejar. fol. 54. à ter. quod conseruatur in Regia Cancellaria.

Atripaldum in Principatu ultra.

DE ECCLESIA SANCTI NICOLAI de Castro Atripaldi.

Collatio.

Atripaldum Oppidum possidetur hodiè à Camillo Caracciolo Auellinensium Principe, cum honore, et titulo Ducatus. is præclarissimus uir, ac præstantissimus miles ob res optimè gestas Belgico in bello præcelsi ordinis Aurei velleris miles creatus est, supremiq; ordinis Consiliarius, ac Equitum grauis armaturæ Præfectus, uigetq; hodie inter primos Regni Proceres. Castri Atripaldi Cappellã, ut ad rem deueniamus, titulo Sancti Nicolai insignitam, iure collationis ad Regem Siciliæ spectare multis actis Regum Neapolitanorum clarè demonstratur, ac redditur indubitabile.

Camillus Caracciolus.

Rex etenim Carolus secundus enumerando aliquot Ecclesias ad Regis collationem pertinentes, interenit Ecclesiam Sancti Nicolai de Castro Atripaldi, vt habetur in Registro signato 1300. littera A. fol. 263.

Idem Rex iure meræ collationis prouidit eandem Ecclesiam, ipsam conferendo Magistro Nicolao de Dordano Decretorum Doctori, vt colligitur ex Registro Regis prædicti, quod inscribitur 1291. littera A. fol. 19.

Robertus Rex contulit Bertrando Cappetta Clerico Ecclesiam Sancti Nicolai de Castro Atripaldi, vacantem per promotionem, et consacrationem Venerabilis viri Ioannis Mattoni in Episcopum Auersanum, qui illam ex Regia collatione tenebat, et ad Regiam

collationem spectantem pleno iure, vt habetur in Registro 1341. et 1342. littera A. fol. 49. à ter.

Ioanna Prima confert Ecclesiam Sancti Nicolai de Atripaldo Rectore uacantem per obitum Abbatis Antonij de Sancto Flauiano, ad Regiam collationem spectantem, vt legitur in Registro predicto Regine, quod est signatum 1348. littera A. fol. 36.

Ladislaus Rex contulit Abbati Petro de Leone de Ozia clerico Ecclesiam Regalem Sancti Nicolai de Atripaldo ad collationem, et prouisionem Regiam spectantem per obitum quondam Magistri Ioannis de Penna vltimi Rectoris, vt in Registro signato 1400. littera A. fol. 37.

Forinum in Principatu ultra.

DE ECCLESIA STÆ MARIÆ de Forino.

Collatio.

Est in Oppido Forino Ecclesia sub invocatione Sancte Marie, quo de iure collationis ad Regē pertinet, et in ea leguntur infrascripte collationes facte à Regibus huius Regni.

Primo apparet ex Registro 1272. littera B. fol. 200. à ter. factam fuisse collationem in Eccl.a prefata à Carolo Primo Rege.

Secundo probatur ex Registro Caroli Secundi 1299. lrā A. fol. 141. ubi habetur, quòd Cappella Sancte Marie Forini Salernitano diocesis iure collationis ad Regiam Curiam spectat.

Tertiò euidenter demonstratur, quia mortuo Alberico Catalano, qui Ecclesiam Sancte Marie de Forino ex Regia collatione tenebat, Rex Carolus Secundus contulit Ecclesiam predictam Laurentio Accorzaioco de Rauello, vt ex Reg.to 1305. lrā A. fol. 26. et ex Registro 1304. et 1305. littera C. fol. 14. à ter.

Quarto fundatur ex collatione facta per Joannam Primam Reginam, quo per mortem Perroni de Assana clerici contulit Ecclesiam Sancte Marie de Forino, ad collationem Regiam pertinentem Ponsetto de Podioalto, clerico Cappelle Regie, ac familiari suo, vt ex Registro 1346. lrā C. fol. 82.

Montefusculus in Principatu ultra

DE ECCLESIA STI IOANNIS
de Balio de Montefusculo.

Collatio. Quòd Ecclesia, de qua agimus, sit Regiæ collationis, probatur ex Registro Caroli Secundi signato 1300. lra C. fol. 263. ubi habetur, quòd Ecclesia prædicta spectat ad Regiam collationem.

Item ex collatione facta per Carolum Primum in personam Magistri Lucasij de Suliaco ex obitu quondam Rainerij Cantoris, quo loci asseritur, quod Ecclesia prædicta pertinet ad collationem Regiam, vt ex Registro signato 1270. littera B. fol. 155. 1.

Joannes Caponettus clericus Rector Ecclesiæ Sancti Joannis de Balio Militum de Montefusculo ex Regia collatione, agit pro reintegratione bonorum ex Registro 1291. littera A. fol. 289. à ter.

Carolus Secundus confert Ecclesiam Sancti Joannis de Balio militum de Montefusculo Petro de Forgis Cappellano, vacantem per obitum Joannis Caponetti, qui illam ex Regia collatione tenebat, vt ex Registro 1292. littera C. fol. 274. et ex Registro signato 1295. littera B. fol. 222. 1.

Ecclesia Sancti Joannis de Balio militum de Montefusculo confertur per Regem Carolum Secundum Joanni Petro clerico, vacans per mortem Magistri Joannis de Meldis olim in eius Ecclesia

Rectoris ex Regia collatione, vt in Registro signato 1300. et 1301. littera A. fol. 18. 1.

Robertus Rex contulit Ecclesiam sancti Ioannis de Balio militum, ad Regiam collationem spectantem Colinetto de Atrabato clerico, per mortem Ioannis Petri clerici, qui illam ex Regia prouisione tenebat, vt ex Registro signato 1310. lrâ C. fol. 41.

Idem Robertus Rex iure collationis ereauit Rectorem dicte Ecclesie Bartholomeum Satarium de Salerno clericum, vt ex Registro signato 1339. et 1340. littera B. fol. 147.

Præsentatio. Ioanna Prima presentat Archiepiscopo Beneuentano Dominum Thomasium Nicolai de Judice de Casaltone in Rectorem Ecclesie sancti Ioannis de Balio de Castro Montefusculi vacantis per obitum Abbatis Bartholomei Satarij de Salerno clerici, cuius Ecclesie annui redditus valebant uncias quatuor plus, vel minus, vt ex Registro signato 1352. littera J. fol. 8.

Quæ quidem presentatio ex errore scriptorum Regiæ Cancellariæ processisse dignoscitur: nam ex precedentibus collationibus percipitur, et sit uniciqs exploratum Ecclesiam prædictam esse de collatione Regia, non autem de iure patronatus.

686

687

CALABRIA VLTRA.

Catanzarium in Calabria ultra.

DE ECCLA SCTI IOIS BAPTÆ
In maiori Eccta Catanzarij :~.

Collatio.

Regio, seu Prouincia, quæ vulgo Calabria ultra nominatur, multas urbes, ac ciuitates habet, Artes insuper, flumina, atq; sinus, nam quoad vrbes attinet, in ea sunt Cõsentia, Rhegium, Regina, Columella, Marturanum, Temsa, Terina, Hippo, Pandosia, Saracina, Moranum, Brutium, Buxentum, Tropia, Manthia, Nicotera, Hicastrum, Sã Marcũ, Monsaltus, Catanzarum, S.ta Agatha, Altomontium, S. Christina, S. Blasius, Scalea, Cirilum, Beluederium, Bonifacium, Syllanum, Cerarium, Belmontium, Castilio Sanct' Euphemia, Acherontis, Aielum, Taberna, Monsleo, Belfortium, Briaticum, Rosarnum, Seminaria, Paula, Rotũda, Catona, Lopitium, Freda, ut ex tabula dr Prouinciæ clarè collioitur.

Est itaq; in Calabria ultra Ciuitas Catanzarium, in qua duo sunt beneficia ad Regiam collationem spectantia: alterum sub inuocatione s.ti Ioĩs baptę intus Cathedralem, & alterus s.tę Marię intus Castrum Catanzarij, quę sunt sine cura.

Quoad beneficium s.ti Ioĩs baptę afferuntur pro fundanda intẽtione Rx.ij fisci sequentes collationes sub diuersis tpibus factæ.

Nam in actis Sex.mi Alphonsi p.i legitur per eundem Regem die 17. Septembris 1457. fuisse collatum beneficium, seu Regalem Capellam s.ti Ioĩs baptæ sitam intus maiorem ecctam Catanzarij, et uacantem per mortem Sir Nicolai de Michaelis Abbati Jacobo de Sancto, ut probatur in Registro Priu. 3. Regis Alphonsi p.i f.o 77. in Canc.ria

Præterea die xx. Nouembris 1589. eadem Regalis Capellania sine cura fuit collata Joanni Mir per obitũ q.m Marcelli Pizzoia, ut in Regro Priu. 27. Miranda fol. 134. in Canc.ria

Alia collatio beneficij sine cura sub inuocatione S.ti Ioĩs

baptæ intus Cathedralem Catanzarij die ult.° Aplis 1590.
facta ab exc.mo Regni Prorege per renunciationem Jois
Mir, ut in Regro Priu. 27. Comitis Miranda, f.° 290. in
Canc.via

Catanzarium in Calabria ultra.

DE CAPELLA SCTÆ MARIÆ intus Castrum Catanzarij.

Collatio

Regalis Capella sub inuocatione Sanctæ Mariæ intus Castrum Catanzarij confertur sine cura inpersonam Ioannis Mir obitu q.m Marcelli Pizzoia ut ex Regro Priu. 22. Comitis Mirandæ f.o 134. in Canc.ria

Eadem Capellania sine cura collata fuit per Regni Proregē die ult.o Aplis 1590. per renunciationem Ioannis Mir, ut legitur in Regro Priu. 27. Comitis Miranda f.o 290. in Canc.ria

Castrum uetus in Calabria ultra.

DE ECCLA, SIVE CAPELLA S.tæ Mariæ de Castro ueteri.

Collatio.

Est Castrum uetus in Calabria ultra sub dominio Ill.mæ gen.tis Carrafæ cum titulo Marchionatus, & in eo habet R.a Cur.a beneficium S.tæ Mariæ ad Regiam collationem pertinens. Hoc patet ex collatione de eo facta per Ser.mum Alphonsum p.m 15. n. die 8. Decembris 1457. contulit beneficium Capellæ Regalis S.tæ Mariæ de Castro ueteri ob mortem Sir Nicolai de Michaelis Petro Donia Cantori Regalis Capellæ, ut habetur in R.coro Priu. 3. Alphonsi p.i f.o 79. at.o in Canc.ria

Neocastrum in Calabria vltra.

DE CAPELLA REGALI
In Castro Neocastri.

Collatio.

In hac Regali Capella legitur collatio facta per Regem Robertum, is. n. elegit Capellanum in Capella Arcis Neocastri Presbiterum Gullielmum de Sexto per mortem Presbiteri Petri Guallati, ut habetur in Regro eiusdem Regis signato 1331. et 1332. lra C. fo 50.

Hieratium in Calabria ultra.

DE ECCLA SCTI LEONIS Hieratij :~.

Collatio. Possedit Joanna P.a Regina, Henricus Caracciolus Regni magnus Camerarius Urbem Hieratium cum tit.o et honore Comitatus, et post eum eodem Comitatu potiti sunt Antonius, Joãnes, et Baptista, ac Thomas ex eadẽ caracciola domo, ut legitur in historia, quam de hac fam.a conscripsit Scipio Admiratus, quæ habetur in libello De Neapolitanis familijs ab eodem Auctore edito.

Ecclesia S.ti Leonis uocabulo insignita, quæ sita est in Castro Hieratij ad Regem iure collationis pertinet, et hoc iure usus est Rex Carolus secundus, qui eam contulit in anno 1303. ut habetur in Regrõ signato 1303. lrã B. f.o 165.

Est eadem in Urbe Eccla S.tæ Mariæ deli latini de Iure patronatus Rx.o de qua tractabimus loco suo.

Rhegium in Calabria ultra.

DE ECCLA SCTÆ MARIÆ de Catholica de Rhegio.

Collatio.

Rhegiensis Ciuitas antiquissimo Præsulatus titulo præfulgens à Chalcidensibus condita, sic dicta ex casu eò, quia à Sicilia terremotu diuisa fuit. Potentiss.a olim Ciuitas suos deducebat colonos, & suis Magistratibus consistebat, sicut Romani, ut inquit Dñs Frec. de Subfeu. lib. p.o qui ait, q Anno 1543. à Pyratis depopulata fuit, & sæpe sæpius hanc patitur calamitatem.

Est Archiepatus p.ma Ciuitatis de Iure patronatus R.G. ut diximus intit.o de Eccles. Cathedra. ad Ius patro. R.m spectan.

Præterea R.a Cur.a in Eccla S.tæ M.æ de Catholica habet ius collationis, seu confirmationis, nam Parochialis ecclesia, & Rectoria Prothopapatus ecclesiæ s.tæ M.æ de Catholica (Regimen sic vulgo appellatur) fuit confirmata à Regni Prorege per renunciationem Alonsi Samani in fauorem Abbatis Berardini Suppa, & de illa sibi prouisum per electionem vn.ti in eius persona factam ex priuilegio concesso Vn.ti à Roberto Calabriæ Duce, & Siciliæ Comite Sub Datum àprincipio Mundi Anno Sexmillesimo sexcentesimo uigesimo, & uigore aliarum electionum deinde per dictam Vniuersitatem factarum, put de omnibus cõstitit Exc.mo Dño Regni Proregi vltimo Aptis 1556. ut ex Regro Priu. 3. Ducis Albæ f.o 77. in Canc.ia

Rocella in Calabria vltra.

DE ECCLIA SCTÆ MARIÆ de Pinyatari :~:

Collatio. Ill.mo D. Fabritius Carrafa è Spina possidet terram Roccellæ cum titulo Principatus, estq; Castri ueteris Marchio ut hoc in opere aliàs retulimus. Est in oppido Roccellæ ecclia Sctæ Mæ de Piniatari, quam Ser.mo Alphonsus p.s contulit dum uacaret obitu ultimi possessoris: asserens, q; spectat pleno iure eius collatio adipsum Regem, & q̃ns opus est præsentat Epo Hieratij, ut habetur in Regro Priui. 2. Alphonsi p.i f.o 53. 1454. in Canc.ria

Finis libri quarti

Laus Deo.

